ఎంపిక చేసిన మహాత్మాగాంధీ రచనలు

సంపుటము - 5
సత్యవాణి

సంపాదకులు
శ్రీమన్నారాయణ్

నవజీవన్ పబ్లిషింగ్ హౌస్
అహమదాబాద్ - 380 014

Pre-publication price up to
2nd October 1999 Rs. 150/-
Then after Rs.200/-

Rupees Two Hundred
for set of five volumes
(SELECTED WORKS OF MAHATMA GANDHI)
(Telugu)

First Edition, 3,000 Copies, January 1999

This set of Selected Works of Mahatma Gandhi is
Subsidised by Navajivan Trsut

ISBN 81-7229-231-7

Printed and Published by
Jitendra T. Desai
Navajivan Mudranalaya
Ahmedabad-380 014
INDIA

Main Distributor
Sat Sahitya Sahayogi Sangh
Exhibition Grounds, Mukaramjahi Road,
Hyderabad-500 001 (A.P.)

ముందు మాట

ఎంపికచేసిన మహాత్మాగాంధీ రచనల సంపుటాల పెట్టులో యిది అయిదవది, చివరిది. మహాత్ముని చరిత్రాత్మకమైన ఉపన్యాసాల నుంచి అత్యుత్తమమైన వాటిని ఈ సంపుటం మొదటి ఖండంలో చేర్చాము. రెండవ ఖండంలో వేదాంతం, మతం, సంస్కృతి, కళ, సాహిత్యం, విజ్ఞానం, ఆర్థికశాస్త్రం, రాజకీయాలు, సాంఘికశాస్త్రం, విద్య వంటి విషయాలపై మహాత్ముని భావాలను, యోచనలను చేర్చాము. పాఠకుల సౌకర్యం కోసం వేరు వేరు విషయాలకు తగినట్లు వేరు వేరు అధ్యాయాలు విభజించాము. శైలి ఒకే విధంగా ఉండటం కోసం కొన్ని చోట్ల కర్మ ప్రధాన వచనాలను కర్త ప్రధాన వచనాలుగా మార్చాము.

వ్యక్తిగతంగాను, జాతిపరంగాను, సామూహిక పరంగాను జీవితాలను ప్రభావితం చేసే ముఖ్య విషయాలన్నింటిపై మహాత్మాగాంధీగారి అభిప్రాయాల్ని తెలుసుకునేందుకు వీలుగా రూపొందించబడిన వారి ఈ ప్రసంగాల కూర్పు మానవాళికి ఎంతగానో ఉపయోగపడుతుందని ఆశిస్తున్నాము.

రాజభవన్
అహమదాబాద్
అక్టోబర్ - 16-'68

శ్రీమన్నారాయణ్

ప్రకాశకుల విజ్ఞప్తి

మహాత్మాగాంధీ శతజయంతి ఉత్సవాల సందర్భంలో, వారు స్థాపించిన నవజీవన ట్రస్టు పక్షాన వారి ఆత్మకథను భారతీయ భాషలన్నిటిలోను ప్రచురించాలని నిర్ణయించాం. ఆ ప్రకారం శ్రీ వేమూరి రాధాకృష్ణమూర్తి తెలుగు లోనికి అనువదించిన మహాత్ముని ఆత్మకథను ప్రచురించాం. తెలుగు ప్రజలు మా ఈ కృషిని అభినందించారు. ఇప్పటికి 40,000 ప్రతులు కొని చదివి మమ్ము ప్రోత్సహించారు. పొట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయ న్యాయ నిర్ణేతలు మహాత్ముని ఆత్మకథ తెలుగుసేతను 1995వ సంవత్సరం ఉత్తమ తెలుగు అనువాదంగా నిర్ణయించి 5000 రూపాయల పురస్కారం ఇచ్చి శ్రీ రాధాకృష్ణమూర్తిని సత్కరించడం ముదావహం. గాంధీజీ ఆత్మకథను భారతీయ భాషలన్నింటిలోను ప్రచురిచాం.

మహాత్ముని ఆత్మకథ ఎడ భారతదేశ ప్రజల ఆదరాభిమానాలు చూచి నవజీవన ట్రస్టు మరో ప్రణాళికను చేపట్టింది. మహాత్ముడు రచించిన రచనలలో నుంచి విషయాన్ని బట్టి కొన్నింటిని ఎంపికచేసి, సంపుటముల సెట్టు రూపంలో భారతీయ భాషల్లో ప్రచురించి తక్కువ ధరకు దేశ ప్రజలకు అందజేయాలనేదే ఆ ప్రణాళిక, ప్రథమంగా ఇంగ్లీషు భాషలో నవజీవన ట్రస్టు పక్షాన ఎంపిక చేసిన మహాత్మాగాంధీ రచనలను ఆరు సంపుటాల సెట్టుగా ప్రచురించాము. ఆ గ్రంథాలు అపరిమితంగా ప్రజల ఆదరణను చూరగొనడం వల్ల పెద్ద సంఖ్యలో అనేకసార్లు ప్రచురించి ప్రజానీకానికి అందజేశాము. భారతీయ భాషల్లో కూడా ఈ ప్రణాళికను అమలుపరుచుటకు నిర్ణయించి గత సంవత్సరం అయిదు సంపుటాల సెట్టుగా మళయాళం భాషలో ప్రచురించి కేరళ ప్రదేశ్ ప్రజల మన్ననలు పొందామని తెలుపుటకు సంతోషిస్తున్నాము.

ఇప్పుడు తెలుగులో 5 సంపుటాల సెట్టును నవజీవన ట్రస్టు పక్షాన సబ్సిడీ రేటుకు ప్రచురిస్తున్నాము. మహాత్మాగాంధీ సిద్ధాంతాల ఎడ మక్కువ

చూపే తెలుగు ప్రజలు మా ఈ కృషిని అభినందించి ప్రోత్సహిస్తారని విశ్వసిస్తున్నాము.

ఈ అయిదు సంపుటాలను తెలుగులో ప్రచురించుటకు అయ్యే ఆర్థిక వ్యయాన్ని పూర్తిగా నవజీవన ట్రస్టు, అహమదాబాద్ భరిస్తున్నది. ట్రస్టుకు సంబంధించిన ఇతర శాఖల ఆదాయాన్ని, ఈ ప్రణాళికను వినియోగించి తక్కువ ధరకు ఈ సంపుటాల సెట్టును తెలుగు ప్రజలకు అందజేస్తున్నాము. ఈ ప్రణాళికను తెలుగులో అమలుపరచుటకు శ్రీ బిరిధీచంద్ చౌధరి, శ్రీ వేమూరి రాధాకృష్ణమూర్తి గారలు సంపూర్తిగా సహకరిస్తున్నారు. వారికి కృతజ్ఞతలు తెలుపుతున్నాం. అనువాదం, టైపు సెట్టింగ్, ప్రూఫ్‌రీడింగ్, కెమేరా కాపీలు తయారు చేయించు కృషికి శ్రీ బిరిధీచంద్ చౌధరి సహకరించారు. ఈ సంపుటాల తెలుగు సేతతో బాటు ఇతర పెద్దలు చేసిన తెలుగు అనువాదాల్ని మరియు ప్రూఫులను సరి చూచి, శ్రీ వేమూరి రాధాకృష్ణమూర్తి సహకరించారు.

ఎంపిక చేసిన మహాత్మాగాంధీ రచనల అయిదు సంపుటాల సెట్టు ప్రచురణకు సంబంధించిన మా ఈ ప్రణాళికను ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రజలు ప్రోత్సహిస్తారని విశ్వసిస్తున్నాము.

ది. 28.10.98 — **జితేంద్ర టి. దేశాయి**

అహమదాబాద్ — మేనేజింగ్ ట్రస్టీ

విశిష్ట పదముల పట్టిక

అద్వైత ఏకత్వం। ద్వైతానికి వ్యతిరేకం। ఆత్మ, పరమాత్మల సాయుజ్యం।
అద్వైతం : "రెండు కావు" అనే సిద్ధాంతం
అద్వైతి : ఆత్మ, పరమాత్మలు వేరు కావు అని నమ్మేవాడు
అహింస : హింసారాహిత్యము, ప్రేమ
ఆనందం : సంతోషం, ఆనందం
అనేకతావాది . ఒక విషయమందలి వైవిధ్యాన్ని నమ్మినవాడు
అపరిగ్రహం : స్వీకరించి, సత్యాన్ని పెంచుకోకపోవడం
ఆశ్రమం : హిందూమతం ప్రకారం జీవితంలో నాలుగు మజిలీలు, క్రమశిక్షణతో, సంఘంలో జీవన యాపన సాగించే ప్రదేశం
అస్తేయత : దొంగిలించకుండుట
ఆత్మ : ఆత్మ, అంతరంగం
అవతారం : అవతారం
భజన : మతపరమైన పాట
భక్తి : భక్తి
భక్తియోగం : భక్తిమార్గం
భంగీ : ఊడ్చేవాడు, పాకీపనివాడు
బ్రహ్మ : దివ్యతత్త్వము; విశ్వాత్మ
బ్రహ్మచారి : బ్రహ్మచారి
బ్రహ్మచర్యం : అస్ఖలితత్వం; భగవంతుని వెదకుటలో మగ్నత
చపాతీ : గోధుమపిండి రొట్టె
చర్ఖా : నూలు వడకు చక్రయంత్రం
చిత్ : భగవత్ జ్ఞానము
దరిద్రనారాయణ: బీదల రూపంలో దైవం

ధర్మం	:	మతం
గూండా	:	ధృష్టుడు
గూండాయిజం	:	ధృష్టత్వం
గురువు	:	ఉపాధ్యాయుడు, ఆధ్యాత్మిక మార్గదర్శి
హరిజనులు	:	"హరి" అనగా భగవంతునికి చెందిన వారు; గాంధీజీ అస్పృశ్యులను ఈ విధంగానే పేర్కొనెడివారు
హఠయోగం	:	శరీరంలో అవయవాల కదలికతో, ప్రాణాయామం (నియమిత ఉచ్ఛ్వాస, నిశ్వాసాల)తో మనస్సును శరీరాన్ని నియంత్రించి ఆత్మబోధ కలుగుజేయు "యోగ" పద్ధతి.
హిజారత్	:	జన్మభూమిని వదలివెళ్లుట
హింస	:	హింస
జాం-ఇ-జాం	:	అందరికీ పోషకుడు
కల్మా	:	ముసల్మానులు చేసే విశేష ప్రార్థన
కల్పద్రుమం	:	అన్ని కోరికలను దీర్చు కల్పవృక్షము
కామధేవును	:	అన్ని కోర్కెలను తీర్చు ఆవు (దేవతా గోవు)
కన్యాదానం	:	కుమార్తెకు వివాహము చేసి, ఆమెను అత్తగారింటికి పంపుట
కర్మ	:	చేయు పని
ఖద్దరు, ఖాదీ	:	చేతితో వడకి, చేతి మగ్గంపై నేసిన వస్త్రము
కిసాన్	:	రైతు
మహాత్మా	:	మహత్తరమైన ఆత్మగలవాడు
మంత్రం	:	"పవిత్రమైన శబ్ద సముదాయం". (పునశ్చరణకు, ధ్యానానికి ఉపయుక్తం) పవిత్రమైన ఉచ్చారణకు పనికివచ్చు మత సంబంధమైన పలుకు.
మోక్షం	:	జనన, మరణ రాహిత్యము
ముక్తి	:	విడుదల

సమాజ్	.	ముస్లిముల ప్రార్థన
నేతి, నేతి	:	''ఇది కాదు'', ''ఇదికాదు''
నిర్వాణం	:	మోక్షస్థితి. బౌద్ధుల సిద్ధాంతం ప్రకారం సంపూర్ణమైన శాంతి, తుష్టి
నియమాలు	:	నియమాలు
పంచ్	:	మధ్యవర్తి
పంచముడు	:	ఐదవ వర్ణపు వ్యక్తి, అస్పృశ్యుడు
పంచాయత్	:	ప్రజలు ఎన్నుకొన్న అయిదుగురు ప్రతినిధుల మండలి
పంచాయత్	:	ప్రజాప్రతినిధుల మండలి ద్వారా జరుగు పరిపాలన
పరియా	:	వెలివేయబడిన వాడు
పూర్ణస్వరాజ్	:	పూర్తి స్వాతంత్ర్యంతో కూడిన రాజ్యము
రాజ్	:	రాజ్యం. పరిపాలన
రామనామం	:	రాముని పేరు (రాముడు భగవంతుని అవతారం) అట్టి రాముని నామోచ్చారణ
రామ రాజ్యం	:	రాముని రాజ్యం. ప్రజలను పట్టించుకొనే రాజ్యం
ఋషి	:	ద్రష్ట
సద్వ్రతం	:	అన్నదానం
సమాధి	:	పరమానందమయ స్థితి
సత్	:	నిజము
సత్యాగ్రహం	:	శబ్దార్థం - ''నిజాన్ని పట్టుకొని వేళ్లాడుట'' సత్యశక్తి. ఆత్మశక్తి
సత్యాగ్రహి	:	సత్యాగ్రహం చేయువాడు
సవర్ణుడు	:	నాలుగు వర్ణాలలో ఒకదానికి చెందినవాడు
శాస్త్రము	:	పవిత్ర గ్రంథము
స్థితప్రజ్ఞుడు	:	నిశ్చలమైన, నిరంతరమైన వివేకం గలవాడు
స్వదేశి	:	తన దేశానికి చెందిన (శబ్దార్థం). స్వదేశంలో తయారైన వస్తువులను అందునా చేతితో తయారు చేయబడిన

		వస్తువులను - ముఖ్యంగా పొరుగువారు చేసిన వస్తువులను వాడవలెనని పట్టు పట్టుట.
స్వరాజ్	:	స్వపరిపాలన. స్వాతంత్ర్యము
స్యాద్వాద్	:	జైనమతంలో "ఉండవచ్చు; కావచ్చు" అను సిద్ధాంతం. ఆధ్యాత్మ పద్ధతిలో "బహుశః" అనే సిద్ధాంతం.
స్యాద్వాది	:	స్యాద్వాదంలో నమ్మకం ఉన్నవాడు
తబ్లిగ్	:	మత ప్రచారం, తద్వారా మతం మార్పిడి
తపస్, తపస్యా	:	తపస్సు, ధార్మికమైన నిరాడంబరత్వం
ఉపనిషత్తులు	:	పురాతనమైన, అధ్యాత్మికమైన హిందూ గ్రంథాలు
వైష్ణవుడు	.	విష్ణు భగవానుని భక్తుడు
వర్ణము	:	హిందూ సమాజంలో వృత్తిపరమైన విభాగము
వర్ణధర్మము	:	వర్ణ విభాగపు విధులు
వర్ణాశ్రమాలు	:	సమాజంలో వృత్తిపరంగా నాలుగు విభాగాలు. విద్యార్థులు, గృహస్థులు, ఆశ్రమవాసులు, సన్యాసులు
వేదాలు	:	హిందూ ధర్మ గ్రంథాలు
యజ్ఞం	:	త్యాగబుద్ధితో ఆచరించబడు ధార్మిక కార్యము
యోగి	:	మనస్సు సంబంధమైన నియమాలను నియమిత రూపంలో పాలించే వ్యక్తి. రాగరహితుడు
జమీందారు	:	భూస్వామి

విషయానుక్రమణిక

ముందుమాట శ్రీమన్నారాయణ్
విశిష్ట పదముల పట్టిక
విషయానుక్రమణిక

ప్రథమ ఖండము

కొన్ని ప్రసిద్ధ ఉపన్యాసములు

1. బనారస్ హిందూ విశ్వవిద్యాలయంలో గాంధీజీ ఇచ్చిన ఉపన్యాసం 3
2. 1922 నాటి ప్రసిద్ధ న్యాయవిచారణ సమయంలో గాంధీజీ చేసిన ప్రకటనా ప్రసంగం 10
3. చరిత్రాత్మకమైన దండీయాత్ర పూర్వ సంధ్యా సమయమునందు గాంధీజీ చేసిన ప్రసంగం 17
4. రౌండ్‌టేబుల్ సమావేశం (కాన్ఫరెన్సు)లో గాంధీజీ ఇచ్చిన ఉపన్యాసాలు 19
5. భారతదేశం వదిలిపొండి (క్విట్ ఇండియా) ఉద్యమ సందర్భంలో గాంధీజీ ఇచ్చిన ఉపన్యాసాలు 31
6. ఆసియా దేశాల సంబంధాల సమావేశంలో గాంధీజీ ఇచ్చిన ఉపన్యాసం 50
7. చివరి ఉపవాస వ్రతమప్పుడు గాంధీజీ ఇచ్చిన ఉపన్యాసం 53

ద్వితీయ ఖండము

భాగము - 1

అధ్యాయములు

ఎంపిక చేసిన అంశములు, భావములు, సిద్ధాంతములు

1. సత్యము - దేవుడు 59
2. జీవితము - దేవుడు 65
3. ప్రకృతి - దేవుడు 67

4. మానవుడు - ప్రారబ్ధము 68
5. ఆత్మ నియంత్రణ 72
6. ఆదర్శ మానవుడు 89

భాగము - 2

మార్గాలు - గమ్యాలు

అధ్యాయములు

7. మార్గాలు - గమ్యాలు 92
8 అహింస నిర్వచనం 95
9. మానవజాతి నియమం 97
10. అహింసాశక్తి 101
11. అహింసా పూజారుల గుణగణాలు 103
12. అహింస, పిరికితనం 110
13. సత్యాగ్రహమంటే ఏమిటి? 11
14. సత్యాగ్రహికి ఉండవలసిన యోగ్యతలు 116
15. సహాయ నిరాకరణము 126
16. శాసనోల్లంఘనము 128
17. సత్యాగ్రహ సమయంలో ఉపవాసదీక్ష 132
18. నాయకుడు సత్యాగ్రహి 133
19. అల్లరులు, దాడులు, సత్యాగ్రహం 135

భాగము - 3

సిద్ధాంతాల తారతమ్యాలు

20. సర్వోదయం 141
21. సమాజవాదం 143
22. సామ్యవాదం 148
23. మార్క్స్ మహాశయుడు 152

భాగము - 4

ఒకే ప్రపంచం

24. జాతీయత - అంతర్జాతీయత 154
25. భిన్నజాతులు ఒకే వృక్షపు శాఖలు 156
26. అణుబాంబు 158
27. నిరాయుధీకరణ 160
28. విశ్వసమాఖ్య 161
29. రేపటి ప్రపంచం 163

భాగము - 5

మతం - సంస్కృతి

30. అన్ని మతాల ముఖ్య సారాంశం ఒక్కటే 165
31. నాగరికత మరియు సాంప్రదాయము 176

భాగము - 6

కళ - సాహిత్యము - విజ్ఞానశాస్త్రము

32. కళ 187
33. సాహిత్యము, పత్రకారిత 203
34. విజ్ఞానశాస్త్రము 207

భాగము - 7

ఆర్థిక విషయాలు

35. ఆర్థికశాస్త్రము - నైతికశాస్త్రము 210
36. మానవుని ఔన్నత్యం - పరిపూర్ణ వ్యస్తత 212
37. సాదా జీవనము - ఉన్నతాశయము 216
38. గౌరవమైన శ్రమ - తిండికోసం శ్రమ 220
39. స్వదేశీ 225
40. ఆర్థిక సమానత్వము 228

41. ఆర్థిక వికేంద్రీకరణ 231
42. గ్రామ సమాజాలు 232
43. స్వయం సమృద్ధి 234
44. సహకారం 239
45. ధర్మకర్తృత్వం 242
46. పారిశ్రామికీకరణం వల్ల కలిగే చెడు 246
47. యంత్రాల స్థాపన 249
48. ఖాదీ - చేనూలు 255
49. గ్రామీణ పరిశ్రమలు 259

భాగము - 8

శ్రామిక సంబంధాలు

50. కార్మిక సంబంధాల ఆదర్శం 262
51. శ్రామికుల హక్కులు, విధులు 263
52. సమ్మెలు 264
53. భూస్వామి - కౌలుదారు 273
54. వర్గపోరాటం అనివార్యమా? 277

భాగము - 9

రాజకీయాభిప్రాయాలు

55. రాజకీయాలు - మరియు మతము 283
56. ప్రబుద్ధ అనియమిత స్థితి 284
57. వ్యక్తి సర్వోపరి 286
58. స్వరాజ్యము 288
59. నిజమైన ప్రజాస్వామ్యం 293
60. వికేంద్రీకరణము 295
61. గ్రామపంచాయతీలు 296
62. పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యం 299

63. ఓటర్లు మరియు ఓటు హక్కు 300
64. నిజమైన అధికార స్థానం 302
65. శాసనసభలు 303
66. బహుసంఖ్యాకత - అల్ప సంఖ్యాకత 304
67. గవర్నర్లకు, మంత్రులకు వ్యవహార సంహిత 305
68. మెప్పు పొందిన మంత్రులు 307
69. పోలీసులు, నేరాలు, జైళ్లు 308

భాగము - 10

సమాజపరమైన అభిప్రాయాలు

70. సాంఘిక ఆదర్శము 309
71. చాతుర్వర్ణ్య విభాగాలు-చతురాశ్రమాలు 311
72. స్త్రీల పాత్ర, స్త్రీల హోదా 317
73. ఆదర్శ వివాహం 326
74. సంతానము 330
75. కుటుంబ నియంత్రణ 331

భాగము - 11

మౌలిక విద్య - విద్యార్థులు

76. మౌలిక విద్య 337
77. విద్యామాధ్యమం 352
78. విద్యార్థులు 355

భాగము - 12

ఈ చివరికి

79. ఈ చివరికి 358
80. ఆదివాసులు 360
81. స్వంతభూమిలేని కాని కూలీలు, హరిజనులు 361

సత్యవాణి

ప్రథమ ఖండము

ఎంపిక చేసిన ఉపన్యాసములు

తెలుగు సేత

టి.ఎ.ఆర్.కె. సుబ్బారావు

జి. వెంకటేశ్వరరెడ్డి

వేమూరి రాధాకృష్ణమూర్తి

"సత్యం బ్రూయాత్ ప్రియంబ్రూయాత్
నబ్రూయాత్ సత్యమప్రియమ్"

అను సంస్కృతోపదేశం యొక్క ఉద్దేశం "సత్యమైన విషయాన్ని సమరసమైన, బాధపెట్టని మాటల్లో చెప్పాలి" అని అయి ఉంటుందని నా అభిప్రాయం నెమ్మదిగా, చక్కగా చెప్పలేని వారు ఆ విషయాన్ని పలకకుండా ఉండటమే మంచిదని అంటాను. తన నాలుకను అదుపులో పెట్టుకోలేని వానిలో "సత్యం" ఉండదు అని భావం.

యంగ్ ఇండియా 17.9.25, పుట 318

మో.క. గాంధీ.

బెనారస్ హిందూ విశ్వవిద్యాలయంలో గాంధీజీ ఇచ్చిన ఉపన్యాసం (4-2-1916)

(బెనారస్ హిందూ విశ్వవిద్యాలయ ప్రారంభోత్సవ సందర్భంలో గాంధీజీని ఉపన్యసించమని పండిత మదనమోహన మాలవీయ కోరారు. ఈ విశ్వవిద్యాలయం శంకుస్థాపనకు వైస్రాయి లార్డ్ హార్డింజ్ ప్రత్యేకంగా విచ్చేశారు. ఆయన రక్షణకు పోలీసులు ప్రత్యేక శ్రద్ధతో ఏర్పాట్లు చేశారు. ఎక్కడ చూచినా పోలీసులే. ఆ మార్గాన గల ఇళ్లన్నీ బంధనంలో చిక్కుకున్నాయి. ముట్టడి పరిస్థితి ఏర్పడింది. దేశం నాలుగు చెరగుల నుంచి అనేక మంది పెద్దలు అక్కడికి విచ్చేశారు. అందరూ ఉపన్యాసాలిచ్చారు.

1916వ సంవత్సరం ఫిబ్రవరి నాల్గవ తేదీన ఉపన్యాసం ఇవ్వవలసిన వంతు గాంధీజీది. సభలో ఉన్నవారిలో చాలా మంది ఉపదేశాలకర్హులైన యువకులు. అమూల్య వస్త్రాభరణధారులు, రాజకుమారులు దర్పంగా మహారాజా సభాధ్యక్షులుగా ఉన్నారు. చిన్న ముతక పంచెను, కఠియావాడ్ అంగీ, టోపీని ధరించిన గాంధీగారు ఉపన్యాసం ఇచ్చేందుకు లేచారు. పోలీసుల పకడ్బందీ ఏర్పాటు, తన చుట్టూ ఉన్న ఆడంబరం అట్టహాసం ఆయనకు క్షోభను కలిగించాయి. సభాసదుల వైపు తిరిగి గాంధీజీ, తన స్ఫుటమైన అభిప్రాయాలను స్పష్టంగా దాపరికం లేకుండా తెలియచేస్తాను అని చెప్పి ఉపన్యాసం ప్రారంభించారు.)

నేను ఇక్కడకు ఆలస్యంగా చేరినందుకు క్షమార్పణ కోరుకుంటున్నాను. అయితే దీనికి కారణం నేను గాని, ఏ ఇతర మానవ యంత్రాంగం కాని కాదని తెలిస్తే, మీరు నన్ను తప్పక క్షమిస్తారని నమ్ముతున్నాను. నన్ను ప్రదర్శనార్హునిగా ఎంచి, ఎంతో దయతో ప్రభుత్వ అధికారులు నేను ఇక్కడకు చేరుకోవలసిన సమయం మాటను అనాలోచితంగా విస్మరించారు. దారిలో నాకు, నన్ను తీసుకుని వచ్చిన వారికి, వారి

వాహనాలకూ అనుకోకుండా సంభవించిన ఆటంకాలను గురించి ఎవ్వరూ ముందు ఆలోచించలేదు. పట్టించుకోలేదు. అదీ ఆలస్యానికి కారణం.

ఇప్పుడే పూర్తయిన శ్రీమతి బిసెంటు ఉపన్యాసాన్ని విని, ఈ విశ్వవిద్యాలయం పరిపూర్ణ పదార్థమని, ఇందులో చదువబోయే విద్యార్థులు, ఒక మహాసామ్రాజ్యంలో నిష్ణాతులైన నాగరికులు అయిపోగలరనీ, అప్పుడే నమ్మకండి. ప్రపంచంలో సాటిలేని ఆధ్యాత్మికతకు స్థావరమైన ఈ దేశపుతత్త్వం, శ్రోతలందరకూ, ముఖ్యంగా విద్యార్థి లోకానికి మాటలు విన్నంత మాత్రాన అవగతమై పోతుందనుకోవడం భ్రమ. సత్యదూరం. భారతదేశం, ప్రపంచానికేదో ఒకనాడు ఇవ్వగలిగిన సందేశం, మాటలతో ఈనాడు చేరదు. ఉపన్యాసాలంటే నాకు పెద్ద తలనొప్పి. గత రెండు రోజులగా సాగిన ప్రసంగాలు ఆ తరగతికి చెందినవి కావు. అవి అవసరమైనవి. ఉపన్యాసాలకు కావలసిన విషయాలన్నీ పూర్తయిపోయాయి. కళ్లు. చెవులు తృప్తిచెందాయి. అయితే హృదయం, చేతులు, కాళ్లు ప్రభావితం కావాలి గదా!

నిన్ననూ, మొన్ననూ జరిగిన ఉపన్యాసాల ప్రకారం భారతీయాత్మ, నిరాడంబరత్వం మీద పట్టు సాధించాలంటే, మనస్సుతోపాటు చేతులు, కాళ్లు కూడా కదలాలి. ఈనాడు ఈ పవిత్ర స్థలంలో, నా దేశస్థులకు విదేశీ భాషలో ఉపన్యసించవలసి వచ్చినందుకు సిగ్గుపడుతున్నాను. ఈ ఉపన్యాసాలన్నీ విన్న వాళ్లకు విషయం బోధపడిందా అని పరీక్షిస్తే, చాలామంది ఆ పరీక్షలో నెగ్గరు. ఎందుకని? అది వారికి సరిగా అర్థం కాలేదు గనుక.

డిసెంబర్ నెలలో జరిగిన బొంబాయి కాంగ్రెస్ సభలో శ్రోతల మనస్సుకు హత్తుకున్నవి, హిందూస్తానీ భాషలో ఇచ్చిన ఉపన్యాసాలే అంటే నమ్మండి. అది బొంబాయి. అందరూ హిందీలో మాట్లాడే కాశీ కాదు. ఆంగ్ల భాషకూ, భారతీయ భాషలకూ గల అంతరం, బొంబాయి క్షేత్ర భాషలకూ హిందీకి మధ్య ఉండదు. కాంగ్రెస్ సభల శ్రోతలు హిందీ ప్రసంగాలకు బాగా స్పందించారు. ఈ విశ్వవిద్యాలయంలో చేరే విద్యార్థులకు బోధన తమ తమ మాతృభాషలలో జరిగే ఏర్పాట్లుంటాయని ఆశిస్తున్నాను. మన

భాషలు మనకు ప్రతిబింబాలు. మంచి విషయాల వ్యక్తీకరణ మన భాషల వల్ల కాదని మీరంటే, అటువంటప్పుడు మనం ఎంత త్వరగా నశిస్తే అంత మంచిదని అంటున్నారన్న మాట. ఆంగ్లభాష మన జాతీయ భాష ఎన్నటికైనా కాగలదని కలలు గనే వారెవరైనా ఉంటారా? ఎందుకీ అవిటితనం? ప్రతి ఆంగ్ల బాలునితో మన పిల్లలు ఎటువంటి అవకతవకలతో నిండిన పోటీలో పాల్గొనవలసి వస్తున్నదో, ఒక్కసారి కళ్లు మూసుకుని ఆలోచించండి.

పూనాలో కొందరు ఆచార్యులతో నేను చర్చించే సౌభాగ్యం కలిగింది. ప్రతి ఒక్కరూ ఒకే అభిప్రాయం వెలిబుచ్చారు. ఏమని? ఆంగ్లభాషలో విద్యా సముపార్జన కోసం ప్రతి యువకుడు, తన జీవితంలో ఆరు అమూల్యమైన సంవత్సరాలను పోగొట్టుకుంటున్నాడు అని. పాఠశాలలో, కళాశాలలో చదివి బయటపడుతున్న విద్యావంతుల సంఖ్యను ఆరుతో గుణిస్తే భారతదేశం యువతకు ఎన్ని వేల ఏండ్లు వ్యర్థమై పోతున్నాయో అర్థమవుతుంది. మనకు ఉత్సాహం కొరవడిందంటారు. విదేశీ భాషలో ప్రజ్ఞ సాధించేందుకు ఎన్నో ఏండ్లు వెచ్చిస్తే, ఏమవుతుంది? పోనీ, ఆంగ్లంపై పట్టు దొరుకుతుందా, అంటే అదీ లేదు. మిస్టర్ హిగ్గిన్ బాథమ్ ఇచ్చిన ఉపన్యాసానికి వచ్చిన స్పందన, తక్కినవారి ప్రసంగాలకు వచ్చిందా? ఇది ఆ ఉపన్యాసకుల లోపం కాదు. వారి మాటల్లో ఎంతో శక్తి ఉంది. కాని అది మన మనస్సుల్లో ప్రవేశించలేదు. ఆంగ్ల భాషలో విద్యనభ్యసించిన భారతీయులే దేశానికి చేయవలసినవన్నీ చేస్తున్నారట. అలా కాకపోతే, అంతా భ్రష్టేనట. మనం నేర్చే విద్య ఆంగ్లంలో నేరుస్తున్నాం. మరి దాని ఫలితం కనుపించాలి కదా. కాని, గత ఏభై ఏండ్లుగా మనం మాతృభాషలో విద్యాభ్యాసం చేసి ఉంటే, ఈ నాటికి దేశం స్వతంత్రమై ఉండేది. మన దేశస్థులకు మన మనస్సులోని మాట అందించలేక, మన దేశంలోనే విదేశీయుల వలె ఉండి ఉండేవారం కాము. దరిద్ర నారాయణుల సేవచేసి తరించడం వల్ల ఈ ఏభై ఏండ్ల సంపద దేశ పరం అయి ఉండేది. ఇప్పుడో! మన ఉత్తమ ఆశయాల అంతర్యం ఇంట్లో ఆడువారికి కూడ అర్థంగాదు. ఆచార్య బోసు, ఆచార్య రాయ్‌ల పరిశోధనల, ఆనందం అందరికీ దొరకటం లేదు.

ఇంకో విషయం - కాంగ్రెస్ "స్వపరిపాలనను హోంరూల్" గురించి ఒక ప్రతిపాదనకు స్వీకృతి నిచ్చింది. అఖిల భారత కాంగ్రెస్ సమితి, ముస్లిం లీగ్ తమ సూచనలు అందిస్తాయి. నాకు వాట గురించి ఎక్కువ పట్టింపు లేదు. యువశక్తి, జనశక్తి నాకు ముఖ్యం. వారేమి సాధిస్తారో అని ఉత్కంఠతతో ఎదురు చూస్తూ ఉంటాను. "స్వపరిపాలన" అనేది ఉపన్యాసాల వల్ల, వ్యాసాల వల్ల రాదు. మన నడవడిక మాత్రమే మనల్ని అపనికి ఉపయుక్తులుగా తీర్చిదిద్దుతుంది. మనల్ని మనం ఏ విధంగా పరిపాలించుకోగలం? ఇదీ ప్రశ్న.

నా ఆలోచనలు ఈ సమయాన శ్రవ్యరూపంలో వెలువడుతున్నాయి. ఏ మాత్రము జంకు, గొంకు, అనే శంకను వదిలి, మాట్లాడుతున్నాను. మన్నించండి. నిన్న సాయంత్రం కాశీవిశ్వనాథుని ఆలయం దర్శించి వస్తుంటే ఇలా అనిపించింది.

"అపరిచితుడొకడు ఈ దివ్యాలయాన్ని చూచి హిందువులను విమర్శించడా?" ఈ దేవాలయం మన జీవిత విధానానికి ప్రతీక కాదా? చుట్టూ ఇళ్లు అడ్డదిడ్డంగా కట్టారు. సందులు ఇరుకుగాను మురికిగాను ఉన్నాయి. మన దేవాలయాలే ఇరుకుగా ఉంటే, మన "స్వపరిపాలన" ఎలా ఉంటుంది? స్వయంగానో, ఒత్తిడికి తలవొగ్గియో అంగ్లేయులు మన దేశాన్ని వదలి వెళితే, మన దేవాలయాలు పవిత్రతకు, శుచికి, శాంతికి నిలయాలై ఉంటాయా?

మనం, "స్వపరిపాలన"ను గురించి ఆలోచించే ముందు, మనల్ని మనం తరచి చూచుకోవాలి" అనే కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుల వాదనతో నేను ఏకీభవిస్తాను. ప్రతీ పట్టణంలో పట్టణ ప్రాంతం, సైనిక నిలయం (కంటోన్మెంట్) అని రెండు విభాగాలున్నాయి. పట్టణ ప్రాంతం దాదాపు ఒక మురికి కూపం. మనం నగర జీవిత విధానానికి అలవాటుపడని మాట నిజమే. కాని నగర జీవితాన్ని ఎన్నుకుంటే, నగరంలోకి అవ్యవస్థితమైన పల్లె జీవితాన్ని దిగుమతి చేయకూడదు. బొంబాయి నగర వీధుల్లో, పై అంతస్థులలో నుంచి ఏ ఉమ్ములు వగైరాలు వచ్చి ఎక్కడ మీద పడతాయో, అనే నిరంతరమైన

జంకుతో నడవడం అసౌకర్యం కాదా? నేను రైళ్లలో ఎక్కువగా ప్రయాణం చేస్తాను. మూడవ తరగతి ప్రయాణీకుల అవస్థ గమనించాను. ఈ కష్టాలకి రైల్వే పరిపాలకులే బాధ్యులు కారు, శుచి, శుభ్రత, మౌలిక సూత్రాలు మనకు తెలియవు. రైలు పెట్టెను నేలవలె నిద్రించేందుకు వాడుతున్నారని తెలుసుకోవాలి. ఉమ్మడంలో ఏ మాత్రం జాగ్రత్త తీసుకోకపోవడం, ఫలితంగా వర్ణించుటకు అలవికానంత అపరిశుభ్రత ఏర్పడుతుంది. పైతరగతి ప్రయాణీకులు తక్కువ తరగతి వారిని బెదిరించడం పరిపాటి. యువతరం వారూ ఇంతే. ఆంగ్లం మాట్లాడుతారు. విదేశీ సూటూ, బూటూ వేసి రైలు పెట్టెలో బలవంతంగా ప్రవేశించి కూర్చుంటారు.

కాగడాతో మూలలన్నీ వెదికినా ఎక్కడా మార్పులేదు. బరువెక్కిన హృదయంతో ఈ మాటలంటున్నాను. ఇవన్నీ ముందు సరిదిద్దుకుంటే గాని. "స్వ-పరిపాలన"లో ప్రగతి ఉండదు. ఇంకొక దృశ్యాన్ని మీకు పరిచయం చేస్తాను. నిన్నటి సభకు అధ్యక్షులైన మహారాజా వారు మన దేశపు దారిద్ర్యాన్ని గురించి ప్రస్తావించారు. తక్కిన ఉపన్యాసకులు ఆ విషయానికి ప్రాముఖ్యం ఇచ్చారు. చక్రవర్తి ప్రతినిధి (వైస్రాయి) శంకుస్థాపన గావించిన పర్ణకుటీరంలో, ధగధగ మెరిసే నగలు ధరించిన వారు, ప్యారిస్ నుంచి వచ్చిన నగల వ్యాపారికి కన్నులపండువగా కన్పించారు. వీరంతా తమ సంపదను బీదల కోసం, ధర్మకర్తలై వాడే వరకు భారతదేశానికి ముక్తి కలుగదు. చక్రవర్తికి "వారి ప్రతినిధికి, వారి పట్ల వినయ విధేయతలు గలవారమని" పించుకోడానికి "ఆపాదమస్తకం నగలు దిగవేసుకోవలసిన కోరిక" అక్కరలేదని నా గట్టి నమ్మకం. జార్జి ప్రభువులకిట్టి ఆడంబరాలు గిట్టవని మనవి చేస్తున్నాను.

బ్రిటిషు ఇండియాలో గాని, దళాధినేతలచే శాసింపబడుతున్న రాజ్యాల్లోగాని, ఒక్కొక్క భవ్య భవన నిర్మాణం చూస్తూ, "దీని నిర్మాణానికయ్యే ధనం కర్షకులిచ్చినదే కదా!" అని అసూయపడతాను. తన అభినందనలో హిగ్గిన్ బాథమ్" మన దేశంలో 75 శాతం ఉన్న కర్షకుల చేతుల్లో, ఒక గడ్డి పరకకు ఇబ్బడిగా పంటలు పండుతాయి" అని అన్నారు. వారి కష్ట

ఫలితాన్ని వారి నుంచి మనం దూరం చేస్తే "స్వ-పరిపాలన" ఆశయం సిద్ధించదు. కర్షకుడే ముక్తిదాత. అంతేగాని న్యాయవాది, పాశ్చాత్య వైద్యనిపుణుడు, భూస్వాములు, ముక్తిదాతలు కారు.చివరికి గత రెండు రోజులుగా మనసు కలవరపెట్టిన అంశాన్ని ప్రస్తావిస్తాను. చక్రవర్తి ప్రతినిధి (వైస్రాయి) పునవీధుల్లో ఊరేగినప్పుడు, మన అందరి మనస్సులలో భయోత్కంఠలతో నిండిన క్షణాలు చోటుచేసుకున్నాయి. అంతటా గూఢచారి పోలీసులే. "ఎందుకీ అపనమ్మకం?" అని అంతా బాధపడ్డాము. లార్డు హార్డింజి ప్రభువు ప్రతిక్షణం మృత్యువును సంభావించుకొనుట కంటె, ఒక్కసారి చస్తే చాలదా? అయితే గొప్ప సామ్రాజ్యాధినేత ప్రతినిధికీ పటాటోపం తప్పదు కాబోలు. సరే, అడుగడుగునా, మనమీద, పోలీసు గూఢచారులెందుకు చెప్పండి? నోటి నుండి తుప్పరలు పడేవరకు అరిచి అరిచి కేకలు వేస్తాం. అశాంతియుతమైన నేటి మనదేశం అనేకమంది చట్టాన్ని అతిక్రమించే విఘ్నకారులను (అనార్కిస్టులను) సృష్టించింది. నేనూ శాసనోల్లంఘనం చేస్తున్నాను - నాదైన దారిలో విద్రోహచింతన కలిగిన వారిని నేను కలుసుకుంటే, వారితో "మీకు ఈ దేశంలో చోటులేదు. విజేతలను జయించి వెళ్లగొట్టే దారి యిది కాదు" అని చెబుతున్నాను. దైవాన్ని నమ్ముకోండి. అప్పుడు ఈ మహారాజులు, చక్రవర్తి ప్రతినిధి, పోలీసులు, జార్జి ప్రభువు సైతం ఏమీ చేయలేరు.

విద్రోహికి గల దేశాభిమానం గౌరవనీయమైనది. దేశం కోసం ప్రాణాలు ధారపోసే ఆ ధైర్యాన్ని అభినందిస్తాను. కాని "చంపడం" గౌరవాన్ని కలిగిస్తుందా? హంతకుని చేతిలోని చాకు, గౌరవనీయ మృతికి దారితీయదు. ఏ పురాణాల్లోనూ ఎవ్వరూ దీనిని సమర్థించలేదు. దేశ బానిసత్వ విముక్తికి, 'ఇంగ్లీసు వారి విష్క్రమణ' అవసరం అనుకుంటే, అలా ఘంటాపథంగా చెప్పి, ఆమాట నిలబెట్టుకునేందుకు ప్రాణాలు ధారపోస్తారు. అది "గౌరవనీయమైన చావు". బాంబు వేసేవాడు, కుట్రలు పన్ని, చాటు మాటున దాగి, పట్టుబడిననాడు, తన తప్పుకి ఫలితమనుభవిస్తాడు. "మనం ఇలా ప్రవర్తించి, బాంబులు వేయకపోతే, ఉద్యమంలో మనం ఏమీ సాధించగలిగే

వాళ్లము కాము" అని వాళ్లు నన్ను హెచ్చరించారు. (శ్రీమతి బిసెంటు:- "దయచేసి ఆపండి") బెంగాలులో శ్రీ లయన్ అధ్యక్షుడుగా ఉన్నప్పుడు ఇదే మాట అన్నాను. ఇది అవసరం. (అధ్యక్షుని వైపు తిరిగి) - "ఆపమంటే, ఆజ్ఞాపాలన చేస్తాను"- ఈ ధోరణిలో మాట్లాడితే సామ్రాజ్యానికి, దేశానికి సేవచేయడం అనిపించుకోదు అని మీరు భావిస్తే, ఆపేస్తాను. ("మాట్లాడండి" అని కేకలు). (అధ్యక్షుడు: మీ ఆశయాన్ని వివరించండి). "నేను మామూలుగా - మిత్రులారా! ఈ అవరోధాలను లెక్కచేయవద్దు. శ్రీమతి బిసెంటు నన్ను అగమని అనడానికి కారణం, ఆమెకు గల దేశాభిమానమే. యువతరం ముందు ఇటువంటి విస్పష్టతకు గల ఇబ్బందులను గురించి ఆమెకు గల అవగాహనయే. అయినా కూడా "గమ్యం చేరాలంటే ఇరుపక్షాల వారికి ఒకరి మీద ఇంకొకరికి ఉన్న అపనమ్మక ధోరణి నుంచి బయటపడాలి" అని నా గట్టి నమ్మకం. పారస్పరిక విశ్వాసం, అభిమానం పునాదులుగా గల సామ్రాజ్యం ఏర్పడాలి. మన ఇళ్లల్లో బాధ్యతారహితంగా చెవులు కొరుక్కునే కంటె, బహిరంగంగా ఈ కళాశాల ప్రాంగణంలో చర్చించడం మంచిది కాదా? ఇట్టి చర్చలు ఫలప్రదం అవడం నా అనుభవం. విద్యార్థులకు తెలియనిది లేదు. వారు చర్చించనిది లేదు. మనవైపు కాంతికిరణాన్ని ప్రసరింపచేసుకుందాం. మన దేశం మనకు అతి ప్రియమైనది. దాపరికం లేకుండా చెప్తున్నాను వినండి - భారతదేశంలో విఘటన కార్యాలకు తావులేదు. స్పష్టంగా, శాసకులకు చెప్పదలచుకొన్నది చెబుదాం అది వారికి కోపం తెప్పిస్తే, ఫలితాలను అనుభవిద్దాం. కాని దొడ్డిదోవలు మాత్రం వద్దు. అపనిందలు భరిస్తున్న సివిలు సర్వీసు గురించి మీకు తెలిసినదే గదా? ఇటీవలనే ఆ సర్వీసుకు చెందిన ఒక అధికారితో మాట్లాడాను. నాకు వారంటే మంచి అభిప్రాయం లేకపోయినా, అతని మాటల తీరు నచ్చింది. "గాంధీగారూ! మేమంతా చెడ్డవాళ్లమని మీరనుకుంటున్నారా? మేము పరిపాలితులను అణగదొక్కాలనుకుంటున్నామా?" అని ఆయన అడిగాడు. "లేదు" అని నేను అన్నాను. "అయితే అవకాశం దొరికినప్పుడల్లా అపనిందల పాలవుతున్న మమ్మల్ని గురించి ఓ సరియైన మాట చెప్పరేమి?" అని అభ్యర్థించాడు.

ఇప్పుడదే పని చేయదలిచాను. ఇండియన్ సివిలు సర్వీసు వారు నిస్సందేహంగా అధికార మదాంధులు, నిరంకుశులు. ఆలోచనారహితులు ఇంకా ఎన్నెన్నో అవగుణాలు ఉన్నవారే కొన్నేళ్లు ఈ దేశంలో ఉండి కొంచెం పతితులయ్యారు. దీని అర్థం ఏమిటి? ఇక్కడకు రాక పూర్వం వారు పెద్ద మనుషులే. మరి, వారి నైతిక పతనం. మనవైపు వ్రేలెత్తి చూపుతున్నది.

కొంచెం ఆలోచించండి. నిన్న సరిగా ఉన్నవాడు నా సంపర్కంలో చెడ్డవాడయాడంటే, తప్పంతా అతనిదేనా? నా తప్పు లేదా? వాళ్లు దేశంలో దిగేసరికి, వారిని పరివేష్టించిన బూటకపు పొగడ్తలు, వారి దయ సంపాదించేందుకు మనవారు చేసే బానిస పనులు వారి మతులను చెడగొట్టవా? ఒకప్పుడైనా తప్పు ఒప్పుకోవాలి. స్వపరిపాలన కావాలంటే, ఈ పని చేసి తీరాలి. మనకు స్వపరిపాలన ఇవ్వబడదు. బ్రిటిషు సామ్రాజ్య చరిత్ర, బ్రిటిషు దేశస్థితి గమనించండి. వారు పుచ్చుకోలేని (లాగుకోలేని) జనులకు, స్వాతంత్ర్య దానం చేయరు. బోయరు యుద్ధం నుంచి పాఠం చేర్చుకోండి. కొద్ది ఏండ్ల క్రితం ఆ సామ్రాజ్య శత్రువులు, ఇప్పుడు వారికి మిత్రులయ్యారు.

(ఈ సమయంలో అవరోధం కలిగింది. వేదికను విడిచి కొందరు వెళ్లడం ప్రారంభం అయింది. ఆ కారణం చేత, ఉపన్యాసం అర్థాంతరంగా ముగిసింది.

(మహాత్మా - పుటలు 179-84 ప్రచురణ 1960)

★ ★ ★

1922 నాటి ప్రసిద్ధ న్యాయవిచారణ సందర్భంలో గాంధీజీ చేసిన ప్రకటనా ప్రసంగం '18-3-1922)

(శనివారం, మార్చి 18వ తేదీ, 1922 సంవత్సరం. అహమదాబాదు జిల్లా, సెషన్సు జడ్జి మిస్టర్ సి.యన్.బ్రూం ఫిల్డు, ఐసియస్ దొరగారి సమక్షంలో, ఇండియన్ పీనల్ కోడ్ (శిక్షాసంహిత) 124-ఎ సెక్షను క్రింద, 'యంగ్ ఇండియా' పత్రిక ముద్రాపకుడు, ప్రకాశకుడు శ్రీ శంకర్‌లాల్

ఘేలాభాయి బ్యాంకరు మీద సంపాదకుడు మహాత్మాగాంధీపైన. మోపబడిన నేరాలపై చరిత్రాత్మక న్యాయవిచారణ జరిగింది.

అడ్వొకేటు జనరల్/ - సర్. జె. టి. స్ట్రాంగ్‌మెన్ - అహ్మదాబాదు పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరు రావు బహదూర్ గిరిధరలాల్ ఉత్తమ రాం - ఇద్దరూ ప్రభుత్వం పక్షాన వాదించారు. న్యాయ విషయాల పరిశీలకుడు, మిష్టర్ ఏ.సి. వైల్డు కూడా కోర్టుకు హాజరయ్యాడు. మహత్మాగాంధీ, శ్రీ శంకర్‌లాల్ బ్యాంకర్ల తరఫున డిఫెన్సు (ప్రతివాదం) చేసేవారు ఎవ్వరూ లేదు.

కోర్టులో ఉన్న ఇతరులు: కస్తూరిబా గాంధీ, సరోజినీనాయుడు, పండిట్ మదన్ మోహన్ మాలవీయ, శ్రీ యన్. సి. కేల్కర్, శ్రీమతి జే. బి. పెడిట్, శ్రీమతి అనసూయాబెన్ సారాభాయి గారలు.)

మధ్యాహ్నం 12 గంటలకు జడ్జి పీఠంమీద ఆసీనుడై నేరారోపణలో తప్పులున్నాయని, వాటిని సరిచేశాడు. రిజస్ట్రారు వాటిని చదివాడు, చట్టబద్ధమైన బ్రిటిషు ప్రభుత్వం యెడల ద్వేషం, అసహ్యం, జుగుప్స కలిగించేటట్టు, రెచ్చగొట్టేటట్లు చేసే ప్రయత్నాలు ఇండియన్ పీనల్ కోడ్ 124 - ఏ సెక్షను క్రింద శిక్షార్హమైన నేరాలు. సెప్టెంబరు 29, డిసెంబరు 15 - 1921వ సంవత్సరం 1922వ సంవత్సరంలో ఫిబ్రవరి 23వ తేదీన వెలువడిన "యంగ్ ఇండియా" పత్రికలో వచ్చిన మూడు వ్యాసాలు - "విధేయతను భంగ పరుచుట", "సమస్య సమాధానం", "జూలు విదల్చుట" యిటువంటివేనని, వాటిని కోర్టులో చదివి వినిపించారు.

చట్ట ప్రకారం "చదివినంత మాత్రాన సరిపోదు - వివరించాలి" అని అంటూ, జడ్జిగారు, యీ సందర్భంలో ఆ అవసరంలేదని, వ్యాసాలలో నేరాలు స్పష్టమయ్యాయని అన్నారు. "మీరు ఏమంటారు? నేరస్థుడనని ఒప్పుకుంటారా, విచారణ జరగాలంటారా?" అని గాంధీజీని అడిగారు. గాంధీజీ : "నేరాలను అంగీకరిస్తున్నాను". ప్రభువు పేరు "నేరారోపణలో లేకపోవడం సరియైనదే" అన్నారు. శ్రీ బ్యాంకరు అదే ప్రశ్నకు అదే సమాధానం యిచ్చారు. వెనువెంటనే జడ్జి తీర్పు యివ్వదలిచినా, సర్ స్ట్రాంగ్ మ్యాన్ పూర్తి విచారణ జరగాలన్నారు. అడ్వొకేట్ జనరలు బొంబాయి,

మలబారు, చౌరీ చౌరాలలో జరిగిన తిరుగుబాటును గుర్తుచేశారు. "ఈ వ్యాసాలలో విధాస ప్రస్తావన జరిగింది. అయినా మోసకారి ప్రభుత్వాన్ని కూలద్రోయమని రెచ్చగొట్టినందువల్ల, దాని విలువ నశించింది" అని వాదించారు. తీర్పును వీటిని ఆధారంగా చేసుకొని యివ్వాలన్నారు.

బ్యాంకరు చేసిన నేరం అంత పెద్దది కాదంటూ, ఆయన వాటిని రాయలేదు, కాని ముద్రించారు, అయినా ధనవంతుడు కనుక, శిక్షతో పాటు దండిగా జరిమానా వేయాలని సర్ స్ట్రాంగ్ మ్యాన్ వాదించాడు.

కోర్టు : మిస్టర్ గాంధీ, శిక్ష విషయమై మీరు ఏదైనా చెప్పదలిచారా?

గాంధీజీ : నేనొక స్టేట్‌మెంటు యిస్తాను.

కోర్టు : రికార్డు కొరకు, దానిని వ్రాసి యిస్తారా?

గాంధీజీ : పూర్తికాగానే యిస్తాను

అటు తర్వాత, గాంధీజీ మొదట మౌఖికంగాను, పిమ్మట వ్రాత పూర్వకంగాను తన స్టేటుమెంటు యిచ్చారు.

దానిని చదివేముందు, అడ్వొకేటు జనరలు నన్ను గురించి ప్రస్తావించిన దాన్ని పూర్తిగా సమర్థిస్తున్నాను. ప్రభుత్వం పట్ల అయిష్టం 'యంగ్ ఇండియా' తో సాంగత్యానికి ముందే నాలో కలిగింది. బొంబాయి, మద్రాసు, చౌరీ చౌరాలలో తిరుగుబాట్లకు బాధ్యుడను నేనే. రాత్రింబగలు వీటిని గురించి తలుచుకొని, నేను వాటికి కారకుడననే విషయం అంగీకరిస్తున్నాను. నేను నిప్పుతో ఆడుతున్నానని తెలుసుకున్నాను. ఇప్పుడు నన్ను విడుదలచేస్తే, మళ్లీ అలాగే చేస్తానని చెప్పడం నా విధి అనుకుంటున్నాను.

నేను హింసను అంగీకరించను. నా జీవిత ధ్యేయం అహింసయే. కాని - నాదేశానికి అపకారం చేసిన వ్యవస్థకు తలవంచడమా, లేక ఆ నిజాన్ని తెలుసుకొని ఆవేశపడిన వారిని అంగీకరించడమా? దేనినెన్నుకోవాలి? వారు ఆవేశంతో చేసిన ధ్వంసానికి నాకు పెద్ద శిక్షవేయమని కోరుతున్నాను. నాకు, "సరిఅయిన పని", అనిపించింది, ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టం ప్రకారం నేరం అయితే, ఓ జడ్జిగారూ! నాకు శిక్ష విధించండి. ప్రస్తుత వ్యవస్థ, యీ దేశ ప్రజలకు అపకారం చేస్తుందని, నాలాగే మీరూ భావిస్తే మీ పదవికి

రాజీనామా యివ్వండి. నాస్టేటుమెంటు పూర్తిగా విని, నా గుండెల్లో మంట అర్థం చేసుకుంటే విద్యావంతుడిట్టి పని చేశాడా అని చులకన చేయరు.

(తాను వ్రాసిన స్టేటుమెంటును చదివారు.)

ప్రభుత్వానికి విదేయుడనై, సహకారాన్ని అందించిన నేను ఇంత. బద్ధశుత్రువునెందుకయ్యానో నా దేశ ప్రజలకు, ఇంగ్లాండు దేశవాసులకు వివరించడం నా కర్తవ్యం. వారి మెప్పుకోసమే గదా యీ న్యాయవిచారణ ఏర్పాటయింది. దీనితోబాటు కోర్టువారికి కూడా నేరారోపణ నేనెందు కంగీకరిస్తున్నానో బాగా అర్థమవుతుంది.

1893వ సంవత్సరం, దక్షిణాఫ్రికాలో నా జనజీవితం బ్రిటిషువారితో తగాదాతో మొదలైంది. భారతీయుడిగా, గాని, మనిషిగా గాని నాకేహక్కులేదని గ్రహించాను. నేను భారతీయుడను గనుక మనిషిగా ఉండవలసిని హక్కులను కోల్పోయానని అర్థం చేసుకున్నాను.

నాకు ఏ సంశయమూ గలుగలేదు. వస్తుత: మంచిదైన వ్యవస్థకు, భారతీయుల యెడల యిటువంటి ప్రవర్తన, మచ్చ తెస్తుందని భావించలేదు. స్వేచ్ఛతో, మనసారా ప్రభుత్వానికి నా సహకారాన్ని అందించాను. "తప్పు" అనిపించినప్పుడు విమర్శించాను. అయినా దాని నాశనాన్ని ఎప్పుడూ కోరలేదు.

తత్ఫలితంగా, 1899లో బోయర్ల తిరుగుబాటు సమయంలో, సామ్రాజ్యానికి ముప్పు ఏర్పడినప్పుడు, నా అంతట నేను "అంబులెన్సు దళాన్ని ఏర్పాటుచేసి, "లేడి స్మిత్" యుద్ధరంగాల యందు బాధానివారణ సేవల్లో పాల్గొన్నాను. 1906లో "జూలూ" తిరుగుబాటు సందర్భంగా అది ఉపశమించేవరకు, సేవాదళాలతో, శ్రమించాను. నాకు పతకాలు, మన్ననలు, కైజర్-ఇ-హింద్ బంగారు పతకం (లార్డు హార్డింజ్ దీన్ని ప్రదానం చేశారు) ఇంకా ఎన్నో లభించాయి. 1914లో ఇంగ్లాండు, జర్మనీల మధ్య యుద్ధం మొదలైనప్పుడు లండనువాసులైన భారతీయ విద్యార్థుల సేవాదళాన్ని ఏర్పాటుచేశాను. అధికారులు దాన్ని ప్రస్తుతించారు. 1918లో ఢిల్లీ యుద్ధ సమావేశంలో లార్డు ఛెల్మ్సుఫర్డు "స్వచ్ఛంద సేవకుల" కొరకు అర్థించినపుడు,

అవసరం తీరిన తరువాత ``ఇక వద్దు'' అనేవరకు, ఖేడానుంచి, అస్వస్థతతో ఉంటున్నా, అనేకమందిని తయారుచేశాను.

``నా దేశస్థులకు సామ్రాజ్యంలో పూర్ణ నాగరికుల హోదా, హక్కు'' లభించాలన్నదే నా కోరిక. ప్రజల హక్కులకు రౌలట్ చట్టం ద్వారా మొదటి దెబ్బ తగిలింది. దీనికి వ్యతిరేకంగా అలజడి చేయాలి అనిపించింది. జలియన్‌వాలా బాగ్ దురంతాలు - కాళ్లమీద ప్రాకమని ఆదేశాలు, బహిరంగంగా కొరడా దెబ్బలు, వర్ణించనలవికాని యితర అకృత్యాలు - రెండవ ఆఘాతం భారత ముస్లిములకు టర్కీ, వారి పుణ్యక్షేత్రాలకు సంబంధించిన వాగ్దానాలు ప్రధానమంత్రి నిలబెట్టుకుంటారని నమ్మకం కలుగలేదు ఇంతయినా, 1919 అమృత్‌సర్ కాంగ్రెసు సమావేశంలో, మాంటేగూ - ఛెల్మ్స్‌ఫర్డ్ సంస్కరణలు స్వీకారం గురించి, నా మిత్రులు వద్దంటున్నా, భారతీయ ముస్లిములకు ప్రధాన మంత్రి చేసిన వాగ్దానాలను నిలబెట్టుకుంటారనీ, పంజాబుకు తగిలిన గాయాలు మానుతాయనీ, సంస్కరణలు అసంతృప్తికరమైనవి అయినా, భారతదేశపు చరిత్రలో ఒక ఆశాకిరణం ఏర్పడుతుందనీ - గట్టిగా వాదించాను.

అంతా వ్యర్థం అయింది. ఖిలాఫత్ వాగ్దానం నిలబడలేదు. పంజాబు కిరాతకులకు శిక్షపడలేదు. సరికదా, పదోన్నతులు, పతకాలు, కితాబులు లభించాయి. సంస్కరణల వల్ల లాభం జరుగకపోగా, దేశసంపద కొల్లగొట్టబడటం, జరుగుతూనే ఉన్నది. బానిసత్వం కొనసాగుతూనే ఉన్నది.

బ్రిటిషు వారి సాంగత్యం, రాజకీయంగా, ఆర్థికంగా, భారతదేశాన్ని ఎంతో బలహీనపరుస్తున్నదనే నిర్ధారణకు, అయిష్టంగా రావడం జరిగింది. ఆయుధరహిత భారతం, విదేశీదాడులను, ఎదుర్కోలేదు. మాలో ఉత్తములు కూడా, భారతదేశం ``డొమినియన్ హోదా'' పొందేందుకు, ఎన్నో తరాలు గడవాలి అని అంటున్నారు. పేదరికం వల్ల యీ దేశం ``కరువు కాటకాలను'' తట్టుకోలేదు. ఇండియాలో బ్రిటిషువారు రాక పూర్వం తన వ్యవసాయపు పంటల ఆదాయంతోపాటు, సముపార్జనా సాధనాలుగా ఇంటింటా కదుర్లు, మగ్గాలు కదలాడుతూ వుండేవి. ఈ గృహ పరిశ్రమలను, అనేకమంది

పక్షపాతంలేని పరిశీలకులు వర్ణించినట్టుగా, నిర్దయతో కాలరాయడం, పీక పిసికి చంపడం జరిగింది. జానపదులు మల మల మాడి నిర్జీవంగా తయారవడం నగరవాసులకు తెలియదు. తమ భోగాలకు కావలసిన సంపద, పల్లెలో ఉండే వారి నెత్తురు పిండి, దళారీలకు యివ్వబడే రుసుము మాత్రమే అని అర్థం కాదు. చట్టబద్ధమైన బ్రిటిషు ప్రభుత్వమే యిట్టి రాక్షసకృత్యం చేస్తుందని వారికి తట్టనే తట్టదు. ఒక్కసారి బక్కచిక్కిన పల్లెలను పరికించండి. మానవ చరిత్రలో ఎన్నడూ లేని ఈ అకృత్యాలకు అటు ఇంగ్లాండు ఇటు భారతదేశంలోని నగరవాసులు జవాబు చెప్పితీరాలి. ఇక్కడి చట్టంవిదేశీ దోపిడీదారుకి సాయపడుతున్నది. పంజాబులో మార్షల్ చట్టం విధించిన జిఓలలో 95 శాతం క్షమించరానివి. న్యాయస్థానాల్లో నూటికి 99 శాతం భారతీయులకు యూరోపియన్లతో పోలిస్తే, అన్యాయం చేశారు. అనుభవపూర్వకంగా ప్రతి భారతీయుడు తెలుసుకున్న నిజం యిదే. దోపిడీదారునికి సాయం చేసేందుకు చట్టం, బుద్ధిపూర్వకంగానో, అనుకోకుండానో, కలుషితమవుతూ వున్నదన్నది అతిశయోక్తి కాదు.

ఈ దేశంలోని ఇంగ్లీషు అధికారులకు, వారిసహచరులకు, యిట్టి నికృష్టానికి తాము సాయం చేస్తున్నామని తెలియకపోవడం పెద్ద దురదృష్టం. వారంతా తమ సువ్యవస్థిత పాలనలో దేశంఎంతో ప్రగతిని సాధిస్తోందని, నమ్ముతున్నారు. తెరమరుగు బెదరింపులు, బహిరంగంగా శక్తి ప్రదర్శనలు చేయడంవల్ల ఆత్మరక్షణ, తిరుగుబాటు ధోరణి అణచబడి, బానిసత్వం, కుట్రలు పెరుగుతున్నాయి. స్పష్టతారాహిత్యం శాసకుల అజ్ఞానాన్ని, మిథ్యాభిమానాన్ని పెంచుతున్నది. నాపై నేరారోపణకై వాడిన 124 ఏ. సెక్షను, ప్రజల స్వేచ్ఛను అణచేందుకు ఇండియన్ పీనల్‌కోడ్ ఏర్పాటుచేసిన బ్రహ్మాస్త్రం. హింసకు పురికొల్పకుండా, ప్రతి వ్యక్తీ, తనకు నచ్చని విషయాన్ని, నిర్మొహమాటంగా, వ్యక్తీకరించగలగాలి. నన్నూ బ్యాంకరుగారినీ, అయిష్టతను ప్రకటించినందుకు, శిక్షిస్తామంటున్నారు. ఈ విధంగా అనేకమంది దేశభక్తులు శిక్షలనుభవిస్తున్నారు. వారితోబాటు నన్ను చేర్చడం నాకు ఎంతో గౌరవప్రదం. నా అయిష్టతకు కారణం సంక్షిప్తంగా వివరించాను. శాసకుల పట్లగాని,

వ్యక్తిగతంగా ప్రభువు పట్లగాని, ఏ ద్వేషమూ నాకు లేదు. మొత్తం మీద తదితర వ్యవస్థల కంటె ఎన్నోరెట్లు హాని కలిగించిన ప్రభుత్వమంటే అయిష్టత, ఒక మంచి గుణం. బ్రిటిషు పరిపాలనలో ఇండియా అన్నివిధాలా చచ్చుబడింది. అటువంటి నేను, ఈ వ్యవస్థ పట్ల యిష్టం చూపడం, పాపం, సాక్ష్యంగా నిర్దేశించిన వ్యాసాలను వ్రాయగలగడం నా అదృష్టం.

నిజానికి ఇండియా, ఇంగ్లాండు దేశాలకు మధ్యగల, అసహజ సంబంధాలను, నా సహాయ నిరాకరణ ద్వారా, ఎత్తిచూపించి - ఎంతో మేలు చేశాను. మంచికి సహకరించాలి. చెడుకి సహకరించకూడదు. అయితే, సహాయనిరాకరణలో, ఇంతవరకూ, తప్పుచేయని వారిని హింసంచడం జరిగింది. నా దేశ ప్రజలకు - హింస, హింసను పెంచుతుందనీ, చెడును కూడా పోషిస్తుందనీ, దుష్టత్వానికి సహాయనిరాకరణ అహింసతోనే సాధ్యమనీ - నచ్చచెబుతున్నాను. ఇట్టి అహింసాయుత సహాయనిరాకరణ వలన కలిగే ఫలితాన్ని స్వచ్ఛందంగా ఆహ్వానించాలి. అందుకని నేను చట్టం దృష్టిలో నేరానికి, నాదృష్టిలో అది ప్రతి నాగరికుని పరమ కర్తవ్యమయినప్పటికీ, సహర్షంగా తలవంచుతున్నాను. ఓ జడ్జిగారూ! మీరు న్యానిర్ణేతలు, దౌష్ట్యబుద్ధితో నిండిన ప్రస్తుత చట్టాన్ని అమలుపరచడం సరికాదనే భావన మీకు కలిగితే. వెంటనే రాజీనామా యిచ్చి మంచిని పెంచండి. నన్ను నిర్దోషిగా ఉద్ఘోషించండి. లేదా ప్రస్తుత చట్టం ప్రజలకుపకరించేదనీ, దానిని ఎదిరించే, నా పని, సామాన్యులకు జరిగే మేలును వ్యతిరేకిస్తుందనీ భావిస్తే, నాకు కఠినాతి కఠినమైన శిక్షను విధించండి.

(మహాత్మా - 2 సంపుటము (1951). పుటలు 129 - 33)

చరిత్రాత్మకమైన దండీ యాత్రకు పూర్వసంధ్యాసమయమునందు గాంధీజీ చేసిన ప్రసంగం (11-3-1930)

(1930 సంవత్సరం, మార్చి నెల 11వ తేదీన అహ్మదాబాదులోని సబర్మతీ ఆశ్రమంలో ఇసుక తిన్నెలపై ప్రార్థనా సభ జరిగింది. 10, 000 మందికి పైగా జనం సభలో పాల్గొన్నారు. ఆ చరిత్రాత్మక దండీ యాత్రకు అది పూర్వ సంధ్యాసమయం. ఆ సభలో గాంధీగారు యిచ్చిన ఉపన్యాసం)

ఇవి బహుశా సబర్మతీ పుణ్యతీరంలో నా జీవితపు ఆఖరుమాటలేమో, నిన్ననే చెప్పవలసింది చెప్పాను. నేను, నా సహచరులు జైలుకు వెళితే మీరేం చేయాలి అనేది నేటి విషయం. మొదట అనుకున్నట్లు జలాల్పూరు యాత్రా కార్యక్రమం జరిగిపోవాలి. స్వచ్ఛంధ సేవకులు గుజరాతు నుంచి మాత్రమే రావాలి. నేనుగత పక్షంరోజులుగా ఈ యాత్ర నిరంతరంగా సాగుతుతండటం గమనించాను. మా నిర్బంధం తర్వాత కూడా శాంతికి భంగం కలుగకూడదు. మన శక్తినంతా పణంగా పెట్టి ఈ అహింసాయుత పోరాటం చేస్తున్నాం. కోపం, ఆవేశంలో ఒక్క తప్పైనా జరుగకూడదు. ఇదీ నాకోరిక నా ప్రార్థన.

ఇందులో నేనూ, నా సహచరులూ గతించినా, కాంగ్రెసు కార్యసమితి మీరు చేయవలసిన పని ఏమిటో తెలియజేస్తుంది. నేను జలాల్పూరు చేరేవరకు, నాకు కాంగ్రెసు అప్పగించిన బాధ్యత నిర్వహిస్తాను. నా నిర్బంధం తరువాత కాంగ్రెసు బాధ్యత వహిస్తుంది. "అహింస" ను పూర్తిగా నమ్మేవారు ఊరికే ఉండవద్దు, నా నిర్బంధంతో కాంగ్రెసుతో నేను చేసుకున్న ఒప్పందం పూర్తి అవుతుంది. స్వచ్ఛంద సేవకులను చేర్చుకోవడం మానవద్దు. ఎక్కడ వీలైతే అక్కడ "ఉప్పు చట్టా"న్ని ప్రతిఘటించాలి. సహాయ నిరాకరణ చేయాలి. ఇది మూడు విధాలు, లైసెన్సు లేకుండా, ఉప్పు తయారుచేయడం, అట్టి ఉప్పును దాచడం, అట్టి ఉప్పును కొనడం, సముద్ర తీరాన

పేరుకొనిపోయి ఉన్న ఉప్పు కొఠారులను తొలగించడం, అటువంటి ఉప్పు అమ్మడం అన్నీ చట్టవిరుద్ధాలే. మీకిష్టమైన దానిని ఎంచుకొని ఉప్పుమీద సర్కారుకు ఉన్న ఏకాధిపత్యాన్ని ప్రతిఘటించండి.

ఇంతేకాదు, ఆత్మవిశ్వాసంతో యితర చట్టవిరుద్ధ కార్యక్రమాలు చేపట్టండి. ఒక్కటే షరతు - సత్యాహింసల పాలనా ప్రతిజ్ఞకు కట్టుబడి ఉండండి. తక్కినది స్వేచ్ఛగా చేయండి. అయితే మీమీద అనవసరమైన బాధ్యతలు పెట్టుకోవద్దు. స్థానిక నాయకుల ఆదేశాలను శిరసావహించండి. ఆత్మవిశ్వాసంతో ముందుకు సాగండి. అది మీ హక్కు. మీ విధి. ఈ ప్రపంచంలో ప్రతిచోటా, పోరాటం, ఆత్మ విశ్వాసం మీద ఆధారపడివుంటుంది. ధైర్యం, పట్టుదల ముఖ్యం. "స్వరాజ్యం" కావాలనుకుంటే, యిలాగే చేయాలి. జైళ్ల నింపుతూపోయినా, స్వతంత్రతా సేనానులకు కొరత ఉండదు.

ఇంకా చాల పద్ధతులున్నాయి. మద్యాన్ని, విదేశీ వస్తువులు అమ్మే దుకాణాలను వెలివేయండి. పన్నులు చెల్లించడం మానండి. న్యాయవాదలు తమ వృత్తిని వదలిపెట్టాలి. తగాదాలు మాని, ప్రజలు కోర్టులను వెలివేయాలి. అధికారులు తమ ప్రభుత్వోద్యోగాలు త్యజించండి. మళ్లీ యివి దొరకవేమో అని దిగులు వద్దు. అప్పుడే స్వరాజ్యం వస్తుంది. దేశ జనాభాలో వీరి సంఖ్య ఏ మాత్రం? తక్కిన వారు ఏమంటున్నారు? రేపు స్వాతంత్ర్యం వచ్చినా, అందరికీ ప్రభుత్వోద్యోగాలు సాధ్యమా? అప్పుడు కలెక్టరు తన పని తానే చేసుకుపోతాడు. మన బీద ప్రజలు యీ దుబారా ఖర్చులను భరించలేరు. ఏమాత్రం వివేకం ఉన్నా, జడ్జిలేక ప్యూను - ఏ ఉద్యోగాన్నైనా త్యజించండి. ఇదే సహాయనిరాకరణం. పన్నులు కట్టం, ఉద్యోగాలు చెయ్యం. ఆ స్కూళ్లలో చదివేందుకు పిల్లలను పంపం అని చెప్పండి. ఇందు పురుషులతో భుజం కలిపి స్త్రీలు కూడా పోరాడాలి.

ఇదే నా వీలునామా, ఈ యాత్రకు బయలుదేరుటయో లేక జైలు యాత్రయో - వీటికి ముందు మీతో మనసు విప్పి మాట్లాడుతున్నాను. రేపు ఉదయం ప్రారంభం కావలసిన స్వతంత్ర సంగ్రామం - ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ

- నేను జైలుకు పోయినా సరే - ఆగకూడదు. నా బృందం "అరెస్టు" కాగానే, పది బృందాలు తయారుగా ఉండాలి. నేను మొదలు పెట్టిన యీ మహత్కార్యాన్ని నడిపించేవారు మీరేనని నాకు తెలుసు. మన ధ్యేయం న్యాయబద్ధం మన ఆయుధాలు పవిత్రమైనవి. ఇట్టి స్వచ్ఛమైన ఉద్యమాన్ని దేవుడు తప్పక ఆశీర్వదిస్తాడు. ఇక ఓటమికి తావు లేదు. సత్యాగ్రహి - నిర్బంధంలో ఉన్నా, స్వేచ్ఛగా ఉన్నా - ఎప్పుడూ విజేతయే. అతను ఓడిపోయేదెప్పుడు? సత్యాహింసలను వదలి, ఆత్మ ప్రబోధాన్ని అలక్ష్యం చేసినప్పుడే, సత్యాగ్రహికి అపజయం కలిగిందంటే, దానికి అతడే స్వయంగా బాధ్యుడు. పరమాత్ముడు మిమ్మలను రక్షించుగాక, రేపు ప్రారంభం అయ్యే సంగ్రామానికి అవరోధాలు ఏవీ లేకుండా చేయండి.

(మహాత్మా వాల్యూం (1952) పుటలు 28 - 30)

★ ★ ★

రౌండ్ టేబుల్ కాన్ఫరెన్సులో గాంధీజీ ఇచ్చిన ఉపన్యాసం (30 - 11 - 1931)

(1931వ సంవత్సరం నవంబరు 30వ తేదీన లండన్‌లో రౌండ్ టేబుల్ కాన్ఫరెన్సు జరిగింది. ప్లీనరీ సభలో మహాత్మాగాంధీ యిచ్చిన ఉపన్యాస పాఠం)

బహు సంఖ్యాకుల రాజ్యం

నేనేమి చెప్పినా మంత్రివర్గ నిర్ణయంలో మార్పు ఉండబోదని నేననుకుంటున్నాను. బహుశ నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగిపోయి ఉంటుందని భావిస్తున్నాను. ఒకద్వీప ఖండానికి స్వాతంత్ర్యం లభించాలంటే అది సంప్రదింపులు, వాదవివాదాలతో సిద్ధించదని భావిస్తున్నాను.కొన్ని పరిస్థితుల్లో సంప్రదింపుల వల్ల పని సాధ్యమవుతుంది. అది లేనప్పుడు అంతా వృధాయే యిప్పుడు వాటి జోలికి నేను పోను.

ప్రధానమంత్రివర్యా! సమావేశ ప్రారంభంలో మీరు చదివిన నియమాల

పరిధిలో నేనుంటాను మొదటి మీకు సమర్పింపబడిన రిపోర్టులను గురించి ముచ్చటిస్తాను. "చాలామంది యిలా అనుకుంటున్నారు. కొద్దిమంది వ్యతిరేకులు" అనే పద్ధతి అధికంగా సాగింది. ఎవరు వ్యతిరేకించారో, వారి వివరాలు ఏమీ లేవు. ఇండియాలోను, ఇక్కడా యీ రిపోర్టులు చాలా మందికి ఆమోదయోగ్యమైన పద్ధతిలో తయారయ్యాయి అని విన్నాను. ఇది నా కంప్లైంటు కాదు. వీటిని గురించి భేదాభిప్రాయం ఉన్నది. ప్రధానంగా నాకే భేదాభిప్రాయం ఉన్నది. నా సహచరులతో విభేదించడం నాకు సుతరామూ ఇష్టంలేదు. కాని కాంగ్రెస్ ప్రతినిధిగా నేను యీ విషయం చెప్పక తప్పదు. కాంగ్రెస్ యొక్క భేదాభిప్రాయం అంటే అర్థం ఏమిటి? కాంగ్రెస్ భారతదేశమందలి 35 శాతం ప్రజానీకానికి ముఖ్యంగా అమాయక పేద ప్రజలకే కాక, భూస్వాములు, సామంతరాజులు, విద్యావంతులు అందరికీ ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నది. ఈ విషయం ఇప్పుడు ఇక్కడ మళ్ళీ నొక్కి మరీ చెబుతున్నాను.

కాంగ్రెస్ భారతదేశానికి ప్రతినిధి

ఇక్కడ ఉన్న అన్ని సంస్థలు ఆయా వర్గాల అవసరాలను వివరిస్తాయి. కాంగ్రెసు మాత్రం అందరికీ కావలసినది చెప్తుంది. అది మతపరమైన సంస్థ కాదు. తద్వ్యతిరేకం. జాతి, వర్ణ వర్గ తారతమ్యాలను పెట్టుకోదు. కొన్ని సమయాలలో పొరపాట్లు జరిగాయి. కాని కాంగ్రెసు దేశవ్యాప్తమైన దృష్టిగలది. భారత జాతీయ కాంగ్రెసు దేశంలోని మారుమూల ప్రాంతాలకు, ఏడులక్షల గ్రామాలకూ తనమాట, వినిపింపజేసే సంస్థ. దీనిది దినదినాభివృద్ధి గల చరిత్ర.

ఇక్కడ కాంగ్రెసును ఒక కక్షిదారు (పార్టీ)గా చూస్తున్నారు. నాకేమీ బాధ లేదు. కాంగ్రెసుకూ బాధ లేదు. కాని యీ సమావేశ నిర్ణయాలకి మాత్రం బాధ కలుగుతున్నది. ఇంగ్లీషు వారందరికీ, కాంగ్రెసు సఫల సశక్త కార్యకర్తలు గలది అని చెప్తున్నాను. మత రాజకీయాలు లేవు - అల్ప సంఖ్యాకులందరికీ ప్రతినిధిత్వం వహిస్తున్నది. (వీరి శాతం 46 అంటున్నారు. నేనంగీకరించను) అయినా కాంగ్రెసే వారందరికీ ప్రతినిధి.

కాంగ్రెసు వాదన అంగీకరిస్తే ఎంత బాగుండును? ఇరు దేశాలలో శాంతి సౌఖ్యాల కోసం యిక్కడ సమావేశమవుతున్న మన కోసం యిది పనికివస్తుంది. కాంగ్రెసు సంస్థయే దేశపరిపాలన చేయగలదు. ఎట్టి ప్రతికూల వాతావరణంలోనైనా, ఈ స్వచ్ఛంద సంస్థ మాత్రమే, సమరస భావంతో బలప్రయోగం ఏమాత్రం చేయకుండా, దేశపరిపాలనను సమర్థంగా నిర్వహించగలదు.

బ్రిటిషు ప్రజలకూ, బ్రిటిష్ మంత్రులకూ ఒక్క విషయం తెలియడం అవసరం. మనం చర్చించి నిర్ణయం చేసే విషయాలను, నిర్ణయాలను కాంగ్రెసు ఒక్కటే అమలుచేసి ఫలితాలను సాధించి అందించగలదు. శాంతిస్థాపన కోసం, మనందరికీ కావలసిన దాన్ని అమలుజరుపుటకు కాంగ్రెస్ ఒక్కటే సమర్థత కలిగిన సంస్థ. అది ఎంతో శక్తిగల సంస్థ. సమాంతర ప్రభుత్వాన్ని నడుపుటకు ప్రయత్నం చేస్తున్నది కాంగ్రెస్ మీద అభియోగం మోపుతున్నారు.మీకు కాంగ్రెస్ పనిచేసే తీరు తెలిస్తే సమాంతర ప్రభుత్వాన్ని నిర్వహించగలదని అంగీకరిస్తారు. అది ఒక స్వచ్ఛంద సంస్థ. ఏ శక్తియుక్తులు లేకున్నా ప్రతికూల వాతావరణంలో కూడా ప్రభుత్వ యంత్రాంగాన్ని నడపడం సాధ్యమని ఒప్పుకొని అట్టిసంస్థకు స్వాగతం చెబుతారు. చెప్పాలి. కానీ మీకు కాంగ్రెస్ అంటే నమ్మకం లేదు. ఆహ్వానం అయితే పంపారు కాని దేశానికంతటికీ ప్రతినిధి అనే సత్యాన్ని మీరు ఒప్పుకోవడం లేదు. నేను మిమ్మల్ని ఒప్పించనూ లేను. అయినా నా భుజస్కంధాలపైనున్న భాద్యతను నిర్వహిస్తాను.

సంప్రదింపులు

కాంగ్రెస్‌లో తిరుగుబాటు ధోరణి ఉన్నది. అందరూ సమావేశమై ఒక సమాధానంకోసం చేసే ప్రయత్నానికిది అడ్డు. ఇక్కడి ఉపన్యాసాలన్నీ గ్రేటు బ్రిటను యొక్క పెద్దమనసును శ్లాఘించాయి. ఇచ్చిపుచ్చుకోవడం, సర్దుకుపోవడం వంటి ఉదాత్తత ఎవరికీ అర్థం కాదు. కాని కాంగ్రెసు స్పష్టవాది. ఇంకొక విపర్యయాన్ని మీకు రుచించనిదాన్ని కాంగ్రెస్ సూచించగలదు.

పురాతన పద్ధతి

అందరి ఉపన్యాసాలలో భారతదేశంలో తిరుగుబాటు, శాసనోల్లంఘనం వగైరాల వల్ల కలిగే నష్టం వివరించడం జరిగింది. నేనూ దేశ చరిత్రను చదివిన వాడనే. స్వేచ్ఛకొరకు పోరాడిన వారి రక్త బిందువులు చిందనిదే ఏ దేశానికీ ముక్తి దొరకలేదు. కత్తి, తుపాకి, బల్లెం, చివరకు విషం కూడా వాడడం కద్దు. ఈ స్వాతంత్ర్య యోధులను ఏ చరిత్ర కారుడూ అభిశంసించలేదు. భయోత్పాదకత, ఉన్మాదం, ఆతంకవాదం అంటే నాకు పడదు. కలకత్తా కార్పొరేషనులో గల భావోద్రిక్తతను గురించి మిస్టర్ గజనవీ ప్రస్తావించారు. కొందరు కాంగ్రెస్ ఉద్రేకపరులు చేసిన పనుల వల్ల భంగపడ్డ మేయరు గారు కాంగ్రెస్ వారి సలహా ననుసరించి నష్టపరిహారమిచ్చిన మాట చెప్పలేదు. ఆ విధంగా యీ సంఘటన జరిగిన తరువాత కాంగ్రెస్ వారు దానిని సరిదిద్దడం మొదలుపెట్టారు.

మేయరుగారిని కలిసి, జరిగినదాని వివరణ అడిగారు, ఆయన పెద్దమనిషి. వెంటనే తప్పు జరిగిందని తెలుసుకొని, చట్టప్రకారం చేయవలసినది చేసి తప్పుకు పరిహారం జరిగేటట్టు ఏర్పాటుచేశాడు. కలకత్తా కార్పొరేషన్ వారి నలభై స్కూళ్ళలోని బాల బాలికలు చదివినట్టు కట్టుకథలు మిస్టర్ గజనివీ చెప్తున్నాడు. ఇంకా ఏవేవో జరిగినవని ప్రచారం చేస్తున్నాడు. పిల్లలకు ఆ పద్యాలు నేర్పారు అనడం అందులో ముఖ్యమైన అభాండం, శ్లాఘనీయమైన కలకత్తా కార్పొరేషను కోసం, జరిగినది జరిగినట్లు నిజం మీకు తెలియడం కోసం, ఇక్కడ ఈనాడు తమ వాదాన్ని వినిపించలేని ఆ అమాయకుల రక్షణకోసం, ఈ ఉదంతాన్ని నేను ప్రస్తావించాను. ఇంకా ఎన్నో విషయాలు చెప్పవలసినవి ఉన్నాయి. కలకత్తా కార్పొరేషను వారి ద్వారా ఈ పద్యాలు నేర్పించిన విషయంగాని, కావాలని ఇది ఆచరించబడినదనిగాని నేను అనుకోను. ఆ పెద్ద మనిషి ఉపన్యాసంలో ఇంకా చాలా అసత్యాలు ఉన్నాయి - వాటిని వివరించి, మీ కాలం వ్యర్థం చేయడం నాకు సమ్మతం కాదు. సత్యనిష్ఠతో, ఇక్కడ తమ వాదం వినిపించలేని వారికోసం, ఈ విషయాలు చెప్పాను. తప్పులు జరిగాయి. దిద్దుకోడం జరిగింది. మిస్టర్

గజనవీ తాను ఇక్కడ చదివిన పద్యాలు అక్కడ నిజంగా పిల్లలకు నేర్పిస్తే తప్పే. కాని అలా జరగలేదే. ఇటువంటి అభూత కల్పనలు సామరస్య వాతావరణాన్ని కలుషితం చేస్తాయి. ఇట్టి కల్పనలు - వాటి ఖండనలు వాటిని గురించి మీకందరికీ తెలియాలనే నేను చెప్తున్నాను.

నూతన పద్ధతి

కాంగ్రెసు ఇప్పుడు క్రొత్త పద్ధతిలో అహింసాయుతమైన శాసనోల్లంఘనం చేస్తున్నది. దీన్ని కూడా ప్రపంచంలోని ఏ ప్రభుత్వమూ సహించదట. నిజమే, తన మాటను కాదంటే ఎవరికి కోపం రాదు? రాతిగోడ కదా ప్రభుత్వం! అందులోనూ శక్తియుక్తులున్న ప్రభుత్వానికి కోపం రాదా? కాని అంతిమ విజయం మాదే! ఎనిమిదేళ్ళ తర్వాత డచ్చివారికి వలెనే, బ్రిటిషువారు కూడా యీ క్రొత్త శక్తికి జోహారు పలుకవలసి వస్తుంది. తమ ఆత్మగౌరవార్థం పోరాడే అమాయకులను చంపేందుకు తయారైన వారిని గట్టి శాసకుడు, గొప్ప రాజకీయవేత్త, సాహసి అయిన జనరల్ స్మట్సు గర్జించాడు. 1908లో తాను "లొంగను" అన్నవాడు, జనరల్ బోథా యొక్క దన్ను, ఉన్నప్పటికీ ఎన్నో విధాల ప్రయత్నించి చూసిన తర్వాతనే 1914లో యీ వీరులకు తలయొగ్గి వారిని మన్నించాడు.

ఇండియాలో బొంబాయి గవర్నరు లార్డ్ షెల్మ్‌ఫర్డ్ బొర్సాద్, బార్డోలీలలో యిదే విధంగా చేశారు. ప్రధానమంత్రి గారూ! ఈ చివరి ఘడియలలో స్వతంత్ర వీరుల కోరికలను తృణీకరించే ప్రయత్నం చేయకండి అది అసాధ్యం. మనం విడిపోవలసి వస్తుందనే నా చింత. నా దేశవాసులకు అగ్నిపరీక్షలేకుండా సమాధానం దొరికేందుకే శతథా ప్రయత్నం చేస్తున్నాను. నా దేశవాసులను దీనికి ప్రేరేపించడం, బాధలు పడేటట్టు చేయడం నాకు సంతోషమా? కాని,. తప్పనిసరి అయితే మాత్రం మంచి పనిచేస్తున్నామని సంతోషంతో చిరునవ్వులు చిందిస్తూ ప్రాణాలర్పిస్తాం అంతేగాని ప్రాణాలు తీయం. ఆ తృప్తి నాకూ నా దేశానికీ ఉంటుంది. ప్రొఫెసర్ గిల్బర్టు ముర్రే నాతో అన్నట్టు : "వేలాది మీ వాళ్లు బాధపడితే, ఇంగ్లీషు వారికి, బాధ

కలుగదా! వారికి హృదయం లేదా?'' - అదీ. సరిమైన స్పందన! బ్రిటిషు వారిని బాధపెట్టే తలంపే మాకు లేదు. మేము ఎన్ని కష్టాలైనా అనుభవిస్తాం. దీనితో మీ మనస్సులు కదలాలి. కరగాలి, అప్పుడే సంప్రదింపులకు సరిమైన ముహూర్తం వస్తుంది. ఇన్నివేల మైళ్ళు నేను ప్రయాణం చేసి వచ్చింది మీకు లార్డ్ ఇర్వన్ గారి ఆర్డినెన్సు, మేము పడిన బాధలను గురించి సాక్ష్యాధారాలు తెలియబరచి, లాఠీలున్నా, లేకపోయినా, ఉరకలు వేస్తున్న యీ తుఫాను తాకిడినీ, "స్వతంత్ర్య పిపాసులైన, భారతీయుల భావోద్రేకపుటలలనీ ఆపడం అసాధ్యం'' అని స్పష్టం చేసేందుకే.

దీనికి మూల్యం

ఆలస్యం అయిపోతున్నది కాని ఇంకా సమయం మించిపోలేదు. కాంగ్రెసు ధ్యేయం చెపుతున్నాను. నా ప్రాణం మీ చేతుల్లో ఉంది. మా అందరి జీవితాలూ మీ చేతుల్లో ఉన్నాయి. కాని వాటిని పణంగా పెట్టకుండా, గౌరవనీయమైన ఒప్పందం కుదిరేందుకు, ఏ త్యాగానికైనా, నేను సిద్ధం. "దేశానికి స్వాతంత్ర్యం రావాలని'' కాంగ్రెసు కొరిక. మిమ్మల్ని కదిలించడమే దాని లక్ష్యం. దానికేదైనా పేరు పెట్టండి. కృతకం కాని స్వాతంత్ర్యం కావాలి. మనందిరితో యీ భూమి అంతా ఒకటే అయితే ఆఘనత ఈ సమావేశానిదా, బ్రిటిషు ప్రజలదా అనే భావన కలుగుతుంది. ఒప్పందాలకు కొదువ ఉండదు. అది లేనినాడు అంతా మరుభూమిగా మారిపోతుంది. "ఇచ్చి పుచ్చుకోవడమనే'' మాట ఉండదు. ఒక వాక్యానికి మా నిర్వచనం, మీ నిర్వచనం భిన్నముగా ఉండకూడదుగదా! ఇంతవరకూ జరిగిన సమాలోచనలలో ఆ సమ్యక్దృష్టి కొరవడింది. ఇదే నా మనసులోని బాధ. నిజాయితీగా, భారతీయుల స్వాతంత్ర్య వాంఛ, సముచితం అని ఒప్పుకోండి.

ఒక నిత్యశంకితుడు "వెస్టు మినిష్టరు స్టాట్యూట్'లో "డొమినియన్' ' అనే దానికి "నిర్వచనం'' గ్రహించావా? అని అడిగాడు. అంతా చదివితే, అందులో "డొమినియన్''లో ఆస్ట్రేలియా, సౌత్ ఆఫ్రికా, కెనడా మొదలైనవీ, చివరికి ఐరిష్ ఫ్రీ స్టేటు కూడా ఉన్నాయి. ఈజిప్టు ఉన్నట్టు లేదు. నాకేమీ

గాబరా కలగలేదు. నా దేశం ఆ లిస్టులో లేదు అని సంతృప్తి మిగిలింది. నిర్వచనాలు సరిగా లేక వేరుగా ఉంటే "డొమినియన్" అంటే ఏమిటి? "పూర్ణ స్వాతంత్ర్యం' అంటే ఏమిటి? ఏదైనా సరే, కావలసింది స్వేచ్ఛ అంటాను. "పూర్ణస్వాతంత్ర్యం' అంటే ఏమిటి అనే సందేహం మీ దేశపు రాజకీయవేత్తకు కలిగినప్పుడు "సామ్రాజ్యంలో ప్రస్తుతం భాగస్వామిని కాను కాని కావాలని కోరుతున్నాను." అని నేను సమాధానం చెప్పాను.

నా అంతట నేను "భాగస్వామిని" అనుకోగలగాలి. ఇంగ్లీషు వారికి గల స్వేచ్ఛను అనుభవించాలి - అది ఉభయతారకం". దీనివల్ల ఈ ప్రపంచానికి స్వేచ్ఛ లభిస్తుంది. ఆయనకు స్వాతంత్ర్యమంటే నా ఉద్దేశ్యం ఇదీ అని తెలియలేదు. అతనికి తెలియని దానిని చెప్పాను. పది, పండ్రెండు రోజుల నాటి మాట. ఇంకొక మహాశయుడు "మానవజాతికి శాంతి, సౌఖ్యాలు మన - అంటే మీ దేశవాసుల, మా దేశవాసుల - (నాకు అది తెలియదా!) స్నేహం మీదనే ఆధారపడి ఉంటుంది" అంటూ, ఇంకా ఆయన యిలా అన్నారు - "భారతీయులందరిలో నీవంటేనే నిజమైన ఇంగ్లీషువాడు యిష్టపడతాడు - నిన్నే అర్థం చేసుకుంటాడు. ఇంకా ఎనెన్నో అన్నారు. వాటిని మీరంతా గ్రహించగలరు. అయితే అన్నిటికంటే ప్రధానం సమస్య గుర్తింపు. ఇది పొగడ్త కానే కాదు. నేను పొగడ్త అనుకోటం లేదు. జరిగింది నన్ను వ్యక్తిగా ఆయన గుర్తించడం కాదు. నేను ఏ ఆశయానికి ప్రతినిధిగా ఉన్నానో, ఆ జాతిని, ఆ సంస్థను గుర్తించాడాయన. ప్రధానమంత్రి సత్తమా! ప్రాథమిక సత్యం గుర్తించబడితే, సయోధ్య వెంటనే సాధ్యపడుతుంది. నాకు కావలసింది మీ స్నేహం నా పని నిరంకుశుడైన, యజమానిని బానిస వెళ్ళగొట్టడం కాదు. నా సిద్ధాంతం కాంగ్రెసు ఆలోచన - 35 కోట్ల భారతీయుల సుఖశాంతులు కలగడం. వాటి కోసం, మనం సంప్రదింపులు జరపాలి.

మా ఆయుధం

కత్తులు, కటార్లు, తుపాకి గుండ్లు అక్కరలేదు. "వద్దు" అనగలిగే శక్తి కావాలి. అది మా జాతి చేస్తున్నది. ఏమిటి మా జాతి ఆశయం? ఇంగ్లీషు వారిని వెళ్ళగొట్టమా? కాదు. ఇంగ్లాండు, ఇండియా బంధాన్ని త్రెంచాలని

కోరను. ఆ బంధంలో మార్పు కోరుతున్నాను. బానిసత్వపు బంధం కాకుండా నా దేశానికి పూర్ణ స్వాతంత్ర్యం కావాలి. ఈ అర్థం స్ఫురించే "పేరు" మీరేదైనా సరే, పెట్టండి. నాకు సమ్మతమే. అప్పుడు మా దేశంలో విమర్శకులకు సమాధానం చెప్పగలం. మీరు సూచించిన "రక్షణ అంశాలు" మాకు పూర్తిగా తృప్తినీయవు. ఇండియా అవసరాలను తీర్చవు.

ఆర్థిక దుస్థితి

కామర్సు, ఇండస్ట్రీ (వ్యాపారం, పరిశ్రమలు) ఫెడరేషను నిపుణులు, "30 శాతం వనరులు తాకట్టులో ఉంటే, పరిపాలనలో కలిగే ఇబ్బందులను గురించి వివరించారు. రక్షణాంశాలు - ఆర్థికపరంగా - ఎంత అవసరమో తెలియజేశారు. అయితే అవి ఇండియాను క్రుంగదీస్తాయి. చర్చలోని ఆర్థికాంశాలు, వారి ఉద్దేశం ప్రకారం దేశరక్షణ, సైనిక అవసరాలను గురించి కూడా మిళితం చేసుకొని ఉంటాయి. అవి మాకు సంతృప్తిని కలిగించటం లేదు. నేను గాని, కాంగ్రెసు గాని, ఇండియా అవసరాలను పూర్తిగా తీర్చి దుస్థితి లేకుండా ఆదుకునే రక్షణాంశాలు (సేఫ్ గార్డ్స్) సమకూరుస్తాయని ప్రతిజ్ఞ చేశాం. చర్చల సందర్భంగా, నేను యీ అంశాలు, గ్రేటు బ్రిటనుకు కూడ, లాభదాయకంగా ఉండాలన్నాను. ఇండియాలో "గాలి మేడలు" పనికి రావు. ఇండియాకు మాత్రం లాభదాయకమై, బ్రిటనుకు నష్టం కలిగించేవి కూడా కాకూడదు. అదే విధంగా, గ్రేటు బ్రిటను "అసంబద్ధ కోరికలు" కోరరాదు. ఇండియా కూడా తనకు మాత్రం పనికివచ్చే సూచనలు చేస్తే - అది ఏవిధంగానూ, సమర్థనీయం కాదు. కనుక ఉభయత్రా పనికి వచ్చే అర్థం అన్వయించి, మిష్టర్ జయకర్, సర్‌తేజ్ బహదూర్ సప్రూల, యితరుల సూచనలను పరిగణిస్తాం. ఒక వాక్యానికి ఒకే నిర్వచనాన్ని, అర్థాన్ని ఏర్పరుచుదాం. అప్పుడే నిజాయితీ నిలబడుతుంది.

ఇన్ని చర్చలు జరిగాయి, మిష్టర్ జయకర్ సూచనల అంతరార్థం నాకు అంగీకారం కాదు. మాటల గారడీ వద్దు. అందరమూ అనుకున్న వాటిని. అందరమూ అంగీకరిద్దాం. సర్ శామ్యూల్ హోర్ మాటలకు మా మాటలకు పొంతన లేదు అనిపిస్తున్నది. ఆయన మనసులో ఏమున్నదో

అర్థం కావటం లేదు. అసలు వ్యవహారంలోకి యింకా దిగనే లేదు. ఉపన్యాసాల కసరత్తు, మాటల చాకచక్యం మన మనస్సులలోని భావాలను సమన్వయపరచవు. ఇక ఎందుకీవిధంగా సమయం వ్యర్థం చేయడం? అని నాకు అనిపిస్తున్నది. "మా దేశ సమస్యలు" అందిరికీ అర్థం కావు. ఇతర దేశాల వాటికీ, వీటికీ భేదం ఉన్నది. నా మాటే చర్చలలో నెగ్గాలని, నాకెప్పుడూ లేదు. స్వాతంత్ర్యమన్నది ద్వ్యర్థి వాక్యాలతో ఛలోక్తులతో, చమత్కారాలతో రాదు. మనసారా నిండు మనసుతో నిర్ణయాలు జరగాలి. మా వాతావరణంలో పెరిగిన వారికే అవి బోధపడతాయి. ప్లేగు వేరు, మలేరియా వేరు. మాకు తేళ్ళు, పాములు, కోతులు, పులులు, సింహాలు ఉన్నాయి. వాటినన్నిటినీ శాంతింపచేసి, దారికి తేవాలి. ఇది మాకు మామూలే. ఈ గండాలు గడిచి గట్టెక్కుతాం. ఈరోజు, ఈ రౌండ్‌టేబులు దగ్గర ఒక సమాన సూత్రాన్ని కనుక్కోవాలి. కాంగ్రెసు ప్రతిపాదనలలో మినహాయింపులుండవు. నేనన్నదానిని ఎప్పుడూ వెనుకకు తీసుకోను. ఇంతవరకూ నేను వెలిబుచ్చిన గట్టికోరికలు తీరేవరకూ శ్రమిస్తూనే ఉంటాం. ఏ ఒప్పందానికి అయినా వెనుదీయం. బ్రిటిషువారి కుశల బుద్ధి, రాజ్యాంగ నిపుణులు మిష్టర్ శాస్త్రి, డాక్టర్ సర్ తేజ్ బహదూర్ సప్రూ, మిష్టర్ జయకర్, మిష్టర్ జిన్నా, సర్ మహమ్మద్ షఫీ కలిసి పేనిన సూత్రాన్ని పరిశీలిస్తాను.

పారస్పరిక విశ్వాసం

నేను, మళ్లీ, శాసనోల్లంఘనను కోరటం లేదు. ఓపికగా, ఢిల్లీలో మొదలైన తాత్కాలిక విరామం శాశ్వత ఒప్పందంగా మారేందుకు శ్రమిస్తాను. 62 ఏళ్ళ ఈ బక్క ముదుసలికి, అతని సంస్థకూ అవకాశం ఇవ్వండి. ఒక మూల వాకూ, నేను ప్రతినిధిత్వం వహించే సంస్థకు తగిన స్థానం ఇవ్వండి. నన్ను నమ్ముతున్నా మంటారు - నా సంస్థను నమ్మరు. బిందుమాత్రమైన నన్ను వేరు చేయకండి. సంస్థకూ, నాకూ అభిన్నత్వం ఉన్నది గనుక, నన్ను వలెనే కాంగ్రెసును నమ్మండి. అట్లుకాని యెడల, నేను గడ్డిపోచలా, శక్తిహీనుడిగా మిగిలిపోతాను. కాంగ్రెసును తృప్తిపరచండి - ఆతంకవాదానికి

తావే లేదు. ఇప్పుడు జరుగుతున్నది అవ్యవస్థిత, సువ్యవస్థి ఆతంకవాదాల మధ్య తుముల సంగ్రామం రక్తాక్షరాలతో వారు గోడ మీద వ్రాసే వ్రాతలను గమనించి, ముందుగానే జాగ్రత్త వహించండి. "తిండి" కంటే "స్వేచ్ఛ" ముఖ్యం, స్వేచ్ఛలేనివారు వేలాదిమంది తమకు, దేశానికి శాంతి లేకుండా చేస్తారు. దానిని గమనించండి.

ఓరిమి ఎంత ఉన్నా, అది నశిస్తున్నది. అదే నేను చెప్పదలచినది. హిందువు, ముసల్మాను, ఇద్దరూ సాత్వికులే. ముసల్మాను అనగానే అల్ప సంఖ్యాకుల విషయం గుర్తుకు వచ్చింది. ఈ సమస్య తీరనిదే, "స్వరాజ్యం" రాదు. ఇండియాలో కూడా ఇదే మాటను అంటూ ఉంటాను. అయినా "ఏదైనా దారి దొరకకపోతుందా" అని ఆశతో వచ్చాను. "విదేశీయుల పాలన' అనే "మేకు' దిగి ఉన్నంత వరకూ ఈ మతావలంబులు సన్నిహితులు కారు. సమాధానం కుదిరితే, మాటవరసకైనా సరే, ఈ మేకు ఉండదు. ఒకే దేశం సోదర భావం, అభిమానాలు - ఇవి ఐక్యతను తెచ్చిపెడతాయి. బ్రిటిషు పరిపాలన లేనప్పుడు సిక్కులు, హిందువులు, ముసల్మానులు కొట్టుకొని చచ్చేవారా? హిందూ, ముస్లిం ఇతిహాసకారులు ఆ సుఖ శాంతులను అభివర్ణించారు. ఈ రోజున కూడా గ్రామాలలో మత కలహాలు లేవు. తగాదాలు ఉండేవి కాదు. కీ. శే మౌలనా మహమ్మదు అలీ "నాకు అల్లా" దీర్ఘాయువునిస్తే, ఇండియాలో ముస్లిము శాసనకాలాన్ని గురించి వ్రాసి, బ్రిటిషు వారు దాచి ఉంచిన సాక్ష్యాధారాల ద్వారానే "బ్రిటిషు చరిత్రకారులు చిత్రీకరించినంత చెడ్డవాడు - ఔరంగజేబు - కాదు" అనీ - "బ్రిటిషు వారు వ్రాసినట్టు మొగలాయీ పరిపాలన అంధకారయుగం కాదు" అనీ - చరిత్రను తిరిగి వ్రాస్తాను." అని నాతో అనేవారు. అదే మాటను, హిందూ చరిత్రకారులు కూడ ధృవపరిచారు. బ్రిటిషువారి "విభజించు, పాలించు" అనే సూత్ర ప్రయోజనం కోసం జరిగిన ఈ కుటిల బుద్ధి అంతరించిననాడు, గ్రేటుబ్రిటను, ఇండియా మధ్య అవిశ్వాసం లేనినాడు, ఇండియా, సమాన హోదాగల భాగస్వామి అయిననాడు కలిసి ఉండినా, వేరుగా ఉండినా స్వేచ్ఛాపూరితం అయిననాడు, హిందూ, ముసల్మాను, సిక్కు, ఐరోపీయులు,

అంగ్లో - ఇండియన్లు; క్రిస్టియన్లు, అంటరానివారు కలసిమెలసి జీవిస్తారు. సామంతరాజుల విషయం గురించి ఎక్కువగా చెప్పదలచుకోలేదు కాని దానిని ప్రస్తావించకపోతే, వారికి అన్యాయం చేసినట్లవుతుంది. వారికిష్టమైన షరతులతో ఫెడరేషనులో చేరచ్చును. నేను వారి దృష్టికి కొన్ని విషయాలు తెస్తాను. ఇతర ప్రాంతాలలోని దేశవాసుల మార్గం సుగమం చేయమని సూచిస్తాను. దేశీయులందరికీ సమానహక్కులు, ఆస్థి విషయమై న్యాయస్థానాలలో నిలిచే చట్టాలు, సంస్థానాల కొలువులో ఉన్న వారికి తగు స్వేచ్ఛ, మున్నగు వాటిని గమనిస్తే చాల ఉపయోగం ఉంటుంది. వారి సంస్థానాలలో గల ప్రజలను దగ్గర చేసుకోగలుగుతారు. ప్రజాస్వామ్య దేశంలో కల్తీలేని నిరంకుశులు అనిపించుకొనే ప్రమాదం తప్పుతుంది. స్వాతంత్ర్యం కోసం పోరాడే వారిలో సైనికులలో ఒకరుగా లెక్కింపబడతారు. గ్రేట్ బ్రిటనులో "కింగ్ జార్జి" వంటి వారనిపించుకుంటారు.

సర్వసత్తాకమైన రాజ్యం

ఇండియాకు లభించవలసినది ఎప్పుడు లభించినా సరిహద్దు రాష్ట్రం సర్వసత్తాకమైన రాజ్యం, భారతదేశానికంతటికీ అది ఆదర్శం అవుతుంది. కాంగ్రెసు తన వోటు దానికి వేస్తుంది. ప్రధానమంత్రిగారూ! మీరు ఈ ప్రస్తావనను మన్నించి, ఒప్పుకొని ప్రకటన చేయండి. అక్కడి జన జాతులను కూడగట్టి బయటివారు మా దేశానికి ఎట్టి హాని తలపెట్టినా, అడ్డుకొనేందుకు వారిని సంఘటితపరుస్తాను.

ధన్యవాదాలు

సంప్రదింపులలో నేను పాల్గొనడం యిదే ఆఖరు కావచ్చు. నేను అలా కోరుకోవడం లేదు. మీ ముందు నతమస్తకుడనై బ్రతిమాలుకుంటున్నాను. విన్నపాలు చేస్తున్నాను. ఇంకా సంప్రదిస్తాను. అనుకున్నది కాకపోతే ఆఖరి పోరాటం ఉండనే ఉన్నది.

నా సహకారం అందించేదీ, లేనిదీ, నా చేతిలో లేదు. అది మీపై ఆధారపడి ఉన్నది. ఇంకా మన చేతిలోలేని ఇతరములైన పరిస్థితులపై ఆధారపడి యుంటుంది. కనుక గౌరవనీయులైన రాజదంపతులు మొదలుకొని,

నేను నివాసం చేస్తున్న ఈస్టు ఎండ్ ఇలాకా పేదలతో సహా అందరికీ ధన్యవాదాలు అర్పిస్తున్నాను.

లండనులోని "ఈస్ట్ ఎండ్ ఇలాకా" లో "పేదల పేదరికానికి" ప్రతినిధిత్వం వహించే ఆ ప్రదేశంలో వారితో నాకు మమైక్యత ఏర్పడింది. నన్ను వారు తమ కుటుంబ సభ్యునిగా భావిస్తున్నారు. అది యిక్కడి నుండి నేను నా దేశానికి కొనిపోయే బహుమూల్యమైన అనుభవం. అందరూ నన్ను మర్యాదగా, అభిమానంతో చూస్తున్నారు. చాలామంది ఇంగ్లీషు వారి పరిచయం ఏర్పడింది. వారు నావల్ల విన్నది "చెడు" "బాధాకరమైన" సత్యాలు. అయినప్పటికీ ఎప్పుడూ వారు విసుక్కోలేదు. చికాకు పడలేదు. నేను వివరించిన కష్టాలను సానుభూతితో, స్పందనతో మనం ఇటువంటివి చేస్తున్నామా అనే బాధాతప్త హృదయంతో విన్నారు. ఈ రౌండు టేబుల్ సమావేశ ఫలితాలు ఏమైనా, నాకు ఏమి జరిగినా, పెద్దలు, పిన్నలు అందరూ నన్న గౌరవించారు. అభిమానంతో చూచారు. నాకు ఈ మానవత్వపు పరాకాష్ఠ యొక్క అనుభూతి చాలు. నా ఇంగ్లాండు యాత్ర సఫలమైంది.

ఇంగ్లీషు స్త్రీ, పురుషులు వార్తా పత్రికలలో ప్రచురితమైన అసత్యాల తాకిడికి లోనైనా వారి మానవత నన్ను ముగ్ధుణ్ణి చేసింది. నాలో మొక్కవోని విశ్వాసం పెంచింది. "ల్యాంకషైరు" ప్రజలకు, నాపై చికాకు కలగడానికి కారణాలున్నాయి. అయినా శ్రామికులలో కూడా ఏమీ కోపం కనబడలేదు. స్త్రీలు, పురుషులు నన్ను ఆలింగనం చేసుకొని వారిలో ఒకనిగా చూచుకున్నారు. నేనెన్నటికీ వారిని మరువలేను.

నాతో వేలాది ఇంగ్లీషు వారి స్నేహాన్ని తీసుకొని వెళుతున్నాను. మీ వీధులలో నేను నడిచేటప్పుడు, వారి కళ్ళల్లో నాపై నిజమైన ఆపేక్షను గమనించాను. ఈ మర్యాద, ఈ ఆతిథ్యము, ఈ అపార కరుణ, ఈ అంతులేని అభిమానం నా స్మృతిపథం నుంచి ఎన్నడూ చెరిగిపోవు. నా దేశం గతి ఏమైనా కానీ మీరు ఇంతసేపు ఓపికతో నన్ను భరించారు. అందుకు నా కృతజ్ఞతలు, హృదయ పూర్వకమైన ధన్యవాదాలు.

దినేషన్స్ వాయిస్, (1948) పుటలు 74 - 88)

★ ★ ★

"క్విట్ ఇండియా" (8-8-1942) (భారతదేశాన్ని వదలిపో) ఉద్యమ సందర్భంలో ఇచ్చిన ఉపన్యాసాలు

1

(బొంబాయిలో జరిగిన అఖిలభారత కాంగ్రెస్ మహాసభలో 8-8-42 నాడు హిందుస్తానీ భాషలో కార్యప్రణాళికలను వివరిస్తూ గాంధీజీ ఇచ్చిన ఉపన్యాసం)

ఈనాటి తీర్మానాన్ని గురించి చర్చ జరిగే ముందు, రెండు విషయాలను గురించి నేను అనుకున్నది చెబుతాను - గమనించండి. ఇది ఒక పెద్ద బాధ్యత. ఈ తీర్మానాన్ని, నా పద్ధతిలో మీరు ఆమోదిస్తే నేనన్నట్లు చేయాలి. నేను 1920 నాటి వాడినేనా? నాలో మార్పు వచ్చిందా? అని నన్ను నేను ప్రశ్నించుకోవడం సముచితం. నేను 1920 నాటి గాంధీనే. నాలో ఏ మార్పు లేదు. అహింస నాకు ఇప్పుడూ ఆనాటివలెనే ప్రధానం. ఇంకా దాని ప్రాముఖ్యత ఎక్కువ అయింది. నా వ్రాతలకూ, నా మాటలకూ ఈనాటి తీర్మానానికీ ఏమీ భేదం లేదు. ఇటువంటి అవకాశం ఎన్నటికో గాని రాదు. నేనిప్పుడు చేసే ప్రతిచర్య 'అహింసా' యుతమే. తీర్మానానికి, తలపెట్టిన పోరాటానికీ మూలాధారం అహింసయే. మీలో అహింసపైన నమ్మకం లేనివాళ్ళు. అహింసామార్గమంటే విసుగెత్తిన వాళ్లు యీ తీర్మానానికి ఆమోదం తెలుపవద్దు. స్పష్టం చేస్తున్నాను. అహింసనే అమూల్యమైన పరమాయుధంగా ఆ పరమాత్మ నాకు నిర్దేశించాడు. నాకు, అహింసకు యిది ఒక పరీక్ష. ఈ భూవలయమంతా హింసవలన భస్మీపటల మవుతున్న ఆర్తి సమయంలో దైవదత్తమైన ఈ శక్తిని వినియోగించకుంటే నేను అభిశప్తుడనవుతాను. రష్యా, చైనాలు బెదరింపులకు లోనవుతున్న ఈ క్షణంలో నేను ఈ పనిని చేసి తీరాలి.

మనం పోరాడుతున్నది అధికారం కోసం కాదు. భారత స్వాతంత్ర్యాన్ని తెచ్చేందుకు చేసే అహింసా పోరాటం, హింసాయుతమైన పోరాటంలో,

సేనాని యుద్ధతంత్రంతో, నిరంకుశాధికారం కోసం, ముందుకు పోతాడు. వస్తుత: అహింసయే మూలాధారం గల కాంగ్రెస్ ప్రణాళిలో నిరంకుశత్వానికి తావు లేదు. అహింసా సైనికుడు తన కోసం ఏమీ కోరడు. అతనికి కావలసింది దేశ స్వాతంత్ర్యం మాత్రమే. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత ప్రజలు ఎవరికి అధికారం అప్పగించాలో నిర్ణయిస్తారు. ఉదాహరణకి నేను మనసు పడుతున్న విధంగా, ఎవరి చేతికైనా పగ్గాలు పోవచ్చును. అప్పుడు మనం -"ఇది అల్ప సంఖ్యాకవర్గం; వీరు స్వతంత్ర పోరాటంలో పాల్గొనలేదు"- అని అభ్యంతరం పెట్టరాదు. మొదటినుంచి కాంగ్రెసు మతాతీతంగా వున్నది.

మన "అహింస" అసంపూర్ణం అనీ, గమ్యానికీ అతి దూరం అనీ తెలుసు. అయితే అంత్యసమయంలో అహింసా పోరాటం విజయాన్ని సాధించి తీరుతుంది. గత 22 ఏండ్లుగా చేసిన మన సాధనకు భగవంతుని మౌన ఆశీర్వాదం వల్లనే లోపభూయిష్టమైన మనకు ఆ మహత్తర విజయప్రాప్తి ఉంటుందని నా విశ్వాసం.

ప్రపంచ చరిత్రలో మన ప్రజాస్వామిక పోరాటాన్ని మించినది మరొకటి లేదు. నా కారాగారవాస సమయంలో కార్లైల్ వ్రాసిన "ఫ్రెంచి విప్లవం" అనేగ్రంథాన్ని చదివాను. పండిట్ జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ రష్యన్ విప్లవాన్ని గురించి కొంత చెప్పాడు. ఈ విప్లవాలు హింసాయుతాలు కనుక అనుకున్న ప్రజాస్వామ్యంలో సాధించలేకపోయాయి. నేను భావిస్తున్న అహింస వల్ల లభించే ప్రజాస్వామ్యంలో అందరికీ సమాన స్వేచ్ఛ ఉంటుంది. ఎవరూ బానిసలుగా ఉండరు. అటువంటి పోరాటాన్ని చేద్దామని బాస చేసిననాడు అందరికీ అవసరమైన స్వాతంత్ర్యం కోరే భారతీయులుగా మిగులుతాం. హిందూ, ముస్లిం విభేదాలను విస్మరిస్తాం.

బ్రిటిషువారి పట్ల మన ధోరణి ఎలా ఉండాలి? ప్రజలు బ్రిటిషు వారిని అసహ్యించుకుంటున్నారు. వారి ద్వేషం బ్రిటిషు సామ్రాజ్యతత్వం పట్ల మాత్రమే అయితే వారు ఈ తేడాను గుర్తించక జపాను వారికి స్వాగతం చెప్పే వరకు పోతున్నారు. అంటే ఒకరి బానిసత్వం నుంచి ఇంకొకరి బానిసత్వం లోనికి మారడం అన్నమాట, ఇది తప్పు. మన పోరాటం బ్రిటిషు

సామ్రాజ్యతత్వంతో మాత్రమే. బ్రిటిషు ప్రజలతో కానే కాదు. బ్రిటిషు వారిని పొమ్మంటున్నది వారి మీద కోపంతో కాదు ఈ సంక్లిష్ట సమయంలో ఇండియా తన పాత్ర తగు విధంగా నిర్వర్తించాలి. అదే మన గమ్యం. అర్థబలం, అంగబలం విచక్షణారహితంగా యుద్ధం చేస్తున్న సంయుక్త రాజ్యాలకు సమర్పించడం సంతోషం కలిగించే మాటకాదు. స్వేచ్ఛ లేనిదే, యిది మన పోరాడవలసిన యుద్ధమే అనుభావం లేనిదే, మన నిజమైన శక్తి, సామర్థ్యాలు బయటపడవు. మనం యింతవరకూ చేసిన ఆత్మత్యాగం ముందు బ్రిటిషువారు తలవంచి, మన స్వాతంత్ర్యాన్ని మనకు సమర్పించక తప్పదు. కనుక ద్వేషాన్ని పరిత్యజించండి. నాకు "ద్వేషం" అనేది ఏకోశానా లేదు. నిజం చెప్పాలంటే ఇప్పుడు నేను నన్ను యిదివరకు కంటె ఎక్కువగా బ్రిటిషు వారి స్నేహితుడనని అనుకొంటున్నాను వారికి కష్టకాలం. వారు చేసిన తప్పులనుండి వారిని రక్షించడం స్నేహితుడుగా నా కర్తవ్యం. అగాధం అంచున ఉన్న వారిని నేను హెచ్చరించాలి. వారు దీన్ని అపర్థం చేసుకొని నేనుచాచిన స్నేహ హస్తాన్ని కోపంతో ఖండించినా సరే. అందరూ నవ్వినా పరహసించినా, నామాట అదే. నా జీవితంలో అతిపెద్ద పోరాటాన్ని ఆరంభించే ఈ సమయంలో నాకు ఎవరి యెడల ద్వేషం ఉండరాదు. ఉండదు.

(బొంబాయిలో జరిగిన అఖిల భారత కాంగ్రెస్ కమిటి సమావేశంలో 8-8-42 నాడు చేసిన ఉపన్యాసం)

తీర్మానాన్ని అంగీకరించినందుకు అభినందనలు. తమకు జనం అనుకూలం కారని తెలిసినా సవరణలు ప్రతిపాదించిన ముగ్గురు మిత్రులను తీర్మానాన్ని వ్యతిరేకించిన పదుముగ్గురు స్నేహితులను కూడా అభినందిస్తున్నాను. వారు చేసిన దానికి సిగ్గుపడవలసిన పనిలేదు. గత ఇరవై ఏండ్లుగా, అల్ప సంఖ్యాకులమైనప్పుడు అందరూ మనను అపహాస్యం చేసినప్పుడు కూడా మన ధైర్యం చెడలేదు. "సరియైన దారి మనది" అని దృఢంగా విశ్వసించాం.

అదే సూత్రం ప్రకారం దృఢ విశ్వాసం చూపించి, ఏభై ఏండ్ల నుండి నేననుసరించిన మార్గాన్నే వీరుకూడా అనుసరించారు.

వారు కోరిన సవరణలు యిప్పటి పరిస్థితికి అనుగుణంగా లేవు. మౌలానా చేసిన అనునయపూర్ణమైన అభ్యర్ధననూ, జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ వివరణను అర్థం చేసికొని ఉంటే వారు అడిగినవి కాంగ్రెసు ఏనాడో ఒప్పుకున్నది. అనే విషయం వారికి అవగతమై వుండేది.

ఒకానొకప్పుడు, మమహ్మదీయులు యాపద్భారతాన్ని తన జన్మభూమిగా భావించడమనేది ఉండేది. అలీ సోదరులతో నేను కలిసి ఉన్నప్పుడు వారు మనసా వాచా ఇండియా మీద హిందువుల కెంత స్వత్వం ఉన్నదో ముస్లిములకు కూడా అంతే ఉన్నదని నమ్మేవారు. ఇది ఒక నటన కాదు. హృదయపూర్వకమైన ఇచ్ఛ. ఈ సంగతిని రాత్రింబవళ్ళు వారితో కలిసి సంచరించిన నేను గుర్తించాను. నేను సుళువుగా అందరినీ నమ్మేస్తానని కొందరంటారు. నేనంత దద్దమ్మను కాను. దద్దమ్మనైనా అవడానికి యిష్టపడతాను. కాని మోసకారిననిపించుకోదలచను.

కమ్యూనిస్టు స్నేహితుల సవరణల భావం క్రొత్తది కాదు. "హిందూ - ముస్లియుల సమస్యకు, నేను బ్రతికి ఉన్నప్పుడే, సమాధానం దొరకాలి" అని ముస్లిములంటారు. మంచిదే. నాకు నచ్చని సమాధానాన్ని ఎలా అంగీకరిస్తాను? చిన్నతనం నుండి హిందూ - ముస్లిముల ఐక్యత కోసం పాటుపడుతున్నాను. అందరికీ అదే కావాలి. విద్యార్థిగా ఉన్నపుడు, ముస్లిము, పార్సీ విద్యార్థుల స్నేహం కోసం శ్రమించేవాడిని. "పొరుగువారి పచ్చదనాన్ని మెచ్చుకొనే తత్వమే ఎప్పటికైనా మనకు రక్ష." హిందూ మిత్రుల కోసం కంటే, ఏ కొద్దిమందివున్నా ముస్లిము మిత్రుల కోసం ఎదురు చూసేవాడిని, దక్షిణాఫ్రికాకు ముస్లిం వర్తకుని న్యాయవాదిగా వెళ్లాను. అతని ప్రతివాదులైన ముస్లిములతో కూడా స్నేహపూర్వకంగా మసలి, వారి విశ్వాసాన్ని చూరగొన్నాను. నా సహచరులలో ముస్లిముల, పార్సీలు ఉన్నారు. ఇండియాకు తిరిగి వచ్చే ఆఖరు క్షణాల్లో వారు నన్ను విడిచి ఉండలేక దుఃఖాశ్రువులు రాల్చారు. ఇండియాలో కూడా నా కృషి అదే. ఖిలాఫతు ఉద్యమానికి పూర్తి సహకారాన్ని అందించాను.

మరి ఇప్పుడు అంత కానివాడను ఎందుకు అయ్యాను? ఖిలాఫతు ఉద్యమ సహకారంలో నా స్వార్థం ఏముంది? గోమాతను పూజించాను, గో రక్షణ కొరకు నా ప్రాణాన్ని కూడా త్యాగం చేస్తాను. ఆవూ, నేను మేమిద్దరమూ - దేవుని సృష్టియే కదా. అదేవిధంగా, ఖిలాఫత్ ఉద్యమ సహకారంతో, పొరుగు వారిని దుఃఖ సమయంలో ఆదుకోవాలి అనే ఆదుర్దా తప్ప, వేరే స్వార్థం, ఏకోశానా నాకు లేదు. అలీ సోదరులు బ్రతికి ఉంటే, నేను చేసిన పనిలో 'గోసేవ' ప్రతీకగా గల హిందూత్వ రక్షణకు, ముస్లిములను మచ్చిక చేసుకొనే ప్రయత్నం లేదని సాక్ష్యం చెప్పి ఉందురు. దేని విలువ దానిదే. హిందువులకు పవిత్రమైన గోమాత సేవ వలెనే, పొరుగువారికి తోడ్పడటం నాకు ముఖ్యమని తెలిసినవారు గ్రహిస్తారు.

ఆ రోజుల్లో ముసల్మానులతో కలిసి భుజించడం, హిందువులలో సంచలనం కలిగించింది ఇప్పుడంత లేదు లెండి. మౌలానా బారీ మాత్రం భవిష్యత్తులో "నన్ను తాను మచ్చిక చేసుకునే ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు" అనే అపయశస్సు రాకుండా, "ఫిరంగీమహల్" అనే ఆయన భవనంలో, వేరే బ్రాహ్మణుని చేతి వంటకాలే, తనకు అసౌకర్యం కలిగినా, వడ్డింపజేసేవారు. నేనూ ఆయన మనోభావాన్ని అర్థం చేసుకున్నాను అందులో తప్పు లేదు. గౌరవభావం, హుందాతనం, గొప్ప మనసూ మాత్రమే ఆనాటి మర్యాద. ఎవరి ధార్మిక నమ్మకాలనైనా గౌరవించడం ముఖ్య విషయంగా ఉండేది. ఈ రోజున అవి ఏవీ? ములస్మానులందరినీ, ఖాయిద్ - ఏ - అజమ్ గారిని, ఆ ఉజ్జ్వల కాలాన్ని, గుర్తుచేసుకొమని కోరతాను. ఖాయిద్ - ఏ- అజమ్ ఒకనాడు కాంగ్రెసు వాదియేకదా. ఈనాడు అనుమాన పిశాచం, ఆయన మనస్సును తొలిచి, "కాంగ్రెసు అంటే కోపం" ఆయనకు కలిగేట్టు చేస్తున్నది. భగవంతుడాయనకు దీర్ఘాయువు నొసంగు గాక! నేను పోయిన తర్వాతనైనా, ఆయనే "నాకు, ముసల్మానులను మోసం చేసే దృష్టి లేదనీ, ఎప్పుడూ వారి కోరికలను, అవసరాలను, తిరస్కరింపచేయడం నా ద్వారా జరగలేదనీ, గుర్తిస్తారు. ఒప్పుకుంటారు. వారికి హాని కలిగిస్తే, నాకు ముక్తి మార్గం దొరుకుతుందా? నా జీవితం వారి చేతుల్లో ఉంది. నన్ను చంపదలిస్తే

చంపండి. ఎన్ని ప్రయత్నాలు జరిగినా, భగవంతుడు నేటివరకు దయదలిచాడు ఆ ప్రయత్నం చేసినవారు పశ్చాత్తాపం పొందారు. ఎవరైనా ఒక దుష్టుని అంతం చేయాలని, నన్ను గురిచేస్తే, మరణించేది నిజమైనగాంధీ కాదు, వారికి దుష్టుడనిపించిన వాడు మాత్రమే.

చెడు పేరు కలిగించేందుకు ప్రయత్నం చేసేవారికి నా సమాధానం- "ఇస్లాము ధర్మం శత్రువునైనా అపయశం పాలుచేయవద్దంటుంది. ఇస్లాం మత ప్రవక్త కరుణతో నిజాయితీతో ఉదాత్తతతో శత్రువులను కూడా తనవాళ్లను చేసుకున్నాడు. నిజమైన ఇస్లాము మతావలంబులైన మీరు, తన నమ్మకాన్ని బహిరంగంగా ప్రకటించినవాని మాటను నమ్మకపోవడం న్యాయమా? మీకు చాల విశ్వసనీయుడైన, నిజమైన నమ్మకస్తుడిని అంతం చేశారని బాధపడే రోజు వస్తుంది. నావీ మరియు మౌలానావీ అభ్యర్థనలు - వీటిని తిరస్కరించి మాకు అపయశం తేవాలనే మాటలు నన్ను తుపాకి గుండ్లలా గాయపరుస్తున్నాయి. ఇంకా తుపాకి గుండ్లే నయం. ఒక్కసారి ప్రాణంతీసి ఊరుకుంటాయి. మీ సూటీ పోటీ మాటలు ఇస్లాము మతానికే చెడ్డపేరు కలిగిస్తాయి. మీ ధర్మ సంరక్షణార్థమైనా, మీ ప్రయత్నాలు మానుకోమని నా విన్నపం. మౌలానా సాహెబ్, తన స్నేహంతో మీ కనుకూలంగా మారటం లేదని, ఆయన మీద మీ విసుర్లు. తాను నిజమని నమ్మిన దానిని, నిజమని నమ్మించే ప్రయత్నం చేయడం స్నేహాన్ని దురపయోగం చేయడమేనని ఆయనకు బాగా తెలుసు.

ఖాయిద్ - ఇ - ఆజమ్ గారికి నామాట- "పాకిస్తాన్ కోరికలలలో సంగతమైనవి మీ చేతుల్లో ఉండనే ఉన్నవి. అసంగతమైనవి యివ్వడం అసాధ్యం. బలవంతం చేసి ఒప్పించినా, అది కలకాలం నిలవదు. భగవంతుడుకి అహంకారం అంటే అయిష్టం బలవంతంగా అసత్యాన్ని ఆయన సహించడు."

ఖాయిద్ - ఇ - ఆజమ్ గారికి తన భావాలు ప్రకటించడం తప్పనిసరి అవుతూందట. నేను అదే పద్ధతిలో యిలా అంటాను - "నన్ను ముసల్మానుల మిత్రుడననుకుంటున్నాను. వారికి అప్రియమైన, నా మనస్సులోని మాట చెప్పాలి కదా. దాన్ని దాచిపెట్టేదెలాగ? ఖాయిద్ - ఇ-

ఆజమ్‌గారు కూడా మనసులోనిది ఇతరులకు అప్రియమైనా స్పష్టంగా చెప్పినందుకు నా అభినందనలు. మీ మాటను అంగీకరించని వారిని అభిశంసించడంతగదు. లక్షలాది ముసల్మానులు మీ పక్షాన ఉన్నారు. మీ అభిప్రాయాలను అంగీకరించని కొద్దిమంది ముసల్మానులను దుయ్యబట్టాలా? మిమ్ములను ఇంతమంది బలపరుస్తున్నారు. బహు సంఖ్యాకులు అంటే అల్ప సంఖ్యాకులకు భయం ఎందుకు? మునిగిపోతామనా? ప్రవక్త అరబ్బులు, ముసల్మానుల మధ్య ఎలా మనగలిగాడు? ఇస్లాము మతాన్ని ఎలా ప్రబోధించాడు? బహు సంఖ్యాకులు అంటే అల్ప సంఖ్యాకులకు భయం ఎందుకు? నేను చెప్పేది, ఇస్లాము కోసమేనని, గమనించండి. తనకు నమ్మకం లేకపోయినా, తన సిద్ధాంతాలకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నా, కాంగ్రెసు ఒప్పుకు తీరాలని పట్టుబట్టడంలో న్యాయం, ధర్మం లేదు.

రాజాజీ "నాకు పాకిస్తాన్ అంటే నమ్మకం లేదు, ముసల్మానులు, జిన్నా దానిని కావాలంటున్నారు. అది వారికి "తీరవలసిన కోరిక" అయినప్పుడు, యిప్పుడే "అవును" అంటే ఏం పోయింది? ఆ జిన్నాయే రేపు పాకిస్తాన్ వల్ల ఇబ్బందులు గ్రహించి తన కోరికను వదులుకుంటాడు" అని అన్నారు . ఇది "సరియైనది కాదు". అనుకున్న విషయాన్ని, "చివరికి పట్టు పట్టరనే' ' నమ్మకంతో, ప్రస్తుతానికి "సరిమైనది" అని ఒప్పుకోడం మంచిపద్ధతి కాదు' ' అని చెప్పాను. జిన్నా సాహెబ్‌ను మంచి చేసుకోడం కోసం యిప్పుడు పై మాటగా "సరే" అనడం తప్పు. వారి కోరిక సమంజమైతే యీ రోజే దానిని అంగీకరించవచ్చు. ప్రస్తుతానికి "సరే" నన్నట్లు నటించి, జిన్నా గారి వాదాలను వమ్ముచేసి, ఆయన ఎలా ప్రవర్తిస్తాడో చూడమంటున్నారు. అటువంటి అసత్య వాగ్దానాలు చెయ్యడం నా పద్ధతి కాదు.

నిర్ణయాలను అమలుపరిచే నైతిక అధికారం కాంగ్రెసుకు ఉన్నది. నిజమైన ప్రజాస్వామ్యం అహింసతో సాధ్యమని కాంగ్రెస్ నమ్ముతూంది. ప్రపంచ సమాఖ్య అహింస పునాదిగా మాత్రమే సాధ్యం. ప్రపంచంలో అన్ని విషయాల సందర్భంలో హింసను త్యజించాలి. అటువంటప్పుడు హిందూ - ముస్లిము సమస్య కూడా హింసతో పరిష్కరింపబడదు. హిందువులు,

ముసల్మానులపై నిరంకుశత్వం చలాయిస్తే, ఏ ముఖం పెట్టుకొని ప్రపంచ సమాఖ్యను గురించి మాట్లాడుతారు? ఆ కారణం వల్లనే. ఇంగ్లీషు, అమెరికను రాజకీయవేత్తలు ఆలోచిస్తున్నట్లు, హింసతో ప్రపంచశాంతిని సిద్ధింపచేయగల అవకాశం ఉందని నేను నమ్మను. తన విభేదాలను పక్షపాతరహిత న్యాయకూటమికి (ట్రిబ్యునల్) నివేదించి, దాని నిర్ణయాలను, కాంగ్రెసు శిరసావహిస్తుంది. ఈ ప్రస్తావన పనికిరాకపోతే, హింసామార్గమే శరణ్యం. అసాధ్యాన్ని అంగీకరించలేను. జీవిని ముక్కముక్కలు చేసి ప్రాణాలు తీయలేను. అలా చేస్తే, అది యుద్ధ ఘోష అవుతుంది. అట్టి సర్వనాశనానికి కాంగ్రెసు అంగీకరించదు. డాక్టరు మూంజే, శ్రీ సవర్కారు వంటి హిందువులు, ఖడ్గ సిద్ధాంతంతో ముసల్మానులను హిందువుల కాళ్ల క్రింద తొక్కి ఉంచే కోరికను కోరవచ్చు. నేను గాని, కాంగ్రెసు గాని ఆ వర్గానికి చెందము. బంగారు గ్రుడ్లను పెట్టగలిగిన కాంగ్రెసును చంపిననాడు, హిందూ-ముసల్మానుల శాశ్వత యుద్ధం మొదలై, దేశంలో నెత్తుటేరులు పారతాయి. అదే జరిగితే, చూసేందుకు నేను బ్రతికి ఉండను.

అందుకే జిన్నా సాహెబ్‌తో "న్యాయ సంగతమైన, సమంజసమైన, పాకీస్తానుపరమైన, కోరికలు మీ జేబులో ఉన్నాయి. కాని వాటిని పొందాలంటే ఖడ్గ ప్రయోగం తప్ప వేరే మార్గం లేదు" అని అన్నాను. ఇంకా ఏవేవో చెప్పాలని ఉంది. ప్రధానమైన విషయాన్ని వివరించాను. నాకిది జీవన్మరణ సమస్య. హిందువులు, ముసల్మానులు, మానసిరమైన పట్టింపులు విస్మరించి, ఏకం కావాలనుకుంటే, ముందు బ్రిటిషు సామ్రాజ్య బంధాలనుంచి బయటపడాలి. పాకిస్తాన్, భారతదేశంలో, భాగంగా ఉండాలనుకుంటే, దేశస్వాతంత్ర్య సమరంలో పాల్గొనేందుకు ముసల్మానులకు ఆటంకమేముంది? కనుక, మొదట, స్వేచ్ఛా పోరాటం విషయంలో ఏకమై కదలాలి. ఈ యుద్ధం చాలకాలం జరగుతుందని జిన్నా సాహెబ్ అనుకుంటున్నారు. నేనలా అనుకోను. ఇంకో ఆరునెలలు యుద్ధం సాగితే, చైనాని రక్షించేదెలాగ?

నాకు వెంటనే, వీలయితే, ఈ రాత్రి తెల్లవారక మునుపే స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించాలి. మన సామరస్యం సమకూడేవరకు, స్వాతంత్ర్య సముపార్జన

ఆగడం అసంభవం. సమైక్యత సమకూడని పరిస్థితిలో, త్యాగాలు యింకా ఎక్కువ చేయాలి. కాంగ్రెసు స్వాతంత్ర్యాన్ని తెచ్చుకోవాలి, లేదా, ఆ ప్రయత్నంలో భస్మమై పోవాలి. ఈ స్వేచ్ఛా వాయువులు కాంగ్రెసువాదులు మాత్రమే గాక, 40 కోట్ల భారతీయులు పీల్చాలి. ప్రజాసేవకై సర్వదా సన్నద్ధమై కాంగ్రెసు వుండాలి.

ముస్లిముల నుండి బ్రిటిషువారు శాసనాధికారం అంది పుచ్చుకున్నారు గనుక, అదేవిధంగా బ్రిటిషు వారినుండి ముస్లిం లీగు శాసనాధికారం స్వీకరించడానికి సిద్ధమేనని కాయిద్ -ఇ -ఆజమ్ సెలవిస్తున్నారు. అయితే, అది ముస్లిము రాజ్యమవుతుంది. నేనూ, మౌలానా సాహెబ్ చేసిన ప్రస్తావనలో, ముస్లిం రాజ్, ముస్లిం ఆధిక్యత ఏమీ లేదు. అందులో ముస్లిములు, హిందువులు, క్రిస్టియన్లు, పార్సీలు, యూదులు, అందరూ కలిసిమెలిసి బ్రతికే ప్రజాస్వామ్య ప్రస్తావన ఉంది. ముస్లిం రాజ్ తప్పనిసరి కావచ్చు. కాని దానికి మా ఆమోదముద్ర ఉండదు. ఒక మతం వారు యితర మతాల, వర్గాల, వర్ణాల జనులపై ఎలా అధికారం చలాయిస్తారు?

ఈ దేశంలో లక్షలాది ముసల్మానులు హిందూ సంతతి వారే. ఇండియాతప్ప వారికి వేరే మాతృ భూమి లేదు. మా పెద్దబ్బాయి కొన్నేళ్లక్రితం ఇస్లాం మతాన్ని స్వీకరించాడు. అతని జన్మభూమి పోర్‌బందర్ అవుతుందా లేక పంజాబ్ అవుతుందా? ముసల్మానులను నేనడిగే ప్రశ్న ఇదే - "ఇండియా మీ మాతృభూమి కాకుంటే, మీ దేశమేది? ఇస్లాం మతం పుచ్చుకున్న నా కుమారుణ్ణి ఏ జన్మభూమిలో ఉండమంటారు? ఇస్లాం మతం స్వీకరించాక, నా కుమారునికి వాళ్ల అమ్మ "నీవు మద్యపానం వదిలిపెట్టావా? ఇస్లాము మతస్థుల కది నిషిద్ధం కదా" అని ఉత్తరం వ్రాసింది. మతం మార్చుకున్నాడని వెక్కిరించిన వారికి ఆమె జవాబు - "వాడి మద్యపానం అంటే నాకు వున్న అభ్యంతరం వాడి మతం మార్పిడి అంటే లేదు. మీరు పవిత్రమైన ముసల్మానులు - మతం మార్చుకున్న తర్వాత కూడా, వాడు త్రాగి తందనాలాడడం ఎలా సహిస్తున్నారు? వాడిని మళ్లీ మనిషిని చేయగలిగితే, ఈ మతాంతర గ్రహణానికి ఉద్ధరణ జరగుతుంది. కనుక వాడిని నిజమైన

ముసల్మానుగా మద్యాన్ని, మగువను త్యజించేటట్టుగా చేయాలి. అది కానివాడు, వాడు మతాన్ని మార్చుకోడం వ్యర్థం వాడి పట్ల మా సహాయ నిరాకరణం సాగుతూనే ఉంటుంది.''

ఇక్కడ నివసించే ముసల్మానులందరి మాతృభూమి నిస్సంశయంగా భారతదేశమే. కనుక ప్రతి ముస్లిమూ, భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటంతో విధిగా సహకరించాలి. కాంగ్రెసు ఏ మతానికీ, ఏ జాతికీ, ఏ వర్గానికీ, ఏ తెగకూ, ఏ వర్ణానికి చెందదు. సమన్వయమైన దేశానికంతకూ చెందుతుంది. ముసల్మానులు కాంగ్రెసును కైవసం చేసుకోవచ్చు. వాళ్లు తలచుకుంటే, తమ సంఖ్యాబలంతో కాంగ్రెసును నింపి వేయవచ్చు. తమ కిష్టమైన దారిన దాన్ని నడిపించవచ్చు. కాంగ్రెసు హిందవుల కోసం పోరాడటం లేదు. దేశస్థులందరి తరఫునా ముఖ్యంగా అల్ప సంఖ్యాకుల హితం కోసం శ్రమిస్తున్నది. కాంగ్రెసువాది ఒక ముసల్మానుకైనా అసౌకర్యం కలిగిస్తే నేను బాధపడతాను. భవిష్యత్కాలంలో కాంగ్రెసువాదులు ముసల్మానులను హిందువుల దాడి నుంచి, హిందువులను ముసల్మానుల దాడి నుంచి ప్రాణాలొడ్డి రక్షిస్తారు. అదే వారి అహింసా సిద్ధాంతం. ఇటువంటి సమయంలో సమ్యగ్జ్ఞానం లోపించకూడదు. హిందువు కానీ ముస్లిము కానీ - కాంగ్రెసువాది అయిననాడు - సంస్థ ఎడల తన విధిని నిర్వర్తించాలి పోరాటానికి విజయం కలగాలంటే పరస్పర విశ్వాసం ప్రధానం.

ఈ సమయంలో, ఇంగ్లీషువారు, ముస్లిం లీగు, వ్యతిరేకంగా ఉన్నారు. కనుక మనం ఇతోధిక త్యాగాలకు తయారుగా ఉండాలి. సర్ ఫ్రెడరిక్ పకిల్ పంపించిన రహస్య సర్క్యులర్ చూచారా? కాంగ్రెసును వ్యతిరేకించేందుకు, కుక్కగొడుగుల్లా పుడుతున్న సంస్థలను రెచ్చగొట్టే ప్రయత్నమది. కుటిల తంత్రాలకు వెనుదీయని సామ్రాజ్యంతో మనం తలపడాలి. సత్యాగ్రహ పథంలో కళ్లు మూసుకొని ధర్మయుద్ధం చేసే అలవాటు మనది.

సత్యాగ్రహంలో మోసం, అసత్యం, కుట్ర - వీటికీ తావులేదు. ఇట్టి విపర్యయం నేను చూస్తూ ఊరుకోలేను. ప్రస్తుత సమయంలో ఎవ్వరూ

దేశంలో తిరగని ప్రదేశాలన్నీ చుట్టి వచ్చాను. కోట్లాది మూగ మానవులు నాలో తమ హితుని, ప్రతినిధిని దర్శించారు. నేనూ వీలైన మేరకు వారితో మమేకమై స్పందించాను. వారి కళ్లలోని నిజాయితీని విశ్వాసాన్ని అవినీతి నిలయమైన సామ్రాజ్యంతో పోరాట సమయంలో నేను సొమ్ము చేసుకుంటాను. కాగడా వెలుగును పొదలో దాచి, మౌనంగా మాయమవడం నాకు చేతకాదు. జపాను వారిని కొంతకాలం ఆగమంటే ఆగుతారా? ప్రపంచ యుద్ధకీలలు అందరినీ చుట్టుముట్టాయి. ఇప్పట్లో చేతులు ముడుచుకొని కూచుంటే, యీ అవకాశాన్ని జారవిడిస్తే, దేవుడు నా పని పడతాడు. పరిస్థితులు వేరుగా ఉంటే, కొంతకాలం ఆగమని అనేవాడినే, కాని సహించలేని యీ పరిస్థితిలో కాంగ్రెసుకు వేరు దారి లేదు.

అయినా, అసలు సంఘర్షణ, యీ క్షణంలో జరగదు. నా చేతికి అధికారం అప్పగించారు. నేను వైస్రాయిని కలిసి, కాంగ్రెసు వారి వాదాన్ని అంగకీరించి, వారి ప్రస్తావనను అమలు చేయమని కోరతాను. దీనికింకో రెండు మూడు వారాలు పట్టవచ్చు. ఈలోగా, మనమందరమూ పాల్గొనగలిగే కార్యక్రమమేది? చరఖా మొదటిది. మౌలానా దీని ప్రాముఖ్యత మొదట గ్రహించకపోయినా, యిప్పుడు అర్థం చేసుకున్నారు. పదు నాలుగు అంశాల నిర్మాణ కార్యక్రమాలు ఉండనే ఉన్నాయి. ఇంకొక్క విషయం ఈ క్షణం, ప్రతి స్త్రీ, ప్రతి పురుషుడు తాను బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యపు బానిసను అనుకోవడం మానేసి స్వేచ్ఛగా మెలగాలి.

ఆషామాషీ కబుర్లు వద్దు. ప్రతి వ్యక్తీ తాను ముక్తుడను అనుకుంటే బానిసత్వపు సంకెళ్లు తెగిపోతాయి. తన యజమానితో "ఇంతవరకూ నీ బానిసను. ఇప్పుడు గాను. నన్ను చంపినా ఒక్క సలహా - నీ అంతట నీవే, నన్ను విడుదల చేస్తే, వేరేమీ నాకు వద్దు. శ్రమ శక్తితో తిండీ, బట్టా నేను సమకూర్చుకోగలను. ఇంతవరకు భగవంతునికి బదులు నీపై ఆధారపడ్డాను. ఇక ముందు అలా చేయను. నాకాళ్లమీద నేను నిలబడతాను." అని అనాలి.

వైస్రాయిని అభ్యర్థించాను. పూర్ణ స్వాతంత్ర్యమే నా ధ్యేయం ఆయన "ఉప్పు పన్ను రద్దు", "మద్యపాన నిషేధం" మున్నగు వాటితో నన్ను

సముదాయించాలని చూడవచ్చు. కాని నా మంత్రం మాత్రం "సంపూర్ణ స్వరాజ్యమే."

ఒక చిన్న మంత్రాన్ని ఉపదేశించనా? దానిని హృదయాలలో ముద్రించి ప్రతి శ్వాసతో బాటు ఉచ్చరించండి - విజయమో - వీరస్వర్గమో! దేశాన్ని స్వతంత్రం చేస్తాం - లేదా ఆ ప్రయత్నంలో ప్రాణాలర్పిస్తాం. శ్వాశత బానిసగా ఉండే బ్రతుకు మనకు వద్దు. ప్రతిజ్ఞ పూనండి. కారాగారాల సంతతి అటు తర్వాత నేను బయట ఉన్నన్నాళ్లూ, మిమ్మల్ని బయటే ఉంచాలని చూస్తాను. ప్రభుత్వానికి ఉండే గడ్డు పరిస్థితులలో కారాగాల నిర్వహణ కష్టసాధ్యం. ప్రాణాలు కాపాడుకునే ప్రయత్నంలో జీవన్మృతులై దేశం కోసం మరణిస్తారా, ప్రాణాలొడ్డి, మృతజీవులౌతారా? పిరికివానికి, గుండెబలం స్వేచ్ఛ ఉండదు.

పత్రికా విలేఖరుల కొకమాట - జాతీయోద్యమాలకు మీరింతవరకు యిచ్చిన ప్రోత్సాహానికి అభినందనలు. మీ పరిమితులు నాకు తెలుసు, కాని, ఆ బంధాలు త్రెంచుకొని బయటపడి, ప్రాణాలు ధారపోయడం అనేది ప్రతి పత్రిక ప్రజలకు చూపవలసిన దారి కావాలి. మీ కలాన్ని ఎవరూ, ప్రభుత్వమైనా, నిరోధించదు. మీ ముద్రణా యంత్రాలు, కార్యాలయాలు అమూల్యమైనవి. వాటిని ప్రభుత్వం వశపరచుకోవచ్చు. మీ అంతట మీరు అది కొని తెచ్చుకోవద్దు. నా కలం ఆగదు. నా ప్రెస్సును మూసివేసినా సరే అని పంతం పట్టండి. మధ్యే మార్గం ఉన్నది. ప్రస్తుతం ఉన్న కట్టుబాట్లతో ప్రెస్సును నడపలేమనీ, ఆదేశాలు మిమ్మలను కట్టి ఉంచలేవనీ సర్ ఫ్రెడరిక్ పకిల్‌కు తెలియచేయండి. ఆయన ప్రెస్సు ప్రకటనలను ముద్రించకండి, కాంగ్రెసు పక్షంలో ఉన్నామని ప్రకటించండి. దీనితో పోరాటానికి ముందే మా సంఘర్షణకు అనుకూల వాతావరణం ఏర్పడుతుంది.

సామంతరాజుల కొకమనవి. నేను వారి హితైషిని. నేనొక సామంతరాజ్యంలో పుట్టి, పెరిగినవాడను. తన ప్రభువుకుతప్పు. ఇంకే రాజుకు మా తాతగారు కుడిచేతితో "శాల్యూట్" చేయనని చెప్పారు. అయన తన ప్రభువుతో కూడా "నా మనస్సు కిష్టంలేని పనిచేయనని తెగేసి చెప్పకుంటే

బాగుండేది`` అని నా భావన. వారి ఉప్పు తిన్నవాడిని వారికి హాని తలపెట్టను. నా జీవిత సమయంలో, వారు మంచి పనిచేస్తే స్వతంత్ర భారత దేశంలో గౌరవనీయమైన స్థానం పొందుతారు. జవహర్ లాలు దృష్టిలో ``ప్రత్యేక హక్కులు గల వర్గాలు ఉండవు. ఆస్థి అంతా ప్రభుత్వానిది. ఆర్థిక ప్రణాళిక ప్రకారం, ఇండియా యొక్క పునర్నిర్మాణం జరగాలి. నా ప్రణాళిక ప్రకారం, సామంతరాజులకు, భూస్వాములకు, తగు ప్రాముఖ్యం ఉంటుంది. సన్యాసం ద్వారా సుఖం పొందండి. ధర్మకర్తలై మెలగండి. ప్రజలను మీ ప్రభువులుగను, మిమ్మలను వారి సేవకులుగను ప్రకటించండి. వారికి మీరు చేసిన సేవలు సాఫల్యంగా తెలియజెప్పండి. సామ్రాజ్యం మీకు కొన్ని అధికారాలను దత్తత చేసినా ప్రజల నుండి పొందిన అధికారాలనే ఎక్కువగా మన్నించండి. ప్రజా సేవకులై భోగాలను అనుభవించండి. వారికి సూటిప్రశ్న. ఎప్పటికీ బానిసలుగా ఉండదలిచారా? పరాయి ప్రభువుకి సలాము చేసేకంటే మీ ప్రజల స్వామ్యత్వం యొక్క గౌరవాన్ని అర్థం చేసుకోండి`` మీరు పొలిటికల్ విభాగానికి ఇలా వ్రాయండి ``ప్రజలు మేలుకొన్నారు. పెద్ద సామ్రాజ్యాలు ముక్కలవుతున్నాయి. ఆ హిమఖండం ముందు మేము నిలవము. ఈ రోజునుండి మేమూ ప్రజలతో మునుగుతాం, తేలుతాం.'' ఇందులో రాజ్యాంగరమైన యిబ్బందులు లేవు. రాజులను అణచి ఉంచే ``సంధులు'' ఏవీలేవు. మా రాజ్యాలలో ప్రజలు కూడా ``తామూ సామంత రాజ్యాల ప్రజలే అయినా, రాజులతో పాటు తామూ భారతదేశ వాసులమే`` అని ఉద్ఘోషించాలి. ఈ విషయంలో సామంత రాజ్యాల ప్రజలు, అవసరమైతే తమ రాజులు పెట్టే హింససలు భరించి, చివరకు మృత్యువునైనా ఎదుర్కోవాలి. మాట మాత్రం వెనుకకు తీసుకోకూడదు.

ఏ పనైనా రహస్యంగా, చాటుమాటుగా చేయకూడదు. ఇది బహిరంగమైన తిరుగుబాటు, ఇందులో దాపరికం పాపకృత్యం. స్వేచ్ఛాజీవి రహస్యపు కుట్రలలో పాల్గొనడు. స్వాతంత్ర్యానంతరం, రహస్య పోలీసులను, నేను వద్దన్నా నియమించకుంటారేమో. ప్రస్తుతం తుపాకులనైనా ఎదిరించి పోరాడాలి. పలాయనం పనికిరాదు.

ప్రభుత్వోద్యోగుల కొకమాట. ఇష్టం లేనివారు, రాజీనామా

లివ్వనక్కరలేదు. కీ శే. జస్టిస్ రానడే తాను కాంగ్రెసువాదినని ప్రకటించారు. కాని రాజీనమా యివ్వలేదు. "కాంగ్రెసు సమావేశాలకు హాజరవుతారు. కాని, న్యాయపీఠం వద్ద నా రాజకీయ సిద్ధాంతాలు నిష్పక్షపాతమైన న్యాయ నిర్ణయాలను ప్రభావితం చేయవు" అనేవారు. ఆయన కాంగ్రెసు సమావేశపు పెండాలులోనే సాంఘిక ఉద్ధరణ సభను నిర్వహించారు. సర్ ఫ్రెడరిక్ రహస్య పత్రానికి జవాబుగా ప్రభుత్వోద్యోగులంతా రానడే గారి అడుగుజాడల్లో నడిచి, కాంగ్రెసుకు తమ విధేయతను ప్రకటించాలి.

ప్రస్తుతానికింతే. ఇప్పుడు నేను వైస్రాయి గారికి వ్రాస్తాను. మా ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలను, వైస్రాయి గారి అంగీకారం తీసుకొని, నేను ప్రచురించినపుడు, మీరు చదవవచ్చు. నా ఉత్తరంలో విషయాన్ని సమర్థించవచ్చు. "రహస్య పత్రాలు, ప్రభుత్వం నుంచి వచ్చినపుడు ఏం చేయాలి" అని ఒక న్యాయాధీశుడు అడిగారు. "మీ స్థానంలో నేను వాటిని పట్టించుకోకుండా - నేను కాంగ్రెసువాదిని, జీవికోపార్జన కోసం ప్రభుత్వోద్యోగం చేస్తున్నా, రహస్యమైన ఆదేశాలను, కుట్రల నిర్వహణను అంగీకరించను" అని వ్రాస్తానని ఆయనకు చెప్పాను. సైనికులకో సందేశం - ఈ కార్యక్రమం వారికీ వర్తిస్తుంది. రాజీనామా చేసి రమ్మని వారికి నేనుచెప్పను. నన్నూ, జవహర్‌లాల్, మౌలానాలను కలిసి, సైనికులు - "ప్రభుత్వం నుండి నిర్వంకుశత్వం భరింపంరానిదవుతున్నది. మేము మీ పక్షమే" అని చెప్పారు. సైనికులకు కూడా నా సలహా యిదే . 'ప్రభుత్వాని, జీతం తీసుకుంటున్నాం - సేవచేస్తాం. మా విధులు నిర్వహిస్తాం. ఆదేశాలు విధేయతతో పాలిస్తాం - కాని మావాళ్ళ మీద తుపాకీ గుండ్ల వర్షం కురిపించము' అని ప్రభుత్వానికి చెప్పండి.

ఇలా చేసే ధైర్యం లేని వారి విషయం వేరు. కాని నేను చెప్పినట్లు చేస్తే, వాతావరణం మారిపోతుంది. ప్రభుత్వం మనమీద బాంబులు వేసినా చలించం.

విద్యార్థులు తమ చదువులను తరువాత సాగించాలి, అని అనుకుంటే ఉద్యమంలో చేరమని అనను. వారికోసం వేరే కార్యక్రమం తయారవుతున్నది. వారు తమ ప్రొఫెసర్లతో "మేం కాంగ్రెసువాదులం. మీరూ కాంగ్రెసు

వాదులైతే, ఉద్యోగాలను త్యజించక, మమ్ములను స్వాతంత్ర్య సమరోన్ముఖులను చేయండి' అని అనాలి. ప్రపంచంలోని ప్రతి స్వాతంత్ర్య పోరాటంలోనూ విద్యార్థుల దాయిత్వం ప్రముఖమైనదిగా ఉంటూ వచ్చింది.

ఈ క్షణం నుంచి, అసలు పోరాటం మొదలయ్యేదాకా నా సూచనల ప్రకారం కార్యనిమగ్నులు కండి. దానితో మార్పు వచ్చి, తరువాత జరిగే ఘట్టానికి భూమిక ఏర్పడుతుంది.

ఇంకా చాలా చెప్పాలి. కాని మనసు బాగాలేదు. మీరు ఇచ్చిన యీ సమయంలో, అక్కడక్కడ ఇంగ్లీషు మాటలు వాడుతూ, నా భావాలు వెలిబుచ్చాను. ఆలస్యమైనా శ్రద్ధగా సైనికుల వలె విన్నారు. గత 22 ఏండ్లుగా నేను మాటలను, వ్రాతలను నియంత్రించి, శక్తిని పొదుపు చేశాను. తన శక్తి సామర్థ్యం వ్యర్థం చేయనివాడే నిజమైన బ్రహ్మచారి. ఇన్నేళ్ల నా సాధన యిదే. ఇవాళ నా మనసులోని బరువును దింపుకున్నాను. మీకు విసుగు వచ్చిందేమో, కాని నాకు చింత లేదు. నా సందేశాన్ని, మీ ద్వారా, యావద్భారతావనికీ అందించాను.

(అ.భా.కాం. కమిటీ సమవేశంలో, 8-8-42నాడు, గాంధీజీ యిచ్చిన ఉపన్యాసమందలి చివరి భాగం - ఇంగ్లీషులో యిచ్చినది)

నా మనసులోనిది మీ ముందు ఉంచాను. కాలతీతమైంది. నన్ను ఎన్నుకున్నారు గనుక నేను దళపతిని అయాను. నిజంగా నేను అలా కాలేను. ప్రేమ తప్పించి వేరే శస్త్రం నా వద్ద లేదు. అధికార దుర్మదాంధత నాకు అసహజమైన విషయం. నాచేతికర్రను ఒక్కక్షణంలో ఎవరైనా విరిచివేయగలరు. దీనిని ఊతగా చేసికొని నడుస్తాను. ఇటువంటి బలహీనుడికి, ఇంత పెద్ద బరువు వల్ల ఉల్లాసం ఎక్కడ ఉంటుంది? మీ ముందు దళపతిగా కాక, సేవకుడిగా నిలిచినపుడే, యీ బరువును మోయడంలో మీరూ భాగస్వామ్యం వహిస్తారు. మంచి సేవకుడే మంచి నాయకుడు. ఇప్పుడు మొదటిమెట్టుగా

మీరు చేయవలసిదేమిటో క్లుప్తంగా చెబుతాను. అంతిమ పోరాటానికి యింకా సమయం ఉన్నది. ఈలోగా, నన్ను సరిగ్గా అర్థం చేసుకోని వారితో చర్చించి. నా వివేకాన్ని, నిజాయితీని , నిరూపించుకునే ప్రయత్నం చేస్తాను. వివేకహీనుడనని పించుకున్నా ఫరవాలేదు నిజాయితీ లేనివాడు అనే మాట రాకూడదు. నా మిత్రులకు నా నిజాయితీపై అనుమానం కలిగినట్టు

సామ్రాజ్య స్నేహితులు

సత్యాన్వేషి జీవితంలో, భయరహితంగా, చెప్పేది, చేసేది వేరుగా ఉండే ద్వంద్వత్వాని కతీతంగా, దేశసేవ చేసినంత మేరకు చేసే ఉద్దేశ్యంతో, గత ఏభై ఏండ్లుగా, ప్రతిఫలాపేక్ష లేకుండా సామ్రాజ్యానికి కూడా హితవుగా మెలిగే ప్రయత్నం చేశాను. లార్డ్ లిన్‌లిత్‌గో వ్యక్తిగతంగా, హితుడిగా గుర్తించారు. ఆయన యీ మాటను ఒప్పుకుంటారో, లేదో, నాకు తెలియదు. ఆయన భార్యకు నన్ను పరిచయం చేశారు. ఆయన అల్లుడు. అంగరక్షకుడితో వచ్చి నన్ను కలిశారు. అతనికి మహదేవ్ అంటే అభిమానం. నేనంటే అభిమానం. ఆమె ఆయనకుచాల ఇష్టురాలు. విధేయురాలు. నాకూ వారంటే అభిమానం. ఈ విషయాల్ని మీకు వివరించింది మా మధ్య గల సన్నిహితత్వం తెలియజేసేందుకే అయినా బ్రిటిషు సామ్రాజ్య ప్రతినిధి అయిన లార్డు లిన్‌లిత్‌గోకు వ్యతిరేకంగా గట్టిగా పోరాటం చేసేందుకు, యిది అడ్డుగా నిలవదు. అంతులేని అహింసాశక్తితో, కోట్లాది మూక ప్రజల కోరికతీరేందుకు, నన్ను ఇంత అభిమానంతో చూసే వైస్రాయిని ఎదిరిస్తాను నా మాటను ఆయన నమ్ముతాడు. మన సమస్యలను నిజాయితీగా ఆయనకు తెలియజేస్తాను. ఆయన నా మాటను కాదనడని నమ్ముతున్నాను. సామ్రాజ్యం తన నిజాయితీని పోగొట్టుకున్నది. అయినా దాని హితుడను అనేది ఆయనకు తెలుసు. ఛార్లీ ఆండ్రూస్ ఔన్నత్యానికి. ప్రతీక. అనేకముంది భారతీయుల కంటె ఆయనతో సన్నిహితంగా ఉండేవాడిని. మాకు రహస్యాలు లేవు. మనస్సులు విప్పి, మాట్లాడుకునేవాళ్లం. గురుదేవ్ రవీంద్రనాథ్ టాకూర్

స్నేహితుడేగాని, నాతో ఉన్న చనువు ఆయనతో అతనికి లేదు. గోఖలే గారి పరిచయం పత్రం తీసుకొని, నా వద్దకు ఆయన మొదట సారి వచ్చారు. ఆయనా పియర్సన్ ఇంగ్లీషు వారిలో అత్యుత్తమ పురుషులు. కలకత్తా మేయరు గారు అభినందన పత్రం పంపారు. ఈనాడు ఆయన నన్ను వ్యతిరేకిస్తున్నాడు.

పాశ్చాత్య మిత్రుల అభిమానం, లుప్తమైనా ఫరవాలేదు. వీటికోసం, నా అంతర్వాణి పీక నొక్కను. మానవత, మానసిక దర్శనం వగైరాలకు అలవాటుపడిన నేను, నా అంతర్వాణిని, నియంత్రించను. ఒక్కడనై కోపదృష్టితో పరికించే ప్రపంచాన్ని ఎదిరించవలసి రావచ్చు. నా అంతర్వాణి నన్ను బలపరుస్తుంది. స్నేహితులు, దారాసుతులు, పరిత్యజించినా, దేనికోసం బ్రతుకుతున్నానో, దానిని వదలను, నేను పూర్ణాయుష్కుణ్ణి. 120 సంవత్సరాలలు జీవించాలని అనుకుంటున్నాను భారతదేశానికి స్వేచ్ఛ దొరికే నాటికి ప్రపంచమంతటికీ కూడా, స్వేచ్ఛ లభిస్తుంది అని ఆశిస్తున్నాను.

నిజమైన స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యం

నా దృష్టిలో ఇంగ్లాండు, అమెరికాలు స్వతంత్ర దేశాలు కావు. ఈ భూమిమీద ఉన్న నల్లవారిని, ఇతరులను బానిసత్వంలో మగ్గజేయడంలో వారికి స్వేచ్ఛ ఉన్నది. అంతే, ఈ బానిసల కోసం ఆదేశాలు పోరాటం జరుపుతాయా? అలా అవి, చేయనివాడు. యుద్ధ సమాప్తివరకు నేను ఆగను. స్వేచ్ఛా వాయువులను సరిహద్దులతో గిరిగీసి, కొందరికే పరిమితం చేయమని - ఇంగ్లీషు, అమెరికను అధ్యాపకులు, వారి చరిత్ర, వారి అందమైన సాహిత్యం- అనటం లేదు. స్వాతంత్ర్యంఅనే మాటకు అర్థం తెలియాలంటే, భారతదేశానికి, సత్యాన్వేషకులుగా, పొగరుబోతుతనం లెకుండా రావాలి. గత 22 ఏండ్లుగా భారతదేశం యీ మౌలిక సత్యాన్ని గురించి అన్వేషిస్తూనే ఉన్నది.

కాంగ్రెసు - అహింస

రాజ్యాంగచట్టబద్ధమైన పద్ధతుల ననుసరించి అనాలోచితంగా, కాంగ్రెసు అనాదినుంచి, తన సృష్టి మొదలు పెట్టి, యీ నిర్మాణాన్ని కొనసాగిస్తూ వున్న దాదాభాయి, ఫిరోజ్‌షా మొదలైన ప్రజారంజకులు కాంగ్రెసును తీర్చిదిద్ది, విద్రోహులనే ముద్ర వేయించుకున్నారు. మనవారు యజమానులు సేవకులు, వారిలో ఎట్టి దాపరికం ఉండేది కాదు. కాంగ్రెసువాదులలో కొందరు హానికారకులు. అహింసాయుత పోరాటానికి యావద్భారతం ఆయత్తమైంది. సహజంగా నేను అపత్కాలంలో. సత్యావాదులైన మానవుల జన్మసిద్ధమైన మంచితనం అంటేనమ్మకం ఉన్నవాడిని. ఇది జరుగకపోయినా, నా దారిని విడవను. కంగారుపడిన కాంగ్రెసు, పుట్టిన దాది, శాంతియుత మార్గాలనే అనుసరించింది. అనుభవంతో యిప్పుడు అహింసను కూడా జోడించింది. స్వరాజ్య మంత్రాన్ని జపిస్తున్నది. దాదాభాయి, బ్రిటిషు పార్లమెంటు మెంబరైనపుడు శాలిస్బరీ దొర ఆయనను "నల్లవాడ" న్నాడు. కాని ఆ తెల్లవాని నోడించి పార్లమెంటులో ప్రవేశించాడు. ఇండియా ఆనందించింది. ఆ రోజులు గడిచిపోయాయి. ఇండియా ఒక వ్యక్తిత్వాన్ని సంతరించుకున్నది.

నేను ముందుకే సాగుతాను

ఈ విషయాలనిన్నటినీ గమనించి, నేను యిప్పుడు ఇంగ్లీషువారిని, యూరోపియన్లను సంయుక్త రాష్ట్రాల సమాఖ్యను ఆత్మ విశ్లేషణతో, స్వాతంత్ర్యమిమ్మని అడిగి, ఇండియా చేసిన ఘోరతప్పిదాన్ని, వివరించమంటున్నాను. దీనికోసం అర్ధశతాబ్యాదిగా, సంప్రదాయాలను గౌరవించి, న్యాయబద్ధమైన ప్రయత్నాలు చేస్తూ వచ్చిన వ్యవస్థను చిన్న చూపు చూసి తమకు లభ్యమైన నూతన పద్ధతులలో ప్రపంచమంతటా అపయశస్సు పాల్జేయడం న్యాయమా? అమెరికా ప్రెసిడెంటు ఇంకా గద్దెనెక్కని చైనా జనరలిసిమో వగైరా పెద్దల మద్దతుతో ఏదో సాకులతో, విదేశీ పత్రికలలో ఇండియా స్వతంత్రపోరాటానికి మసి పూయ చూడడం భావ్యమా? మదామ్‌షేక్ దుబాసీగా వ్యవహరించి, నన్ను జనరలిస్సిమోను

కలిపారు. ఆయన నాకు అర్థం కాలేదు. కాని మదాం షేక్ ద్వారా తన భావాలను వ్యక్తీకరించారు ప్రపంచమంతటా మన మీద నిప్పులు చెరగడం జరుగుతున్నది. మనం యీ సమయంలో పెద్ద తప్పు పని చేస్తున్నామట బ్రిటిషు సామ్రాజ్యాన్ని శతాబ్దాలుగా పెంచి పోషించిన దాని రాజకీయ చాతుర్యాన్ని మెచ్చేవాడిని. ఇప్పుడది కంపు కొడుతున్నది తక్కినవారు ఆ మార్గాన్ని అనుసరిస్తున్నారు. కొంతకాలం వరకు, ప్రపంచదేశాల సమ్మతి, వారికి లభించవచ్చు. కాని ఇండియా ఆ భావాన్ని ఖండించి, ఆ ప్రచారాన్ని అడ్డుకొంటుంది. నేనూ, ఆపనే చేస్తాను అందరూ వ్యతిరేకులైనా, ఇండియా కూడా సమ్మతించకపోయినా, నేను వారిది తప్పనీ, ఇష్టపడని వారి చేతుల్లోంచి స్వాతంత్ర్యాన్ని, పరిమితమైనా, లాక్కుంటుందనీ, అంటాను. "ఇండియ కొరకు" మాత్రమే కాక, ప్రపంచమంతటి కొసం, అహింసద్వారా, స్వాతంత్ర్య సముపార్జన శ్రేయస్కరమని నిరూపిస్తాను. స్వాతంత్ర్య సిద్ధికి పూర్వమే నేను కన్నుమూసినా, అహింస యొక్క కన్ను మూతపడదు. అంజలి ఘటించి న్యాయ సంగతమైన కోర్కెను మా పాత ఏలికని తీర్చమని అడుగుతాము. కాదంటే చైనా, రష్యాల గతి అధోగతి అవుతుంది. మనస్సాక్షి గలవాళ్లము. ధర్మయుద్ధమే చేస్తాము. అహింసా మార్గావలంబనే మా ధ్యేయం. ఇతరులను చికాకు పెట్టని పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టిన నేను, ఇప్పుడు మీతో కఠినంగా మాట్లాడుతున్నాను నా జుట్టు పట్టుకొని, నన్ను ముంచేవాడి చేతినుంచి "గిజగిజ" లాడుతూ తప్పించుకోడం బహిరంగంగా జరుగుతుంది. కనుక మా విధానంలో సామంజస్యం నిండు వుంది. సంయుక్త రాష్ట్రాలకు, రాజ్యాలకు ఒక్క విజ్ఞప్తి.

విదేశీ పత్రకారులు కూడా ఈ సభను అలంకరించారు. వీరి ద్వారా "ఇండియా అవసరం మాకున్నద"ని చెప్పే సంయుక్త సమాఖ్యను, ఇప్పుడు సహాయం చేసి మీ నిజాయితీని నిరూపించు కొమ్మంటాను. అలా చేయకపోతే, తమ జీవితకాలంలోని అవకాశాన్ని పోగొట్టుకొంటారు. చరిత్ర వారి పాత్రను దూషిస్తుంది. వారి శుభ చింతనయే మాకు శ్రీరామరక్ష వారికున్న పరిమితిలోనే, అహింస, నిరాయుధీకరణాలను వదలి, మనస్ఫూర్తి

జీవించమంటాను. నేనెదిరిస్తున్న సామ్రాజ్యవాదానికీ, నిరంకుశత్వానికి మౌలికమైన తేడా ఉన్నది. బ్రిటిషు వారికి భారతదేశం నుంచి అవసరాలు లభ్యమవుతున్నాయా? లేదు. బలిమిని దోచుకున్నదే వారికి దక్కుదల. స్వేచ్ఛతో, స్నేహంతో ఉద్భవించే భారతదేశపు సదవగాహన వారికి మేలు చేస్తుంది. స్వాతంత్ర్యం యిప్పుడే యిక్కడే రావాలి. సాయపడే శక్తి ఉండి కూడా దానిని వాడటం లేదు. స్వేచ్ఛగా వాడితే, నేడు కనుచూపుమేరలో లేని స్వాతంత్ర్యం కరతలామలకం అవుతుంది. ఇండియా, స్వేచ్ఛాస్వాదన చేసి, చైనావారికి స్వేచ్ఛను "ఇవ్వాలి" అని అంటుంది. రష్యాకు పోవు దారి నిష్కంటకం అవుతుంది. ఇంగ్లీషువాడు తన దేశంలోనే చావును కోరుకుంటాడు. బర్మాలో, మలయాలో, మృతిని యిష్టపడడు. నేనూ, నా 40 కోట్ల మందీ ఎక్కడకు పోతాం? తాను స్వతంత్రం గాకుండా, ఇతరుల ముక్తికి భారతదేశం ఏవిధంగా పోరాడుతుంది? వాళ్లు జీవచ్ఛవాలైయున్నారు. పిండివేయబడ్డారు. వాళ్లకళ్లలో జ్యోతి వెలగాలంటే, స్వతంత్రం రేపు గాదు నేడే లభించాలి. విజయమో, వీరస్వర్గమో.

నా కాంగ్రెసు ప్రతిజ్ఞ చేసింది. కాంగ్రెసుకు లభించేది విజయమో వీరస్వర్గమో!

(నా అహింస (1960) పుటలు 183-205.)

★ ★ ★

6

ఆసియా దేశాల సంబంధాలను గురించిన సమావేశంలో గాంధీజీ ఇచ్చిన ఉపన్యాసం (2-4-1942)

(పదిరోజులు జరిగిన ఆసియాదేశాల సంబంధాలను గురించిన సమావేశపు అంతిమ ఘట్టం. 1947 సంవత్సరం ఏప్రిల్ 2వ తేదీన 20,000 మంది కార్యకర్తలు, ప్రేక్షకుల సమక్షంలో గాంధీజీ ఈ ఉపన్యాసం ఇచ్చారు. ఇండోనేసియా ప్రధాని, డా॥ పెరియార్, శ్రీమతి నాయుడు 'ఈ యుగంలో ఆసియాదేశపుమహత్తర వ్యక్తులలో ఒకరు' గా గాంధీజీని పరిచయం చేశారు.)

విదేశీ భాషలో ఉపన్యసిస్తున్నానని క్షమార్పణ అడుగనక్కర లేదనుకుంటాను. ఆ చివర ఉన్నవారికి నా మాట వినపించకుంటే, ఆ తప్పు ధ్వని యంత్రానిదే.

నా మాతృభాష గుజరాతీ. హిందూస్తానీ దేశ భాష అయ్యేందుకు సమయం పడుతుంది. అంతర్జాతీయంగా భావాల వినిమయానికి ఉత్తమ వాహిక ఇంగ్లీషు భాషయే. జనం చాలమటుకు ఫ్రెంచి భాషను అర్థం చేసుకుంటారని విన్నాను.నేను ఫ్రెంచి భాష నేర్చే ప్రయత్నం చేశాను. కాని మొదటినుంచి ఇంగ్లీషు అలవాటు కావడంవల్ల ఈ భాషలకు గల పోటీలో ఇంగ్లీషు గెలిచింది.

నేను ఏం మాట్లాడాలి? ఇక్కడికి వస్తూ, బాద్‌షాఖాను కనబడితే, విషయాలు గుర్తుంచుకునేందుకు వ్రాయడం నిమిత్తం పెన్సిలు, కాగితం తీసుకొని, ఏదో గిలికాను. సమయాభావం కదా. ఇప్పుడు నా దగ్గర ఆ పత్రం కూడా లేదు. గుర్తు చేసుకొని చెబుతాను.

మిత్రులారా, ఢిల్లీ బొంబాయి, మద్రాసు, కలకత్తా, లాహోరు నగరాలపై పాశ్చాత్యుల ప్రభావం అధికం. మీరు నిజమైన ఇండియాను చూడలేదు.

నాకొక ఘట్టం గుర్తుకు వస్తున్నది. దక్షిణాఫ్రికాలో, చులకనగా చూడబడే అల్ప సంఖ్యాకుల న్యాయవాదిగా నేనున్నప్పుడు ఒక ఫ్రెంచి కథను, ఒక ఆంగ్లో - ఫ్రెంచి పండితుడడు ఇంగ్లీషులో చెప్పాడు.

ముగ్గురు ఫ్రెంచి శాస్త్రజ్ఞులు సత్యాన్వేషణకై బయలుదేరారట. ఒకరు ఇండియాకు వచ్చి, పట్టణాలన్నీ గాలించగా సత్యం ఒక కుగ్రామంలో ఒక 'భంగీ' (పాకీ పనివాడు) పాకలో అవగతమయిందిట. అవి బ్రిటిషువారు, మొగలాయీల పాలనకు పూర్వపు రోజులు.

ఈదేశంలో ఏడు లక్షల గ్రామాలున్నాయి. జనాభా 38 కోట్లు, అసలైన సత్యం కుగ్రామంలో, పేదల ఇంట కన్నులకు కట్టినట్టు కనిపిస్తుంది.

ప్రస్తుత గ్రామాలు మురికి కూపాలు. జ్యోతి విహీనమైన కళ్లతో

చూసే జనం ఉన్న పేదల ఇళ్లు ప్రస్తుత పరిస్థితులను వివేకవంతంగా కళ్లకు గట్టినట్లు చూపిస్తాయి.

మా దేశ చరిత్రను, మేము, ఇంగ్లీషు వారు వ్రాసిన ఇంగ్లీషు పుస్తకాలను చదివి నేరుస్తున్నాము. ఇదీ యిప్పటి మా సంస్కృతి ప్రవక్తలలో మొదటివాడు జోరాస్టరు. తరువాత, పూర్వ భారతదేశానికి చెందిన బుద్ధుడు. అటు పిమ్మట మోజెస్. ఈజిప్టులో పుట్టినా, ప్రాచ్య దేశస్థుడె జీసస్, మహమ్మద్ ఉద్భవించారు రాముడు, కృష్ణుడు యిక్కడ అప్రస్తుతం. వీరంతా ఆసియా ఖండపు వారే. క్రైస్తవ ధర్మం, పాశ్చాత్య దేశాలలో వన్నెను కోల్పోయింది ఇలా అనడం బాగుండదు. ఇంక ఏమీ అనను

నిన్నటి "మారణహోమం" ఇండియా యొక్క అసలు స్వరూపం కాదు. ఇది గమనించవలసిన విషయం

ఆసియావాసులు, పాశ్చాత్యుల కళ్లద్దాలతో యిక్కడి సంస్కృతిని గుర్తించలేరు మా జీవన విధానం శాంతిమయమని మాత్రం తెలియజేయడం అవసరమని భావిస్తున్నాను

మేలుకొన్న పేదల యుగంలో, ప్రజాస్వామ్యంలో యీ సందేశాన్ని గట్టిగా చెప్పాలి. దీని పునరుత్థానం అవసరం పాశ్చాత్యుల మనస్సులను ప్రేమతో జయించగలము. ద్వేషంతో, పగ - కక్షలతో ఎప్పటికీ జయించలేము. వివేకవంతులైన, ప్రాచ్య ప్రవక్తల సందేశంలోని మూలతత్వాన్ని గ్రహించండి. తద్వారా పాశ్చాత్యులను జయించాలి.

పాశ్చాత్యులు దీనినె మనసారా కోరుతున్నారు. అణుబాంబుల సంఖ్య పెంచాలని కోరడం లేదు. వానివల్ల సర్వనాశనమే కదా బైబిలులో చెప్పినట్లు ప్రళయం వస్తుంది. ప్రపంచంలో ఉన్న దుష్టత్వాన్ని గురించి, పాపం గురించి, అంతా యోచించాలి. ఆసియాలోని మహనీయులైన ప్రవక్తల సందేశాల పునస్మరణ జరగాలి. దానిని యిష్టపూర్వకంగా అమలు చేయండి

(హరిజన్ 20-4-1947 పుట 116-17)

★ ★ ★

చివరి ఉపవాస వ్రతమప్పుడు గాంధీజీ ఇచ్చిన ఉపన్యాసం (12-1-1948)

నా అయిష్టతను సూచించే పద్ధతి-నా ఉపవాస దీక్ష

ఆరోగ్య కారణంగా ఒకరు ఉపవాసంచేస్తారు ఇంకొకరు చేసిన తప్పుకు ఉపవాసం చేస్తారు. ఈ ఉపవాసాల విషయంలో ఉపవాసం చేసేవానికి అహింసలో విశ్వాసం ఉండనక్కరలేదు ఒక సందర్భంలో, అహింసా, పూజారి, సమాజం చేసిన తప్పుకు, తన అయిష్టతనూ, అభ్యంతరాన్ని తెలియజేసేందుకు, ఆఖరు పద్ధతిగా, ఉపవాసం చేస్తాడు అటువంటి పరిస్థితి నాకు వచ్చింది

సెప్టెంబరు 9 - వతేదీన, కలకత్తా నుండి ఢిల్లికి, పశ్చిమ పంజాబుకు వెళ్లబోతూ, చేరుకున్నాను. కళకళలాడె ఢిల్లీ మృతప్రాయమై పడి ఉన్నది. అందరి ముఖాలపై దుఃఖం తాండవిస్తూ కనిపించింది ఎప్పుడు హాస్యమిళితమైన చిరునవ్వులు చిందించె సర్దారు కూడా అపవాదంగా లేడు. కారణం నాకు తెలియదు అతడు నన్ను ఆహ్వానించి తీసుకొనిపోడానికి స్టేషనుకు వచ్చాడు. భారతదేశపు రాజధానిలొ కలిగిన కలతలను గురించి వివరించాడు. 'అమీ', 'తుమీ' తెల్చుకునేందుకు ఢిల్లీలో నేనుండడం అవసరం అనిపించింది. సైన్యం, పోలీసు చర్య వలన కృతకమైన ప్రశాంతత ఏర్పడింది. కాని లోపలి తుఫాను అలాగే ఉంది.

ఎప్పుడైనా అది ఉబికి బయటపడవచ్చు నాకు కావలసింది యిది కాదు. హిందువులు, ముస్లిములు, సిక్కులు వీరి సామరస్యమే నాకు కావాలి. నిన్న అది ఉన్నది. నేడది లేదు ఏ దేశ భక్తునికైనా యిది కలత కలిగించే విషయం. నా అంతరాత్మ ఘోషను. నాబలహీనతగా భావిస్తూ, పెడచెవిని పెట్టాను. ఏ సత్యాగ్రహికైనా ``చేయలేని పని'' అంటూ ఉండకూడదు. తనది కాని, పరునిది కాని ఖడ్గానికి బదులు ఉపవాసమనే ఆఖరి ఆయుధం అతని వద్ద ఉంటుంది. నన్ను రోజూ కలుసుకునే ముస్లిము సోదరులకిచ్చే జవాబు

నా వద్ద లేదు. ఈ అశక్తత నాకు బాధాకరం. ఉపవాసంతో యిది మాయమవుతుంది. మూడు రోజులుగా ఆలోచిస్తున్నాను. ఆఖరికి నాలో జ్యోతి వెలిగింది. పవిత్రాత్మ గలవాడు తన ప్రాణానికంటే విలువైనదేది అర్పించలేడు. నాలో, యీ పద్ధతి ననుసరించడాన్ని బలపరిచే పవిత్రత ఉందని భావిస్తున్నాను. దానికోసం ధ్యానం చేస్తున్నాను.

మీ ఆశీస్సులకర్హమైనది

మీరంతా నా ప్రయత్నాన్ని ఆశీర్వదించి, నాకు విజయం కలగాలని ధ్యానం చేయండి. రేపు ఉదయమే నా ఉపవాసం ప్రారంభమవుతుంది. ఈ దీక్షకు మితి లేదు. లవణసహిత, లేక, లవణరహిత, జలం నిమ్మరసంతో పుచ్చుకుంటాను, అన్ని మతవర్గాలలో, ఏ విధమైన బలవంతం లేకుండా స్వచ్ఛందంగా తమ విధి అనే నమ్మకంతో, మనసుల కలయిక ఏర్పడిందని, నాకు తృప్తికలిగితే యీ దీక్ష ముగిస్తాను.

అప్పుడు దిగజారుతున్న ఇండియా యొక్క ప్రతిష్ఠ ప్రపంచంలో పునరుద్ధరింపబడుతుంది. ఇండియా "ఆత్మ" అంతమవటం అంటే, బాధాగ్రస్తమై, తుఫానులో చిక్కి, ఆకలిగొని, బక్కగా ఉన్న ప్రపంచంయొక్క ఆశ అడుగంటడమే అనే అభిజాత్యం నాది. ఎవరైనా మిత్రుడు గాని, ఎవరైనా శత్రువు గాని ఉంటే, ఆ శత్రువు నన్ను తప్పు పట్టవద్దు. మానవుని మనస్సును ఉపవాస దీక్షతో జయించడం జరుగదు అని కొందరి భావన. దయయుంచి వారు కూడా నన్ను స్వేచ్ఛగా ఉండనీయాలి. నాకు దేవుడే దిక్కు. ఎవరి సలహా అక్కలేదు. నేను తప్పు, చేసినట్టు గ్రహిస్తే, ఆ నిజాన్ని కూడా ఉచ్ఛ స్వరంతో ఘోషిస్తా. అయితే దానికి ఏమాత్రం - అవకాశం లేదు. నా అంతరాత్మ వాణినిఅణచిపెట్టను. దీన్ని గురించి వాద వివాదాలు వద్దు. యావత్తు దేశం లేక అధమం ఢిల్లీ ప్రాంతం స్పందిస్తే, దీక్ష త్వరలో ముగుస్తుంది.

మెతకతనం వద్దు.

దీక్ష మాట అటుంచి, విపత్తు నివారణలో తాత్సారం, మెతకతనం వద్దు. ఇదివరలో కొందరు నా ఉపవాసాల బలవంతం వల్ల, తీసుకోదలచిన

కఠిన నిర్ణయాలు, చచ్చుబరచడమో లేక మార్చడమో, జరిగిందని విమర్శించారు. అటువంటి విపర్యయానికి విలువేముంటుంది? పవిత్ర ఉపవాస దీక్షకు బహుమతి, విధి నిర్వహణయే. ఫలితం కోసం ఉపవాసం చేయను. చేవలసింది చేస్తాను. దయయుంచి, దీనిని గమనించి, అలా జరగవలసి ఉంటే, నన్ను శాంతంగా చనిపోనీయండి. హిందూ, సిక్కు, ఇస్లాం మతాలు, భారతదేశం, నాశనం కావడం చూస్తూ ఉండే కంటే, నా చావే నాకు ఉజ్జ్వలమైన విముక్తి కలిగిస్తుంది. అందరకూ అన్నిమతాల వారికీ సమాన హోదా ఇవ్వకుండా ఆస్థి, ప్రాణ నష్టాలను కలిగిస్తూ పాకిస్తాను ఉండి, భారతదేశం కూడా దానినే అనుకరిస్తే, నాశనం తథ్యం. అప్పుడు "ఇస్లాము" ఇండియా, పాకిస్తానులలో అంతమైనా, తక్కిన ప్రపంచదేశాల్లో ఉంటుంది. కాని హిందూ, సిక్కు ధర్మాలు ఇండియాకు బయట బ్రతుకలేవు. మనల్ని వ్యతిరేకించిన వారిని, నేను మెచ్చుకుంటాను. నా దీక్ష అంతరార్థాలను ప్రబోధించాలి. ఇండియాకు పట్టిన యీ భ్రష్టతను నిర్మూలించేందుకు, ఆ దేశంలోని ఒక బక్కవాడు పూనుకున్నాడని సంతోషించండి. ఆ బక్కవాడు అందుకు తగినవాడు కాకపోతే, వాడు పోవడమే అందరికీ మంచిది.

బిర్లా హౌస్‌కు వచ్చి, నాకు నచ్చచెప్పవద్దు. దేవుని రక్షణలో తమలోని వెలుగును, చూడవలసిన సమయమిది. పరీక్షా సమయం, నాకు కావలసింది తమ తమ విధులను సక్రమంగా నిర్వర్తించడమే. ఉపవాసం ద్వారా ఆత్మక్షాళనయే మార్గం.

(హరిజన్ 18-1-47, పుట 523.)

★ ★ ★

సత్యవా

ద్వితీయ ఖండము

(ఎంపిక చేసిన అంశములు,
సూక్తులు, సిద్ధాంతములు)

నేనేమి క్రొత్త సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించడంలేదు. దైనందిన జీవితంలోని సమస్యలకు నిత్యసత్యాలను అనుసంధానం చేసేందుకు ప్రయత్నం చేశాను... నా తత్వం, నా ఆధ్యాత్మం (అడంబరమయమైన ఆ పేరు కావాలంటే వాడండి) నేను చెప్పబోయే సత్యవాణిలో ఉన్నది. దానిని మీరు "గాంధీజం" అని పిలువవద్దు. ఇందులో ఏ "ఇజమూ" లేదు. దీనికోసం, విస్తృతమైన సాహిత్యం, ప్రచారం అక్కరలేదు.

హరిజన్ 28 -3-19 36. పుట. 49

ఎం.కె. గాంధీ

భాగము -1

సత్యము, ప్రపంచము, దేవుడు

అధ్యాయము - 1

సత్యము - దేవుడు

సత్యం సర్వోపరి. అందు అన్నీ ఇమిడి ఉన్నాయి. మనసా, కాయా, వాచా ఉండే సత్యానికి మూలం నిత్యసత్యం అనగా దేవుడు. ఆయన రూపాలు. వ్యక్తీకరణాలు అనేకం, అద్భుతం. ఆయన యింతవరకు నాకు దొరకలేదు. అన్వేషిస్తున్నాను. సత్యధర్మం కోసం అన్నీవదులు కొంటాను. నా ప్రాణమైనా సరే త్యజిస్తాను. అట్టి నిత్యసత్యం నాకు దొరికేంతవరకు, నాకు సత్యమనిపించిన దాన్ని అనుసరిస్తాను. అదే నాకు కవచం. ఖడ్గధారవలె పదును కలిగియున్నా ఋజూమార్గమే అనుసరణీయం. సుగమమైనదికూడా. పెద్ద తప్పులు చేసినప్పుడు కూడా యీ జ్యోతి రక్షించి, నాకు దారిని చూపించింది. అప్పుడప్పుడు మిణుకుమిణుకు మని నిత్యసత్యం గోచరమవుతూ ఉంటుంది.

(ఆత్మ కథ, పరిచయం నుండి (1966) పుటలు -11)

★ ★ ★

'సత్' అను శబ్దాన్నుంచి 'సత్య' అను శబ్దం పుట్టింది. సత్ అంటే ఉన్నది అని అర్థం. కనుకనే యిది దైవానికి ప్రతీక. మరో మాటలో దైవమే 'ఇది'. అందరికీ తెలిసేందుకు "పరమాత్మ ప్రభువులకు ప్రభువు" అని అంటున్నాము. అంతే.

సత్యమున్న చోట జ్ఞానమున్నది. అది లేనిదే ఇది లేదు. అందువల్ల చిత్ లేక జ్ఞానము భగవత్స్వరూపము. జ్ఞానమున్నచోట ఆనందమున్నది. ఇవి నిత్యములు. కనుక దేవుడు "సత్, చిత్, ఆనంద స్వరూపుడు. అనగా సత్య జ్ఞాన, ఆనంద భావాల సమన్వయమన్నమాట.

(యరవాడ మందిర్ నుండి (1957) పుటలు 1-2)

★ ★ ★

సర్వవ్యాప్తం, స్వయంభువు, సర్వాధారం, శాశ్వతం, వివేకం, ఆనందం వీటిని ఈశ్వరశక్తి శాసిస్తుంది ఈశ్వరుడు. ఈశ్వరాజ్ఞ ఒక్కటే ప్రపంచమంతటినీ నడిపేశక్తి అదే

(ఆశ్రమ ఉపదేశాలు (1959) పుట 37)

★ ★ ★

'సత్' అంటే సంస్కృత శబ్దం సత్యానికి మారుపేరు దేవుడె 'సత్' అనగా అస్తిత్వం ఉన్నవాడు తక్కినదంతా మాయ అశాశ్వతం అదేవిధంగా అస్తిత్వం ఉన్నది. 'సత్యం' మాత్రమే కనుక సత్యమే దేవుడు సత్యమంటే ఏమిటి? మనది ప్రాపంచిక సత్యం. "నిత్య సత్యం" దేవుడే అదే మనకు జీవగర్ర. శాశ్వత జీవనాధారం

సత్యం మనకు శాశ్వతమైన సంతోషాన్నిస్తుంది సంస్కృతంలో సత్ + చిత్ + ఆనంద అను మాటలను ఒకే మాటగా "సచ్చిదానంద" అని వాడి భగవంతుణ్ణి తలచుకుంటారు. సత్యమే జీవితం. సత్యమే చైతన్యాన్ని, సంతోషాన్ని యిస్తుంది. శాశ్వతమైనది. దొంగిలింపబడదు. శిరచ్ఛేద సమయంలో కర్కశాఘాత ప్రతాడన సమయంలో కూడా నీ యందలి సత్యం, నీకు అంతరంగికమైన ఆనందాన్ని కలిగిస్తుంది.

(గాంధీజితో సంభాషణలు (1949) పుటలు 35, 36)

★ ★ ★

పెద్దలు చెప్పినట్లు, నా చిన్నతనంలో, దేవుని సహస్రనామస్మరణ చేసేవాడిని. ఇవిగాక, యింకా ఎన్నో పేర్లున్నాయట. ధార్మిక గ్రంథాలు ఈ మాటనే ధృవీకరిస్తాయి. మన అందరిలో దేవుడున్నాడు. కనుక అతడు నామరహితుడు, రూపరహితుడు, వాగ్రహితుడు అయి ప్రత్యేకత లేకుండా ఉంటాడు. అన్నీ ఆయనే. ఇదే విధంగా "ఇస్లాము" లో దేవునికెన్నో పేర్లున్నాయి. కొందరు "ప్రేమ దైవం" అంటారు. లోలోపల నేను సత్యమే దైవం అనుకుంటూ ఉంటాను. ఒక్కమాటలో దేవుని గురించి పూర్తిగా వర్ణించదలిస్తే "సత్యం" అనేమాట తప్ప వేరేదీ దొరకదు.

రెండు సంవత్సరాల క్రితం. ఏబది ఏండ్ల సాధనతో, "సత్యమే"

దేవుడని కనుగొన్నాను "దేవుడే - సత్యం" "సత్యమే - దేవుడు" రెండు వాక్యాలలో గల తేడాను గమనించండి. సత్యానికి చేరే మార్గం "ప్రేమ". ప్రేమ అనే మాటలో కామం అనే అర్థం రావచ్చు. కాని అహింసా పూజారికి అటువంటి అర్థం స్ఫురించదు "సత్యం" అనె మాటకు, ఎటువంటి నాస్తికులైనా వేరే అర్థం చెప్పలేరు. అయితే సత్యాన్వేషణలో నాస్తికుడు "దేవుడే లేడు" అంటాడు అందుకని, సత్యమే "దేవుడు" అనడం సరియైనదని గోచరించింది

చార్లెస్ బ్రాడ్లా అనే ఆయనను అందరూ నాస్తికుడనేవారు నేనతని ఎరుగుదును. అతనిని ఒప్పించేందుకు - 'మీకు సత్యమంటే మెరపు ఉన్నది సత్యమే దేవుడు కనుక, మీకు దేవుడంటే కూడామెరపు ఉంది అని నిరుత్తరుణ్ణి చేశాను ఇటువంటివెన్నో ఉన్నాయి అయితే, "దేవుని పేర క్రూరకృత్యాలు చేసేవారు" సత్యం పేరిట జంతువులను పీడించి ఖండించు ప్రయోగాలు చేసె శాస్త్రజ్ఞులు ఉన్నారు. వీరి మాట ఏమిటి? సత్యాన్వేషణలో ఎదురయ్యే కష్టాలిటువంటివే ఎన్నో ఉన్నాయి

హిందూ సిద్ధాంతాలు "దేవుడు తప్ప వేరేవ లేనె లేదు. అంటె ఇస్లాం కల్మా (ముస్లిముల మౌలిక ప్రార్థన) యీ సిద్ధాంతాన్నే పెంచి పెద్ద చేస్తుంది. సత్ అనే సంస్కృత శబ్దాని కర్థం ఉన్నది అని ఈ వైవిధ్యాల పోలిక పోకుండా "సత్యమే దేవుడు" అనే భావన తృప్తి కలిగిస్తుంది సత్యాన్ని దేవునిగా అర్థం చేసుకునేందుకు అహింసా పూజారులకు నిష్కామ ప్రేమయే దగ్గరి దారి.

(యంగ్ ఇండియా 31/12/31 - పుటలు 427-1928)

★ ★ ★

ఇది కాదు (నేతి, ఇది కాదు (నేతి) అని, ద్రష్టలు భగవంతుణ్ణి వర్ణించారు. సత్యం [illegible] దానికోసం అన్వేషిస్తాను

(గాంధీజీ నాస్తికుడు 1958. పుట 30)

★ ★ ★

దైవమొక వ్యక్తి కాదు. శక్తి, శాశ్వతమైన పవిత్రమైన, పరమాత్మ సర్వవ్యాపి. ఆయన రక్షణ అందరికీ లభ్యం కాదు. ఏమిటో యీ వింత

(హరిజన్, 22-6-1947, పుట 200)

★ ★ ★

సర్వ శక్తిమంతుడు, సర్వవ్యాపి భగవంతునికి పొగడ్తలు, మహజరులు అక్కరలేదు. మనలో ఉండి (వ్రేళ్లకు గల గోళ్ల కంటె దగ్గరగా) అన్నీ విని గ్రహిస్తాడు.

(ఆశ్రమ ఆచరణలు, 1959, పుట 36)

★ ★ ★

ఆయనది సర్వోత్తమ ప్రజాస్వామ్య పద్ధతి. మంచీ, చెడూ ఏదైనా ఎంచుకునే అధికారం మనకే యిచ్చాడు కదా. అలాగే గొప్ప నిరంకుశుడు. 'స్వేచ్ఛ' పేరిట మనకు రావలసినది పోగొట్టుకునేటట్టు చేసి, ముసి ముసి నవ్వులు నవ్వుకుంటాడు. దీనినే 'లీల', 'మాయ' అని హిందువులు అంటారు. మనము లేము, ఆయనే ఉన్నాడు. మనం 'ఉండాలి' అంటే, ఆయన స్మరణ చేస్తూ, ఆయన చెప్పినట్లు ప్రవర్తించాలి. అతని 'వేణు' నాదానికి నాట్యంచేస్తూ పోతే, అంతా శుభమే.

(యంగ్ ఇండియా, 5-3-1925, పుట 81)

★ ★ ★

దేవుడు 'మంచివాడు' అంటే మామూలు అర్థంలో 'చెడ్డ' వానికంటే మంచి వాడని కాదు. ఆయన పూర్తిగా మంచివాడు. ఆయనలో 'చెడు' లేదు కాని, దేవుణ్ణి చేసినది నేనే అని మానవుడు అనుకోవడంతో కష్టాలు మొదలయ్యాయి. దేవుని చేతిలో మట్టి కూడా బంగారమవుతుంది. అదేవిధంగా చెడు అంతా మంచిగా మారిపోతుంది.

దేవుడు మన వలె బ్రతికి, చావడు. నిత్యమూ జీవిస్తాడు. మంచి తనమే దేవుడు దైవత్వం లేని మంచితనం నేతిబీరకాయ వంటిది. అన్ని ధర్మపన్నాలూ అలాంటివే. అంటే దైవ సాన్నిధ్యంకోరి, ఏది చేసినా, ఫలిస్తుంది.

(హరిజన్, 24 8-47, పుట 289)

★ ★ ★

దేవుడు వర్ణనాతీతుడు. నాకయితే దేవుడే సత్యం, ప్రేమా, సచ్ఛీలత, సదవగాహన, నిర్భీకత, జీవనజ్యోతికి మూలాధారం - ఇవన్నీ కలిపి, యింకా అధిగమించి ఉంటాడు. వివేకం, నాస్తికత్వం (మరి అనంతమైన వాత్సల్యంతో నాస్తికుణ్ణి బ్రతకనిస్తున్నాడు కదా) ఆలోచన, తర్కం వాక్కు, అన్నీ అతడే తెలిసియో, తెలియకనో మనం అన్నది నమ్మడు (మన ద్వంద్వం ఆయన కవగతమే). చూడాలనుకున్నవానికి కనుపిస్తాడు. స్పృశించాలనుకున్న వానికి అందుబాటులో ఉంటాడు. అన్ని గుణాల ముద్ద (సమన్వయం) అయిన ఆయన నమ్మినవానికి ఉన్నాడు. అందరికీ అన్ని విధాలా లభ్యమవుతాడు. మళ్ళీ అన్నిటికీ అతీతుడు. దేవుడు అనేమాటను బహిష్కరించినా, ఆ వస్తువును బహిష్కరించే శక్తి ఎవ్వరికీ లేదు.

(యంగ్ ఇండియా, 5-3-25, పుట 80-81)

★ ★ ★

అనిర్వచనీయమై అన్నిటా వ్యాపించిన శక్తిని ఊహిస్తాను. నాకది కనుపించదు. అది ఇంద్రియాలకతీతమైనది.

దేవుని అస్తిత్వాన్ని కొంతవరకు తర్కంతో నిరూపించవచ్చు. మామూలుగా, శాసకులెవరో, ఎందుకు ఎలా శాసిస్తున్నారో, సామాన్యంగా అందరికీ తెలియదు. క్రిందటేడు, మైసూరు పర్యటనలో, మైసూరు రాజ్యపాలకులెవరో గ్రామస్థులకు తెలియదని మాటల్లో తేలింది. ఎవరో దేవుడు అని వారన్నారు. మరి దేవుని విషయంలో నాకున్న జ్ఞానం అంత మాత్రమే కదా. అయితే వారికి సృష్టిలో క్రమగతిని గురించి తెలుసు. దానికి గల సూత్రాలను సర్ జే.సీ. బోస్ గారి ప్రయోగాల వలన నిరూపించడం జరిగింది. సూత్రమూ సూత్రకారుడూ ఒక్కటే. నేను ఒప్పుకున్నా ఒప్పుకోకపోయినా, సూత్రబద్ధుడనై బ్రతుకుతున్నాను. కనుక అట్టి మహత్తర శక్తి యొక్క అస్తిత్వాన్ని అంగీకరిస్తే, జీవనయానం సుగమమవుతుంది.

నిత్యమై నశించే, మార్పు చెందే ప్రతివిషయంలో ఒక నిత్యసత్యం ఉన్నది. అది వీటిని క్రమబద్ధం చేసి, సమన్వయపరచి, పునఃసృష్టి చేస్తుంది. అదే ఇంద్రియాల కతీతమైన దైవశక్తి.

ఈ శక్తి శుభాన్ని కలుగజేస్తుందా? అశుభకారకమా? శుభకరమే అనిపించింది. చావులో పుట్టుక. అసత్యంలో సత్యం చీకటిలో కాంతి ఉంటుంది కనుక దేవుడే జీవితం, సత్యం కాంతి, ప్రేమ, అత్యుత్తమమైన సాత్వికతత్వం

(యంగ్ ఇండియా 11-10-28, పుట 340)

★ ★ ★

వివేకాన్ని మాత్రం తృప్తిపరచడం దైవత్వం కాదు. మనస్సును మార్చాలి. ప్రతి పనిలో భక్తునికి దివ్యత్వం గోచరించాలి. దీనికి పంచేంద్రియాల అనుభూతికి మించిన (దివ్యానుభూతి) జాగృతికావాలి. (దివ్యానుభూతి) జాగృతి అప్రతిహతం. అది ఆత్మైక వేద్యం.

ప్రతి దేశంలో అన్ని కాలాలలో ద్రష్టలూ ప్రవక్తలూ దివ్యానుభూతిని పొందారు. ఈ సాక్ష్యం కాదంటే తన్ను కాదన్నట్లే.

సరియైన నమ్మకం ఉంటే, దివ్యానుభూతి కలుగుతుంది. దీనికి ఋజువులూ, సాక్ష్యాలూ దొరకవు. అనుభవమే శరణ్యం. సత్యమూ, ప్రేమా మూలసూత్రాలుగా విపరీత ధోరణులను వెలివేసి, ఆరాధనాభావంతో పూనికగల నమ్మికతో జీవించడం సురక్షాప్రదం.

తర్కంతో ... నమ్మించగలిగే ఆధారసూత్రం ఏదీ లేదని... నేను అంగీకరిస్తున్నాను.

(యంగ్ ఇండియా, 11-10-28, పుట 340-41)

★ ★ ★

మనం ఉన్నాము. మన మాతా పితరులు ఉన్నారు. మరి ఆ సృష్టికర్త ఉన్నాడని అనడమే సమంజసం. అతడు లేడు అంటే, మనమూ లేము.... (అణోరణీయాన్, మహతో మహీయాన్' (చీమ కంటె చిన్న పర్వతం కంటె పెద్ద) ఒక్కడే 'అనేకులే. సముద్ర జలబిందువులో అణువైన అతనిని సప్తసముద్రాలు తమలో ఇముడ్చుకోలేవు. ఇన్ని మాటలెందుకు? నమ్మకం ముఖ్యం తర్కం అసంగతం. ఏ నాస్తికుడైనా, తర్కంతో నన్ను జయించవచ్చు. కాని ఆస్తిక భావన. ప్రపంచానికి దేవుడున్నాడు. ఉండేవాడు, ఎప్పటికీ

ఉంటాడు'' అని ఎలుగెత్తి చాటుతుంది.

(యంగ్ ఇండియా 21-2-26, పుట 30)

★ ★ ★

తర్కం యొక్క సరిధి, పరిమితి నాకు అనుభవైక వేద్యం. అయితే అనియత తర్కం ఉన్మాదమే.

బుద్ధివాదం, సర్వశక్తివంతం అనుకుంటే తప్పు. అది ఒక శిలాఖండంలో దైవత్వాన్ని ఆపాదించి ఆరాధించడం వంటిది.

తర్కం అణిగిపోకూడదు. తర్క ప్రాశస్త్యం యొక్క నిర్మాణాత్మకత గుర్తింప బడాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 14-10-26. పుట 259)

★ ★ ★

కొన్ని విషయాలలో తర్కం పని చెయ్యదు. నమ్మకమే వెన్నుదట్టి నిలబెడుతుంది. కనుక నమ్మకం తర్కాన్ని మించిన తత్వం. అది ఆరవ ఇంద్రియ శక్తి వలె, తర్కాతీతమైన సందర్భాలలో ఉపకరిస్తుంది.

(హరిజన్ 6-3-37, పుట. 26)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 2

జీవితము - దేవుడు

నేనద్వైతిని, కాని ద్వైతాన్ని బలపరుస్తాను. నిత్యమూ మార్పుచెందే నశ్వర ప్రపంచం శాశ్వతమైన అస్తికత్వం లేనిది. అయినా, అందులో నిలిచి ఉండేది ఉన్నది కనుక అంతవరకూ దానిలో నిజం ఉన్నది. ఉన్నదానిని లేదు అనడంలో అభ్యంతరం లేదు. అనేకతావాది స్యాద్వాది అనిపించుకోడానికి అభ్యంతరం లేదు. నా స్యాద్వాదం ప్రత్యేకత కలది. వాద వివాదాలకు (అందులోనూ స్యాద్వాద పండితులతో) దిగను. నా దృష్టికి నేను సరి. నా విమర్శకుల దృష్టికి అందుకు వ్యతిరేకం ఇదే నా అనుభవం. మేమిద్దరమూ మా మా దృష్టి కోణాల ననుసరించి, సరిగానే ఉన్నాము. ఇందువల్ల నాకు

విమర్శకులకు దోషాలంటగట్టే బెడద తప్పుతుంది. ఏడుగురు గ్రుడ్డివారు. ఏనుగును గూర్చి చేసిన వర్ణనలు వారి వారి అనుభూతులను బట్టి సరియైనవే. ఇంకొకరి మాట ప్రకారం గాని, ఏనుగును కళ్లారా చూసిన వాని దృష్ట్యా గాని, సరికానివి. ఈ అనేకతావాదం నన్ను ముసల్మానులను, క్రిష్టియనులను దగ్గర చేసింది. ఇతఃపూర్వం నాలోని అసహిష్ణుతను పోగొట్టింది. ఇప్పుడు వారి యెడల నాకు ప్రేమభావం ఉంది. సత్యాహింసల సాధన ఫలితమే ఈ సమన్వయ భావం.

(యంగ్ ఇండియా, 21-2-26, పుట 30)

★ ★ ★

దైవజ్యోతికణమైన జీవితం సత్యం

(ఆర్ట్ ఆఫ్ లివింగ్ (1961) పుట 53)

★ ★ ★

ఈ ప్రపంచం దేవుని ఆటస్థలము, ఆయన ఉజ్జ్వలతకు ప్రతిబింబము

(ఆత్మకథ - 1966, పుట 153)

★ ★ ★

అనేక రూపాలతో అవతరించిన నా దైవం నాకెప్పుడూ ఎక్కడైనా ఆరాధ్యుడే.

(యంగ్ ఇండియా 26-9-1929, పుట 320)

★ ★ ★

తన ఆత్మ ఆ పరమాత్మలో అణువని గ్రహించి, అన్నీ అతనికి అంకితం చేయాలి.

(గాంధీ గీత, 1956, పుట 186)

★ ★ ★

ప్రపంచంలో, అనశ్వరం, అగోచరం నుంచి నశించే అణువు వరకూ అంతా ఆ మహనీయుని మహనీయమైన అవతరణయే.

(గాంధీ - గీత, 1956, పుట 254)

★ ★ ★

ఇంద్రియ గోచరమైన ప్రపంచం ... ప్రతీ క్షణం కదిలిపోతుంది. కాని, దాని మూలం ఆ పరబ్రహ్మయే కనుక అది అనశ్వరం.

(గాంధీ - గీత, 1956, పుట 337)

★ ★ ★

ఆత్మ యొక్క శాశ్వతత్వాన్ని నమ్ముతాను. ఉదాహరణకు సముద్రంలో జలకణాలున్నాయి. ప్రతి కణం సంపూర్ణం అయినా మొత్తంలో ఒక భాగం. అనేకుల్లో ఒక్కటి. జీవిత సముద్రంలో, మనమూ చిన్న బిందువులం. నా ప్రతిపాదన యిది - జీవితంతో కలిసిపోవాలి. ప్రతి ప్రాణితో ఏకం కావాలి. ఆ సర్వ శక్తిమంతుని సమక్షంలో జీవిత సామ్రాజ్య భాగస్వామ్యాన్ని పంచుకోవాలి. జీవితమే దైవం.

(హరిజన్ 15-2-48, పుట 33)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 3

ప్రకృతి - దేవుడు

హృషీకేశ్ లక్ష్మణఝూలాల ప్రకృతి దృశ్యాలు చూచి ముగ్ధుడనయ్యాను. మన పూర్వీకుల ప్రకృతి సౌందర్యాభిరుచికి, ప్రకృతి దృశ్యాలకు ధార్మిక ప్రాముఖ్యత కలిగించడంలో వారి దూరదృష్టికి తలవంచి నమోవాకాలు అర్పించాను. ఆ ప్రకృతిలోని సుందర దృశ్యాలలో మిణుకు మిణుకుమంటున్న నక్షత్రాలున్న ఆకాశం ఏ కుంచెకారుడి కుంచెకు ఒదుగుతుంది?... అసాధ్యం.

(యంగ్ ఇండియా, 13-11-24, పుట 377)

★ ★ ★

సూర్యాస్త సమయంలో రాత్రి నక్షత్రాల మధ్య మెరిసే చంద్రవంకలో గల సత్యమెంత? అవును. ఇవి ఆ సృష్టికర్త యొక్క అద్భుత శక్తిని గుర్తుచేస్తాయి. సత్యభావన వల్లనే యిది సాధ్యం. ఆయన అపార కరుణకు కరువు లేదు.

(యంగ్ ఇండియా, 13-11-24, పుట 373)

★ ★ ★

వృక్షారాధనలో కవిత్వం, ఆంతరిక ఆవేదన, సహజత్వం ఉన్నాయి. వనౌషధుల ఔన్నత్యం, సుందర రూపాలు, మనోహరమైన ఆకారాలు, అటవీ సామ్రాజ్యం ముందు మనల్ని ప్రణమిల్లచేసి, వేనోళ్లతో దేవుని మహిమను కీర్తింపచేస్తాయి

(యంగ్ ఇండియా, 26-9-29, పుట 320)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 4

మానవుడు - ప్రారబ్ధము

మానవుడు భగవంతుని ప్రత్యేక సృష్టియా? ఇతరముల కంటె భిన్నమైనంత వరకు మాత్రమే ప్రత్యేకత.

(యంగ్ ఇండియా, 13-2-30 పుట 56)

★ ★ ★

ఆహారం, నిద్ర, ఇతర భౌతిక విషయాల్లో, మనిషి పశువే. అయితే భిన్నత్వం, ఆ స్థితి నుండి పైకి రావడానికిచేసే నిరంతర ప్రయత్నంలోనే ఉంది.

(హరిజన్, 7-4-46, పుట 74)

★ ★ ★

మానవుడు లెక్కకు మించిన జన్మలెత్తి, పశుత్వం లోంచి బయట పడుతున్నాడు. నిలబడగలడు. చతుష్పాత్తు కాదు. శరీరం, ఆత్మ వలెనే పశువూ, మానవుడు భిన్నములు.

(యంగ్ ఇండియా, 29-4-26 పుట 157)

★ ★ ★

పశువులో, సహజంగా, ఆత్మ నియంత్రణ లేదు. మానవుడు తలుచుకుంటే తనను తాను అదుపులో ఉంచుకోగలడు.

(ఆత్మకథ - 1966 పుట 238)

★ ★ ★

పశుత్వం నశించిన నాడే, మానవత్వ సిద్ధి

(హరిజన్, 8-10-38, పుట 282)

★ ★ ★

మానవుడు పశువు కంటె నైతికతలో ఉన్నతుడు. ప్రకృతి సహజంగా యీ రెండింటి తత్త్వాలు, వేరుగా ఉంటాయి. తర్కం, విచక్షణ, స్వేచ్ఛ మానవునిలో ఉన్నాయి. పశువులో లేవు. గుణం. అవగుణం, మంచీ చెడూ, పశువుకు పట్టవు. మానవునిలో సిద్ధించిన యీ ఉత్తమత్వాన్ని వినియోగిస్తే ఉత్తముడవుతాడు. లేనినాడు, పశువుకంటె హీనుడవుతాడు. అనాగరిక జాతుల్లో కూడ యౌన సంబంధమైన నియమాలు, కట్టుబాట్లు ఉన్నాయి. కట్టుబాట్లు అనాగరికత అనుకుంటే, యౌన స్వేచ్ఛ ఉండియుండాలి. కట్టుబాట్లు లేకపోతే 24 గంటల్లో గందరగోళం ఏర్పడుతుంది. మానవునిలో కామ ప్రకోపం పశువులను మించి ఉంటుంది కట్టుబాట్లు లేని సమాజం నాశనమవుతుంది. త్యాగనిరతి, నియంత్రణ పశువులో లేవు, మానవునిలో ఉన్నాయి.

(యంగ్ ఇండియా 3-6-26, పుట 204)

★ ★ ★

మానవునికి ప్రగతి ఉన్నది - విచక్షణ, తర్కము వున్నాయి. తిండి కొరకు పశువువలె మానవుడు జీవించడు. జ్ఞాన సముపార్జనయే, మానవుని ధ్యేయం.పశువులో దైవభక్తి ఉన్నదనిపిస్తే అది సహజాతమై ఉంటుంది. భగవంతుని సేవ అసంకల్పితంగా పశువు చేయవచ్చు. మానవుడు సంకల్పించితే సైతానును కూడ ఆరాధించగలడు. కనుక మానవుని ధ్యేయం దైవారాధన అయి ఉండాలి. మనిషికి, పశువుకి గల భేదం తెలియని వానిని ఏమీ చేయలేము. అతనికి మంచి పని - చెడు పని రెండూ ఒకటే. భగవంతుని సిద్ధింపచేసికోవాలని కోరిన వానికి, ఆహార - పానీయాలలో కూడ, నియమపాలన అవసరం. అతడు తినేందుకు బ్రతకడు, బ్రతికేందుకు మాత్రమే తింటాడు.

(యంగ్ ఇండియా 24-6-26, పుట 229-30)

★ ★ ★

ప్రతిజీవిలో ఆత్మ ఉన్నది. ఆత్మ శక్తి అందరిలో ఒక్కటే కొందరిలో అది నిద్రాణం. ప్రయత్నించి దానిని మేలుకొలపాలి.

(నవజీవన్, 25-5-24, పుట 306)

★ ★ ★

మనలోని దైవశక్తులనంతం.

(ఆత్మకథ, 1966 పుట 206)

★ ★ ★

మానవుడు తెలివితేటలు మాత్రమే గాని భౌతిక శరీరం మాత్రమే గాని హృదయం (ఆత్మ) (బుద్ధి) మాత్రమే గాని కాదు. బుద్ధి, శరీరం, ఆత్మ వీటి సమన్వయ సమిష్టియే పూర్ణ మానవుడు.

(హరిజన్, 8-5-37, పుట 104)

★ ★ ★

తన పనులను పరిపూర్ణమైనవిగా చేయుటకు బదులు, దైవపరమైన శక్తుల పరిపూర్ణ సిద్ధి కోసం, అట్టి పనులను బలహీనపరచే ధోరణిని శక్తిహీనం చేయుట మానవుని విధి.

(యంగ్ ఇండియా 24-6-26 పుట 229)

★ ★ ★

బుద్ధిబలం, శరీర శక్తి, ఆత్మను గూర్చిన అవగాహన, ఇవి మూడూ కలిస్తే గాని మానవ సేవకు పూర్తిగా తగియుండవు. వీటి సమన్వయం అవసరం. అందుకని ప్రగతి పవిత్రత సర్వశక్తుల కేంద్రీకరణ కలిసి ముందుకు సాగాలి.

(గాంధీ-గీత, 1956, పుట 208)

★ ★ ★

జీవితధ్యేయం సృష్టికర్త ఆజ్ఞ ప్రకారం ఆ సృష్టిని సేవించడమే. అంటే అంతటా ప్రకటితమైన ప్రేమయే - ద్వేషం కాదు.

(హరిజన్ 6-4-77, పుటలు - 98-99)

★ ★ ★

ఆత్మోత్సర్గం, పవిత్రత, ఆత్మకు గమ్యస్థానం

(గాంధీ-గీత. 1956 పుట 202)

★ ★ ★

భగవత్ప్రాప్తి, మానవుని అంతిమ ధ్యేయం. మానవుని సామాజిక రాజకీయపరమైన ధార్మిక ఆచరణలు ఆ ధ్యేయ పూర్తికి దోహదం చెయ్యాలి. భగవదాజ్ఞకు బద్ధమై ఉండాలి. తోటి వారి సేవ చేసి, వారిలో దైవాన్ని చూసి వారిలో లీనమవాలి.

(హరిజన్, 29-8-36, పుట 226)

★ ★ ★

భగవంతుని వలె ఉండనంతవరకు మానవునికి శాంతి లేదు.

(గాంధీ - గీత, 1956 పుట 128-29)

★ ★ ★

ప్రతి జీవితో తాదాత్మ్యత కలిగిననాడే, తన్ను తాను తెలుసుకోడం జరుగుతుంది. ఇదే కదా అందరికీ కావలసింది. తనలో పొరుగువారిని గుర్తించి బంధవిముక్తి పొందాలి. దీనికి నిష్కామసేవ ఒక్కటే మార్గం.

(మహదేవ దేశాయి డైరీ 1953, పుట 184)

★ ★ ★

సృష్టియందలి జీవులందు, మానవునికి సృష్టికర్తను గుర్తించేశక్తి ఉన్నది. కనుక ప్రతిరోజూ భౌతిక విషయాలు పెంచుకోడం కట్టిపెట్టి, ఆ పరమాత్మని దరికి చేరే ప్రయత్నం చెయ్యాలి.

(యంగ్ ఇండియా 20-10-27, పుట 355)

★ ★ ★

మానవుని పుట్టుక ప్రాపంచిక వైభవాన్ని పెంచుకునేందుకు కాదు. తన శక్తిలోని ప్రత్యణువునూ ఆ పరమాత్మని తెలుసుకునేందుకే వినియోగపరచాలి.

(యంగ్ ఇండియా 27-10-27 పుట 357)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 5
ఆత్మ నియంత్రణ

విశ్వాసము

విశ్వాసమే మనలను దరికి చేరుస్తుంది. తనలోని దైవశక్తిని గుర్తించడమే విశ్వాసము (నమ్మకము). ఇది కలిగినవాడు, శారీరకంగా రోగగ్రస్తుడైనా, పేదవాడైనా మానసికంగా ఆరోగ్యవంతుడు ధనవంతుడు.

(యంగ్ ఇండియా 24-9-25 పుట 231)

★ ★ ★

విశ్వాస రాహిత్యం శూన్యస్థితి, తపోధ్యాన సంపత్తితో వర్ధిల్లిన అనుభవాన్ని స్వంతం చేసుకోడమే. విశ్వాసం (నమ్మకం). కావున ప్రవక్తలు, మునులు అంటే నమ్మిక అంధ విశ్వాసం కాదు. అంతరాత్మకు తృప్తి కలిగించడమే.

(యంగ్ ఇండియా, 14-4-27 పుట 120)

★ ★ ★

నమ్మిక సుకుమార పుష్పంలా వాడిపోదు. హిమాలయ పర్వతంలా గట్టిది. చలించదు... అందరూ దైవం, మతం, వీటిపట్ల విశ్వాసంతో ఉండండి.

(హరిజన్, 26-1-34. పుట 8)

★ ★ ★

నమ్మిక లేనివాడు, సముద్ర బిందువు వలె, బయటపడినప్పుడు. ఇంకిపోతాడు. ప్రతి ఒక్కడు సముద్రమందే ఉండి, ప్రాణదాయి అయిన సముద్రజల బిందువు అవాలి.

(హరిజన్ 25-4-36. పుట 84)

★ ★ ★

అనుకూల పరిస్థితులలో పెరిగే విశ్వాసం విలువ లేకుండా ఉంటుంది. పరీక్షలకు తట్టుకునే విశ్వాసమే అసలైనది. తిరస్కారానికి దిమ్మెరపోయే

నమ్మకం, వెలిసి పోయిన అస్థిపంజరం వంటిది.

(యంగ్ ఇండియా 25-4-29, పుట 134)

★ ★ ★

భగవత్ప్రార్థన

దేశ స్వాతంత్ర్య రక్షణకు, ప్రతివారు చేసే త్యాగంలో నేర్వదగిన ముఖ్య విషయం, ఆద్యంతాలలో ప్రార్థన. దీనికి భగవద్భక్తి అవసరం.

(హరిజన్. 14-4-46. పుట 80)

★ ★ ★

అంతరంగమందలి ఆ పరమాత్మ పట్ల శ్రద్ధాభక్తులు లేని యెడల, ప్రార్థన అసాధ్యం.

(యంగ్ ఇండియా 20-12-28, పుట 420)

★ ★ ★

ప్రతి మతం ప్రార్థనాపరమైన ఆత్మ గలది. మతం లేని మానవుడు ఉండడు, కనుక మానవునిపరమ జీవిత సత్యం ప్రార్థన. కుతర్కంలో పడి కొందరు, తమకు మతధర్మాలతో పని లేదు అని అంటారు. కాని ఏదోవిధంగా మానవాతీత శక్తి అస్తిత్వాన్ని ఒప్పుకుంటారు. తాను పరమ నాస్తికుడనని అనుకునే బ్రాడ్లే కూడా నైతికత ప్రాముఖ్యతనూ, అంతరాత్మ ప్రబోధాన్నీ ఒప్పుకొని, సత్యపాలన వల్ల కలిగే అనుభూతిని ఆస్వాదిస్తాడు. అయితే, ఈ అనుభూతి, దైవ యోగ జనితం. గనుక మత, ధర్మాలను తిరస్కరించేవాడు కూడా, ఏదో నమ్మకం మత విశ్వాసం లేకుండా బ్రతుకలేడు.

(యంగ్ ఇండియా 23-1-30, పుట 25)

★ ★ ★

మానవునికి జీవగఱ్ఱ ప్రార్థన. మత, ధర్మాలకు కూడాఅది ప్రధానం. విన్నపం చేసే ప్రార్థన గాని, అంతరాత్మతో జరిపే సరస సల్లాపముగాని, ఏదైనా ప్రార్థనే. తన ఆత్మనావరించిన అజ్ఞానపు తెరలను తొలగించమని చేసే విన్నపమది. తనలో దైవాన్ని జాగృతం చేయాలి అంటే ప్రార్థించాలి.

అది రామ నామ మంత్రోచ్చారణ మాత్రమే కాక, అంతర్యాన్ని కదిలించాలి. మనసులేని మంత్రోచ్చారణ కంటె, మాటలు లేని మౌన మనస్సు శ్రేష్ఠము. ఆకలిగొన్నవాడు ఆహారాన్ని ఆస్వాదించినట్లు, ఆత్మచింతన కొరకు తహతహ, ఆత్మకు తృప్తిని కలిగిస్తుంది. తిండి లేకుండా ఉంటాను గాని, ప్రార్థన చింతన లేకుండా ఉంటే నాకు శాంతి ఉండదు.

(యంగ్ ఇండియా, 23-1-30 పుట 25)

★ ★ ★

ధ్యాన తత్త్వం మానవునికి మేలుకొలుపు. మనసులోని చీకటి, వెలుగుల ద్వంద్వయుద్ధంలో ధ్యానమార్గంలోనే వెలుగు జయిస్తుంది. శాంతి కూడా లభిస్తుంది. ధ్యానం చేయనివాడు తాను దుఃఖితుడై, ఇతరులకుకష్టం కలిగిస్తాడు. కనుక మరణోపాంతంలో మేలు మాట అటుంచి, బ్రతికియున్న వారికి కూడ ధ్యానమే తరుణోపాయం. దినచర్యలో ధ్యానమే క్రమశిక్షణను నేర్పుతుంది. ఆశ్రమవాసులకు యిది అవగతమైనా, దీని ప్రాముఖ్యాన్ని ఇంకా ఒంట పట్టించుకోలేదు. ఇది నా తప్పే అని తెలుసుకొని, దిద్దుబాటును సూచించాను. మూలతత్త్వాన్ని గ్రహిస్తే తక్కినవి అందుబాటులోనికి వస్తాయి. చతురస్రంలో ఒక్క కోణాన్ని సరిచేస్తే, తక్కినవి సరి అవుతాయి.

(యంగ్ ఇండియా 23-1-30 పుట 26)

★ ★ ★

ధ్యానం చేయాలంటే, మాట అనవసరం. ఇంద్రియ నిగ్రహానికి కూడా యిది ముఖ్యం. వినీతుడై ధ్యానం చేయాలి.

(ఆత్మకథ - 1966 - పుట 54)

★ ★ ★

మౌన ధ్యానం అత్యుత్తమమైన శక్తి. దీనిని అనపతరం చేస్తూ పోతే వ్యర్థం కాదు.

(యంగ్ ఇండియా 22-9-27 పుట 321)

★ ★ ★

దైవధ్యానం, హృదయాన్ని పునీతం చేస్తుంది.

(హరిజన్, 20-4-47, పుట 118)

★ ★ ★

ధ్యానం పిరికితనాన్ని, ఇతర వ్యసనాలను, దూరం చేస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 20-12-28, పుట 420)

★ ★ ★

శరీరానికి ఆహారం వలెనే, ఆత్మకు ధ్యానం అవసరం. మ్యాక్స్వనీ వలె 70 రోజులైనా నిరాహారులై ఉండవచ్చు. గాని ఆస్తికులు ఒక్క క్షణమైన దైవధ్యానం మానరాదు.

(యంగ్ ఇండియా 15-12-27, పుట 424)

★ ★ ★

ధ్యానమంటే, కళ్ళూ, చెవులు మూసుకొని భౌతికంగా మాత్రమేకాక మానసికంగా కూడా శ్రద్ధాస్పదమైన విషయంపై ఏకాగ్రతతో మనస్సును, తనకు నచ్చిన విధంగా, లగ్నం చేయడమన్నమాట. ఇందు పవిత్రతా భావం ప్రధానం.

(హరిజన్18-8-46, పుట 265)

★ ★ ★

నా కఠిన కారాగారవాస సమయాల్లో, కష్టాల నుంచి సేద తీర్చుకొనేందుకు దైవాన్ని ప్రార్థించినపుడెప్పుడూ నాకు నిరాశ కలుగలేదు.

(హరిజన్ 24-12-38, పుట 395)

★ ★ ★

ఆయన సహాయాన్ని అర్థించేటప్పుడు, నిశ్శంకగా, నిర్భీకతతో, మనసారా దాపరికం లేకుండా ఉండి. "నా వంటి నిర్భాగ్యుడిని ఉద్ధరిస్తాడా అని అనుమానం పెట్టుకోకుండా ఉంటే, నీవు కోరినది లభిస్తుంది. కోట్లాది మందిని కష్టాలలో ఆదుకున్న ఆ మహనీయుడు, నిన్ను దయదలచడా? ఆఖరికి, ఎంత పాపివైనా నీ అర్థింపులను కూడ దయతో విని ఆదరిస్తాడు.

స్వానుభవం మీద చెప్తున్నాను నరకయాతన నుంచి బయటపడ్డాను. అడిగినది కాదనడు ఆ దయాసముద్రుడు.

(యంగ్ ఇండియా 4-4-29, పుట 111)

★ ★ ★

24 గంటలూ ధ్యానమగ్నుడైన వానికి, ప్రార్థనా సమయం నిర్దిష్టమై ఉండనక్కరలేదు. చాలమందికి వ్యస్తత వలన యిది కుదరదు గనుక రోజుకి కొన్ని నిముషములైనా ఏకాగ్రతతో భగవద్ధ్యానం చేయడం, వారికి ఎంతో మంచిది. మౌన ధ్యానం, శాంతిని కలిగించి, కోపాన్ని తగ్గించి, ఓర్పును పెంచుతుంది.

(హరిజన్ 28-4-46, పుట 109)

★ ★ ★

ఉదయం తలుపును తెరిచే తాళపుచెవి, సాయంత్రం ద్వారాన్ని మూసి ఉంచే లోహ శలాక, ధ్యానమే.

(యంగ్ ఇండియా 23-1630 పుట 25)

★ ★ ★

ప్రతి వ్యక్తీ, రోజూ ధ్యానం చేసి, జీవితంలో అనన్యమైన ఏదో లబ్ధిని పొందుతాడనీ, ఢంకా మోగించి చెప్పగలను.

(యంగ్ ఇండియా, 24-9-31, పుట 274)

★ ★ ★

ప్రార్థించకుండా, ఏ పనీ చేయను. అపజయమన్నది లేకుండా ఉండాలంటే, అదే సరియైన దారి. చెడు, మాయ లేని మనసుంటే ధ్యానం సఫలమవుతుంది. కొందరు 'తమ ప్రార్థనలు ఫలించి తీరుతాయి అను అహంభావంతో గొప్పలు చెప్పుకుంటారు. నేనది చేయలేను. తప్పులు చేస్తూ, తడబడుతూ, క్రిందమీదవుతూ ప్రయాసపడే, అపరిపక్వమైన ఆత్మ నాది.

(యంగ్ ఇండియా, 29-9-24 పుట 313)

★ ★ ★

నేను నమ్మికతో ధ్యానం చేస్తాను. నన్ను ఖండ ఖండాలుగా చేసినా,

ఆయన అస్తిత్వాన్ని చాటి చెప్పే శక్తి భగవంతుడు నాకిస్తాడు.

(యంగ్ ఇండియా, 8-12-27. పుట 413)

★ ★ ★

నేను చంపబడినా, భగవన్నామాలైన 'రాం' 'రహీం' లను విడువను.

(హరిజన్, 20-4-47 పుట 118)

★ ★ ★

మన ప్రార్థనలను, దేవుడు తన ప్రత్యేక విధానంలో వింటాడు. నిజమైన ధ్యానం ఎప్పుడూ వమ్ముకాదు. ఇతర కార్యాచరణ ఫలితం కంటె, ధ్యానఫలితం ఎక్కువ శక్తివంతం.

(హరిజన్, 29-6-47. పుట 215)

★ ★ ★

దుష్టునికి పరమాత్ముని యెడల పవిత్ర భావన కలుగదు.

(హరిజన్ 29-6-47, పుట 209)

★ ★ ★

పరమాత్మునితో నిండిన హృదయంలో ద్వేషానికి తావులేదు. తత్ఫలితంగా శత్రు దృక్పథం మారి, మిత్రులవుతారు. చాలవరకు ఇలా నా విషయంలో సంభవించింది. దయామయుని స్మరణతోహృదయాలు పునీతమై నీచ భావాలు అంతరిస్తాయి.

(హరిజన్ 28-4-46, పుట 109)

★ ★ ★

ఆత్మక్షాళన

సత్యాన్ని మించిన దైవం లేదు .. అహింస సహాయంతో సత్యం వశమౌతుంది. సూర్యకాంతిని మించిన సత్యజ్యోతి కాంతిరేఖలు స్పష్టాస్పష్టంగా నాకప్పుడప్పుడు గోచరిస్తాయి. ఆదమ్ దేవుడు కాడు. కాని ఆయన శక్తిలో ఒక రేణువు. అందువల్ల ధార్మిక ప్రవృత్తి గల వానిలో దైవశక్తి యొక్క అంశం తప్పక ఉంటుంది.

(గాంధీ గీత, 1956. పుట - 128)

★ ★ ★

అహింసా మార్గమే సత్యపథం

ఈ మహత్తర తత్త్వాన్ని బోధపరచుకోడానికి నీచాతినీచమైన జీవాన్ని ప్రేమించడం నేర్వాలి. (తనతో సమంగా) అప్పుడన్నీ ఆ మానవునికి కరతలామలకాలే.

ఈవిధమైన మమేకత్వం సాధించాలంటే, పరిశుద్ధాత్మ మరియు మంచి మనసు అవసరం తద్వారా పరిసరాలన్నీ శుభ్రమవుతాయి.

మనసా, కాయా, వాచా నిర్మోహత్వం లేనిదే, క్షాళన జరుగదు. భవబంధాలకతీతం కావాలి. ఈ క్షాళన జరిగేందుకు ఎంత ప్రయత్నం చేసినా, ఇంకా నేనీ త్రిగుణాత్మకమైన తత్త్వాన్ని వశపరచుకోలేకపోతున్నాను. అందువలననే పొగడ్తలు నన్ను అలరించవు సరికదా అవమానిస్తున్నట్లుంటాయి. ఆయుధాలతో విజయం సిద్ధింప చేసుకోడం ఇంద్రియాలపై విజయప్రాప్తి కంటె సులభం. ఇండియాకు తిరిగి వచ్చిన నాటి నుంచి ఇంద్రియాలతో పోరాడుతున్నాను గెలుపు సిద్ధించలేదు. అలా అని నేను ఓడిపోయాననీ అనుకోడం లేదు. కొంచెం అవమానంగా అనిపిస్తున్నది. దీనికై చేసిన ప్రయోగాలు నన్ను ప్రోత్సహించి సంతోషం కలిగిస్తున్నాయి. కాని ముందు దారి ఇంకా కంటకమయమై ఉందని నాకు తెలుసు. నేను నన్ను 'శూన్యత్వ' స్థాయికి తెచ్చుకొని, స్వేచ్ఛగా జీవులన్నిటి కంటె అధమాధముణ్ణి (తక్కువైనవాడిని) అని అనుకోకపోతే అహంకారం నుంచి 'విడుదల' లేదు. అహింస అంటే ఇదే.

(ఆత్మకథ 1966 పుటలు 382-83)

★ ★ ★

సత్యాన్వేషణకుపకరించే పరికరాలు, సుకరాలు, దుష్కరాలు, అహంకారికి దుష్కరములై, అమాయకునికి సుసాధ్యములై ఉంటాయి. సత్యాన్వేషి సదా వినీతుడై ఉండాలి. మట్టి వలె అణిగి, మణిగి ఉండాలి. అప్పటివరకూ సత్యకాంతి రేఖ యొక్క మెరుపు కళ్ల ముందు ఆడదు.

(ఆత్మకథ పరిచయం 1966 పుట 11)

★ ★ ★

శరీర నశ్వరత్వం తెలిసినవాడు నియంత్రణ, నియమపాలన లేకుండా ఆత్మావగాహన అసాధ్యమని సహజంగా గ్రహిస్తాడు. శరీరం, వాసనావాసం అయినా అవుతుంది. ఆత్మావగాహనా లయమైనా అవుతుంది. ఆలయమైనపుడు వాంఛ వాసన ఉండవు. శరీరావసరాలను కోరికలను హృదయాన్ని పగ్గంతో బిగించాలి.

(యంగ్ ఇండియా 3-6-26 పుట 205)

★ ★ ★

మనసు పవిత్రమైనపుడు వాంఛలు ఉండవు. వీటి నిర్వచనం ఎట్టిది? ఆత్మ స్థానమే హృదయం. ఆత్మావగాహనతో అపవిత్రమైన ఆలోచనలు పుట్టవు. నీవంటే నాకిష్టం అన్నపుడు ఆ భావాన్ని పెంచుకొంటున్నానని అర్థం. ఎడతెగని ప్రేమ పూర్ణమానవుని బుద్ధికే తెలుస్తుంది. అటువంటి వారిని ఎవ్వరూ ద్వేషించరు. ఎవ్వరూ తప్పు పట్టరు. ఎవరైనా మన మీద పగపట్టారంటే, లోపం మనదే. ఆ లక్ష్యాన్ని చేరుకొనే సందర్భంలో కోరికలు క్రమంగా లోపించిపోతాయి.

(మహాత్మాగాంధీ రచనల సంకలనం - వాల్యూం 11, పుట 376)

★ ★ ★

మనసు మనం శూన్యత్వ భావానికి కుదించుకోనంత వరకు, మనలోని దుష్టత్వం అంతం కాదు. నిజంగా ఉండదగిన ఉండవలసినది స్వేచ్ఛ. ముక్తి. మననుంచి భగవంతుడు, సంపూర్ణ ఆత్మార్పణ కోరుతాడు.

(యంగ్ ఇండియా, 20-12-28, పుట 420)

★ ★ ★

సత్యసంధత

వీలైనంతవరకు అబద్ధం ఆడరాదు. అన్న వాక్యంలో సత్యసంధత మీద పూర్తి అయిన ధారణ లేదు. 'చేయగలిగినంతలో' అనుట సర్దుబాటు బలహీనత, లక్ష్యశుద్ధిరహితంగా మెలగుట అవుతాయి. ఏది ఏమయినా మాట తప్పను. అనే పట్టుదల లేదు. ఉదాహరణకు ప్రహ్లాదుడు తండ్రి పెట్టిన కర్కశయాతనలకు తనదైన సౌమ్య మార్గంలో ఓపికతో సమాధానం

యిచ్చాడు. తన తండ్రి గాని, అతని అనుచరులు గాని కొట్టిన దెబ్బలకు, నిశ్చలంగా శరీరాన్నిచ్చి భగవంతుడు ఉన్నాడు అని తాను నమ్మిన సత్యాన్ని చాటి చెప్పాడు. చావుకైనా సిద్ధమయ్యాడు. గాని తన మాట తప్పలేదు చివరకు సత్యమే జయించింది సత్యమార్గం సర్వసత్తాకమనే భావన నిరూపించాలి. తాను చచ్చినా సత్యము చావదు అటువంటి సత్యానుసరణ నా గమ్యం.

ఒక సంఘటన గురించి చెప్తాను. నేనూ నా మిత్రుడు మాట్లాడు కుంటున్నాం. ఏదో వ్యక్తిగత విషయం చెప్పేందుకు నన్ను అతడు ప్రక్కకు పిలిచాడు. ఇంకో మిత్రుడు అప్పుడే లోనికి వచ్చి, మేము ప్రక్కకు పోబోవడం గమనించి వ్యక్తిగతంలో అడ్డువచ్చానా? అన్నాడు. నా మిత్రుడు వెనుదిరిగి అబ్బే అదేంలేదు అన్నాడు. నేను తెల్లబోయాను. మర్యాద పురస్సరంగా అతడు ఆ విధంగా అన్నప్పటికీ అది అసత్యమే. అవును కొంచెం సేపు వ్యక్తిగతమే అని వుండవలసింది. అవతల మిత్రుడికి కూడా అతడు పెద్దమనిషి అయితే (అందరినీ వేరొక విధంగా ఋజువయేవరకూ పెద్ద మనుష్యులుగానే భావించాలి) దీనివలన ఏ అసౌకర్యం కలుగదు. నొచ్చుకోడు కూడా. ఇటువంటి కుహనాభావాలు, అసహజ ప్రవర్తనలు నాకు నచ్చవు. నాకు పరిచయమైన ఒక ఆంగ్లేయుడు భారతీయులు మావలె స్పష్టంగా లేరు. ఒప్పుకుంటారా అని అడిగాడు. నేను అవును అని అన్నాను. ఈ మితిమీరిన మర్యాద చేసే ప్రవృత్తి మనని అబద్ధాలకోరుగా చేస్తుంది. ఈ ఆశ్రమంలో ఇటువంటి మిధ్యాచరణ నిషేధాన్ని నియమంగా పాటిద్దాం.

(ఆశ్రమం ఆచరణలు 1959, పుటలు 127-30)

అహింస

అహింసకు శబ్దార్థము చంపకపోవుట. నాకయితే ఇంకా ఎంతో ఉన్నతార్థం స్ఫురిస్తుంది. శత్రువు ఎడలనైనా దురూహలేకపోవుట, ఎవరినీ నొప్పించకపోవుట అహింసా ప్రవృత్తియే. అహింసా పూజారికి శత్రువుండడు. ఎవరైనా నీ పట్ల శత్రుభావం వహిస్తే, వారిని కూడా అభిమానంగా చూడు.

'దెబ్బకు దెబ్బ గాని మీకు నచ్చని పనిని చేసిన వారిపట్ల చిరాకు గాని, అహింస కాదు. చిరాకు అంటే అతనికి తగిన శాస్తి అవాలి అని మనసులో అనుకోడం కూడా హింసయే. ఆశ్రమంలో చేరగోరువారు అహింస విస్తృత పరిధిని గ్రహించి మసలాలి. ఇది మన ఆదర్శం. ఇది వెంటనే సంభవం కాదు. రేఖామితిగణితం కాదు. సద్యో నిర్ణయం. సద్యో ఫలితం సాధ్యం కాదు. దీనిని చేరడానికి ఎంతో మననం అవసరం కాని, దీనిని సాధించిన వానికి ప్రపంచం ప్రణమిల్లుతుంది. అహింసావలంబకుని కోరిక అది కాదు. అయినా జరిగేది అదే. శత్రువు అనుకొనబడిన వాడైనా, మీ నుంచి లభించిన ప్రేమను తిరిగి ఇవ్వాలి. దీని విస్తృత వివరణలో హత్యలు, దేశం కోసం హింసాకాండ నీవారి మాన, ప్రాణాల రక్షణకు ఆయుధీకరణ, వీటికి చోటు లేదు. మనని హింసించదలచుకొన్న వాని చేతిలోనికి స్వయంగా శరణు పోతే, హింస ఉండదు. ఆ పని చేయాలంటే మనోధైర్యం కావాలి. బలప్రయోగంలో పరిమితి ఉన్నది. అటు తర్వాత? అనే ప్రశ్న ఉంది. ఎదురు దెబ్బతీసి, నిన్నూ, నీవారినీ అంతం చేస్తాడు. దెబ్బకు దెబ్బ తీయకపోతే, దెబ్బలు తింటూ, మౌనంగా ఉండిపోతే ఇక ప్రతి క్రియ ఎక్కడ? యుద్ధాలు ఎక్కడ?

(ఆశ్రమ ఆచరణలు, 1959 పుటలు 130-134)

బ్రహ్మచర్యం

దేశ సేవకులు, మతసేవకులు, వివాహితులైనా, కాకపోయినా కామ వాంఛ, వాసన త్యజించి, బ్రహ్మచర్య దీక్షను పాటించాలి. వివాహము స్త్రీ పురుషులను సన్నిహితపరచి, జీవితాంతం వచ్చే జన్మలలో కలసి ఉండాలనే వ్యవస్థ. ఇందులో భావుకత లేదు. దీన్ని ఆశ్రమవాసులకు స్పష్టంచేయాలి.

(ఆశ్రమ ఆచరణ 1959 పుట 134)

నశ్వర పదార్థాల గురించి పాటుపడటం బుద్ధితక్కువ. కొంచెం ఆగి, దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తే, శాశ్వతత్వం వైపు మొగ్గు ఉంటుంది.

బ్రహ్మచర్యమంటే బ్రహ్మ వద్దకు చేర్చునది. సంతానోత్పత్తి క్రమబద్ధత కూడా ఇందులో ఒక భాగము. త్రివిధ నియమబద్ధత నిష్ఠగా ఆచరించాలి. మనసు చెదిరితే, తక్కిన వాటిది అధోగతియే. మంచివాని ఇంటి ముంగిట గంగ పారుతుందట. మనసును చెదరనీయవద్దు. తక్కసవన్నీ అదుపులో ఉంటాయి. ఆరోగ్యంతో, దీర్ఘాయుష్కుడై ఉంటాడు. తలనొప్పి కూడా దరిచేరదు. శ్రమపడినా ఆయాసం రాదు. ఎప్పుడూ నవ్వుతూ బద్ధకపడకుండా గీతా వాక్యంలో చెప్పినట్టు ధీరోదాత్తుడై ఉంటాడు. ఇట్టి గుణాలు కలవాడు ఒక్కడు లేకపోయినా, చింత వద్దు. బ్రహ్మచారి అంతరంగం, బహిరంగం ఒకేవిధంగా పరిశుద్ధి చెంది ఉంటాయి.

పునరుత్పత్తి సామర్థ్యం గల వీర్యాన్ని కూడబెట్టి, ఊర్ధ్వరేతస్కుడైన వాడు. పైన చెప్పిన శక్తి సామర్థ్యాలు కలిగి ఉండటంలో వింత లేదు. పతంజలి ప్రవచించిన పంచ నియమాలను, వేరుచేసి, అమలు పరచకూడదు. బహుశా, సత్యపాలనలో, తక్కిన నాలుగు ఇమిడి ఉన్నాయి గనుక అది పటిష్టం. ప్రస్తుత పరిస్థితుల కనుగుణంగా వీటిని పదకొండు నియమాలుగా రూపొందించారు. వినోబా భావే మాటల్లో అవి : అహింస, సత్యం, అస్తేయం (దొంగతనం చేయకుండుట), బ్రహ్మచర్యం, అపరిగ్రహం, శ్రమశక్తి జిహ్వాచాపల్య నియంత్రణ, నిర్భీకత, పరమత సహిష్ణుత, స్వదేశీ, అనగా - ఈ దేశపు వస్తువు అని - మనదేశంలో తయారయిన వస్తువులనే (అందునా చేతితో చేసినవి, ముఖ్యంగా పొరుగువారు చేసినవి) వాడుక చేయగలమని ప్రతిజ్ఞ చేయడం, అస్పృశ్యతా నివారణ.

వీటిని సత్యపాలనతో సాధించగలం. కాని జీవితం తిన్నగా ఉండదు. ఒక సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించి ఊరుకుంటే చాలదు. సిద్ధాంతానికి ఉపసిద్ధాంతాలను జోడించి అనుకున్నది అయ్యే వరకు, వెంటపడాలి.

ప్రతీ నియమం, ప్రధానమయినదే. ఒకటి భంగమయితే, సమతౌల్యం చెడుతుంది. సత్యాహింసలకు గండికొట్టినా క్షయమే అని జనరంజకమైన విశ్వాసం. అస్తేయం, అపరిగ్రహం అనేవి ఎవ్వరికీ తెలియవు. అందుకని ఆ నియమాలను పాటించం. బ్రహ్మచర్య నియమాన్ని సరదాగా, పాటించీ

పాటించనట్లుండడం కోపాన్ని తెప్పిస్తుంది. విలువలను ఇష్టం వచ్చినట్లు పెంచి, తగ్గించి ఆటాడే సమాజం, లోపభూయిష్టం. బ్రహ్మచర్యం అనేదాన్ని సంకుచితంగా తీసుకోడం, దాన్ని భంగపరచడమే. దీనివల్ల నిజంగా నిష్ఠతో బ్రహ్మచర్యపాలన చేసేవారు. హాస్యాస్పదులై అవమానితులౌతారు. కనుక నియమాలనన్నిటినీ ఒక్క అంశంగా తీసుకోవాలి. అప్పుడే బ్రహ్మచర్యానికి సార్థకత.

(హరిజన్ 8-6-47, పుట 180)

★ ★ ★

జిహ్వా చాపల్యాన్ని అరికట్టుట

కామ ప్రకోపాన్ని అరికట్టడం జిహ్వాచాపల్యం లేకుంటే చాలా సులువు. విక్టోరియా వసతిగృహంలో ఎవరి జిహ్వాకు ఎలా కావాలో అలా మసాలాలు వాడి వండి వడించేందుకు, అనేక వంటశాలలున్నాయి. అంటే మనము మన జిహ్వా చాపల్యానికి బానిసలమవుతూ వున్నాం. తినేందుకే బ్రతుకుతున్నాం. ఇది పాశవికత. చివరకు, మన రుచికి అనువుగా పదార్థాల తయారీకి సూత్రాలనిచ్చే ప్రకటనలను వెతుక్కుంటూ పోయే పరిస్థితికి దిగజారుతున్నాం. ఇది సరికాదు. ఆలోచించండి.

(ఆశ్రమంకట్టుబాట్లు అచరణలు, 1959 పుటలు 134-35)

★ ★ ★

అస్తేయం

మనమంతా ఏదోవిధమైన దొంగతనానికి పాల్పడుతున్నాం. ప్రస్తుతం, అవసరం లేని పదార్థాలను సంగ్రహించి ఉంచడం దొంగతనమే. దాని అవసరం ఉన్న వాళ్ళకి అది లభ్యం కాదు గదా! ప్రకృతి మన అవసరాలకు సరిపడేటంత ఉత్పత్తిని, ఎల్లప్పుడు, సమకూరుస్తుంది. అంతకుమించి, ఏ ఒక్కరూ సంగ్రహించక పోతే దారిద్ర్యం ఉండదు. నేను సామ్యవాదినికాను. ఎవరి హక్కునూ హరించమనను. అయితే దానివల్ల కాంతిరేఖ కనుపించదు. అహింస బ్రతుకదు. కనుక ఎవరికి వారే ఆత్మపరీక్ష చేసుకొని, స్వంతలాభం కొంత మానుకు, పరుల కోసం పాటుపడితే, మంచిదికాదూ? మనదేశంలో కోట్లాదిమందికి ఒక్క పూటయినా కడుపునిండా సరి అయిన తిండిలేదు.

వారి కడుపులు నిండేంత వరకు, అవసరానికి మించి ఉంచుకునే హక్కు మనకెవరికి లేదు. అంతేకాదు వారి తృప్తికోసం స్వచ్ఛందంగా మనం మాడినా మంచిదే.

(ఆశ్రమం కట్టుబాట్లు 1959 - పుటలు 136, 7)

★ ★ ★

అపరిగ్రహం

అస్తేయతలోనిదే అపరిగ్రహం. కావలసిన దానికి మించి తీసుకోరాదు. దాచిపెట్టుకోరాదు. ఆహారం, వస్త్రాలు, గృహ పరికరాలు. ఏవైనా సరే మాట వరసకి, అక్కరలేని ఒక్క కుర్చీ అయినా అట్టిపెట్టుకోగూడదు. దీనితో బ్రతుకు సుకరమవుతుంది.

(ఆశ్రమం కట్టుబాట్లు - 1959 పుట 113)

★ ★ ★

శరీర శ్రమ

అస్తేయం, అపరిగ్రహం అనుసరించాలి అంటే శరీర పరిశ్రమ ముఖ్యం. కష్టపడి, శరీరారోగ్యం కాపాడుకుంటే, తమను, సమాజాన్ని ఉద్ధరించవచ్చును. తమ పని తామే చేసుకుంటే, అన్నీ లాభాలే. అయితే, శిశువులకు అస్వస్థులకు, అంగవికలులకు, వృద్ధులకు ఈ నియమం లేదు.

(ఆశ్రమ నియమాల అనుసరణ - 1959 పుట 113)

★ ★ ★

స్వదేశీ

ఇది అత్యావశ్యకం. అందరూ మనసారా ఈ పద్ధతిని అనుసరించాలి. పొరుగువారికి సహాయపడు అనే కట్టుబాటును గాలికి వదలి, ఎవరినో ఉద్ధరించ పూనుకుంటున్నాం. మీకు కావలసిన పదార్థాలను మీరున్నచోటనే పొరుగుపరిచితుడే సమకూరుస్తున్నప్పుడు ఏ బొంబాయి వర్తకుడో మిమ్ములను మభ్యపెడితే, దానికి ఒడంబడుట న్యాయమా? స్వదేశీ అన్న పదంలో నా ఉద్దేశ్యం అది. మీ ఊరి మంగలిని గాలికి వదలి ఏ సెలూన్ నో పోషించడం తప్పు. మీ ఊరి మంగలిని తన కౌశల్యం పెంచుకొనేటట్టు ప్రోత్సహించండి.

పట్టణాలకు పంపి ట్రైనింగు ఇప్పించండి. అంతవరకు ఇంకొకరి వెంటపడరాదు. అదీ స్వదేశీ. ఇండియాలో లభ్యంకాని వస్తువులు వాడటం మానేయండి. అలా ఆలోచించి చేసినపుడు పిల్‌గ్రిమ్స్ ప్రోగ్రెస్" అనే గ్రంథంలో యాత్రికుడి బరువు దించుకొని సుఖపడిన విధంగా హాయిగా ఉంటారు. భవబంధాల నుంచి బయటపడి హాయిగా ఊపిరి పీల్చుకుంటారు. స్వదేశీ నియమాన్ని అమలు పరచి, స్వేచ్ఛగా ఉండండి.

(ఆశ్రమ నియమాల అనుసరణ 1959 పుట 137-39)

★ ★ ★

నిర్భీకత (భయరాహిత్యం)

నా పర్యటనలో చదువుకున్నవారు భయగ్రస్తులై ఉన్నట్టు గ్రహించాను. నోరు విప్పినపుడు మన ఆంతర్యాన్ని బయట పెట్టం. గుసగుసలు పోతాం. కాని అందరిముందూ మనసులో ఒకటి, బయటకు వేరొకటి ఇలా బ్రతుకుతున్నాం. మరి పెద్ద మనుషులనిపించుకునే వారందరు ఇంతేనా? ఈ ద్వంద్వం అవసరమే. అనుకున్న దానిని స్పష్టంగా చెప్పడానికి భయమెందుకు? భయమంటూ ఉండాలంటే ఆ పరమాత్మంటే భయపడాలి. సత్యమార్గంలో నడిచేందుకు భయరాహిత్యం ముఖ్యం. గీతా వాక్యం కూడా ఇదే. ఫలితము ఎలా ఉంటుందోనని నిజం చెప్పడానికి వెరుస్తాం. దేవుడంటే భయమున్నవానికి, ఇక వేరేదానిపట్లనూ భయం అక్కరలేదు. మతం, ధర్మం తెలుసుకోవాలంటే, దేశాన్ని ప్రగతిపథంలో నడిపించాలంటే, నిర్భీకత అవసరం. ఇంకొకరు మనను భయపెట్టి లొంగదీసినట్టే మనమూ మనదేశవాసులను చేయచూడటం అనాగరికత. కనుక భయం లేకుండా బ్రతకండి.

(ఆశ్రమ నియమాల అనుసరణ, 1959 పుటలు 139-40)

★ ★ ★

అస్పృశ్యతా నివారణ

హిందుత్వానికి అస్పృశ్యత ఒక మాయని మచ్చ. ఇది ఆది నుండి లేదు. మనం బానిసత్వపుబ్రతుకుల అధమస్థితిలో ఉన్నప్పుడు ఆవరించి, అంటిపెట్టుకొని, నిలిచి ఉంది. అభిశప్తులమైన మనకు, ఇది ఉన్నన్నాళ్లూ

శాపవిముక్తిలేదు. కష్టాలు ఇలాగే ఉంటాయి. మన తప్పులకు శిక్షననుభవిస్తూనే ఉంటాం. ఏదో వృత్తిని అవలంభించిన వాడు అస్పృశ్యుడా? చదువుకున్నవారు కూడా దీనిని సమర్ధిస్తే, వారికంటె చదువులేనివారు లక్ష రెట్లు నయం. ఆ చదువెందుకు? తగలెట్టడానికా? ఆలోచించండి.

(ఆశ్రమ నియమాల అనుసరణ 1959 పుట 140-141)

★ ★ ★

మౌన వ్రతం

సత్యాన్వేషి మౌనంగా ఉంటే మంచిదనిపించింది. దీని సామర్ధ్యంఅవర్ణనీయం. ఆఫ్రికాలో ఒక మిషనరీల ఆశ్రమానికి వెళ్ళినప్పుడు వారు మౌనవ్రతం పాటించడం గమనించి, మౌనవ్రతం ఆశయం ఏమిటని అడిగాను. ఆశ్రమానికి పెద్ద ఇలా సెలవిచ్చారు. "మనం బలహీనులం. అంతరాత్మ మాట వినలేకపోతున్నాం. చెకచెక వాగడం తగ్గించినా కట్టిపెట్టినా, ఆ అంతరాత్మవాణిని విని, బాగుపడతామేమో" అని మా భావన. అప్పుడు నాకు మౌనవ్రత మహిమ తెలిసింది.

(యంగ్ ఇండియా 6-8-25 పుటలు 274-5)

★ ★ ★

అతిశయోక్తి, మాట మార్చడం వగైరాల బారి పడకుండా ఉండాలంటే (అసంకల్పితంగానైనా సరే) మౌనమే. సత్య మార్గగామికి శరణ్యం. తక్కువ మాట్లాడేవాడు తూచితూచి అవసరమైనంత వరకే మాట్లాడుతాడు.

(ఆత్మకథ 1966 పుట 46)

★ ★ ★

మౌనం, నాకు భౌతికంగా, మానసికంగా, లబ్ధిని చేకూరుస్తుంది. ఒత్తిడిని తగ్గించి, వ్రాత సమయాన్ని పెంచి, మానసికంగా దైవ సాన్నిధ్యాన్ని అనుభవిస్తూ, నేను అన్నివిధాలా బాగుపడుతున్నాను. నేను "మౌనధారణ' ' కొరకు జన్మించినట్టు అనిపిస్తూంది.

(హరిజన్ 10 - 12 - 38, పుట 373 - 47)

★ ★ ★

పెదవులు కుట్టుకుని మౌనం వహించడం, మౌనమే కాదు. అలాగైతే, నాలుకను, తెగకోసినా, అదే ఫలితం కలుగుతుంది. మాట్లాడగలిగి, అనవసరంగా మాట్లాడకపోవడమే మౌనవ్రత దీక్ష

(హరిజన్, 24 6 - 33, పుట 5)

★ ★ ★

వినమ్ర భావము

వినీతుడు కానివాడు, సత్యవాది కాలేడు. సత్య సముద్రం అలల మీద ఈదాలంటే, నీ బరువు శూన్యం కావాలి. ఆవిధంగా కుంచించుకుపోవడమే వినమ్ర భావం.

(యంగ్ ఇండియా, 31 - 12 - 31, పుట 428)

★ ★ ★

అహింసాభావము, వినమ్రతకు దారితీస్తుంది. అహింస అంటే నిశ్చలతత్త్వమైన భగవంతుని పట్ల అచంచం విశ్వాసం అతని దయ కావాలంటే, వినమ్రంగా, పశ్చాత్తప్త హృదయంతో, ఆయనను వేడుకోవాలి... పండ్ల భారంతో వంగిపోయిన వృక్షంలా, మనం వంగిపోయి ఉండాలి ఆ ధీరోదాత్త వినమ్రతలో ఎంతో గొప్పతనం ఇమిడి ఉంది.

(యంగ్ ఇండియా, 12 - 1 - 21, పుట 13)

★ ★ ★

వినీత భావానికి, లోక పరిపాటిగా ఉండే ప్రవర్తనకూ అంతరం తెలుసుకోవాలి. మనసారా కాకున్న ప్రణామం చేయడం, వినమ్రత కాదు, జిత్తులమారివాడు రామనామాన్ని, జపమాల తీసుకొని, జపిస్తూ, సమాజంలో ఋషి, ముని వలె మెలగుతూ, స్వార్థపూరితమైన మనస్సుకలవాడు, వినమ్రుడు కాడు.

వినయశీలుడు తన వినయాన్ని గురించి ఎరుగడు. సత్యానికి మానదండం ఉన్నది. వినయశీలతకు లేదు. పుట్టుకతో వచ్చినవినయం దాగదు. కాని ఆ వ్యక్తికి తనను గురించి తెలియదు. వశిష్ఠ, విశ్వామిత్రులే దృష్టాంతం తాను "శూన్యం" అనిపింపచేసేదే వినమ్రం. "నాకు తెలియును" అనే

భావం రాగానే, అహంభావం ప్రవేశిస్తుంది. వ్రతాలు, దీక్షలు, చేస్తున్నామని అహంకరిస్తే, వాటి విలువ చాలమటుకు హరించపోతుంది. తన గుణగానం, తానే చేయువాడు సమాజానికి ఒక అభిశాపం. సమాజం మెచ్చుకోదు కనుక, అతడికి ఏ లాభమూ చేకూరదు. ఈ బృహత్ప్రపంచంలో, మనం అణువులము. మన అస్తిత్వం క్షణికం. అనంతకాంలో నూరేళ్లనగా ఎంత? ఈ అహంభావాన్ని మట్టుపెట్టి, ఆ అనంత తత్వంలో లీనమవడం, అదే ఒక గౌరవం. "నేను ఇది" అనేది నీకూ, దేవునికీ, మధ్య అడ్డుగోడ, ఆగోడ తీసెయ్యి. ఆ పరమాత్మలో సముద్రంలో జలబిందువు వలె ఒక అంశమవుతావు. వేరుగా వుంటే బిందువు ఇరిగిపోతుంది. కలిసిపోతే ఆ బిందువే సముద్రం అయిపోతుంది. జీవితం బుద్బుదప్రాయం అన్న వాక్యంలోని భావమిదే.

సేవావ్రతం, వినమ్రతతో, జత పడి ఉంటుంది. ఇతరులకు సేవచేసేవాడికి, తనను గురించి ఆలోచించేందుకు తీరక చిక్కదు. హిందువులు అలసత్వాన్ని, బద్ధకంగా వుండే ప్రవర్తనను వినమ్రతతో నిరాకరించాలి. పొరపడకూడదు. సర్వకాల సర్వావస్థలలో పరుల సేవచేస్తూ సతమతమవుతూ వుండటమే నిజమైన వినయం. దేవుడు క్షణమైనా తీరిక లేకుండా నిరంతరం పనిచేస్తూ ఉన్నాడు. మనం అతని సేవ చేయాలన్నా, అతనిలో ఐక్యం కావాలన్నా, విశ్రాంతి లేకుండా అతనివలెనే పనిచేయాలి. సముద్రం నుండి వేరయ్యే జలబిందువుకి అవిరి అయిపోయేలోగా, క్షణకాలం విశ్రాంతి దొరుకుతుందేమోగాని, సముద్రంలో గల జలబిందువు నిర్విరామంగా అలలతో చలిస్తూ ఉంటుంది. తప్పదు అదేవిధంగా భగవత్స్వరూపమనే జల సముద్రంలో నిమగ్నులమైతే మనకు విశ్రాంతి ఉండదు. విశ్రాంతి యొక్క అవసరమూ ఉండదు. నిద్ర కూడా ఒక పనియే. అప్పుడు కూడా మనస్సునందు భగవంతుని యోచన మెదులుతూ ఉంటుంది. ఈ అవిశ్రాంతియే నిజమైన విశ్రాంతి. ఇదియే నిశ్చలమైన శాంతికి రాజమార్గం సంపూర్ణమైన ఆత్మ సమర్పణ అవర్ణనీయం. కాని అనుభూతికి మాత్రం అది సాధ్యమే. పరిణతులైన, సమర్పితులైన ఆత్మలకు యిట్టి శాంతి లభిస్తుంది.

మనకూ లభిస్తుంది. అయితే దానికోసం తపస్సు చేస్తూ ఉండాలి.

(యరవాడ మందిరం నుంచి, 1957, పుటలు 45 - 48)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 6

ఆదర్శ మానవుడు

మనస్సును చెదరగొట్టే కోరికలను అణచి తృప్తిగా వున్నవాడు స్థితప్రజ్ఞుడు. సమాధిష్ఠుడు అని అనిపించుకుంటాడు. కష్టాలు వచ్చినప్పుడు చలించడు. ఆనందం కోరడు. పంచేంద్రియాల ద్వారా సుఖదుఃఖాలు, అనుభవానికి వస్తాయి. తాబేలు అపాయ సమయంలో తన తలను అవయవాలను లోనికి ముడుచుకున్నట్లు వివేకవంతుడు ఇంద్రియాలను భోగ వస్తువులను దరికి చేరనీయడు. ఈ అపాయం సదా సర్వదా ఉంటుంది. కనుక శాశ్వతంగా భోగవిలాసాలను బహిష్కరిస్తాడు. ఇది సతతమూ సాగే సంగ్రామం. తపస్సుతో కృశించుట, ఉపవాసదీక్షను ఆయుధంగా వాడి కొందరు పరిమితమైన ఫలాన్ని పొందుతారు. దీక్షానంతరం జాగ్రత్తగా వుండకపోతే ఇంద్రియాలు గెలుస్తాయి ఉపవాస దీక్షలో ఉన్నపుడు, నిగ్రహంతో, ఇంద్రియాలు బంధింపబడి ఉంటాయి. అయితే ఉపవాస మొక్కటే ఇంద్రియాల భోగలాలసతను శాశ్వతంగా దూరం చేయదు. దీక్షను చాలించిన తరువాత ఇంద్రియేచ్ఛ ఉధృతమవుతుంది. అప్పుడు దేవుని దయవల్లనే, మనకు నిగ్రహం అలవడి శాంతి లభిస్తుంది. ఇంద్రియాలు చాలాశక్తివంతమైనవి. జాగరూకుడు కాని వానిని అవి దిగజారుస్తాయి. కనుక వాటిని ఎప్పుడూ అణచిపెట్టి ఉంచాలి. అంతర్ముఖుడై దైవాన్ని కొలిచే వానికి ఈ బాధ తప్పుతుంది. అంటే 'నేను' అనే భావాన్ని త్యజించి "నీవే దిక్కు" అని ధ్యానిస్తే ఇంద్రియాలు గతి తప్పవు. ఆ యోగికి అట్టి ఏకాగ్రత లేనినాడు అంతా వ్యర్థమే. అతనికి భోగలాలసత పెరిగి, అది తీరకపోతే కోపం వచ్చి, ఉన్మాదియై విచక్షణను కోల్పోయి నశిస్తాడు. ఇంద్రియాలు మానవుని తమ యిష్టం వచ్చినట్లు నడిపించి, చుక్కాని లేని పడవను చేస్తాయి. తుఫానులో

కొట్టుకొని పోయి కొండను ఢీకొని పడవ తునాతునకలైపోతుంది కనుక మానవుల అవాంఛితమైన ఆచరణను అభ్యాసం చేసుకోకుండా ఉండటానికి తమ వాంఛలు వదులుకొని ఇంద్రియాలను నిగ్రహించుకొవాలి. కళ్లతో, చెవులతో, కరచరణాదులతో భగవంతుని ధ్యానించాలి. అప్పుడు అవే ఇంద్రియాలు సహకరించి ఏకాగ్రతను కలిగిస్తాయి. భగవంతుని దయవల్ల కష్టాలు తీరుతాయి. మంచులా కరిగి బాధలు, నొప్పులు ఇక్కట్లు కలిగించవు. ఏకాగ్రత లేనివాడు అంధుని వలె తడబడతాడు. ప్రాపంచిక సుఖాల అనుభవం గలవాని తెలివితేటలు 'మంచివి' అనుకున్నవి జ్ఞానికి "మంచివి" కావు. నదుల యందలి బురద నీరు సముద్రంలో కలిసినా సముద్రం నిర్మలంగా, నిశ్చలంగా ఉన్నట్లు, యోగిని ఇంద్రియ సుఖాలు కదిలించవు. కొరికలను త్యజించినవాడు స్వార్థగుణం, గర్వము లేనివాడై శాంతి పొందుతాడు. అతడు పూర్ణ మానవుడు. ఆ దయాసముద్రుడు అతనిని ఆఖరు క్షణంలో కూడా రక్షిస్తాడు.

(గీతోపన్యాసాలు. 1960, పుటలు 11 - 13)

★ ★ ★

భగవద్గీత రెండవ అధ్యాయంలో పేర్కొనబడిన ఆ స్థితప్రజ్ఞుడే నాకు ఆదర్శం. ఇతరులు నన్ను గురించి ఏమి చెప్పినా, నేను యింకా ఆ స్థితికి ఎంతో దూరంలో ఉన్నాను. ఆ స్థితికి చేరినవారిలో దైవీశక్తి వ్యాప్తమై అతని ప్రతి చర్యా అందరిని ప్రభావితం చేసి, మంచి మార్పు కలిగిస్తుంది. అట్టి ఆదర్శ సిద్ధి కొరకే నా ప్రయత్నం సాగుతున్నది. అందరివలెనే నేను మట్టి మనిషిని. నిరంతర ప్రయాసతో గమ్యం చేరుతాననే ఆశ నాకు ఉన్నది.

(హరిజన్ 23, పుట 74)

★ ★ ★

సతతము వివేకవంతుడుగా వుండే స్థిత ప్రజ్ఞుడగు సత్యాగ్రహి ఎవ్వరినీ శత్రువుగా భావించడు. ఇది మునులకు, యోగులకు మాత్రమే పరిమితమైన పదవి కాదు. ఫోనెక్స్ ఆశ్రమంలో శారీరకంగా భంగీ (పాకీ) నైనాను. చీపురు, బకెటు చేతబట్టాను. ఇప్పుడూ నన్ను నేను

అధమాధముడననుకుంటున్నాను. అంటే భంగీ అధమాధముడు కాదు సుమా! మాటవరుసకి అందరి దృష్టిలో అతనిని అలా పరిగణించడం జరుగుతున్నది. కనుక అందరికీ అర్థంకావడానికి ఆ శబ్దం వాడాను. అట్టి వానికి కూడా నిరంతరం ప్రయత్నం చేస్తే 'స్థితప్రజ్ఞత' సాధ్యమే.

మనకందరికీ, ఎప్పుడో ఒకప్పుడు మతిభ్రష్టత, ఉన్మాదం రావచ్చు. స్థితప్రజ్ఞునికి మాత్రం, కోపం, ద్వేషం ఉండవు. శాంతి, సహనం ఉంటాయి. స్వధర్మాన్ని ఓపికగా అనుసరిస్తాడు. అయితే ఆ అనుసరణ మరో మెట్టు అందుకునేందుకు ఉపకరిస్తుంది అనే భావన లేకుండా చేస్తాడు. అదేదో ఒక అర్హతగా భావించిననాడు, మత ధర్మాలకు ప్రతిష్ఠ కలిగిస్తాడు. దానితో దిగజారడం ప్రారంభమవుతుంది.

(హరిజన్, 14 - 4 - 46, పుట 78)

★ ★ ★

భగవద్గీత సందేశం సన్యాసులకు కాదు, గృహస్థులకే, నిర్భయంగా తన ధర్మం నిర్వహిస్తే, ఇది సాధ్యమవుతుంది.

(హరిజన్, 5 - 1 - 47, పుట 479)

★ ★ ★

ఈ ఆదర్శాన్ని అనుసరించడం అసాధ్యమా? కాదు, కానేకాదు. అందులో చెప్పిన నడవడిక, మానవులకు గౌరవప్రదమైనది.

(హరిజన్, 28 - 4 - 46, పుట 111)

★ ★ ★

సమతౌల్య స్థితిని చేరుకునేందుకు ఇంకా చాలా దూరంలో ఉన్నాను. నా ప్రయత్నాలింకా ఫలించలేదని ఒప్పుకొంటున్నాను.

(హరిజన్, 10 - 8 - 47,పుట 270)

★ ★ ★

శరీరధారి భవబంధితుడై "అహంకారం" నుంచి ముక్తుడు కాజాలడు. ఆ ముక్తి లభించనంత కాలం పరిపూర్ణతా సిద్ధి కలుగదు.

(యంగ్ ఇండియా. 20 - 9 - 28. పుట 319)

★ ★ ★

ఈ దేహ పంజరంలో బందీలై ఉన్నంతవరకు, సంపూర్ణ సత్యవగాహన అసాధ్యం.

(యరవాడ మందిర్ నుంచి, 1957. పుట 5)

★ ★ ★

గమ్యం దూరంగా జరిగిపోతున్నా ఆ దూరం ఎంత ఎక్కువ అయితే, మన అనర్హత కూడా అంతదేనను గుర్తింపు కలుగుతుంది. ప్రయత్నంలో ఉండే తృప్తి, సాఫల్యంలో ఉండదు. పూర్తి ప్రయత్నమే పూర్ణ విజయం.

(యంగ్ ఇండియా. 9 - 3 - 22. పుట 141)

★ ★ ★

భాగము - 2

అధ్యాయము - 7

మార్గాలు - గమ్యాలు

నాకు మార్గం తెలిస్తే చాలు. మార్గమూ, గమ్యమూ నాకు ఒక్కటే.

(యంగ్ ఇండియా. 26 - 12 - 24. పుట 424)

★ ★ ★

మార్గం బీజమైతే, గమ్యం వృక్షం. రెండిటికీ అదే అవినాభావసంబంధం.

(హింద్ స్వరాజ్. 1962. పుట - 71)

★ ★ ★

మార్గమే కదా అని పెదవి విరుస్తారు. మార్గమే సర్వస్వమంటాను నేను. మార్గం ఎటువంటిదైతే, గమ్యం అటువంటిదే అవుతుంది. వాటిమధ్య అడ్డుగోడ లేదు. దారి మీద మనకు కొంచెం పట్టు ఉన్నది గాని ఫలితం మీద లేదు. గమ్యం చేరుకోవడం, దారికి సరియైన అనుపాతంలో ఉంటుంది. ఈ ప్రతిపాదనకు అపవాదం లేదు.

(యంగ్ ఇండియా. 17 - 7 - 24, పుట 236)

★ ★ ★

సరిమైన నడవడి, యూక్లిడ్ ప్రవచించిన సరళరేఖగాదు. వేరు వేరు ఆకులున్న చెట్టు అది. ఒకే బీజానికి పుట్టినా చెట్టుభాగాలన్నీ తమతమ ప్రత్యేకతలను సంతరించుకున్నాయి. పువ్వులతోనున్న చెట్టు యొక్క అందమే వేరుగా ఉంటుంది.

(యంగ్ ఇండియా. 14 - 8 - 24, పుట 267)

★ ★ ★

దీర్ఘ చతురస్రపు ఫలకంలో ఏకొంచెం గడబిడ జరిగినా, అన్ని లంబకోణాలుగా ఉండే బదులు, తక్కువ, ఎక్కువ కోణాలవుతాయి. ఫలకాన్ని సరిచేస్తే మళ్ళీ అన్నీ లంబకోణాలవుతాయి.

(హరిజన్, 30 - 11 - 47, పుట 447)

★ ★ ★

అపవిత్ర మార్గాన, అపవిత్రగమ్యం సిద్ధి అవుతుంది. అసత్యమార్గంలో సత్యమును చేరలేము. దానికి సత్యమార్గమే గతి. అహింస. సత్యం కవలల జంట అన్న దానికి జవాబు "కాదు" అహింస, సత్యంలో నిబిడీకృతం, సత్యం కూడా అహింసతో అలాగే వుంది. ఒక నాణెపు రెండు వైపులవి. నాణెంపై లిపి వేరైనది. కాని విలువ ఒక్కటే. పూర్ణపవిత్రత లేకపోతే ఆశీస్సులందుకున్న పావన ప్రదేశం అందదు, మనస్సులో కక్ష, కార్పణ్యం ఉంటే, అసత్యం హింస మీలో ఉన్నట్లు అనుకోవాలి.

(హరిజన్, 13 - 7 - 47, పుట 232)

★ ★ ★

"కర్మణ్యేవాధి కారస్తే మాఫలేషు కదాచన" అనే గీతా వాక్యంలో పని చేయడమే నీ కర్తవ్యం, ఫలాపేక్ష కాదు. అని చెప్పారు.

(హరిజన్, 18 - 8 - 40, పుట 254)

★ ★ ★

మనం ఆ పరమాత్మ చేతిలో బొమ్మలం, ఏది మనను ప్రగతి

పథంలో తీసుకుపోతుందో, ఏది మనకవరోధమో తెలియదు. కనుక మార్గం సవ్యంగా ఉండేటట్టు చూసుకుంటేచాలు. గమ్యం సరి అవుతుంది.

(దక్షిణాఫ్రికా సత్యాగ్రహం, 1950, పుట 318)

★ ★ ★

సరియైన గమ్యాన్ని ఎంచుకొని ఏర్పాట్లుచేసుకున్నా, అది అమలు అయే మార్గం తెలియకపోతే పనికాదు. అందుకని నేనుపథకం సఫలమయే మార్గాన్ని జాగ్రత్తగా అనుసరిస్తాను. ఆ దారిన ముందుకు సాగే ఏర్పాట్లు సరిగా ఉంటే, గమ్యం నిశ్చితం. దారిలో ముళ్ళు లేకుండా చూసుకుంటే, దరిని చేరి తీరతాం.

(గాంధీ రచనల నుంచి 1957, పుట 36 - 37)

★ ★ ★

ఆశయాల గురించి సానుభూతి ఉన్నా వాటి సిద్ధికి హింసావలంబనను తీవ్రంగా ప్రతిఘటిస్తాను... అసత్యం, హింస, వీటి సాయంతో శాశ్వతమైన మంచి లభ్యం కాదు, నా అనుభవం మీద గ్రహించిన ఈ సూత్రాన్ని ''కల' ' అనుకుంటే ''అందమైన కల'' అంటాను.

(యంగ్ ఇండియా, 11 - 2 - 24, పుట 406)

★ ★ ★

దారి సరిగా వుంటే, అంతం సరిగానే ఉంటుంది. అహింసామార్గంలో పూర్ణస్వాతంత్ర్యం లభించడం ప్రతిదేశానికి సాధ్యమే.

(హరిజన్, 11 - 2 - 39, పుట 8)

★ ★ ★

ఖడ్గంతో సిద్ధించే లబ్ధి ఖడ్గంతోనే పోతుంది అనే నా నమ్మకం ఎప్పటికీ నశించదు.

(హరిజన్, 2 - 9 - 39, పుట 260)

★ ★ ★

ఆశయపవిత్రత ఉన్నప్పుడు అనుకున్న ఫలితం వచ్చినా రాకపోయినా, చింతంచకుండుట. ''సరిమైన దారిని పోవాలి. ఫలితం దైవాధీనం అనాలి,

అన్నీ సరిగ్గా ఉంటాయి."నిస్సంగత్వమంటే విశ్లేషణ యిది.

(హరిజన్, 7 - 4 - 146. పుట 72)

★ ★ ★

జయం, అపజయం మన చేతుల్లో లేదు. మన పాత్రను సరిగా నిర్వహిద్దాం... సాధన మాత్రమే మనది. సిద్ధి ఆ పరమాత్మ ఇచ్చ ప్రకారమే లభించగలదు.

(హరిజన్, 12 - 1 -47, పుట 490)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 8

అహింస నిర్వచనం

భౌతికమైనది కాక పారమార్ధికకమైన ప్రేమ దేవుని చూపుతుంది.

(హరిజన్, 23 - 11 - 47, పుట 425)

★ ★ ★

ప్రేమలో దేవుడున్నాడు.

(దక్షిణాఫ్రికా సత్యాగ్రహం, 1950, పుట 237)

★ ★ ★

అహింస అంటే అందరి పట్ల విశ్వవ్యాప్తమైన ప్రేమ.

(యరవాడ మందిరం నుండి, 1957.పుట 10)

★ ★ ★

సెయింట్ పాల్ నిర్వచించినట్లు మాత్రమే కాక అంతకుమించినది ప్రేమ. "అహింస"లో "మానవులు" మాత్రమే కాదు. జీవకోటి అంతా ఉంది. ఇంగ్లీషు మాట "లవ్" అంటే వాసనాది అర్థాలు కూడా స్ఫురిస్తాయి. కనుక హింసకు వ్యతిరేకమైన అహింస అనే నిషేధాభిధనాన్ని ఉపయోగించాను. అయితే ఇందులో వ్యతిరేకమైన శక్తి లేదు. అన్ని శక్తులకతీతమైన యోగశక్తియిది.

(హరిజన్, 14 - 3 - 36,పుట 39)

★ ★ ★

అహింస దైవిక శక్తి. మనం అహింసను ఎంతనేరిస్తే, అంతగా దేవుని వలె అవుతాము.

(హరిజన్, 12 - 11 - 38, పుట 326)

★ ★ ★

అహింస అంటే అపాయం కలిగించకుండటం మాత్రమే కాదు. అపకారికి కూడా ఉపకారం చేయమని ఉద్బోధించే సకారాత్మక ప్రక్రియ అహింస. అయితే పాపి పాపాలు చేస్తూంటే చూస్తూ ఊరుకోవడం సరి కాదు. పాపకర్ముడికి దూరంగా ఉండడం, దానివల్ల పాపికి కష్టం, నష్టం కలిగినా సరే - అహింసలో ముఖ్యాంశం. నా కుమారుడు పాపి అయితే నేను వానిని సమర్థించను. నాకు వాని పట్ల నిజంగా ప్రేమ ఉంటే అతనికి చావు మూడినా అతనికి నాసహాయము లభించదు. ఆ ప్రేమ మూలంగానే, పశ్చాత్తప్తుడైననాడు అతనిని నా అక్కున చేర్చుకొని సేద దీరుస్తాను. "దారి తప్పిన కుమారుడు" అనే కథలో కూడా ఇదే ఉన్నది. బలవంతంగా హింసతో, అతనిని మంచివాణ్ణిగా మార్చేందుకు ప్రయత్నించను.

(యంగ్ ఇండియా, 25 - 8 - 20 పుట 2)

★ ★ ★

సకారాత్మకార్థంలో "అహింస" అంటే నా శత్రువును కూడా ప్రేమించగలుగుట అను ఔదార్యము, నా తండ్రి, నా కుమారుడు వీరి యెడల ఏ నియమాలు పాటిస్తానో, నా శత్రువు యెడల కూడా అవిధంగానే మెలగవలెను. దీనిలో సత్యం భయరాహిత్యము ఉంటాయి. తమకిష్టమైన వానిని మోసగించలేరు. కనుక అతనంటే భయముండదు. అతనిని భయపెట్టరు. ప్రాణదానం అత్యుత్తమం. ఆ దానం నిజంగా చేస్తే ఎవరూ శత్రువులుండరు. గౌరవనీయమైన అవగాహన కుదురుతుంది. భయగ్రస్తుడే దానాన్నియ్యలేడు. కనుక తాను నిర్భీకుడై ఉండాలి.

(మహాత్మాగాంధీ రచనలు, ఉపన్యాసాలు, నాల్గవ కూర్పు, పుట 346)

★ ★ ★

మనను ప్రేమించే వారిని తిరిగి ప్రేమించుట అహింస కాదు. మనను ద్వేషించే వారిని ప్రేమించుటయే అహింస. ఈ మహత్తర ప్రేమ

సూత్రాన్ని అనుసరించుట ఎంత కష్టమో, నేనెరుగుదును, అన్నీ మంచి పనులు, గొప్ప పనులు, వీటి సంగతి అంతే కదా. ద్వేషించిన వానిని ప్రేమిచండమనేది, దుష్కరతమము, కాని పూనికతో ఆచరిస్తే, ఈ విషయం కూడా భగవంతుని దయవలన ఆచరణ సాధ్యమే.

(గాంధీ రచనల నుండి ఎన్నిక చేయబడినది, 1957, పుట 17)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 9

మానవజాతి నియమము (విధానము)

హింసతో నిండియున్న ఈ ప్రపంచంలో "ప్రతి పంటిలోనూ, ప్రతి గోటిలోనూ, రక్తవర్ణం" గోచరిస్తుంది. మానవుడు పశువు కంటె ఉత్తమజాతికి చెందినవాడు. మానవునిలో దైవాంశమే అహింస, హింసావృతమైన పరిసరాల్లో, మానవుడు తాను అహింసావ్రతుడైనంత వరకే తన అస్తిత్వమని చాటిచెప్పాలి. తన సహజప్రవృత్తి అహింస అనీ, తన శరీరాన్ని ఈ ఆత్మ బోధను వ్యక్తీకరించేందుకు మాత్రమే ఉపయోగిస్తానని చెప్పాలి. కోప, ద్వేషాది, ఇంద్రియ ప్రవృత్తులు పరిహరించి తన విధిని నిర్వర్తిస్తానని చెప్పాలి. పిరికితనాన్ని బలహీనతను, నిగ్రహించి, మానవ స్వభావమైన అహింసను పెంపొందించగలనని విశ్వాసంతో వక్కాణించాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 24 - 6 - 26, పుట 230)

★ ★ ★

అహింస పర్వత గుహలలో నివసించే ఋషులకు మాత్రమే పరిమితం కాదు. అందరికి ఇది సాధ్యమే. మానవజాతికిది సహజం. తనలో పశుత్వాన్ని వర్జించాలి. దీని కోసం అహింస పట్ల నమ్మకం మాత్రమే చాలదు. అహింసావ్రతి కావాలి. నేను మనసారా నమ్మినప్పుడు, ద్వంద్వం ఉండదు, ధైర్యంగా అనుకున్నది చేయుట ఉంటుంది. నిప్పు, నీరు వలె అహింస, భీరుత్వం ఒకదాని కొకటి ఘాతుకాలు.

(హరిజన్, 4 - 11- 39,పుట 331)

★ ★ ★

నేను స్వాప్నికుడను కాను. నేను ఆదర్శాలను అమలుపరుస్తాను. హింస పశుసహజమైన విధంగానే అహింస మానవులకు జన్మసిద్ధమైన సహజగుణం. పశువులోని ఆత్మసుప్త స్థితిలో ఉండి. దేహబలాన్ని, తప్ప వేరెట్టి అంశాన్ని తెలుసుకొనలేదు. హింసావృతమైన సృష్టిలో ఆత్మబలం పరిపుష్టమైన అహింసను గుర్తించిన మహర్షులు, న్యూటనును మించిన వివేకం గలవారు. వెల్లింగ్టనును మించిన వీరులు, ధీరులు, వారు ఆత్మ బోధను కలిగించారు.

(యంగ్ ఇండియా, 11- 8 - 20,పుట 3)

★ ★ ★

1. అహింస మానవ జాతికి సహజ ప్రవృత్తి. పశుబలాన్ని మించినది.
2. దేవుని ఆదేశమైన ప్రేమను నమ్మనివారికి, ఆఖరు దశలో అహింస అక్కరకురాదు.
3. ప్రతివ్యక్తికీ ఉన్న అభిమానం ఆతని ఆదర, గౌరవాలను పరిరక్షిస్తుంది. కాని ఆస్థి హక్కులను మాత్రం రక్షించలేదు. అయితే ఆ పనికి కూడా అహింస, ఇతరములైన శస్త్రాస్త్రముల కంటే ఎక్కువ ఉపయుక్తం.
4. తమ గౌరవాన్ని తప్ప, తక్కువ వాటినన్నిటినీ, అహింసా వ్రతులు త్యాగం చేయాలి. ఆధునిక సామ్రాజ్యవాదం, తన రక్షణకు హింసావలంబి కనుక, పరదేశాల ఆక్రమణతో ముడిపడినచో అహింసతో, పొత్తుకుదరదు.
5. దేవుని ప్రేమసిద్ధాంతాన్ని నమ్మి మానవులనందరినీ అభిమానించే ప్రతి వ్యక్తీ (చిన్నా, పెద్దా, ఆడా, మగా, ఆబాలగోపాలం) అహింసను అనుసరిరంచగలరు. అహింసను బ్రతుకుటకు స్వీకరించాక, అర్ధాంగీకారాలకు అర్థం లేదు.
6. వ్యక్తికి మంచిదైన అహింస, మానవజాతికి మంచిదా కాదా అను మీమాంస అనుచితం.

(హరిజన్, 5 - 9 - 36, పుట 236)

★ ★ ★

దైనందిన జీవితంలో, అసంకల్పితంగా, ఒకరితోనొకరు, పారస్పరికంగా, అహింసా మార్గాన్నే అవలంభిస్తున్నాం. విధ్వంసక విషయాల మధ్య ఇంకా ఉన్నాం. అంటే విధ్వంసాన్ని మించిన సంగతి ఉన్నట్టే కదా. ఆ మహత్తర సూత్రాధీనమై మనం ప్రగతి పథంలో పయనిస్తున్నాం. బ్రతుకుబాట అదే అయితే ఇంక ఆలొచన ఎందుకు? ప్రత్యర్థిని ప్రేమతో పరిచయం చేసుకో నా బ్రతుకు ఇట్లే గడిచింది. నా సమస్యలన్నీ తీరినట్టు కాదు కాని ప్రేమసూత్రం విధ్వంసం చేయనంత మేలు చేసింది.

(యంగ్ ఇండియా, 1 - 10 - 31,పుట 286)

★ ★ ★

సమాజ నిర్మాణం, అహింసను మనసారా అంగీకరించడం ద్వారా, జరుగకపోయినా, తమ తమ సత్యాలను పారస్పరిక ఆమోదంతోనే నిలుపు కోగలుగుతున్నారు. అలా కానినాడు మహాక్రూరులు కొద్దిమంది మిగిలి ఉండేవారు. కుటుంబాలు, సమాజాలు, దేశాలు ఈ ప్రేమబంధంతోనే మనగలుగుతున్నాయి. అయితే దీన్ని శ్రద్ధగా పరిశీలించే వివేక బుద్ధి అలవడలేదు.

(హరిజన్. 22 - 42 - పుట 48)

★ ★ ★

అణువులలో సంయోగశక్తి ఉన్నది. కనుకనే కణాల నిర్మితి అయినా ఈ విశ్వం ముక్కలు కాకుండా ఉన్నది. జీవపదార్థాలకు సహజమైన ఈ శక్తి ప్రేమ. తండ్రి కొడుకూ, సోదరసోదరీమణులు, మిత్రులు, వీరిని ఈ శక్తిపట్టి ఉంచుతుంది. ఈ శక్తిని సర్వజీవులకు సర్వాంగీణం చేయాలి. అంటే భగవత్ జ్ఞానం ఉండాలి. ప్రేమ ఉన్నచోట జీవం ఉన్నది లేనిచోట వినాశానికి దారి తీస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 5 - 5 - 20 పుట 7)

★ ★ ★

మన ఆస్తిత్వానికి మూలధారమైన ప్రేమ సూత్రానికి ప్రతీకలు మహర్షులు, మునులు, సత్పురుషులు, పశుత్వపు కోపానికి లోనవుట తథ్యమే అయినా, ప్రేమ సూత్రం లేదు అనలేము..అహింసావ్రత దీక్షకరినం.

అహింస, ప్రేమమార్గం విశ్వవ్యాప్తం అయిననాడు, దేవుడు స్వర్గంలో వలె, భూమిమీద కూడా రాజ్యంచేస్తాడు. భూమి మనది, మనమెరిగినది. మరి మనలో స్వర్గమో? కొందరికి పనికి వస్తుంది.

(హరిజన్, 26 - 9 - 36, పుట 260)

★ ★ ★

ఈ ప్రేమ మార్గ ప్రతిపాదనను నిరూపించిన వాడు, ఆధునిక శాస్త్రజ్ఞులను మించిన వాడు. మన ప్రయోగాలు ఇంకా అందరికీ అందుబాటులో లేవు అని ఒక భ్రమ నాకు ఉన్నది. అమలులో ఈ విషయం నన్నెంతో తృప్తిపరుస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 1 - 10 - 31, పుట 287)

★ ★ ★

మొత్తం మీద బ్రతుకుతున్నారు. అన్న నిజం ప్రేమ సూత్రప్రేరణను ధృవపరుస్తూంది. ద్వేషాలదులది పైచేయి అయి ఉంటే, మనం మిగిలి ఉండి ఉండము. కాని, "హింస" యే మూలాధారం అనే భావనతో, దేశాలుబ్రతుకును ఈడుస్తున్నాయి. కాని ఇది సరికాదని నా ప్రయోగాలు నిరూపిస్తున్నాయి.

(హరిజన్, 13 - 4 - 40, పుట 90)

★ ★ ★

ఈ విశ్వంలో శాశ్వతమైనది ప్రేమబంధమే. చరిత్ర, తగవులు, యుద్ధాలనే క్రోడీకరిస్తుంది. స్నేహబంధాన్ని కాదు. అనేక గ్రామాలు పట్టణాలు ప్రేమ బంధంవల్లనే తగవులు మాని నిలిచి ఉన్నాయి.

(ఆశ్రమ సోదరీమణులకు బాపూలేఖలు, 1960, 113)

★ ★ ★

చరిత్రను జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే, మానవుడు అహింస వైపు అగ్రసరుడు కావడం కనిపిస్తుంది. మన పూర్వీకులు మానవ మాంస భక్షకులు. తరువాత "వేట" మొదలయింది. సతతం పరిభ్రమించే వేటకాని బ్రతుకుపై విసుగు కలిగింది. వ్యవసాయ ప్రారంభం పుడమితల్లి కరుణతో పొట్టపోసుకోవడం

మొదలయింది. పరిణామదశలో మనిషి సంచారియై స్థిరపడి, నాగరికుడై, దేశాలను, జాతులను ఏర్పరచుకొని, "హింస" కు ప్రతిగా "అహింస"ను నిలబెట్టి ఉద్ధరింపబడ్డాడు

(హరిజన్, 11 8 - 40. పుట 245)

★ ★ ★

అసాధ్యమైనవి సాధ్యం కావడం సంభవమేనని అనేక దృష్టాంతాలు నిరూపిస్తున్నాయి. విజ్ఞాన శాస్త్ర విజయాలు, మన మనుగడకు సంబంధించిన ప్రేమ సూత్రం ముందు దిగదుడుపు. వాద వివాదాల వలన దీని నిరూపణ జరుగదు. త్యాగపూర్ణమైన జీవితాలు గలవారే నిరూపించగలరు. అందుకు అందరం సిద్ధం కావాలి.

(హరిజన్, 26 - 9 - 36,పుట 260)

★ ★ ★

అహింసవైపు పురోగతి ఉందని ఒప్పుకుంటే, ఇంకా కావలసినది ఉన్నది అనికూడా గ్రహించాలి. ఏదీ స్థాణువుకాదు. ప్రతిదీ జంగమమే. ముందుకో వెనకకో కదలడం జరుగుతూనే ఉంటుంది. దేవుడు తప్ప వేరెవ్వరు చక్రనేమి క్రమ బారినుంచి బయటపడలేరు.

(హరిజన్, 11 - 8 - 40,పుట 245)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 10

అహింసా శక్తి

భూమిపైనా, ఆకాశంలోనూ అహింసయే మానవజాతిని ఉద్ధరిస్తుంది. హింస తాత్కాలికంగా ఫలప్రదం అయినట్లు కనిపించినా చివరికి అది చేసేది కీడేనని, అందరూ తెలుసుకోవాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 21 - 5 - 25, పుట 178)

★ ★ ★

అహింస అప్రతిహతమైన ఆయుధం. వినాశంధ్యేయం కాదు.

మానవుడు చచ్చి బ్రతుకుతాడు. ఇతరులను చంపి బ్రతుకడు. కనుక ఏ విధమైన హింస కాని చంపుట గాని మానవజాతికి తలపెట్టిన పెద్దనేరము.

(హరిజన్. 20 - 7 - 35. పుట. 180)

★ ★ ★

గత ఏబది ఏండ్లుగా, ఎంతో జాగ్రత్తతో, పటిష్టంగా అహింసాసిద్ధాంతాన్ని అనుసరించాను. ఇంట్లో, సంస్థలో ఆర్థిక, రాజకీయ రంగాలలో దానినమలు పరిచాను. దానికి నా పొరపాట్ల వలన తప్ప ఎక్కడా అపజయం లేదు. దేవునికి మారుపేరైన సత్యాన్ని అన్వేషిస్తున్నాను. ఈ అన్వేషణలో "అహింస' ' నాచేతికి చిక్కింది. నా ధ్యేయం అయింది దాని కొరకే నేను బ్రతుకుతున్నాను.

(హరిజన్. 6 - 7 - 40. పుట 185 - 86)

★ ★ ★

అద్భుతాల యుగంలో, క్రొత్తసిద్ధాంతాన్ని ఎప్పుడూ తృణీకరించడం జరుగదు. కష్టసాధ్యం, అసాధ్యం అవదు. అన్నీ సాధింపబడుతున్నాయి. 'అహింసా' మార్గంలో అనేక విషయాలను కనిపెట్టడం జరుగుతుందని నేను గట్టిగా చెప్పగలను.

(హరిజన్, 25 - 8 - పుట 260)

★ ★ ★

"అహింస" ఒక విజ్ఞానమే. అంధవిశ్వాసం గాదు, కనుక అహింసకు అపజయం అన్నది లేదు. అపజయం కలిగితే అది జయం కలిగేందుకు మొదటి మెట్టు.

(హరిజన్. 6 - 5 - 39, పుట 113)

★ ★ ★

అహింస, రేడియం వలె, దుష్టత్వాన్ని రూపుమాపి సతతం ఆరోగ్యాన్ని నిలబెట్టి పెంచే గుణం కలది.

(హరిజన్. 12 - 11 - 38. పుట 327)

★ ★ ★

జీవాన్ని తినే జీవమై, రక్తంచిందించే తగాదాల మయమై జీవిస్తున్నాం.

సత్యమూలకాన్ని తెలుసుకున్న మహర్షులు. "తోటి వారికి సాయపడి తన బ్రతుకును ఉద్ధరించునది. అహింసా వ్రతంతోనే. ఇంకో విధంగా కాదు, విద్యుచ్ఛక్తిని ఈధరును మించినదీ శక్తి. అహింసా వ్రతం కేంద్రబిందువుగా స్వయంకృషి ఉంటుంది.

(హరిజన్, 14 - 3 - 36, పుట 39)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 11

అహింసా పూజారుల గుణగణాలు

మరణశయ్యపై నుండి కూడా చిరునవ్వు చిందిస్తారు. అహింసాయుధంతో మాత్రమే, శత్రువులను నిర్జించి వారిని దగ్గరకు తీస్తారు.

(హరిజన్, 2 - 8 - 1940, పుట 19)

★ ★ ★

అహింస బలవంతుల ఆయుధం. బలహీనుల వద్ద అది మిథ్యా ప్రదర్శన. భయం, ప్రేమ వ్యతిరేకభావాలు ప్రతిఫలాపేక్ష లేకుండా, ఉన్నది ఇవ్వడమే ప్రేమ, ప్రేమ తనతోనూ, ప్రపంచంతోనూ పోరాడి విజయాన్ని సాధిస్తుంది. సత్యమార్గంలో, అహింసను అనుసరిస్తే బ్రతుకు తిన్ననై, సమస్యలు సమసిపోతాయి.

(యంగ్ ఇండియా, 1 - 10 - 1931, పుట 287)

★ ★ ★

వ్యతిరేక శక్తుల మేళవింపు శక్తి నష్టం కాదు. ఇది యంత్రాలకు మాత్రమేగాక, మానవుల చర్యలకు కూడా వర్తిస్తుంది. యంత్రాల విషయంలో గణించి, గుణించి, ఫలితం ఎలా ఉంటుందో చెప్పగలం. మనంచేసే పనుల విషయంలో అది సాధ్యం గాదు. మన అజ్ఞానం "ఇవి లేవు" అనే నిర్ణయానికి, దారితీయరాదు. అజ్ఞానంలో ఉన్నాము గనుక, నిస్సంకోచంగా దేవుని నమ్మాలి.

(హరిజన్, 7 - 1 - 1939, పుట 417)

★ ★ ★

అహింసా పూజారి పిరికివాడు గానేరడు. ధైర్యం సాహసం విషయంలో సైనికుని అధిగమిస్తాడు.

(ది మోడర్న్ రివ్యూ, అక్టోబరు, 1916)

★ ★ ★

అహింస జీవికి అనన్యశక్తివంతమైన ఆయుధం. పిరికివాని దరికి రాదు. జీవంతమైన శక్తి, నిర్జీవ సిద్ధాంతం గాదు. అందుకనే, "అహింసాపరమో ధర్మః" అన్నారు.

(యంగ్ ఇండియా, 6 - 9 - 1928, పుట 301)

★ ★ ★

నా అహింసకు నిర్బలత్వం, అంగవైకల్యం లేదు. సర్వశక్తివంతమిది. అహింస ఉన్నచోట సత్యం ఉంది. సత్యమే దైవము. సర్వాంతర్యామి. ఆయన ఎక్కడ, ఎలా ప్రకటితమవుతాడో, ఎవరికీ తెలియదు. సత్యాహింసలు రాజ్యం చేసే చోట, శాంతి సౌఖ్యాలుంటాయి. అవి కనుపించలేదనవద్దు. విశ్వాసమున్న వారి పట్ల ప్రకటితమౌతాయి.

(హరిజన్, 29 - 8 - 1946, పుట 33)

★ ★ ★

సత్యాహింసలు ఖడ్గధార వంటివి. సరిగా వాడితే, ఆహారం వలెనే, లబ్ధిని కలిగిస్తాయి. ఆహారాన్ని మోతాదుగా, తీసుకోవాలి. సత్యాహింసలను మాత్రం నిరంతరం ఆశ్రయించాలి. గమ్యం చేరేవరకు విశ్రాంతి లేదు. ఆగకూడదు.

(హరిజన్, 2 - 4 - 1938, పుట 65)

★ ★ ★

మనోవాక్కాయ కర్మల అహింసా పూజారిశ్రమించి, జాగరూకుడై, నిరంతరం ఆత్మ నియంత్రణతో ఉండాలి.

(హరిజన్, 6 - 5 - 1939, పుట, 113)

★ ★ ★

నిత్య జీవితంలో, సత్యసంధత, వినమ్రత, సహిష్ణుత, వీటి సాధన

మొదటి మెట్టు. నిజాయితీ మంచి సిద్ధాంతం అంటారు సిద్ధాంతాలు మారవచ్చు. అహింస ఎప్పటికీ మారని నిత్య సత్యమార్గము. చుట్టూ పరివేష్టించి యున్న హింసా వాతావరణంలో కూడా, దీని ననుసరించాలి. అహింసా పూజారి పట్ల "అహింసతో" మెలగడంలో గొప్పలేదు. అది అహింసయే కాదు, హింసతో తలపడినప్పుడే , ఆ భేదం అర్థమవుతుంది. సదా జాగరుకులమై, సతర్కతతో, నిరంతరం కృషి చేసినప్పుడే దీని లబ్ధి.

(హరిజన్, 2 - 4 - 1938, పుట 65)

★ ★ ★

అహింస తన లోపాలను పెద్దచేసి, ఇతరుల లోపాలను తక్కువచేసి, చూపుతుంది. తన కంటిలో నలుసు దూలమై ఇతరుల కంటిలోని దూలము నలుసై ఉండేడట్లు అనిపింపచేస్తుంది.

(హరిజన్, 13 - 5 - 1939, పుట 121)

★ ★ ★

అహింసా పూజారి నిష్కల్మషుడై, ఋజుమార్గాన, స్వార్థరహితంగా, వినయశీలుడై సాగిపోవాలి.

(హరిజన్, 20 - 5 - 1939, పుట 133)

★ ★ ★

సుగమమనిపించే వాని అనుసరణ దుర్గమం. పదార్థాలలో నిశ్చలత, సమతౌల్యాన్ని పరిరక్షిస్తుంది. అదే మానసికమైతే మాత్రం, ముప్పు, ఈ జడత్వాన్ని వదిలించుకోవాలి. హింస, అసత్యం, నిషిద్ధం కావాలి. వీటి ఫలితం మేలిమై ఉండినా, పొట్ట విప్పి చూడ పురుగులుండు. నిశ్చలత్వం, నిర్మలత్వం, నిర్మమత్వం ఉంటే సత్యాహింసలు వశమవుతాయి.

(హరిజన్, 21 - 7 - 1940,పుట 215)

★ ★ ★

హింసామార్గాన్ననుసరించడానికి ఎంతో శిక్షణ అవసరం. అహింసా మార్గావలంబన కంతకంటే, ఎన్నోరెట్లు అవసరం. దేవునియెడల నిజమైన భక్తిగల వాళ్లు పాపం చేయలేరు. పిరికివాడు కూడా, హింసను వర్జించాడు

గనుక, దైవభక్తిగలవాడు అనడం తప్పు. నిజమైన దైవభక్తుడు, చేతిలో కత్తి ఉన్నప్పటికీ, పరులందరిలో దైవాన్ని చూడగలడు గనుక ఆ కత్తిని, పరుల మీద ప్రయోగించడు.

(హరిజన్, 14 - 5 - 1938, పుట 110)

★ ★ ★

"అహింస సమ్ముఖంలో శత్రుత్వము అదృశ్యం అవుతుంది" అంటే, రెండిటి అనుపాతం సమంగా ఉన్నపుడే, ఇది సంభవం అని తెలుసుకోవాలి. అనేక జన్మలెత్తినా, అహింసావ్రతఫలం తోడుగా ఉండి నిర్వాణ ప్రాప్తినికలిగిస్తుంది.ఈ యాత్రికుడికి, దారిలో ముళ్లున్నా, సుగంధపుష్పాలు ఉన్నా, ఏకాగ్రత, మనోనిగ్రహం ఉంటాయి.

(హరిజన్, 14 - 12 - 1947, పుట 468)

★ ★ ★

మానసికంగా కూడా సాధన చేయకపోతే, శారీరికమైన అహింసలో పటుత్వం ఉండదు. కడుపులో కుళ్లు పెట్టుకొని పెదవికి తేనె పూసుకున్నట్లుగా ఉంటుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 2 - 4 - 1931, పుట 58)

★ ★ ★

మానసికమైన అహింసను సిద్ధింపచేసుకోవాలి అంటే, ప్రశిక్షణ కావాలి. సైనికుని కవాతు వలె, మనస్సు ప్రవర్తించాలి. అలా కాని రోజున, అహింస ఒక ముఖాచ్ఛాదనమాత్రమై అందరికీ హాని కలిగిస్తుంది. వాఙ్మనో శరీర సంయోగము సర్వ శ్రేష్ఠము.

(యంగ్ ఇండియా, 1 - 10 - 1931, పుట 287)

★ ★ ★

అహింస, నిర్వ్యాపారులకి, లభ్యం కాదు. కష్టాల నెదుర్కొనే సత్తువ ఉండాలి. ఇద్దరు కొట్లాడుతూ ఉన్నపుడు, దానిని చూసి పలాయనం చేసేవాడు, శుద్ధ పిరికివాడు. అహింసావాదికి గల ధైర్యం, హింసావాదికంటే ఎన్నోరెట్లెక్కువ ఉంటుంది. హింసావాదికి ఆయుధం (కత్తి, బల్లెం, తుపాకి

వగైరా) రక్షక కవచమైతే, అహింసావాదికి దేవుడే రక్షకకవచం.

(హరిజన్. 1 - 9 - 1940. పుట 268)

★ ★ ★

అహింసావాదికి యీ విశ్వమంతా తన కుటుంబమే. అయితే యింట గెల్చి రచ్చగెలవాలి.

(హరిజన్. 21 - 7 - 1940. పుట 214)

★ ★ ★

అహింస నిరాయుధీకరణ కాదు. బలహీనుని చేతిలోనిఆయుధం కానేకాదు. బరువైన ఖడ్గాన్ని ఎత్తలేని బాలుని చేతిలో, ఆశస్త్రం ఉపయోగపడదు. పాశవిక శక్తిని మించిన అహింస సహజగుణాన్ని అర్థం చేసుకోవాలి. చెబితే తెలియదు. దైవబలంతో, హృదయాంతరాల్లో, ప్రతిష్ఠితమవుతుంది.

(హరిజన్. 10 - 2 - 1938.పుట 377)

★ ★ ★

"అహింస" ఉపన్యాసాలు వింటే, రాదు, అనుసరిస్తే, అమలుపరిస్తే, అందుబాటులో ఉంటుంది.

(హరిజన్. 20 - 3 - 1937, పుట 42)

★ ★ ★

మనిషి వేరు; తాను చేసిన పనివేరు: మంచిపనిని అభినందించాలి; చెడ్డపనినితెగడాలి: అయితే ఆ మనిషిని మాత్రం గౌరవంతోగాని, సానుభూతితోగాని చూడాలి. "పాపాన్ని పరిహరించు, పాపిని కాదు" అను సూత్రం జటిలం. అనుసరణలో దుష్కరం; కనుక అది ద్వేషాన్ని రగులుస్తూ ఉంటుంది. జాగ్రత్త అవసరం.

(ఆత్మకథ. 1966. పుట 206)

★ ★ ★

"చిన్న చిన్న వ్యక్తిగత వ్యవహారాలలో కాక: పెద్దవైన వాటిలో అహింసను పాటిస్తాను" అనువాడు అవివేకి. స్వార్థపరుడు, వ్యక్తికి ఏ నియమం వర్తిస్తుందో, అదే నియమం సమిష్టికి కూడా వర్తిస్తుంది. తన వారి

మధ్య అహింసావాదియై, పరుల వద్ద హింసావాది కాలేడు

(హరిజన్, 28 - 1 - 1939, పుట 441)

★ ★ ★

అహింసను రోజువారీ జీవితంలో, అనుసరించి, ఒంటికిపట్టిన తర్వాత ప్రతిజ్ఞ పూని, అందరకూ నేర్పవచ్చును.

(శాంతియాత్ర, 1950, పుట 90)

★ ★ ★

అహింస వ్యక్తిగత సద్గుణం మాత్రమే కాదు. సామాజికంగా కూడా, అహింస, సద్గుణమే. దీనిని దేశానికి, అంతర్రాష్ట్రీయ వ్యవహారాలకు ఉపయోగించాలి.

(హరిజన్, 7 - 1 -1939, పుట 417)

★ ★ ★

"సత్యాహింసలు సార్వజనీనం కావాలి" అనునది నా కల. నిత్య ప్రయోగాలలో, ఆత్మాభివృద్ధి కోసం, ఇదే చేస్తున్నాను. సమవేత ప్రయత్నమైన నాడే, దీని పూర్తి ఫలితం లభిస్తుంది.

(హరిజన్, 2 - 3- 1940, పుట 23)

★ ★ ★

ఒకచోట, సత్యాహింసల ప్రతిష్ట జరిగితే, వాటి ప్రభావం అంతటా వ్యాప్తం అవుతుంది. ఒకరికీ చెందిన నియమం, అందరిదీ అవుతుంది.

(హరిజన్, 12 - 11- 1938, పుట 327)

★ ★ ★

ఏకాంతంగా అహింసను అనుసరిస్తే, సమాజానికి ఉపయోగం లేదు. దానిని అహింసా రేణువు అనవచ్చును.

(హరిజన్, 14 - 12 - 1947,పుట 468)

★ ★ ★

దినచర్యలో అహింస, స్వర్గాన్ని భూమిపై స్థాపించడం అన్నమాట. వేరు వేరు లోకాలు లేవు. "ఇక్కడా" "అక్కడా" అనేది లేదు. జీన్సు

మహాశయుని మాటల్లో, ఈ లోకాలన్నీ ఒక అణువు నుంచి ఉద్భవించినవే. ముక్కు మూసుకొని, తపస్సు చేసి, పరలోక సుఖాల కొరకు ఆయాసపడటం తప్పు. అందరికీ ఉపయోగపడని వస్తువు శుద్ధదండుగ

(హరిజన్. 26 - 7 - 1942. పుట 248)

★ ★ ★

సుకరమైనవి, దుష్కరమైనవనిపిస్తాయి. హృదయగతమైన అహింస, బుద్ధివివేకాల కసాధ్యం. తనకు దైవాంశ కలదను నమ్మకం ఉన్నపుడు దైవం పట్ల నమ్మకం సత్యం. సముద్ర జలబిందువు, వేరైనపుడు, గుర్తుచేస్తేగాని, మహాసముద్రాంశ తానేనని, తెలుసుకొనలేదు. అహింస విషయంలోనూ వ్యష్టి, సమిష్టి అంతే.

(హరిజన్. 3 - 6 - 1939. పుట 141)

★ ★ ★

అహంభావిలో అహింస ఉండదు. వినమ్రునికి, దైవసాన్నిధ్యం అనుభూతిగా గలవానికి, దేవుడు దారిచూపుతాడు.

(హరిజన్. 28 - 1 - 1939,పుట 442)

★ ★ ★

మానవునికసాధ్యమైనది దేవుని లీలామాత్ర కార్యం అల్పాత్యల్ప బుద్ధి, శక్తి, గలవానినికూడ ఉద్ధరించువాడు దేవుడే.

(యంగ్ ఇండియా. 19 - 11- 31, పుట 361)

★ ★ ★

దారి, తిన్నదైనా, ఇరుకైనా: ఖడ్గధార వంటిది. దానిమీద నడవడమే నాకిష్టం. దిగజారినపుడు బాధ కలుగుతుంది. "ప్రయత్నశీలికి పతనం లేదు" అనే దైవ వాక్యాన్ని స్మరించుకొని, ముందుకు సాగుతాను. దృఢవిశ్వాసమే నాకేడుగడ.

(యంగ్ ఇండియా. 17 - 6 - పుట 215)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 12

అహింస - పిరికితనం

హింసయా, భీరుత్వమా అని మీమాంస కలిగితే, హింసకే నీ ఓటు.. అహింస, హింస కంటే, చాల గొప్పది. శిక్షించుట కంటే క్షమాగుణం ఎంతో ఉన్నతమైనది; శిక్షించే అధికారం లేనిచోట, "క్షమ" ఒక విడంబన మాత్రమే.

(యంగ్ ఇండియా 11 - 8 - 1920. పుట 3)

★ ★ ★

అహింస, బలహీనుల చేతిలో, కొంతవరకు పనిచేస్తుందన్నది నిజమే. మేముబలహీనులమే. అది, ఒక తొడుగయితే మాత్రం, సరికాదు, అంతకంటె హింస నయం; పలాయనం కంటె వీరమరణం ఉత్తమం; పశు ప్రవృత్తి నుంచి, పరివర్తనశీలురమై, ఎంతో కాలానికి మానవులుగా ఎదిగాం. మనలో దైవాన్ని, గుర్తించే శక్తి మన ప్రత్యేకత. గుర్తించిన దైవాన్ని అందరిలో దర్శించడానికి, జీవైక్యతను అవగతం చేసుకోడానికి, పశుప్రవృత్తిని త్యజించి, నిద్రాణమైన అహింసను మేల్కొలపాలి. బలవంతులకే, ఇది సాధ్యం.

(హరిజన్. 2 - 8 - 1940. పుట 19)

★ ★ ★

అహిసం, భీరుత్వం, వ్యతిరేక పదాలు, మొదటిది అత్యుత్తమ సద్గుణం, రెండవది అతిహీనమైన దుర్గుణం. మొదటిది ప్రేమనుంచీ, రెండవదిద్వేషంనుంచీ ఉద్భవిస్తాయి. అహింస బాధపడుతుంది. భీరుత్వం బాధను కలుగచేస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 31 - 10 - 1929. పుట 356)

★ ★ ★

అహింస భీరుత్వము తోడుగా చరించవు. ఆయుధ ధారికి మనసులో భయం ఉంటుంది. స్వచ్ఛమైన భయరాహిత్యం వినా, నిజమైన అహింస గగన కుసుమం.

(హరిజన్. 15 - 8 - 1939.పుట 201)

★ ★ ★

బలము భౌతికంకాదు - ఇచ్ఛాశక్తి మానసికమైనది

(యంగ్ ఇండియా, 11- 5 - 1920, పుట 3)

★ ★ ★

అంతులేని శ్రద్ధా విశ్వాసాలతో నిండిన మనోబలం, దాని ఫలితంగా సంభవమైన ఆత్మ శక్తి, చరిత్ర దిశను మారుస్తుంది.

(హరిజన్, 19 - 11- 1938, పుట 343)

★ ★ ★

భయమున్న చోట, మత ధర్మాలుండవు

(యంగ్ ఇండియా, 2 - 9 - 1926, పుట 308)

★ ★ ★

భగవంతునికి భయపడదాం. అప్పుడు మానవుడికి భయం నుంచి ముక్తి లభిస్తుంది.

(మహాత్మాగాంధీ రచనలు 1933, పుట 330)

★ ★ ★

ధర్మగ్రంథాల పాండిత్యం, ఆధ్యాత్మిక చర్చలు - వీటిలో ఆత్మశక్తి లేదు. అనంతమైన శక్తి కలిగిన హృదయ సంస్కృతి నిర్భీకత. ఆత్మశక్తికి మొదటి మెట్టు. పిరికివారు ధర్మాత్ములు కానేరరు.

(యంగ్ ఇండియా, 13 - 10 - 1921,పుట 323)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 13

సత్యాగ్రహం అంటే ఏమిటి?

విశ్వమిత్రత (ప్రపంచమంతటితో స్నేహం) నాధ్యేయం. అన్యాయాన్ని ఎదిరించడం, అమితమైన ప్రేమభావం, యోగిస్తే (కలిపితే) చూడగలను.

(యంగ్ ఇండియా, 10 - 3 - 1920,పుట 5)

★ ★ ★

అహింస అంటే ధుష్టశక్తులకు వ్యతిరేకంగా పోరాటం నుంచి

విరమించడం కాదు. దుష్టత్వాన్ని హింసతో, ప్రతిఘటిస్తే, దుష్టత్వం ఎక్కువవుతుంది. అధర్మాన్ని, మనోధర్మంతో వ్యతిరేకించాలి. నిరంకుశుడు, ఎదురుచూసే, భౌతిక ప్రతిఘటనను, పరిహరించి, అతని శస్త్రాలను నిర్వీర్యం చేస్తాను. మానసికమైన నా ప్రతిఘటన అతనికి అర్థం కాదు. మతి చెదరి, అతడు నా అదృశ్యశక్తిని గుర్తిస్తాడు. దానివలన అతనికి అవమానం లేదు. అతడు ఉద్ధరింపబడతాడు.

(యంగ్ ఇండియా, 8 - 10 - 1925,పుట 346)

★ ★ ★

శస్త్రరహితునికి, నన్నెదిరించిన వారికి ప్రేమ పాత్రను మాత్రం అందించగలను. దానితో వారు నాకు సన్నిహితులౌతారని నా ఆశ.

(యంగ్ ఇండియా, 2-4-1931, పుట 54.)

★ ★ ★

గత ముప్పది ఏండ్లుగా నేను సత్యాగ్రహాన్ని గూర్చి క్రమపరిణామ దశలో, చెప్పి, ఆచరిస్తున్నాను. క్రమపరిణామ దశలో సత్యాగ్రహి సిద్ధా:తాలు, నేడు ఉన్నాయి.

సత్యాగ్రహం, మౌన ప్రతిఘటన, ఇవి రెండు ఉత్తమ సాధనాలు. రెండవది బలహీనుల ఆయుధం. ఆశయ పరిపూర్తికి, హింస, శారీరకశక్తి వాడుకను పరిహరించదు. మొదటిది బలవంతుల ఆయుధం, ఏవిధమైన హింసనైనను నిరాకరిస్తుంది.

దక్షిణాఫ్రికాలో, ఎనిమిదేండ్లు, అక్కడిభారతీయులు చూపిన శక్తికి, తత్పూర్వం పేరిందినమౌన ప్రతిఘటనకు భిన్నరిగా సత్యాగ్రహం అనే పేరు పెట్టాను.

దాని మూలం సత్యం, కనుక సత్యశక్తి ఇది. ప్రేమ లేక ఆత్మ శక్తి అని కూడా దీనిని పిలువవచ్చును. ఎదిరించిన వారిని, హింసతో అణగద్రొక్కే బదులు, ఓపికగా సానుభూతితో, అతని తప్పునతడు తెలుసుకొనేటట్లు చేయవచ్చును. ఒకరికి తప్పు అనిపించినది. ఇంకొకరికి ఒప్పుగా ఉండవచ్చు.

ఓపిక అంటే ఆత్మ పీడన. సత్య ప్రతిపాదన పరుని పీడిచడం కాదు. ఇందు తనను తానే బాధించుకొని, సాధించడం జరుగుతుంది.

రాజకీయ రంగంలో, ప్రజల పోరాటం, అన్యాయమైన చట్టాలతో ఉంటుంది. అనునయ పద్ధతులు ఫలించని రోజున, శారీరికంగా దెబ్బతీసిగాని శాసనోల్లంఘన చేసి శిక్షననుభవించిగాని, అన్యాయాన్ని ఎదిరించవచ్చును. కనుక సత్యాగ్రహం అనగానే శాసనోల్లంఘన, నాగరికుల ప్రతిఘటనలుగా ప్రజలకు అర్థం అవుతాయి. క్రిమినలు కానిది సివిల్ గనుక దీనిని సివిల్ ప్రతిఘటన అంటున్నారు.

చట్టాన్ని అతిక్రమించేవాడు, ఆ ఉల్లంఘనను చాటుమాటుగా చేస్తాడు. శిక్షను తప్పించుకునే ప్రయత్నం ఉంటుంది. 'సివిల్' ఉల్లంఘన వేరుగా ఉంటుంది. ప్రజాహితం ఉన్నట్టి శాసనాలకు తలవంచుతాడు. కొన్నిటికి అట్లు తలవంచుట అతనికి అగౌరవనీయమైన విషయంగా ఉంటుంది. ఆ శాసనాలను ఉల్లంఘించి సంతోషంతో శిక్షననుభవిస్తాడు. తన వ్యతిరేకతను వ్యక్తీకరిస్తూ అనైతికం కాని ఉల్లంఘన చేస్తూంటాడు.

సత్యాగ్రహి సిద్ధాంతం పిల్లలకు కూడా బోధపడుతుంది. అలా నేను చేశాను. ఫలితం బాగుంది.

(యంగ్ ఇండియా. 14-20-. పుట 5)

సత్యాగ్రహం అంటే సత్యశక్తి లేక ఆత్మశక్తి. అసలు నిజం తెలియదు కనుక శిక్షించడం తప్పు కావచ్చు. అందుకని హింసాయుత రాక్షసశక్తిని వాడేందుకు అది అంగీకరించదు.

ఛాందసప్రవృత్తిగా "సఫ్రాజెట్" "నాన్-కన్‌ఫార్మిస్టు" ఇంగ్లీషు ఉద్యమాలు మౌన (జడప్రవృత్తిగల) ప్రతి ఘటనను అవలంబించాయి. ఆశయసిద్ధికి, శస్త్ర ప్రయోగం ఇందులో నిషిద్ధం కాదు. ఒకప్పుడు ఈ ప్రతిఘటన బాధితులైన క్రిస్టియను ధర్మావలంబులకే పరిమితమై ఉండేది.

ధర్మ విరుద్ధమైన శాసనాలు, చట్టాలు - వీటిని ఉల్లంఘించడమే సివిల్ ఉల్లంఘన. బానిస రాజ్య శాసనాలకు వ్యతిరేకంగా థోరో మహాశయుడు

దీనిని ప్రతిపాదించి, ఒక పెద్ద గ్రంథాన్ని రచించి, "అహింస" కూడా అవసరమే అన్నాడు థోరో "పన్నులను చెల్లించవద్దు" అని మాత్రమే అన్నాడు. 1919 లో "నాగరిక అవిధేయుత" (సివిల్ డిజ్ఒబీడియన్స్) ఉద్యమం సందర్భాన, అధర్మం అనిపించిన శాసనాలు అన్నిటికీ అవిధేయతను సూచించాం. అట్టి ధిక్కారానికి శిక్షలు సంతోషంగా అనుభవించాం. అది "సత్యాగ్రహ" ఉద్యమ విభాగం.

సహాయ నిరాకరణోద్యమం అంటే కలుషితమైన ప్రతి ప్రభుత్వ చర్యకూ సహాయం నిరాకరించడం. దీనిని చిన్న పిల్లలతో సహా అందరూ అనుసరించ వచ్చును. "నాగరిక అవిధేయతా ఉద్యమం" లో చట్టాలను మన్నించి, ఉల్లంఘన వలన వచ్చే శిక్షలను కూడా మన్నించడం ఉన్నది కనుక అందరూ ఆ ఉద్యమాన్ని చేపట్టలేరు. దీనిని ఆఖరి ఆయుధంగా వాడాలి. "సహాయ నిరాకరణ" కూడా "సత్యాగ్రహ" ఉద్యమ విభాగం. అది సత్యమార్గాన్ని అనుసరిస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియ. 23-3-21. పుట 90)

సత్యాగ్రహ ఉద్యమానికి, ధన సహాయంగాని, ఏ యితర సహాయంగాని అక్కరలేదు. "హింస" మాటే వద్దు. వ్యక్తులకు, వర్గాలకు ఇది ఉపయుక్తం రాజకీయరంగంలో గాని, గృహరంగంలో గాని దీనిని ప్రయోగించవచ్చును. అందరికీ ఉపయుక్తం గనుక, అపజయమన్నది లేదు. స్త్రీలు పిల్లలు, అందరూ దీనిని అనుసరించవచ్చును. హింసను హింసతో ఎదుర్కోలేని బలహీనులకు ఇది పనికివస్తుంది అనడం భ్రమ. బలహీనులు దీనిని తలపెట్టనే లేరు. పశు ప్రవృత్తిని మించినది మానవునిలో ఉన్నదనీ, దానితో పశుత్వాన్ని నిరోధించవచ్చుననీ, నిజంగా నమ్మేవారే సత్యాగ్రహోద్యమకారులు. కాంతి, చీకటికెట్లో ఇది కూడ నిరంకుశత్వం, అన్యాయ్యం మున్నగువాటికి కుఠారాఘాతం. రాజకీయంగా, దీనిని మౌలిక సిద్ధాంతం. (ప్రజలు అంగీకరిస్తేనే ప్రజా ప్రభుత్వం)గా మలచవచ్చును. ట్రాన్స్‌వాల్‌లో 1907 చట్ట ప్రకారం జరుపబడే పరిపాలన మాకు సమ్మతం కాలేదు. ఆ చట్టం రద్దు కావాలి.

రెండేదారులున్నాయి. దెబ్బకు దెబ్బ తీసి ప్రతిఘటించడమో లేక శిక్షలననుభవించి చట్టాన్ని చేసిన వారి మనసులో మార్పు వచ్చేదాక ఓర్పుతో ఉండడమో అనుకున్నది అయేందుకు చాలకాలం పట్టింది. సత్యాగ్రహ విధానాలు సరిగా అర్థం చేసుకోకుండా, ఓర్పు తగ్గినపుడు శిక్షల ననుభవించే బదులు, దెబ్బ తీయడం వగైరా తప్పులు జరిగాయి. ప్రధానంగా పేదరికం ఓర్చుకోడంలో మహాకష్టం. ఉన్నది తిని, లేకుంటే మాడి ఉండడం ప్రజ్ఞులకు తప్ప అన్యులకు చేతకాదు. సరి అయిన ఆత్మ నిగ్రహముంటే అలసత్వం ఉండదు. ప్రశిక్షణ ఉండాలి. ఆషామాషీగా వ్యవహరించకూడదు. అయినా, ఈ ఉద్యమం జనసామాన్యానికి నచ్చింది. దీనితో సేనలు, యుద్ధాలు, పాత మాటలు అవుతాయి. సత్యాగ్రహోద్యమకారులు, తమకు తాము మాత్రమే కాదు, ఇతరులకు కూడా పనికివస్తారు. ఈ విద్య మహోన్నతమైనది, ప్రారంభిక శిక్షణ దీనితోనే ఆరంభం కావాలి. పిల్లలకు కూడా ఆత్మ శక్తిని గురించి బోధ జరగాలి. దీనివలన, జీవిత సంగ్రామంలో వారు తడబడరు. కోపాన్ని, ద్వేషాన్ని ప్రేమతో జయించగలిగే అలవాటు వారికి అబ్బుతుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 3-11-27, పుట 369)

★ ★ ★

నిరంతర సత్యాన్వేషణ, స్థిరమైన నిశ్చయం సత్యాగ్రహం.

(యంగ్ ఇండియా, 19-3-35, పుట 369)

★ ★ ★

అహింస చైతన్యరూపం, తెలిసి బాధకు లోనగుట. పాపాత్మునికి, నిరంకుశునికి ఎదురు నిలిచి పోరాడుట. ఈ సిద్ధాంతాన్ని అనుసరించి, అన్యాయం చేసిన మహా సామ్రాజ్యాన్ని ఒక్క సత్యాగ్రహి అయినా ఎదిరించి కూలద్రోయగలడు.

(యంగ్ ఇండియా, 27-4-21, పుట 129)

★ ★ ★

సత్యాగ్రహ విజయానికి కావలసిన షరతులు: (1) సత్యాగ్రహి, ప్రత్యర్థిని ద్వేషించరాదు. (2) సత్యాగ్రహ సమస్య సత్యమై, నిండుగా

ఉండాలి. (3) సమస్యకు సమాధానం కోసం చివరివరకూ కష్టాలనుభవించేందుకు సిద్ధమై ఉండాలి.

(హరిజన్, 31-3-46, పుట 64)

★ ★ ★

సత్యాగ్రహం ఆఖరి ఆయుధం కావాలి. అందరికీ నచ్చచెప్పినా పనికాని సందర్భంలో సత్యాగ్రహాన్ని చేపట్టాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 20-10-27, పుట 353)

★ ★ ★

ప్రత్యర్థికి తన శరీరాన్ని, ఆస్తులను శాసించే అధికారం ఉండవచ్చునేమో గాని, తన ఆత్మను మాత్రం కాదని సత్యాగ్రహి పూర్తిగా గ్రహించాలి. సత్యాగ్రహ సిద్ధాంతం ఈ మూలసూత్రం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 21-5-31, పుట 118)

★ ★ ★

తన్ను తాను తుడిచివేయుట, గొప్ప ఓర్పు, ఉజ్వల విశ్వాసం, అవమానం కలిగినా వినమ్రత మొదలైన వాటి సమన్వయమే సత్యాగ్రహం.

(యంగ్ ఇండియా, 26-2-25, పుట 73)

★ ★ ★

సత్యాగ్రహం మృదువైనది, హానిని కలిగించదు. కోప, ద్వేషాల ఫలితం కాదు. ఆడంబరం, ఉచ్చ స్వరం, తొందరబాటు ఇందుండవు. బలత్కారం లేనే లేదు. హింసకు యిది నిజమైన సరియైన జవాబు.

(హరిజన్, 15-4-33, పుట 8)

★ ★ ★

అధ్యాయము 14

సత్యాగ్రహికి ఉండవలసిన యోగ్యతలు

సత్యాగ్రహి అంటే సత్యం కోసం పట్టుపట్టువాడు అని అర్థం. అందువల్ల అద్వితీయమైన శక్తి లభిస్తుంది. దాని పేరే సత్యాగ్రహం. దీనిని

తల్లిదండ్రులు, భార్యాబిడ్డలు, శాసకులు, తోటి పౌరులు, సర్వ ప్రపంచం పట్ల ప్రయోగించవచ్చు.

అటువంటి విశ్వశక్తి, బంధువులు, బయటివారు, చిన్న పెద్ద పురుషుడు, స్త్రీ, స్నేహితుడు, శత్రువు అని అంతరం పాటించదు. శారీరకమైన శక్తికి గాని, హింసకు గాని తావు లేదు. అది ప్రేమ అహింసలతో ప్రోది చేయబడిన ఆత్మశక్తి. ప్రేమ తనకు తానే భస్మమవుతుంది. సత్యాగ్రహి కూడ అంతే.

కనుక, సత్యాగ్రహి, శాసకుల నిష్క్రమణ కోసం ఏమి చేసినా, ఒక ఇంగ్లీషువానినైనా కోరి, బాధించడు. నియమాలు గమనించండి.

1. సత్యాగ్రహి మనసులో కోపం ఉండరాదు.
2. ప్రత్యర్థి యొక్క కోపాన్ని సహిస్తాడు.
3. ప్రత్యర్థి చేతిలో దెబ్బలు తినినా, తిరిగి దెబ్బతీయడు.
4. అధికారి, సంకెళ్ళు వేయడానికి, శిక్షగా ఆస్థి వగైరాలను సంగ్రహించడానికి, వచ్చినపుడు స్వచ్ఛందంగా ఒప్పుకొని, లొంగిపోతాడు.
5. తన ధర్మకర్తృత్వంలో (ట్రస్టీగా) ఉన్న ఆస్థిపాస్తులను, ప్రాణమిచ్చి కాపాడుతాడు, ఎదురుదెబ్బ మాత్రం కొట్టడు.
6. ప్రతిగా తిట్టనైనా తిట్టడు.
7. ప్రత్యర్థిని అవమానించడు. అతనిని దూషించే అరుపులు వాడడు. అహింసా సిద్ధాంతానికి అవి మచ్చలు కనుక వాటిని వినియోగించడు.
8. బ్రిటిషువారి జెండాకు వందనం చేయడు. ఇండియన్లయినా, ఇంగ్లీషువారయినా, అధికారులను అవమానించడు.
9. పోరాట సమయంలో, ఎవరైనా అధికారిని దూషించినా, కొట్టినా, సత్యాగ్రహి తన ప్రాణాలనయినా పణంగా పెట్టి, రక్షిస్తాడు.

(యంగ్ ఇండియా, 27-30-పుట 69)

సత్యాగ్రహుల సంఖ్య ముఖ్యం కాదు. వారి నిశ్చలత్వం (హింస పెచ్చుమీరిన సమయమందు కూడా) ప్రధానమైనది.

తప్పు చేసే వానిని ఇరుకు పరిస్థితుల్లో పడవేయని వాడే నిజమైన సత్యాగ్రహి. అతని హృదయాన్ని జయించే ప్రయత్నం చేస్తాడు. ``మనసు మారాలి'' అను ఆదర్శమతనిది. బలవంతంగా మాత్రం అది 'కా', కూడదు కృత్రిమత్వం పనికిరాదు. సహజసిద్ధమైన ఆత్మ విశ్వాసంతో పని చేస్తాడు.

పై వాటిని దృష్టిలో ఉంచుకొని, దిగువనుదహరించిన యోగ్యతలు, సత్యాగ్రహికి ముఖ్యం అనుకుంటున్నాను.

1. శిలాసదృశుడైన భగవంతుతని ఎల్లప్పుడూ నమ్మాలి.
2. సత్యాహింసలను మనసారా నమ్మి, మానవ నైజంలో సహజసిద్ధమైన మంచితనాన్ని గుర్తించి, దానిని తన యాతన ద్వారా వెలువరించాలనుకుంటాడు.
3. పవిత్రమైన జీవితయానంలో, తనకున్న వాటిని ప్రాణంతో సహా - తన ధ్యేయం పరిపూర్తికి - అర్పిస్తాడు.
4. భారతదేశంలో అతిముఖ్యం - ఖాదీ ధారణ, నూలు వడకుట.
6. సమయానుసారం విధించబడు నిబంధనలను మనసారా పాటిస్తాడు.
7. తన ఆత్మగౌరవాన్ని కించపరచని జైలు నియమాలను శిరసావహించాలి.

ఇంతవరకు చెప్పిన అర్హతలు, కొన్ని ఉదాహరణకు మాత్రమే ఎప్పటి కప్పుడు వాటిలో మార్పులు, చేర్పులు ఉంటాయి.

(హరిజన్. 25-3-39, పుట 64)

★ ★ ★

మతకలహాల సమయంలో పని చేసేందుకు ప్రత్యేకంగా శాంతిదళాన్ని తయారు చేయమని సూచించాను. ఈ దళం సైనికుల, పోలీసుల పని చేయాలి. పెద్ద కోరిక. కష్ట సాధ్యం అయినా, కాంగ్రెసు అహింసా పోరాటంలో విజయం సాధించాలి అంటే శాంతి రక్షణ కోసం, ఈ ఏర్పాటు చేసి తీరాలి.

శాంతిదళం సభ్యుడికి వలసిన యోగ్యతలు

1. **అహింసలో అచంచల విశ్వాసం:** దైవం పట్ల భక్తి లేనిదే ఇది అసాధ్యం. దేవుని దయలేనిదే, అహింసావాది, దేనినీ చేయలేడు: కోపం, భయం ప్రతీకారేచ్ఛ లేని మృతికి సిద్ధపడతాడు. దేవుడు హృదయంలో ఉంటే,

భయం ఉండదు. దేవుడు సర్వాంతర్యామి అని తెలిస్తే, ప్రత్యర్థులు, గూండాలలో కూడా ఆ దేవుడే ఉంటాడని తెలుస్తుంది. దీనివలన తనలో అనుకోకుండా విజృంభించే పశు ప్రవృత్తిని అణచిపెట్టి ఉంచగలుగుతాడు.

2. ఈ శాంతిదూతకు ప్రపంచలోని అన్ని ప్రధాన ధర్మాల పట్ల గౌరవాదరాలు ఉంటాయి. హిందువయితే, ఇండియాలోగల తక్కిన మత, ధర్మావలంబులను గౌరవించాలి కనుక ధర్మాలలోని ప్రధానాంశాలను తెలుసుకొని ఉండాలి.
3. ఈ శాంతి రక్షణ, సామాన్యంగా, అక్కడి స్థానికులే, బాగా నిర్వహించగలుగుతారు.
4. ఇది ఒక్కరు గాని, అందరూ గాని చేయవచ్చును ఒకరి కోసం ఇంకొకరు వేచియుండే పనిలేదు. అయినా స్థానికుల సహాయంతో దళం ఏర్పాటు అయితే సహజసిద్ధమైన మంచి ఫలితం ఉంటుంది.
5. స్థానికులకు సేవ చేస్తూ, పరిచయాలు పెంచుకుంటే ఆపత్కాలంలో అల్లరి మూకలను చెదరగొట్టడం సుకరమౌతుంది. పరిచితుడు కనుక ఇతని మంచి మాటలు, అనునయాలు, సత్ఫలితాన్నిస్తాయి.
6. శాంతి దాయకుడు నిష్పక్షపాతంగా వ్యవహరించి, వివాదాలకతీతుడై ఉండాలి.
7. సామాన్యంగా, ముందు సూచనలుంటాయి. తుఫానును చెదరగొట్టేందుకు ముందుగానే ప్రయత్నం చేయవచ్చు.
8. వీలయినంతమంది స్త్రీ, పురుషులు శాంతిదళ సభ్యులు కావాలి. అన్ని పథాలకు చెందిన వారైతే, ఇంకా బాగుంటుంది. పూర్తి సమయాన్ని ఇవ్వగలగే వారు ఎక్కువగా లేకపోతే తీరిక సమయాలు వినియోగించేవారిని, పాక్షికంగా నియుక్తి చేయాలి.
9. ఒకే రకం దుస్తులు దళ సభ్యులు ధరిస్తే, జనం సులభంగా గుర్తించి, మాట వింటారు.

ఇవి సామాన్య సూత్రాలు మాత్రమే. ప్రతి కేంద్రం తనకు అనువైన నియమావళిని, పైన చెప్పిన సూత్రాలకు అనుగుణ్యంగా, కొద్ది మార్పులు చేర్పులు చేసుకొని, వాడుకొనవచ్చును.

(హరిజన్, 18-38-. పుట 152)

★ ★ ★

సత్యాగ్రహం కోసం, సత్యాగ్రహి చేయవలసిన పనులు కొన్ని ఉన్నాయి. ఏసమస్యను తీసుకొని ఆందోళనను తలపెట్టారో, దాని వివరాలు ప్రజలకు తెలియజెప్పాలి. ప్రజలకు ఈ సామాజిక అన్యాయాన్ని గురించి తెలిసినపుడు, ఎంతమొనగాడైనా, దానిని అందరి ముందూ చేయడు. సమర్థించడు. సత్యాగ్రహికిది, శక్తిగల ఆయుధం. ప్రజాభిప్రాయానికి వ్యతిరేకంగా అన్యాయాన్ని సమర్థిస్తే, అతణ్ణి వెలివేయడం జరగుతోంది. వెలివేసిన వ్యక్తికి ఎవరూ ఏమీ చెయ్యరు. ఇది చాలు కదా. ఇంకా కావాలంటే, ప్రత్యేక పరిస్థితుల్లో, మార్పులు చేర్పులు చేర్చి ఆ సందర్భంలో ఆచరించవచ్చును. ప్రతివిషయంలోను ప్రత్యేకత ఉండనే ఉంటుంది. చేసిన వారికి, చేసిన దానికి, తగు మర్యాదను ప్రజలే చేస్తారు. చట్టాలు తమ విధి నిర్వర్తిస్తాయి.

(యంగ్ ఇండియ. 8-8-29. పుట 263)

★ ★ ★

శరీర దార్ఢ్యం కలవారు చేసేపనులు కొన్ని ఉన్నాయి. అహింసా పాలనలో అహింసావాదికి శరీర వ్యాయామాదుల ప్రశిక్షణ ఎందుకు అని ఆలోచించి చేయవలసినది చేయండి.

సైన్యం నియమాలు, అహింసా సంస్థకు అక్కరలేదు. సైనికులకు తుపాకులు అలంకరణగా యివ్వరు. అవి ఎదుటి వారిని మట్టు పెట్టేందుకు యిస్తారు. అహింసా సైనికులు, కత్తులను నాగళ్ళుగా, బల్లెములను కొక్కెములుగా మార్చి సంతోషిస్తారు. సైనికున్ని ప్రశిక్షణ "కాల్చు, చంపు" అని ఉంటుంది. అహింసా సైనికుల ప్రశిక్షణ "ఆర్తత్రాణపరాయణుడు తనకప్పగించిన వాటిని తన ప్రాణాలతోనైనా రక్షించుట, దొంగలను, బందిపోటులను, అనునయ వాక్యాలతో స్పందింపచేసి వారి మనసులను

మార్చుట'' వగైరాలతో జరుగుతుంది. దుస్తులు కూడా వేరుగా వేరుగా ఉంటాయి. సైనికునిది భయపెట్టేది; అహింసావాదిది భయాన్ని పోగొట్టేది. పేదల సేదదీర్చేది. సైనికుని వద్ద అస్త్రీపుష్కలంగా ఉంటాయి. అహింసావాదికి దేవుడే దిక్కు. ఉత్తర దక్షిణ ధృవాలు వారి దృష్టి కోణాలు. సైనికుడు తన విజయం కోసం, ప్రత్యర్థుల ఓటమి, మరణం కోసం, రాజు కలకాలం ఉండాలని దేవుని ప్రార్థిస్తాడు. బ్రిటిషువారి జాతీయ గీతంలో ఇదే ఉన్నది. దయా సముద్రుడగు భగవంతుడు వీరి కోర్కెలను తీర్చడు. రోషం పెరిగే ప్రక్రియ లేనిదే సైనికుడు సరిగా పనిచెయ్యడు.

అహింసావాదికి శత్రువేలేడు. శత్రువు ఉండినా అతని పట్ల కరుణభావం ఉంటుంది. కావాలని ఎవరూ దుష్టులుకారు, కనుకమంచీ చెడూ వీటిగురించి విచక్షణ పెరిగితే, అహింసాసిద్ధి కలుగుతుంది. భగవంతుణ్ణి ఇతడు ప్రత్యర్థికి సద్బుద్ధికలుగజేయమని ప్రార్థిస్తాడు. నైతికంగా, ధార్మికంగా, ఎదిగి చిరునవ్వుతో మృత్యువు నెదుర్కోవాలని ఇతని ప్రార్థన.

ఇంత భేదం ఉన్నది. కనుక ప్రశిక్షణ వేరుగా ఉంటుంది. సైనిక శిక్షణ గురించి విన్నాము. అహింసా వాదికి ప్రశిక్షణ ఎలా ఉండాలి. అనే ప్రశ్న ఇప్పుడే పుట్టింది. ఇదివరలో హఠయోగ వ్యాయామాలు, శ్వాసప్రక్రియను నియమితం చేసి, కరచరణాద్యవయవాలను కొన్ని భంగిమలలో త్రిప్పి, మనస్సులోని ఆత్మ శక్తిని యోగం ద్వారా క్రమబద్ధం చేసి, మానవుని ఉద్ధరించేవి. ఈ ప్రక్రియను అహింసావాదికనువుగా చేయవచ్చును. ముక్తి, శరీర శుద్ధి, మనోనిగ్రహం, వీటి ధ్యేయాలు అన్ని మతధర్మాలవారికి అనువుగా ఉండే విధంగా మలచాలి. సత్యాగ్రహికి ఆరోగ్యవంతమైన శరీరం మనసు ఉన్నప్పుడే నిర్భీకుడవుతాడు. రాత్రింబగళ్ళు కాపలాకాయాలి. శీతోష్ణాలకు తట్టుకోవాలి. అపాయకర ప్రదేశాలకు, మంటలులేచిన చోట్లకు, దట్టమైన మృత్యుగహ్వరాలైన అడవులకు, ఆకలి మంటకు, జైలుశిక్షకు పోయి, కష్టాలను ఓర్చుకొని, కొట్లాడే చోట్ల చొరబడి, మంటలలో చిక్కిన భవంతులలోని ప్రాణులను రక్షించి నూతిలో దుమికి మునిగే వానిని కాపాడి, తన విద్యుక్తధర్మాలను నిర్వహించాలి.

ఇతరుల రక్షణకు పరుగెత్తి, యాతనలను సహించి సంతోషపడు గుణవంతుడే సత్యాగ్రహి. ఇవి తెలిసినవాడు శరీర వ్యాయామ సూత్రాలను రూపొందించగలడు. ఈ ప్రశిక్షణకు మూలం దైవభక్తి. అది లేనివాడికి ఏ ప్రశిక్షణ అయినను వ్యర్థం. సమయానికి అక్కరకు రాదు.

కాంగ్రెసులో దేవుని పేరు ఉచ్చరించేందుకు సిగ్గుపడేవారున్నారని, నన్ను దెప్పవద్దు. సత్యాగ్రహి సిద్ధాంతాన్ని వివరిస్తున్నాను. సత్యాగ్రహి చేతుల్లో ఉండే పెద్ద ఆయుధం దైవనామం. అది లేకుంటే శస్త్రధారుల ముందు యితని గతి ఏమి? అందరూ శారీరక దార్ఢ్యం ఎదుట మోకరిల్లుతారు. కాని దేవుడే రక్షకుడని నమ్మినవాడు భూమిపై ఎట్టి మహత్తర శక్తి ఎదుటనైనా వంగడు.

భగవద్భక్తి వలెనే, బ్రహ్మచర్యం కూడా అవసరం, తేజస్సు కలిగి ఉండాలి. అంటే, బ్రహ్మచర్యం పాటించాలి. తన వీర్యాన్ని నష్టపరచకుండా, ఊర్ధ్వ రేతస్కుడు కావాలి. అత్యంత మూల్యవంతమీ ధనం. కంటితో చూచి, వంటితో స్పృశించి, స్ఖలించువాడు ఉన్నతుడు కాలేడు. స్ఖలనం ఉన్నా జయిస్తాను అన్నవాడు, ప్రవాహానికెదురీదుతాడు. శారీరికంగా నిష్ఠావంతుడై, మానసికంగా - బౌద్ధికంగా పాపం చేసేవాని స్థితి మరీ ఘోరం. బౌద్ధికంగా కామించువానికి తృప్తి కలుగదు. అట్టివాడు పూర్ణ సత్యాగ్రహికాజాలడు. ధనం, యశం వెంటపడే వాని గతి కూడా యింతే.

సత్యాగ్రహి ప్రశిక్షణకిదే పునాది. ఈ భావాలు దృష్టిలో పెట్టుకొని, భవన నిర్మాణం చేయండి.

సత్యాగ్రహికి శారీరిక ప్రశిక్షణతో, ఆయుధాలతో పనిలేదు. కత్తులు, కటారులు అనవసరం. ఆయుధోత్పత్తికి అంతం లేదు. భయం లేనివానికి కత్తి అంటే భయముండదు. మహావీరుడు, ఇతరులు, ఈ విషయాన్ని తెలుసుకొని, అహింసను జీర్ణించుకొని, ఆయుధాలను పరిహరించి, ఉత్తీర్ణులైనారు.

ఖడ్గమే ఆధారముగా ఉన్నవానికి, దానిని త్యజించుట సాధ్యము కాదు. స్వచ్ఛందంగా దానినతడు త్యజించి, అహింసను మించిన రక్షణాస్త్రము

లేదని గ్రహిస్తాడు. అహింసావాదిని మించిపోయిన నిర్భీకుడు అవుతాడు. దొంగలోని నిజాయితీ, రోగగ్రస్తుని ఆరోగ్యం, విషయాసక్తుని బ్రహ్మచర్యం ఎక్కువ పటిష్టాలు. (అలా అని అహింసావాది, ఆయుధాలను వాడి, త్యజిస్తేనే మంచిదని నా భావం కానే కాదు) అలవాటు ప్రకారం చేస్తూ, దాని నుంచి బయట పడటంలోని ఆనందం, అట్టి ముక్తి సమయంలో గాని అవగతం కాదు.

(హరిజన్. 13-10-40. పుటలు 318-19)

★ ★ ★

మన ప్రయత్నం, సర్వదా, అనునయంతో, మనసులో మార్పు కల్గించడానికి సాగాలి. ప్రత్యర్థులతో శాంతంగా, ఓపికగా మెలగాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 29-9-21, పుట 306)

★ ★ ★

సత్యాగ్రహి భయముక్తుడు. ప్రత్యర్థిని ధైర్యంగా విశ్వసిస్తాడు. ఇరవైసార్లు మోసపోయినా, ఇరవై ఒకటోసారి నమ్మి, మానవ ప్రకృతి యెడల తనకు గల పునీత భావాన్ని ప్రకటిస్తాడు.

(మహాత్మాగాంధీ మనస్సు, 1967. పుట 170)

★ ★ ★

సత్యాగ్రహి యుద్ధానికి సిద్ధమైనట్లే, శాంతికి సిద్ధం కావాలి. అటువంటి అవకాశానికి స్వాగతం చెప్పాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 19-3-3-31, పుట 40)

★ ★ ★

సత్యాగ్రహి, గౌరవప్రదమైన శాంతినిచ్చే అవకాశాన్ని వదలడు. అవకాశం విఫలమైనా పోరుకతడు తయారయే ఉన్నాడు. స్పష్టత, అతని ముఖ్యాస్త్రం.

(యంగ్ ఇండియా, (16-4-31, పుట 77)

★ ★ ★

మన ప్రత్యర్థుల వలెనే, మనము కూడా విషయాలను గూర్చి సత్వరం ఆలోచిస్తే, న్యాయం చేకూరుతుంది. దీని కొరకు మనసు

రాగరహితమై ఉండాలి. కష్టసాధ్యమిది, కాని సత్యాగ్రహికి అత్యావశ్యకము. ప్రత్యర్థుల పక్షంగా ఆలోచించగలిగితే, ప్రపంచంలోని దుఃఖాలు, కష్టాలలో నాల్గింట మూడు వంతులు మాసిపోతాయి అప్పుడు సంప్రదింపులు వేగాన్ని పుంజుకుంటాయి. వాటిని గురించి పెద్ద మనసుతో ఆలోచించగలము.

(యంగ్ ఇండియా, 19-3-25, పుట 95)

★ ★ ★

తన తప్పులు భూతద్దంతో చూసి, ఇతరులవి తక్కువగా గమనిస్తే, ఇద్దరి దృష్టికోణాలు సరిగా బోధపడతాయి. సత్యాగ్రహికి ఇట్టి సమ్యక్ దృష్టి తప్పక ఉండాలి.

(ఆత్మకథ, 1966, పుట 356)

★ ★ ★

యాతనలను ఓర్చే సత్యాగ్రహ శక్తికి అంతంలేదు. కనుక సత్యాగ్రహంల' అపజయమన్నది లేదు.

(యంగ్ ఇండియా, 19-2-25, పుట 61)

★ ★ ★

సత్యాగ్రహం పుష్టిని గ్రహిస్తే, దీర్ఘయాతనలో సుఖం ఉంటుంది. మండే ఎండలో, రోజూ కూర్చుంటే, బాగానే ఉంటుంది. సమస్య, పోరాడే మార్గం, దైవం - వీటిలో విశ్వాసం ఉంటే సూర్యరశ్మి చల్లగా ఉంటుంది. ''అబ్బ! ఎంతసేపు'' అని అనుకోకూడదు. చిరాకు పనికిరాదు.

ఒక్క క్షణమైనా కబుర్లతో వ్యర్థం చేయకూడదు. మన ముందున్న పనిని చేసుకుంటూ ప్రతివారు కాలం గడిపితే ఆ పనిలో ఆనందం కరతలామలకం అయి తీరుతుంది. ధాన్యపు గింజను పొల్లుపోనీయడం గాని, ఒక్క కాగితాన్ని వ్యర్థం చేయడం గాని ఏవిధంగా తప్పో, ఒక్క, క్షణం పోగొట్టుట కూడా అంతే తప్పు. దేశానికి చెందిన ఈ ఆస్థులకు మనం ధర్మకర్తలం మాత్రమే.

(యంగ్ ఇండియా - 19-3-25, పుట 95)

★ ★ ★

స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్య ప్రాప్తికి మొదటిది సత్యాగ్రహం. ఆఖరి సాధనం కూడా సత్యాగ్రహమే.

(హరిజన్, 15-9-46, పుట 312)

★ ★ ★

ప్రజలు మౌలిక ప్రాముఖ్యత గల విషయాలను తర్క బద్ధంగానే గాక, యాతనా రీతిలో గ్రహించాలి. యాతన మానవులకు, యుద్ధం అటవికులకు సూత్రం, యాతన విలువ, ప్రత్యర్థిలో మానసిక స్పందన కలుగజేయుటలో ఉన్నది. ఆటవిక సూత్రాలు ఈ పనిని చేయలేవు. ముకుళితమైన మనసును, మానవయాతన తర్కంతో వికసింపజేయగలదు.

(యంగ్ ఇండియా, 5-11-31, పుట 341)

★ ★ ★

నిజమైన యాతన తనను గుర్తించదు. లెక్క పెట్టదు. తద్వారా కలిగే సంతోషం. సంతోషాలన్నిటినీ మించి ఉంటుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 19-3-31, పుట 41)

★ ★ ★

విజయాన్ని గురించి సత్యాగ్రహి పట్టించుకొనడు. అది దైవం ద్వారా వచ్చి తీరుతుందని అతడెరుగును. అతని పాత్ర, యాతనానుభూతి మాత్రమే.

(యంగ్ ఇండియా, 13-10-27, పుట 345)

★ ★ ★

అమాయకుని ఆత్మ సమర్పణ, ఇతరులను చంపే లక్షల మంది త్యాగం కంటే మహోన్నతం. నిర్దాక్షిణ్యతతో కూడిన నిరంకుశత్వం. అమాయకుని ఆత్మ సమర్పణ లనే శక్తివంతమైన ఎదురు దెబ్బతో, తల బొప్పికట్టి, పతనమవుతుంది. దైవంగాని మానవుడు గాని, ఇంతకంటే గట్టి వేరేదేని ఎదురు దెబ్బను కనపరచలేరు.

(యంగ్ ఇండియా, 12-2-25, పుట 60)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 15

సహాయ నిరాకరణము

సహాయ నిరాకరణ జడత్వము కాదు. హింసను మించిన చైతన్యం. చైతన్యం లేని ఘర్షణకు అర్థంలేదు. నేను అనుకొన్న సహాయ నిరాకరణ, అహింసాత్మకం, కనుక మాత్సర్యరహితం, రాగద్వేషాల కతీతం. కక్ష తీర్చుకునే ధోరణిలేనిది.

(యంగ్ ఇండియా, 25-8-1920, పుట 2)

★ ★ ★

సహాయ నిరాయకరణ అహింసాత్మకం కావున ప్రేమపూరితం, ప్రేమాయుతం కావచ్చు. కాకపోవచ్చు. శస్త్ర చికిత్సలో, ఆ వైద్యునికి రోగి పట్ల ప్రేమ ఉండదు. తన విధినిర్వహణ మాత్రమే ఉంటుంది.

సహాయ నిరాకరణ వినమ్రతకు స్ఫూర్తిదాయకము. నిశ్చల దైవధ్యానంతో ఫలవృక్షం వలె వంగి ఉండాలి.

సహాయ నిరాకరణోద్యమకారి, ఎవరికీ కనుపించనంత వినమ్రతతో ఉండి, తన తత్వాన్ని తెలియజేసి, ఋజుమార్గంలో, అతివాగుడు కట్టిపెట్టి, తను చేయదలచుకొన్నది, తెలియజేస్తాడు.

(హరిజన్, 2-4-1938, పుట 65)

★ ★ ★

తండ్రి పనిని వ్యతిరేకించనపుడు, కుమారుడు మొదట నయాన ఒప్పించడానికి చూసి, బ్రతిమాలి, అదీ ఫలప్రదం కానినాడు. ఇంటిని వదలిపెడతాడు. అనాగకరికులు తగవులతో రోడ్డెక్కుతారు. విధేయుడైన కుమారుడు, అభిమానంతో, గౌరవపురస్సరంగా, నిరాడంబర ప్రవర్తనతో, చేయు సహాయ నిరాకరణను తండ్రి అర్థం చేసుకొని, పశ్చాత్తప్తుడౌతాడు.

అదేవిధంగా, ప్రజ, పాలకుల సందర్భంగా సహాయ నిరాకరణ సాధ్యం. సహజ ధైర్యం, స్వాతంత్ర్యేచ్ఛ గల ప్రజల విధి అదే. తర్క సంగతమైన చట్టాల పట్ల విధేయత వారి ఋజుత్వానికి మచ్చుతునక.

కొన్ని అసంబద్ధమైన చట్టాల పట్ల, సహిష్ణుత రెండవది. ఇష్టంలేని వాటిని, కుమారుడు, అవి అధార్మికమైనవి. సహిష్ణుతకు తగనవి కానంతవరకు, ఓర్చుకొని, సహాయ నిరాకరణ చేస్తే, దానిని తండ్రి అర్థం చేసుకున్నట్లే, సహాయ నిరాకరణ చేసేందుకు అర్హులు.

యాతనలకు సిద్ధపడడం మూడవ విషయం. అట్టి త్యాగాలు చేయగలిగిన వారే సహాయ నిరాకరణ చేసేందుకు అర్హులు. శాసకులు పెట్టే కష్టాలను ఓర్పుతో సహించగలిగే ధైర్యవంతులు ఒకరిద్దరుంటే, సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమం అసాధ్యం. బహు జనసమాఖ్య లేనిదే, తొందరపడి, ఉద్యమానికి పూనుకుంటే, అపాయం. దేశభక్తులైన యువకులకు నా మాటలు చిరాకు కలిగిస్తాయి. ఊరికే సహాయనిరాకరణకారుడవతానంటే వీలు లేదు. అన్ని ఏర్పాట్లు సవ్యంగా ఉండాలి. క్రమశిక్షణ మరీ ముఖ్యం.

(యంగ్ ఇండియా, 8-1-25, పుట 14)

హద్దులు మీరితే, సహాయ నిరాకరణ, నేరమవుతుంది. ఈ సన్నని ధారను గుర్తించడం కష్టం - పెళుసుగా ఉంటుంది - కోసి పారేస్తుంది.

మరి మంచి పోరాటం చేసి, స్వేచ్ఛగా (స్వచ్ఛందంగా) కారాగారవాసం చేసేవారికి, నేరాలు చేసి జైలుకి పోయే వారికి తేడా ఏమిటి? అందరికీ అదే వేషం, అదే తిండి, అదే శిక్ష. మొదటి వర్గంవారు సంతోషంగా, క్రమశిక్షణతో ఉంటారు. రెండోవర్గం వారు, తిరుగుబాటు ధోరణిలో, రహస్యంగాగాని, బహిరంగంగా గాని, క్రమశిక్షణను భంగపరుస్తారు.

ఇదే రహస్యం శాసనోల్లంఘనోద్యమంలో నిండు మనసుతో, శాసనల్లోంఘనకై, తాము ప్రతిఘటిస్తున్న శాసనం విధించే శిక్షలను, చిరునవ్వుతో, స్వీకరిస్తారు. ఆదర్శంతమైన తమ ప్రవర్తనతో, జైలు బయట చేసిన ఉల్లంఘనను, జైలులో ప్రవేశించగానే, కట్టిపెట్టి, క్రమశిక్షణతో మెలగి, తమ సహచరులను (నేరస్థులను కూడా) సంస్కరిస్తారు. అంతతోగత్వా, మనోనిగ్రహజనితమైన ఈ ఉద్యమ ప్రభావం శాసకుల నిరంకుశత్వాన్ని

కూడా జావగారుస్తుంది. అందుకనే, స్వచ్ఛందమైన యాతన ఒక్కటే అన్యాయాలను, అత్యాచారాలను అరికట్టే దివ్యౌషధము.

(యంగ్ ఇండియా, 29-12-1921. పుట 343)

★ ★ ★

అహింస, సహాయ నిరాకరణోద్యమానికి గుండెకాయ. గెలుపు లభించకపోయినా, పోరాటం సాగించగలుగతాం. బుద్ధిహీనత, అజ్ఞానము, అసమర్ధత, ఉద్యమకారుని క్రూరాతి ప్రతాడనలోనూ ఓరిమి అవసరం. ప్రత్యర్థి కొట్టే చాటుమాటు దెబ్బలను తప్పించుకోవాలి కదా?

(యంగ్ ఇండియా, 28-7-1921. పుట 237)

★ ★ ★

సహాయ నిరాకరణ అనే అయుధంలో, భగవంతుని సామ్రాజ్యాన్నే గెలిచి, ఆయన సాన్నిధ్యానికి పోవచ్చును. తక్కిన వాటి మాట వేరే చెప్పవలెనా? జనానికి క్రమశిక్షణ, ఆత్మ సంయమనం, సామూహిక చర్య, అహింస వ్యవస్థ సమకూడినప్పుడు. తమ శక్తి అర్థమవుతుంది. ఆ జాతి మంచిది, గొప్పది అవుతుంది. (యంగ్ ఇండియా, 2-6-1920, పుట 3)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 16

శాసనోల్లంఘనము

సత్యాగ్రహ వృక్షానికి రెండు శాఖలు - సహాయ నిరాకరణము, శాసనోల్లంఘనము.

(యంగ్ ఇండియా, 26-12-1924, పుట 429)

★ ★ ★

శాసకులు ప్రజాభిప్రాయాన్ని మన్నించునట్లు చేయుటకు, ప్రతి సత్యాగ్రహి తనకు అన్యాయమనిపించినా శాసనాలను ధిక్కరించాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 21-1-1920, పుట3)

★ ★ ★

నా తండ్రి అయినా, నాకు నచ్చని అదేశమిచ్చినపుడు, నా తిరస్కారాన్ని తెలియజేడయం. నా కనీస ధర్మం.ఆయనకు అప్పుడే న్యాయం చేకూర్చిన వాడినవుతాను ... నేను ఇట్లే చేసి, మంచి ఫలితాన్ని పొందాను తండ్రికి. స్నేహితుడికి. ఈ విధంగా చెప్పడంలో వారిని, అగౌరవపరచడం లేనపుడు. ప్రభుత్వానికి తిరస్కారం తెలియజేయడంలో ఏవిధమైన తప్పులేదు.

(యంగ్ ఇండియా. 21-12-1920. పుట 4)

★ ★ ★

సామూహిక శాసనోల్లంఘనం సంగతి వేరు. శాంతంగా, స్వార్థరహితంగా జరిగినప్పుడే దీని విలువ. వ్యక్తి శాసనోల్లంఘనలో స్వార్థము లేకున్నా, సామూహికంగా జనం, దీనివలన తమకేమి లాభమని అడుగుతారు. లాభాన్ని ఆశిస్తారు. దక్షిణాఫ్రికాలో తమపైనను, తమ పరివారం పైననూ వేసిన పన్నును తొలగించే నిమిత్తమై, శాసనోల్లంఘనం చేశారు. కనుక పెద్ద ఆశలు పెట్టకోకుండా, సామూహికోల్లంఘనకారులు, మూలతత్త్వాన్ని గ్రహిస్తే చాలు.

ప్రతిసారీ, ఎవరినైనా కారాగారానికి పంపినపుడు, ఆందోళన జరిపినందు వల్ల, ప్రభుత్వం జడిసిపోదు. కారాగారవాసం మన లక్ష్యం కావాలి. (సైనికునికి మరణం అయినట్లు) వేలాదిమంది సామూహికంగా ఇందుకు తయారయితే, ఆశయం నేరవేరుతుంది. ఈవిధంగా జైళ్లను నింపితే, అమాయకులపై ఆ అమానుషకృత్యం, మనకు బలాన్నిచ్చి, విజయాన్ని చేకూరుస్తుంది.

మనలో భయంలేనినాడు, కారాగారాన్ని ఆరోగ్యకేంద్రంగా భావించిననాడు, దక్షిణాఫ్రికావాసులన్నట్లు జైళ్లను సర్కారు వారి హోటళ్లు అనుకున్ననాడు, ఈ పెరికి ప్రభుత్వం మట్టి కరుస్తుంది.

ఇది శాంతియుతమైన తిరుగుబాటు, సశస్త్ర పోరాటాన్ని మించినది. శాసకుని అత్యాచారాలను అలసిపోయేటట్టు చేస్తుంది. ఈ కిటుకును గ్రహించి. ఓరిమితో అమలుపరిస్తే, అందలి అపాయాలను అధిగమించవచ్చును.

(యంగ్ ఇండియా. 4-8-1921. పుట 244)

★ ★ ★

సామాన్య శాసనోల్లంఘనం, ప్రతి వ్యక్తి యొక్క జన్మహక్కు. దీనివలన శాసనరాహిత్యం గాని, గందరగోళం గాని ఏర్పడదు. నేరసహితమైతే, ఇష్టారాజ్యం అయి, అంతరించిపోతుంది. ఆయుధరహితమైన పోరాటం, నిరంకుశ రాజ్యానికి ముప్పు. ప్రభుత్వం విచక్షణ లేనిదైనపుడు, శాసనోల్లంఘనమే కర్తవ్యం.

శాసనోల్లంఘనం ఏదేని ఒక్కశాసన తిరస్కారమైతే, ఆలోచించి ముందుకు సాగాలి. దానిని "చేయరాదు" అనడం అన్యాయం, అసంగతం. ఈ హక్కును దుర్వినియోగపరచరాదు. ఎట్టి అల్లరి జరుగనీయరాదు. దీనిని నియమానుసారం వాడాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 5-1-1922, పుట 5)

★ ★ ★

శాసనోల్లంఘన మాత్రమే చాలదు. మాటిమాటికీ దీనిని ప్రయోగిస్తే, కత్తిపదును వలె, ప్రభావం తగ్గి, మొద్దుబారుతుంది. తక్కిన అభివృద్ధి నియమాలకు బద్ధులమై ఉంటే, దీని ఉపయోగం ఆరోగ్యకరం. ఆవశ్యకం, ఫలప్రదం అవుతుంది. ఇందులో ప్రధాన పదం "సివిలు" - అంటే నాగరికత, క్రమశిక్షణ, విచక్షణ, అహింస, ఇవిలేనిచో, నష్టమే ఫలితము. ఉల్లంఘనతోబాటు ప్రేమను జోడించడం వలన "బంగారానికి తావి" అబ్బినట్లు అవుతుంది. అది జీవనం. సదావృద్ధికాంక్షి. అసంగతమైనది, మరణకారకమైనది కాదు.

(యంగ్ ఇండియా, 561-1922, పుట 3)

★ ★ ★

నేరాలు లేని శాసనోల్లంఘనం పైసా సహాయాన్ని కోరదు. దృఢచిత్తమే దీనికి ఏడుగడ. ఎట్టి కష్టాలనైనా భరించగలదు, ప్రేమ హృదయంలో పుష్టి చెందుతుంది. పవిత్ర విదివిధానమవుతుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 1-4-1926, పుట 122)

★ ★ ★

సామూహికమైనదీ, నేరరహితమైనదీ, అయిన శాసనధిక్కారం, మన

సుందరమూ కోరుకుంటున్నాం. ఇది అసంకల్పితం అయితే గెలుస్తుంది. సరియైన భూమిక ఏర్పాటు కాకపోతే, మందికి ఇది పట్టదు. హింసలేకుండా చూసుకోవాలి హింస ఉన్నా ఈ ధిక్కారము జరుగుతుందని అన్నాను. అయితే దాని ప్రగతి కుంటుపడుతుంది. ఎదురెదురుగా ఉండే శక్తులు గలిసి పనిచేయవు; పరస్పరం సహాయం చేయలేవు. హింసకు బదులు అహింసను, ద్వేషం బదులు ప్రేమను, అనైక్యతకు బదులు ఐక్యతను ప్రతిపాదించడమే నేరరహిత శాసనోల్లంఘనము, శాసనధిక్కారముల ఆశయం.

(యంగ్ ఇండియా, 27.3-1930, పుట 109)

★ ★ ★

ఎంత రెచ్చగొట్టినా ఓరిమితో ఉండడంవల్ల విజయం తథ్యం. సైనికునిలా శాసల్లోంఘనకారుడు కూడా స్థిరంగా ఉండాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 25-8-1921, పుట 268)

★ ★ ★

జనులందరికీ అనుసరణ సులభమైనదని కనుక్కున్నాను. సత్యాగ్రహ ప్రయోగం ఆరోగ్యకరం కనుక, అమ్మను శిశువు కరుచుకొని ఉన్నట్లు, ఈ ప్రయోగంలో ప్రతి అంశాన్ని గట్టిగా పట్టుకొని నడిపిస్తున్నాను.

(యంగ్ ఇండియా, 22-9-1927, పుట 317)

★ ★ ★

సత్యాగ్రహి జైలు నియమాలను భంగపరచి, తద్వారా జైలు ఉద్యోగులను బాధపెట్టడు. జైలు నియమాలను భంగపరచడు. జైలులో మనకు, బయటి ప్రపంచం అందుబాటులో ఉండదు. కాని జైలు అధికారుల మనసులను మార్చడం వగైరా పోరాటాలు మొదలవుతాయి.

అహింస ప్రత్యేకత దాని నిరంతర పయనం, కత్తిలోనూ, తుపాకి గుండులోనూ, ఈ సత్తాలేదు. తుపాకి చంపుతుంది. శాసన ధిక్కారం చేయువారు, జైలు అధికారుల మనసులలో మార్పు తెచ్చి తామూ, వారూ ఒకటైపోతారు.

(యంగ్ ఇండియా, 21-1-1920, పుట 3)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 17

సత్యాగ్రహ సమయంలో ఉపవాస దీక్ష

సత్యాగ్రహ సమరాయుధాగారంలో ఉపవాదీక్షకు ప్రత్యేకత ఉన్నది. దీనినందరూ అవలంబించలేరు... శరీరదార్ఢ్యం ఒక్కటే చాలదు. భగవద్భక్తి కూడా ఉండాలి. అనుకరణ గాకుండా, మనసు లోతుల్లోంచి చెయ్యాలి.

(హరిజన్. 18-13-1939. పుట 56)

★ ★ ★

స్వార్థం, రోషం తొందరబాటు, నమ్మకం లేకపోవడం, పనికిరావు... ఓటమి, దృఢచిత్తం ఏకాగ్రత, శాంతస్వభావం, ఇవన్నీ ఒకరిలో ఉండవు కనుక అహింసా సాధన లేనిదే సత్యాగ్రహోపవాస దీక్షకు పూనుకోరాదు.

(హరిజన్. 13-10-1940. పుట 322)

★ ★ ★

ఆమరణ నిరసన దీక్ష సత్యాగ్రహ సమరంలో ఆఖరి ఆయుధం. ఈ పవిత్రాయుధాన్ని, పరిణామ రహితంగా తలపెట్టాలి. దీక్ష వెనుకనున్న భావం ముఖ్యం అని గమనించాలి.

(హరిజన్. 18-8-1946. పుట 262)

★ ★ ★

ఈ దీక్షను ఆషామాషీగా తీసుకుంటే అపాయకరం. పవిత్ర హృదయంతో చేసిన ఒక్క ఉపవాదీక్ష. ప్రపంచానికంతకీ, ఉద్ధారకము. జీసస్ క్రైస్తు దీనికి దృష్టాంతము.

(హరిజన్ 27-10-1946. పుట 372)

★ ★ ★

ఉపవాసాలు, ఇతరులను ఇరుకున పెడ్తాయి. ధనం కోసం, కార్యార్థమై చేసే ఉపవాసాలు స్వార్థపూరితాలు. అవి మనకు వద్దు. నా చేత ఎలాగైనా తమ మాటను ఒప్పింపచేసేందుకు, ఉపవాసం ఉంటే, నేను లొంగను. ప్రాణం పోయినా, ఈ లక్ష్మణరేఖను దాటవద్దు. స్వార్థసహితమైన

వాటిని మనస్సులో పెట్టుకుంటే అట్టి వారి పరువుపోతుంది

(హరిజన్, 9-9-1933, పుట 4)

★ ★ ★

సద్ధర్మరహితంగా, ఉపవాసం ఉండేవారిని, ఎంత గొప్పవారైనా సరే మరణం అసన్నమైనా, సమర్థించవద్దు.

(హరిజన్, 17-3-1946, పుట43)

★ ★ ★

అహింసాయుద్ధంలో, అన్నీ వ్యర్థమైనపుడు, ఉపవాసాన్ని సమ్మోహనాస్త్రంగా వాడి, నిద్రాణమైన మానవత్వాన్ని మేలుకొలపాలి. ఆత్మప్రబోధం ద్వారా చేసిన ఉపవాస దీక్ష, నిరాసక్తమై ఉంటుంది.

(హరిజన్, 21-12-1947, పుట 476)

★ ★ ★

ఆమరణ నిరాహార దీక్ష, ప్రత్యేక పరిస్థితులలో, అనుకున్న దానిని సాధిస్తుంది. దీనికి సరియైన ప్రశిక్షణ కావాలి

(హరిజన్ , 26-7-1942, పుట 248)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 18

నాయకుడు సత్యాగ్రహి

ప్రతి ఉద్యమంలో, సదాచార సంపన్నులు ఉండాలి.

(దక్షిణాఫ్రికా సత్యాగ్రహం, 1950, పుట 139)

★ ★ ★

దైవచింతనతో, అంతర్వాణి మార్గదర్శకత్వంతో, సత్యాగ్రహ నాయకుడు ముందుకు సాగుతాడు.

(యంగ్ ఇండియా, 2-8-1928, పుట 260)

★ ★ ★

నాయకులమనేవారు, గుంపుల అరుపులకు దడిసిపోరాదు. తమకి

అభ్యంతరం ఉండినా ప్రజల కోరిక, అని సరిపెట్టుకుంటే చాలదు కొన్ని సందర్భాలలో, తర్క సంగతం కాని ప్రజల కోరికలను తిరస్కరించాలి.

(యంగ్ ఇండియా 14-7 1920, పుట 4)

★ ★ ★

ధార్మిక సత్యాగ్రహంలో, ఆడంబరత్వానికి, దూకుడు స్వభావానికి చోటులేదు. ప్రత్యర్థుల భావాలను గౌరవించాలి. తనలోని నలుసు, ఎదుటివాడికి కొండంతై కనుపిస్తుంది.

(హరిజన్, 27-5-1939, పుట 144)

★ ★ ★

సత్యాగ్రహ సమరానికి, పెద్ద సైన్యం అక్కలేదు. అంత ఖర్చు ఉండదు.

(హరిజన్, 22-10-1938, పుట 298)

★ ★ ★

మానవులందరూ సామూహికంగా సత్యాగ్రహం చేయలేరు. ఇక సైనికునికి, దళపతికి తెలిసినట్టుగా, యుద్ధ ప్రయోజనం తెలియదు గదా! అవేవిధంగా నాయకుడి ఆదేశాలను పాటిస్తే చాలు.

(హరిజన్, 22-10-1938, పుట 298)

★ ★ ★

అందరికీ పూర్తిగా అర్థం అయేటట్టు చేసిననాడే, తిరిగి శాసనోల్లంఘనం మొదలు పెట్టాలి.

(ఆత్మకథ, 1966,పుట 357)

★ ★ ★

సైనికుల ప్రశిక్షణకీ, అహింసా సంగ్రామ సైనికుల ప్రశిక్షణకీ ప్రాథమిక క్రమశిక్షణలో తప్ప వేరు సామ్యం లేదు. అహింసావాదుల దైవభక్తి, నాయకుని పట్ల విధేయతా, పరస్పర సహకారం మౌలికాలు.

(హరిజన్, 12-5-1946, పుట 128)

★ ★ ★

1 సత్యాగ్రహికి నిజాయితీ ముఖ్యం
2. నాయకుని పట్ల నిస్సంకోచంగా విధేయత కనుపరచాలి
3. తమ సర్వస్వం, పరివారాలతో సహా త్యాగం చేయాలి. అన్ని బాధలూ, మరణమైనా, సంతోషంగా సహించాలి.
4. తమలో తాము, ప్రత్యర్థులు, ఎవరి విషంలోనైనా మనోవాక్కాయ కర్మేణా హింసను పరిహరించాలి.

(హరిజన్, 22-10-1938, పుట 298)

★ ★ ★

సత్యాగ్రహ సమరంలో ఎల్లప్పుడూ ముందుకుపోవడమే. గాని వెనుదిరగడము లేదు. గడిచిన కొద్దీ అందరూ దీన్ని సమర్థిస్తారు. ఇందు పెద్దమాటలు, చిన్న చేతలూ ఉండవు.

(మహాత్మాగాంధీ - సంకల్పం, 1967, పుట 174)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 19

అల్లర్లు, దాడులు, సత్యాగ్రహం

అల్లర్లను అహింసతో అణచాలంటే మనస్సులో నిజమైన అహింస ఉండాలి. అట్టి అహింస తప్పుచేసే ఆకతాయిని కూడా తన ప్రేమాలింగనంలోకి తీసుకోగలదు. ఈ మనఃస్థితి పుట్టుకతో రావాలి. ఏదోవిధంగా తంటాలు పడితే కృతకంగానే ఉంటుంది. శాంతి సమయాలలో ఎంతో కాలం ఓరిమితో చేసిన ప్రయత్నంతో యిట్టి శక్తి వస్తుంది. శాంతిదళ సభ్యులు, గూండాలుగా పేర్కొన బడుతున్న వారితో దగ్గర సంబంధం పెట్టుకొని వారితో పరిచయం పెంచుకోవాలి. తన నడవడితో స్వార్థరహిత సేవతో వారి మనసులను జయించి, తాను వారిని గుర్తించి వారు తనను గుర్తించేటట్లు చేసుకోవాలి. ఆకతాయి మూకలు ఆకాశం నుండి ఊడిపడవు. దయ్యాలవలె భూతాలవలె భూమిలోంచి పుట్టుకొని రావు. సామాజిక అసామంజస్యమే దీనికి మూలం కనుక ఇటువంటి పరిస్థితులకు జవాబు దారీ, మరోమాటలో, మన

సమాజంలోని కుళ్ళిపోయిన పరిస్థితికి, ఆకతాయి మూకలే ప్రతీకలు ఈ జాడ్యాన్ని పోగొట్టాలంటే ముందు దానికి గల కారణాలను కనుక్కోవాలి. అప్పుడు వాటి నివారణకు తగిన ఉపాయం కొంత మేరకు సులభం అవుతుంది.

(హరిజన్ 15-9-40, పుట 285)

★ ★ ★

గత యుద్ధంలో సరిహద్దుల్లో మన సైన్యం సిద్ధంగా లేకపోతే ఏమయ్యేది? ఆసైన్యమే మన దేశాన్ని రక్షించింది. నిరాయుధమైన తటస్థదేశం ఇతర దేశాలను నాశనం అవుతూవుంటే చూస్తూ ఎలా ఊరుకోగలదు? స్వాప్నికుడు అనిపించుకున్నా యిందుకు నేను యిచ్చే సమాధానం యిది. "తటస్థదేశం యుద్ధ సైనికులకు దారి యివ్వకూడదు. దారి యివ్వడం పిరికితనం. మనుష్యులే అడ్డుగోడగా నిలిచి వారిని ముందుకు సాగనీయకుండా, కొల్లగొట్టనీయకుండా ఆపాలి. గుజరాతులోను, పెషావరులోను లారీలను, తుపాకీ గుండ్లను ఎదుర్కొని నిలచి, అహింసావాదులు హింసకు పూనుకోకుండా యీ పని చేశారు. యుద్ధసైనికులకూ, అహింసావాద సైనికులకు రెండే మార్గాలు ఉన్నాయి. నేను స్విట్జరులాండు పౌరుణ్ణిగాని, లేక తటస్థ ఫెడరల్ దేశపు అధ్యక్షుణ్ణి గాని అయివుంటే దండెత్తే సైన్యానికి సౌకర్యాలన్నింటిని ఆపి ఏమీ వాళ్ళకు సమకూర్చకుండా, ఆ సైన్యానికి వెళ్ళడానికి దారి కూడా లేకుండా చేసేవాణ్ణి, రెండోమార్గం, స్విట్జరులాండు థెర్మోపైల్ కథను పునరావృతం చేసి అడ్డుగా స్త్రీ పురుషులను నిలిపి, దాడి చేసేవాళ్లను, వారి శవాల మీదుగా మాత్రమే వెళ్ళమని అనేవాడిని, ఇటు వంటిది మానవసహనానికి అతీతమైనది. యిది ఒక క్రొత్త అనుభవం అని మీరన్నా నేను అంగకీరించను. ఇది పూర్తిగా సాధ్యమే. ఆ స్త్రీ పురుషులు పొరుగుదేశానికి దారి కావాలని కోరే సైన్యం ముందు నిలచి ఉండటం ఊహించండి. వారందిరి పై నుంచి నడచిపోవచ్చునని మీరనవచ్చు. నేను యిలా అంటాను. "మీరైతే మిమ్ము మీరు అంతం చేసుకొని అయినా మీ విధిని సరిగా నిర్వర్తించారు. అమాయక అహింసావాదులైన స్త్రీ పురుషుల శవాల మీద నడిచి పోయే సాహసం చేసిన

ఆసేన మళ్ళీ ఎన్నడూ అటువంటి పనిని, అటువంటి ప్రయోగాన్ని చేయతలపట్ట నేరదు. మీరు సామాన్యజనులైన స్త్రీ పురుషులలో యిటువంటి ధైర్యం ఉంటుందని నమ్మకపోవచ్చు కాని అహింస అనేది గట్టి పదార్థంతో శక్తి మంతంగా నిర్మితమైనది. అది బలహీనుల ఆయుధం కాదు, గుండెబలమున్న వారి సాహసచర్య.

(యంగ్ ఇండియా, 31-12-31, పుట 427)

★ ★ ★

హెర్ హిట్లర్, సైనోర్ ముస్సోలినీలతో మిష్టర్ ఛాంబర్లేను స్వదేశలబ్ధి, కష్టనివారణకై చేసుకున్న ఒడంబడికను గౌరవరహిత శాంతి ఒప్పందం అని అన్నాను. వారికి మరో మార్గం లేదు. అంతేగాని వారిని గురించి విమర్శకాదు. యుద్ధోన్మాదుల దృష్టిలో యిది పిరికతనం, మిష్టర్ ఛాంబర్లేను, మిష్టర్‌డలాదియర్ ప్రజాస్వామ్య దేశాల ప్రధానులు ఎట్టి పరిస్థితులలోను రక్తపాతాన్ని కోరరు. యుద్ధమే కావాలని కోరుకోరు ఎలాగైనా సరే శక్తి మేరకు యుద్ధాన్ని నివారించాలనే భావంతో జక్కుల పక్షం వహించారు. హింసాయుతంగా జరిగే యుద్ధపద్ధతిలో నిరంకుశలతో వ్యవహారం యిలాగే ఉంటుంది. హింసాయుతంగా జరిగే యుద్ధపద్ధతి నిరంకుశానికి దారితీస్తుంది. అహింసా విధానం ప్రజాస్వామ్యానికి తొలిమెట్టు. ఇంగ్లాండు, ఫ్రాన్సు, అమెరికాలు దేన్ని ఎన్నుకోవాలో నిర్ణయించుకోవడం అవసరం. ప్రస్తుతం తటస్థంగానే ఉన్న రష్యా నిరంకుశపాలనలో ఉన్న రష్యా ఏమి చేయబోతుందో తెలియదు. రక్తపుటేరులు పారించడం, అక్కడ మామూలే. ఈ పూర్వరంగ పరిచయం చిన్నవైన, బలహీనమైన దేశాలకు నేనిచ్చే సలహాకు దోహదం చేస్తుంది. జెకోస్లోవేకియా దుర్దశ నన్ను కదిలించింది. నిరంకుశుల కాళ్ళ క్రింద నలిగి పోవడమే వాళ్ళ గతి. రక్తపాతం లేకుండా వుండాలంటే, దాడి చేసిన వారికి లొంగిపోవడమే మంచిది. నేను బానిసగా వుండను. కాని ఆ కోరిక తీరే వరకు జీవించి యుండాలిగనుక ప్రస్తుతం పెనుతుపానుకు తలవంచితే తప్పు లేదు. ఆయుధాలకు బలి అయిపోకుండా ఓరిమితో, సహనశక్తిని పెంచుకొని శరీరం పోయినా ఆత్మను రక్షించుకోవాలి. ఈ గౌరవశూన్యమైన

శాంతిని అవకాశంగా తీసుకొని స్వాతంత్ర్యాన్ని సంపాదించుకోవాలి. ''హిట్లరుకు కరుణలేదు. నీ అధ్యాత్మిక చింతన ఎందుకూ కొరగాదు.'' అని అనేవారికి నా సమాధానం యిది. ''అహింసా విధానం క్రొత్తది, యిందు నేను మట్టిలో కలసిపోయినా నాకిష్టమే. అయినా నిబ్బరమైన గుండెతో ఎదిరిస్తే ఆబాలగోపాలం ద్వేషాన్ని పరిహరించి నిలిస్తే ఈ క్రొత్త అనుభవం, ధీరోదాత్తత ముందు ఆ నిరంకుశులు తలలు వంచుతారేమో, వాళ్ళ హృదయాలు స్పందిస్తాయేమో, అలాజరగదని నిశ్చితమైన అభిప్రాయం ఏర్పరచుకొని దాన్ని పెంచుకోవడం మంచిదా? ఎంత సద్భావం ఉన్నా, ఇంగ్లాండు, ఫ్రాన్సు వారి దాడినుండి అమాయకులను రక్షించలేరు. వారి మధ్యపడితే, మునుపెన్నడూ కనీవినీ ఎరగని రక్తపాతమే జరుగుతుంది. కనుక నేను జెక్కునయితే నా దేశాన్ని రక్షించే బాధ్యతనుంచి, ఈ రెండు దేశాలను తప్పిస్తాను. అయినా నేను బ్రతకాలి కనుక, నేను ఏదేశానికి, ఏసంస్థకూ కట్టుబానిసను కానప్పటికి, ఏదో మార్గాన్ని అన్వేషించాలి. నాకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమైనా ఉండాలి. లేదా నాశనమైనా అయిపోవాలి. ఆయుధ యుద్ధంలో గెలిచేందుకు ప్రయత్నించడం దంభం మాత్రమే అవుతుంది. నా స్వాతంత్ర్యాన్ని హరించేందుకు ప్రయత్నించే వారి ముందు తలవంచక, నిశ్శస్త్రంగా ఎదురునిలిచి, ఆ ప్రయత్నంలో ఆహుతైపోతాను. ఈ విధానంలో శరీరం నశించినా, ఆత్మ గౌరవం నిలిచి వుంటుంది. అపమానాన్ని ప్రతిఘటించి, నిజమైన స్వాతంత్ర్యాన్ని పొందుతాను.

అహింసాయుతమైన తిరుగుబాటును ఏదేశమైనా అవలంబించిన దాఖలా, చరిత్రలో కానరాదు. నిరంకుశుడు నా బాధను గమనించినా స్పందించకపోతే, ఏమీ పరవాలేదు. దాని వలన నాకు ఏమీ నష్టము కలుగదు. నిలిచి ఉండవలసినది నాగౌరవము. అది నిరంకుశుని దయా దాక్షిణ్యాల మీద ఆధారపడిఉండదు. అహింసా పూజారిగా, భవిష్యత్తులో ఏమీ జరగనున్నదో, దానికి పరిమితులు విధించను. ఇంతవరకూ ఆ యుద్ధోన్మాదులకు ఒకే అనుభవం, అది ఏమి? మానవులు శక్తినీ, జబ్బ సత్తువనూ చూపితే నిస్సంశయంగా లొంగిపోతారు అని. ఆయుధాలు

ధరించని స్త్రీలు, పురుషులు, బాల బాలికలు, ఏవిధమైన ద్వేషము, కోపము. ఉద్విగ్నత లేకుండా, అహింసా పద్ధతిలో వారిని ఎదిర్చి నిలుచుట వారికొక నూతనమైన అనుభవం. వారిలో కూడా నాలో ఉన్న ఆత్మ ఉన్నది గనుక వారిలో మార్పు రావచ్చు. ప్రథమ దక్షిణాఫ్రికా సత్యాగ్రహ సమరంలో 13000 మంది అహింసావాదులు, తమను నిర్మూలించగలిగిన ఆయుధాలతో సన్నద్ధులైయున్న సైన్యాన్ని ఎదిరించి నిలిచినప్పుడు, హింసను వదిలి అహింసావాదులై మూక పోరాటం చేసినప్పుడు దేశగౌరవం నిలబడింది. కనుక ప్రజల యుద్ధమనీ, శాంతి కొరకు చేస్తున్న సంగ్రామమనీ చెప్పి తాము వెనుక వుండి చిన్న చిన్న దేశాలను నిరంకుశరాక్షసుల ముందుకు ఎరగా త్రోసి, తమాషా చూడటం నాకు సమ్మతం కాదు. ఎవరికి వారు సమానమైన వ్యూహాలతో సంసిద్ధతతో, నిశ్చలంగా నిలబడితే నిరంకుశులను నిలువరించవచ్చు. నేను ఒంటరిగా, ఎవరైనా, నన్ను అనుసరిస్తారో లేదో తెలియనప్పుడు, హఠాత్తుగా నా మదిలో అహింసా పోరాటం మెదిలినప్పుడు సత్యాగ్రహమనేది దక్షిణాఫ్రికాలో ఉద్భవించి క్రొత్త చరిత్రను లిఖించింది.

మరో దృష్టాంతం చెబుతాను దేవుని సేవకుడనని (ఖుదాయీఖిద్మత్‌గార్) చెప్పుకునే ఖాన్ సాహెబ్ అబ్దుల్ గఫార్ ఖాన్ గారిది. ఆయనను పఠానులు "అఫ్ఘనుల గౌరవం" అని పిలిచి సంతోషిస్తారు. ఇది రాస్తున్నప్పుడు వీరు నా ఎదుటనే కూర్చొని వున్నారు. వీరు వేలాది మంది ప్రజలు తమ ఆయుధాలను క్రింద పడవేసి త్యజించేటట్టు చేశారు. ఆయన అహింసా సిద్ధాంతాన్ని అర్థం చేసుకున్నాను అని అంటారు. తనవాళ్ళు ఏమి చేస్తారో కచ్చితంగా వారికి తెలియదు. తమ నాయకుని పట్ల వారికి గల సంపూర్ణ విశ్వాసమే వారి సంపద. "శాంతి మార్గంలో తన సహచరులను నడిపించేందుకు ఒక శాంతి సైనికుడు నిజాయితీగా చేసిన ప్రయత్నం యిది అని నాకు అనిపించింది. కనుక యీ విషయం చెబుతున్నాను. భవిష్యత్తులో సత్యాగ్రహవీరులకిది మార్గదర్శకంగా ఉంటుంది. కనుక దీన్ని పేర్కొంటున్నాను. ఖాన్‌సాహెబ్ అబ్దుల్‌గఫార్‌ఖాన్ అహింస అంటే ఏమిటో తెలియని తన అనుచరుల విధేయతను తెలియజేయడం కోసం సరిహద్దు

రాష్ట్రానికి నన్ను తీసుకొని వెళ్ళారు. వారు పరిణతులైన శాంతి సైనికులు కాకపోయినా ఆ దిశలో శ్రద్ధగా శ్రమించి పయనిస్తున్నారు. విజయం తరువాతి సంగతి. మీరు అహింసా పోరాటం సాగించండి. దానివల్ల మీరనుకున్నది సాధ్యం కాకపోతే మీకు అలవాటైనా సాయుధపోరాటమే తిరిగి మొదలు పెట్టండి. ద్వంద్వం వద్దు అని చెప్పాను. మనస్ఫూర్తిగా, నిండు మనస్సుతో, ఏ నిరంకుశశక్తి ఎదుట తలవంచవద్దు. ద్వేషరహితంగా, ఆత్మబలంతో తలపెట్టినప్పుడు ఏదైనా సాధ్యమే'' అని, యిది బలవంతుల ఆయుధం, బలహీనులది కాదు కనుక అహింసాయుధ సంగ్రామాన్ని సమర్పిస్తున్నాను అని చెప్పాను.

(హరిజన్ 15-10-38. పుట 290-91)

★ ★ ★

మనుష్యజాతిది ఒకే కుటుంబం ఇందులో ప్రతి పురుషుడు, ప్రతి స్త్రీ శారీరికంగా బలహీనులైనా, ఆత్మగౌరవం, స్వాతంత్ర్య రక్షణలకు బాధ్యులు అని వారిని సమాధానంపరచగలిగితే నా పని పూర్తి అవుతుంది. ప్రపంచమంతా దండెత్తి వచ్చినా యీ పద్ధతి రక్షణనిస్తుంది.

(గాంధీ రచనలనుండి ఎంపిక చేసినవి - 1957. పుట 43).

భాగము 3
సిద్ధాంతాల తారతమ్యాలు
అధ్యాయము 20
సర్వోదయం

నేను చదువుకునే రోజుల్లో తరగతికి సంబంధించిన పాఠ్య పుస్తకాలు తప్ప వేరేవేటినీ పట్టించుకోలేదు ఆ తరువాత బ్రతుకు తెరువు తాపత్రయంలో పడినందున చదువేందుకు సమయం దొరకలేదు. కనుక నేను చాలా పుస్తకాలు చదివానని చెప్పలేను. అయితే యీ విధమైన వాటివల్ల నాకు పెద్ద నష్టం కలగలేదని చెప్పగలను. నేను చదివిన కొద్ది పుస్తకాలలో, నన్ను ప్రభావితం చేసి, జీవితంలో నాకు ఉపయోగపడినదీ తక్షణమేనన్ను స్పందింప చేసినదీ, అన్‌టు దిస్ లాస్ట్' అనే ఇంగ్లీషు పుస్తకం. ఒక కవి మనిషిలో నిద్రాణమై యున్న సద్గుణాలను, ఉత్కృష్టతను వెలికి తీయగలడు. అయితే అందరినీ అతడు ఒకే విధంగా స్పందింప చేయలేడు. అందరి సృష్టి ఒకే విధంగా వుండి, అందరు ఒకే స్వభావం కలిగి వుండరు కదా!

''అన్ టు దిస్ లాస్ట్'' (ఈ చివరికి) అను పుస్తకంలో గొప్ప సత్యాలు పొందు పరచబడివున్నాయి. నిజానికి వర్గాల భేదాలు, మత, వర్ణ విబేధాలు వుండవనీ, ప్రతి ఒక్కరు ఇంకొకరిని తనతో సమానమని భావించి స్నేహ బంధంతో కట్టి వేస్తారనీ, ఏ ఒక్కరూ మరొకరిని అస్పృశ్యులుగా భావించరనీ, శ్రమజీవి, ధనవంతుడు సమానంగా చూడబడాలనీ, చెమటోడ్చి పని చేసి జీవనాదాయం సమకూర్చుకునే సందర్భంలో కాయకష్టం, బుద్ధిబలం మధ్య తరతమ బేధాలు పాటించడం తప్పని, ఇట్టి సమాజ నిర్మాణ కార్యంలో అందరి భాగధేయం వుండాలనీ చెప్పారు. దానిని గుజరాతీలోనికి సర్వోదయము అను శీర్షిక పెట్టి అనువదించాను. రస్కిన్ మహాశయుడు దీన్ని రచించారు. నా భావాలు, నా గట్టి నమ్మకాలు యీ పుస్తకంలో ప్రతిబింబించి, నన్ను ప్రభావితుణ్ణి చేశాయి. ఇందలి ఉపదేశాలు క్రింద తెలుపుతున్నాను.

1. వ్యక్తి బాగుంటే అంతా బాగుంటారు.
2. జీవికొపార్జనకు ఏ వృత్తి అయినా (క్షురకునిదైనా, న్యాయవాదిదైనా) ఒక్క స్థాయి గలదే.
3. శ్రమశక్తితో (భూమి దున్నిగాని, చేతి పనులు చేసి గాని) గడుపు బ్రతుకు విలువైనది.

మొదటిది నాకు తెలిసినదే. రెండవది స్పష్టాస్పష్టంగా అనుభవం ద్వారా తెలిసినది. మూడవది పూర్తిగా క్రొత్తది. వాటిని జీవితంలో స్వయంగా అమలు పరచదలిచాను.

(ఆత్మ కథ 1966 పుట 224)

★ ★ ★

అహింసావాది బహుజనహితాయ అనే సామాన్య సూత్రం కోసం మాత్రమేగాక సర్వజనహితాయ అనే ధ్యేయం కోసం ప్రాణాలు అర్పిస్తాడు. తాను హుతమై ఇతరులకు హితము చేస్తాడు. మొదటి వర్గం ఆత్[illegible]ం చేయదు. రెండవ వర్గం చేస్తుంది. మొదటి వర్గం వారికి, రెండవవర్గం వారికి సామాన్య గుణాలు వున్నా కొంత దూరం వెళ్లాక వేరై పోతారు.

(యంగ్ ఇండియా, 9-12-26, పుట 432)

★ ★ ★

పంచాయతీరాజ్ మన స్వప్నం. అందు రాజుదీ, పేదదీ ఒకటే స్థాయి. వివేకంతోపాటు, పవిత్రత కలిగి ప్రేమ సూత్రంతో బంధితులు గనుక పేదా, పెద్ద (గొప్ప) అనే అంతరాలు వుండవు. శ్రమశక్తి, బుద్ధిశక్తి సమానం. దానికోసం భంగీ (పాకీ) పని అయినా చేపట్టుట, మాదక ద్రవ్యాల విసర్జన, స్వదేశీ ఉద్యమం, పరాయిస్త్రీని తల్లిగా, చెల్లిగా, కుమార్తెగా భావించుట, ఇతరులను హింసించకుండుట, దీని మొదటి పని. అందుకోసం అవసరమైనప్పుడు ప్రాణం ధారపోస్తాడు.

(హరిజన 10-1-48, పుట 517)

★ ★ ★

అధ్యాయము -21

సమాజవాదం

సమాజవాదం (సోషలిజం) ఒక అందమైన మాట. నాకు తెలిసినంత వరకూ, సోషలిజంలో సమాజానికి చెందిన మానవులందరూ సమానము. ఎవరూ తక్కువకారు, ఎవరూ ఎక్కువకారు. ప్రతి శరీరంతో, శరీరంపై భాగంలో ఉన్నందున తల ఎత్తైనది (ఉత్తమమైనది) కాదు. అదేవిధంగా, భూమిని స్పృశించి ఉంటాయి గనుక, అరికాళ్లు క్రిందివి (తక్కువ) కావు. ప్రతి శరీరంలో అంగాలు (భాగాలు) సమానమైనట్లే, సమాజంలో సదస్యులంతా సమానులే. ఇదీ సోషలిజం (సమాజవాదం).

ఇందు రాజురైతు, ధనవంతుడు - ధనహీనుడు, యజమాని-పనివాడు, అందరిస్థాయీ ఒక్కటే. ధార్మిక విషయంలో, సోషలిజంలో ద్వంద్వం లేదు. అంతా ఏకత్వమే. ప్రపంచమంతటా, సమాజాన్ని పరికిస్తుంటే, ద్వంద్వం, బహుత్వం తప్ప వేరేమీ గనుపించదు. ఏకత్వం కళ్ళకు కనిపిస్తుంది. ఈ మానవుడు ఉన్నతుడు, అతడు తక్కువవాడు, ఆ ఒక్కడు ఒక హిందువు, ఇంకొకడు ఒక ముస్లిము, మూడవవాడు ఒక క్రిష్టియన్, నాలుగవవాడు ఒక పార్శీ, ఐదవవాడొక సిఖ్ఖు, ఆరవ వాడొక యూదుడు. వీరిలో ఇంకా ఉపభాగాలున్నవి. నా ఊహకు అందిన ఏకత్వం ప్రకారం బహుభంగులలో పరిపూర్ణమైన ఏకత్వం ఉన్నది.

ఈ స్థితిని చేరుకోవాలంటే, మనం జరుగుతున్న విషయాలను, ఏదో మనకు సంబంధించినవి గావని, నిరామయంగా చూస్తూ, ఊరకొని ఉండరాదు. అందరూ సోషలిజంలోనికి పరివర్తన చెందేవరకు, చేతులు ముడుచుకొని ఏ చర్యాతీసుకోవలసిన పని లేదు అని అనరాదు. మన జీవిత విధానాన్ని మార్చుకోకుండా, మనము, పరిచయాలు పెంచుకుంటూ, పార్టీలు ఏర్పాటు చేసుకుంటూ, మనకు అవకాశం చిక్కినప్పుడు గ్రద్ధలాగ దానిని తన్నుకుపోవచ్చును. ఇది సోషలిజం కాదు. ఏదో, చేజిక్కించుకోవలసినదిది అని భావిస్తూ పోతూంటే, మన నుండి అది ఇంకా దూరమై పోతూనే ఉంటుంది.

మొదటి పరివర్తనతో సోషలిజం మొదలవుతుంది. అటువంటివారు ఒక్కరూ, ఆ ఒకటి ప్రక్క ఒక సున్నాను చేరిస్తే పది మందీ, ఆ విధంగా ఒక్కొక్క సున్నాను చేరుస్తూ పోతే, ప్రతిసారీ, ఇదివరకటి కంటె, పది రెట్లు అవుతూ పోతారు. అయితే మొదటిది సున్నా అయితే, అనగా, ఎవ్వరూ ప్రారంభించకపోతే, సున్నాలు ఎన్ని పెంచినా, ఫలితం పెద్ద సున్నా మాత్రమే. ఆ సున్నాలు వ్రాసేందుకు పట్టిన సమయం, కాగితం అంతా వ్యర్థమే.

ఈ సోషలిజం, స్ఫటికంలా, స్వచ్ఛంగా ఉంటుంది. కనుక, దానిని సాధించడానికి, స్వచ్ఛమైన సద్ధతులు కావాలి. మురికి (అపవిత్ర) పద్ధతులు, అపవిత్రమైన అంతానికి దారి తీస్తాయి. రాజు తలతీస్తే, రాజూ, రైతూ, సమంకారు, అదేవిధమైన కత్తిరింపు (ఖండన), యజమానినీ, పనివానినీ సమం చేయదు. అసత్యంతొ సత్యాన్ని చేరలేరు. అహింస, సత్యంలో ఇమిడి ఉంది. కావుననే, వాటిని ఒకే నాణేనికి రెండు ప్రక్కలు అని అంటారు. ఏ ఒక్కదానినీ, రెండవ దాని నుండి విడదీయలేము. నాణేన్ని రెండు ప్రక్కలా పరికించి చదవండి. మాటల గుణింతం వేరుగా ఉన్నా, విలువ ఒక్కటే. పరిపూర్ణమైన పవిత్రత లేకుండా, ఈ అందమైన స్థాయి లభించదు. అపవిత్రమైన మనసుగాని, శరీరంగాని కలిగియున్న వారిలో అసత్యం, హింస చోటు చేసుకుంటాయి.

అందుచేత, పవిత్ర హృదయులైన అహింసాయుత సత్యసంధులు మాత్రమే ఇండియాలోనూ ప్రపంచంలోనూ సోషలిస్టు సమాజాన్ని స్థాపించ సమర్థులు. నాకు తెలిసినంతవరకూ, ఈ ప్రపంచంలో పరిశుద్ధమైన సోషలిస్టు దేశం ఏదీ లేదు. పైన వివరించిన పద్ధతులు లేకుండా, అటువంటి సమాజపు అస్తిత్వం అసాధ్యం.

(హరిజన్, 13-7-47, పుట 232)

★ ★ ★

సోషలిజంలో సత్యాహింసలు అవతరించాలి. అలా, అవగలగడానికి వ్యక్తి పరమాత్మునియందు, జీవంతమైన నమ్మకం కలిగిఉండాలి. యాంత్రికమైన సత్యాహింసలఅనుసరణ, ఆపత్కాలంలో భంగం అవుతుంది. అందుకనే

సత్యమే దైవమని నేను అన్నాను. ఈ దైవం చైతన్యశక్తి. అదేమన జీవచ్ఛక్తి. ఆ శక్తి అంతరంగంలో ఉంటుంది గాని శరీరం అదికాదు. ఆ శక్తి అస్తిత్వాన్ని గుర్తించని వాడు, తనకు దాని అనంతశక్తియొక్క ఉపయుక్తతను గ్రహించలేడు. నిర్వీర్యుడై ఉండిపోతాడు. చుక్కానిలేని ఓడలా ఉండి, ఇటూ అటూ ఎగురగొట్టబడి, ఎత్తి వేయబడి, ముందుకు పోవడమనే ప్రగతి ఉండక, నష్టమైపోతాడు. అటువంటి వారి సోషలిజం వారిని ఎక్కడికి తీసుకొని పోదు, వారు జీవించే సమాజాన్ని గురించి ఇంకేమి అనాలి.

అలా అయితే, సోషలిస్టుకు భగవంతునిలో నమ్మకం ఉండదని అర్థమా? ఉంటే, కంటికి కనిపించే ప్రగతిని ఎందుకు సాధించలేదు? అదీగాక, ఇంతకుముందు అనేకమంది దైవశక్తి సమన్వితులు జీవించి యున్నారు మరి వారు సోషలిస్టు రాజ్యాన్ని స్థాపించడంలో ఎందుకు సఫలులు కాలేదు?

ఈ సంశయాల్ని పూర్తిగా సమాధాన పరచడం కష్టమే. అయితే, సోషలిజాన్ని నమ్మిన వ్యక్తికి తన సోషలిజానికి భగవంతునిలో నమ్మకానికీ, ఏదైనా సంబంధం ఉందని అనిపించి ఉండకపోవచ్చు. దైవశక్తి సమన్వితులు ఎప్పుడూ సామాన్యజనానికి సోషలిజమే దిక్కు అని ఉండలేదని కూడా చెప్పడంలో, అసామంజస్యం కనుపించదు.

దైవశక్తి సమన్వితులైన స్త్రీ పురుషులు ఉన్నప్పటికీ అంధవిశ్వాసాలు ప్రపంచంలో ప్రబలుతూనే ఉన్నాయి. హిందూయిజంలోనే అస్పృశ్యత, దాదాపుక నిన్నటివరకూ రాజ్యమేలింది.

అసలు విషయం ఈ మహత్తర శక్తినీ, దానిలో దాగియున్న ప్రశస్తినీ అర్థం చేసుకోడం ఉధృతమైన పరిశోధనకు సంబంధించినది.

ఈ అన్వేషణలోనే నేను సత్యాగ్రహ జ్ఞానం ఉందంటాను. సత్యాగ్రహసూత్రాలు, నియమాలు అన్నీ అవగతం అయ్యాయి అనికాదు. ధైర్యంగా, దృఢంగా నేను ఈ మాటను చెప్పగలను : "సత్యాగ్రహాన్ని ఉపయోగించి, ఎట్టి విలువైన ఆశయాన్నయినా అందుకోగలము". మహోన్నతమైన, తిరుగులేని గొప్పశక్తి అది. ఇంకేవిధంగానూ, సోషలిజాన్ని

చేరుకోలేము. కల్మషాలనన్నిటినీ - రాజకీయములైనా, ఆర్థికములైనా, ధార్మికములైనా - వీటన్నిటినీ సమాజంనుండి సత్యాగ్రహం తొలగించగలదు.

(హరిజన్, 20-7-47, పుట 240)

★ ★ ★

ఇండియాలో నాకు తెలిసిన వారు సోషలిజాన్ని తమ విధానం అని ప్రతిజ్ఞ చేయకముందే, నేను సోషలిస్టుని అని చెప్పుకున్నాను. కాని, నా సోషలిజం, నాకు సహజంగా అబ్బింది. ఏ పుస్తకాల నుంచి, ఆకళింపు చేసుకున్నది కాదు. అహింస యందు నాకు గల అకుంఠిత విశ్వాసంవల్ల ఇది సంభవించింది. సక్రియాత్మకుడైన అహింసాపూజారి సమాజంలోని అన్యాయాన్ని అది ఎక్కడ జరిగినా ప్రతిఘటించకుండా ఉండలేడు. దురదృష్టవశాత్తు పాశ్చాత్యసోషలిస్టులు నాకు తెలిసినంత వరకు, సోషలిస్టు సిద్ధాంతాలను అమలు పరచడానికి, హింసామార్గం అవసరమని నమ్ముతారు.

అధ మాధములకైనా, సమాజన్యాయాన్ని హింసామార్గంలో చేకూర్చడం సాధ్యంకాదని కూడా నేను నమ్ముతాను. వీరికి అహింసా పద్ధతిలో ప్రశిక్షణ జరిగితే వారు అనుభవించిన బాధల నుంచి ముక్తి దొరుకుతుందని (బాధలను సరిచేయడం జరుగుతుందని) కూడా నేను విశ్వసిస్తాను. ఆ పద్ధతి ఆ విధానం అహింసాయుతమైన, అసహాయోగం. ఒకానొకప్పుడు అసహాయోగం కూడ సహకారము వలెనే విధి అవుతుంది. తనను విధ్వంసం చేయడంలోనూ, తనను బానిసగా చేయడంలోనూ, ఎవ్వరూ సహకరించవలసినపని లేదు. ఇతరుల ప్రయత్నం (అదెంత దయాసమన్వితమైనా) వలన సాధ్యమైన స్వాతంత్ర్యం ఆప్రయత్నంగా దూరం అయినప్పుడు, నిలిచి ఉండదు. ఇంకోమాటలో అట్టి స్వాతంత్ర్యం నిజమైన స్వాతంత్ర్యం కాదు. అహింసాయుత, అసహాయోగ మార్గాన దానిని పొంద గలిగే కళను నేర్చిన అధములు కూడ ఆ జ్యోతిని అనుభవించగలరు (చూడగలరు).

(హరిజన్ 20-4-40, పుట 97)

★ ★ ★

పెట్టుబడిదారులు పెట్టుబడిని దురుపయోగపరచిన సోషలిజం పుట్టలేదు. సోషలిజంగాని, కమ్యూనిజంగాని ఈశోపనిషత్తు యందలి నేను చెప్తూనే వచ్చినట్టు మొదటి శ్లోకంలోనే వివరించబడింది. కొందరు సంస్కర్తలకు (మానసికమైన) మార్పిడి పద్ధతిలో నమ్మకం నశించినపుడు సైంటిఫిక్ శాస్త్రీయమైన) సోషలిజం అనేది పుట్టింది. ఈ శాస్త్రీయసోషలిస్టుల (సమసమాజవాదుల) వలెనే, నేనూ అదే సమస్యను పరిష్కరించడంలో మునిగి ఉన్నాను. (పూర్తిగా నిమగ్నమైయున్నాను). నా మార్గం ఎల్లప్పుడూ నిష్కల్మషమైన అహింసతో కూడి ఉంటుందనే మాట నిజం. అది అసఫలం కావచ్చు. అలా అయితే, అహింసావిధానాన్ని గురించిన నా అజ్ఞానమే దానికి కారణం అయి ఉంటుంది. ప్రతిరోజూ అందులో నా విశ్వాసం దృఢమవుతున్నది. అయినా ఆ సిద్ధాంతానికి నేనొక చెడు (అసఫలమైన) అనుయాయిని అయి ఉంటాను.

(హరిజన్, 20-2-37, పుట 12)

★ ★ ★

సోషలిజానికి పునాది ఆర్థిక సమానత. అసంబద్ధమైన అసమానత గల ప్రస్తుత పరిస్థితులలో కొందరు భోగభాగ్యాలలతో ఓలలాడుతున్నారు. సామాన్యులకు తినేందుకు సరియైన తిండి అయినా దొరకని ఈ రోజులలో సిద్ధాంతాన్ని అంగీకరించాను. సోషలిస్టులతోనూ, ఇతరులతోనూ, నాకు అభిప్రాయభేదము ఉన్నది. (విరోధము) ఏ శాశ్వత సంస్కరణనైనా తెచ్చిపెట్టాలి అంటే హింసావిధానము పనికిరాదు అని నేను ఎదిరిస్తున్నాను.

(హరిజన్ 1-6-47, పుట 172)

★ ★ ★

"దీని అంతం వరకూ" - ఇదే నా సోషలిజం యొక్క అర్థం. పరిగ్వంథబధిరుల శ్మశాన ధూళిపై నేను ఎదగ దలచుకోలేదు. వారి సోషలిజంలో బహుశా వీటికి తావులేదు. భౌతిక ప్రగతియే వారిధ్యేయం. ఉదాహరణకు ప్రతీ నాగరికునికీ కారు ఉండాలని అమెరికా ఆశయం. నాది అదికాదు. నా వ్యక్తిత్వపు పూర్ణవికాసానికి నాకు స్వాతంత్ర్యం కావాలి అని

నేను కోరుకుంటాను. స్వేచ్ఛ నాకు కావలసివస్తే ఉండాలి. నేనలాంటి పనిని దేనినీ చేస్తానని కాదు. సోషలిజంలో వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యంలేదు. నాదంటూ ఏదీ కూడా లేదు

(హరిజన్ 4-8-46, పుట 246)

★ ★ ★

అధ్యాయము 22

సామ్యవాదం

ఆధునిక భౌతిక నాగరికత వలన కలిగిన అవసర ఫలితమే 'బోల్షివిజం''. విచక్షణారహితమైన భౌతికతారాధన ఫలితంగా భౌతిక ప్రగతియే గమ్యం అనే విచారధారను పోషించడం జరిగింది. జీవితానికి అంతమందు కావలసిన విషయాలతో సంబంధం తెగిపోయింది.

(మహాత్మాగాంధీ రచనల సంపుటి15, పుట 168)

★ ★ ★

బోల్షివిజమంటే సరిగ్గా ఏమిటో నాకు తెలియదు. నేను బోల్షివిజాన్ని అధ్యయనం చేయలేకపోయాను. కాలగతిలో చివరకు అది రష్యాకు మేలు కలిగిస్తుందో, లేదో నాకు తెలియదు. భగవంతుడు లేడని, హింసా మార్గానుసరణమే శరణ్యమని అన్నసందర్భాలునాకు అసహ్యం కలిగిస్తాయి. విజయప్రాప్తికి హింసాయుతమైన దగ్గర దారులంటే, నాకు నమ్మకం లేదు. నా గురించి పట్టించుకుంటున్న బోల్షివిక్ మిత్రులు దీనిని గ్రహించాలి. వారి గొప్ప ఆశయాల పట్ల సానుభూతి, మెప్పు నా మనసులో ఉన్నప్పటికీ, ఎంతో ఉన్నతమైన విషయాలను సాధించేందుకు హింసాప్రయోగాన్ని మాత్రం నేను ఏమీ సర్దుబాటుకి ఒప్పుకోకుండా వ్యతిరేకిస్తాను.

(యంగ్ ఇండియా 11-2-24, పుట 406)

★ ★ ★

చివరి విశ్లేషణలో కమ్యూనిజం అర్థం ఏమిటి? దాని అర్థం ఒక వర్గ రహిత సమాజం - ఈ ఆదర్శం, పాటుపడేందుకు తగినది. దాని సాధనకు సహాయకారిగా శక్తిని ప్రయోగించడం దగ్గర నా దారి వేరవుతుంది...

అసమానత అనే భావం పెద్ద, చిన్న అనే భావం దుష్టంకాని తుపాకి ఎక్కుపెట్టి, మానవుని గుండెల్లోని దుష్టత్వాన్ని పెకలించడమంటే నాకు నమ్మకం లేదు.

(హరిజన్ 13-3-37 పుట 40)

★ ★ ★

కమ్యూనిజాన్ని గురించి మీ అభిప్రాయమేమి? అది ఇండియాకు మంచిదనుకుంటున్నారా?''

రష్యా మార్క్సు కమ్యూనిజం, ప్రజల మీద రుద్దిన కమ్యూనిజం, ఇండియాకు అసహ్యకరం. అహింసాయుత కమ్యూనిజాన్ని నేను నమ్ముతాను. ... "కాని రష్యాలో కమ్యూనిజం వ్యక్తిగత సంపదకు వ్యతిరేకం. మీరు వ్యక్తి సంపద కావాలంటారా?''

హింసారహితంగా వచ్చిన కమ్యూనిజానికి స్వాగతం. అప్పుడు ఎవరి వద్దనూ ఆస్థి, సంపదలుండవు. ప్రజలతరపున ప్రజలకొఱకు ఉంటాయి. కోటీశ్వరుడు తన సంపదను, తనవద్దనే ఉంచుకోవచ్చు కాని ప్రజల కొఱకు మాత్రమే. అందరికీ ఉపయోగపడే నిమిత్తం ఎప్పుడైనా వాటిని వశపరచుకోవచ్చును.

మీకూ, జవాహర్లాలు గారికీ, సోషలిజం సందర్భంగా అభిప్రాయ భేదమేదైనా ఉన్నదా?''

ఉన్నది. కాని ప్రాధాన్యతలోని భేదం మాత్రమే. ఆయన ఫలితాన్ని ప్రధానం అంటే, నేను విధానాన్ని ప్రధానం అంటాను. ఆయన దృష్టిలో, బహుశా అహింస పట్ల, నేను ఎక్కువ ప్రాధాన్యతను ప్రదర్శిస్తున్నానని ఉన్నట్లున్నది. ఆయనకు అహింసలో నమ్మకం ఉన్నది. అయినా, సోషలిజం ఆ మార్గాన రానినాడు, ఇంకేమార్గాన అయినా దానిని సాధించాలని ఉంది. నాకు అహింసపై ప్రాధాన్యత, సిద్ధాంత పరమైనది. హింసామార్గంలో స్వాతంత్ర్యం సాధించగలమని, ఎవరైనా, నాకు గట్టిగా నచ్చ చెప్పినా, దానిని నేను స్వీకరించను. అది నిజమైన స్వాతంత్ర్యము కాదు.

(హరిజన్ 13-2-37, పుట 6)

★ ★ ★

"బోల్షివిజం" అర్థాన్ని పూర్తిగా గ్రహించలేకపోతున్నానని, నేను ఒప్పుకుంటున్నాను. నాకు తెలిసినది - అది వ్యక్తిగత సంపదను రద్దు చేస్తుంది" అని మాత్రమే. అపరిగ్రహము అనే ధార్మిక సిద్ధాంతాన్ననుసరించిన ఆదర్శమే ఇది. దీనిని ప్రజలు స్వచ్ఛందంగా అనుసరించినా లేక వారిని అనునయంతో అనుసరింప జేసినా, దివ్యంగా ఉంటుంది. అయితే నాకు తెలిసినంత మట్టుకు, బోల్షివిజం వ్యక్తుల ఆస్థిసంగ్రహణలో శక్తి వాడుగను పరిహరించదు సరికదా. ఆదేశాలతో అటువంటి సంగ్రహణను ప్రభుత్వం ఉమ్మడి ఆస్థిగా పరిగణించడాన్ని 'అంగీకరిస్తుంది. అదే అయితే, ప్రస్తుత రూపంలో, బోల్షివిక్కురాజ్యం ఎక్కువ కాలం ఉండదని చెప్పడంలో నాకు సందేహం లేదు. హింసను పునాదిగా చేసి, దేనిని నిర్మించినా ఎక్కువ కాలం ఉండదని నా గట్టి నమ్మకం. ఏది ఏమయినా బోల్షివిక్కు సిద్ధాంతం వెనుక తమకున్నదంతా, ఆదర్శంకోసం వదలుకొని అనేక మంది స్త్రీపురుషుల పవిత్రత్యాగం ఉన్నది. లెనిను వంటి మహాత్ముల త్యాగంతో పునీతమైన ఆదర్శం వ్యర్థంకాదు. కాలక్రమేణ, తపోనియతమైన ఆ ఉన్నతమైన దృష్టాంతం కలకాలం జ్యోతులీని, దానిని శుద్ధి చేసి, త్వర పరుస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా 15-11-28, పుట 381)

★ ★ ★

ఈ యువకమ్యూనిస్టులు పుట్టక మునుపే కార్మికుల సమస్యను నాదానిగా భావించాను. నా జీవిత కాలంలో ఉత్తమాంశాన్ని దక్షిణాఫ్రికాలో వారి కోసం పనిచేస్తూ గడిపాను. వారి మధ్య బ్రతికి, వారితో సుఖదుఃఖాలు పంచుకున్నాను. నేను కార్మికుల గురించి ఎందుకు మాట్లాడుతానో, మీకు అర్థమయింది కదా! మీ నుండి నాకింకేమీ వద్దు. గౌరవ, మర్యాదలు చాలు. నావద్దకు రండి - దాపరికం లేకుండా అన్నిటినీ చర్చించమని నేను మిమ్ములను ఆహ్వానిస్తున్నాను.

మిమ్ములను మీరు "కమ్యూనిస్టులము" అంటారు. కాని మీరు కమ్యూనిజం జీవితాన్ని గడిపినట్లు లేదు. ఆ మాటకు చక్కటి అన్వయమిచ్చి, కమ్యూనిజం ఆదర్శానికి అనుగుణ్యంగా జీవించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాను.

కమ్యూనిజం గౌరవ మర్యాదలను, పరిహరించదు అనుకుంటున్నాను. మీ మధ్య నేడున్నాను, కొద్ది నిమిషాలలో మిమ్ములను వదలి వెళ్లిపోతాను. దేశాన్ని మీతో తీసుకుపోవాలంటే, దానితో తర్కించి, ప్రతిస్పందించాలి. బలవంతపెట్టి దీనిని చేయించలేరు. మీ దృక్పథానికి అనుగుణంగా, దేశాన్ని మరల్చడానికి మీరు నాశకతత్వాన్ని పంచవచ్చును. ఎంతమందిని చంపుతారు? లక్షలూ, కోట్లూ కాదు గదా! మీతో లక్షలాది మందిజనం ఉంటే, వేలమందిని చంపవచ్చును. కాని మీరు గుప్పెడుమంది లేరు. చేయగలిగితే కాంగ్రెసును పరివర్తితంచేసి, దాని బాధ్యతను తీసుకోండి. కాని సామాన్య గౌరవమర్యాదలను గాలికి వదలిపెట్టి, ఆ పనిని చేయలేరు. ఇండియా, సహిష్ణుతతో, ఓపికగా అర్థమయ్యేటట్టు చేప్పే అన్ని మాటలను వింటూ మీ అభిప్రాయాలను సంపూర్ణంగా వివరించవచ్చును. మరి సాధారణ మర్యాద లేకుండా ఉండటానికి ఏదీ కారణం కాదు.

(యంగ్ ఇండియా, 26-3-31, పుట 53)

★ ★ ★

కష్టాలు కొని తెచ్చుకోవడం, కమ్యూనిస్టులకు వృత్తిగా మారినట్లున్నది. వారిలో నాకు స్నేహితులున్నారు. వారిలో కొందరు నా కుమారుల వంటి వారు. అయితే, వారు మంచీ చెడూ సత్యం అసత్యం మధ్యగల అంతరాన్ని పట్టించుకోనట్లున్నారు. ఈ అభియోగాన్ని వారు తిరస్కరిస్తున్నారు. కాని మాకు అందిన రిపోర్టుల ప్రకారం, వారి చర్యలు ఈ అభియోగాన్ని బలపరుస్తున్నాయి. ఇండియా కంటె ఎక్కువగా, తమ ధార్మిక గృహమని వారు భావిస్తున్న రష్యానుండి ఆదేశాలను గ్రహిస్తున్నట్లున్నారు. బయటి వారి అధికారాన్ని ఆమోదించి, దానిపై ఆధారపడడం నేను చూడలేను. ప్రస్తుతమున్నటువంటి ఆహార సమస్య సందర్భంలో కూడ రష్యను గోధుమపై ఆధారపడకూడదని కూడా, నేనన్నాను. మన మట్టిలో పుట్టిన పంటలపై బ్రతికే ధైర్యం, మెలకువ కావాలి. విదేశీ దాతృత్వంపైన ఆధారపడరాదు. కానిచో, స్వతంత్ర దేశంగా బ్రతకడానికి పనికిరాము. ఇదే నియమం, విదేశీ సిద్ధాంతాలకు వర్తిస్తుంది. ఇండియా పరిప్రేక్ష్యంలో వాటిని గ్రహించి, సరిదిద్ది,

ఆకళించే వరకు మాత్రమే వానిని నేను గ్రహిస్తాను అంగీకరిస్తాను. కాని వాటి క్రింద పడి నలిగిపోయేందుకు విధిగా తిరస్కరిస్తాను.

అందువలన, కమ్యూనిస్టులకు నా సూత్రమిది : "నేను వారి చేతులలో మరణించనైనా మరణిస్తాను కాని ఎదురు దెబ్బ తీయను"

(హరిజన్ 6-10-46, పుటలు 338-39)

★ ★ ★

అధ్యాయము 23

మార్క్సు మహాశయుడు

మన సిద్ధాంతాలు, సంస్థలూ, నైతిక రీతులూ, నడవడిక ప్రమాణాలు సాహిత్యం కళలూ, సంప్రదాయాలూ, చివరికి మత ధర్మాలు కూడా ఆర్థిక పరిస్థితుల సృష్టి అని మార్క్సు మహాశయులు చూపించారు.

మనసిద్ధాంతాలూ, నైతిక ప్రమాణాలూ, విలువలూ, భౌతిక పరిస్థితుల వలన మాత్రమే ఇతర బహిరంగ విషయాలకతీతంగా ఉద్భవించాయి అంటే, నేను అంగీకరించను.

క్రమబద్ధమైన చేతిపనులు, మన ఆలోచనలనేకాక, పూర్ణ వ్యక్తిత్వాన్ని కూడా తీర్చిదిద్దుతాయనే వాదము మీద మౌలికవిద్యావిషయిక వర్ధాయోజన, ఆధార పడలేదా? ఇది, మార్క్సు ప్రతిపాదించిన, భౌతిక జ్ఞాన సిద్ధాంతానికి దగ్గరగా రావడం లేదా?

కాని మార్క్సువాది కష్టపడే (కార్మికుని) చేతిని, పూర్తిగా పరిహరించి, దాని స్థానంలో యంత్రాన్ని ప్రవేశపెట్టాలనుకుంటున్నాడు. ఆయనకు చేతితో పనిలేదు. కాయకష్టంమీద ఆధారపడడం, మార్క్సు మహాశయుని ప్రకారం, కార్మికుని ఉద్ధరిస్తుంది. దీనికి విరుద్ధంగా "యంత్రము బానిసను చేస్తుంది. తెలివిగా చేతితో పని చేయుట మాత్రమే కార్మికునికి స్వాతంత్ర్యాన్నీ, సంతోషాన్నీ కలిగిస్తుంది" అని నేను అంటున్నాను.

మార్క్సువాది ఆలోచనలను ప్రోగుబడిన బుద్ధి గాను మనస్సును భౌతిక పరిస్థితుల ప్రతిబింబంగాను భావిస్తాడు. నేను దానిని ఒప్పుకోను.

భౌతిక తత్త్వం, మనస్తత్వం వీటినధిగమించి భగవంతుడున్నాడు. నాకు ఆ జీవత్సిద్ధాంత జ్ఞానము ఉంటే, నన్ను ఎవ్వరూ బంధించలేరు. శరీరము నశించినా, ఆత్మశక్తి స్వేచ్ఛను ప్రకటిస్తుంది. ఇది సిద్ధాంతం మాత్రేమే కాదు. అనుభవ సిద్ధమైన సంగతి.

''వ్యక్తి భౌతికపరిసరాలను అధిగమించవచ్చునని, మార్క్సువాది అంగీకరిస్తూ వర్గ జీవనము మాత్రం (వేగ నడవడిక) భౌతిక పరిసరాలను అనుసరించి నిర్ణయింప బడుతుంది అంటాడు. ఆర్థిక పరిసరాలు మారనిదే, అది మారదు. పెట్టుబడిదారుల్లో పరివర్తనము తేవాలి అంటే, పెట్టుబడి - దారీతనాన్ని నాశనం చేయాలి''.

వ్యక్తి చేయగలదానిని, ఒక సంపూర్ణవర్గం, (సమూహం) చేసేటట్టు ఒప్పించవచ్చు. సరియైన టెక్నికును (పద్ధతి) కనుక్కోవాలి. ఈ ప్రతిపాదనపైననే, మా అహింసాయుత అసహయోగ ఆందోళన ఆధారపడి ఉన్నది. దాని (ఆ ఉద్యమం) ధ్యేయం బ్రిటిషు పరిపాలకవర్గంలో మార్పు తేవడం. వర్గ సంఘర్షణకు బదులు (జవాబు) ధర్మ కర్తృత్వం నెలకొల్పడం.

''పెట్టుబడి దారీ విధానంలో ''వ్యక్తిగత సంపద'' అనే సిద్ధాంతంవలన కలిగిన, ఫలితాలే యుద్ధాలు''.

కాదు. ఆర్థికతత్త్వం మాత్రమే కాదు. ఆ పనులను చేసిన మానవుల మనసులలో కూడా కార్యాచరణ ప్రక్రియను శాసించే అదృశ్యశక్తి, యుద్ధాలకు కారణమని చివరకు తేలుతుంది. హిట్లరు, ఈ రోజు చనిపోయాడనుకోండి నడుస్తున్న చరిత్ర గతి మారుతుంది. అదేవిధంగా భూకంపమో, ప్రళయమో, ఇతర ఉత్పాతమో, వచ్చి పెట్టుబడి దారులనందరినీ మట్టు పెట్టిన నాడు, చరిత్ర ఆర్థిక విశ్లేషకులు కనీవినీ, కలలో కూడ ఊహించని రీతిగా వర్గకలహాల చరిత్ర మారిపోతుంది. ఛాంబర్లేన్‌కు బదులు ఇంకో చైతన్యవంతమైన ప్రధాన మంత్రి, ఇంగ్లాండులో ఉండి ఉంటే ప్రస్తుత యుద్ధగతి వేరై ఉండదా? లేక చివరి క్షణంలో ఛాంబర్లేను రాజకీయ చాతుర్య ధైర్య రాహిత్యాన్ని చూపకుండా ఉండి ఉంటే?

''యుద్ధాన్ని నిర్మూలించాలంటే, ''వ్యక్తిగత సంపద'' అనే సంస్థను

నిర్మూలించితీరాలి అంటారు. మార్క్సువాదులు. మరి మీరు కూడ అహింసాయుత జీవన విధానానికి ఆస్థి అనేది అతకదు (సరికాదు) అన్నారు కదా!''

ఇది పాక్షిక సత్యం. ట్రోజను యుద్ధానికి, హెలెన్ ఆఫ్ ట్రాయ్ కారణం కాదా? రాజపుత్రుల యుద్ధాలు వ్యక్తిగత సంపద అనే సిద్ధాంతంతో ముడిపడి ఉన్నవా? లేదు. యుద్ధ నిర్మూలనకు మనం ఇంకా ఎంతో చేయాలి. మన హృదయాల నుండి, దురాశ భోగలాలస, అహంభావము మున్నగువాటిని తొలగించాలి. మన అంతరంగంతో పోరాడి గెలిచిన తర్వాత సమాజంలో యుద్ధాలను నిర్మూలించ గలుగుతాం.

మార్క్సు మహాశయుని మనము విమర్శించవచ్చును. కాని ఆయన గొప్పవ్యక్తి అనే విషయాన్ని ఎవరు కాదనగలరు? సామాజిక రుగ్మతలు, లేక వాటికి అతడు ప్రతిపాదించిన చికిత్సలూ - వీటి గురించి ఆయన విశ్లేషణ సరికావచ్చు. సరికాకపోవచ్చు. ఆయన ఆర్థిక సిద్ధాంతాలను నేను అంగీకరించను. అయితే పేదలు అణగద్రొక్క బడుతున్నారని నాకు తెలుసును. దీనిని గురించి ఏదైన చేయబడాలి.

(మహాత్మాగాంధీ - ఆఖరు ఘట్టం-)(2) (198 పుట)

★ ★ ★

భాగము 4

ఒకే ప్రపంచం

అధ్యాయము 24

జాతీయత - అంతర్జాతీయత

మానవుడను, సౌహార్ధత గలవాడను. అందుచేతనే మానవతావాది అయిన దేశభక్తుడను. ఇండియాకోసం, ఇంగ్లాండు, జర్మనీ దేశాలను బాధించను. సామ్రాజ్యతత్వం నాకు సరిపడదు. వ్యక్తికీ, రాజనీతికీ సూత్రాలు భిన్నంగా వుండవు.

(యంగ్ ఇండియా, 16-3-21, పుట 81)

★ ★ ★

జాతీయత ఉంటేనే అంతర్జాతీయతకు అస్తిత్వం ఉంటుంది. నేటి దుస్థితికి కారణం స్వార్థపరత్వం సంకుచితత్వం. ప్రతి వాడూ, ఎదుటి వాడేమైనాసరే నేను మాత్రం బాగుపడితే చాలును అని అనుకోడం మంచి పద్ధతికాదు. "సర్వేజనాస్సుఖినోభవంతు".

(యంగ్ ఇండియా 18-6-25, పుట 211)

★ ★ ★

నాకు కావలసింది మానవుని స్వేచ్ఛ. ఇండియా స్వాతంత్ర్యం దానికి దోహదం చేస్తుంది. ఇతర దేశాల ఆర్తి మనకు చేటు తెస్తుంది. మానవజాతి మనుగడ ముఖ్యం. ప్రతిజీవజంతువూ సుఖంగా ఉండాలి. దేవుని సృష్టిలో అందరమొక్కటే.

(యంగ్ ఇండియా, 4-4-29, పుట 107)

★ ★ ★

ఇతర దేశాల హానిని కోరని మన "స్వరాజ్" ప్రపంచానికంతటికీ మేలు చేకూరుస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా 16-4-31, పుట 79)

★ ★ ★

వ్యక్తి కుటుంబంకోసం, కుటుంబం గ్రామంకోసం, గ్రామంజిల్లా కోసం, జిల్లా - మండలంకోసం, మండలం - రాష్ట్రంకోసం, రాష్ట్రం - దేశంకోసం అవసరమైతే అంతిమయాత్రకు సిద్ధమైనట్లే, దేశం - విశ్వం (ప్రపంచం)కోసం చావుకైనా సిద్ధపడాలి. ఇదీ మన దేశభక్తి యొక్క తత్త్వం.

(భారతదేశపు గ్రామం - గాంధీజీ 1927, పుట 170)

★ ★ ★

అధ్యాయము 25

భిన్నజాతులు ఒకే వృక్షపు శాఖలు

భగవంతుని దృష్టిలో అంతాసమానులే. ఏనుగూ, చీమా ఆ భగవంతుని సృష్టియే. వాటిలో అరమరికలులేవు. మానవులందరిదీ ఒకే ఆకారం. ఒకేరకమైన జీవలక్షణం.

(హరిజన్, 22-12-33 పుట 2)

★ ★ ★

మన కంటే ఇతరులు తక్కువ అనుకోడం, సహజత్వానికి వ్యతిరేకం. తల్లి తండ్రులకు సంతానం అంతా ఒక్కలాంటిదే కదా!

(హరిజన్ 5-1-34, పుట 8)

★ ★ ★

భిన్నత్వంలో ఏకత్వం భగవంతుని విధానం. మానవ జాతి అనే మహావృక్షపు శాఖలన్నిటిలో అదే జీవతత్త్వం ఉన్నది.

(హరిజన్ 1-12-33, పుట 6)

★ ★ ★

రెండు జాతుల సంబంధాలు స్నేహపూరితమై ఉండాలి.

(హరిజన్ 18-2-39, పుట 12)

★ ★ ★

వ్యక్తి ఉద్ధరణ, చుట్టూ ఉండేవారి పతనం నాకు ఆలోచనకైనా అందదు. ఒకరికి లాభం కలిగితే, అందరికీ లాభమే. నా వాళ్లకు సాయం చేసి, పరులకు చేయకపోడం నా ఊహాకతీతం.

(యంగ్ ఇండియా 4-12-24, పుట 398)

★ ★ ★

జీవితం అవిభాజ్యం.

(యంగ్ ఇండియా 27-1-27, పుట 31)

★ ★ ★

దక్షిణాఫ్రికాలో శ్వేత జాతీయుల నీతిలో ప్రపంచ యుద్ధానికి బీజం ఉన్నది.

(హరిజన్, 24-3-46, పుట 52)

★ ★ ★

శ్వేత జాతీయుల నిజమైన ఔన్నత్యాన్ని నిలబెట్టేందుకు శాసనాలు కావాలా?

(హరిజన్ 24-3-46, పుట 52)

★ ★ ★

శాసనాల బలంతో నిలిచే సంస్కృతి ఉండటం అవసరమా?

(హరిజన్, 30-6-46, పుట 204)

★ ★ ★

"సత్యాగ్రహం" లేకపోతే, నల్లజాతుల వారు, తెల్లవారిని విజృంభించి మట్టుపెడతారు.

(హరిజన్ 19-5-46, పుట 134)

★ ★ ★

దక్షిణాఫ్రికాలోని "లించ్ చట్టం" (రాళ్లతో కొట్టి చంపడాన్ని) బలపరిచే శాసనం, ఒక మాయనిమచ్చ. మానవ సంస్కారం దీన్ని రూపుమాపాలి.

(హరిజన్ 30-6-46 పుట 206)

★ ★ ★

ఇండియాలో నశిస్తున్న వర్ణాశ్రమ ధర్మాల సంప్రదాయం కంటే దక్షిణాఫ్రికాలోని ఆధునికమైన నల్లజాతి వారిని పీడించే చట్టం, అసహ్యకరమైనది.

(హరిజన్, 2-6-46, పుట 157)

★ ★ ★

జాతి భేదాలు పోవాలి అంటూ చేతులు ముడుచుకొని కూర్చునే వారు నపుంసకులు. అణగద్రొక్కబడిన వారు... పైకి తప్పక లేస్తారు...

ఇండియా సంక్షుభితం కాకుంటే, ఏదో ఒక ఉద్ధరణ మార్గాన్ని అనుసరిస్తుంది. సంయుక్తరాజ్య సమితి, దక్షిణాఫ్రికన్ ఇండియన్ జగడంలో

న్యాయం చేకూర్చకపోతే దాని పరువుపోతుంది.

(హరిజన్ 26-10-47 పుట 204)

★ ★ ★

విశ్వవిఖ్యాత ధర్మ ప్రవర్తకులు ఆసియావారే అన్న విషయం గ్రహించాలి. వేర్పాటు వాద చట్టాలను మట్టు పెట్టాలి.

(హరిజన్. 30-6-46. పుట 204)

★ ★ ★

అధ్యాయము 26

అణుబాంబు

అణుబాంబు పేల్చిన సందర్భంగా సత్యాహింసల గతి ఏమిటి? వాటి ప్రాముఖ్యత పెరిగింది. ఆత్మ శక్తి అనంతము. అందరిలో ఉన్న ఈ శక్తి, నిద్రాణమై ఉన్న ఈ శక్తి, మేలుకొని చేయవలసిన దానిని చేస్తుంది.

అయితే, దీనిని తెలుసుకొని పాటించాలి. కనుక ప్రతి ఒక్కరూ స్వచ్ఛందంగా సత్యాహింసలను అనుసరించాలి.

(హరిజన్ 10-2-46 పుట 8)

★ ★ ★

ఆటంబాబు, అహింసను గుర్తు చేసుకునేటట్టు చేస్తుంది. అయితే చిరుతిళ్లతో మొహం మొత్తి అభావం పోగానే ఇతోధికంగా వాటిని ఆస్వాదించే వారి పద్ధతిలో అణుబాంబు మీది అసహ్యత గతించగానే హింసవైపు మనిషి మొగ్గడా అనునది ప్రశ్న.

సమాధానం - ఆ భగవంతునికే ఎరుక. వినాశాత్మకంగా వాడబడిన అణుబాంబు నిర్మాణాత్మకంగా కూడ పనికి వస్తుంది. అణుబాంబు వినాశకశక్తి. జపాను వారిని కాళ్లబేరానికి తెచ్చింది. కాని, అక్కడివారి గతి ఏమిటి? బానిసను లొంగ దీయడానికి, యజమానికూడా పంజరబద్ధుడు కావాలి. నేను జపాను వారి దౌష్ట్యాన్ని సమర్థించను. అణుబాంబు దౌష్ట్యం అంతకంటే ఒకమెట్టు దిగువన ఉన్నది.

హింసను హింస పెంచినట్లే, అణుబాంబులు ఏదో రూపంలో ప్రతీకారతత్వాన్ని పెంచుతాయి. హింసను అహింసతో ద్వేషాన్ని ప్రేమతో నిర్జించాలి.

నా మాటలను పునశ్చరణ చేస్తున్నాను. గ్రంధాలలోని సూక్తులు కావు ఇవి. అనుభవంతో రంగరించి అరిగించుకున్న సత్యాలు. "మాక్స్‌మూలర్' మహాశయుడు చెప్పినట్లు, నిజాన్ని - నమ్మనివారు ఉన్నంతకాలం - పునశ్చరణచేస్తూనే ఉండాలి.

(హరిజన్ - 7-7-46, పు 212)

★ ★ ★

మానవజాతి మారణ హోమానికి అణుబాంబును వాడడం విజ్ఞానశాస్త్రపు రాక్షసత్వం.

(హరిజన్ 29-9-46, పుట 335)

★ ★ ★

సత్యాహింసల ఎదుట, విధ్వంసకశక్తి అణుబాంబు ఆత్మపరంగా నిర్వీర్యమై తలవంచింది. ఆధ్యాత్మికం ముందు, భౌతికం గతి అంతే. ఆత్మకు గలశక్తి అనంతం. నేనేమీ క్రొత్త విషయాన్ని చెప్పటం లేదు. సాక్షీభూతమైన సత్యాన్ని వివరిస్తున్నాను. ఈ శక్తి, రంగురూపాలతో నిమిత్తం లేకుండా ప్రతిస్త్రీ ప్రతిపురుషుడూ, ప్రతి శిశువూ యొక్క అంతరంగంలో పనిచేస్తూ ఉంటుంది. ఈ సత్యాన్ని విస్మరిస్తే నాశనమే శరణ్యం.

- "ఏమిటి బురదలోంచి పద్మం ఉద్భవిస్తుంది? అని ఒక్కోసారి అనిపిస్తుంది. కాని అది భగవంతుని దయ. మానవుని క్రియాసిద్ధికాదు. మానవునికైతే చెడునుంచి చెడు, మంచి నుంచి మంచీ వస్తుందనే తెలుసు. అదేవిధంగా, విధ్వంసక శక్తి కలిగిన అణుబాంబు వలన "ఒక విధంగా ఆదుష్టశక్తి ప్రతాపమే సత్యాహింసల ఔన్నత్యాన్ని తెలియజెప్పింది" అనే విషయం మాత్రమే కాకుండా 'ఆ అణుబాంబుకు గల శక్తి, నిర్మాణాత్మక కార్యాలకు పనికి వస్తుందనే" విషయం కూడా అవగతమవుతుంది. ఇది సాధ్యం. కాని యుద్ధోన్మాదులకు, అధికార దుర్మదాంధులకు, ఇది గుర్తుకురాదు. వచ్చినా, దాన్ని అణగద్రొక్కుతారు.

పూర్వకాలంలో ధర్మయుద్ధమని, యుద్ధసంప్రదాయాలనీ ఉండేవి. ఇప్పుడవేమీ లేవు. "ఏ విధంగానైనా, గెలుపు సాధించు" అని నేటి సూత్రాన్ని అనుసరించి, మిత్రరాజ్యాలు చేసిన రాక్షస కృత్యం, జపానుదేశపు ఆత్మను అంతం చేయబూనింది. ముందు ముందు ఏమవుతుందోగాని, (భగవదిచ్ఛ, ఊహకు, అందదు కనుక) ప్రస్తుతం మన కళ్లముందు, ఆబాలగోపాలం ఆదేశంలోని ఒకానొక ప్రాంతంలో అట్టుడికిపోయారు.

దీని నీతి ఏమిటి? "బాంబును బాంబుతోనూ, హింసను హింసతోనూ మట్టు పెట్టడం సాధ్యం కాదు". మానవజాతి అహింసామార్గాన్ని (శరణుజొచ్చి) అవలంబించి మాత్రమే హింసను ఎదిరించగలదు. హింసారోగవిముక్తికి అహింసయే ఔషధం. ద్వేషాన్ని ప్రేమతో మాత్రమే జయించవచ్చును. ద్వేషం, ఆద్వేషభావగాఢత్వాన్ని వైశాల్యాన్ని ఎక్కువచేసి మరింత ద్వేషం కలిగేటట్లు చేస్తుంది.

నేను ఈ మాటలను పునశ్చరణచేస్తున్నాను. ఎన్నో మారులు చేశాను. స్వయంగా ఆచరించి, అనుభవంతో చెప్తున్నాను. ఇదేమీ క్రొత్తది కాదు. ఆ భూమ్యాకాశాలు, పర్వతం ప్రకృతీ అంతాపురాతనమైన సత్యం. నరనరాల్లో, నాలో ఇదిజీర్ణించి పోయింది.

(హరిజన్ 10-2-46, పుట 9, 10)

★ ★ ★

అధ్యాయము 27

నిరాయుధీకరణ

★ ★ ★

ఈ రోజున, జర్మనీ, తన స్వాతంత్ర్యాన్ని, బలహీనదేశాలను రక్షించేనిమిత్తం, వాడదలచుకుంటే, ఆయుధాలు లేకుండా, నైతికబలంతో చేయవచ్చు. అదిసాధ్యమే. యూరోపులోని ఏ దేశమైనా, ఆపదలను లెక్కచేయక, అహింసామార్గాన్ని అనుసరిస్తే ఆదేశపు పరువు, ప్రతిష్ఠలు పెరుగుతాయి. ఆదేశం చెప్పే హితోక్తుల్ని తక్కిన దేశాల వారు తలదాలుస్తారు.

(యంగ్ ఇండియా, 8-10-25 పుట 345)

★ ★ ★

శాశ్వత శాంతి అంటే నమ్మకం లేకపోవడం, మానవుని దైవశక్తిని సందేహించడం అసంబద్ధం. షరతులను పూర్తిగా పాటించకపోతే, శాంతి లభించదు. పెద్ద దేశాలు తమ సామ్రాజ్యవాద ధోరణిని నిజాయితీతో వదలిపెట్టాలి. భౌతికావసరాలను తగ్గించుకోవాలి. మహత్వాకాంక్షను మట్టుపెట్టాలి. భగవద్భక్తిని పెంచుకోవాలి. శాంతిదూత అయిన జీసస్ క్రైస్తు అనుయాయులు, యుద్ధ సంరంభంలో అగ్రగాములై ఉండడం ఒక విడంబన త్యాగనిరతి ఉండాలి.

(హరిజన్, 16-5-36, పుట 109)

★ ★ ★

పెద్ద దేశాలవారు అహింసామార్గాన్ని అనుసరించి, రాబోయే తరాల వారి అభినందనలను అందుకోవచ్చును. సామ్రాజ్యవాదాన్ని వదలాలి. అది జరిగితే ఒక గొప్ప విప్లవం వచ్చినట్టే. ఈ వింత భగవంతుని చేతిలో లీలమాత్రమే. ఆయుధాల పోటీ ఇలాగే ఉంటే, సర్వనాశనమే. విజేత స్మశాన సామ్రాజ్యాన్ని ఏలుకోవాలి.

(హరిజన్ 12-11-38 పుట 328)

★ ★ ★

అధ్యాయము 28

విశ్వసమాఖ్య

స్వచ్ఛందంగా పరస్పరం ఆధారపడి వ్యవహరించడం విశ్వసమాఖ్య ధ్యేయం.

(యంగ్ ఇండియా, 17-7-24, పుట 236)

★ ★ ★

దేశస్వాతంత్ర్యాన్ని మించినది, దేశాలమధ్య పారస్పరిక సహకారం. ఇది ఎప్పుడు సాధ్యమో తెలియదు. దానికి తయారు కావడంలో తప్పు లేదు.

(యంగ్ ఇండియా 26-12-24) పుట 425)

★ ★ ★

సరిహద్దులు, పొరుగువారితో సహకరించడానికి, అడ్డు కాకూడదు. భగవంతుడు ఈ సరిహద్దుల్ని నిర్ణయించలేదు.

(యంగ్ ఇండియా 31 12-31, పుట 427)

★ ★ ★

స్వాతంత్ర్యేచ్ఛ, స్వచ్ఛందమైన భాగస్వామ్యానికి అడ్డుచెప్పదు. సామ్రాజ్య వాదం ఇటువంటి భాగస్వామ్యాన్ని ఒప్పుకోదు.

(హరిజన్ 3-7-37, పుట 165)

★ ★ ★

విశ్వ సమాఖ్య అనే భావన నిర్మాణానికి అహింసయే పునాది ప్రపంచ వ్యవహారాలలో హింస అనే దాన్ని పూర్తిగా పరిహరించాలి.

(ప్రభుత్వంతో గాంధీగారి ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు, 1942-44 1957, పుట 143)

★ ★ ★

స్వతంత్ర దేశాల ఔన్నత్యం విశ్వ సమాఖ్య ఏర్పాటులో ఉన్నది. తమ స్వార్థాన్ని తమదేశస్వాతంత్ర్యాన్ని మాత్రమే చూసుకోకుండా, జయింపబడిన దేశాల స్వాతంత్ర్యాన్ని ఆకాంక్షిస్తూ విశ్వసమాఖ్యకు బాటను వేయాలి అదే అత్యున్నతమైన ఆదర్శం.

(హరిజన్ 9-8-42, పుట 265)

★ ★ ★

దేశీయతను సమర్థించడం అంటే, దేశ వాసులను బలవంతంగానైనా ఒప్పించి వ్యాపారాన్ని పెంచుకోడంకోసం హింసామార్గంకూడా అవలంభిస్తున్నారు. ఈ కొల్లగొట్టడంలో దేశాలన్నీ భాగస్వాములై ఉంటున్నాయి. మానవ కళ్యాణానికి శాంతియుతంగా స్త్రీపురుషులు పని చేయవలసి ఉన్నది. తుపాకులను వాడడం అనే ఈ జాడ్యం తగ్గితే, నైతిక బలం పెరుగుతుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 21-10-26, పుట 366)

★ ★ ★

అధ్యాయము 29
రేపటి ప్రపంచం

రేపటి ప్రపంచం ఎలా ఉంటుంది? హింస, పేదరికం, ఆకలి, దుఃఖం, దైవభక్తిలేమి, యుద్ధాలు ఇంతేనా గతి? శాంతికి అవకాశం ఉందా? అందుకు అహింసావిధానమే శరణ్యం అప్పుడే శాంతి ఆకాశహర్మ్యం అనిపించినా అది అసాధ్యం కాదు. వ్యక్తి చేసినది, సమాజాలు, దేశాలు చేయలేవా? పూర్తి విజయం కలుగదేమోననే సందేహాన్ని పరిహరించి, ముందుకు సాగాలి

రేపటి ప్రపంచానికి రెండవ సూత్రం అహింసామార్గంలో ఉన్నదాన్ని అందరికీ న్యాయంగా పంచాలి. ఎవరికి ఎంత కావాలో అంతకు మించి ఉండరాదు. ఒకరికి పావుకిలో అవసరం. ఇంకొకరికి ఐదుకిలోలు అవసరం. పిడుగుకి బియ్యానికి ఒకే మంత్రం పనికిరాదు. ఎవరికి కావలసినంత వారికి దొరికే ఏర్పాటుండాలి.

ఇది ఎలా సాధ్యం? ఉన్న వారి దంతా తీసుకోవాలా? అహింస "అలాకాదు" అంటుంది. హింసతో చేస్తే ఏదీ నిలవదు. ధనవంతుని వద్ద గల అతని ధనంలో తనకు కావలసినది తీసుకొని, మిగతా దానికి ధర్మకర్తగా ఉండమనాలి. అలాటి వారు ఉన్నారు. ఉంటారు.

ఈ ఉత్కంఠ ప్రస్తుత సమయంలో ఇది వరకెన్నడూ లేనంతగా ఉన్నది. సమాజంలో మార్పు రావలసి ఉంటే అది ఏవిధంగా వస్తుంది? యుద్ధం వల్లనా? విప్లవం వల్లనా? లేకశాంతి పథంలోనా? ఈ ప్రశ్నలకు అనేకులు వివిధములైన సమాధానాలు యిస్తున్నారు. ప్రతివ్యక్తీ తను ఆశించిన విధంగా రేపటి ప్రపంచ ప్రణాళికను తయారు చేస్తున్నాడు. నేను మాత్రం నమ్మకంతో మాత్రమే కాకుండా దృఢచింతనతో చెబుతున్నాను. మొదటి సూత్రం ప్రకారం రేపటి ప్రపంచం విధిగా అహింస ప్రాతిపదికగా గల వ్యవస్థ, సమాజము అయి ఉండాలి. ప్రతివ్యక్తీ ఇంకొకరి కోసం ఎదురు చూడకుండా అహింసా మార్గాన జీవనయాపన చేసేందుకు ఆయత్తుడై ఉండాలి. సందేహం లేకుండా, తటపటాయింపు వదలి ప్రారంభం చెయ్యాలి.

ఈ సంశయాత్మకత అనే అవరోధాన్ని ప్రగతిశీలురందరూ ధృడ దీక్షతో తొలగించి వేయాలి

దేశానికి సంబంధించిన ఆస్తులను, సంపదలను, అవసరానికి తగ్గట్టుగా పంచుకోవాలి. హింసను త్యజించి అహింసామార్గంలో పయనించాలి బలవంతంగా గ్రహించడం వలన సమాజానికి కావలసిన మంచిపనులు జరుగవు. ధనవంతునికి ఆదాయం పెంచడం తెలుసు. ఆయన కౌశల్యము ఉపయోగపడాలి నష్టమైపోగూడదు తనకు కావలసినది ఉంచుకొని, తక్కినది పంచమనాలి సమాజసేవకుడనని భావించడం మొదలైతే, సమాజశ్రేయస్సు కొరకు పాటుబడి, ధనార్జనచేసి ఖర్చు చేస్తాడు. అప్పుడు అతని ఆదాయం శుభకరం. అతని వ్యాపారం నిర్మాణాత్మకం అవుతుంది.

ఈ అహింసా పద్ధతి, మొత్తంగా, మానవుని ప్రకృతిని మార్చే ప్రయత్నమే కాదా? చరిత్రలో అటువంటి మార్పు జరిగిన దృష్టాంతాలు ఉన్నాయా? ఉన్నాయి, చాలా ఉన్నాయి. ఎందరో తమ వ్యక్తిగతమైన నికృష్టమైన పరిగ్రహదృష్టిని సమాజకళ్యాణం కోసం పని చేసే నిర్మాణాత్మక దృష్టిగా మార్చుకొని లోక కల్యాణకారకులైనారు. ఒకరిలో ఇది వచ్చిన రోజున అనేకులలో కూడ వచ్చితీరుతుంది. ఈ పని సరిగా జరుగుతుందని వారికి నమ్మకం ఏర్పడినప్పుడు వారే స్వచ్ఛందంగా ముందుకు వస్తారు. ఇది నిర్మాణాత్మక ధోరణి. ఇందుకు మానవ ప్రకృతి మారాలి. చరిత్రలో ఏవైనా దాఖలాలు ఉన్నాయా? ఉన్నాయి. రేపటి ప్రపంచంలో యుద్ధాలు, విప్లవాలు, రక్తపాతాలు ఉండవు. సహజీవనం, సహకారం దైవభక్తి, దివ్యానుభూతి ఉంటాయి.

(మహాత్మాగాంధీయోచనలు 1967, పుట 458-60)

భాగము 5

మతము - సంస్కృతి

అధ్యాయము 30

అన్ని మతాల ముఖ్య సారాంశము ఒక్కటే

నిజాన్ని పాటించుట నైతిక ప్రవర్తనను కలిగియుండుట వీటికి మించిన మతమే లేదు.

గాంధీ రచనలు (1957) పే. 254

★ ★ ★

మతమంటే నా దృష్టిలో అర్థమేమిటో వివరించనివ్వండి. హిందూమతం అన్ని మతాలకంటే ఉన్నతమైందని నేను పొగడడం లేదు. కాని ఏమతమైతే హిందూయిజాన్ని కూడా అధిగమిస్తుందో ఏదైతే ఒక మనిషి స్వభావాన్ని మారుస్తుందో ఏదైతే ఒక మనిషిని ఏ మాత్రం వైఫల్యం చెందకుండా నిజానికి కట్టుబడి ఉండేలా చేసి ఆ మనిషిని అంతర్గతంగానూ, బాహ్యంగానూ పరిశుద్ధం గావిస్తుందో ఆమతం గొప్పది. ఆత్మ తనను తాను తెలుసుకోవడం అంటే తన సృష్టికర్తకూ తనకూ మధ్య గల అవినాభావ సంబంధాన్ని గుర్తెరగడం కోసం నిరంతరం అవిశ్రాంతంగా శ్రమించడమన్నమాట దాని కోసం సత్యాన్ని త్యాగం చేయగలిగే విధంగా ఒక వ్యక్తి స్వభావంలో ఎల్లప్పుడూ పెనవేసుకొని ఉండే ఒక అంశమే మతం.

(యంగ్ ఇండియా 12-5-20 పే. 2)

★ ★ ★

మతానికి మూలం "ఒకదానికి కట్టుబడి ఉండేలా చేయడం". మూలమునకు సంస్కృతంలో సమానమైన శబ్దం "ధర్మ" అంటే పట్టి ఉంచగలగేది. అని అర్థం. మిగతా ఏదీ చేయలేని విధంగా యిది మనిషిని నిలబెట్ట గలుగుతుంది. ఇది అతిక్రింది స్థాయిదాకా ఉండే ప్రాథమిక నైతికత. సజీవుడైన మనిషి యందలి మానవత్వంతో ఈ నైతికత సంలీనం చెందగా

ఏర్పడేదే మతం. అది పరీక్షా సమయంలో మనిషిని నిలబెట్టి ముందుకు నడిపిస్తుంది.

మతం భగవంతునితో మనిషికి అదేవిధంగా మనిషికీ మనిషికి మధ్య అనుసంధానకర్తగా ఉంటుంది.

(హరిజన్ 4-5-40 పే. 117)

★ ★ ★

ఏ మతమైనా వాస్తవ సమస్యలను పరిగణలోకి తీసుకోకుండా వాటి పరిష్కారంలో సహాయపడ కుండా ఉంటే అది మతమే కాదు.

(యంగ్ ఇండియా 7-5-25, పే. 164)

★ ★ ★

సహేతుకతకు నిలబడకుండా నైతికతకు విరుద్ధంగా వ్యవహరించే ఏ మత సిద్ధాంతాన్నైనా నేను వ్యతిరేకిస్తాను. ఏమత విశ్వాసమైనా అనైతికతతో కూడినది కానట్లయితే అది ఎంత అహేతుకంగా ఉన్నా నేను సహిస్తాను.

(యంగ్ ఇండియా 21-7-20 పే. 4)

★ ★ ★

నిజమైన నైతికత నిజమైన మతం - ఈ రెండూ విడదీయడానికి వీలులేనంతగా పెనవేసుకొని ఉంటాయి. భూమిలో నాటిన విత్తనానికి నీరు ఎంత అవసరమో నైతికత్వానికి మతం కూడా అంతే అవసరం.

(*గాంధీరచనలు 1957 పే. 254.*)

★ ★ ★

ప్రపంచంలో ఉన్న అన్ని గొప్పమతాల ప్రాథమిక విశ్వాసాలలో నాకు నమ్మకముంది. ఆ విశ్వాసాలన్నీ భగవంతుడు యిచ్చినవనీ, ఆ మతాలు ఏ ప్రజలకోసం ఉద్దేశించబడ్డాయో వారికి ఆ విశ్వాసాలు అవసరమనీ నేను నమ్ముతాను. ఆ యా మత విశ్వాసాలను పాటించే వారి కోణంలో నుంచి ఆ యా మత గ్రంథాలను చదివితే ప్రాథమిక స్థాయిలో అవన్నీ ఒకే సత్యాన్ని బోధిస్తాయనీ అవన్నీ ఒక దానికి మరొకటి సహాయకారిగా ఉంటాయనీ నా నమ్మకం.

(హరిజన్ 16-2-34 పుట 5-6)

★ ★ ★

ప్రపంచంలోని అన్ని మతాల విశ్వాసాల మీద నాకు నమ్మకముంది. ప్రపంచంలోని అన్ని మతాల విశ్వాసాలను అర్థం చేసుకోవడానికి ఆ మతాల యందలి అత్యున్నత విలువలను నా ఆలోచనల్లో ఆచరణల్లో సమ్మిళితం చేసుకోవడానికి నా చిన్నప్పటి నుంచి నేను అవిరళ కృషి జరిపాను. ఏ మార్గం నుంచి వచ్చినా సరే - అత్యున్నత విలువలను స్వీకరించడానికి నేను పాటిస్తున్న నమ్మకం నాకు అనుమతినిస్తోంది. అంతేకాదు ఆ విధంగా స్వీకరించ వలసిందేనని గట్టిగా నొక్కి వక్కాణిస్తోంది.

(హరిజన్ 16-2-34. పుట - 7)

★ ★ ★

నా దృష్టిలో వేర్వేరు మతాలు ఉద్యానవనంలో వికసించిన సౌందర్యవంతమైన పుష్పాల్లాగా లేదా ఒకే అద్భుత వృక్షం యొక్క వేర్వేరు శాఖలుగా కన్పిస్తున్నాయి. అసంపూర్ణమైన మానవులు వేర్వేరు మతాలను ఏ విధంగా ఆదరించి ఆచరించినా అర్థాలు చెప్పినా నాదృష్టిలో అవ్వన్నీ ఒకే విలువలను ప్రతిబింబిస్తాయి.

(హరిజన్ 30-1-37. పుట 407)

★ ★ ★

మానవ పరిణామ వికాసానికి ప్రతిమతమూ తనవంతు తోడ్పాటు నందించింది. ప్రపంచంలోని గొప్ప విశ్వాసాలన్నింటికీ ఒకే ఆధారం ఉన్నా అవన్నీ విడివిడిగా ఉండే చెట్టు కొమ్మలని భావిస్తాను.

(హరిజన్ 28-1-39. పుట 448)

★ ★ ★

అన్ని ప్రార్థనలూ అవి ఏ భాషలోనైనా ఏ మతంలోనైనా సరే - ఒకే భగవానుణ్ణి ఉద్దేశించినవే. మనుషులంతా ఒకటేనని ఒకరి పట్ల మరొకరు ప్రేమతో దయతో మెలగాలని మానవులకు ఉద్బోధించేవే.

అన్ని మతాలూ సర్వాంతర్యామి అయిన భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించేవే.

ఆ భగవంతుడు నీటిబిందువులోనూ, ధూళికణంలోనూ కూడా ఉన్నాడు.

వివిధ మతాలు ఒకే చెట్టుకు ఉండే ఆకులవంటివి. ఏ రెండు ఆకులూ ఒకే విధంగా ఉండవు. అయినప్పటికీ వాటి మధ్య గల తేడా వల్ల అవి పెరుగుతున్న కొమ్మల మధ్య ఎలాంటి శత్రుత్వానికి తావు ఉండదు. అదేవిధంగా భగవంతుని సృష్టి యందలి ఈ వైవిధ్యంలో కన్పించని ఐక్యత దాగి ఉంటుంది.

(హరిజన్ 26-5-46, పుట 154)

★ ★ ★

నీ మతం అన్ని మతాల సారాంశమేనని చెప్పగలవా? అవును - నీవు ఆ విధంగా అనుకుంటే ఆ సారాంశాన్ని నేను హిందూమతం అంటాను నీకు అది క్రైస్తవం కావచ్చు. నేను ఆ విధంగా అనకపోతే నీవు చాలా మంది యితర క్రైస్తవుల్లాగే గాంధీ క్రైస్తవ మతాన్ని స్వీకరిస్తే ఎంత బాగుండేది. అనుకొంటావు. అదేవిధంగా ముస్లింలు కూడా గాంధీ ఇస్లాం‌ను ఆచరిస్తే ఎంత బాగుండేది. అనుకుంటారు. అది వెంటనే మన మధ్య అగాధాన్ని సృష్టిస్తుంది. అవునా కాదా?

(హరిజన 6-3-37 పుట 27)

★ ★ ★

తన మత గ్రంథాలను మాత్రమే కాక యితర మతాల గ్రంథాలను కూడా చదవడం ప్రతి ఒక్కరి విధి. ఈ విధంగా చేస్తే ప్రజలు తన మతాన్ని దోషాల నుంచి కాపాడుకొని పరిశుద్ధంగా ఉంచుకోవడానికి వీలవుతుంది. అంతేకాక మన మధ్య క్రైస్తవులు, ముస్లింలు, పార్శీలు యింకా యితర అనేక మత విశ్వాసాలను పాటించే వ్యక్తులున్నారు. హిందువులు వారిని సోదరులుగా భావిస్తున్నట్లయితే వారి గ్రంథాలను చదవడం వారికి తప్పనిసరి.

(హరిజన్ 25-5-47, పుట 166)

★ ★ ★

నా దృష్టిలో అన్ని ప్రధానమతాల సారాంశం ఒకటే. అందువల్ల అవన్నీ నా దృష్టిలో సమానమే. అంధువల్ల ముస్లిం, క్రైస్తవ, పార్శీ పిల్లలను వారి

వారి విశ్వాసాల కనుగుణంగా పెంచడంలో నాకెలాంటి యిబ్బందీ కలుగలేదు. వారి తల్లిదండ్రులు ఆ పిల్లలకు ప్రత్యేక పుస్తకాల కనుగుణంగా దైవ ప్రార్థనా రూపాలను నేర్పించమని అడిగినప్పుడు నాకు కొంత ఆ సాహిత్యాన్ని చదివే అదృష్టం కలిగింది.

(హరిజన్ 6-4-34 పుట 59)

★ ★ ★

ప్రపంచంలోని పవిత్ర గ్రంథాలన్నింటిని చదవడం ప్రతీ సంస్కారవంతులైన స్త్రీ పురుషుల విధి అని నేను భావిస్తాను. మన మతాన్ని యితరులు గౌరవించినట్లుగానే మనం యితరుల మతాన్ని గౌరవించాలంటే ప్రపంచ మతాలను స్నేహపూర్వకంగా అధ్యయనం చేయడం మన పవిత్ర కర్తవ్యం

(యంగ్ ఇండియా 2-9-26, పుట 308)

★ ★ ★

మనుషులంతా సమానంగానే పుడతారు. కాని కొంత మంది మరికొందరి కంటే మానసికంగానూ శారీరికంగానూ బలంగా లేదా బలహీనంగా ఉంటారు. కాబట్టి పైపైన చూసినపుడు యిద్దరి మధ్య సమానత్వం కనబడదు. అయితే నిగూఢమైన సమానత్వం దాగి ఉంది. మనల్ని భగవంతుడు అంతర్గతంగా చూసేటప్పుడు నేను గాంధీనని నీవు కీథన్‌వని చూడడు. అనంతమైన ఈ విశ్వంలో మనమెంత? పరమాణువుల కంటే తక్కువ. పరమాణువుల్లో ఏది చిన్నది, ఏది పెద్దదని అడిగితే ఉపయోగమేముంది? అందుకే అనివార్యంగా మనమంతా సమానమే. ఈ తారతమ్యాలు - జాతి, చర్మం, తెలివితేటలు శరీరం, వాతావరణంఅన్నీ తాత్కాలికమే. అదేవిధంగా మతాలన్నీ సమానమే.

(హరిజన్ 13-3-37, పుట 38)

★ ★ ★

అవ్వన్నీ సత్యమైనవే అసంపూర్ణాలే. రేఖను నీవు సాధ్యమైనంత చక్కగా గీచే కొలదీ అది యూక్లిడ్ నిజ సరళరేఖకు దగ్గర అవుతుందే తప్ప అది వాస్తవానికి నిజమైన సరళరేఖ మాత్రం కాలేదు. మతవృక్షం ఒక్కటే.

మతాలనే కొమ్మలు సమానంగా లేకపోయినాసరే అవన్నీ వికసించేవే. అందువల్ల ఈ వికసించే శాఖకు చెందిన వ్యక్తి "నాదే గొప్పదని" ఉప్పొంగిపోకూడదు. ఒకదానికి యింకొకటి ఎక్కువా కాదు, తక్కువా కాదు

(హరిజన 13-3-37, పుట. 38)

★ ★ ★

ఒక వృక్షానికి లక్షలాది ఆకులు ఉన్నట్లే భగవంతుడు ఒకడే అయినప్పటికీ మతాలు మాత్రం ఈ ప్రపంచంలో ఎంతమంది స్త్రీ పురుషులు ఉన్నారో అన్ని ఉన్నాయి.

(హరిజన్ 16-3-47 పుట 63)

★ ★ ★

ప్రపంచంలోని అన్ని గొప్ప మతాల విశ్వాసాలను నేను నమ్ముతాను. ఇతర మత విశ్వాసాలను సహించడమే గాక వాటిని గౌరవించడం కూడా మనం నేర్చుకోనట్లయితే ఈ భూమ్మీద ప్రశాంతత మిగలదు. వివిధ మత గురువుల బోధనలను గౌరవ పూర్వకంగా అధ్యయనం చేయడమనేది ఈ దిశలో ఒక ముందడుగు అవుతుంది.

(ఇన్‌సెర్చ్ ఆఫ్ సుప్రీమ్ వాల్యూమ్ 3, 1963, పుట 10)

★ ★ ★

ఒక దేవుని పట్ల నమ్మకం కలిగి ఉండడమే అన్ని మతాల సారాంశం. అయితే ఆచరణలో ఈ భూమ్మీద ఒకే మతం ఉండే అవకాశం ఉంటుందని నేను అనుకోవడం లేదు. సైద్ధాంతికంగా చూస్తే భగవంతుడు ఒక్కడే అని చెబుతున్నప్పుడు ఒకే మతం ఉండాలి. కాని ఆచరణలో నాకు తెలిసిన ఏ యిద్దరు మనుష్యులూ భగవంతుని రూపాన్ని ఒకే విధంగా చూడడం లేదు అందువల్ల వివిధ రకాల పరిస్థితులకు, మనస్తత్వాలకు సరిపడా వివిధ రకాల మతాలు ఎల్లప్పుడూ ఉంటాయి. అయితే వేర్వేరు విశ్వాసాలను ఆచరించే వ్యక్తులు తమ విశ్వాసం పట్ల ఎంత గౌరవాన్ని కలిగి ఉంటారో అంతే గౌరవం యితర విశ్వాసాల పట్ల కూడా చూపే రోజు మాత్రం వస్తుంది. భిన్నత్వంలో ఏకత్వాన్ని మనం చూడగలగాలి.

... మనందరమూ ఒకే ఒక భగవంతుని బిడ్డలం, అందువల్ల మనందరమూ పూర్తిగా సమానులమే.

(హరిజన్ 2-2-34, పుట. 8)

★ ★ ★

పైకి కనిపించే ఈ భిన్నత్వంలో అంతర్లీనంగా యింత ఏకత్వం ఉండగా, యింక ఎక్కువ తక్కువ అనే ఆలోచనకు స్థానమెక్కడ? రోజువారీ జీవితంలో మనకు కనిపించే స్వరూపాన్ని సంగ్రహించడమే.

అన్ని మతాల సారాంశామూ ఒక్కటే. వాటి మార్గాలు మాత్రమే వేర్వేరుగా ఉంటాయి.

(జీవితం పట్ల గాంధీ దృక్పథం 1954 పుట. 150)

★ ★ ★

సత్యం అహింసల గురించి పుస్తకాల్లో చెప్పడం కన్నా ఆచరించి చూపడం మిన్న. సత్యంగా జీవించే జీవితం పుస్తకాలకంటే ఎంతో గొప్పది.

(హరిజన్ 13-5-39, పుట 122)

★ ★ ★

ఎంతో అధ్యయనం చేసి మరియు అనుభవం పొందిన తర్వాత నేను ఈ క్రింది నిర్ణయాలకు వచ్చాను.

1. అన్ని మతాలూ సత్యమే, 2. అన్ని మతాల్లోనూ ఎంతో కొంత దోషముంది, 3. మనిషికి తన దగ్గరి బంధువులు ఎంత ప్రేమ పాత్రులో యితర మానవులందరూ కూడా అంతే ప్రేమ పాత్రులు. అదేవిధంగా నాకు నా హిందూమతం ఎంత ప్రేమ పాత్రమైనదో యితర మతాలు కూడా అంతే ప్రేమ పాత్రమైనవి. నా మత విశ్వాసాల పట్ల నాకెంత గౌరవముందో యితర మత విశ్వాసాల పట్ల కూడా నాకు అంతే గౌరవముంది. అందువల్ల మార్పిడి ఆలోచనకు స్థానమే లేదు. సోదరత్వం యొక్క ఉద్దేశ్యం హిందువు మరింత మంచి హిందువుగా ముస్లిం మరింత మంచి ముస్లింగా క్రైస్తవుడు మరింత మంచి క్రైస్తవునిగా తీర్చిదిద్దడానికి ఉపయోగపడేదిగా ఉండాలి. తానే ఎక్కువ అయినా యితరుల పట్ల తనకే సహనముందనే భావన అంతర్జాతీయ సోదర

భావనకు విరుద్ధం. "నా మతం సుమారుగా అంతా ఒప్పే కాని యితర మతాలు అంతా ఒప్పుకాదు తప్పే" అనే భావన నా మనసులో ఉంటే, అప్పుడు యితరుల పట్ల నాకు కొంత సోదరత్వం ఉన్నా, అంతర్జాతీయ సోదరత్వానికి అది సరి కాదు. ఇతరుల కోసం మన ప్రార్థన ఎపుడూ 'భగవంతుడా నాకు యిచ్చిన విచక్షణా జ్ఞానాన్ని వారికి కూడా ప్రసాదించు' ' అనిగాక వారి అత్యున్నతాభివృద్ధికి ఉపయోగపడే జ్ఞానాన్ని వారికి ప్రసాదించు స్వామీ అని ఉండాలి. నీ స్నేహితులు వారు ఏ మతస్థులైనా సరే - మరింత మంచి మనుషులుగా వృద్ధి చెందాలని కోరుకో.

(గాంధీరచనలు (1957) పుట 258-259)

★ ★ ★

ఇతరులను తన విశ్వాసాల కనుగుణంగా మార్చాలని వారికి తన విశ్వాసాల గురించి చెప్పే వ్యక్తుల మీద నాకు నమ్మకం లేదు. విశ్వాసాలను యితరులకు చెప్పినంత మాత్రాన సరిపోదు. వాటిని ఆచరించాలి. అపుడు అది ఆదర్శపాత్రమవుతుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 20-10-27, పుట. 352)

★ ★ ★

నన్ను విమర్శించకుండా నన్ను పొగిడే వారి ఉద్దేశ్యాలను నేను శంకిస్తాను. ఎప్పుడూ పొగడకుండా తన విశ్వాసాలకనుగుణంగా జీవించే వారిని నేను అభిమానిస్తాను. వారి జీవితాలు నిశ్శబ్దంగా ఉంటాయి. కాని ఎంతో గొప్ప ఆదర్శంగా కూడా ఉంటాయి. అందువల్ల ఏది గొప్పతనమో చెప్పడం గాక, ఒక సరళమైన జీవన విధానాన్ని అవలంభిస్తూ సేవ చేయడమే ఒక గొప్పతనమని మాత్రం చెప్పగలను. అందువల్ల ప్రజలకు సేవచేస్తూ వారిని సేవ చేయమంటే వారు అర్థం చేసుకోగలరు. అంతేకాని నీవు అధ్యాయాలను గురించి చెప్పి ప్రజలను నమ్మమంటే మాత్రం వారు నమ్మరు. కేవలం ఉపన్యాసాల ద్వారా క్రీస్తు జీవితం గొప్పదనం గురించి ఎవరినైనా ఒప్పించగలిగితే దానిలో ఏదో స్వప్రయోజనం యిమిడి ఉంటుందని నా అనుమానం.

గులాబీ గొప్పదనాన్ని చెప్పాల్సిన పని లేదు. అది సువాసనను వెదజల్లుతుంది. ఆ సువాసనే గులాబీ గురించి చెబుతుంది. గులాబీకి మనిషిలాంటి ఆలోచన ఉంది అది తన గొప్పదనం గురించి ప్రచారం చెయ్యడానికి అనేకమంది ప్రచారకులను నియమిస్తే ఆ ప్రచారకులందరూ కలిసి అమ్మినా ఆసువాసన మూలంగా అమ్ముడుబోయే గులాబీలకంటే ఎక్కువ అమ్మలేరు.

మత ధర్మం, దైవిక చింతనతో కూడిన జీవిత పరిమళం గులాబీ సువాసన కంటే కూడా ఎక్కువగా గుబాళిస్తుంది.

(హరిజన్ 29-3-35, పుట. 50)

★ ★ ★

ఆచరణ ఎలా ఉండాలో చెప్పడానికి జీవితాచరణ సరిపోదని దాన్ని ఉపన్యాసాల ద్వారా చెప్పాలంటే నేను ఒప్పుకోను. మానవులు జంతువుల దగ్గరికి వెళ్ళి "మేము మనుషులం" అని చెప్పనవసరం లేదు. వాటికి మనం మనుషులమని తెలుసు. అంతరాత్మ తనను బయటికి చెప్పుకోవడానికి అవకాశమివ్వదు. అది శరీరంకంటే ఎపుడూ ఉన్నత స్థానంలోనే ఉంటుంది. విశ్వాసాన్ని కుదించేది భాష. ఆ విశ్వాసాన్ని ఆచరణలో మాత్రమే ఋజువు పర్చుకోగలగాలి.

(హరిజన్ 12-12-36, పుట 351)

★ ★ ★

భావ వ్యక్తీకరణకు సందర్భమే అవసరం లేదు. జీవన విధానమే ఒక వ్యక్తీకరణ. సంవత్సరాల క్రితం నేను చెప్పిన గులాబీ ఉదహరణనే తీసుకొందాం. గులాబీ తను వెదజల్లే పరిమళం గురించి లేదా తన అందం గురించి ఒక పుస్తకం వ్రాయవలసిన అవసరం లేదు. దైవిక చింతనతో కూడిన జీవితం గులాబీ పరిమళానికంటే లేదా దాని అందానికంటే ఎన్నో రెట్లు గొప్పది. జీవితంలో దైవచింతన. సాత్విక భావన మొదలైతే దాని ప్రభావానికి తన చుట్టూ ఉన్న పరిస్థితులు తప్పకుండా స్పందిస్తాయని నేను ధైర్యంగా చెప్పగలను. బైబిల్, గీత, భాగవతం, ఖురాన్ - వీటన్నింటిలోనూ ఈ విషయాన్ని గురించి పేర్కొనబడింది. కృష్ణుడు కనిపించిన చోటల్లా ప్రజలు

కృష్ణుడు తన వాడేనన్నట్లుగా ప్రవర్తించారని మనం చదువుతాము. అదే విధంగా క్రీస్తు కూడా. వర్తమాన కాలంలో జవహర్‌లాల్ వెళ్ళిన ప్రతిచోటా ప్రజలు ఎందుకు మంత్ర ముగ్ధులవుతున్నారు? ఆయన వచ్చాడని కూడా కొన్ని సార్లు వారికి తెలియదు కాని ఆయన వస్తున్నాడనే ఆలోచనే వారిని శక్తిమంతుల్ని గావిస్తుంది. అయితే యిందులో తాత్విక చింతన ప్రభావం ఉందని చెప్పలేము కాని ఏ పేరుతో పిలిచినా అందులో ఏదో ఊహాతీతమైన శక్తి ఉందని మాత్రం ఘంటాపథంగా చెప్పవచ్చు. ఆయన చెప్పేది వినడానికి కాదు, కనీసం ఆయన్ని చూస్తే చాలని ప్రజలు అనుకొనేవారు. అది సహజం కూడా. లక్షలాది మంది ప్రజల్ని మరేరకంగానూ కలుసుకోలేము.

మార్కోనీ తరంగాల కంటే శక్తివంతమైనది దైవ చింతనతో కూడిన జీవితం. నాకూ, నా భగవంతునికి మధ్య ఎలాంటి వారధి లేనపుడు తన ప్రభావాన్ని నాలోపల ప్రవహించేందుకు నేను సిద్ధమయినపుడు నేను గంగానదీ జలాలను కూడా ముంచెత్తగలను. స్వచ్ఛమైన జీవితాన్ని గడిపే వ్యక్తి తాను మాట్లాడవలసిన అవసరం లేదు. నిజాన్ని పాటించడమంటే పదాలను పొదుపు చేయడమే అవుతుంది. జీవితాన్ని మించిన సత్యంగాని సిద్ధాంతాలు గాని మరేమీ లేవు.

(హరిజన్ 12-12-36, పుట 353.)

★ ★ ★

మా మతమే గొప్పదని మిగత మతాలన్నీ శుద్ధ తప్పుడువని ఏ మతస్థులైనా చెప్పే రోజులు చెల్లిపోయాయి. వచ్చేకాలంలో అన్ని మతాల పట్ల సహనాన్ని కలిగిఉండాలనే భావన వెల్లి విరియబోతోంది.

(మహాత్మాగాంధీ రచనలు - వాల్యూమ్ 5, పుట 49)

★ ★ ★

ఇతర మతాలపట్ల హృదయపూర్వక సానుభూతి యితర మత విశ్వాసాలను గౌరవించడం వల్ల ఐక్యతా బంధాన్ని మరింత పెంపొందించవచ్చు. సహన భావం పెరిగిన కొద్దీ మన రోజు వారీ సంబంధాలలో సోదర భావన మరింతగా పెంపొందుతుంది మన మధ్య ఉన్న స్పర్థలు కొట్టుకుపోతాయి.

(మహాత్మాగాంధీ రచనలు వాల్యూమ్ - 5, పుట 50)

★ ★ ★

అన్ని మతాలు నిజమేనని నమ్మడం నీకెలా సాధ్యమయింది?

సంవత్సరాల తరబడి అది నా స్థిరమైన అభిప్రాయం. ఈ ప్రపంచంలోని మంచి చెడులను నిర్ణయించే న్యాయమూర్తివి నీవు కాదన్న ఆలోచన అంతర్లీనంగా ఉండడం కూడా ఆ విధంగా నమ్మడానికి తోడ్పడ్డ ఒక అంశం. ఈ ప్రపంచంలో విభేదాలు ఉంటూనే ఉన్నాయి. ఉంటాయి కూడా. భగవంతుడు సర్వశక్తి సంపన్నుడు. ఆయన అనేక రూపాల్లో మనకు దర్శనమిస్తాడు. మనం పరిశీలిస్తే ఎంతమంది మనుష్యులు ఉన్నారో అన్ని మతాలు మనకు కన్పిస్తాయి. వందలాది మంది ప్రజలు కేవలం నిజాన్ని తెలుసుకునేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. వారు ఆ నిజాన్ని వేర్వేరు రూపాలలో వారికి తోచిన విధంగా చెబుతారు. ఏ యిద్దరూ ఒకే ఒక రకంగా చెప్పరు. ప్రతిఒక్కరిలోనూ ఆ సర్వశక్తి సంపన్నుడైన భగవంతుడు ఉంటాడని నాకుతెలుసు. అయినా మనం అసంపూర్ణులమే. మనం వేర్వేరు వ్యక్తులం. ఏ రెండు శరీరాలు ఒకే విధంగా వుండవు. ఎంతో కొంత భేదం ఉండి తీరుతుంది. ఒక్కొక్కరూ తన విచక్షణ ప్రకారం భగవంతుణ్ణి ప్రార్థిస్తారు. నీకంటే బాగా నేనే ప్రార్థించానని చెప్పడానికి నేనెవర్ని? ముస్లింలను, పార్శీలు, క్రైస్తవులు యూదులను గురించి నేనెలా నిర్ణయించి తీర్పు చెప్పగలను? నేను నిజాన్ని నమ్ముతుంటే చాలు. నేను ఈ రూపంలో భగవంతుణ్ణి దర్శించాను. కాబట్టి ప్రపంచమంతా ఆ రూపంలోనే చూడాలని నేనెలా చెప్పగలను? అన్ని మతాలు సమానమే. అదే విధంగా అన్ని మతాలు నిజమైనవే. అంటే దానర్థం మతాలన్నీ అన్ని ధార్మిక విషయాల్లో సమానమని అర్థం కాదు. నా మతం నాకెంత నిజమో, మరొక మనిషికి అతని మతమూ అంతే. ఆయన మతం గురించి నిర్ణయించే న్యాయమూర్తిని నేను కాను గదా. ఇదీ నా గట్టి అభిప్రాయం.

(కన్వర్సేషన్స్ ఆఫ్ గాంధీజీ 1949, పుట. 85)

ఇప్పటి అవసరం ఒకే మతం గురించి కాదు, వేర్వేరు మతస్థుల పట్ల సహనభావం, గౌరవం కలిగి ఉండడమే తక్షణ కర్తవ్యం. భిన్నత్వంలో

ఏకత్వం సాధించడమే గాని, తెగేదాకా లాగడం మన అభిమతం కాదు సాంప్రదాయాలను వారసత్వాన్ని సమూలంగా నాశనం చేయాలనే ప్రయత్నం తప్పనిసరిగా విఫలం చెంది తీరుతుంది. అంతేగాక అది సత్సంప్రదాయాలను దురుపయోగ పరిచినట్లు కూడా అవుతుంది.

అన్ని మతాలలోని పరమాత్మ ఒక్కటే. కాకపోతే అది విభిన్న రూపాల్లో ప్రదర్శితమవుతుంది. ఆ రూపం కొంత కాలం వరకే ఉంటుంది. తెలివైన మనుష్యులు పైకి కనిపించే రూపాన్ని వదిలేసి వాటిలో ఉన్న ఒకే ఒక ఆత్మను చూడగలుగుతారు.

(యంగ్ ఇండియా 25-9-24, పేజీలు 317-18)

★ ★ ★

అధ్యాయము 31

నాగరికత మరియు సాంప్రదాయము

ప్రాచీనకాలంలో విద్య మీద ఎలాంటి నిబంధనలూ ఉండేవికావు. దాన్ని రాజ్యం నియంత్రించడం గాకుండా బ్రాహ్మణులు ప్రజాసంక్షేమార్థం ఉపయోగ పడే విధంగా మలిచేవారు. బ్రహ్మచారులకు అనుగుణ్యంగా కొన్ని హద్దులకు లోబడి ఆవిద్య ఉండేది. అలాంటి విద్యావిధానం మూలంగానే భారతీయ నాగరికత వేలాది సంవత్సరాలుగా అనేక పరీక్షలకు తట్టుకొని నిలబడ గలిగింది. అదే సమయంలో అలాంటి సనాతన నాగరికతలైన గ్రీస్, రోమ్ మరియు ఈజిప్టు నాగరికతలు తుడిచిపెట్టుకు పోయాయి. నూతన నాగరికతా తరంగాలు భారతదేశమంతటా ప్రవహిస్తున్న మాట నిజం. అయితే యిది సంధికాలం మాత్రమేనని త్వరలోనే యిది సమసిపోయి భారతీయ నాగరికత పునరుద్ధరించ బడుతుందని నా గట్టి విశ్వాసం. పూర్వకాలంలో జీవితానికి పునాదిగా స్వయం నిబంధనలు ఉండగా నేడు విలాసమే జీవితానికి ప్రమాణం అయుంది. దీని ఫలితంగా ప్రజలు శక్తిహీనులుగా బుద్ధిహీనులుగా తయారయ్యారు. నిజాన్ని పలకడం మర్చిపోయారు. వేరొక నాగరికతా ప్రమాణానికి గురయిన కారణంగా నూతన పరిస్థితులకు

అనుగుణంగా కొన్ని సార్లు మననాగరికతను మలుచుకొనే అవసరం ఉంటుంది గాని, పాశ్చాత్య పండితులే అత్యున్నతమైదని మెచ్చుకొన్న మన సంస్కృతిని మనం సంపూర్ణంగా మార్చకూడదు. పాశ్చాత్యనాగరికతలోని కొన్ని భౌతిక అవసరాలకు అనుగుణంగా కొన్ని పద్ధతులను ఆనాగరికతలో పాటించ వచ్చునేమో గాని భారతీయ సాంప్రదాయానికి ప్రామాణికమైన తాత్విక చింతనా శక్తులు, పాశ్చాత్య నాగరికతలోని భౌతిక శక్తులకంటే ఎంతో ఉన్నతమైనవి. భారతదేశం ప్రథమంగా మతాల నిలయం. దాన్ని ఆ విధంగానే ఉండేటట్లు చూడడం ప్రతి భారతీయుని ప్రథమ తుది కర్తవ్యం కూడా. వారు శక్తిని భగవంతుణ్ణుంచి సమకూర్చుకోవాలి. వారు ఆ మార్గానికి కట్టుబడి ఉంటే తాము కోరుకొనే స్వరాజ్యం వారికి యిట్టే దక్కుతుంది.

మహాత్మాగాంధీ · హిజ్ లైఫ్, రైటింగ్స్ అండ్ స్పీచెస్ (గణేశ్ 450) పుట 194-95.

బ్రహ్మచర్యం అనేది హిందూ నాగరికతలో ఒక అంతర్గత భాగం. పాశ్చాత్య నాగరికతలో అది లేదు. పాశ్చాత్య ప్రజలు సంపన్నులని అంటారు గాని వాళ్ళ నాగరికత ఎంత పురాతనమైనదని నేను అడుగుతున్నాను. ఈజిప్టు బాబిలోన్, గ్రీసు వంటి గొప్ప నాగరికతలు పతనం చెందగా భారతీయ నాగరికత నేటికీ వర్థిల్లుతూనే ఉంది. ఆ నాగరికతల్లో లోపించిన "బ్రహ్మచర్యం' ' మన నాగరికతలో ఉండడమే దానికి కారణం.

(ద కలెక్టెడ్ వర్క్స్ ఆఫ్ మహాత్మాగాంధీ వాల్యూమ్ 25, పుట 32.)

ఆసియావాసికి తనలోనూ తన నాగరికతలోనూ నమ్మకముంటే తన నాగరికతను చిన్నచూపు చూడడని మన నమ్మకం. ఈ నాగరికత తరాల తరబడి అనేక అగ్ని పరీక్షలకు తట్టుకొని నిలబడింది గనుక ప్రస్తుతం ఈ ఉపఖండంలో వస్తున్న పరీక్షలను తట్టుకొని విజయవంతంగా నిలవగలదన్నది మన విశ్వాసం. ఈ దక్షిణాఫ్రికాలో ఉన్న కొద్ది మంది ఆసియా వాసులు గుర్తించాల్సిన విషయం వారు తన మాతృభూమిని తమ జీవన విధానాన్ని కించపరచదల్చుకోకపోతే వారు దానికి గట్టిగా ప్రాతినిధ్యం వహించాలి.

తరాలతరబడి తమకు వారసత్వంగా వస్తున్న నైతిక విలువలకు వారు కట్టుబడి ఉండాలి. నిజాయితీ అన్నింటిని మించిన గొప్ప విధానం" అన్న సూత్రంకేవలం తాము లాభపడే సందర్భాల్లోనే కాక ఎన్ని కష్టాలు ఎదురైనా వారుదాన్ని అన్ని సందర్భాల్లోనూ ఎన్ని త్యాగాలకైనా ఓర్చి ఆచరించాలి. వారికి బలవంతుడిదే రాజ్యం కాకుండా నిజాయితీదే రాజ్యం" అన్న ఆదర్శం ఉండాలి. బలవంతుడే ఈ భూమ్మీద బ్రతగ్గలడు అనే సిద్ధాంతంతో వారికి ఏ సంబంధమూ ఉండకూడదు. వారు తాము జీవిస్తూ యితరులను జీవించనివ్వాలి. ఈ ఆధునికపు పోటీ తత్వానికి అలవాటు పడి, ఈ అరాచక నాగరికతలోని లక్షణాలను అలవర్చుకుంటే వారు వెంటనే దిగజారి పోతారు.

(ద కలెక్టెడ్ వర్క్స్ ఆఫ్ మహాత్మాగాంధీ వాల్యుమ్ 11 పుట 193.)

★ ★ ★

ఈ ఆధునికపు నాగరికతకు నేను పూర్తిగా వ్యతిరేకిని. ఈ రోజున ఐరోపాలో ఏమి జరుగుతోందో మీరంతా కళ్ళు తెరిచి చూడాలని నా కోరిక. ఈ ఆధునిక నాగరికత పాదాలకింద ఐరోపా ఏ విధంగా నలిగిపోతుందో మీరు గమనిస్తే, మీరూ, మీ పెద్దలు నాగరికతను మన మాతృభూమిలో కొనసాగించాలంటే ఒకటికి రెండు సార్లు ఆలోచించుకోవలసి వస్తుంది.

(ద కలెక్టెడ్ వర్క్స్ ఆఫ్ మహాత్మాగాంధీ వాల్యూమ్ 13 పుట. 65)

★ ★ ★

ఐరోపాలోనూ మరియు భారతదేశంలో కూడా ఆధునిక నాగరికత ఒక పెనుభూతం వంటిది. ఈ ఆధునిక నాగరికత ప్రత్యక్ష ఫలితం యుద్ధమే.

(ద కలెక్టెడ్ ఆఫ్ మహాత్మాగాంధీ, వాల్యూమ్ 13, పుట 80)

★ ★ ★

ఆధునిక నాగరికత నంతటినీ రెండు అంశాలుగా మనం పేర్కొనవచ్చు. ఒకటి అది నిరంతరాయంగా జరిగే పనిని ప్రతిబింబిస్తుంది. రెండవది అది సమయాన్ని స్థలాన్ని మింగేయడానికి ప్రయత్నిస్తూ ఉంటుంది. ఈ రోజుల్లో ప్రతివాడూ ఏదో ఒక పనిలో నిమగ్నమైనట్లు కన్పిస్తాడు. కానీ అది నా దృష్టిలో ఒక ప్రమాదకరమైన సూచిక. వారు చేసే పనంతా కేవలం సంపాదనకోసమే

తప్ప అందులో మరింక ఏ యితర ధ్యాసా లేదు. ఆధునిక నాగరికత మనుషులను భౌతిక వాదులుగా మార్చి వారి ఆలోచనల్ని శరీరాల మీదకు, శరీర సౌఖ్యాల మీదకు మళ్ళిస్తున్నది. పురాతనమైన మనిషి సరళ జీవనానికి భిన్నంగా ఆధునిక మనిషి క్లిష్టతరమైన జీవనాన్ని కొనసాగిస్తున్నాడని హెర్బర్ట్ స్పెన్సర్ పేర్కొన్నాడు. ఐరోపా వాసుల జీవనం క్లిష్టమైనది, ఖర్చుతో కూడుకున్నది కాగా ఆసియా వాసుల జీవనం సరళమైనది కావడం వల్ల ట్రాన్స్‌వాల్ లో సమస్యలకు మూలకారణమైంది. ఆధునిక నాగరికతా ప్రభావం ముఖ్యంగా స్థానికుల జీవనాలు క్లిష్టంగా తయారవుతున్నాయి. ఈ నాగరికతా ప్రభావం మూలంగా ఎన్నో అందాలు కావలసి వచ్చాయి. అందువల్ల మరింత ధనం అవసరం అయింది. ఎప్పుడైతే అంత డబ్బుని నిజాయితీగా సంపాదించలేమని వారు గుర్తించారో అప్పుడు వారు అవినీతికి అలవాటు పడుతున్నారు. 18 సం॥ల పాటు ఈ సమస్యపై సుదీర్ఘ అధ్యయనం చేసిన తరువాత నేను ఈ ఆధునిక నాగరికత వల్ల మెరుగైన జీవనం వైపు సాగే బదులు, మరింత వినాశనం వైపు ప్రయాణిస్తున్నామని తెలుసుకున్నాను. క్లిష్టమైన జీవితం కంటే సరళమైన జీవితం ఎల్లప్పుడూ మెరుగైనదని - సరళ జీవనంలో మరింత ఉన్నతమైన విషయాలపై కేంద్రీకరించడానికి సమయం దొరుకుతుందని కూడా తెలుసుకున్నాను. పురాతన నాగరికతలో ఏ విషయంలో కూడా పరుగులు పెట్టడం అనేది లేదు. ఇపుడు ప్రజలు తలలు వంచి నేలవైపు చూస్తున్నారు. అపుడు ప్రజలు తలలు ఎత్తి స్వర్గం వైపు చూసేవారు.

కేవలం ఆహారమే జీవితంకాదు. అదే జీవిత సర్వస్వమూ కాదు. ఇప్పుడు స్వసేవ సరిపోతోంది. అప్పుడే భగవంతునిసేవ జరిగేది. ఆత్మ అనేది ఒకటి ఉండేదని, అన్ని జీవుల్లోనూ అదేరకమైన ఆత్మలున్నాయని నేను గుర్తించకపోతే నా కోసం తప్ప నేను ఈ భూమ్మీద జీవించాలని అనుకోను. నేను చనిపోవాలనుకుంటాను. ఈ శరీరం ఆత్మకు లోబడి ఉండే ఒక సాధనం మాత్రమే. ఈ శరీరం కేవలం ఒక మట్టి ముద్ద నిరుపయోగమైనది మరియు ఎందుకూ కొరగానిది.

పురాతన నాగరికత ప్రజలను ఉన్నత విలువలకోసం పాటుపడే వారిగా, భగవంతుని పట్ల ప్రేమ, పరులపట్ల గౌరవము, ఆత్మ అనేది ఒకటి ఉందనే వివేచన కలవారుగా తయారు చేసింది. ఎంత త్వరగా అలాంటి సరళమైన జీవితానికి తిరిగి మళ్ళగలిగితే అంతమంచిది.

(ద కలెక్టెడ్ వర్క్స్ ఆఫ్‌మహాత్మాగాంధీ వాల్యూమ్ 10, పుట 279-280)

పాశ్చాత్య నాగరికతలో రెండు సూత్రాలు మనకు కన్పిస్తున్నాయి నేను వాటిని తప్పుడు సూత్రాలనే అంటాను. రాజ్యం మరియు యోగ్యుడే జీవించగలుగుతాడు' అనేవి ఆ సూత్రాలు. ఎవరైతే ఈ సూత్రాలను వల్లిస్తున్నారో వారే వాటికి అర్థాన్ని కూడా చెప్పారు. బలవంతుడిదే రాజ్యం అంటే కేవలం శారీరిక శక్తే నిజమైనదని, శారీరిక పటుత్వమే గొప్పది, ఉన్నతమైనదని అర్థం కదా! కొంత మంది మేధాశక్తిని శారీరక శక్తితో కలిపారు కాని ఈ రెండిటికంటే మానసిక శక్తి గొప్పదని నేను అంటాను. మానసిక శక్తిని కేవలం మేధాశక్తి లేదా శారీరిక శక్తి జయిస్తుందని ఎన్నటికీ చెప్పలేము. ఈ మానసిక శక్తినే రస్కిన్ సాంఘిక ప్రేమ అంటాడు. హృదయ పూర్వక శక్తికే ఆత్మ త్వర త్వరగా ప్రతిస్పందిస్తుంది.

(ద కలెక్టెడ్ వర్క్స్ ఆఫ్ మహాత్మాగాంధీ వాల్యూమ్ 8 పుట 243-44)

పాశ్చాత్య నాగరికత వినాశనం గావించేదని ప్రాచ్య నాగరికత నిర్మించేదని అనిపిస్తుంది పాశ్చాత్య నాగరికత తన కేంద్రస్థానం నుంచి విషయాన్ని వెదజల్లుతుంది. ప్రాచ్య నాగరికత నలువైపుల నుంచి విషయాన్ని గ్రహిస్తుంది. అందువల్ల పాశ్చాత్య నాగరికత సహజంగానే దెబ్బతీస్తుంది. ప్రాచ్య నాగరికత విషయాన్ని శక్తిమంతం చేస్తుంది. నాకు తెలిసినంతవరకు పాశ్చాత్య నాగరికతకు ఒక లక్ష్యం లేదు. ప్రాచ్య నాగరికతకు ఎల్లప్పుడూ ఒక లక్ష్యం ఉంది. పాశ్చాత్య నాగరికతను క్రైస్తవ అభివృద్ధితో కలపడంగాని, లేక రెండూ ఒకటేనని పొరపాటు పడడం గాని నేను చేయడం లేదు. ప్రపంచ మంతటా టెలిగ్రాఫ్ విధానం ఉండడం, టెలిఫోన్లు, సముద్ర దళాలు ఉండటం గంటకు 50 లేక 60 మైళ్ళ వేగంతో పరిగెత్తే రైళ్ళు - యివన్నీ

క్రైస్తవ అభివృద్ధి అని నేను అంగీకరించను అది అంతా పాశ్చాత్య నాగరికత అని నేను అంటాను. పాశ్చాత్య నాగరికత అనంతమైన కార్యకలాపాలకు చిహ్నం ప్రాచ్య నాగరికత ఆధ్యాత్మిక చింతనతో కూడినది. కొన్నిసార్లు యిది అలసత్వంతో కూడి ఉన్నది. భారతదేశ ప్రజలు చైనా ప్రజలు - ప్రస్తుతానికి జపాన్‌ను వదిలేద్దాం - ఆధ్యాత్మిక చింతనలో మునిగిన వారై వారు అత్యంత అవసరమైన విషయాలను కూడా మర్చిపోయారు. జీవితంలో ఒక కొన నుంచి మరొక కొనకు వారి కార్యక్రమాన్ని మార్చే విషయాన్ని వారు మరిచిపోయారు. ఫలితంగా వారి మార్గంలో వెంటనే అడ్డంకి ఏర్పడింది. అందువల్ల వారు ఖాళీగా కూర్చుండి పోయారు. ఈ నాగరికత పాశ్చాత్య నాగరికతతో సంబంధాన్ని కలిగి ఉండడం పాశ్చాత్యుల వేగాన్ని తాను కూడా అనుకరించడం చేయగలగాలి. ఈ ఒక్క విషయాన్ని పరిపూర్తి చేయగలిగితే ప్రాచ్య నాగరికత ప్రథమస్థాయిలో ఉంటుందని చెప్పడానికి ఎలాంటి అనుమానం ఉండనక్కరలేదు. దానికొక లక్ష్యం ఉన్నది కదా. ఏదైనా నాగరికత గాని మరేదైన స్థితిగాని - ఎక్కడైతే శక్తులన్నీ ఒక కేంద్రస్థానానికి చేరుతుంటాయో వాటికి ఒక లక్ష్యం ఉందని, ఎక్కడైతే శక్తులన్నీ ఒక స్థానం వైపు నుంచి నలువైపులా వెళుతుంటాయో వాటికి ఒక లక్ష్యం లేకుండా ఉండడాన్ని మనం చూడవచ్చు. అందువల్ల ఈ రెండు నాగరికతలు ఒక చోట కలుసుకోవడం ఎంతో అవసరం. అందువల్ల మనకు పూర్తిగా విభిన్నమైన మరో శక్తి - విచ్ఛిన్నతా శక్తి కాకుండా ఐక్యతా శక్తి - ఏర్పడుతుంది. ఈ రెండు శక్తులు ప్రతికూల శక్తులుగా ఉండవచ్చు గాక, అయినా సరే, ప్రకృతి అవసరాల రీత్యా ఈ రెండూ అవసరమే.ఈ శక్తులు ఏమిటి? వాటిని ఎలా ఉపయోగించాలి? గుడ్డిగా కాకుండా యుక్తిగా ఏదో లక్ష్య రహితంగాగాక ఒక లక్ష్యానికి అనుగుణ్యంగా ఉపయోగించడం తెలివైనవారుగా హృదయం ఆత్మకలిగిన మానవులమైన మనం చేయగలగాలి. ఆ విధంగా చేయగలిగినప్పుడు ఈ రెండు సంస్కృతులు ఒక మంచి లక్ష్యం కోసం కలుసుకోవటంలో ఎలాంటి యిబ్బందీ ఉండదు

(ద కలెక్టెడ్ వర్క్స్ ఆఫ్ మహాత్మాగాంధీ వాల్యూమ్ 8 పేజీలు 244-45)

★ ★ ★

నేడు ఐరోపాలో కొనసాగుతున్న అరాచక పరిస్థితులను చూస్తూ ఉంటే ఆధునిక నాగరికత దుర్మార్గపు చీకటి శక్తులను ప్రతిబింబిస్తుండగా, పురాతన భారతీయ నాగరికత దానిస్థానంలో భగవంతుని శక్తులను ప్రతిబింబిస్తున్నట్లు మనకు అర్థమవుతుంది. ఆధునిక నాగరికత ప్రధానంగా భౌతిక వాదికాగా మన నాగరికత ప్రధానంగా ఆధ్యాత్మికవాది ఆధునిక నాగరికత ప్రకృతి సిద్ధాంతాలను పరిశీలించడానికి మానవ శక్తియుక్తులను ఉత్పత్తి కారకాలను కనుగొనడానికి, వినాశకరమైన ఆయుధాలను తయారు చేయడానికి ఉపయోగించబడగా, మన నాగరికత ప్రధానంగా ఆధ్యాత్మిక నియమాలను వృద్ధి చేయడంలో నిమగ్నమైంది. నిజాయితీ, దానగుణం. అన్ని జీవుల పట్ల అపారమైన గౌరవం, యితరుల వస్తువులను ఆక్రమించుకోకుండా ఉండడం, దేనిని దాచి పెట్టకుండా ఉండడం, మన అవసరాలకు తగినంత మాత్రమే నిల్వ చేసుకోవడం అనే విషయాలు ఒక సక్రమ జీవన విధానానికి మైలు రాళ్లని మన శాస్త్రాలు నిష్కర్షగా ఘోషిస్తున్నాయి. ఈ జీవన విధానం లేకుండా భగవంతుని సాన్నిధ్యం పొందడం సాధ్యం కాదని కూడా మన శాస్త్రాలు చెబుతున్నాయి. అహింసను అంటే దాని సరియైన రూపంలో పవిత్రమైన ప్రేమ, సానుభూతి కలిగి ఉండడం - ఒక సరియైన మార్గంలో సమర్థంగా ఆచరించడం ద్వారా ఈ ప్రపంచాన్ని ఖచ్చితంగా తన కాళ్ళ దగ్గరకు తెచ్చుకోవచ్చని మన నాగరికత చెబుతోంది. ఈ సత్యాన్ని కనుగొన్న రచయిత ఈ విషయాన్ని నిరూపించడానికి అనేక ఉదాహరణలు యివ్వగలడు

(ద కలెక్టెడ్ వర్క్స్ ఆఫ్ మహాత్మాగాంధీ వాల్యూమ్ 13, పుట 261-62)

ఆధునిక నాగరికత ప్రధాన గమ్యనిర్దేశం చెడ్డదని నేను భావించడం వల్లనే దాన్ని ఖండించడానికి ధైర్యం చేయగలుగుతున్నాను. ఎక్కడైనా కొన్ని సంఘటనలు దా.. బాగున్నాయని నిరూపించవచ్చు గాక, కాని నేను నైతిక విలువలను ప్రామాణికంగా తీసుకొని ఈ ఆధునిక నాగరికత పోకడను పరిశీలించాను. తమచుట్టూ ఉన్న పరిస్థితుల మధ్య గల ఉన్నత స్థాయికెదిగిన వ్యక్తుల విలువలను, క్రైస్తవ మతం, ఆధునిక నాగరికతల మధ్య బేధాన్ని

నేను గమనించాను. దాని కార్యాచరణ కేవలం ఐరోపాకే పరిమితంకాలేదు. దాని యొక్క పూర్తి ప్రభావం నేడు జపాన్‌లో సంపూర్ణంగా కనిపిస్తున్నది. అదినేడు భారత దేశాన్ని కూడా తుడిచి పెట్టే ప్రమాదం ఉన్నది. సుడిగుండంలో ఉన్న మనుషులు ఏదో కొందరు వ్యక్తులుగా తప్ప సాధారణంగా దానిలోనే తమ విధిని నిర్దేశించుకోవల్సి వస్తుంది. కనీసం దాని ప్రభావానికి దూరంగా ఉండి, సరైన నాగరికతా మార్గదర్శకత్వం కలిగిన ప్రజలనైనా ముందు జాగ్రత్తగా వారు ఎక్కుడున్నాడో అక్కడే ఉంచడానికి వారికి సహాయ పడాలని నేను విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ఆధునిక నాగరికత ఎలాంటి జీవితాన్ని ప్రసాదిస్తుందో, పురాతన నాగరికత ఏ జీవితాన్ని యిస్తుందో అనుభవించిన వాణ్ణి నేను. అందువల్ల భారతీయ ప్రజానీకానికి పోటీ తత్వం, మేధాశక్తి సంపన్నతతో కూడిన భౌతిక జీవన విధానం ఎంతో అవసరమని సాగుతున్న వాదనను నేను నిష్కర్షగా వ్యతిరేకిస్తున్నాను. ఈ విధమైన జీవనం నైతిక విలువల పెంపుదలలో ఒక్క అంగుళమైనా తోడ్పడలేదని నేను చెప్పగలను.

(ద కలెక్టెడ్ వర్క్స్ ఆఫ్ మహాత్మాగాంధీ వాల్యూమ్ 10, పుట 247)

పాశ్చాత్య నాగరికత యింకా కుర్రతనంలో ఉన్నది. కాగా, పరిస్థితులు ఏ స్థాయికి చేరుకొన్నాయంటే ఆ మొత్తం వ్యవస్థను సముద్రంలోకి విసిరి వేయవలసిన తరుణం ఆసన్నమయింది. లేకపోతే మనుషులు పురుగుల్లాగా మాడిపోయే సమయం దగ్గర పడింది. ఈ రోజున కూడా నానాటికి పెరుగుతున్న ఆత్మహత్యలను మనం గమనించవచ్చు.

(ద కలెక్టెడ్ వర్క్స్ ఆఫ్ మహాత్మాగాంధీ, వాల్యూమ్ 9, పుట 389.)

నేనొక వాస్తవాన్ని ఒప్పుకోవాలి. నేను ఈ రోజున ఈ సామ్రాజ్యం స్థిరంగా ఉంటుందా లేదా అనే విషయం గురించి ఆలోచించడం లేదు. నేను బాధ పడేదల్లా ప్రపంచంలోనే అత్యున్నతమైన పురాతన భారతీయ నాగరికత స్థిరంగా ఉంటుందా లేదా అని మాత్రమే. సైతానుల సామ్రాజ్యమైన ఆధునిక నాగరికతకు భగవంతుని రాజ్యమైన పురాతన నాగరికతకు మధ్య

భారతదేశంలోని ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వం పోరాటాన్ని నడుపుతున్నది ఒకటేమో యుద్ధ దేవత కాని మరొకటి ప్రేమ దేవత.

(ద కలెక్టెడ్ వర్క్స్ ఆఫ్ మహాత్మాగాంధీ, వాల్యూమ్ 10, పుట 189)

★ ★ ★

వారితో (గ్రామీణులతో) నీవు మాట్లాడిన మరుక్షణం వారి పెదాల నుంచి విజ్ఞానం జలజలా ప్రవహించడాన్ని గమనిస్తావు. పైకి అనాగరికంగా కన్పించే వారి మధ్య అనంతంగాఉండే ఆధ్యాత్మిక చింతనా నిధిని నీవు గమనించవచ్చు. దాన్నే నేను సంస్కృతి అంటాను. అలాంటిది పాశ్చాత్య దేశాల్లో నీకు కనిపించదు. ఒక ఐరోపా రైతుతో నీవు మాట్లాడడానికి ప్రయత్నిస్తే ఆధ్యాత్మిక విషయాల్లో అతనికేమీ శ్రద్ధలేనట్లు మనకు అర్ధమవుతుంది. అదే భారతీయ గ్రామీణుల్ని తీసుకుంటే బయటకు కనిపించే అనాగరికత మధ్య తరాల తరబడి పోగుపడ్డ సంస్కృతిమనకు కన్పిస్తుంది. పైకి కనిపించే ఆ ముసుగును తొలగిస్తే, ఆ అజ్ఞానాన్ని పారద్రోలితేఒక నాగరికమైన విజ్ఞానయుతమైన స్వేచ్ఛాయుతమైన మనిషికి నమూనా మనకు ఆగ్రామీణుడిలో కన్పిస్తాడు.

(మహాత్మ వాల్యూమ్ 5 (1952) పుట. 11)

చైనా సంస్కృతి చెదలు తినే సమాధుల్లోను యిటుకల్లోను మఠల్లోనూ నిక్షిప్తమైందని చెప్పడానికి నేను విచారిస్తున్నాను. ఒక జాతి సంస్కృతి మానవ ఆత్మల్లోనూ మానవ హృదయాల్లోనూ ఉండాలి. చైనా సంస్కృతి అది చైనీయుల జీవనంలో భాగం కాగలిగినంత వరకే చైనా సంస్కృతి అనిపించుకుంటుంది.

(మహాత్మ వాల్యూమ్ 5, (1952) పుట. 12)

★ ★ ★

పాశ్చాత్య నాగరికత అని ఐరోపా నాగరికత అని వేర్వేరుగా ఏమీలేదు. ఉన్నదల్లా పూర్తిగా భౌతికవాదంతో కూడుకున్న ఆధునిక నాగరికతమాత్రమే.

(ద కలెక్టెడ్ వర్క్స్ ఆఫ్ మహాత్మాగాంధీ, వాల్యూమ్ 9, పుట 279.)

★ ★ ★

పాశ్చాత్య దేశాలు ఆధునిక నాగరికతను సంపూర్ణంగా విసర్జించిన నాడే తూర్పు పశ్చిమ రాజ్యాలు కలుసుకోగలుగుతాయి. ఆధునిక నాగరికతను తూర్పు దేశాలు అవలంభించిన నాడు కూడా అవి కలుసుకోవచ్చు. కాని అలాంటి కలయిక ఇంగ్లాండు, జర్మనీ కలయిక మాదిరిగా ఒకరినొకరు చంపుకొనే ఆయుధాల కలయికగా మాత్రమే మిగిలిపోతుంది.

(ద కలెక్టెడ్ వర్క్స్ఆఫ్ మహాత్మాగాంధీ, వాల్యూమ్ 9, పుట. 479)

★ ★ ★

మన కాలంలోని భారతీయ సంస్కృతి పరిణామ దశలో ఉంది. ఒక దానితో ఒకటి పోటీ పడుతున్న వివిధ సంస్కృతుల సమ్మిళితంగా భారతీయ సంస్కృతిని అభివృద్ధిగావించే కృషిలో మనము నిమగ్నమై ఉన్నాము ఒంటరిగా ఉండడానికి ప్రయత్నం చేసే ఏ సంస్కృతి కూడా రాణించలేదు. నేడు భారత దేశంలో శుద్ధఆర్యన్ సంస్కృతి అనేదిఏదీ లేదు. ఆర్యులు వాస్తవంగా భారతీయులం లేక దురాక్రమణ చేసి భారతదేశంలోకి ప్రవేశించారా అనే విషయంలో నాకు ఆసక్తి లేదు. తరతరాల నుండి మన పూర్వీకులు సంపూర్ణమైన స్వేచ్ఛతో ఒకరితో మరొకరు కలిసి మెలిసి జీవనం కొనసాగించారని మన తరం అలాంటి సమ్మేళనానికి ప్రతీక అను విషయమందే నాకు ఆసక్తిఉంది. మన మాతృభూమికీ, మనను భరిస్తున్న ఈ చిన్ని భూ ప్రపంచానికి మనం ఏదైనా మంచి చేస్తున్నామా లేక మనం ఈ భూమికి భారంగా మారుతున్నామా అన్నది భవిష్యత్తు మాత్రమే నిర్ణయిస్తుంది.

(హరిజన్ 9-5-26, పుట 100)

★ ★ ★

నా యింటి చుట్టూగాఢతకట్టుకోవాలని నా కిటికీలన్నీ మూసుకొని కూర్చోవాలని నేను కోరుకోవటం లేదు. అన్నిదేశాల సంస్కృతులూ నాయింటి గుండా సాధ్యమైనంత స్వేచ్ఛగా ప్రవహించాలనే నేను కోరుకుంటాను. అయితే ఆగాలిలో నాపునాది కొట్టుకు పోవడాన్ని నేను అంగీకరించను. ఇంకొకరి యింటిలో బానిసగా లేదా ఒక బిచ్చగాడిగా బ్రతకదల్చుకోలేదు. అనవసరమైన తప్పుడు పేరు ప్రఖ్యాతులకోసం, సందేహాస్పదమైన సాంఘిక

ఆధిక్యత కోసం నా సోదరీ సోదరులను ఆంగ్లము నేర్చుకోమని నేను ఒత్తిడి చేయలేను. భాషాభిరుచితో ఇంగ్లీష్‌ను మరియు యితర ప్రపంచ భాషలను ఎంతైనా నేర్చుకోమనే మన యువతీయువకులను నేను ప్రోత్సహిస్తాను. తదనంతరం వారు నేర్చుకొన్న దాని ఉపయోగాన్ని భారతదేశానికి మరియు ప్రపంచానికి ఒక బోస్‌లాగా, ఒక రాయ్ మాదిరిగా లేదా ఒక కవిలాగా ఉపయోగించాలని నేను ఆశిస్తాను. అయితే అదే సమయంలో ఒక్క భారతీయుడు కూడా తన మాతృభాషను మర్చిపోవడం గాని నిర్లక్ష్యం చేయడంగాని, లేదా దాన్ని తలుచుకొని సిగ్గు పడడంగాని లేదా తన మాతృభాషలో తన భావాన్ని వ్యక్తపరచలేనని అనుకోవడాన్ని గాని నేను సహించలేను. నాది చెఱసాల వంటి మతం కాదు.

(యంగ్ ఇండియా 1-6-21, పుట 170.)

★ ★ ★

పురాతన సంస్కృతినే ప్రజల కెక్కించాలని దానిని మాత్రమే పునరుద్ఘాటిస్తూ ఉండాలని గుజరాత్ విద్యా పీఠం ఉద్దేశ్యంకాదు. పాత సాంప్రదాయాలు పునాదిగా నేటికాలమందలి అనుభవాల ఆధారంగా ఒక క్రొత్త సంస్కృతిని అభివృద్ధి పర్చాలనేది దాని లక్ష్యం. ఈ దేశంలోకి వచ్చి స్థిరపడి యిక్కడి ప్రజలను ప్రభావితం చేసి ఈ గడ్డమీద లక్షణాలతో ప్రభావితమైన భిన్న సంస్కృతుల సమాహారంగా ఉండే సంస్కృతికోసం గుజరాత్ విద్యాపీఠం కృషి చేస్తుంది. ఈ సమాహారం సహజంగానే స్వదేశీ విధానంగా ఉంటుంది. ఇక్కడ అమెరికాలో మాదిరిగా వివిధ సంస్కృతుల మధ్య బలవంతమైన కృత్రిమమైన ఐక్యత కాకుండా ఒక బలమైన సంస్కృతి యితర సంస్కృతులను తనలో కలుపుకోవడం ప్రతి సంస్కృతికీ న్యాయమైన స్థానం లభించడం జరుగుతుంది.

(యంగ్ ఇండియా 17-11-20 పుట. 6)

★ ★ ★

జ్ఞానం గురించి పశ్చిమ దేశాల గురించి చూచే అలవాటు గురించి ఒక్క మాట. తూర్పు దేశాలనుంచి జ్ఞానం వెళ్ళడానికి నా జీవితమంతా ఉపయోగపడకపోయినా ఒక్కచిన్న సలహా మాత్రం చెప్పగలను. ఒకవేళ

తూర్పు దేశాల జ్ఞాన నిధి ఖాళీ అయిపోతే మనం పశ్చిమ దేశాల నుంచి అదుపు తెచ్చుకోవాల్సిందే. నిజంగా జ్ఞానం అనేది పొగమాదిరి కాకుండా నిజమైన జ్ఞానమైతే అసలు అది అయిపోవడమనే ప్రశ్న తలెత్తదు గదా. పంచుతున్న కొద్దీ జ్ఞాన సంపద పెరుగుతూనే ఉంటుందని నా చిన్నప్పటి నుంచి నేను నేర్చుకొన్నాను. ఏమైనా అదే నమ్మకంతోనే పురాతన పెట్టుబడిపై వ్యాపారం సాగించాను. అది ఎప్పుడూ విఫలం చెందలేదు. అంటే దానర్థం నేను బావిలో కప్పమాదిరిగా వ్యవహరించాలని మాత్రం కాదు పాశ్చాత్య దేశాల జ్ఞానాన్ని గ్రహించి లాభం పొందడం నుంచి నన్నే శక్తీ అడ్డుకోలేదు నేను తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తల్లా పాశ్చాత్య తళుకుబెళుకులు నన్ను మ్రింగి వేయకుండా చూసుకోవడమే. తళుకు బెళుకులను చూచి నిజమైన జ్ఞానమని పొరపడే తప్పు నేను చేయకూడదు.

(హరిజన్, 13-1-40 పుట 414)

★ ★ ★

భాగము - 6

కళ, సాహిత్యము మరియు విజ్ఞానశాస్త్రము

అధ్యాయము 32

కళ గురించి

ప్రతి అంధానికి రెండు ముఖాలు ఉంటాయి. ఒకటి ఆంతర్యంలోనిది, రెండవది బాహ్యంగా కనిపించేది. ఇదే నేను నొక్కి ఒక్కాణించేది. అంతర్గతమైన దానికి సహాయపడటానికి మించి, బాహ్యంగా ఉండే అంశానికి ఎలాంటి అర్థమూ లేదు. నిజమైన కళ అంతా ఆత్మను గురించిన భావవ్యక్తీకరణే. అంతర్గతంగా ఉండే మనిషి గొప్పదనాన్ని తెలియచెప్పేందుకు ఉపయోగపడినపుడే బాహ్య ముఖానికి విలువ కలుగుతుంది.

చాలామంది తాము కళాకారులమని చెప్పుకొంటారు. ఆ విధంగా గుర్తించబడతారు కూడా. కాని వారి కృషిలో మాత్రం అంతరాత్మ గురించిన తపన గాని అభిలాష గాని గోచరించవు.

ఉదాహరణకు ఆస్కార్‌వైల్డ్‌నే తీసుకోండి. ఆయన గురించి పెద్ద చర్చ జరుగుతున్నప్పుడు నేను ఇంగ్లాండులోనే ఉన్నందున ఆయన గురించి నేను మాట్లాడ గలను .. బహిర్గతంగా కనిపించే దానిలోనే అత్యున్నత కళారూపాన్ని వైల్డ్ చూశాడు గనుకనే విజయం సాధించాడు నిజమైన కళ ఆత్మ తనను తాను గుర్తించడంలో తోడ్పడేదిగా ఉండాలి. నా స్వవిషయంలో నేను బయటి అంశాల సహాయం లేకుండానే నా ఆత్మను నేను పరిశీలించుకోగలను. అందువల్ల నా గురించి కళాత్మక రూపం మీరు చూడలేకపోయినా నా జీవితంలో నిజమైన సంపూర్ణమైన కళ ఉందని నేను చెప్పగలను. ఏనీలాకాశాన్ని చూస్తూ ఆ అనంతమైన అందాన్ని వీక్షించడం కోసం తలుపులే కాదు, చివరికి పైకప్పు కూడా ఉండదు. ఎంతో కృషిచేసి తయారు చేసిన ఏ కళారూపమైనా నా తలపైకెత్తి చూసినపుడు మెరుస్తున్న నక్షత్రాలతో కనిపించే ఆకాశం అందచందాలతో సమానమవుతుందా? దీని అర్థం కళారూపాల విలువను నేను గుర్తించక పోవడం కాదు. అయితే ప్రకృతిలో ఉండే కళా సంపదతో పోల్చినపుడు యివి ఎంత అసంపూర్ణమైనవో మనకు అర్థమవుతుందని నా వ్యక్తిగత అభిప్రాయ ప్రకారం మనిషి తయారు చేసే కళాత్మక రూపాలు మనిషి తన ఆత్మను గుర్తించడానికి ఉపయోగపడినపుడే వాటి విలువ పెరుగుతుంది.

సత్యాన్ని పలకడంలో నేను అందాన్ని చూస్తాను. అన్ని సత్యాలు - అవి సత్యమైన ఆలోచనలే కావచ్చు. సత్యమైన ముఖ రూపాలే కావచ్చు, లేదా సత్యమైన బొమ్మలు లేదా పాటలు ఏవైనా కావచ్చు. వీటన్నింటిలోనూ నేను అత్యంత సుందరత్వాన్ని చూడగలుగుతాను. సామాన్యంగా ప్రజలు సత్యంలోని అందాన్ని గుర్తించడంలో విఫలం చెందుతారు. సామాన్యుడు సత్యం నుంచి దూరంగా పారిపోయి అందులోని సత్యాన్ని చూడడంలో గుడ్డివాడు అవుతున్నాడు. ఎపుడైతే మనుష్యులు సత్యంలో సౌందర్యాన్ని చూడగలరో అపుడే నిజమైన కళ ఉద్భవిస్తుంది. కేవలం పైకి కనిపించే రూపమే ఆ వస్తువును అందంగా ఉంచలేదు. నిజమైన కళాకారుడికి కేవలం బాహ్యారూపం కూడా అంతర్గతంగా ఆత్మలో ప్రకాశిస్తున్న సత్యమే నిజమైన

కళగా కన్పిస్తుంది. అందువల్ల నేను గతంలోనే చెప్పినట్లుగా సత్యాన్ని మించిన సౌందర్యం లేదు. మరోవైపు పైకి ఏ మాత్రం అందంగా కన్పిపించని అనేక అంశాలలో సత్యం దాగి ఉండవచ్చు. సోక్రటీస్ తన కాలంలో అందరికంటే ఎక్కువగా సత్యాన్ని పాటించే వ్యక్తి అని మనకు తెలుస్తోంది. అయితే ఆయన రూపాలు ఆనాటి గ్రీస్‌లో అత్యంత అందవిహీనమైనవని జమ కట్టడం జరిగిందని తెలుస్తోంది నా దృష్టిలో ఆయన జీవితమంతా సత్యం కోసం కృషి చేసినందున ఆయన అత్యంత సుందరమైన వ్యక్తి క్రిందే లెక్క. ఫిడియస్ (అథెన్స్ సామ్రాజ్యంలో క్రీస్తు పూర్వం 5వ శతాబ్దంలో జీవించినగొప్ప శిల్పి) ఒక కళాకారుడిగా బాహ్యామైన అందాన్ని కూడా చూడడానికి అలవాటు పడినప్పటికీ ఆయనకి సోక్రటీస్ యొక్క అంతర్గత అందాన్ని గుర్తించడానికి బాహ్యారూపం ఏ మాత్రం ఆటంకం కాలేదన్న విషయం మనం గుర్తుంచుకోవాలి.

సత్యాసత్యాలు సాధారణంగా కలిసే ఉంటాయి. అదేవిధంగా మంచి, చెడులు కూడా సాధారణంగా కలిసే ఉంటాయి. ఒక కళాకారుడిలో కూడా విషయం పట్ల సదవగాహనతో పాటుగా చెడుకూడా కలిసే ఉంటుంది. తన పని పట్ల సరియైన దృక్పధాన్ని కలిగి ఉన్నప్పుడు నిజమైన అందాలు తయారవుతాయి. అయితే ఈ క్షణాలు జీవితంలో ఎంత తక్కువగా ఉంటాయో, కళలో కూడా అంతే తక్కువగా ఉంటాయి.

(యంగ్ ఇండియా. 13-11-24 పే. 377)

సత్యం కోసం మనం మొదట అన్వేషించాలి. ఆ సత్యానికే అందం, మంచితనం తరువాత కలుస్తాయి. సత్యాన్ని చూసి దాన్ని వ్యక్త పరిచిన ఏసుక్రీస్తు నా దృష్టిలో పెద్ద కళాకారుడు. అదేవిధంగా ఖురాన్, నాటి అరబిక్ భాషాశాస్త్రంలో సంపూర్ణమైన గ్రంధంగా పండితులు పేర్కొంటున్నందున మహమ్మద్ కూడా నా దృష్టిలో గొప్ప కళాకారుడే. వారిద్దరూ కూడా మొదట సత్యం కోసం అన్వేషణ కొనసాగించి అతి సహజంగా దాన్ని వ్యక్త పరిచిన వారే అయినప్పటికీ వారు కళను గురించి ఎలాంటి అభిప్రాయాన్ని గ్రంధస్థం

చేయలేదు. అలాంటి సత్యం కోసమే అందం కోసమే నేను జీవిస్తున్నది, అన్వేషిస్తున్నదీ మరియు మరణించేది కూడా దానికోసమే.

కొంత మంది కళాకారులు సౌందర్యంలోని సత్యాన్ని లేదా సౌందర్యం ద్వారా సత్యాన్ని గ్రహించలేక పోవచ్చు.

కొంతమంది గమనించవచ్చు. లక్షలాది మంది గురించి మనం మాట్లాడుతున్నపుడు అందరికీ శిక్షణ యిచ్చి ఆరకంగా సౌందర్యంలో వాస్తవాన్ని చూసే విధంగా వారి దృక్పథాన్ని మార్చడం సాధ్యం కాదు. వారికి సత్యాన్ని చూపిస్తే, తదనంతరం అందాన్ని వాళ్ళే గ్రహిస్తారు. ఆకలితో అలమటిస్తున్న లక్షలాది జనానికి ఏది ఉపయోగమో నా దృష్టిలో అది సౌందర్యమైనది. ఈ రోజున జీవితానికి అత్యంత అవసరమైనది మనం యిద్దాం. అప్పుడు జీవితంలో అందచందాలు వాటంతట అవే వస్తాయి.

(యంగ్ ఇండియా 20-11-24, పే. 386.)

★ ★ ★

పైకి ఎంతో అనాగరికంగా కనబడే శీలమే పురుషునికి అందాన్నిస్తుంది. అదే ఒక ఆవును తీసుకుంటే దాని చర్మం, కేశాలు, కాళ్ళు యిలాంటి వాటిని చూసి ఆ ఆవు అందంగా ఉందని చెప్పవచ్చు. అదే ఒక పురుషుని విషయంలో మాత్రం అతను ఐదున్నర అడుగులున్నాడని అతను మంచి వాడని, నాలుగున్నర అంగుళాలు ఉన్నాడని అతను చెడ్డవాడని అనలేము. ఐదున్నరకి యింకొక అరఅడుగు ఎక్కువ ఉంటే మరింత మంచి వాడని మనం చెప్పలేము. ఒక మనిషి విషయంలో మంచి తనానికి చెడ్డతనానికి పునాది అతని హృదయంలో ఉంటుందితప్ప అతని శరీరంలోనూ పోగుబడ్డ సంపదలోనూ ఉండదు.

(ఆశ్రమ సోదరీమణులకు బాపు వ్రాసిన ఉత్తరాలు (1952) పే. 102)

★ ★ ★

స్వచ్ఛమైన హృదయంలోనే నిజమైన అందం ఉంటుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 20-10-27 పే. 350)

★ ★ ★

ఒక కళారూపాన్ని వివరించడానికి ఒక కళాకారుడి అవసరం ఏముంది? ఏ కళా రూపమైనా దాన్ని గురించి అది ఎందుకు వివరించుకోలేదు? నేను అనుకునేదేమిటో మీకు చెబుతాను. వాటికన్ కళా కేంద్రంలో శిలువపైన చెక్కిన ఏసుక్రీస్తు విగ్రహాన్ని ఒకసారి నేను చూశాను. అది నన్ను విపరీతంగా ఆకర్షించింది. దాన్ని చూసి ఐదు సంవత్సరాలు గడిచిపోయాయి. అయినా అది యిప్పటికీ నా మనోఃఫలకంపై చెక్కు చెదరకుండా ఉంది. దాని అందాన్ని వివరించడానికి అక్కడ అపుడు ఎవ్వరూ లేరు మైసూర్‌లోను బెలూన్‌లో ఒక పురాతనమైన గుడిలో రాతితో తయారైన ఓ విగ్రహాన్ని చూశాను. దాన్ని గురించి ఎవ్వరూ వివరించకుండానే దానిభావన అంతా నాకు అర్థమయింది. తన చేతుల్లో ఓడిపోయి తనను కొండచిలువ రూపంలో బంధించిన క్యూపిడ్ కబంధ హస్తాల నుంచి బయట పడడానికి విశ్వ ప్రయత్నం చేస్తున్న ఒక అర్ధనగ్న స్త్రీ స్వరూపమది. ఆ రూపంలో ఆ కొండ చిలువ విషపు పడగల క్రింద ఆ స్త్రీ అనుభవిస్తున్న బాధను నేను ప్రత్యక్షంగా గమనించగలను.

లక్షలాది మందిని ప్రతిబింబించ గలిగే సాహిత్యము, కళారూపాలు రాయాలని నేను ఆశిస్తాను.

(హరిజన్ 14-11-36, పే. 315)

కళ కళ కోసమేనని చెప్పేవారు తమ వాదనను నెగ్గించుకోలేకపోయారు. కళ అంటే ఏమిటనే ప్రశ్నను ప్రక్కన పెడితే ప్రతివారి జీవితంలోనూ కళకు స్థానం ఉంటుంది. కాని కళ మనం సాధించాల్సిన లక్ష్యానికి ఒక మార్గం మాత్రమే. ఎపుడైతే కళే ఒక లక్ష్యంగా మారుతుందో అపుడది మానవత్వాన్ని కించపరిచి మనిషిని బానిసగా మారుస్తుంది.

(మహాదేవ్ దేశాయ్ డైరీ - 1 (1953) పే. 160)

కళ కోసమే జీవితాన్ని అంకితంచేసిన కొంతమంది తమ కళాజీవితాన్ని స్వచ్ఛమైన మచ్చలేని జీవితంతో సమ్మిళితం గావించడంలో విజయవంత

మయ్యారని చెప్పబడుతున్నది. కళ అనేది స్వచ్ఛమైన వ్యక్తిగత జీవనంతో సంబంధంలేని అంశమని నమ్ముతూ ఉండడానికి మనం అలవాటు పడ్డాము ఇంతకు మించిన అసత్యం మరొకటి ఉండదని నా అనుభవంతో నేను చెబుతున్నాను. నేను ఈ జీవిత చరమాంక దశకు చెరుకొంటున్నాను. స్వచ్ఛమైన జీవితమే అత్యున్నతమైన నిజమైన కళ అని మాత్రమే ఈ వయస్సులో కూడా నేను చెప్పగలను చాలామంది సాధన ద్వారా మంచి సంగీతాన్ని సమకూర్చగలరు. కాని స్వచ్ఛమైన నిర్మలమైన జీవనంలో ఆ సంగీతాన్ని అందించే కళ అతి కొద్ది మందికి మాత్రమే ఉంటుంది.

(హరిజన్ 19-2-38 పే. 10)

★ ★ ★

పైకి కనిపించే రూపమే గాకుండా దాని వెనుక ఏమి దాగి ఉన్నదనే దాన్ని కూడా నిజమైన కళ గుర్తిస్తుంది. ఒక కళ మనిషిని హతమారుస్తుంది. మరొక కళ జీవితానికి పునర్జన్మను ప్రసాదిస్తుంది. తనను సృష్టించిన వారికి సంతోషాన్ని సౌభాగ్యాన్ని కలిగించేదే నిజమైన కళ.

"అతికొద్ది స్థలంలో అయినాసరే పుష్పాలను పూయించమని అడగలేని శరీరానికి ఆహారం ఎంత అవసరమో ఆత్మకు అందం, రంగు అంత అవసరం."

నేను అడగను. కూరగాయల్లో రంగు యొక్క అందాన్ని ఎందుకు గుర్తించలేవు? అని. మచ్చలేని ఆకాశంలో కూడా అందం ఉంది. కానీ కేవలం ఊహారూపమైన ఇంద్ర ధనుస్సు రంగులే నీకు కావాలి. అందమైనదేదీ ఉపయోగపడేది కానక్కరలేదని ఉపయోగపడే ప్రతిదీ అందమైనది కాలేదని మనం నమ్మే విధంగా మనకు బోధనలు గావించబడ్డాయి. ఉపయోగకరమైనది అందంగా కూడా ఉంటుందని ఋజువు చేయాలని నా కోరిక.

(హరిజన్ 7-4-46. పే. 67)

★ ★ ★

"ఉపయోగం" అనే పదాన్ని విస్తృతార్థంలో తీసుకుంటే ఉపయోగంతో సంబంధంలేని ఏ అందాన్ని మనం ఊహించలేము. 40 కౌంట్‌తో నేసిన

బట్ట మనం ధరించడానికి ఉపయోగపడక పోవచ్చు. కాని అంత సున్నితమైన నాణ్యమైన దారాన్ని తయారు చేయాడానికి చేసిన కృషి ఆ నేతలో ఆ వ్యక్తికే తెలిసిన మెళకువలు, ఆశ్రమంలో వచ్చే సమస్యలూ, సమాధానాలూ అన్నీ ఆ దరిద్ర నారాయణునికి ఉపయోగపడేవే.

వాటికన్ ప్రదర్శనలో నన్ను సమ్మోహపరిచిన చిత్రాల శిల్పాల మాటేమిటి? వాటి అందాన్ని అభినందించ గలిగిన శక్తి గలవారు చాలా తక్కువ మందే ఉన్నారు. కాని ఆ చిత్రకారులు శిల్పులు. మానవులకు సేవ చేయాలనే తలంపుతోనే వాటిని తయారు చేశారు. ఏ చిత్రమైనా మనిషిలో దురాలోచనను సృష్టిస్తే, ఆ చిత్రం కళాత్మకమైనదిగా వర్ణించబడడానికి అర్హతను కోల్పోతుంది. కళ అనేది మనిషిని నైతిక విలువల మార్గంలో మరొక అడుగు ముందుకు తీసుకువెళ్ళి అతని ఆలోచనలను మరింత పెంచేదిగా ఉండాలి. అలా కాకుండా మనిషిని నైతికంగా పతనం గావించే ఏదైనా అది కళగాదు. కేవలం అసహ్యామైనదిగానే మిగిలిపోతుంది.

(మహాదేవ్ దేశాయ్ డైరీ -1 (1953) పేజీలు - 224-25)

★ ★ ★

నేడు సైన్సు కళ అనే పేరు మీద జరుగుతున్న ప్రచారం ఆత్మను ముందుకు తీసుకెళ్ళడానికి బదులు దాన్ని నాశనం చేయుడానికే ఉపయోగపడుతుందన్న వాస్తవాన్ని ఎవరు కాదన గలరు? అదేవిధంగా ఆ ప్రచారం మనలో ఉన్నతమైనదాన్ని బయటకు తీసే బదులుగా నైతిక విలువలు మృగ్యమైన కోర్కెలకు మనల్ని బందీలను కావిస్తున్నదంటే ఎవరైనా కాదన గలరా?

(యంగ్ ఇండియా, 11-8-27, పే 255)

★ ★ ★

తనలోనే సంగీత లక్షణాలు లేనివాడు మూర్ఖుడైనా కావాలి లేదా జంతువైనా కావాలి, అని ఒక ప్రముఖ సామెత ఉంది. మనలో సంగీతాభిరుచి ఉండనంతవరకు మనం మూర్ఖులతో లేదా జంతువులతో సమానమే. జీవితానికి అనుసంధానించడం వల్లనే మనం సంగీతాన్ని నేర్చుకోగలము.

దాన్ని వదిలెయ్యడమే ఈ రోజున మన ఈ విచారకరమైన జీవితానికి కారణం.

ఎప్పుడైతే దాన్ని వదిలేసి ప్రతిఒక్కరూ తనకు తోచిన విధంగా మద్దెల వాయిస్తే మిగితాది దుర్భర పాలన లేదా అరాచకం మాత్రమే. ఎక్కడైతే అరాచకం, అసహ్యం తాండవిస్తుందో అక్కడ సంగీతానికి స్థానమే లేదు. అంటే యిందుకు భిన్నమైన వాతావరణం ఉండాలని దాని అర్థం. సంగీతాన్ని మనం విస్తృతార్థంలో చెప్పాల్సివస్తే మన జీవితంలోని ఏ భాగాన్ని కూడా దాని నుంచి వేరు చేసి చూడలేము. సంగీతమంటే ఒక పాటపాడే పిల్ల చేసే సాధనగా నేడు భావించబడుతున్నది. మనసోదరీమణుల్ని కుమార్తెలను సంగీత పాఠశాలలకు పంపిచడానికి సిగ్గుపడే తత్వంపై మనం పోరాడాలి. తియ్యదనం లేకుండా ఉన్నపుడు వారి గొంతు చాలా బాగుంటుందనే ఒక మూఢ విశ్వాసం ఉన్నట్లుంది.

నిజంగా చెప్పాలంటే సంగీతం అనాదిగా వస్తున్న ఒక పవిత్రమైన కళ. సామవేదంలోని చరణాలు సంగీతానికి గని వంటివి. అదే విధంగా ఖురాన్‌లోని ఏ ఆయత్ కూడా సంగీతం లేకుండా పాడడానికి సాధ్యపడదు. డేవిడ్ క్రైస్తవ పద్యాలు మనకు ఎంతో శ్రద్ధ కలిగేలా చేసి మనకు సామవేదంలోని చరణాలను జ్ఞప్తికి తెస్తాయి. ఆ కళను మళ్ళీ పునరుద్ధరిద్దాం.

ఇంకొక అడుగు ముందుకేద్దాం. లక్షలాది పేద గృహాల్లో మనం ఆ సంగీత కళను చూడగలిగితే మనం తప్పని సరిగా ఖాదీని వడికి ధరించాలి. ఆ చరఖా సంగీతం మనందరికి ఉచిత బహుమతి కాబట్టి అది ఎంతో తియ్యగా ఉంటుంది. అది లక్షలాది మందికి ప్రధాన జీవన లక్షణం. మరియు అత్యంత విశ్వసనీయం. కాబట్టి అదే నిజమైన సంగీతం అని నాకు అనిపిస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 15-4-26 పే. 140)

★ ★ ★

సంగీతం నాకు మనశ్శాంతినిస్తుంది. ఏదో విషయం గురించి నేను తీవ్రంగా ఆందోళన చెందుతున్నప్పుడు సంగీతం తక్షణమే ప్రశాంతతను తను సమకూర్చిన సంఘటనలు నాకిప్పటికీ జ్ఞాపకమున్నాయి. కోపాన్ని

అధిగమించడంలో కూడా సంగీతం నాకు సహాయపడింది. ఒక విషయాన్ని మామూలుగా గద్యరూపంలో చెబితే నా బుర్రకెక్కనిది ఒక శ్లోక రూపంలో చెబితే యిట్టే మనస్సుకు హత్తుకున్న సంఘటనలను నేను యిప్పటికీ జ్ఞప్తికి తెచ్చుకోగలను. అదేవిధంగా సరియైన రీతిలో పాడినపుడు అవి సరిగ్గా నా మనస్సులో కూర్చుండిపోవడమూ, ఆ విధంగాపాడనపుడు నా బుర్రకెక్కకపోవడం కూడా జరుగుతుంది.

హృద్యంగా వినిపించే గీత పద్యాలను ఎంతసేపు వింటున్నా యింకా వినాలనే అనిపిస్తుంది తప్ప బోరుకొట్టదు. అంతేకాక ఎంత ఎక్కువగా వింటే అంత లోతుగా దాన్ని అర్థము నా హృదయంలో స్థిరపడి పోతుంది. నా చిన్నతనంలో రామాయణంలో కొన్ని అంశాలను సంగీతాత్మకంగా వినడం జరిగింది. అవి సంవత్సరాల తరబడి నా మనస్సులో అలాగే నిలిచిపోయాయి తప్ప ఏ మాత్రం చెదిరిపోలేదు. భగవంతుని మార్గం సన్మార్గమే తప్ప దుర్మార్గంకాదు" అంటూ ఎంతో తియ్యని స్వరంతో వినిపించిన ఒక శ్లోకం నన్ను అపుడెంతగా కదిలించిందో నాకిప్పటికీ చెరగని గుర్తుగా ఉండిపోయింది. 1907లో ట్రాన్స్‌వాల్‌లో నా మీద తీవ్రమైన హత్యాప్రయత్నం జరిగింది. అపుడు నా కోరిక మీద ఆలివర్ డోక్ దయచేసి విచక్షణతో ముందుకు సాగండి అనే పాటను పాడి వినిపించినపుడు ఆ గాయాల బాదనుంచి నాకు కొంచెం తెరిపి కలిగింది.

అయితే నాకేదో సంగీత పరిజ్ఞానం ఉందని ఎవ్వరూ అనుకోవద్దు. అందుకు భిన్నంగా నా సంగీత పరిజ్ఞానం అత్యంత ప్రాథమికమైనది. సంగీతాన్ని నేను విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించలేను. ఒక మంచి సంగీతాన్ని విని ఆస్వాదించగలనని మాత్రమే నేను నా గురించి చెప్పకోగలను.

అంతేకాక, నా మీద సంగీత ప్రభావం ఎపుడూ ఒకే విధంగా ఉందని అందరికీ అలాగే ఉంటుందని చెప్పడం కూడా నా ఉద్దేశ్యం కాదు. అందుకు విరుద్ధంగా తమ దేహ సంబంధమైన కోర్కెలను తీర్చుకోవడం కోసం సంగీతాన్ని వాడుకొనే ప్రజలు కూడా ఉన్నారు. కాబట్టి వ్యక్తిత్వాలపై ఆధారపడి సంగీతం ప్రభావం మారుతూ ఉంటుందని మనం దీన్ని ముగించవచ్చు.

అయిన భగవంతుడు ఈ సృష్టిలో ప్రతిదాన్నీ మంచీచెడుల సమాహారంగా సృష్టించాడు" అయితే మంచి మనిషి మాదిరిగా నీళ్ళను వదిలి క్షీరాన్ని ఆరగించే హంస మాదిరిగా మంచిని మాత్రం గ్రహించి చెడును వదిలేస్తాడు. అని తులసీదాస్ పాడుతూ ఉండటం మనకు తెలుసు

(యంగ్ ఇండియా 10-1-29, పే 15)

★ ★ ★

మనమీద సంగీతం చాలా గొప్ప ప్రభావాన్ని చూపిస్తుంది. ఇంత ముఖ్యమైన విషయానికి మనం తగినంతగా ప్రాధాన్యతను యివ్వలేదు యిచ్చి ఉంటే మన పిల్లలకు మనం సంగీతాన్ని నేర్పించి ఉండే వాళ్ళమే. సంగీతం ఆధారంగానే వేదశ్లోకాలు వ్రాయడం జరిగిందని చెబుతారు. తియ్యనైన సంగీతానికి మనసులోని బాధను తొలగించే శక్తి ఉంటుంది. అనేక పెద్ద పెద్ద సభల్లో తీవ్ర అశాంతి ఉన్నట్లుగా కొన్నిసార్లు మనం గమనిస్తాము. ఒక జాతీయ గీతాలాపన ద్వారా ఈ అల్లరిని తగ్గించి ప్రశాంతతను నెలకొల్పవచ్చు. ఒక పెద్ద ప్రజాసమూహము కలిసి కట్టుగా జాతీయ గీతం ఆలాపిస్తుంటే అది ఎంతో ఉత్సాహాన్నిస్తుంది. వందలాది మంది బాలురు ధైర్య సాహసాల గురించి ఒక పాట పాడుతుంటే ఆ దృశ్యాన్ని తిలకించవలసిందే. పని చేస్తున్నపుడు తమ పడవల్లో ప్రయాణిస్తున్నపుడు హరిహరా అల్లాబేలీ అంటూ తమ దేవుణ్ని గురించిఅరవడం మత్స్య కార్మికులకు అలవాటే. అది వాళ్ళ పని సులభంగా అయ్యేందుకు తోడ్పడుతుంది. సంగీత శక్తి ఎంత గొప్పదో ఈ ఒక్క ఉదాహరణ చాలు. పాటలు పాడుకుంటూ చలిని వదిలించుకోవడానికి అనేక మంది ఆంగ్ల మిత్రులు ప్రయత్నం చేస్తూ ఉండడాన్ని నేను చూశాను. బాగా ప్రాచుర్యం పొందిన నాటకాల్లోంచి మన పిల్లలు తేలికగా కొన్ని పాటలు గ్రహించి హార్మోనియం వంటి సంగీత సాధనాలపై నేర్చుకొనేందుకు ప్రయత్నిస్తూ ఉంటారు. ఈ పద్ధతి మంచి సంగీతాభిరుచిని వృద్ధి చేసుకొనేందుకు అడ్డు పడుతుంది. దానికి బదులుగా వారికి శాస్త్రీయ సంగీతం నేర్పిస్తే, చిల్లర పాటలు పాడుతూ సమయాన్ని వృధా చేసుకోకుండా ఒక మంచి అభిరుచి

పిల్లల్లో వృద్ధి చెందుతుంది. ఒక శిక్షణ పొందిన గాయకుడు మాదిరిగానే అదేవిధంగా ఒక సరియైన సంగీతాన్ని అభ్యసించే వ్యక్తి కూడా సమయాన్ని మార్చి లయ తప్పి చెత్తపాట పాడడు. మన విద్యా విధానంలోనూ, ప్రజామోదం పొందిన సాంస్కృతిక చైతన్యంలోనూ సంగీతానికి తప్పని సరిగా స్థానం కల్పించాలి.

నీవు నిజంగా సంగీతం పట్ల శ్రద్ధ చూపుతున్నావా?" ఏమి ప్రశ్న! నా బాల్యం నుంచి కూడా సంగీతాన్ని ప్రత్యేకించి భక్తి పాటలను ఎంతో ప్రేమించాను. అయితే నేనేదో గొప్ప ప్రముఖుణ్ణని ఆ విద్యలో విశ్లేషణాత్మక పరిజ్ఞానమున్న వాణ్ణని మాత్రం చెప్పుకోలేను. కాకపోతే మంచి సంగీతాన్ని ఆస్వాదించినపుడల్లా అది నన్ను ఎంతగానో ప్రభావితం చేస్తుందని మాత్రం చెప్పగలను. కావల్సింది అదే కదా.

"ఒక కళగా సంగీతాన్ని అభిమానించడంలో అలాంటి విశ్లేషణాత్మక పరిజ్ఞానం ఎంతో ఉపయోగపడుతుందని మీరు అనుకోవడం లేదా?" కావచ్చు కాని యిపుడే చెప్పినట్లుగా నేనెపుడూ ప్రత్యేక నైపుణ్యం గురించి ఆలోచించలేదు. నా వరకూ నాకు సంగీతమంటే విని ఆనందించేది. ఆ విధంగా నాకు అది లభిస్తున్నంతకాలం నేను తృప్తిగానే ఉంటాను.

దక్షిణాఫ్రికాలోని ఒక వైద్యశాలలో ఉన్నప్పుడు నాకు సంగీతం ఎంత ప్రశాంతతను సంతోషాన్ని కల్గించిందో నాకు యిప్పటికీ చాలా బాగా జ్ఞాపకం ఉంది. అక్కడ నా మౌన పోరాటం విజయవంతం అయినందుకు కొంతమంది గూండాలు దాడి చేయగా తగిలిన గాయాలనుండి అపుడు నేను కోలుకొంటున్నాను. నా కోర్కెమీద నా స్నేహితుని కూతురు జ్ఞానంతో ముందుకు సాగిపో అనే ప్రముఖ గీతం తరచుగా పాడుతుండేది. ఆ పాట నా గాయాల్ని మాన్పించే మందులాగా పని చేసింది. నేనీ పాటను యిప్పటికీ ఎంతో కృతజ్ఞతతో గుర్తు పెట్టుకొన్నాను. మరినేను సంగీతమంటే ఎంతో శ్రద్ధ చూపుతానని యిప్పటికైనా మీరు నమ్ముతారా? లేక మరికొన్ని సాధికారిక ఋజువులు కావాలా?

మీరా పాటలు ఎల్లప్పుడూ అందంగానే ఉంటాయి. అందులో చాలా

మంచి పాటలు నాకు తెలుసు. నిజాయితీలో ఎంత హృద్యంగా కవితాత్మక ధోరణిలో కొనసాగే ఆ పాటలను నాకోసం పాడాలని నా ఆశ్రమ సభ్యులను నేను కోరుతుంటాను.

ఎంతో చిత్తశుద్ధితో కోరుకున్నది కాబట్టి ఆ పాటలు మనల్ని కదిలిస్తుంటాయి. పాడకుండా ఉండలేదు కాబట్టి మీరా పాడేది. ఆమెపాటలన్నీ హృదయంలో నుంచి వెలువడుతున్నట్లుగా ఉంటాయి. అవి కొంతమంది ఇతరుల పాటల మాదిరిగా ఏదో పేరు ప్రఖ్యాతులకోసం లేదా చప్పట్ల కోసం పాడిన పాటలు కావు.

ఎంతో సౌందర్య వంతమైన మన సంగీతం కేవలం ప్రజాదరణ లేక వారినిర్లక్ష్యానికి నిరాదరణకి బలయితే అంతకంటే విచారకరమైన విషయం మరొకటి ఉండదు. నేను ఎల్లప్పుడూ ఈ మాట చెబుతూనే ఉన్నాను.

"నిజంగా చెప్పాలంటే, కఠోరమైన నైతిక జీవితంలో కళకెలాంటి స్థానమూ లేదనే అభిప్రాయంతో ఉండేవాడిని. అంతేకాక సంగీతంపట్ల కొంచెం అభిమానం లేకుండా ఉన్న నిన్ను చూసి నేను తిక్క సన్యాసి అంటూ ఉండే వాణ్ణి".

మ్యూజిక్‌కి వ్యతిరేకంగానా? నేనా?...-ఎంతో నైతిక నిబద్ధతో కూడిన నీ స్వభావమే అలాంటి తప్పుడు అభిప్రాయాలకు కారణం కాదా? ఆ స్వభావాన్ని కళాత్మకమని అనుకోలేక పోతే ప్రజల్ని మనం తప్పు పట్టలేము కదా!"

అయితే నైతిక నిబద్ధత అన్ని రకాల కళల్లోకి గొప్పదని నేను అంటాను. సరళంగా ఉండే అందమే కళగదా. తెచ్చిపెట్టుకున్న నమ్మకాల్లోంచి, కృత్రిమత్వంనుంచి బయటపడి రోజువారీ జీవితాన్ని నియమబద్ధంగా సరళంగా గడపడమే నిబద్ధత. అందువల్లే నిజమైన నిబద్ధుడెపుడూ కళను ఆచరించడమే గాక అందులోనే జీవిస్తాడని నేను ఎప్పుడూ చెబుతుంటాను. సంగీతంతో సంబంధం లేకుండా భారతదేశంలో మత పరిణామక్రమాన్ని నేను ఊహించలేను.

"మరి అలాంటపుడు కళ పట్ల నీకే మాత్రం దయలేదని ప్రజలు ఎందుకు అనుకుంటున్నారు?"

దానికి కొన్ని కారణాలను నేను ఊహించగలను. ఒకటి, ఈ రోజున కళ అనే పేరు మీద ప్రచారం జరుగుతున్న దానిలో నేను ఎలాంటి కళను చూడలేక పోతున్నాను. మరో మాటలో చెప్పాలంటే నా విలువలు వేరు. ఉదాహరణకి దేన్నైనా అభినందించడానికి దానికి సంబంధించిన లోతైన పరిజ్ఞానం అవసరమైతే అలాంటి దాన్ని నేను కళ అని అంగీకరించను. నా దృష్టిలో నిజంగా గొప్ప కళ అంటే ప్రకృతి అందం మాదిరిగా సహజ సిద్ధంగా ఉండాలి. వెంట్రుకవాసి తేడా గమనించే శక్తిని నేను కళాత్మకమని చెప్పలేను. నిజమైన కళ, దాని విలువకు ఆధునిక ప్రచార ఆర్భాటంతో పని లేదు. సహజ సిద్ధమైన భాష మాదిరిగా నిజమైన కళ సరళంగా కన్పిస్తూ, భావాన్ని సూటిగా వ్యక్త పరచ గలిగి ఉండాలి.

"మీ గది గోడల మీద ఎలాంటి చిత్రాలు వుంచడానికి మీరు వ్యతిరేకమని విన్నాను"

గోడలు మనకి నీడను యివ్వడానికి ఉన్నాయని నేను భావిస్తున్నప్పుడు వాటిని చిత్రాలతో ఎందుకు కప్పి వేయాలి? వాటిని నేను ఎందుకు యితర ప్రయోజనాలకు ఉపయోగించుకోకూడదు? కాని యితరులు గోడల మీద చిత్రాలను ఉంచుకోవాలను కుంటే?" అది వారి వ్యవహారం. నాదికాదు. వారికి వారి గోడలపై చిత్రాలను పెట్టుకొంటే అనందంగా ఉంటే వారి యిష్టమొచ్చినన్ని చిత్రాలను ఉంచుకోనివ్వండి. నా ఉత్సాహం కోసం నాకు అవి అవసరం లేదు. అంతే. ప్రకృతి ఉంది కదా! అదే సరిపోతుంది నాకు.

నక్షత్రాలతో మెరిసిపోతున్న అవధులు లేని ఆ ఆకాశపు కప్పుని ఎలాంటి అలుపూ, సొలుపూ లేకుండా చూస్తూ ఉండిపోవడం లేదా? సౌందర్యంకోసం నేను పడే తపనను సంతృప్తి పరుచుకోవడానికి నాకు అడవులు, సముద్రాలు, నదులు, పర్వతాలు, పచ్చని పొలాలు లేవా? నక్షత్రాలతో మిలమిల మెరిసే ఆకాశంతో గాని గొప్ప పర్వాతాలతోగాని పోల్చదగిన చిత్రాలు ఉంటాయని ఎవరైనా ఊహించగలరా? ఉదయిస్తున్న

సూర్యుని రంగు, లేదా సూర్యుడు అస్తమించేటప్పుడు కనిపించేబంగారు రంగుతో పోల్చదగిన రంగు ఏ కళాకారుడి దగ్గరైనా ఉందా? లేదు మిత్రమా, ప్రకృతి తప్ప నన్ను ఉత్సాహ పరిచేందుకు నాకు మరేదీ అక్కర లేదు. ప్రకృతి యింతవరకు విఫలం చెందలేదు. అది నన్ను గందర గోళ పరుస్తుంది. ఉత్సాహపరుస్తుంది. ఉన్నతమైన ఆనందాన్ని కలిగిస్తుంది. అలాంటపుడు చిన్న పిల్లల మాదిరి మనుషులు వేసే రంగులతో నాకు పనేమిటి? దేవుని సృష్టి ముందు మనిషి సృష్టి పేలవంగా ఉండదా? ఇంకా స్పష్టంగా చెప్పాలంటే మనకు ఆనందం పంచడానికి ప్రకృతికారుడు ఉండగా మనకు ఏ యితర కళైనా ఆనందాన్ని ఎలా ఇవ్వగలదు?

జీవితం అన్ని కళలు కలిపినా వాటన్నింటిని అధిగమించగలగాలి. ఒక విలువైన జీవితం మరియు జీవాత్మ లేకుండా ఈ యిల్లూ వాకిలీ ఎందుకు? ఇదంతా పైకి ప్రదర్శించడానికి గొప్పగా కనిపించవచ్చుకాని జీవితానికి ఒక అర్థాన్ని కల్పించడానికి బదులు దాన్ని ఎందుకూ కొరగానిది చేసేటప్పుడు ఎంత కళాత్మకమైనది అయితే మాత్రం ఉపయోగం ఏముంది? సృష్టి యొక్క అత్యున్నత రూపం కళ అని, గుర్తింపుకి అదే తుది అర్థమని - యితర అనేక మంది కళాకారుల మాదిరిగా చెప్పడం దారుణం కాదా?

కళ జీవితంకంటే గొప్పది అంటూ ఆ నినాదం క్రింద ఆత్మను బ్రతికించగలమా? కళ పేరు మీద ఈ దేశంలో యిలాంటి ప్రచారాలు జరుగుతున్నప్పుడే నేను పెద్ద ఎత్తున ఘర్షణ పడేది. ఎవరైతే ఉన్నతమైన జీవనాన్ని గడుపుతారో వారే నాదృష్టిలో నిజమైన కళాకారులు. కాబట్టి నేను తిరస్కరించేది కళను కాదు, కళ పేరు మీద జరుగుతున్న ప్రచార ఆర్భాటాన్ని. మరొక మాటలో చెప్పాలంటే, నా విలువలు వేరు, అంతే... జీవితమంటే నా దృష్టిలో భగవంతుడు ప్రసాదించిన ఒక గొప్ప వరం. అది అన్నింటి కంటే గొప్పది. అందుకే ఉన్నత జీవనాన్ని కొనసాగించే వ్యక్తే అత్యున్నతమైన కళాకారుడని నేను స్పష్టంగా చెబుతాను.

(గొప్పవారితో (1950) పేజీలు 61-67)

కళలను సంపూర్ణంగా అందరూ తిరస్కరించాలని చెప్పడం నా ఉద్దేశ్యం కాదు ప్రజలకు రకరకాల అభిరుచులు ఉంటాయని నాకు తెలియదా? నాకు సంబంధించినంతవరకు నన్ను ఉత్సాహపరచడానికి ఎలాంటి కళలూ అవసరం లేదని చెప్పడమే నా ఉద్దేశ్యం. మెరిసే ఆకాశాన్ని చూసినప్పుడల్లా నాకు సంపూర్ణమైన ఆనందం కలుగుతుంటుంది. బహుశా తాను తృప్తి చెందాలంటే ఐరోపాకి బొమ్మలు కావాలేమో. దానికి మన ఆకాశం లేదేమో.

వేరే కారణాల వల్ల ఐరోపాకి బొమ్మలు అంటే ప్రేమ ఉండవచ్చు. బొమ్మల్ని నేను వ్యక్తిగతంగా పైపై మెరుగులుగా భావిస్తానని నీకు విశదీకరించడమే నా ఉద్దేశ్యం.

బొమ్మలపై నాకంత శ్రద్ధ లేదని నేను మరొక సారి పునరుద్ఘాటిస్తున్నాను.

నాకు సంబంధించనంతవరకు ప్రకృతి సరిపోతుందని నేను మీతో చెప్పాను. కాని మానవ సమాజానికి చిత్రలేఖనం నిజంగా మేలు చేస్తుందని యితరులు గట్టిగా నమ్మితే అది వారి యిష్టం. స్వయం ఆకర్షణకు గురికాకుండా కళాకారుడు తనను తాను కాపాడుకుంటే చాలు. ప్రజాస్వామ్యానికి తాను చేయవలసిన విధి నిర్వహణ గురించి తాను ఎల్లప్పుడూ చైతన్యవంతుడై ఉండాలి. ప్రజాస్వామ్యానికి కళలు ఉపయోగపడినంత వరకు మనం వాటిని అంగీకరించవచ్చు. అలా ఉపయోగపడనిదాన్ని మనం తిరస్కరించాల్సిందే.

ప్రత్యేక నైపుణ్యం గలవారితో నేను ముఖాముఖి పోటీ పడను. నిజమైన కళారూపం అందరికీ నచ్చేదిగా ఉండాలి.

"ప్రత్యేక నైపుణ్యానికి మీరెందుకు అంత వ్యతిరేకులు?" నేను మీకే ప్రశ్న వేస్తాను. కళను విశ్వవ్యాప్తంగావించడానికి, సహజసిద్ధమైన సంపదనుండి కళ ఉత్సాహంపొందేటందుకు తోడ్పడడానికి యింకా ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే మానవ సమాజానికి ఉపయోగ పడేందుకు వీలుగాకళను విస్తృత పరచడాన్ని మీరెందుకు వ్యతిరేకిస్తారు? అన్ని కళలకు అత్యున్నతమైన స్ఫూర్తి నిచ్చే ప్రకృతి ఎన్నటికీ తరగదన్న వాస్తవాన్ని మీరెందుకు గమనించరు? మానవుల్ని వదిలేసి అతికొద్ది మంది నాగరికులు మాత్రమే అనుభవించే

విధంగా ప్రకృతి ఎప్పటికీ ప్రత్యేక నైపుణ్యాన్ని కలిగి ఉండదు. అలాంటపుడు కళను అతికొద్దిమంది విలాసవంతుల చేతి పని ముట్టుగా ఎందుకు తయారు చేస్తారు? ఏ కొద్ది మంది సమూహాన్నో, నిపుణులైన న్యాయమూర్తులనో ఆకర్షించడం మాత్రమే నిజమైన కళ యొక్క లక్ష్యంగాదు. ఈ దేశ జీవన విధానంతో కళ ఎందుకు తన సంబంధాన్ని కోల్పోవాలి? ప్రజల యొక్క విస్తృతమైన డిమాండ్ల ఆధారంగా స్ఫూర్తిని పొందితే తప్ప ఆకళ ప్రజావిశ్వాసాన్ని ఎలాపొందగలుగుతుందో నాకర్థం కావడం లేదు. జీవితానికి ప్రధానమార్గమైన ఈ దేశ జీవనాన్ని అంతర్గత పొరల్లోంచి బయటకు లాగకపోతే ఆ కళా రూపాల్ని నీవు ఎలా బ్రతికించుకోగలవు? కేవలం కొద్ది మంది ఉన్నత వర్గాల ఆట వస్తువుగాకళను ఎందుకు తయారు చేయాలి?

ప్రతీ తత్వ శాస్త్రంలోనూ లేదా మతంలోనూ గొప్ప వ్యక్తులు చెప్పినట్లుగా గొప్ప కళ తప్పనిసరిగా అందరితో సమానంగా ఆమోదించబడాలి. విస్తారమైన ప్రజానీకానికి ఏ మాత్రం ఉపయోగం లేని ఎలాంటి నైపుణ్యతను నా జీవనం కోసం నేను అంగీకరించను. అందరి పట్ల సానుభూతి అందరినీ అర్థం చేసుకోవడం మాని వారిని తిరస్కరించి అతికొద్ది మందికి పెద్ద తలకాయలకు పంచిపెట్టడమే ఈ నైపుణ్యత యొక్క స్థిర లక్ష్యం. అలాంటి వినాశకర పోకడలో గొప్ప విషయం ఏదైనా ఉందా? మనుషుల్ని కలిపే బదులుగా విడదీసే ఏ కార్యక్రమమైనా ఈ సృష్టికర్త యొక్క గొప్పతనాన్ని ప్రతిబింబించగలదని మీ ఉద్దేశ్యమా? అలాంటి లక్ష్యం కోసం పని చేసే బదులు మనుషుల్ని పట్టి పీడిస్తున్న దురాచారాలను రూపుమాపడానికి, ఈ భూమాతను పట్టి ఊపుతున్న కన్నీళ్ళను రూపుమాపడానికి జ్ఞానకాంతితోనూ, సానుభూతి మందుతోనూ ముందుకొచ్చి కృషి చేయడం వేయిరెట్లు మేలు కాదా?

(గొప్ప వారితో (1950) పేజీలు 78-82)

★ ★ ★

అధ్యాయము 33

సాహిత్యము, పత్రకారిత

ఎవరి కోసం ఈ సాహిత్యం? కడుపునిండినవారి కొరకే గదా! మరి అట్టి పోషకులు కానేరని పేదల గతి ఏమిటి? నేనిప్పుడున్న సేవాగ్రాంలో 90 శాతం నిరక్షరకుక్షులు. ఒక గ్రంథాలయాన్ని (వారూ, వీరూ ఇచ్చిన పుస్తకాలతో) స్థాపించాను. కాని వారికి చదువు చెప్పాలి.

ఇక్కడికి వారి ప్రతినిధిగా వచ్చాను. డీను ఫర్రార్, ఏసుక్రీస్తు జీవిత కథను సామాన్యులకు తెలిసే భాషలో వ్రాశాడు. మన సాహిత్యవేత్తలు కూడ, గ్రామీణులను కలిసి, వారి వాడుక భాషలో వ్రాసి, విజ్ఞానాన్ని పంచిపెట్టాలి.

(హరిజన్ 14-11-36, పుటలు 314 -15)

★ ★ ★

నా గుజరాతీ భాషలో నవలలు, కావ్యాలూ, ఉన్నా లేకపోయినా, ప్రజాసాహిత్యం ఉండాలి. గుజరాతీ భాష సంస్కృతోద్భవము. టైలరు మహాశయులన్నట్లు గుజరాతీ భాషలో, ఏవిషయాన్ని గురించి అయినా, విపులంగా వివరించే పదజాలం ఉంది. సింహాసన బత్తీసీ వంటివేకాక, ఆరోగ్యం గురించి, ఆకాశంలో గ్రహనక్షత్రముల గురించి, గ్రామీణుల వాడుక భాషలో పుస్తకాలు వ్రాయబడాలి. మనదేశ వ్యవహారాలు ఇంగ్లీషులో నడుపబడుతున్నాయి. ఏ విదేశీ భాషా గ్రంథమైనా క్షణాలలో ఇంగ్లీషులోకి తర్జుమా అవుతుంది. పిల్లల కథలు, స్త్రీలకు పనికి వచ్చే పుస్తకాలు, చవకధరకి, ఇంగ్లీషులో దొరుకుతాయి. మనదేశంలో ఈ విషయాన్ని గురించి, పట్టించుకోటం లేదు. మన విద్యావేత్తలు, హర్మ్యాలలో ఉంటూ, పెద్ద, పెద్ద మాటలాడుతూ, పల్లెలకు పోవడం పరువుతక్కువ అనుకుంటారు. ఇది సరికాదు. పల్లెలకు పోతే వీరి మనసులలోని సాలె గూళ్లు, శుభ్రంగా తొలిగిపోతాయి.

(హరిజన్ 21-11-36, పుట 326-27)

★ ★ ★

స్త్రీలను గురించి మన సాహిత్యంలో అవాకులూ, చవాకులూ అనేకం ఉన్నాయి "అమ్మ" అనుకొని స్త్రీ గురించి వ్రాయండి. మీ కలం నుండి జాలువారే ప్రతి అక్షరం పునీతమౌతుంది. అంగాంగ వర్ణనలు అవసరమా? ఉపనిషత్తులు, ఖురాన్, బైబిలులో ఇట్టివిలేవు. ఇంగ్లీషు, అరబిక్ భాషలు ధర్మ గ్రంథాలవలన పుష్టి చెందాయి. తులసీ దాస్ లేకుండా హిందీ సాహిత్యం ఉన్నదా! నేటి సాహిత్యంలో వలె, వీటిలో స్త్రీల గురించి అసభ్యకరమైన వ్రాతలు ఉన్నాయా?

(హరిజన్ 21-11-36 పుట 327)

★ ★ ★

భాష ద్వారా జాతి ఆచార వ్యవహారాలు బోధపడతాయి నేటి మన సాహిత్యం, మనను గురించి ఇతరులు, చాల హీనంగా అనుకునేటట్లు ఉన్నది. ఇంగ్లీషులో నౌకాదళ శబ్దాలు మెండు. గుజరాతీలోకి వాటి ననువదించడం వ్యర్థం. గుజరాతులో నౌకాదళ నిర్మాణం జరిగినపుడు, ఆసాహిత్య సృష్టిజరుగుతుంది.

(మహాత్మాగాంధీ రచనలు, 14, పుటలు 11-12)

★ ★ ★

హిందుస్థాన్ పత్రిక ఒక వ్యాసం రాయమని, నన్ను అడిగింది. నా భావాలను ఇందులో పొందు పరుస్తున్నాను.

పత్రికారచనను జీవిక సముపార్జన కోసం చేయరాదు. (దక్షిణాఫ్రికాలో ఉన్నపుడు నేనొక వార్తా పత్రికలో పని చేశాను). బ్రతుకుతెరువుగానే కాకుండ, సౌకర్యాలను సమకూర్చే యంత్రంగా, పత్రకారిత ఉంటే, ప్రజా సంక్షేమం అసాధ్యం. ఆశలకు అమ్ముడు పోడం .చూస్తూనే ఉన్నాం.

ప్రజలకు సమాచారాన్నందించి, మేలు కొలపడం పత్రకారిత ధ్యేయం. ముద్రించబోయే అంశం సరిఅయినదా, కాదా, సరిగా చూచుకోవాలి. వారికి పని ఎక్కువ. సమయాభావం. అయినా, జాగ్రత్త కావాలి.

ఉపన్యాసాలను శీఘ్రలేఖనం ద్వారా వ్రాసి ప్రచురించడం, ఎక్కడో గాని ఉండటంలేదు (మన దేశంలో) ముద్రించిన చిత్తుప్రతిని (ప్రూఫ్‌ను)

ఉపన్యాసకునికి పంపి, సరిద్దిమనడం శ్రేష్టం. ఖాళీలను నింపేందుకు, అంశాలను, ఎన్నుకోరాదు. లాభాపేక్ష ఉండకూడదు. పత్రికలు ప్రజలకు ఎంత మేలును చేశాయ్యో, అంత హాని కూడా చేశాయి. వర్గవైషమ్యాలను రెచ్చ గొట్టే వ్రాతలు అమానుషాలు.

ప్రకటనల ద్వారా ఆదాయం ఇంకో ఇబ్బంది మద్య నిషేధాన్ని సమర్థిస్తూ సంపాదకీయం వ్రాసి, ఆ పత్రికలోనే మద్యం అమ్మకాల గురించి ప్రకటన వేయడం హాస్యాస్పదం. మందుల ప్రకటనలు కూడ సాక్ష్యాధారాలు లేకుండా వేస్తే, అమాయకులకు అపాయం కలుగుతుంది పుంసత్వం, బలం, వీర్యవృద్ధి వగైరాలకు సంబంధించిన అతిశయోక్తులుగల ప్రకటనలు, నిస్సారాలు.

చివరగా, చట్టవ్యతిరేక వ్యాసాల గురించి చెప్పకుందాం. రాజ ద్రోహరచనల చట్టము, దేశరక్షణ చట్టము, విచక్షణారహితంగా ప్రభుత్వానికి తొత్తులుగా ఉండే వారికి, చాలా ఉపయోగపడుతున్నాయి. వీటి నుంచి తప్పించుకునేందుకు, ద్వంద్వం ఉండి, స్పష్టత లేనివి ప్రచురితమవుతున్నాయి. ప్రజలను మభ్యపెట్టి, మీమాంసలో పడవేసేవి ఇవి హానిని కలిగిస్తాయి, స్టీవెన్‌న్యాయాధీశుడు స్పష్టతను అభినందించాడు. అలా చెప్పే ధైర్యం లేకపోతే, పత్రికారచనను చేయకండి.

(నిజమైన విద్య, 1962, పుట 171-73)

★ ★ ★

పత్రకారిత సేవాభావాన్ని పూర్తిగా కనపరచాలి.

(ఆత్మకథ, 1966, పుట 215)

★ ★ ★

ప్రజల మనసు తెలిసికొని, ప్రోత్సాహకంగా ఉండడం, ప్రతిపత్రిక యొక్కవిధి.

(హింద్ స్వరాజ్, 1962, పుట 19)

★ ★ ★

జరిగే అత్యాచారాలను ఎండగట్టడం పత్రికల విధి. దీనివలన ప్రజాభిప్రాయం బలపడుతుంది. అందుకని, నేను పత్రకారుణ్ణి అయ్యాను.

సత్యాహింసల ఉపసిద్ధాంతమైన సత్యాగ్రహాన్ని గురించి తెలియజెప్పడం, నా కర్తవ్యం. కోపరాగ ద్వేషాలకతీతంగా వ్రాస్తున్నాను. ఒక పరుష వాక్యం కొంప ముంచుతుంది. "యంగ్ ఇండియా"ను అలంకరించి, అందరూ మెచ్చేటట్లు చూస్తున్నాను. ఇది బాగా అలవాటై, నా నోట, నాకలం నుండి ఏ అపశబ్దం రానినాడు, నా అహింసనఫలం అన్న మాట.అందరూ స్పందిస్తారు. ఇది దుస్సాధ్యమేమోగాని, అసాధ్యం మాత్రం కాదు.

(యంగ్ ఇండియా 2-7-25, పుట 232)

★ ★ ★

దురదృష్టవశాత్తు, ధర్మ గ్రంథాలకంటె, వార్తా పత్రికలు, సామాన్యునికి ముఖ్యం అయ్యాయి. వారికి అసలు పదార్థం ఎక్కడ ఉన్నదో, తెలియదు (వార్తా పత్రికలు) ప్రెస్, శక్తి గలది. ఆశక్తిని దురుపయోగం చేయరాదు. నా సహచరులకు, సత్యమార్గాన్ని వదలవద్దనినామనవి.

(హరిజన్ 27-4-47 పుట 128)

★ ★ ★

లాభాపేక్షలేని పత్రికలు మూతపడవచ్చును. ప్రజాహితవాక్యాలను ప్రభుత్వానికి విరుద్ధంగా ఉన్నవాటిని ప్రచురించిన వార్తా పత్రికలు, మూసివేతకు సన్నద్ధమై ఉండాలి. అట్టి సమయం వచ్చినపుడు, సంపాదకుడు క్షమాపణ కోరరాదు. అట్టి వార్తను ప్రచురించవలసిన ఆవశ్యకతను గురించి యోచించాలి. ప్రచురణ తర్వాత వెనుదీయరాదు.

అసంకల్పితమైతే, ఈ సూత్రం వర్తించదు. అయినా మరోదారిలేదు. పత్రిక మూత పడడంతోబాటు, ఆస్థులు కూడ జప్తు అయితే, ఆ పత్రకారుడు కష్టపడతాడు.

ఆ సమయంలో ప్రజలు పత్రికాధిపతి పట్ల సానుభూతితో అయినా శాసనాన్ని గర్హిస్తారు. క్షమాపణ కోరితే మాత్రం, ప్రజల దృష్టిలో చులకన అయి, ఇకముందు ఎవ్వరూ నమ్మరు. ప్రజలలో కూడ దిశాహీనత కలిగి, ఉద్యమం పరువుపోతుంది.

(మహాత్మా గాంధీ రచనలు. 10, పుట 226-27)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 34

విజ్ఞానశాస్త్రము

నేనెక్కడి నుంచి వచ్చానని నాకు ఆశ్చర్యం కలుగుతుండేది. భయభక్తులతో ఆశ్చర్యంతో మాటా మంతీ లేకుండా నిలబడే నాలాంటి గ్రామీణునికి యిక్కడ స్థలం లేదు. ఎక్కువగా మాట్లాడే ఉద్దేశ్యంగాని ధ్యాసగాని నాకు లేవు. నేను చెప్పదల్చుకున్నదల్లా ఒక్కటే - మీరు యిక్కడ చూస్తున్న పెద్ద, పెద్ద ప్రయోగశాలలు, విద్యుత్ సామగ్రి యిష్టం లేకున్నా బలవంతంగానైనా సరే, చేసిన లక్షలాది మంది శ్రమ ఫలితం. టాటాల యొక్క ముప్పై లక్షల రూపాయలు ఎక్కడో బయట నుంచి రాలేదు. అలాగే మైసూర్ వాటాధనం కూడా ఎక్కడో వేరే చోటు నుంచి రాలేదు. ఈ బానిసల శ్రమవల్లే వచ్చింది. ఇపుడు గ్రామీణులను కలిసి వారి ధనాన్ని మనం భవనాలు యంత్ర సామగ్రిపై ఏ విధంగా ఉపయోగిస్తున్నామో. అది వారికి గాక వారి మనుమలకు మనిమనుమలకు ఏ విధంగా సంపదను సమకూర్చుతుందో చెబితే వారు అర్థం చేసుకోలేక పోవచ్చు. వారు ఈచెవిని విని ఆచెవిన వదిలేస్తారు. అయితే వారిని మనమెప్పుడూ పరిగణలోనికి తీసుకోకుండా దాన్ని మనమొక హక్కుగా పరిగణిస్తాము. ప్రాతినిధ్యం లేనపుడు పన్ను కట్టేది లేదన్న నిబంధన వారి విషయంలో కూడా వర్తిస్తుందన్న విషయాన్ని మర్చిపోతాము. ఈ సూత్రం వారికి కూడా వర్తిస్తుందని వారికి కూడా మీరు బాధ్యత వహించాలని భావించినట్లయితే ఈ నియామకాలన్నింటి వెనుక రెండవ ముఖాన్ని మీరు గమనించగలిగే వారు. అపుడు మీరు వారికోసం హృదయంలో ఏదో ఒక మూల కాకుండా, ఒక పెద్ద విభాగాన్ని వారి కోసం కేటాయించేవారు. దాన్ని మీరు సరైన స్థితిలో ఉంచితే, అపుడు మీరు మీ చదువులు ఎవరి కష్టార్జితం మీద ఆధారపడ్డాయో, అలాంటి లక్షలాది ప్రజానీకం ప్రయోజనార్థం మీరు మీ విజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించేవారు. మీరు యిచ్చిన ఈ నిధిని నేను దరిద్రనారాయణుల కోసం ఉపయోగిస్తాను. నిజమైన దరిద్రనారాయణున్ని నేను కూడా చూడలేదు. కానీ నేను ఊహించగలను. సుదూర గ్రామాల్లోని మారుమూల ప్రాంతాల్లో

ఉండే నూలు వడికే వారికి ఈ డబ్బు అందుతుంది. అయితే వారు కూడా నిజమైన దరిద్ర నారాయణులని చెప్పలేము. కొన్ని రసాయన ధర్మాలను అన్వేషించడానికి సంవత్సరాల సమయం పడుతుందని మీ ప్రొఫెసర్ నాతో చెప్పారు. కాని ఈ గ్రామాలను అన్వేషించడానికి ఎవరు ప్రయత్నం చేస్తున్నారు? మీ ప్రయోగశాలల్లో కొన్ని ప్రయోగాలు ఇరవై నాలుగ్గంటలూ జరుగుతున్నట్లే - మీ హృదయంలో గ్రామీణులకోసం కేటాయించిన పెద్ద విభాగాన్ని శాశ్వతంగా ఉండనివ్వండి. తద్వారా లక్షలాది పేద ప్రజానీకానికి తోడ్పాటు నివ్వండి

వీధిలోని ఒక వ్యక్తి వద్ద కంటే మీ వద్ద నుంచి నేను ఎంతో ఎక్కువగా ఆశిస్తున్నాను. మీరు యిచ్చిన ఈ కొద్ది మొత్తంతో సంతృప్తి చెందకండి. "మనం చేసే ఏ కొద్ది కృషో చేసాము. యిక పదండి టెన్నిస్ లేదా బిలియర్డ్స్ ఆడుకుందాం" అని అనుకోవద్దు. రోజు రోజుకు మీ మీద పెరిగిపోతున్న ఋణభారాన్ని బిలియర్డ్స్ గదిలోనూ, టెన్నిస్ కోర్టులోనూ తలుచుకోమని మిమ్మల్ని నేను కోరుతున్నాను. అయితే అడుక్కొనే వారెప్పుడూ ఎన్నిక చేసుకోగలిగేవారు కాలేరు. నాకు మీరు యిచ్చిన దానికి మీకు నా ధన్యవాదాలు. నా ప్రార్థన గురించి ఆలోచించేదాన్ని ఆచరణలో పెట్టే ప్రయత్నం చేయండి. పేద స్త్రీలు మీకోసం తయారు చేసిన బట్టను కట్టుకోవడానికి మీరు భయపడవద్దు. ఖాదీ ధరించినంత మాత్రాన ఉద్యోగాలనుంచి బయటకు పంపే యజమానులను గురించి భయపడవద్దు. మీ ఆశయాల పట్ల ధృడ చిత్తంతో ప్రవర్తించి ఈ ప్రపంచం ముందు మగధీరులుగా వ్యవహరించండి. సంపద గురించి సాగే మీ అన్వేషణలో లక్షలాది మూగవారి పట్ల మీకుండే తృష్ణని మసి బారనీయకండి. బయటి పరిశోధనతో సంబంధం లేకుండానే అంతర్గతంగానే రేపు మీరు ఒక పెద్ద తీగలేని ఒక వస్తువుని కనిపెట్టవచ్చు. అయితే లక్షలాది ప్రజానీకం హృదయాలను మీ హృదయాలతో ముడిపెట్టకుండా కొనసాగే ఏ పరిశోధన వల్లయినా ఎలాంటి ఉపయోగం ఉండదు. మీరు కనుగొనే వస్తువులకు కూడా అంతిమంగా పేద ప్రజల సంక్షేమమే ధ్యేయంగా ఉండకపోతే

రాజగోపాలాచారి చెప్పినట్లుగా మీ ప్రయోగశాలలన్నీ దయ్యాల ప్రయోగశాలల కంటే ఏమాత్రం మెరుగైనవి కాలేవు. మంచిది మీరు అందరు పరిశోధన విద్యార్థుల మాదిరి గ్రహించే స్థితిలో ఉన్నట్లయితే మీరు ఆలోచించడానికి కావల్సినంత సరుకును అందించాననే అనుకొంటాను.

(యంగ్ ఇండియా 21-7-27 పే. 235)

★ ★ ★

ఎంతో ఘనమైన చేనేత పరిశ్రమను పునరుద్ధరించడమే నా దృష్టిలో మానవత్వంతో కూడిన పారిశ్రామిక విధానమవుతుంది. ఈ ఒక్క కార్యక్రమం మాత్రమే లక్షలాది మంది ప్రజానీకాన్ని పీల్చి పిప్పి చేస్తున్న దారిద్ర్యాన్ని పారద్రోలగలదు. దేశంలో ఉత్పాదకతను పెంచడానికి మనం తర్వాత దేన్నైనా జతచేయవచ్చు. అందువల్ల చరఖాను ఉపయోగించే విధానం గురించి శాస్త్రీయ శిక్షణ పొందాలని నేను యువతీ యువకులను కోరుతున్నాను. ఇంకా వీలైతే భారతీయ కుటీరాల్లో ఉత్పత్తిని పెంచేందుకు మరింత నాణ్యమైన పనిముట్లను వాడవచ్చు. సైన్సు అభివృద్ధికి నేను వ్యతిరేకిని కాను. అందుకు విరుద్ధంగా పాశ్చాత్య దేశాల శాస్త్రీయ స్ఫూర్తి -దృక్పథం అభిమానాన్ని ఎపుడూ చూరగొంటూనే ఉంటాయి. భగవంతుని సృష్టిని తక్కువగాచేసి చూసే అలవాటు పాశ్చాత్య శాస్త్రవేత్తకు లేక పోవడమే ఈ నా అభిమానానికి కారణం. శాస్త్రీయ పరిశోధనల పేరుతో పశుపక్ష్యాదులను వధించడాన్ని నేను తీవ్రంగా ద్వేషిస్తాను సైన్సు మిషతో క్షమార్హంగాని విధంగా అమాయకపు జీవితాలను బలి చేయడాన్ని నేను సహించలేను. ఆ విధంగా చేసి అభివృద్ధి చేసే ఏ ప్రక్రియకైనా నా దృష్టిలో విలువలేదు. పశుపక్ష్యాదులను బలిచేయకుండా రక్త ప్రసరణ సిద్ధాంతాన్ని కనుగొన లేకపోయినట్లయితే ఆ సిద్ధాంతం లేకుండానే మానవ సమాజం ముందుకు వెళ్ల గలిగేది. ఈ రోజున విజ్ఞానం కొసం అవలంబించే మార్గాల మీద నిజాయితీపరులైన పాశ్చాత్య శాస్త్రవేత్తలు కొన్ని నిబంధనలు విధించుకోవడాన్ని మనం గమనిస్తాము. హిందువులు తమవారే అయిన పంచములను కించపరచడం లేదా పాశ్చాత్యులు తూర్పు మరియు ఆఫ్రికా దేశాలను దోచుకొని కించపరచడం

ద్వారా అభివృద్ధి చెందుతారనుకోవడం శుద్ధ తప్పు. అదేవిధంగా క్రింది పొరల మీద మన ఆధిపత్యం మనం వాటిని వధించడానికి గాక మనతో సమానంగా వాటి లాభాన్ని శ్రేయస్సుని కాంక్షించేదిగా ఉండాలని మనం అర్థం చేసుకొనే రోజు త్వరలోనే వస్తుంది. భవిష్యత్తులో మానవకుటుంబమేగాక, మనతో జీవించే అన్నిరకాల జీవరాశులను మనం పరిగణలోకి తీసుకోవలసి వస్తుంది. మనకు ఆత్మ ఉన్నట్లే అవికూడా ఆత్మలను కలిగి ఉన్నాయని నా ప్రగాఢ నమ్మకం.

(యంగ్ ఇండియా 17-12-24 పే. 440)

★ ★ ★

భాగము - 7

అధ్యాయము 35

ఆర్థిక శాస్త్రము మరియు నైతిక శాస్త్రము

నేటి మానవుని కార్యకలాపాలన్నీ అవిభాజ్యమైన ఏకమొత్తంగా కొనసాగుతున్నాయి. సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ లేదా కేవలం మత సంబంధమైన కార్యకలాపాలను ప్రత్యేకంగా విడగొట్టి చూడడానికి నేడు వీలులేదు. మానవకార్యకలాపాలు చేపట్టని ఏ మతాన్ని నేనింత వరకూ చూడలేదు.

(హరిజన్ 24-12-38, పే. 393)

★ ★ ★

ఆర్థిక శాస్త్రము మరియు నైతిక శాస్త్రాల మధ్య నేను ఎలాంటి తారతమ్యాలను గుర్తించడం లేదని ఒప్పుకోవాలి. వ్యక్తి లేదా సమాజం యొక్క నైతిక విలువలను గాయపరిచే ఏ ఆర్థిక శాస్త్రమైనా అనైతికమైనది మరియు పాప పంకిలమైనది. ఒక దేశాన్ని మరోదేశం వేటాడడానికి అనుమతించే ఏ ఆర్థిక శాస్త్రమైనా అనైతికమైనదే. వెట్టిచాకిరీతో తయారైన ఏ వస్తువులనైనా కొనడం, ఉపయోగించడం పాపకార్యం. నా పక్క ధాన్యం

వ్యాపారి ఆహారధాన్యాలు కొనేవారు లేక అల్లాడుతుంటే అమెరికన్ గోధుమలను ఆరగించడం పాపకార్యమే అవుతుంది. నా ప్రక్కచేనేత వారి బట్ట నేను కొంటే నాకు బట్ట లభించడంతో పాటు వారికి యింత తిండీ బట్ట దొరుకుతాయని తెల్సికూడా నేను రీజెంట్ వీధి యొక్క ఆధునిక బట్టను కట్టడం పాపకార్యమే అవుతుంది

(యంగ్ ఇండియా 13-10-21 పే 325)

★ ★ ★

పేరుకు తగ్గట్లుగా ఉంటే ఏ నిజమైన నైతిక శాస్త్రమైనా ఆర్థిక శాస్త్రమే అవుతుంది. అదే విధంగా నిజమైన ఆర్థిక శాస్త్రం ఉన్నతమైన నైతిక విలువలతో ఎన్నడూ ఘర్షణ పడదు. బలహీనుడిని దోచుకొని సంపద పోగేసుకోవడాన్ని సమర్థించే ఏ అర్థశాస్త్రమైనా తప్పుడు శాస్త్రమే. అది వినాశనకారే అవుతుంది. మరో ప్రక్క నిజమైన అర్థశాస్త్రమెప్పుడూ సాంఘిక న్యాయం కోసం నిలబడుతుంది. అది బలహీనులతో సహా అందరి క్షేమాన్ని కోరుకొంటుంది. సక్రమమైన జీవితంతో అవిభాజ్యంగా ఉంటుంది.

(హరిజన్ 9-10-37 పే. 292)

★ ★ ★

నైతిక విలువలను పట్టించుకోకుండా వాటిని విస్మరించే ఏ అర్థశాస్త్రమైనా తప్పుడు అర్థశాస్త్రమే అవుతుంది. అర్థ శాస్త్ర పరిధిలో అహింసా సిద్ధాంతం అంటే అంతర్జాతీయ వాణిజ్యంలో నైతిక విలువలను ఒక భాగంగా గుర్తించేలా చేయడమే.

(యంగ్ ఇండియా 26-12-24, పే. 421)

★ ★ ★

ఆర్థిక శాస్త్రంసిద్ధాంతాలమీద ఆధునిక అచ్చు పుస్తకాల కంటే ప్రపంచ మతగ్రంథాలు ఎంతో ఉన్నతమైనవి. విలువైనవని చెప్పడానికి సాహసిస్తున్నాను.

(మహాత్మ వాల్యూమ్ 1, (1951) పే. 238)

ఆడమ్‌స్మిత్ 'వెల్త్ ఆఫ్ నేషన్స్' అను తన గ్రంథంలో ఆర్థిక స్థూలపట్టిక ఏయే నిబంధనలకు అనుగుణంగా ఎలా కదులుతుందో పేర్కొంటూ దాన్ని అస్థిరపరిచే మరికొన్ని అంశాలను కూడా పేర్కొన్నాడు. అందులో ముఖ్యమైంది 'మానవాంశ'. ఇదిగో సరిగ్గా ఈ మానవాంశ మీదనే ఖాదీ అర్థశాస్త్రము ఆధారపడింది. ఆడమ్‌స్మిత్ దృష్టిలో ఒకే ఒక ఆర్థిక కాంక్ష మానవ స్వార్థమే. అదే ఈ ఖాదీ అర్థశాస్త్రాన్ని అస్థిరపరుస్తుంది. దీన్ని మనం అధిగమించ గలగాలి.

(హరిజన్ 21-9-34 పే. 253)

★ ★ ★

సామాన్యమైన ఆర్థిక శాస్త్రంకంటే ఖద్దరు అర్థశాస్త్రం పూర్తిగా భిన్నమైంది. ఈ సామాన్య అర్థశాస్త్రం మానవాంశను పరిగణలోనికి తీసుకోదు. అదే సమయంలో ఖద్దరు అర్థశాస్త్రం కేవలం మానవాంశనే ప్రధాన అంశంగా తీసుకొని తిరుగుతుంది.

(హరిజన్ 16-7-31, పే. 181)

★ ★ ★

అధ్యాయము 36

మానవుని ఔన్నత్యం - పరిపూర్ణ వ్యవస్థ

అన్నింటికంటే సర్వోన్నతుడు మనిషే

(యంగ్ ఇండియా 13-11-24, పే. 378)

★ ★ ★

ప్రతీ మనిషికీ జీవించే అధికారం ఉంది. అందువల్ల తనను పోషించుకోవడానికి ఆహారాన్నీ, తను నివసించడానికి ఒక యింటిని కట్టుకోవడానికింత బట్టను సంపాదించుకోవాలి. ఈ చిన్న విధినిర్వహణ కోసం మనకు ఆర్థిక వేత్తల లేదా వారి సిద్ధాంతాల అవసరం లేదు.

(మహాత్మాగాంధీ రచనలు మరియు ఉపన్యాసాలు (4వ ఎడిషన్) పే. 350)

★ ★ ★

ఈ ఖాదీద్వారా మేము విద్యుత్‌తో నడిచే యంత్రాలకంటే మనిషే సర్వోన్నతుడని నిరూపించేందుకు కృషి చేస్తున్నాము

(హరిజన్ 21-12-47, పే 476)

★ ★ ★

యంత్రశక్తిని ఉపయోగించాలని ఆలోచించే దానికి ముందు మనకు అందుబాటులో ఉన్న మానవ శ్రమను మనం తప్పనిసరిగా ఉపయోగించుకోవాలి.

(హరిజన్ 25-8-46 పే. 281)

★ ★ ★

ఎంతో శక్తిమంతమైన మానవ శక్తిని నిర్లక్ష్యం చేసి ఈ దేశంలోని ముడి సంపదను ఉపయోగించుకొనే ఏ ప్రయత్నమైనా సమతూకాన్ని కోల్పోతుందని అది ఎప్పటికీ మానవుల మధ్య సమానత్వాన్ని సాధించలేదనే అభిప్రాయంతో నేను సంపూర్ణంగా ఏకీభవిస్తున్నాను.

ముడి పదార్థాలను బయటకు పంపి తయారైన వస్తువులను అధిక ధరలకు తిరిగి కొనే బదులుగా, ఆ ముడిపదార్థాలను లక్షలాది గ్రామాలకు తరలించి, అక్కడ ఉండే సంపూర్ణ మానవ శక్తిని పరిపూర్ణంగా ఉపయోగించుకోవడం నిజమైన ప్రణాళిక అవుతుంది

(హరిజన్ 23-3-47 పే. 79)

★ ★ ★

అమెరికా ప్రపంచంలోనే గొప్పదైన పారిశ్రామికంగా అభివృద్ధి చెందిన దేశం. కానీ అక్కడ యిప్పటికీ దారిద్రం హీనత్వాలను రూపుమాప లేకపోయింది. విశ్వవ్యాప్తమైన మానవ శక్తిని అది నిర్లక్ష్యం చేసి, వేలాదిమంది జీవితాలను నాశనం చేసి తమ పబ్బం గడుపుకొనే అతికొద్ది మందిపై దృష్టిని కేంద్రీకరించడమే దానికికారణం.

(హరిజన్ 23-3-47, పే. 79)

★ ★ ★

పారిశ్రామికంగా సర్వోన్నత స్థితికి చేరిన రష్యావైపు చూసినపుడు అక్కడి జీవితం నాకేమీ సంతోషాన్ని కలిగించలేదు. బైబిల్ భాషలో చెప్పాలంటే "ప్రపంచాన్నంతా జయించిన మనిషి తన ఆత్మను కోల్పోయినపుడు మనిషికి మిగిలేదేమిటి?" ఆధునిక యుగంలో సాంఘికంగాతన వ్యక్తిత్వాన్ని కోల్పోయి ఒక యంత్రంలోని చిన్నపనిముట్టుగా మారిపోవడం సాధారణమైంది. ప్రతి వ్యక్తీ సంపూర్ణ మానవుడుగా తనకాళ్ళపై తాను నిలబడేటట్లుగా సమాజంలో తయారు కావాలని నేను ఆశిస్తున్నాను.

(హరిజన్ 28-1-39, పే.438)

★ ★ ★

ప్రతీ మానవుడూ ఒక యంత్రం వంటివాడే. దానికి కొంచెం ఇంధనం వేసి, దాన్ని సరైన రీతిలో ఉంచాలి. ఆ విధంగా చేయడానికే నేను ప్రయత్నిస్తున్నాను.

(హరిజన్ 25-1-35, పే. 399)

★ ★ ★

పోషకాహారం కావాలని లక్షలాది అన్నార్తులు ఒకే పద్యంపాడుతారు. వారు దాన్ని కాదనుకోలేరు. వారు తప్పనిసరిగా దాన్ని సంపాదించాల్సిందే. అయితే దాన్ని వారు చెమటోడ్చి సంపాదించాలి

(మహాత్మాగాంధీ ఉపన్యాసాలు మరియు రచనలు (4వ ఎడిషన్) పే. 593.)

★ ★ ★

పనిలేక ఆకలితో అలమటించే ప్రజానీకానికి పని కల్పించడం తద్వారా వేతనాలుగా ఆహారాన్ని అందించడమనే రూపంలో భగవంతుడు వారికి ప్రత్యక్షమయ్యే సాహసం చేయగలడు.

(యంగ్ ఇండియా, 13-10-21, పే. 325)

★ ★ ★

భగవంతుని సందేశాన్ని వారి దగ్గరకు తీసుకెళ్ళే ధైర్యాన్ని నేను చేయడం లేదు. తమ కళ్ళలో కాంతి లేక, ఆహారమే దైవంగా భావించే లక్షలాది అన్నార్తుల ముందుకు దేవుని సందేశం గొనిపోవడం, కుక్కముందుకు

తీసుకెళ్ళినట్లుగానే ఉంటుంది. పవిత్రమైన పనిని వారికి కల్పించడంద్వారానే భగవంతుని సందేశాన్ని వారికి నేను అందించగలను.

(యంగ్ ఇండియా 15-10-31 పే. 310)

★ ★ ★

పని చేయగలిగే ప్రతీ స్త్రీ లేదా పురుషునికి పని లేక తిండిలేక ఉన్నంత కాలం మనం రెండు పూటలా భోజనం చేయడానికీ విశ్రాంతి పొందడానికీ సిగ్గు పడాలి.

(యంగ్ ఇండియా 6-10-21, పే. 314)

★ ★ ★

నా లెక్క ప్రకారం భారతీయ ఆర్థిక వ్యవస్థ, ఆ మాటకొస్తే ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థ కూడా ఏ ఒక్కరూ కూడా ఆహారం వస్త్రాదుల గురించి బాధపడే విధంగా అవి ఉండరాదు. ఇంకొక మాటలో చెప్పాలంటే రెండుపూటలా తన తిండికి సరిపడా ప్రతీ మనిషికి పని లభించాలి. జీవితానికి కావలసిన కనీస అవసరాలను ఉత్పత్తి చేస్తే ఉత్పత్తి సాధనాలు సామాన్య మానవుల ఆధీనంలో ఉన్నపుడే ఈ ఆదర్శం వాస్తవరూపం దాల్చగలుగుతుంది. ఇవి ప్రతీ ఒక్కనికీ భగవంతుని గాలి, నీరు మాదిరిగా ఉచితంగా లభించాలి. ఇతరులను దోచుకోవడానికి వీటిని ఒక ఆయుధంగా వాడుకోకూడదు. ఏ దేశము, జాతీ లేక వర్గం ఈ ఉత్పత్తి సాధనాలను ఒక వర్గానికే కట్టబెట్టడం జరిగితే లేదా ఏక స్వామ్యంగావిస్తే అది అన్యాయమే అవుతుంది. ఈ చిన్ని సూత్రాన్ని నిర్లక్ష్యం గావించడమే ఈ దేశంలోను, అదే విధంగా ప్రపంచంలోని యితర ప్రాంతాలలో కూడా నేడు మనం చూస్తున్న అసంతృప్తికి కారణభూత మవుతున్నది.

(యంగ్ఇండియా15-11-28 పే. 381)

★ ★ ★

అధ్యాయము 37

సాదా జీవనము మరియు ఉన్నతాశయము

ఒక స్థాయి వరకూ భౌతిక సుఖమూ, సంపదా అవసరమే. కాని ఒక స్థాయికి మించితే మాత్రం అది ఆదుకొనే బదులు అడ్డుగోడగా మారుతుంది. అందువల్ల అనంతమైన కోర్కెలను సృష్టించి వాటిని సంతృప్తి పరచడానికి చేసే ప్రయత్నం ఒక భ్రమ మాత్రమే.

ఒకని భౌతికావసరాలు లేదా మరొకనికి వ్యక్తిగతమైన మేధాపరమైన అవసరాలు అవుతాయి. అవి ఒక వెర్రిగా మారక ముందే ఏదో ఒక చోట సంపూర్ణంగా ఆగిపోవాలి. ఎక్కడైతే తన పూర్తి శక్తియుక్తులు కేటాయించాలో అక్కడ, మానవ సేవకు అడ్డురాకుండా మనిషి తన భౌతిక సాంప్రదాయిక పరిస్థితులనుసృష్టించుకోవాలి.

(హరిజన్ 29-8-36, పే. 226)

★ ★ ★

కోర్కెలను అనేకరెట్లు పెంచడంలోనూ, వాటిని తీర్చే సాధనాలు ప్రపంచాన్ని తన లక్ష్యం వైపుగా మరొకడుగు ముందుకు తీసుకెళ్తాయని చెప్పడంలోనూ నాకు నమ్మకం లేదు. కాలాన్ని దూరాన్ని వినాశనం గావించే వెర్రి కోర్కెలను ఈ పశుకోర్కెలను విపరీతంగా పెంచి వాటిని సంతృప్తి పరచడం కోసం భూమి అంతం వరకూ వెళ్ళడాన్ని నేను తీవ్రంగా వ్యతిరేకిస్తాను. ఆధునిక నాగరికత వీటన్నింటికి ప్రతిబింబమైతే నేను దాన్ని భూతమనే పేర్కొంటాను.

(యంగ్ ఇండియా 17-3-27, పే. 85)

★ ★ ★

ప్రతి ఒక్కనికీ తినే తిండి, త్రాగే నీరు కట్టే బట్ట లభిస్తే, అవి ఆ మనిషికి విజ్ఞానాన్ని, శిక్షణను కల్పిస్తే నేను తప్పనిసరిగా సంతృప్తి చెందాలి. అంతేకాని, నేను జీర్ణం చేసుకో గలిగే దానికంటే ఎక్కువగా తినడం, నేను నిజంగా ఉపయోగించే వాటికంటే ఎక్కువగా కోరుకోవడం చేయకూడదు.

అదే సమయంలో భారతదేశంలో నేను దారిద్ర్యాన్ని అశాంతిని అపరిశుభ్రతలను కోరుకోవడం లేదు.

(హరిజన్ 12-2-38 పే. 2)

★ ★ ★

తనకున్న అత్యున్నత శాస్త్ర పరిజ్ఞానంతో ఐరోపా నైతిక విలువలు అడుగంటిన ఈ పారిశ్రామికీకరణనుంచి త్వరలోనే బయట పడుతుందని తనకు తాను సరైన మార్గాన్ని కనుగొంటుందని విశ్వసించవచ్చు. అది సరిగ్గా తన పాత మార్గమైన సరళ జీవనానికీ తిరిగిరాక పోవచ్చు కానీ దైవ చింతనకు భౌతిక శక్తులు లోబడే విధంగా గ్రామీణ జీవితాధిపత్యం ఉండే విధంగా అది తన మార్గాన్ని మార్చుకుంటుంది.

(యంగ్ ఇండియా 6-8-25, పే 273)

★ ★ ★

ఈ ఆధునిక సుందర భౌతిక వాదాన్నే మనలక్ష్యంగా ఎంచుకున్నామని మన పురోగమనం అధోముఖంగా సాగుతున్నదని నేను విశ్వసించక పోయినట్లయితే నేను యిపుడు చేసినంత కృషి చేసేవాడిని కాను.. మన సంపదను పెంపొందించుకోవడంలో మన ప్రాచీన ఆదర్శాలే మనకు సరిహద్దుగా ఉండాలి. ఇది భౌతికమైన కోర్కెలన్నింటిని తిరస్కరించదు. మనకు ఎల్లప్పుడూ ఉన్నట్లుగానే యిప్పటికీ డబ్బు సంపాదించడమే జీవిత లక్ష్యంగా కల మనుషులు మన మధ్య ఉంటారు. అయితే అది మన ఆదర్శాన్నుంచి మనం దిగజారడమేనని మనం ఎల్లప్పుడూ గుర్తించాము. డబ్బు సంపాదన భగవంతుని సేవ - రెండూ సాధ్యం కావన్నది ఆర్థిక శాస్త్రం ఒప్పుకున్న సత్యం. ఏదో ఒక దాన్ని మనం ఎంచుకోవాలి పాశ్చాత్య దేశాలు నేడు భౌతిక వాదమనే పిశాచం కాళ్ళ క్రింద పడి నలిగి పోతున్నాయి. వారినైతికాభివృద్ధి ఒక గారడీ విద్యగా మారిపోయింది. వారు వారి అభివృద్ధిని పౌండ్లలోనే కొలుస్తారు. అమెరికా సంపద వారికి గీటురాయి అయింది. మనం అమెరికా మాదిరి సంపద సమకూర్చుకుందామని, కానీ దాని పద్ధతులను వదిలివేద్దామని మన వారు చెబుతూంటారు. అయితే అలాంటి

ప్రయత్నమేదైనా చేస్తే అది తప్పని సరిగా విఫలం చెందుతుందని చెప్పడానికి నేను సాహసిస్తున్నాను. తన్ను తాను ప్రేమించుకొన్న దానికంటే ఎక్కువగా దానగుణాన్ని ప్రదర్శించిన నాడు సంపదకు అధికారం ఆడంబరాలకు భయపడని నాడు బంగారం కంటే మిన్నగా నిజాన్ని పలికిన నాడు మాత్రమే మనది నిజమైన దైవ చింతన కలిగిన దేశమని నిరూపించుకోగలము. మన గృహాలను, రాజ ప్రసాదాలను, గుడిగోపురాలను సంపద లక్షణాలనుంచి పరిశుభ్రపరచి నైతిక విలువలతో వాటిని నింపిననాడు. మనం ఎలాంటి ప్రతికూల శక్తులనైనా ఎలాంటి ఆయుధ సహాయం అవసరం లేకుండానే ప్రతిఘటించవచ్చు. మొదట మనం భగవంతుని సామ్రాజ్యాన్ని ఆయన దయను కోరుకుందాం. తర్వాత మిగిలిన విషయాలన్నీ వీటికి తప్పని సరిగా జత కలుస్తాయి. ఇదీ నిజమైన అర్థశాస్త్రం. మీరూ, నేనూ మన నిత్య జీవితంలో వాటిని ఆచరించి వాటిని సంపద్వంతం గావిద్దాం

(మహాత్మాగాంధీ ఉపన్యాసాలు, మరియు రచనలు (4వ ఎడిషన్) పేజీలు 353-55)

★ ★ ★

నీవు ఎంత తక్కువ సంపదను కలిగి ఉంటే ఎన్ని తక్కువ కోర్కెలు కలిగి ఉంటే అంత మంచిగా ఉంటావు. దేనిలో మంచిగా ఉండేది? ఈ జీవితాన్ని ఆనందంగా సౌఖ్యంగా గడపడానికి గాదు. నీ సహోదరులకు వ్యక్తిగతమైన సేవ చేయడానికి. ఏదైతే సేవ చేయాలని నీవు మనసా వాచా కర్మణా కోరుకున్నావో, ఆ సేవ చేయడానికి.

(మహాత్మ వాల్యూమ్ 3, (1952) పే. 157.)

★ ★ ★

తన వేలాది కుటీర పరిశ్రమలను అభివృద్ధి గావించడం మిగతా ప్రపంచంతో శాంతియుతంగా జీవించడం ద్వారా ఒక సరళమైన అదే సమయంలో ఉన్నతమైన జీవనాన్ని గడిపేందుకు భారతదేశానికి వీలవుతుంది. అలాంటి స్వతంత్ర భారతదేశమే ఈ బాధామయ ప్రపంచం పట్ల తన బాధ్యతను నెరవేర్చగలదని నేను విశ్వసిస్తున్నాను. డబ్బే ప్రధానంగా అత్యంత వేగంగా గడిచే భౌతిక జీవనంలో ఉన్నతమైన ఆలోచనలకు అవకాశం

చిక్కదు. గౌరవప్రదంగా బ్రతకడం మనం నేర్చుకొన్నపుడే జీవితంలోని అన్ని ప్రార్థనలు నెరవేరుతాయి.

(హరిజన్ 1-9-46, పే 285)

★ ★ ★

తన రోజువారీ కోర్కెలను ఎపుడైతే అనేక రెట్లు పెంచుకోవాలని కోరుకుంటాడో అపుడే మనిషి ఉన్నతంగా ఆలోచించడు. సరళంగా జీవించడం అనే ఆదర్శాల నుంచి క్రిందకు దిగజారి పోతాడు. చరిత్రలో దీనికెన్నో సాక్ష్యాలున్నాయి. మనిషి సంతోషమెప్పుడూ ఆవ్యక్తి సంతృప్తిలో ఉంటుంది. ఎవరైతే అసంతృప్తవాదిగా మారతాడో ఆ వ్యక్తి దాన్ని ఆస్థిపాస్తులను కలిగి ఉన్నప్పటికీ అతను తన కోర్కెలకు బందీ అవుతాడు. కోర్కెలకు మించిన బానిసత్వం మరొకటి లేదు. మనిషి తనకుతానే వినాశకరమైన శత్రువూ మరియు అత్యున్నతమైన స్నేహితుడూ అవుతాడని అనేకమంది ప్రముఖులు అనేక సార్లు ఉద్ఘాటించారు. స్వేచ్ఛగా జీవించాలా లేక బానిసగా బ్రతకాలా అన్నది ఆవ్యక్తి చేతుల్లోనే ఉంటుంది. అదే విధంగా మనిషికి ఏది నిజమో సమాజానికి కూడా అదే నిజమవుతుంది.

(హరిజన్ 1-2-42, పే. 27)

తాము తుది లక్ష్యాలుగా నిర్ణయించుకొన్న ఈ భౌతిక కోర్కెలన్నీ ఈ భూమ్మీదే తీరినప్పటికీ అది మనుషులందరికీ సంతోషాన్ని గానీ, ప్రశాంతతను గానీ అందించదు.

(మహాత్మాగాంధీ - ది లాస్ట్ ఫేజ్, వాల్యూమ్ -2 (1958) పే. 139)

★ ★ ★

ఈ శరీరమున్నది సంపూర్ణంగా సేవ చేయడానికే తప్ప తప్పుడు పనులకు పాల్పడడానికి కాదు. సుఖభోగలాలసత మనిషి జీవితాన్ని నాశనం చేస్తుంది.

(హరిజన్ 24-2-46 పే. 19)

★ ★ ★

అధ్యాయము 38

గౌరవమైన శ్రమ : తిండికోసం శ్రమ

తన ఆహార సంపాదన కోసం పని చేసుకోవడానికి భగవంతుడు మనిషిని సృష్టించాడు. పనిలేని వాళ్లంతా దొంగలేనని కూడా భగవంతుడు అన్నాడు.

(యంగ్ ఇండియా, 13-10-21. పే. 325)

★ ★ ★

శారీరిక శ్రమ మూలంగా శరీరం బ్రతకగలిగి ఉండాలి. మేధోశ్రమ మేధోవికాసానికి తోడ్పడాలి. అందువల్ల శ్రమ విభజన అవసరమే. అయితే ఆ విభజన శారీరిక శ్రమ యొక్క వివిధ విభాగాలుగా ఉండాలి. మేధోశ్రమ ఒక వర్గానికి శారీరకశ్రమ మరొక వర్గానికి మాత్రమే పరిమితమయ్యే విభజన మాత్రం జరగకూడదు.

మహాత్మ వాల్యూమ్ 3 (1952) పే. 349)

★ ★ ★

చేతులతో శ్రమ చేయమని తద్వారా కలిగే గౌరవాన్ని అనుభవించమని మీరు ప్రజలకు ఉద్బోధించాలి.

(మహాత్మా వాల్యూమ్ 5, (1952) పే. 185)

★ ★ ★

ప్రతీ వ్యక్తి తాను చెమటోడ్చి జీవిస్తే ఈ భూమండలం ఒక స్వర్గ ధామమవుతుంది. ప్రత్యేక శక్తియుక్తులను ఉపయోగించడమనే ప్రశ్న చాలా అరుదుగా తలెత్తుతుంది. ప్రతీ వ్యక్తీ ఆహారం కోసం శారీరికంగా శ్రమించినపుడు కవులు, న్యాయవాదులు, వైద్యులు తదితరులు తమ నైపుణ్యాలను మానవసేవ కోసం ఉపయోగించడాన్ని తమ విధిగా భావిస్తారు. ఏ మాత్రం స్వార్థం లేకుండా వారు చేసే సేవనుంచి వచ్చే ప్రతిఫలం ఎంతో ఎక్కువగానూ, మంచిగానూ ఉంటుంది.

(మహాత్మ వాల్యూమ్ 6 (1953) పేజీ 389)

★ ★ ★

విశ్రాంతి ఒక స్థాయి వరకూ మంచిదేగాక అవసరంకూడా. చెమటోడ్చి సంపాదించిన దాన్ని తినేందుకు భగవంతుడు మనిషిని సృష్టించాడు. మన ఆహారంతో పాటుగా మన అవసరాలన్నీ మంత్రగాని టోపీలో నుంచి తయారు చేయగలమా అని నాకు భయంగా ఉంది.

(హరిజన్ 16-5-36, పే 111)

★ ★ ★

ఉదాహరణకి కొద్ది మంది కోటీశ్వరులు అమెరికానుంచి మన దగ్గరకు వచ్చి మనలను పనిచేయవద్దని మనకు కావలసిన ఆహారమంతా యిస్తామని వారు తమ దయాదాక్షిణ్యాలను మనపై చూపడానికి అనుమతించమని కోరితే వారి సానుభూతి ఆహ్వానాన్ని నేను నిర్ద్వందంగా తిరస్కరిస్తాను. ఆ ఆహ్వానం ప్రత్యేకించి మన ప్రాథమిక సూత్రాల వేళ్ళను పెకిలించేది కావడమే అందుకు కారణం.

(హరిజన్ 7-12-35, పే 341)

★ ★ ★

చిట్టచివరిది అయినా ముఖ్యమైనది. తన ఆహారాన్ని తానే శ్రమ చేసి సంపాయించికోవాలని ప్రకృతి మనకు నిర్దేశించిందని అనిపిస్తోంది. తన మేధాశక్తిని తన భౌతిక కోర్కెలను మరెన్నో రెట్లు పెంచుకోవడానికీ, ఆత్మను చూపే సౌకర్యాలు చుట్టూ అల్లుకోనివ్వడానికి గాకుండా ఈ సృష్టికర్త అభిమతమైన మానవ సేవ గావిస్తూ తద్వారా నిజంగా తనకు తాను సేవచేసుకోవడానికి ఉపయోగించాలని ప్రకృతి మనలను నిర్దేశిస్తున్నది.

(మహాత్మాగాంధీ సంకలనం వాల్యూమ్ 10, పే. 130)

★ ★ ★

ప్రతి ఒక్కరూ తన ఆహార సంపాదనకోసం కష్టించి పని చేస్తే మనందరికీ సరిపడా ఆహారమూ, విశ్రాంతి దొరుకుతాయి. అపుడుఅధిక జనాభాను గురించి, జబ్బులను గురించి, మనచూట్టు ఉండే ఈతిబాధలను గురించి విచారించాల్సిన అవసరమే ఉండదు. అలాంటి శ్రమ త్యాగానికి అత్యున్నత రూపమవుతుంది. మనుష్యులు తమ ఆలోచనల ద్వారా లేదా

చేతల ద్వారా అనేక యితర పనులు చేస్తుంటారు. కాని అవన్నీ సమిష్టి ప్రయోజనాన్ని ఆశించే ప్రేమ కృషిగా ఉండాలి. అపుడు పేదా గొప్ప ఎక్కువ తక్కువలు అంటుకొనేవారు అంటరాని వారు అనే తారతమ్యాలకు స్థానం ఉండదు. ఇది అందుకోలేని ఆదర్శం కావచ్చు. అంతమాత్రం చేత దానికోసం మనం చేసే కృషిని ఆపుకోవలసిన అవసరం లేదు. మన సిద్ధాంతమైన సర్వం త్యాగం చేయడమనే దాన్ని పాటించకుండానే మనరోజు వారీ ఆహారం కోసం, మనం మన శారీరిక శ్రమను ఉపయోగించ గలుగుతున్నాము. కాబట్టి ఈ ఆదర్శంవైపుగా మనం సుదూర ప్రయాణం కావించాల్సి ఉంది.

ఆ విధంగా మనం చేసినట్లయితే మనకోర్కెలు చాలా తక్కువగా ఉంటాయి. మన ఆహారం చాలా సరళంగా ఉంటుంది అపుడు మనం తినడానికి జీవించడం గాక జీవించడానికి తినాలి. ఈ వాదనను ఎవరైనా శంకించినట్లయితే వారి ఆహారం కోసం వారిని చెమటోడ్చమనండి. అపుడు తన శ్రమతో తయారైన వస్తువుల్ని చూసుకొని ఎలాంటి తృప్తి చెందుతాడో అతని ఆరోగ్యం ఎంత బాగుంటుందో తను యింత కాలం ఎంత పైపైన ఆలోచించాడో అర్థమవుతుంది.

మేధాశక్తి ద్వారా మనుషులు ఆహారాన్ని సంపాదించుకోలేరా? సంపాదించుకోలేరు. శరీరావసరాలను శరీరమే సమకూర్చాలి. మేధోపరమైన శక్తి కేవలం ఆత్మానందం కోసమే. అది ఎప్పుడూ ప్రతిఫలాన్ని ఆశించకూడదు ఆదర్శ రాజ్యంలో వైద్యులు, న్యాయవాదులు వంటి వారు సమాజ ప్రయోజనాల కోసమే పని చేస్తారు. తప్ప స్వప్రయోజనాల కోసం పని చేయరు. ఆహారం కోసం పని చేయడమనే నిబంధనకు కట్టుబడి ఉంటే అది వ్యవస్థ స్వభావంలో మౌనంగా విప్లవాత్మక మార్పుని తెస్తుంది. తన ఉనికికోసం పోరాటం చేయడంకన్నా పరస్పర సేవకోసం పోరాటం చేయడంపైనే మనిషి విజయం ఆధారపడి ఉంటుంది. రాక్షసన్యాయాన్ని మానవ న్యాయం ఆక్రమిస్తుంది.

(హరిజన్ 29-6-35, పే. 156)

నన్ను అపార్థం చేసుకోకండి. నేను మేధాశక్తిని తక్కువ చేసి చెప్పడంలేదు. కాని ప్రజలందరి సమిష్టి సంక్షేమాన్ని కోరి శ్రమశక్తిని ధార పోయడానికి పుట్టిన మన శారీరిక శక్తితో ఏ మేధాశక్తీ సమానంకాదు. తరుచుగా మేధాశక్తి శారీరక శ్రమకంటే విలువైనది కావచ్చు. కాని అది ఎప్పటికీ శారీరిక శ్రమకు ప్రత్యామ్నాయం కాలేదు. మనం తినే ఆహారధాన్యాల కంటే మేధావుల ఆహారం విలువైనదే గావచ్చుగాని ఈ ఆహార ధాన్యాలకు అది ప్రత్యామ్నాయం కాలేదు. అంతేగాక ఈ భూమ్మీద వస్తువులు లేకుండా మేధావుల సృష్టిని ఊహించడం కూడా సాధ్యం కాదు

(హరిజన్ 15-10-25 పే. 335)

★ ★ ★

తెలివైన శారీరిక శ్రమ ఏరోజునైనా సాంఘిక సేవకు ఉన్నత రూపమే అవుతుంది. శ్రమ సంఘసేవగా ఉండాలంటే దానికొక ప్రత్యేకమైన ఉద్దేశ్యం ఉండాలన్న కారణం చేతనే శ్రమ కు తెలివైన అనే విశేషణాన్ని జోడించడం జరిగింది. లేనట్లయితే ప్రతీ శ్రామికుడు తాను సంఘ సేవ చేస్తున్నానని చెప్పవచ్చు. అతనూ ఒక రకంగా చేస్తున్నట్లే. అయితే యిక్కడ దానికి మించిన అర్థంలో ఈ శ్రమను గురించి చెప్పడం జరిగింది. సమిష్టి ప్రయోజనం కోసం ఓ వ్యక్తి శ్రమిస్తే అది సమాజానికి ఉపయోగపడుతుంది. అపుడు ఆ శ్రమకు విలువ కలుగుతుంది. అందువల్ల అలాంటి ఆహారం కోసం చేసే శ్రమనుసంఘసేవనుంచి వేరు చేసి చూడలేము.

(హరిజన్ 1-6-35, పే. 125)

★ ★ ★

గ్రామాలకు తిరిగి రావడమంటే ఆహారశ్రమ విధిని స్వచ్ఛందంగా అంగీకరించడమే. "లక్షలాది మంది బాలలు గ్రామాల్లోనే నివసిస్తున్నారు. వారు అర్థాకలితోనే జీవిస్తున్నారు. అని ఒక విమర్శకుడు అంటాడు. ఇది పచ్చి నిజమని చెప్పక తప్పదు. అయితే వారిది స్వచ్ఛందమైన అంగీకారం కాదని మనకు తెలుసు. వారికి వీలు చిక్కితే శారీరిక శ్రమ నుంచి తప్పుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తారు. అవకాశముంటే దగ్గర్లోనే ఉన్న పట్టణానికి

వలస పోతారు. యజమానికి బలవంతపు విధేయత గలిగి ఉండడం బానిసత్వం అవుతుంది. కానీ స్వచ్ఛంద విధేయత కుమారుడు తండ్రికి యిచ్చే విధేయత వంటిది. అదే విధంగా శారీరిక శ్రమకు బలవంతపు విధేయత దారిద్ర్యానికి రోగాలకి అసంతృప్తికి దారి తీస్తుంది.అదిబానిసత్వమే. (శారీరక శ్రమకు) స్వచ్ఛంద విధేయత మనిషికి సంతోషాన్ని ఆరోగ్యాన్ని సమకూరుస్తుంది. ఆరొగ్యమే నిజమైన సంపద అంతే కాని బంగారము, వెండి ముక్కలు నిజమైన సంపదకాదు.

(హరిజన్ 29-6-35, పే. 156)

★ ★ ★

ఆరోగ్యంగా ఉండే మనిషి నిజాయితీతో కూడుకున్న ఏదో ఒక పని చేయకుండా అతనికి ఉచిత భోజనం పెట్టాలనే ఆలోచనను నా 'అహింస' సహించలేదు. నాకే అధికారం ఉండి ఉన్నట్లయితే ఉచితంగా ఆహారం పంచే ప్రతీ సదావర్తనను ఆపు చేయించే వాణ్ణే. అది జాతినికించ పరిచి బద్ధకాన్ని సోమరిపోతుతనాన్ని చివరికి నేరాలను కూడా పెంచుతుంది. అలాంటి దారితప్పిన దానం దేశానికి భౌతికమైన లేదా ఆధ్యాత్మికమైన ఎలాంటి సంపదను సమకూర్చక పోగా దాతకు తప్పుడు పేరు ప్రఖ్యాతులను కలిగిస్తుంది. అదే దాతలు కొన్నిసంస్థలు స్థాపించి వాటి ద్వారా ఆరోగ్యవంతులైన స్త్రీ పురుషులకు పని కల్పించి తద్వారా ఆహారాన్ని అందిస్తే ఎంత బాగుంటుంది? ఎంత తెలివైన పని అవుతుంది? చరఖాగాని లేదా ప్రత్తికి సంబంధించిన మరే పనైనా చాలామంచివృత్తి అని నా వ్యక్తిగత అభిప్రాయం. ఒక వేళ వారిదగ్గర అది లేకపోతే మరే పనైనా వారు చేయవచ్చు. పని చేయకపోతే తిండి లేదు. అనునదేపాటించవలసిన నియమం.

(యంగ్ ఇండియా 13-8-25, పే. 282)

★ ★ ★

యాచకత్వాన్ని ప్రోత్సహించడం తప్పని నేను భావిస్తాను. అయినా ఏ యాచకునికయినా పనిని ఆహారాన్ని కల్పించకుండా నేను అతణ్ణి వెనక్కు పంపించను. అతను పని చేయక పోతే ఆహారం తీసుకోకుండా వెళ్ళాల్సిందే.

ఎవరైతే శారీరికంగా పనిచేయలేని స్థితిలో ఉంటారో వారిని ప్రభుత్వమే ఆదుకోవాలి. అయితే న్యాయమైన అంధత్వం లేదా తెచ్చి పెట్టుకున్న అంధత్వం పేరుతో చాలా మోసాలు జరుగుతున్నాయి. అనేక మంది అంధులు అక్రమ సంపాదనతో ధనవంతులయ్యారు. ఇలాంటి దుర్బోధనలను వారికి కల్గించడంకంటే వారిని ఏదైనా అనాధాశ్రమానికి తరలించడం మంచిది.

(హరిజన్ 11-5-35 పే. 99)

★ ★ ★

అధ్యాయము 39

స్వదేశీ

ఎక్కడో సుదూర ప్రాంతాల్లో ఉన్న సేవలను గాకుండా తన చుట్టు ప్రక్కల ఉండే సేవలను ఉపయోగించుకొనేలా మనలను నియంత్రించే స్ఫూర్తే "స్వదేశీ". అందువల్ల మతానికి సంబంధించినంతవరకు పై నియమాన్ని పాటించాలంటే నేను నా వంశ పారంపర్యమైన మతానికి కట్టుబడి ఉండాల్సిందే. అంటే నా దగ్గర చుట్టుప్రక్కల ఉన్న మత వాతావరణాన్ని ఉపయోగించడమన్న మాట. అది లోప భూయిష్టమైనదని నేను గమనిస్తే ఆలోపాలను సరిచేయడం ద్వారా దాన్ని మరింత పటిష్టం గావించే సేవ నేను చేయాలి.

రాజకీయాలకు సంబంధించినంతవరకు నేను దేశవాళీ సంస్థలను ఉపయోగించుకుంటూ వాటిలో బయటపడ్డ దోషాలను సరిదిద్దే సేవ చేయాలి. ఆర్థిక శాస్త్రంలో అయితే నా దగ్గరి, చుట్టు ప్రక్కల వాళ్ల తయారు చేసిన వస్తువులను వాడుకుంటూ అవసరమైన చోటల్లా వాటిని మరింత సంపూర్ణంగానూ సమర్థవంతంగానూ తీర్చి దిద్దడం నా కర్తవ్యం. ఈ విధమైన స్వదేశీని అమలు పరచగలిగితే అది మనకు సుఖసంతోషాలను అందించి తీరుతుంది. ఆర్థిక మరియు పారిశ్రామిక జీవనంలో ఈ స్వదేశీ నుంచి వినాశనకరమైన రీతిలో వేరు పడడమే మన ప్రజానీకంలోని ఈ కటిక

దారిద్ర్యానికి కారణం. ఏ వాణిజ్య వస్తువునూ బయటినుంచి భారతదేశంలోనికి తీసుకురానట్లయితే ఈ రోజు భారతదేశంలో పాలూ తేనె ప్రవహిస్తుండేవి. అయితే అది జరగలేదు. మనమూ మరియు ఆంగ్లేయులు దురాశ పరులంగా ఉండే వాళ్ళము. భారతదేశము మరియు ఇంగ్లాండు మధ్య సంబంధం స్పష్టంగా తప్పుడు దృక్కోణంతో ఏర్పడింది.

స్వదేశీ సిద్ధాంతాన్ని మనం పాటించినట్లయితే మన చుట్టు ప్రక్కల మన అవసరాలను తీర్చగలిగిన వారు ఎవరున్నారో గుర్తించి, వారికి మన అవసరాలు ఏ విధంగా తీర్చాలో తెలియకపోతే తెలియపర్చడం మన విధి. అప్పుడు భారత దేశంలోని ప్రతీ గ్రామం స్వయం సంపదను కలిగి ఉండి, కేవలం తన వద్ద లభ్యం కాని వస్తువులనే యితర గ్రామం నుంచి తెచ్చుకొనే ప్రయత్నం చేస్తుంది. ఇదంతా అర్ధరహితంగా కన్పించవచ్చు. భారతదేశమే ఒక అర్ధరహిత దేశం. స్వచ్ఛమైన మంచినీరు త్రాగడానికి యిస్తుంటే యిచ్చేవాడు ముస్లిం అని దాహమవుతున్న గొంతును కోసుకోవడం మూర్ఖత్వం కాక మరేమవుతుంది? వేలాది మంది హిందువులు ముస్లింల యిళ్ళలో నీళ్ళు త్రాగడం కంటే మరణించడానికే సిద్ధపడతారు. భారతదేశంలో తయారైన బట్టనే ధరించాలని ఈ దేశంలో పండిన పంటనే తినాలని తన మతం ఆదేశిస్తుందని వీరు నమ్మితే యిక యితర వస్త్రాలనుగాని ఆహారాన్ని గాని ఉపయోగించకుండా ఉండడానికి కూడా ఈ అర్ధరహితమైన మనుషులు సిద్ధపడతారు.

ఆర్థికరంగంలో భారతదేశంలో స్వదేశీని ఆచరించడం సాధ్యంకాదని కొందరు తరచుగా చెబుతుంటారు. ఇలాంటి అభ్యంతరాలు లేవనెత్తేవారు స్వదేశీని జీవితంలో అంతర్భాగంగా పరిగణించరు. వారికి అదొక దేశభక్తి కొరకు చేసే ప్రయత్నమే తప్ప దాన్ని ఆచరించడం వలన తమకేదైనా నష్టం జరుగుతుందంటే దాన్ని పాటించడానికి సిద్ధపడరు. వ్యక్తుల భౌతిక సుఖాలకు కలిగే కష్టాలను ఏ మాత్రం పట్టించుకోకుండా ముందుకు సాగే మతక్రమశిక్షణే స్వదేశీ అని నిర్వచించవచ్చు. ఈ రోజు తాను అవసరాలుగా భావిస్తున్న కొన్ని వందలాది వస్తువులు లేకుండానే జీవించడానికి స్వదేశీవాది అలవాటు పడాలి.

స్వదేశీ సిద్ధాంతం మాత్రమే ప్రేమ అభిమానాలను ఎల్లకాలం కొనసాగించుతుంది. నా కుటుంబాన్నే నేను పోషించుకోలేనప్పుడు భారతదేశం మొత్తానికి సేవచేయగలనని భావించడం దుస్సాహసమే అవుతుంది. కుటుంబంపై శ్రద్ధ పెంచి తద్వారా జాతికి సేవచేయడం మంచిది. అదే ప్రేమ. అదే గౌరవం. ఆ ఆశయమే పనియొక్క నాణ్యతను పెంచుతుంది. ఇతరులకు ఎలాంటి యిబ్బందులు కలిగించైనా నా కుటుంబాన్ని నేను పోషించవచ్చు. ఉదాహరణకి ప్రజల దగ్గరనుంచి డబ్బులు గుంజే ఉద్యోగాన్ని ఏదైనా నేను చేయవచ్చు. ఆ విధంగానేను ధనవంతుడనై నా కుటుంబం యొక్క అక్రమమైన కోర్కెలను తీర్చవచ్చు. ఇక్కడ నేను కుటుంబానికి గాని, రాజ్యానికి గాని సేవ చేస్తున్నది ఏమీ లేదు. నాకోసం, నాపై ఆధారపడిన వారి కోసం, మా జీవన భృతి సంపాదనకీ దేవుడు నాకు ఈ కాళ్ళు చేతులు యిచ్చాడని నేను అనుకోవచ్చు. అపుడు నేను ప్రత్యక్షంగా ప్రభావితం చేయగల వారి జీవితాన్ని మరియు నా జీవితాన్ని సరళతరం గావించుకోవచ్చు. ఇక్కడ ఇతరులు ఎవ్వరికీ హాని కలుగకుండా నా కుటుంబానికి సేవ చేస్తూ ఉండవచ్చు. ప్రతి ఒక్కరూ ఈ విధమైన జీవనాన్ని గడిపితే మనకు ఒక ఆదర్శ రాజ్యం ఏర్పడుతుంది. అందరూ ఒకేసారి ఆ స్థాయికి చేరుకోలేరు. కానీ ఈ సత్యాన్ని అర్థం చేసుకొని ఆచరణలో పెట్టే అలాంటి సుదినం వస్తుందని ఆశించవచ్చు. దాని రాకను మరింత వేగవంతం చేయవచ్చు.

(మహాత్మాగాంధీ ఉపన్యాసాలు మరియు రచనలు (4వ ముద్రణ) పేజీలు 336-44)

దాన్నొక ఉత్సవ విగ్రహంగా మారిస్తే ఇతర అనేక మంచి పనుల మాదిరిగానే స్వదేశీకూడా అంతమవుతుంది. ఆ ప్రమాదం నుంచి స్వదేశీని కాపాడుకోగలగాలి. కేవలం విదేశీయులైనందుకే విదేశీ తయారీ దారులను తిరస్కరించి, తన దేశానికి సరిపడని వస్తువుల తయారీ కోసం సమయాన్ని ధనాన్ని దుర్వినియోగం చేయడం స్వదేశీ స్ఫూర్తికే విరుద్ధం. నిజమైన స్వదేశీ వాదికి విదేశీయుల పట్ల ఎలాంటి ద్వేషమూ ఉండదు. అతనికి ఈ భూమ్మీద ఉన్న ఏ ఒక్కరి పట్ల కూడా ఎలాంటి ద్వేషభావమూ ఉండదు. స్వదేశీ

సిద్ధాంతం ద్వేషానికి ప్రతిరూపం కాదు. అది పవిత్రమైన అహింస అంటే ప్రేమలోంచి పుట్టిన నిస్వార్థసేవా సిద్ధాంతం.

(యరవాడ మందిర్ నుంచి (1957) పే. 66)

★ ★ ★

అధ్యాయము - 40

ఆర్థిక సమానత్వము

అందరికీ సమానావకాశాలు ఉండాలి. అవకాశం లభిస్తే ప్రతి మనిషికీ అధ్యాత్మిక భావన పెరిగే అవకాశం సమంగా ఉంటుంది.

(హరిజన్, 17-11-'46, పే. 404)

★ ★ ★

ఒకరిని మించి మరొకరు ధనవంతులు లేని కాలమెప్పుడు వస్తుందో నేను చెప్పలేను. కానీ పేదవారిని బలి చేసి మరింత బలవంతులు కావడానికి ఇష్టపడని ధనికులు, ధనికులను చూసి ఈర్ష్యపడని సమాజం ఏర్పడుతుందని మాత్రం చెప్పగలను. అత్యంత ఉన్నత ప్రపంచంలో కూడా అసమానతలను తొలగించడంలో మనం విఫలమయ్యాము. అయితే కనీసం అసూయ, ద్వేషాలనైనా మనం దూరం చేయగలం. చేయాలి కూడా. పేదా గొప్ప మనుషులు ఎంతో స్నేహ పూర్వకంగా ఉండే సంఘటనలు కోకొల్లలుగా ఉన్నాయి. అలాంటి సంఘటనలను మనం మరిన్నో రెట్లు పెంచాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 7-10-'26, పే. 348)

★ ★ ★

నిర్జీవమైన ఐక్యత మీద నాకు నమ్మకం లేదు. మనుషులంతా సమానంగా స్వేచ్ఛగా పుట్టారు అనే సిద్ధాంతం ప్రకృతి న్యాయం ప్రకారం చూస్తే అది అన్ని వేళలా నిజం కాదు. ఉదాహరణకి మనుషులందరూ ఒకే తెలివి తేటలతో పుట్టడం లేదు. అయితే ఈ ఎక్కువ తెలివి తేటలు గలవారు తమ పరిజ్ఞానాన్ని ఇతరులను దెబ్బగొట్టి తమ స్వప్రయోజనాలను పెంపొందించుకోవడం కోసం గాక, తమకంటే తక్కువ పరిజ్ఞానమున్న వారి

కోసం ఉపయోగించినపుడు ఈ సమానత్వ సిద్ధాంతం వాస్తవరూపం దాల్చుతుంది.

(హరిజన్, 6-10-'46, పే 338)

★ ★ ★

ఆర్థిక సమానత్వం అంటే ప్రపంచంలోని వస్తువులని ప్రజలందరూ సమానంగా పంచుకోవాలని అర్థం కాదు. కాకపోతే, ప్రతి ఒక్కరికీ తలదాచుకోవడానికి ఇల్లు, తింటానికి సరిపడా సమతుల్య ఆహారము, కట్టుకోవడానికి ఇంత ఖద్దరు బట్ట ఉండాలని దాని అర్థమని చెప్పగలము. నేడున్న క్రూరమైన అసమానత్వాన్ని అహింసాయుత పద్ధతుల్లో నిర్మూలించుకోవాలని కూడా దాని అర్థం.

(హరిజన్, 18-8-'40 పే 253)

★ ★ ★

ప్రతి ఒక్కరూ అక్షరాలా ఒకే మొత్తాన్ని కలిగి ఉండాలనేదే ఆర్థిక సమానత్వమని నా ఉద్దేశ్యం కాదు. ప్రతి ఒక్కరికీ తన అవసరాలకు సరిపడినంతగా ఉండాలన్నదే దాని అర్థం. చీమకంటే ఏనుగు ఆహారం వేయిరెట్లు ఎక్కువ కావచ్చు, దానర్థం అక్కడ అసమానత్వం ఉన్నట్లు కాదు. అందువల్ల ఆర్థిక సమానత్వం అంటే "తన అవసరాలకు సరిపడినంతగా" అని నిజమైన అర్థం. అదీ మార్క్స్ నిర్వచనం. భార్య, నలుగురు పిల్లలు ఉన్న వ్యక్తి అడిగినంతగా, ఒకే వ్యక్తి కూడా అడిగితే అది ఆర్థిక సమానత్వ సిద్ధాంతాన్ని ఉల్లంఘించడమే అవుతుంది.

కులీన వర్గానికీ, సామాన్యులకి, అదే విధంగా రాజులకు, బిచ్చగాళ్లకు మధ్య కళ్లకు కట్టినట్లు కనిపిస్తున్న తేడాలను కులీనులకు, రాజులకు ఎక్కువ అవసరమనే వాదనతో కప్పిపుచ్చటానికి ఎవ్వరూ ప్రయత్నించలేదు. అది నా వాదనలను వక్రీకరించడమే అవుతుంది. ధనికులు - పేదల మధ్య తేడాలు నేడు బాధాకరంగా గోచరిస్తున్నాయి. గ్రామీణ పేదలను విదేశీ ప్రభుత్వంతో పాటు దేశీయులైన పట్టణ వాసులు కూడా దోచుకుంటున్నారు. ఆ గ్రామీణులు ఆహారాన్ని పండించి పస్తులుంటున్నారు. వారు పాలు ఉత్పత్తి చేస్తారు. కానీ వారి పిల్లలకు త్రాగడానికి పాలు ఉండవు. ఇది అన్యాయం. ప్రతి ఒక్కరికీ సమతుల్య ఆహారం, నివసించడానికి ఒక మంచి గృహం,

ప్రతి వారి పిల్లలకు మంచి విద్య, ఆరోగ్య సహాయం తప్పనిసరిగా అందాలి. నా దృష్టిలో ఆర్థిక సమానత్వం అంటే అదీ. తక్షణావసరాలకు మించిన సౌఖ్యాలను నేనేమీ నిషేధించాలని అనుకోవడం లేదు. అయితే ఆ సౌకర్యాలు పేదవాని కనీసావసరాలు తీరిన తర్వాతే రావాలి. మొదటి అవసరాలు మొదటిగా తీరాలి.

(హరిజన్, 31-3-'46, పే. 63)

★ ★ ★

నీ శక్తియుక్తుల్ని పౌండ్లుగా మార్చుకొనే బదులు ఈ దేశ సేవకి ఉపయోగించు. నీవు వైద్యుడివైతే, నీ వైద్య పరిజ్ఞానమంతా ఉపయోగించడానికి భారతదేశంలో కావలసినన్ని జబ్బులు ఉన్నాయి. నీవు న్యాయవాదివి అయితే భారతదేశంలో కావలసినన్ని విభేదాలు, జగడాలు ఉన్నాయి. మరిన్ని సమస్యలకు దారి తీయకముందే ఆ జగడాలను రూపుమాపి, ఆ వ్యాజ్యాలను ఆపుచేయవచ్చు. నీవు ఒక ఇంజనీరు అయితే శుభ్రమైన గాలి, ఆరోగ్యం ఉండేలా మన ప్రజల ఆదాయాలకనుగుణంగా మంచి ఇళ్లను కట్టించు. నీవు నేర్చుకొన్న దేన్నయినా నిరుపయోగంగా ఉంచాల్సిన పనిలేదు. (గాంధీ గారిని ఒక చార్టెడ్ ఎకౌంటెంట్ మిత్రుడు ప్రశ్నించినపుడు ఆయన ఈ విధంగా చెపుతున్నారు.) కాంగ్రెస్ మరియు దాని అనుబంధ సంఘాల లెక్కలను ఆడిట్ చేయడానికి అకౌంటెంట్ల అవసరం ఎంతగానో ఉన్నది. భారతదేశానికి రా! నీకు కావలసినంత పని ఇస్తాను. అదే విధంగా ఈ దేశంలోని లక్షలాది మంది ప్రజలకంటే ఎక్కువ ఆదాయం ఉండే విధంగా రోజూ నాలుగు అణాల వేతనం ఇస్తాను.

(యంగ్ ఇండియా, 5-11-'31 పే. 384)

★ ★ ★

నా ఆదర్శం ప్రతి ఒక్కరికీ సమానంగా పంచడం, కానీ నేను చూసినంత వరకూ అది సాధ్యమయ్యేలా కనిపించడం లేదు. అందుకే నేను న్యాయమైన పంపిణీ కోసం కృషి చేస్తున్నాను.

(యంగ్ ఇండియా. 17-3-'27, పే. 86)

★ ★ ★

ప్రతీ మనిషి ఏ మాత్రం ఎక్కువ లేకుండా తన అవసరాలకు సరిపడా మాత్రమే సంపదను కలిగి ఉండడమే సమాన పంపిణీ అనే దాని నిజమైన అర్థం. ఉదాహరణకి ఒక వ్యక్తికి జీర్ణం తక్కువగా ఉండి తను తినడానికి రొట్టె కోసం పావు కేజీ పిండి సరిపోతే, మరొకరికి కేజీ పిండి అవసరమైతే, వారిద్దరూ ఆ అవసరాన్ని తీర్చుకోగలిగి ఉండాలి. ఈ ఆదర్శాన్ని ఆచరణలో పెట్టడానికి ఈ సాంఘిక వ్యవస్థ మొత్తాన్ని పునర్నిర్మించాలి. అహింస మీద ఆధారపడిన వ్యవస్థ మరే ఆదర్శాన్ని పాటించలేదు. మనం మన లక్ష్యాన్ని సాధించలేకపోవచ్చు. కాని ఎల్లప్పుడూ మనం దాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని దాన్ని చేరుకోవడానికి నిరంతరం కృషి చేయాలి. మన లక్ష్యాన్ని మనం అందుకో గలిగినంత వరకూ మనకు సంతోషం, సంతృప్తి కలుగుతుంటాయి. కనీసం ఆ మేరకు శాంతియుత సమాజ స్థాపన కోసం మనవంతు కృషి మనం చేసిన వారమవుతాము.

(హరిజన్, 25-8'40, పే. 260)

★ ★ ★

అధ్యాయము 41

ఆర్థిక వికేంద్రీకరణ

భారతదేశం శాంతి యుత పద్ధతుల ఆధారంగా ముందుకు సాగాలంటే అది అనేక విషయాల్లో వికేంద్రీకరణ సాధించాలి. అమలు చేయడానికి సరైన శక్తి లేకుండా కేంద్రీకరణ నిలబడదు. తీసుకెళ్ళడానికి ఏమీ లేని చిన్ని గృహాలకు ఎలాంటి పోలీసు రక్షణ అవసరం లేదు. ధనికులు తమ యిళ్ళను బందిపోటుల బారి నుంచి కాపాడు కోవడానికి బలమైన సాయుధులు ఉండాలి. అలాగే పెద్ద పెద్ద పరిశ్రమలు కూడా. గ్రామీణ భారతదేశం కంటే ఎంతో సైనిక శక్తి గలిగిన పట్టణ భారతదేశానికి విదేశాల బెడద ఎక్కువగా ఉంటుంది.

(హరిజన్, 30-12-39, పే. 391)

★ ★ ★

పారిశ్రామిక నాగరికత మీద నీవు అహింస నిర్మించలేవు. కాని స్వయం సమృద్ధితో కూడిన గ్రామాల్లో అది సాధ్యమవుతుంది. దోపిడీయే హింసకు మూలం. నేను వీక్షించే గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థలో దోపిడీకి స్థానమే లేదు.

(హరిజన్ 4-11-39, పే. 331)

★ ★ ★

ప్రణాళిక యొక్క ఉన్నత దశ కేంద్రీకరణే అనే అభిప్రాయంతో నేను విబేధిస్తున్నాను. వికేంద్రీకరణే ప్రణాళికీకరణకు మరియు వికేంద్రీకరణకు ఎందుకు దారి తీయకూడదు?

(ది హిందూ, 28-6-46)

★ ★ ★

నైతిక మేధోపరమయిన అభివృద్ధితో పాటు మానవ సంతృప్తిని సాధించాలని మాత్రమే నేను ఆశిస్తున్నాను. నేను నైతికమనే విశేషణను ఆధ్యాత్మిక మనే దానికి పర్యాయపదంగా ఉపయోగిస్తున్నాను. ఈ చివరి దశను మనం వికేంద్రీకరణ ద్వారానే సాధించగలము. కేంద్రీకరణను ఒక విధానంగా చూసినపుడు దానికి శాంతియుత సామాజిక వ్యవస్థ పొసగదు.

(హరిజన్, 18-1-42 పే. 5)

★ ★ ★

అధ్యాయము 42

గ్రామ సమాజాలు

అహింసాయుత సమాజంలో ప్రజలు సమూహాలుగా గ్రామాలలో నివసిస్తూ ఉంటారు. అక్కడ ప్రచలితమైన గౌరవనీయమైన జీవనానికి స్వచ్ఛంద సహాయం ఒక షరతుగా ఉంటుంది. హింసను హింసతోనే ఎదుర్కొవాలని ఆలోచించే సమాజం ప్రమాదకరమైన జీవితాన్ని గడుపుతుంది, లేదా రక్షణ కోసం పెద్ద పెద్ద ఆయుధ గిడ్డంగులను, మహానగరాలను నిర్మించుకోవలసి ఉంటుంది. నేడు ఐరోపాలో ఉన్న పరిస్థితిని గమనిస్తే దాని నగరాలు, పెద్ద పెద్ద పరిశ్రమలు విపరీతమైన ఆయుధ సామగ్రి

కలిగిఉన్నాయి. ఒక దాన్ని వదిలి మరొకటి ఉండడం అసాధ్యమని ఊహించడం అహేతుకమేమీ కాదు.

(హరిజన్ 13-1-40 పేజీలు 410-11)

★ ★ ★

భారతదేశానికి నిజమైన స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించాలంటే అదే విధంగా భారత దేశం ద్వారా ప్రపంచానికి నిజమైన స్వాతంత్ర్యం రావాలంటే యిపుడు కాకపోతే తర్వాత రోజుల్లోనైనా ప్రజలు పట్టణాల్లో గాక గ్రామాల్లో రాజప్రసాదాల్లో గాక గుడిసెల్లో జీవించాలనే వాస్తవాన్ని గుర్తించాల్సి ఉంటుందని నేను నమ్ముతున్నాను. పట్టణాల్లోనూ, రాజభవనాల్లోనూ నివసించే కోట్లాది ప్రజలు ఎప్పుడూ శాంతియుత జీవనాన్ని గడపలేరు. అపుడు వారికి హింసకు పాల్పడడం అబద్ధాలాడడం తప్ప వారికి మరో మార్గం లేదు. సత్యం, అహింస లేనట్లయితే సమాజం వినాశనం గాక తప్పదని నేను చెబుతున్నాను. ఈ సత్యం, అహింసలను గ్రామీణ జీవితంలోని సరళత్వం ద్వారానే సాధించగలం. ఈ సరళత్వాన్ని చరఖాలోనూ చరఖా ప్రతిబింబించే వస్తువుల్లోనూ ఎక్కువగా ఉంటుంది. ప్రపంచం తప్పుడు మార్గంలో పయనిస్తుందని నేనుభయపడనవసరం లేదు. జ్వాలచుట్టూ తిరుగుతూ నాట్యమాడే చిమ్మట పురుగు చివరికి ఆ జ్వాలలో కాలిపోయినట్లు భారతదేశం కూడా అదే మార్గంలో ప్రయాణించవచ్చు. అయితే నా చివరి శ్వాస వరకూ భారతదేశాన్ని తద్వారా ప్ర౼ంచాన్ని రక్షించేందుకు కృషి చేయడం నా విద్యుక్త ధర్మం.

(పాః ఛత్తరాల కట్ట (1958) పేజీలు 506-07)

★ ★ ★

గ్రామీణ స్వరాజ్యమంటే నా దృష్టిలో తన విస్తృతమైన కోర్కెలను తీర్చుకోవడం తన చుట్టు ప్రక్కల గ్రామాలతో సంబంధం వున్నా స్వతంత్రంగా వ్యవహరిస్తూ, అదే సమయంలో ఎక్కడ పరస్పర సహాయం అవసరమో అక్కడ యిచ్చి పుచ్చుకుంటూ గడిపే సంపూర్ణ సర్వసత్తాక రాజ్యం. అందు వల్ల ప్రతి గ్రామం యొక్క తక్షణ కర్తవ్యం తనకు అవసరమైన ఆహారం కోసం తన బట్టకోసం పంటను ప్రత్తిని తానే ఉత్పత్తి చేసుకోవడం కావాలి.

పశువులకు కొట్టాలు, పిల్లలకు యువకులకు ఆటస్థలాలు విహారస్థలాలు ఉండాలి. తదనంతరం కూడా యింకా ఎక్కువగా స్థలం ఉంటే అపుడు ఉపయోగపడే వాణిజ్య పంటలు పండించాలి. అయితే గంజాయి, పొగాకు ఓపియం వంటి పంటలను పండించకూడదు. ఆ గ్రామమే ఒక గ్రామ నాటక శాలను, పాఠశాలను మరియు ఒక ప్రజాభవనాన్ని నిర్వహించాలి. పరిశుభ్రమైన నీటిని సరఫరా చేయడానికి తన స్వంత నీటి వ్యవస్థ ఉండాలి. దీన్ని బావులు, ట్యాంకులను నియంత్రించడం ద్వారా సాధించవచ్చు. ప్రాథమిక విద్య తుదిస్థాయి వరకు విద్యను తప్పనిసరిగా గరపాలి. సాధ్యమయినంత వరకు ప్రతీ కార్యక్రమం కోపరేటివ్ పద్ధతి ద్వారా జరగాలి. ఈ రోజు మనం చూస్తున్నట్లు అంటరాని తనం వంటి కులాల ప్రసక్తే ఉండకూడదు. సహాయ నిరాకరణ మరియు సత్యాగ్రహమనేవి ఆగ్రామం యొక్క అహింసాయుధాలుగా ఉంటాయి. గ్రామం నిర్వహించే ఒక పుస్తకం ద్వారా వంతులవారీగా నియమించబడే గార్డులు గ్రామానికి కాపలా కాస్తారు. ఐదుగురు వ్యక్తులతో కూడిన పంచాయతీ ద్వారా గ్రామ పాలనను నిర్వహించాలి. ఈ పంచాయితీని కొన్ని కనీసార్హతలు కలిగిన స్త్రీ, పురుషులందరూ కలిసి సంవత్సరానికొకసారి ఎన్నుకోవాలి. ఈ పంచాయితీకి అవసరమైన అన్ని అధికారాలు ఉంటాయి. నిజమైన అర్థంలో శిక్షలంటూ ఏమీ ఉండవు కాబట్టి ఈపంచాయితీలో శాసన వ్యవస్థ న్యాయ వ్యవస్థ మరియు కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థ కలిసి పాలన చేస్తాయి.గ్రామాల నుంచి శిస్తులు వసూలు చేయడమే లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ప్రస్తుత ప్రభుత్వ సహాయం కూడా లేకుండానే ఏ గ్రామమైనా ఆ విధమైన సర్వసత్తాక రాజ్యంగా నేడు కూడా ఉండగలదు. తన చుట్టు పట్ల గ్రామాల తోనూ కేంద్రంతోనూ సంబంధాలు ఎలా ఉండాలనే విషయాన్ని నేనిక్కడ పరిశీలించలేదు. గ్రామీణ ప్రభుత్వాన్ని రేఖా మాత్రంగా స్పృశించడమే నా ఉద్దేశ్యం. వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛపై ఆధారపడ్డ సంపూర్ణ ప్రజాస్వామ్యం యిక్కడ ఉంటుంది. వ్యక్తి తన నవ ప్రభుత్వానికి రూపశిల్పి. అహింసయే చట్టం అతణ్ణి, అతని ప్రభుత్వాన్ని పాలిస్తుంది. అతనూ మరియు అతని గ్రామం కలిసి ఈ ప్రపంచాన్నే ఎదిరించగలిగే స్థితిలో ఉంటారు. తన మరియు తన గ్రామం గౌరవం కోసం ప్రాణ త్యాగం చేయడానికైనా ఆ గ్రామీణుడు సిద్ధంగా ఉంటాడు.

ఇక్కడ గీచిన ఈ చిత్రంలో అసాధ్యమయినదేదీ లేదు. ఇలాంటి గ్రామాన్ని నిర్మించడం ఒక జీవిత కాలంలో చేసే పనే కావచ్చు. నిజమైన ప్రజాస్వామ్యాన్ని గ్రామీణ జీవితాన్ని యిష్టపడే ఏ వ్యక్తి అయినా ఓ గ్రామాన్ని తీసుకొని అదే అతని ప్రపంచంగా ఏకైక ధ్యేయంగా భావించి పని చేస్తే అతను బ్రహ్మాండమైన ఫలితాలు చూపగలడు. అతను ఒక పారిశుధ్య కార్మికుడుగా, ఒక నేతవానిగా ఒక కాపలాదారునిగా ఒక వైద్యునిగా, ఒక పాఠశాల ఉపాధ్యాయునిగా అన్నింటిలోనూ ఒకనిగా పని చేయవచ్చు. ఎవ్వరూ తన దగ్గరకు రాకపోతే గ్రామాన్ని పారిశుధ్య పరచడంతోనూ, నేతపని చేయడంతోనే అతను సంతృప్తి పడగలడు.

(హరిజన్ 26-7-42 పే. 238)

★ ★ ★

నా గ్రామంలో మనుషులు తెలివిగల వారై ఉంటారు. పశువుల్లాగా వారు చీకటిలోనూ, అపరిశుభ్రంగానూ జీవించరు. స్త్రీపురుషులు స్వేచ్ఛగా ఉండి, ప్రపంచంలో ఏ ఒక్కరికి వ్యతిరేకంగానైనా తన అభిప్రాయాలను స్పష్టంగా ప్రకటించరు. ప్లేగు, కలరా, తట్టు వ్యాధులేమీ ఉండవు. ఏ ఒక్కరూ సోమరిపోతులుగా ఉండరు. ఏ ఒక్కరూ సౌకర్యాలతో తులతూగరు. ప్రతి ఒక్కరూ తన వంతు శ్రమ చేయాల్సి ఉంటుంది. రైళ్ళు, తంతి తపాలా వంటి వాటిని ఊహించే అవకాశం కూడా ఉంటుంది.

(పాత ఉత్తరాల కట్ట (1958), పేజీలు 505-06)

★ ★ ★

అధ్యాయము 43

స్వయం సమృద్ధి

ఒంటరిగా జీవించడానికి మనిషి జన్మించలేదు. మనిషి ముఖ్యంగా స్వతంత్రంగా జీవనం గడుపుతూ యిరుగుపొరుగులకు చేదోడు వాదోడుగా ఉంటూ జీవించే సంఘజీవి. ఏ ఒక్కరూ కూడా మరొకని భుజాలపైకి ఎక్కలేరు. ఎక్కే ప్రయత్నం కూడా చేయకూడదు. ఆ విధమైన జీవితం కోసం పని చేయడానికి ప్రయత్నిస్తే సామాజిక పొందిక ఎల్లప్పుడూ ఒక గ్రామంగా

ఉండాలని లేదా కొద్దిమంది వ్యక్తుల సమూహంగా ఉండాలనే ముగింపుకు వస్తాము. ఆ గ్రామం లేదా సమూహం. స్వయం సమృద్ధిని గలిగి పరస్పర సహాయం చేసుకొంటూ చేదోడు వాదోడుగా ఒక యూనిట్‌గా మసలుతుంది.

(మహాత్మాగాంధీ - చివరి దశ, సంపుటి 2 (1958) పే. 548.)

★ ★ ★

మరొకరకంగా చెప్పాలంటే, పట్టణవాసుల మధ్య గ్రామీణుల మధ్య ఆహారము, త్రాగేనీరు, కట్టేబట్ట మరియు యితర జీవితావసరాల ప్రమాణంలో సమానత్వం ఉండాలి. నేడు ఈ విధమైన సమానత్వాన్ని సాధించడానికి ప్రజలు తమ అవసరాలైన బట్టలు ఆహారధాన్యాలు యిల్లు నీరు వంటి వాటిని వారే సమకూర్చుకోగలగాలి

(మహాత్మాగాంధీ - చివరిదశ సంపుటి 2 (1958) పే. 547)

★ ★ ★

నేనూహించే స్వరూపంలో సత్యము అహింస పునాదులుగా ఉంటాయి. సమాజానికి భారం కాకుండా తనను తానే పోషించుకో గలగడం మన ప్రథమ కర్తవ్యం. ఈ కోణంలోంచి చూసినపుడు స్వయం సమృద్ధి అనేదే ఓ రకమైన సేవ అవుతుంది. మనం స్వయంసమృద్ధి సాధించిన తర్వాత మిగిలే సమయాన్ని యితరుల సేవకి కేటాయించవచ్చు. అందరూ స్వయం సంపన్నులైతే ఎవ్వరికీ సమస్యలు ఉండవు. అలాంటి సమాజంలో ఎవరికీ సేవ చేయవలసిన అవసరం ఉండదు. కానీ మనం యింకా ఆ దశకు చేరుకోలేదు. కాబట్టి మనం సంఘసేవ గురించి ఆలోచించాలి. సంపూర్ణంగా స్వయం సమృద్ధిని సాధించడంలో మనం విజయం సాధించినప్పటికీ మనిషి సంఘజీవి కాబట్టి ఏదో ఒక రూపంలో ఈ సేవను మనం అంగీకరించక తప్పదు. అంటే మనిషి తాను ఎంత స్వయం పోషకుడో అంతే పరస్పర సహాయకుడుగానూ ఉంటాడు. సమాజాన్ని సక్రమ స్థితిలో ఉంచడానికి యితరుల మీద ఆధారపడాల్సి వస్తే అది వారిపై ఆధారపడడం గాక పరస్పర సహాయం అవుతుంది. ఆ సహాయంలో తియ్యదనం ఉంది. సహాయపడే వారిలో బలవంతులు, బలహీనులు అంటూ ఎవరూ ఉండరు. ఒకరికి

మరొకరు సమానులే. ఆధారపడి జీవించడంలో నిస్సహాయ భావన ఉంటుంది. కుటుంబ సభ్యులంతా ఎంత స్వతంత్రులో అంత పరస్పర ఆధారితులు కూడా నాదీ, నీది అనే భావనకు చోటే లేదు. వారంతా సహాయకారులు. అదే విధంగా మనం సమాజాన్ని, జాతిని లేదా మనుష్యులందర్నీ ఒక్కటిగా చూసినపుడు ఒక కుటుంబం మాదిరిగా వారంతా ఒకరికొకరు సహాయకులుగా ఉంటారు. అలాంటి తోడ్పాటు చిత్రాన్ని మనం [illegible]చినట్లయితే మనకు జీవంలేని ఏ యంత్రం యొక్క అవసరమూ ఉండదు. వాటిని పెద్ద ఎత్తున ఉపయోగించే బదులు మనం దాన్ని తక్కువగా ఉపయోగించ వచ్చు. అపుడే జీవితానికి రక్షణ, ఆత్మరక్షణ కలుగుతాయి.

(చరఖా సిద్ధాంతం (1951) పే. 86-88)

★ ★ ★

నా దృష్టిలో స్వయం సమృద్ధి అంటే గ్రామాలు ఆహారం, బట్ట మరియు యితర కనీసావసరాలను తీర్చుకోవడంలో స్వయం సంపద్వంతం గావించబడాలి. అయితే దీన్ని కూడా ఎత్తి వేయవచ్చు. అందుకే మీరు నా సలహా జాగ్రత్తగా వినాలి. నా ఆలోచనను మీరు స్పష్టంగా గ్రహించాలి. స్వయం సమృద్ధి అంటే యిరుకు గదిలాగా యిక్కడ ఉన్నట్లు ఉంటుందా? స్వయం సమృద్ధిగా ఉండడమంటే సంపూర్తిగా ఆత్మ తృప్తితో ఉండడంకాదు. ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ మనకు కావల్సిన వస్తువులన్నింటిని మనమే తయారు చేసుకోలేము. అందువల్ల మన తుదిలక్ష్యం సంపూర్ణ స్వయం సమృద్ధే. అయినా, మనగ్రామంలో దొరకని దాన్ని బయటి గ్రామాలనుంచి తెచ్చుకోవలసి వస్తుంది. మనం తయారు చేయగలిగిన దాన్ని మరింత ఎక్కువగా తయారు చేయడం ద్వారా మనం తయారు చేయలేని దాన్ని పొందడం కోసం. మారకంగా ఉపయోగించ వచ్చు.

(ఖాదీ - ఎందుకు మరియు ఎలా (1959) పే. 166)

★ ★ ★

ఆహారానికి సంబంధించి భారతదేశానికి అనంతమైన సారవంతమైన భూమి ఉంది. కావలసినంత నీరు ఉంది. మానవ శక్తికి కొదవే లేదు. తన కాళ్ళపై తానే నిలబడేటట్లు ప్రజలను చైతన్య పరచాలి. వారి కాళ్ళమీద

వారు నిలబడగలరని తెలుసుకొన్నారంటే అది యిక వాతావరణాన్ని ఎన్నో రెట్లు బలోపేతం గావిస్తుంది.

(హరిజన్ 19-10-47 పే. 379)

★ ★ ★

స్వయం సమృద్ధి అనేది చాలా పెద్ద పదం తన ప్రాథమిక అవసరాలను తీర్చుకోవడంలో గ్రామాలు స్వయం సంపన్నంగా ఉండలేకపోతే అంతర్గత కొట్లాటలు, అసంతృప్తి వల్ల జరిగే తిరుగుబాట్ల నుంచి రక్షించుకోలేకపోతే, బందిపోటు దొంగతనాలనుంచి స్వీయరక్షణ కల్పించుకోలేకపోతే అవి తుడిచి పెట్టుకపోతాయి. అందువల్ల స్వయం సమృద్ధి అంటే మనుషులకు ఆహారం పండించడం పశువుల మేత లభించేలాచూసుకోవడం, ప్రత్తిని పెంచడమని అర్థము. ఈ పని చేస్తే తప్ప లేకపోతే క్షుద్బాధ తాండవిస్తుంది. స్వయం సంపన్నం కావడమంటే అంతర్గత విబేధాలను గ్రామాలలోని పెద్దమనుషుల ద్వారా పరిష్కరిస్తూ పారిశుధ్యం అంటు వ్యాధులను నివారించి పరిశుభ్రతను కాపాడే వ్యవస్థను కలిగి ఉండడమే. ఏ ఒక్క వ్యక్తిగత కృషి ఈ యజ్ఞానికి సరిపోదు. అన్నింటికీ మించి, తమ సమిష్టి కృషితో దొంగలు, బందిపోట్ల బారినుంచి గ్రామాలను కాపాడుకోవడం గురించి తమ శక్తి సామర్థ్యాలను గుర్తించేలా గ్రామ వాసులకి తెలియచెప్పాలి. ఇది వ్యవస్థాగతమైన అహింస ద్వారా మాత్రమే సాధ్యపడుతుంది. అయితే, అహింసకు మార్గం కార్మికులకు స్పష్టంగా తెలియకపోతే మాత్రం హింసద్వారా వ్యవస్థాగతమైన రక్షణకు పూనుకోవడానికి వారు సందేహించరు.

(హరిజన్ 5-4-42, పే. 107)

★ ★ ★

అవసరమైతే సమస్త ప్రపంచాన్ని ఎదిరించి తన్ను తాను కాపాడుకొనే విధంగా తన వ్యవహారాలను సరిదిద్దుకొనే శక్తి ప్రతీ గ్రామానికీ ఉండాలి.

(హరిజన్, 28-7-46, పుట 236)

అధ్యాయము 44

సహకారం

సరియైన నడవడిక సహకారానికి నాంది.

((మహాత్మాగాంధీ ప్రసంగాలు, రచనలు, 4వ కూర్పు, పుట 356))

★ ★ ★

వ్యక్తి స్వేచ్ఛ, పారస్పరిక ఆధారం, రెండూ సమాజానికి కావాలి. తన అవసరాల నిమిత్తం చేయగలిగినదంతా చేసి, పిదప ఇతరుల సహకారాన్ని అర్థించాలి. ఒంటిపిల్లి రాకాసిగా ఉండరాదు.

(హరిజన్, 31-3-46, పుట 59)

★ ★ ★

స్వావలంబనం వలెనే, సహకారం, మానవుడికి ఆదర్శం కావాలి. విశ్వసౌభ్రాతృత్వానికి అది ప్రథమ సోపానం. అహంకారాన్ని అంతం చేస్తుంది. సత్యం అనే గీటురాయిపై తన శక్తిని, విశ్వాస పరీక్షానంతరం, సిద్ధపరిచేటట్లుచేస్తుంది. అంతటాతానే సర్వశకిమంతుడననే భావన ఆత్మ ఘాతము. సమాజంపై ఆధారపడడం అనునది వినమ్రతను నేర్పి, వసుధైక కుటుంబకం అన్న సత్యాన్ని తెలియజేస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 13-5-26 పుట 179)

★ ★ ★

చేతిని చిన్నచూపు చూసే కన్ను గర్విష్ఠి, అది నష్టపోతుంది. శరీరావయవాల వలెనే, పరస్పర సహాయం లేనిది, సమాజజీవనం ముందుకుసాగదు. అట్టి సహకారబుద్ధిగలవారే, దేశాన్ని ఉద్ధరిస్తారు.

(యంగ్ ఇండియా 13-5-36, పుట 179)

★ ★ ★

నీటిబిందువులు స్నిగ్ధభావంతో, సముద్రం అవుతాయి.

(హరిజన్, 7-9-47, పుట 311)

★ ★ ★

వ్యక్తి ఏకకం; అయినా అందరితో కలిసిపోవాలి.

(హరిజన్ 28-7-46 పుట 236)

★ ★ ★

మానవులు పరస్పరం సహకరించుకొని, అందరిమంచి కోసం పాటు పడాలి.

(హరిజన్ 2-2-47 పుట 3)

★ ★ ★

బ్యాంకులోని, లక్షల రూపాయలు, ఒక బాంబుతో మసి అవుతాయి. ఆ ద్రవ్యరాశిని భాగస్థులకు పంచితే, అంతా సంతోషిస్తారు. సహకారం స్వచ్ఛందంగా ఉంటే, నాజీలు, రష్యనుల విధానం కంటే మెరుగ్గై ఉంటుంది.

(మహాత్మా, 6, 1953, పుట 120)

★ ★ ★

బలవంతంగా సహకారాన్ని కోరితే, నిష్ఫలం. ఇట్టిచోట్ల ఆదేశాలు పనిచేయవు. వ్యక్తిత్వం నశిస్తుంది. బుజ్జగింపుతో సత్ఫలితాలు కలుగుతాయి.

(హరిజన్ 9-3-47 పుట 58)

★ ★ ★

సహకారరంగం, నిజాయితీ మీద, నిలకడగా ఉంటుంది.

(హరిజన్ 6-10-46, పుట 344)

★ ★ ★

నాకు, సహకారరంగంలో 'అ,ఆ'లు రావు. ఇతరులపనిని చూసి, వ్యక్తిత్వం మీదనే సిద్ధాంత సాఫల్యం ఆధారపడి ఉంటుందని గ్రహించాను. ప్రయోగాలు చేయడంలో జాగ్రత్త పాటిస్తాను. గొప్పలు చెప్పి, పేరుతెచ్చుకునే ప్రయత్నం చేయను. క్రమశిక్షణస్థానం, కర్కశమైనదైనా గట్టిది.

బ్యాంకులలో పరపతి విధానము నాకు సరిపడలేదు. "ఎంత పెద్ద మోసకారి అయితే, అంత ఎక్కువ పరపతి ఉంటుంది బ్యాంకులలో" అన్నమాట ఛలోక్తికాదు. ఈ కొండచిలువ చుట్టలలో ఊపిరి ఆడనీయక, ఆర్థిక ఇబ్బందులుఅంతిమ శ్వాసకు చేరుస్తాయి. యుద్ధంలో వలెనే,

ఎంతకాలమైనా, ఎవడు నిలబడతాడో, వాడేవిజయాన్ని, ఆర్థికంగా సాధిస్తాడు. సహకారరంగంలో అప్పులు దొరికితే అధర్మ ప్రవర్తన ఆగిపోదు. అయితే ఋజుమార్గంలో పోయే ప్రయత్నం చేయువారికి, సాయాన్ని అందిస్తుంది. సంపద కలిగిన వాడు ధర్మవర్తనుడనే ఊహ పూర్తిగా నిజంకాదు. ఎంత వ్యాపారం చేశాము. ఎన్నిశాఖలు ఉన్నాయి అని అంచనావేస్తే, తప్పు కావచ్చు. నిజాయితీగా ఇచ్చిన అప్పుసరిగా వినియోగమయినదా, లేదా గమనించి, తిరిగి వసూళ్లు చేయుట బ్యాంకు విధి.

నేత పని వారికి సాయం చేస్తున్నవారు ధన్యులు. ఈ కుటీరపరిశ్రమ, తీరిక సమయాల్లో గ్రామీణులకు ద్రవ్యార్జన విధానమై ఉండేది. సంస్కరణ రావాలి. చదువుకున్నవారు ప్రభుత్వోద్యోగాల కొరకు వెంపర్లాడక, స్వయం ఉపాధి పథకాలను చేపట్టాలి. స్వచ్ఛంద సంస్థలు, వృత్తి విద్య మరచిన వారిని, మేలుకొల్పి, వారి విద్యలను పునరుజ్జీవింపచేయాలి. ఆశ్రమంలో జరిగిన ప్రయోగాలు సఫలం అయ్యాయి. ఆదర్శవంతమైన సహకారరంగం ముందు, 'మోసకారులు పరస్పరం సహకరించుకునే ఏర్పాట్లు' దెబ్బతింటాయి (రస్కిన్ మాటల్లో)

((మహాత్మాగాంధీ రచనలు, ప్రసంగాలు 4వ కూర్పు, పుటలు 356-63)

పాడిపరిశ్రమ, సహకారరంగంలో, పుష్టి చెందుతుంది. ప్రపంచంలో ప్రతిచోటా సహకారరంగం బాగా పనిచేస్తున్నా, ఇండియాలో ఇంకా వ్రేళ్లూనలేదు. ఎండిపోయిన ఆవులను, పశువులను కసాయి వాడికప్పగించే కంటె కట్టుగా ఉండి వాటిని పోషించడం సత్కార్యం.

1. పశువుల కొట్టాలు ఒక చోటనే ఉంచి సహకార రంగంలో ఆధునిక పద్ధతులలో పాడి పరిశ్రమను పెంచాలి. ప్రతిరైతూ తనభాగం తాను పనిచేసి తీసుకుంటాడు. ప్రతి ఇంట్లో రొచ్చుగుంటలు ఉండవు. ఉండకూడదు.
2. పశువుల పోషణ బాగా ఉంటుంది.
3. వైద్యం జరుగుతుంది.
4. గర్భధారణ సరిగా చేయించవచ్చు.

5. మేతకు బీడు దొరుకుతుంది.

6. పశుగ్రాసం సరసమైన ధరకు దొరుకుతుంది.

7. పాల అమ్మకంసరిగా జరిగిపాలలో నీళ్లు కలపడం ఆగుతుంది.

8. ప్రయోగాలు - వైజ్ఞానికంగా - సాధ్యం.

9. వ్యక్తిగతంగా పడినపాట్లు అంతరిస్తాయి.

అదే విధంగా, వ్యవసాయరంగంలో కూడ, సహకారం మేలు చేస్తుంది. భూమిని ముక్కచెక్కలుగాకుండా చేస్తుంది.

మంది మనసులలో ఆలోచనావిధానంలో మార్పు రావడానికి సమయం కావాలి.

(హరిజన్ 15-2-42. పుట 39)

★ ★ ★

రైతులు, తమ పొలాలను కలిపి సేద్యం చేసి పంటను పొలవిస్తీర్ణం అనుపాతంలో పంచుకోవాలి. దీనివలన చాలా కలిసి వస్తుంది. అభివృద్ధి ఉంటుంది. వర్గ సంఘర్షణలు ఉండవు.

(హరిజన్ 9-3-47. పుట 59)

★ ★ ★

కర్షకులకు సహకారరంగం ఒక వరం.

(హరిజన్ 9-3-47, పుట 59)

★ ★ ★

అధ్యాయము 45

ధర్మకర్తృత్వం

భగవద్గీతలో అపరిగ్రహము సమభావము అందరికీ ముఖ్యం అని చెప్పబడినది. ఆస్థి తగవులకు, మూలం. దీనిని 'ధర్మకర్త'గా వాడితే సమస్యలు తీరిపోతాయి. ఇంగ్లీషు చట్టాలలో కూడ దీనినిగురించి అవగాహన ఉంది. మనస్సును మార్చుకొని ధర్మకర్తృత్వ మార్గాన్ని అవలంబిస్తే చాలు.

(ఆత్మకథ 1966 పుట 198)

అంతా దేవునిదే. పంచిపెట్టి జాగ్రతగా కాపాడమన్నాడు. సర్వశక్తి మంతునికి, తన దగ్గర దాచవలసిన పనిలేదు. ధర్మకర్తలనుగా చేసి మనదగ్గర ఉమ్మడి ఆస్థిని పదిలపరిచాడు. ఈధర్మకర్తృత్వ భావనను అందరూ సమ్మతిస్తే, అది చట్టబద్ధమవుతుంది. ఇండియా ప్రపంచానికి దారి చూపగలదు. సంగ్రహించి దాచడం, పంచిపెట్టకపోవడమే యుద్ధాలకు దారి తీస్తుంది.

(*హరిజన్ 23-2-47 పుట 39*)

★ ★ ★

పుట్టుకలో అందరమూ సమానమే. కాని కృషిలో వ్యత్యాసం ఉంది. ఆకారం, బరువు, అలవాట్లు భిన్నములే. బుద్ధిమంతులు సమష్టికోసం తమ శక్తి యుక్తులను వినియోగించాలి. వారు ధర్మకర్తలుగా ఉండాలి. తండ్రి సంపాదన సంతానానికెట్లో, ధర్మకర్తల వలన కలిగిన లబ్ధి, సమాజానికి చెందుతుంది. 'ఇంతవరకూ కొల్లగొట్టారు. ఇప్పుడైనా ఇచ్చివేయండి అంటాను స్వంత లాభం కొంతమానుకొని పరులకోసం పాటుపడమని అంటాను

(*యంగ్ ఇండియా. 26-11-31, పుటలు 368-69*)

★ ★ ★

ఎంతచెప్పినా మార్పురాకపోతే అహింసాత్మక సహాయనిరాకరణ అనె రామబాణం ఉండనే ఉన్నది. 'చతుష్పాత్తుగా' ఉండేస్థితి నుంచి 'ద్విపాత్తుగా' అయిన పరిణామ దశలో అహింస అతని ఆత్మకు అలవడింది. దీనిని పేదవారు తెలిసికొని అమలు పరిస్తే విజయం తథ్యం. బానిసత్వం పరాన్నభుక్కుగా ఉండడం, కాళ్లా, వేళ్లా పడి దేబిరించడం అంతమైపోతాయి. మాడ్చి చంపే అసమానతలు అంతరిస్తాయి.

(*హరిజన్ 25-8-40. పుటాలు 260-61*)

★ ★ ★

వారసత్వంగా లభించిన అంతులేని ధనం అపరిగ్రహ విధానంలో అందరికీ చెందుతుంది. ఆస్థిపరులు ధర్మకర్తలవుతారు. పేద కార్మికులు తమ శ్రమ శక్తికి యజమానులవుతారు.

ఎంతమంది దీనిని అంగీకరిస్తారు అనేది అనవసరం. సిద్ధాంతం సరి

అయితే అహింసలో పూర్తి నమ్మకం ఉంటే విజయం లభించగలదు ఆలస్యం అయినా చింతలేదు.

(హరిజన్ 3-6-39, పుట 145)

★ ★ ★

ఇది 'గాలిమేడ'కాదు. 'యూక్లిడ్' జ్యామితివలె, నిఖార్సయినది. ఇతరవిధానాలకంటె, ధర్మకర్తృత్వ సిద్ధాంతం మెరుగైనది. ప్రభుత్వం దమనశక్తితో పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని అణచడానికి ప్రయత్నిస్తే అది తాత్కాలికమే అవుతుంది. మొదట అనునయం, దారికి రాకపోతే, దమనం (అతి తక్కువ హింసతో) వలసినచోట కనిష్ట ప్రతి ఫలం ముట్టచెప్పడం (రౌండ్ టేబుల్ కాన్ఫరెన్సులో నేనన్నట్లు..) అన్ని పద్ధతులలో పని జరపాలి.

(మోడర్న్ రివ్యూ 1935 పుట 412)

★ ★ ★

ఈ ధర్మ కర్తృత్వ విధానంలో మోసం దాపరికం ఇవేవీ లేవు. ఆధ్యాత్మికం ధార్మికం గనుక పాపరహితం కూడా ఇందులో ప్రత్యర్థులు తాము తీసిన గోతులలో తామే పడతారు. ఒంటరియై చిక్కినవాడై బిక్కుబిక్కుమంటాడు.

(హరిజన్ 16-12-39 పుట 376)

★ ★ ★

ధనార్జనలో తప్పుత్రోవలు తొక్కడం సామాన్యం. అయినా వారిలోని మానవత్వాన్ని మేల్కొల్పితే అందరికీ మంచి సిద్ధిస్తుంది. ఈ విషయమే స్వార్థపరులకు 'కనువిప్పు'. అందరిచేతనూ 'మంచివాడు' అనిపించుకోడం ఎవ్వరికి ఇష్టమైన విషయంకాదు? తేన త్యక్తేన భుంజీథాః' అనుమంత్రసారం ఇదే.

ప్రస్తుతం ఆస్థిపరులై ఉన్నవారు వర్గపోరాటమో ధర్మకర్తృత్వమో దేనినో ఒక దానిని ఎంచుకోవాలి. రెండవ మార్గంలో వారే మార్గదర్శకులై ఆస్థిని పెంచి, స్వప్రయోజనాలను త్యజించి సమాజపరం చేస్తారు. ప్రభుత్వం వారిసేవలనుగుర్తిస్తుంది. వారి సంతానం ఏలోటూ, ఏతగాదా లేకుండా,

సుఖంగా ఉంటుంది. ఇండియాకు స్వాతంత్ర్యం లభించినపుడు ఈత్యాగధనులు ప్రజలకోరిక మేరకు ధర్మకర్తలై కొనసాగుతారు. గ్రామపంచాయితీలలో వారి మాటకు నిజమైన విలువ ఉంటుంది.

(హరిజన్ 31-3-46 పుట 63-64)

ధర్మకర్తృత్వ భావనవృద్ధి చెందనపుడు, దాన ధర్మాల ప్రసక్తి ఉండదు.

(హరిజన్ 12-2-42, పుట 116)

★ ★ ★

తరతరాల అనుభవం వ్యాపారులను, వర్తకులను వారి పనులలో నిష్ణాతులను చేసింది. దాని లాభం సామాన్యులకు కలగాలి. హృదయ పరివర్తన వచ్చిన తర్వాత చట్ట బద్ధత నిర్మాణాత్మకము. ఉదాహరణకు, పరిసరాల శుచి, శుభ్రతలు ప్రజలు పూనుకొననిదే, ఎన్ని శాసనాలు చేసినా అమలుకావు.

హృదయ పరివర్తన అందరిలోనూ కలగాలి. ఆస్థిపరులు, ప్రజల ఇచ్ఛాశక్తివలన మారిపోతారు. ప్రజలకు గల వోటు అధికారం విస్తృతం. శాసన సభల ఆమోదంతోబాటు అన్యాయాన్ని నిలువరించి ఎదిరించే ప్రజల అహింసాయుత అసహాయోగ విధానం అన్ని పరివర్తనలనూ గలుగజేస్తుంది.

(క్రొత్త దిగంతాలకు 1959, పుట 90-9)

★ ★ ★

(ఆగాఖాన్ ప్యాలెస్ నుంచి కారాగార వాసం నుంచి గాంధీజీ విడుదలైనారు) శ్రీ కే.జీ. మశ్రూవాలా శ్రీమాన్ డి. పారిఖ్ మహాశయులు ధర్మకర్తృత్వ విధానం చిత్తు ప్రతిని గాంధీజీ ఎదుట ఉంచారు. మహాత్మాగాంధీ దానిని కొద్దిగా సవరించారు. దిగువనిచ్చినది దాని అంతిమ రూపం.)

1. ధర్మకర్తృత్వ విధానం, పెట్టుబడిదారులలో హృదయపరివర్తనకోసం వారికొక అవకాశాన్నిస్తుంది.
2. ఆస్థిపై హక్కు సమాజానిదే
3. దీనికై చట్ట నిర్మాణం చేయవచ్చును.
4. వ్యక్తి, తన ఆస్థిని తనకోసం మాత్రమే వాడుకోరాదు.

5. కనీసవేతనం వలెనే, గరిష్ట ఆదాయం కూడా ఉండాలి. ఈ పరిమితులు చట్టబద్ధంగా ఉంటాయి. చివరికి వీటిమధ్య అంతరం అంతమయ్యే ఏర్పాటు ఉండాలి.
6. ఆర్థిక ప్రణాళిక ప్రకారం అవసరాలను బట్టి ఉత్పత్తులు జరగాలి. ఇష్టారాజ్యం పనికిరాదు.

(హరిజన్ 25-10-52, పుట 301)

★ ★ ★

ధర్మకర్తృత్వ విధానంలో వ్యక్తి పరమైన ఆస్థి సమాజపరమైనపుడు, ఆస్థిమీద హక్కు ప్రభుత్వానికి గాని స్వచ్ఛంద సంస్థలైన గ్రామ పంచాయితీ వగైరాలకు గాని ఉండదు. ఆ హక్కు ధర్మకర్తకే ఉంటుంది. అప్పుడే ధర్మకర్త తనకౌశల్యాన్ని ఆస్థిని పెంచడానికివినియోగించి సమాజశ్రేయస్సుకు కారణభూతుడౌతాడు.

ధర్మకర్త తన వారసుని నిర్ణయిస్తాడు. దానిని ప్రభుత్వం ధృవీకరిస్తుంది. ఇది ఉభయత్రా మంచిది. అంతవరకూ పెట్టుబడిదారుల దోపిడీ విధానానికి తలొగ్గము. అనునయం అహింసాయుత అసహయోగం వారిని దారికి తేలేని నాడు వారు మట్టిలో కలిసి పోతారు.

(క్రొత్త దిగంతాలకు 1957. పుటలు 86-87)

★ ★ ★

అధ్యాయము 46

పారిశ్రామికీకరణం వల్ల కలిగే కీడు

పెద్ద ఎత్తున పారిశ్రామికీకరణ అమలు జరిపితే పోటీతత్వం మార్కెటింగ్ సమస్యలు వచ్చి తద్వారా గ్రామీణులను ప్రత్యక్షంగానూ పరోక్షంగానూ దోచుకోవడానికి దారితీస్తుంది. అందువల్ల గ్రామాన్ని ప్రధానంగా తన ఉపయోగంకోసం వస్తువులను తయారు చేసే ఒక యూనిట్‌గా తీర్చిదిద్దేవైపుగా మనం కృషి చేయాలి. గ్రామీణ పరిశ్రమ ప్రధానంగా ఈ లక్షణాన్ని నిలబెట్టుకో గలిగినంతకాలం, గ్రామీణులు తమకున్న కొనుగోలు

శక్తి పరిధిలో ఆధునిక యంత్రాలపై తయారైన వస్తువులను ఉపయోగించడానికి వారికి ఎలాంటి అభ్యంతరం ఉండదు. కాకపోతే ఈ వస్తువులను యితరులను దోచుకొనే సాధనాలుగా వాడరాదు.

(హరిజన్ 29-8-36 పే. 226)

★ ★ ★

ప్రస్తుతం దుర్భర పరిస్థితి నిస్సందేహంగా భరించలేనిదిగా తయారైంది. భిక్షమెత్తుకోవడం రూపుమాసి పోవాలి. అయితే దానికి పారిశ్రామికీకరణ మార్గం కాదు. భూతం ఎద్దుల బండిని ఉపయోగించడంలో లేదు. అది మన స్వార్థంలోనూ, యితరులనుకొని పరిహారాన్ని ఆశించడంలోనూ ఉంది. మనకు మనతోటి వారి పట్ల ప్రేమ లేకపోతే ఎంతటి విప్లవకరమైన మార్పు అయినా మనలో ఎలాంటి మార్పును తీసుకరాలేదు.

పాశ్చాత్య దేశాలు యిప్పటికీ అతి పారిశ్రామికీకరణను దోపిడీని చవిచూశాయి. ఈ పారిశ్రామిక నాగరికత ఒక పెనుభూతం. అందువల్ల అది ఒక జబ్బుగా మారుతుంది. పైపై ఆకర్షణీయమైన పదబంధాలకు మనం మోస పోకూడదు. టెలిగ్రాఫ్‌లతోనూ ఆవిరియంత్రంతోనూ నాకు ఎలాంటి తగాదా లేదు. పారిశ్రామికీకరణ మరియు దాని అనుయాయుల మద్దతులేకుండా అవి నిలబడగలిగితే నిలబడవచ్చు. అయితే అవి మాత్రమే లక్ష్యంకాదు. మానవ జాతి దీర్ఘకాలిక సంక్షేమానికి అవి తప్పనిసరి వస్తువులేమీ కాదు. ఇపుడు మనకు విద్యుత్తు ఆవిరి ఉపయోగం తెలిసింది కాబట్టి పారిశ్రామికీకరణను పూర్తిగా వదిలించుకున్న తర్వాత అవసరమైన సందర్భాలలో మనం వాటిని ఉపయోగించుకోవచ్చు. ఇపుడు ఏ రకంగానైనా సరే ఈ పారిశ్రామికీకరణను ధ్వంసం చేయడం గురించే మనం ఆలోచించాలి.

(యంగ్ ఇండియా 7-10-26, పే. 348)

★ ★ ★

"నేటి అరాచకానికి మూల కారణమేమిటి?" బలహీనమైన దేశాలను బలమైన దేశాలు దోచుకోవడం కాదు. సోదర దేశాన్ని మరో సోదర దేశం దోచుకోవడమే దీనికి కారణం. యంత్రాలే ఈ విధంగా ఒకదేశాన్ని మరో

దేశం దోచుకోవడానికి కారణ భూతమవుతుందన్నదే ఈ యంత్రాల పట్ల నా ప్రాథమిక అభ్యంతరానికి కారణం. వాస్తవానికి అది కత్రవస్తువే అయినా ఉపయోగించే దాన్ని బట్టి అది మంచిగా లేదా చెడుగా తయారవుతుంది. అయితే మనందరికీ తెలిసినట్లుగా దీన్ని తేలికగా చెడుగా మార్చవచ్చు.

(యంగ్ ఇండియా 22-10-31, పే. 318)

★ ★ ★

ఈ పారిశ్రామికవాదం మానవజాతి వినాశనానికి దారి తీస్తుందని నాకు భయంగా ఉంది. ఒక జాతిని మరొక జాతి దోచుకునే పద్ధతి ఎల్లకాలం కొనసాగదు. పోటీదారులు లేకపోవడం విదేశీ మార్కెట్ల తలుపులు నీ కోసం తెరచి ఉంచడం నీ దోపిడీ శక్తి మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ పారిశ్రామిక వాదం. ఈ పై కారణాలు ఇంగ్లాండులో రోజురోజుకి తగ్గుముఖం పట్టడంవలన ఆదేశంలో నిరుద్యోగం దిన దినాభివృద్ధి చెందుతున్నది. భారతీయ బహిష్కరణ ఒక దోమకాటు వంటిది. అంతేగాక భారతదేశం యితర దేశాలను దోచుకోవడం ప్రారంభిస్తే భారతదేశం పారిశ్రామికరించబడితే తప్పకుండా దోచుకొని తీరుతుంది. అది యితర దేశాల వినాశనానికి ప్రపంచానికి ప్రమాదకారిగా మారుతుంది. అందువల్ల యితరులను దోచుకోవడానికి భారతదేశం పారిశ్రామికరించబడాలని నేను ఎందుకు కోరుకోవాలి? మనం ఒక వైపు 30 కోట్ల మందికి పని కల్పిస్తుండగా ఇంగ్లాండు 30 లక్షల మందికి కూడా పని కల్పించలేక మేధావులను సైతం ఆందోళన పరుస్తున్న విషాద పరిస్థితిని మనం కళ్ళారా చూడడం లేదా? అందువల్ల పారిశ్రామిక వాదం యొక్క భవిష్యత్తు చీకటిమయమే. ఇంగ్లాండుకు అమెరికా, జపాన్, ఫ్రాన్స్, జర్మనీ వంటి విజయవంతమైన పోటీదారులున్నారు. అలాగే భారతదేశంలోని మిల్లులలోనూ ప్రకృతి సంపదలతో కూడిన మానవ, ఖనిజ సంపద్వంతమై నేడే జాగరూకమవుతున్న దక్షిణాఫ్రికాలో కూడా ఇంగ్లాండుకు పోటీదారులున్నారు. ఆఫ్రికాలోని బలమైన జాతులముందు బలమైన ఆంగ్లేయులు పిగ్మీల మాదిరిగా కనబడుతున్నారు. ఆఫ్రికన్లు నైతికత్వంతో కూడిన అనాగరికులని మీరు చెప్పవచ్చు. వారు నిశ్చయంగా నైతికులేగాని అనాగరికులు మాత్రం

కారు. మరి కొద్ది సంవత్సరాల్లోనే ఈ పాశ్చాత్య దేశాలవారు ఈ ఆఫ్రికా దేశాల మార్కెట్‌ను కోల్పోకతప్పదు. మరి పాశ్చాత్య దేశాలకే పారిశ్రామికీకరణం భవిష్యత్తు అంధకార మయమవుతుండగా భారతదేశానికి మరింత అంధకారం కాదా?

పండిట్ నెహ్రూ పారిశ్రామికీకరణ కావాలని కోరుకుంటున్నాడు. దాన్ని సామాజికీకరణ గావిస్తే అది పెట్టుబడిదారీ విష ప్రభావాన్నుంచి దూరమవుతుందని ఆయన ఆలోచన. నా అభిప్రాయంలో పారిశ్రామికీకరణ వల్ల దుష్ప్రభావాలు అని వార్యంగా ఉంటాయి. అందువల్ల ఎంత సామాజికీకరణ గావించినా వాటిని నిర్మూలించడం సాధ్యపడదు.

(హరిజన్ 29-9-40 పే. 299)

★ ★ ★

పాశ్చాత్య దేశాల తరహాలో భారతదేశం పారిశ్రామికీకరణ వైపు సాగరాదని భగవంతుడు నిర్దేశిస్తున్నాడు. ఒక చిన్న ద్వీపరాజ్యం (ఇంగ్లాండు) యొక్క ఆర్థిక సామ్రాజ్యవాదంనేడు ప్రపంచాన్ని బందీలను గావించింది. 30 కోట్ల జనాభా కలిగిన ఒక సంపూర్ణ జాతి కూడా ఆ విధమైన దోపిడీకి పాల్పడితే యిక ప్రపంచం సర్వనాశనమవుతుంది.

(హరిజన్ 20-12-28 పే. 422)

అధ్యాయము 47

యంత్రాల స్థాపన

యంత్రాలు ఉండటానికి వచ్చాయి. అయితే వీటికొక స్థానం ఉండాలి. అవసరమైన మానవ శ్రమను కూడా తొలగించి అస్థానంలో యంత్రాలను ప్రవేశ పెట్టకూడదు. అభివృద్ధి పరచిన నాగలి చాలా మంచిది. అయితే ఏదో ఒకరకంగా ఒక్క మనిషి భారతదేశంలోని భూమి మొత్తాన్ని దున్నే యంత్రం ఏదైనా వచ్చిందనుకోండి, దాని ఫలితంగా యిక లక్షలాది మంది నిరుద్యోగులుగా మారి చేయడానికి పనిలేక అర్ధాకలితో అలమటిస్తూ

పనికి రాని వాళ్లుగా తయారవుతారు. ఇప్పటికే చాలా మంది ఆవిధంగా తయారయ్యారు. భవిష్యత్తులో మరింత మంది ఆ విధంగా తయారయ్యే ప్రమాదం పొంచి ఉంది. కుటీర పరిశ్రమలో అభివృద్ధిని నేను ఆహ్వానిస్తాను. అయితే చేతి పనికి బదులుగా విద్యుత్‌తో నడిచే కండెలను ప్రవేశపెట్టడం ఈ మార్పు మూలంగా ఉపాధి కోల్పోయే లక్షలాది రైతులకు వారి యిళ్ళలోనే మరేదైనా వృత్తి కల్పించాలి. లేకుంటే క్రూరాతి క్రూరమైన నేరమవుతుందని నాకు తెలుసు.

(యంగ్ ఇండియా, 5-11-25, పే. 377)

★ ★ ★

ప్రజలందరి సంక్షేమానికి ఉపయోగపడే విధంగా యంత్రాలను ఉపయోగించడం చట్టబద్ధమే.

(యంగ్ ఇండియా, 15-4-26, పే. 142)

★ ★ ★

విస్తృతంగా యంత్రాలను ఉపయోగించి భారతదేశంలోని దారిద్ర్యాన్ని, దాని ఫలితంగా కలిగే సోమరిపోతుతనాన్ని పారద్రోలగలిగితే అపుడు ఆ ఉపయోగాన్ని నేను ఆహ్వానిస్తాను. చేయడానికి పని లేకపోవడాన్ని నిర్మూలించి దారిద్ర్యాన్ని పారద్రోలేందుకు నేడు అందుబాటులో ఉన్న ఏకైక పని చేనేత అని భావిస్తున్నాను. చరఖా అతి విలువైన యంత్రం. నాకు చేతనైనంతగా భారతదేశ పరిస్థితుల కనుగుణంగా దాన్ని అభివృద్ధి పరచడానికి నా కృషి నేను చేస్తున్నాను.

(యంగ్ ఇండియా 3-11-21, పే. 350)

★ ★ ★

"మీరు అన్ని యంత్రాలను వ్యతిరేకిస్తున్నారా?"

'కాద'నే నాగట్టి సమాధానం. అయితే విచక్షణారహితంగా దాన్ని ఉపయోగించడానికీ నేను వ్యతిరేకం. పైపైకి కనిపించే యంత్ర విజయాలను గాంచి విభ్రాంతుణ్ణి కావడానికి నేను సిద్ధంగా లేను. వినాశానికి దారితీసే అన్ని యంత్రాలకు నేను నిస్సందేహంగా వ్యతిరేకినే. అయితే మానవశ్రమను

పొదుపు చేసి లక్షలాది కుటీర పరిశ్రమల భారాన్ని తేలిక పరచగల సరళమైన చిన్ని వస్తువులు తయారుచేసే యంత్రాలను నేను ఆహ్వానిస్తాను.

(యంగ్ ఇండియా 17-6-26. పే.218)

★ ★ ★

యంత్రాలను కాదు, యంత్రాలపట్ల మోజును నేను వ్యతిరేకిస్తున్నాను. శ్రమనుపొదుపు చేస్తాయని వారు చెప్పుకొనే యంత్రాల మీద చాలా మోజుఉంది. వేలాది మందికి పని లేక వీధుల్లోకి నెట్టబడి అర్ధాకలితో అలమటించే వరకూ వీరు మానవ శ్రమను పొదుపుచేస్తూనే ఉంటారు. ఏ అతికొద్ది మందికో కాదు సమస్త ప్రజానీకానికి సమయాన్ని శ్రమను ఆదా చేయడాన్ని నేను కోరుకుంటాను. సంపద ఏ కొద్ది మంది చేతుల్లోనో ప్రోగు పడకుండా సమస్త ప్రజానీకానికి చెందాలని నేను కోరుకుంటాను. లక్షలాది మంది వీపు మీద కొద్ది మంది స్వారీ చేయడానికి నేడు యంత్రాలు ఉపయోగపడుతున్నాయి. దీని వెనుక ఉన్న అసలైన రహస్యం శ్రమను పొదుపు చేయడం కాదు కేవలం దురాశ మాత్రమే. ఇదిగో ఈ విధమైన చర్యలకు వ్యతిరేకంగానే నా శక్తికొద్దీ నేను పోరాడుతున్నాను.

"అంటే మీరు యంత్రాలకు వ్యతిరేకంగా గాక నేడు సర్వత్రా కన్పిస్తున్నట్లుగా వాటి దుర్వినియోగానికి వ్యతిరేకంగా పోరాడుతున్నారా?"

నిస్సందేహంగా అవుననే నాసమాధానం. అయితే శాస్త్ర సాంకేతిక విజయాలెప్పుడూ దురాశా పరులైన కొద్దిమంది చేతుల్లో కీలుబొమ్మలుగా ఉండే విధానం నిర్మూలించబడాలి. అపుడు శ్రామికులు అధిక పని చేయవలసిన అవసరం ఉండదు. అపుడు యంత్రాలు అడ్డుగోడలుగా గాక సహాయకులుగా ఉపయోగపడతాయి. అందువల్ల సమస్త యంత్రాలను నిర్మూలించడానికి గాక వాటిని నియంత్రించడానికీ నేను పూనుకొంటున్నాను.

"అన్ని సంక్లిష్టమైన శక్తితో నడిచే యంత్రాలు నిర్మూలించబడాలని మీ భావన అని అర్థం చేసుకోవచ్చా?"

వాటిని నిర్మూలించవలసి రావచ్చు. అయితే యిక్కడొక విషయం మీకు స్పష్టంగా చెప్పాలి. అన్నింటికంటే సర్వోన్నతుడు మనిషి. మానవశక్తిని

నిరుపయోగపరిచే విధంగా యంత్రం ఉపయోగం ఉండకూడదు. ఉదాహరణకి మీకు కొన్నింటిని సోదాహరణంగా చెబుతాను. కుట్టు యంత్రాన్నే తీసుకొండి. ఇప్పటి వరకూ కనుగొన్న వాటిలో యిదొకటి బాగా ఉపయోగ పడేది. దీన్ని కనుక్కోవడం వెనుక ఒక ప్రేమ కథ కూడా ఉంది. తన భార్య విపరీతంగా కష్టపడుతూ చేతితో కుట్టుడు పనినిచేస్తుండడాన్ని గమనించిన సింజర్, ఆమె పై ప్రేమకొద్ది ఆమెశ్రమను తగ్గించడంకోసం అయిన ఆ కుట్టు యంత్రాన్ని కనిపెట్టాడు. అయితే ఆయన తన భార్య శ్రమనే కాక ఆ కుట్టు యంత్రాన్ని కొనుక్కో గలిగి ప్రతి ఒక్కని శ్రమనూ తగ్గించగలిగాడు. అయితే ఈ విషయంలో సింజర్ కుట్టు యంత్రాలను తయారు చేయడానికి ఒక పరిశ్రమ ఉండాలి గదా. దానియందు శక్తితో నడిచే యంత్రాలు కూడా ఉండాలిగదా."

అవును, అయితే అలాంటి పరిశ్రమలను జాతీయం చేయవచ్చు. లేదా ప్రభుత్వాధీనంలోనే నడపవచ్చు. అవి లాభాలకోసంగాక తప్పనిసరిగా మానవ కళ్యాణంకోసమే ఆదర్శంగా నడపబడాలి. దురాశ స్థానంలో ప్రేమచోటు చేసుకోవాలి. నేను కోరుకొనే శ్రమశక్తికిప్రత్యామ్నాయమది. సంపదకోసం పరుగులెత్తే ఈ వెర్రినశించాలి. కార్మికులకు జీవించేటందుకే వేతనం మాత్రమేకాక బానిసత్వాన్ని తొలగించే విధంగా పని కల్పించబడుతుందని హామీ యివ్వాలి. ఈ పరిస్థితుల్లో యంత్రం రాజ్యానికి మాదిరిగానే ప్రతిఒక్కరికీ సహాయకారిగా ఉంటుంది. ప్రస్తుతం ఉన్న ఈ వెర్రి నశిస్తుంది. నేను యిపుడే చెప్పినట్లుగా కార్మికులు ఆకర్షవంతమైన, ఆదర్శమైన పరిస్థితులలో పని చేస్తుంటారు. ఇది నాకున్న ఆలోచనల్లో ఒకటి. కుట్టు యంత్రం వెనుక ప్రేమ దాగిఉంది. వ్యక్తియే అన్నింటికి మించిన సర్వోత్తముడు. శ్రమశక్తిని పొదుపు చేస్తూ దురాశతోగాక నిజాయితీతో కూడిన మానవసేవే లక్ష్యంగా కొనసాగాలి. దురాశస్థానంలో ప్రేమను పంచితే మిగతావన్నీ సక్రమంగానే సాగుతాయి.

(యంగ్ ఇండియా 13-11-24, పే. 378)

★ ★ ★

"ఓహో! మీరు ఈ యంత్ర యుగానికి వ్యతిరేకమన్నమాట" చెప్పాలంటే అది నా అభిప్రాయాలను వక్రీకరించడమే నేను యంత్రాలకి వ్యతిరేకంగాదు. కాని యంత్రం మనకు యజమానిగా మారడాన్నే నేను పూర్తిగా వ్యతిరేకిస్తాను.

మీరు భారత దేశాన్ని పారిశ్రామికీకరణ గావించరా?"

నేను చేస్తాను, అయితే ఆ పని నా అర్థం ప్రకారం మాత్రమే చేస్తాను. గ్రామీణ వ్యవస్థలని పునరుద్ధరించాలి. భారతీయ గ్రామాలు భారతీయ పట్టణాలకి నగరాలకి కావలసిన వన్నీ పండించి సరఫరా చేస్తాయి. మన పట్టణాలు ఎపుడైతే విదేశీ మార్కెట్లుగా తయారయ్యాయో, ఎపుడైతే విదేశాలనుంచి నాసిరకమైన వస్తువుల్ని తెచ్చిగ్రామాల్లో గుట్టలుగా పడవేసి గ్రామాలను పీల్చి పిప్పి చేయసాగాయో అపుడే భారతదేశం దరిద్ర దేశంగా తయారయింది.

"మరి మీరు సహజ ఆర్థిక వ్యవస్థ వైపుగా వెనుకకు మరలుతారా?"

అవును. లేకపోతే నేను పట్టణానికి వెనుదిరిగి వెళ్ళాలి. ఒక పెద్ద పరిశ్రమను నడిపించగల సామర్థ్యం నాకు ఉండికూడా నేను కావాలనే ఆ ఆశను త్యాగం చేశాను. ఎందుకంటే కేవలం త్యాగం చేయడం కోసమే కాదు. నా హృదయం దాన్ని వ్యతిరేకించింది. రోజురోజుకి కొనసాగుతున్న జాతి పీడనలో నాకు ఎలాంటి వాటా ఉండరాదని నా భావన. అయితే గ్రామాన్ని నేను వేరే పద్ధతిలో పారిశ్రామికీకరిస్తాను.

(హరిజన్, 27-2-37 పే. 18)

ఒక వేళ మానవుని అవసరాలన్నింటినీ యంత్రం తీర్చగలదని అనుకున్నా. అది ఉత్పత్తిని కొన్ని ప్రాంతాల్లోనే చేస్తుంది కాబట్టి వాటిని పంపిణీ గావించడానికి మళ్ళీ మనం చుట్టూ తిరగాలి. ఎక్కడైతే వస్తువులు అవసరమో అక్కడే వాటి ఉత్పత్తి జరిగితే పంపిణీ దానంతటఅదే నియంత్రించబడుతుంది. అపుడు మోసం దగాలకు స్థానం చాలా తక్కువగా ఉంటుంది.

ఎప్పుడైతే ఉత్పత్తి మరియు పంపిణీ రెండూ స్థానికం గావించబడతాయో ఏ విధంగానైనా సరే నిరంతరంగా ఉత్పత్తిని వేగిర పరచాలనే దురాలోచన నశిస్తుంది. నేడున్న మన ఆర్థిక వ్యవస్థలో మనకు కన్పిస్తున్న అనంతమైన సమస్యలు కష్టాలు కూడా అపుడు పరిష్కారమవుతాయి.

''అంటే భారతదేశ భవిష్యత్తుకి అధికస్థాయిలో ఉత్పత్తి పనికిరాదని మీరు భావిస్తున్నారా?''

భారీ ఉత్పత్తి తప్పని సరిగా అవసరమే, అయితే అది బలవంతంగా మాత్రం జరగకూడదు. చరఖా సందేశం అదే. అది భారీ ఉత్పత్తే అయితే ఆ భారీ ఉత్పత్తి ప్రజల స్వగృహాల్లో జరుగుతుంది. వ్యక్తిగత ఉత్పత్తిని నీవు కొన్ని లక్షలసార్లు రెట్టింపు చేయగలిగితే అది అత్యంత భారీస్థాయిలో భారీ ఉత్పత్తికి దారితీయదా? అయితే ''భారీ ఉత్పత్తి'' అంటే అత్యంత సంక్లిష్టమైన యంత్ర సహాయంతో అతికొద్ది మందితో సాగే ఉత్పత్తి అనే సాంకేతికార్థంలో మీరు ఆ పదాన్ని వాడుతున్నారని నాకు తెలుసు. అయితే అది తప్పని నాకు నేను చెప్పుకొంటున్నాను. లక్షలాది మంది యిళ్ళలో ప్రవేశపెట్టగలిగే విధంగా నా యంత్రాలు అత్యంత ప్రాథమికమైనవిగా ఉంటాయి.

(హరిజన్, 2-11-34, పే. 301-02)

పరిశ్రమలు లేకుండా మనిషి జీవించలేడని నాకు తెలుసు. అందువల్ల పారిశ్రామికీకరణను నేను వ్యతిరేకించను కాకపోతే యంత్ర పరిశ్రమ ప్రవేశం పట్లనే నేనుతీవ్ర ఆందోళన చెందుతున్నాను. యంత్రం అత్యంత వేగంగా ఉత్పత్తి చేస్తుంది దానితో పాటు నేను జీర్ణించుకోలేని అదోరకమైన ఆర్థిక వ్యవస్థను తెస్తుంది. ఏదైనా ఒకటి తాను చేసే మంచికంటే దుష్ప్రభావాన్నే ఎక్కువగా కల్గిస్తున్నపుడు అలాంటి దాన్ని నేను అంగీకరించలేను. నా దేశానికి చెందిన లక్షలాది మంది నోరులేని అమాయకులు ఆరోగ్యంగా సంతోషంగా ఉంటూ ఆధ్యాత్మికంగా అభివృద్ధి చెందాలని నేను కోరుకుంటాను. అయితే ఈ పనికోసం మనకు ఏ యంత్రమూ అవసరము లేదు. ఇక్కడ ఎన్నో మరెన్నో ఖాళీచేతులున్నాయి. అయితే మనం పరిస్థితులను అర్థం చేసుకున్నకొద్దీ,

అప్పటికీ మనకు యంత్రాలు అవసరమని భావిస్తే తప్పనిసరిగా మనం వాటిని కలిగి ఉండవచ్చు. మనకు పరిశ్రమ కావాలి. మనం పారిశ్రామికంగా తయారు అవుదాం. మనం మరింత స్వయం సమృద్ధి సాధిద్దాం. అపుడు మనం ఇతరులను అంతగా అనుకరించవలసిన అవసరం ఉండదు. మనకి ఒక వేళ ఎపుడైనా అవసరమైతే, యంత్రాలను ప్రవేశ పెడదాం. ఒకసారి మనం మన జీవితాన్ని అహింస ఆధారంగా రూపుదిద్దుకోగలిగితే యంత్రాన్ని ఎలా నియంత్రించాలో మనకు తేలికగానే బోధపడుతుంది.

(నూతన అవకాశాలవైపు (1959) పే. 45-46.)

★ ★ ★

అధ్యాయము 48

- చేనూలు

ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం, సమానత, ఖాదీ వల్లనే సాధ్యం. "స్వదేశీ" భావనతో, గ్రామీణ వనరులతో, ఖాదీ నిండి ఉన్నది.

హృదయ పరివర్తన ముఖ్యం. వ్యక్తి ప్రాముఖ్యత పెరగాలి.

ఇండియాలోని మానవత్వానికి ప్రతీక ఖాదీ. జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ అన్నట్లు "ఇండియా స్వాతంత్ర్యం దుస్తు" ఖాదీ. వికేంద్రీకరణ ఖాదీ.

(నిర్మాణాత్మక కార్యక్రమాలు, 1961, పుట 12-13)

★ ★ ★

రాట్నం సందేశం విస్తృతం. సేవాభావం, వినమ్రత, పేదల ధనికుల స్నేహసంబంధం, పెట్టుబడిదారుల కార్మికుల మైత్రీ బంధం, రాజూ, రైతుల ఆత్మబంధం ఖాదీ.

(యంగ్ ఇండియా, 17-7-'25, పుట 321)

★ ★ ★

నూలు వడుకుట శరీర శ్రమలలో ఉత్తమం. ఆస్తిని అందరకూ సమానంగా పంచాలన్న సందేశానికి ప్రతీక రాట్నం.

(యంగ్ ఇండియా, 20-10-21 పుట 329)

★ ★ ★

రాట్నం, మగ్గం, ఇండియాలో ఆర్థిక పునరుత్థానానికి ప్రతీకలు. సాలె వానికే కాదు, మనకందరికి గుడ్డనిచ్చి, ఆ పరిశ్రమలోని వారికి కూడు పెడుతున్నది.

(యంగ్ ఇండియా, 21-7-'20 పుట 4)

★ ★ ★

ఇండియాలో కర్షకునికి, ఏడాది పొడుగునా చేతినిండా పనిలేక, ఆకలి దప్పులకు నకనకలాడుతున్నాడు. వారి తీరిక సమయాలలో రాట్నం ఉపాధి కల్పించితే వారి కడుపు నింపుతూంది.

(యంగ్ ఇండియా, 3-11-21, పుటలు 350-51)

★ ★ ★

కుటీర పరిశ్రమల ఉత్పత్తుల ధరలు, గ్రామీణులకు అందుబాటులో ఉంటాయి.

(యంగ్ ఇండియా, 8-12-'21, పుటలు 350-51)

★ ★ ★

1. ఉపాధి కల్పన.
2. అందరికీ తెలిసిన విద్య.
3. దీనిని నేర్చుట సులభం
4. పెట్టుబడి నామమాత్రం లేదు అనవచ్చును.
5. రాట్న చక్రం తయారీ సులువు. కదురుతో, తొడపై వడికి, ప్రత్తి నుంచి, దారాన్ని తీయవచ్చు.
6. ప్రజలకు వైముఖ్యత లేదు.
7. కరువు, కాటకాలతో ఏడుగడ.
8. విదేశీ వస్త్ర బహిష్కారానికి, తద్వారా దేశంలోని ధనం, విదేశాలకు పయనించకుండా ఉండేందుకు, అత్యవసరం.
9. ఆ పొదుపైన ధనము, లక్షలాదికి పంపకం అవుతుంది.
10. స్వల్ప సాఫల్యత, ప్రజలకు, సత్వరమే లబ్ధిని చేకూరుస్తుంది.

11 ప్రజలలో సహకారాన్ని పెంచేందుకు సశక్తమైన పరికరం.

(యంగ్ ఇండియా, 21-8-'24, పుట 277)

★ ★ ★

ధన రాహిత్యం కాదు. ఉపాధి రాహిత్యం ప్రధాన సమస్య. రాట్నం పనిలేని వారికి పనిని కల్పిస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 18-6-25, పుట 211)

★ ★ ★

పనిలేక ఊరికే తిరగడం, అన్ని బాధలకూ మూలం [illegible] రాట్నం ఆశాకిరణం.

(యంగ్ ఇండియా. 27-8-'25, పుట 299)

★ ★ ★

రాట్నం, శూన్యంలోంచి ఉత్పత్తిని సాధించే పరికరం. దీని వల్ల 60 కోట్ల రూపాయల దేశ సంపద ఆదా అవుతుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 17-2-'27, పుట 52)

★ ★ ★

ఒకచోట హరిజనులు రాట్నం వడుకుతున్నారు. ఈ విధంగా ఇంకో ఉపాధి దొరకని వారికి రాట్నం అన్నం పెడుతూంది.

(హరిజన్, 27-4-'34, పుట (85)

★ ★ ★

రాట్నం, వ్యక్తుల శక్తిని సమీకరిస్తుంది. మన దేశ బలాన్ని వృద్ధి చేస్తుంది

(యంగ్ ఇండియా, 27-5'26, పుట 190)

★ ★ ★

లక్షలాదికి రాట్నం కొంగుబంగారం. ఆదాయం తక్కువే గాని అందరికీ అందుబాటులో ఉంటుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 30-9-'26, పుట 34)

★ ★ ★

రాట్న పునరుత్థానానికి, దేశభక్తులంతా పూనుకోవాలి. ముస్లింలకు,

హిందువులకు, ఇది తిండి బెట్టింది. అందరూ కోరుకొనే "స్వరాజ్" రాట్నం. మగ్గాల ద్వారా సాధ్యం.

(హరిజన్, 13-4-'40, పుట 85)

★ ★ ★

ఇందువలన వ్యాపార పోటీ పెరగదు. సామరస్యం ఎక్కువ అవుతుంది స్వావలంబన సాధ్యమై, శాంతి సందేశం వినిపిస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 8-2-'21. పుట 406)

★ ★ ★

జన జీవితం కుదుటబడి, ఆధునిక నాగరికత బారిన పడకుండా, శాంతి సౌఖ్యాలను ప్రపంచానికి, ఇండియా, రాట్నం - మగ్గాల వాడుకవలననే, అందచేయగలుగుతుంది.

(యంగ్ ఇండియా 29-6-'21, పుట 206)

★ ★ ★

ఖాదీ పునరుద్ధరణ జరిగితే, అన్ని పరిశ్రమలు నడిచివస్తాయి.

(యంగ్ ఇండియా, 21-5-'25, పుట 177)

★ ★ ★

చేనూలుకు బదులుగా ఖాదీని ఇస్తే, ఖాదీ సర్వవ్యాపకమౌతుందని నా అనుభవం. "స్వరాజ్" రావాలంటే ఇది ఒక్కటే మార్గం.

(రాట్నం ద్వారా స్వరాజ్, 1945, పుట 5)

★ ★ ★

మన అహింసాయుత ఆర్థిక, ఆత్మ నిర్భరతకు రాట్నం ప్రతీక. దాన ధర్మాలు వద్దు. ఉపాధి కోసం పాట్లుపడవద్దు. భారతదేశానికి ఇట్టి 40 కోట్ల సర్వసత్తాక గ్రామాల వలన గుర్తింపు లభిస్తుంది. జాతి, మత, వర్గ, వర్ణ ద్వేషాల నిర్మూలన జరిగితీరుతుంది. సంఘ (అఖిల భారత, పద్మశాలి సమితి) ఆశయం ఫలిస్తుంది.

(ఖాదీ - ఎందుకు, ఎలా, 1959. పుట 150)

★ ★ ★

ఖాదీతోపాటు కుటీర పరిశ్రమ ఉద్ధరణి (పునరుత్థానం) జరగాలి

(ఖాదీ - ఎందుకు, ఎలా. 1959, పుట181)

★ ★ ★

ప్రజల స్తబద్ధత, తంద్ర పోవాలంటే ఖాదీ, ఇతర కుటీర పరిశ్రమలు తిరిగి బ్రతకాలి.

(ఖాదీ - ఎదుకు, ఎలా - 1959, పుట 185)

★ ★ ★

అహింసాయుత గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ పునరావిర్భావానికి, ఖాదీ స్థాపనే ముఖ్యమని నిరూపించాలి

(ఖాదీ - ఎందుకు, ఎలా 1959, పుట 189)

★ ★ ★

300 కోట్ల రూపాయల విలువల గల ఖాదీ ఉత్పత్తిని, అన్ని గ్రామాలూ నిరంతరం చేస్తే దారిద్ర్య నిర్మూలనం అనే అద్భుతం, చేనేత పనివారు చేసినదే అని చెప్పుకుంటారు. ముతకగా ఉన్నా ఖద్దరు అందాన్ని గ్రహించి, విదేశీ మిల్లు వస్త్రాలను బహిష్కరించాలి. వారి తిండిని పండించుకొని, బట్టను నేసుకుంటే, వారి ఆత్మబలం పెరిగి కళ్లల్లో జ్యోతి వెలుగుతుంది. ఆ వెలుగు జిగేలు మంటూ ఉంటే, ప్రపంచమంతా, నిస్ఫారిత నేత్రాలతో భారతదేశాన్ని చూసి, దిమ్మెరపోతుంది.

(హరిజన్, 22-9-'46, పుట 322)

★ ★ ★

అధ్యాయము 49

గ్రామీణ పరిశ్రమలు

గ్రామీణ అర్థవ్యవస్థ మన దేశంలో ఒకప్పుడు వారి హక్కులను బట్టి కాక, విధులను బట్టి రూపొందేదిట. వడ్రంగి ఊరందరి పనులు చేసిపెట్టే వాడు. ధనరూపేణా కాకుండా, వస్తురూపంలో ప్రతిఫలం ముట్టేది. అప్పుడు అందరూ ఆరోగ్యంగా, చిందులూ గెంతులూ వేస్తూ, ఉల్లాసంగా ఉండేవారు.

అసంకల్పితంగా అహింసా విధానాన్ని అనుసరించే వారు

(హరిజన్, 1-9-'40, పుట 271/72)

★ ★ ★

క్రమంగా భూమి దున్నుకొని, కడుపునిండా తిండి దొరకని పరిస్థితి వచ్చింది. వ్యవసాయం లాభసాటిదనే భావం ప్రబలింది

పనిచేసే వారు లేనిచోట, యంత్రాలు ఉండాలి. ఇండియాలో కాదు ..

మిల్లు వస్త్రాలు, మిల్లు బియ్యం వచ్చి, వీరినోట దుమ్ముపోశాయి. తెల్లటి బియ్యంలో పుష్టిలేదని వైద్యులు నచ్చచెప్పాలి. యంత్రాలను పరిహరించి, కుటీర పరిశ్రమలను పునరుద్ధరించాలి. చేనేతకు ప్రోత్సాహం కావాలి.

(హరిజన్, 16-11'34, పుట 316)

★ ★ ★

గ్రామీణులు సర్వసమృద్ధి గలవారైన తరువాతనే, నగర వాసుల అవసరాలను గూర్చి పట్టించుకోవాలి.

(హరిజన్, 7-12-'34, పుట 341)

★ ★ ★

నగరవాసులు పల్లెలకు పోయి ఉండనక్కర లేదు. వారి కుటీర పరిశ్రమలను ప్రోత్సహిస్తే చాలు.

గ్రామీణులలో, అసంకల్పిత, కల్పిత, స్తబ్ధత, తంద్ర, నిరుద్యోగం మున్నగునవి ఇరతుల బారిని, వారిని, పడవేసి వారికి "స్వరాజ్" రాకుండా చేస్తున్నాయని తేలుతున్నది. ఖాదీ కాకపోతే, తమ పూర్వీకుల వృత్తిని దేనినైనా వీరు చేపట్టి, నగరవాసులకు పంపి, ద్రవ్యార్జన చేయాలి. అప్పుడు గ్రామాలు, పట్టణాలు, ఒక స్నేహ సూత్రంలో బంధింపబడతాయి.

(హరిజన్, 7-12-'34, పుట 340)

★ ★ ★

గ్రామానికి ఖాదీ సూర్యుడైతే, కుటీర పరిశ్రమలు చద్రునివంటివి.

పరస్పరావలంబనం తీరికవేళలు సదుపయోగం కావాలి.

(హరిజన్. 16-11-'34. పుట 317)

★ ★ ★

తిరగలితో పిండి విసరడం, దంపుళ్లు, సబ్బు, కాగితం తయారీ, అగ్గిపుల్లల తయారీ, తోళ్లపని, నూనెగింజలను గానుగలో ఆడి, నూనె తీయడం వగైరా పనుల పునరుద్ధరణ కాంగ్రెస్ వారి స్ఫూర్తితో పెరుగుతుంది. పాశ్చాత్యుల అనుకరణను త్యజించాలి.

(నిర్మాణాత్మక కార్యక్రమాలు. 1961. పుటలు 16-17)

★ ★ ★

ఖాదీ ఉద్యమానికి అనుషంగికమే కుటీర పరిశ్రమలు. విదేశాలలో కూడ కుటీర పరిశ్రమలకు విలువ ఉన్నది మనకైతే అవి, "ప్రాణదాతలు".

(హరిజన్. 4-1-'35. పుట 372)

★ ★ ★

రాట్నంతో బాటు ఇతర గ్రామీణ కార్యకలాపాలు నయీతాలీం - వంటివి (కొత్త విద్యావిధానం; మౌలిక విద్య) వర్ధిల్లాలి.

(ఖాదీ - ఎందుకు. ఎలా - 1959, పుట 151)

★ ★ ★

రాట్నం మగన్‌వాడీలో క్రొత్త రూపాన్ని సంతరించుకుంది. చేతి కాగితం తయారీ కూడ ప్రధాన పరిశ్రమ. దంపుళ్లు, తిరగలి, గానుగ - మొదలైనవి కూడా తిరిగి మొదలు కావాలి.

(ఖాదీ ఎందుకు. ఎలా, 1959, పుటలు 161-62)

★ ★ ★

గ్రామాల సర్వతోముఖాభివృద్ధికి, రాట్నం ప్రాణం. తప్పులుంటే సరిచేసుకుందాం నగరవాసులను కూడా "ఖాదీని ఉత్పత్తి చేయండి" అందాం. వికేంద్రీకరణతో, తీరిక దొరికినపుడు మనం గ్రామాలలో పని చేయాలి మనం.

(ఖాదీ. ఎందుకు. ఎలా. 1959. పుట 177)

★ ★ ★

గ్రామ వాసుల జీవన స్థాయిని పెంచేందుకు వ్యవసాయం, పశుపాలన, కుటీర (గ్రామ) పరిశ్రమలు పూర్వస్థాయికి చేరేందుకు, ప్రత్యామ్నాయాలను చూడాలి. అరడజను గ్రామాలలో, నా యీ ప్రయోగం సఫలమైతే, అన్నిటికీ వ్యాపింపచేయవచ్చును.

(ఖాదీ ఎందుకు, ఎలా (1959) పుట 181)

★ ★ ★

భాగము - 8

కార్మిక సంబంధాలు

అధ్యాయము 50

కార్మిక సంబంధాల ఆదర్శం

కార్మికులంతా ఒక్కటే. యజమాని కూడా ఆ వ్యవస్థలో ఒక అంశం అంతా సమానులు: పరస్పరం సహకరించి, పనిచేయవలసిన వారు

యజమానులు, కార్మికుల సంక్షేమాన్ని కాపాడాలి. తండ్రీ, కొడుకుల బాంధవ్యాన్ని అనుకరించాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 3-5-'28, పుట 139)

★ ★ ★

పెట్టుబడి, శ్రమశక్తి పరస్పరావలంబనం గలవి.

(యంగ్ ఇండియా, 4-8-'27, పుట 248)

★ ★ ★

పాశ్చాత్య దేశాల్లో, యజమానులు ఒక వర్గం, కార్మికులు వేరొక వర్గం. అహమ్మదాబాద్‌లోనూ ఇదే గమనించాను. అహింసా కార్యక్రమానికి జన్మస్థానం ఇది. కార్మికులను సహచరులుగా చూడండి (కూలి వారుగా కాదు) ధర్మకర్తలై మెలగండి. లేకుంటే విప్లవం వస్తుంది. మీరు, వారిని, ప్రేమతో చూస్తే "యూనియన్లు" ఉండవు.

(యంగ్ ఇండియా, 10-5-'28, పుట 145-146)

★ ★ ★

చెమటోడ్చి పనిచేసే వారు, భాగస్తులు కారా? ఇద్దరి హోదా ఒక్కటే. యజమాని ధనమొక్కటే విలువైనదా? ఇది గ్రహించి, కలసి మెలసి ఉండాలి. షేర్లు గల వారికి వలె, కార్మిక ప్రతినిధులకు అన్నీ తెలియజెప్పాలి.

(హరిజన్, 13-2-'37, పుట 5)

★ ★ ★

ఒకే కుటుంబంలాగ, యజమానులూ, కార్మికులూ ఉండాలి. కార్మికుల సంక్షేమంతోబాటు, ధార్మిక సంక్షేమాన్ని కూడా యజమానులు కాపాడాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 20-8-'25, పుట 285)

★ ★ ★

యజమానులు తమను తాము ధర్మకర్తలుగా భావించాలి. పెట్టుబడిదారు, కార్మికులు ఎడముఖం, పెడముఖంగా ఉన్నారు. పరస్పర విశ్వాసం, గౌరవంతో ఉండాలి)

(యంగ్ ఇండియా, 20-8-'25, పుట 291)

★ ★ ★

అధ్యయము 51

కార్మికుల హక్కులు - విధులు

యజమానులు, కార్మికులను సోదర భావంతో చూస్తే మీకూ దేశానికీ మంచిది. ఆత్మ ప్రక్షాళన కోసం, మాదక ద్రవ్యాలనూ మాంస భక్షణనూ, జూదాన్ని, అప్పులనూ వర్జించండి.

ముస్లిం కార్మికులను గౌరవంతో అభిమానంతో చూడాలి. కార్మికులు కూడా, పరిశ్రమను తమదిగా భావించి పనిచేయాలి. జీతాలు, సౌకర్యాలు, కోరే హక్కుతోబాటు, నిజాయితీగా, చెమటోడ్చి, జీతానికి తగిన పనిని చేసే విధి కూడా మీది. పరిశ్రమ అభివృద్ధికి, భాగస్వాములమనుకొని పాటు పడాలి. శ్రమశక్తి కూడా ద్రవ్యమే. మీ పెట్టుబడి అదే. పెట్టుబడి లేనిదే శ్రమశక్తి ఉపయోగం ఏమిటి? అదే విధంగా శ్రమశక్తిలేనిదే, పెట్టుబడికి విలువ లేదు.

(హరిజన్, 2-2-'34, పుట 6)

★ ★ ★

నేనూ కార్మికుల మధ్య బ్రతికాను, కాయకష్టం చేసి, భాగస్వాములైన మీరు, మిమ్ములను గురించి తక్కువ అంచనా వేసుకో కూడదు. మీరు దేశ ప్రగతికి ధర్మకర్తలే. దేశానికి, ధనవంతులు, పెట్టుబడి లేకపోయినా, మీ శ్రమశక్తి లేనిదే అస్తిత్వం లేదు. నేను నా కోసం పాటుబడుతున్నాననుకుంటూంటే, మీరు ఇంకొకరి కొసం పాటు పడుతున్నామనుకొని, నిరుత్సాహంగా ఉంటున్నారు. ఇదీ తేడా. "నాది" అని అనుకుంటే "నేను యజమానిని" అనే భావన కలుగుతుంది.

తన కొరకైనా, ఇతరుని కొరకైనా, శ్రమ విలువ ఒక్కటే.

మీ విధులేమిటి? హక్కులెట్టివి? పనికి తగిన ప్రతిఫలం మీ హక్కు. కష్టించి, పనిచేసే మీరు, యజమానిని, ఏ విధంగా మీ మాట వినేటట్టు చేస్తారు? తగిన ప్రతిఫలాన్ని కొలిచి, తూచి, ఎవరు చెప్పగలరు? మీరే. దానికి తగిన ప్రశిక్షణ, విద్య కావాలి. మీ నాయకులు, మీకు, వీటిని నేర్పాలి. విద్య అంటే "అ, ఆ"లు మాత్రమే కాదు. మానవత, పరస్పర సామాజిక అనుబంధాలు. వీటిని అర్థం చేసుకోవాలి.

(మహాత్మాగాంధీ ప్రసంగాలు, రచనలూ, 4వ కూర్పు, పుట, 1045)

★ ★ ★

అధ్యాయము 52

సమ్మెలు

ప్రజాస్వామ్యం, క్రమబద్ధంగా ఉన్న సమాజంలో అశాంతి, సమ్మెలు ఉండేందుకు అవకాశం ఉండదు. కావలసినంత చట్టబద్ధమైన ఏర్పాట్లు ఉంటాయి. హింస, చాటుమాటున గాని, బహిరంగంగా గాని అక్కడ నిషిద్ధమై ఉంటుంది.

(హరిజన్, 1-2-48, పుట 15)

★ ★ ★

నాకు తెలుసు. సమ్మెలు, తమకు న్యాయం చేకూర్చడానికి, కార్మికులకు గల సహజసిద్ధమైన హక్కు. అయితే పెట్టుబడిదారులు ఈ

సందర్భంలో రకరకాల పద్ధతులలో సమ్మెను అణిచేందుకు ప్రయత్నిస్తారు ఆ విషయమే ప్రస్తుతం చాలా క్లిష్టంగా తయారై, ఎంతో ప్రాధాన్యాన్ని వహిస్తున్నది బలాన్ని ఉపయోగించి, హింసా మార్గంలో, సమ్మెలను భంగం చేసి, ఏ విధంగానైనా, తమ అధికారాన్ని దర్పాన్ని, లాభాపేక్షను సంకోచం లేకుండా ప్రదర్శించడానికి చేసే ప్రయత్నాలు హేయమైనవి. ఇక్కడ ప్రాధమికంగా ఆలోచించవలసినంది, సమ్మెకు దారితీసిన పరిస్థితుల మాట ఏమిటి అని నియమానుసారంగా వ్యవస్థ ఉంటే ఈ ఇబ్బంది ఉండదు యజమానులు, కార్మికులు పరస్పర అవగాహనతో, మర్యాదతో మెలుగుతూ సమానత్వ పద్ధతిని గుర్తించే ప్రయత్నం జరిగిన చోట సమ్మెలు అసంభవం.

న్యాయసమ్మతమైన కోరికలు తీరడానికి, సమ్మెలు, సహజమైన హక్కు. కాని యజమానులు మధ్యవర్తిత్వాన్ని అంగీకరిస్తే సమ్మె చేయడం నేరం.

(యంగ్ ఇండియా, 5-5-'20, పుట 6)

★ ★ ★

యజమానులు సమ్మె కాలంలో ఎలా మెలగాలి? అమెరికను విధానంలో, కార్మికులను, గూండాల సహాయంతో, అణచివేయడం. తప్పు. వినాశకరం. న్యాయసమ్మతమైన కార్మికుల కోర్కెలను, యజమానుల ఇష్ట ప్రకారం కాకుండా, పెద్ద మనుషులు న్యాయసంగతమన్న వాటిని తీర్చడం అనువైన పరిష్కారం.

సమ్మె ఎందుకు చేయవలసి వచ్చింది? అభిప్రాయం భేదం వలననే. ఆ సందర్భంలో, మధ్యవర్తిత్వమే పరిష్కారం. ప్రస్తుతం, ఆవేశంతో, కార్మికులు, సద్యోపరిష్కారాలను అభిలషిస్తున్నారు. దానికోసం ఎంతటి పనినైనా చేస్తున్నారు.

అప్పుడు యజమానులు ఏం చేయాలి? యజమానులు సువ్యవస్థితంగా ఉంటారు; కార్మికులట్లుగాదు. సరియైన అవగాహన లేక, వారిని రెచ్చగొట్టి, బాగుపడేందుకు చూసే కార్మిక నాయకుల చేతుల్లో కీలు బొమ్మలై, కొన్ని తప్పులు చేస్తున్నారు.

అటువంటప్పుడు, యజమానులు, సౌమ్యతతో వారిని అనునయించి,

పరిస్థితులను తెలియజేయాలి. సమ్మె చేసే వారికి, పరిశ్రమను అప్పగించండి నీటముంచినా, పాల ముంచినా కార్మికులదే భారం అనాలి ఇది దయాభావన కాదు. వివేకంతో కూడిన పెద్ద అడుగు.

(హరిజన్, 31-3-'46, పుట 60)

★ ★ ★

తమ పరిసరాల నుంచి, ధార్మిక సంప్రదాయాల నుంచి వేరైన కార్మికులు, డబ్బు కోసం దేనినైనా చేస్తున్నారు.

(హరిజన్, 22-9-'46, పుట 321)

★ ★ ★

ఇటీవల సమ్మెలు చాలా జరుగుతున్నాయి. కాని సరైన నాయకత్వం లేక, తమ కోర్కెల సామంజస్యాన్ని వివరించలేక, విఫలమవుతున్నాయి. నష్టాన్ని కలగుజేస్తున్నాయి. సమ్మె కాలంలో, ధనంలేక, చాలా కాలం సమ్మెను సాగించలేక, వీగిపోతున్నాయి. కనుక సమ్మెను తలపెట్టుటకు ముందు, స్వావలంబన సాధ్యమా అని ఆలోచించాలి. మన కోర్కెలు న్యాయ సంగతమా అనితర్కించాలి.

(మహాత్మాగాంధీ ప్రసంగాలు, రచనలు, 4వ కూర్పు పుటలు 1045, 48)

★ ★ ★

నా దృష్టిలో, యజమానులు, కార్మికులు సమాన భాగస్వాములు (కార్మికుల భాగస్వామ్యం ఉన్నతమైనదని భావించి అనుకరించాలి.) ప్రస్తుతం మనం విపరీత పరిస్థితిని చూస్తున్నాం. యజమానులు కార్మికుల పరిస్థితిని లోని గుట్లను సేకరిస్తున్నారు. పోగుబడిన ధనరాశి (పెట్టుబడి) తెచ్చిపెట్టగల శక్తివంతమైన ఉపలబ్ధి వారికి ఉంది. దానిని ఎలా ఎప్పుడు వాడుక చేయవలెనో, వారికి తెలుసు. ఒక్క రూపాయలో శక్తి తక్కువ. అదే రాశి రూపంలో పెట్టుబడిగా ఏకత్రితమైతే, అప్పుడు లభించే శక్తి వేరుగా ఉంటుంది. అది ఎంతో శక్తిమంతమైనది. ఒక్కొక్క రూపాయకు గల శక్తి కంటె ఎన్నోరెట్లు మిన్నగా ఉంటుంది. జలబిందువులు, వేరువేరుగా, ఎన్ని ఉన్నా ఏమీ లెక్కలేదు. అవే సంయుక్తంగా ఉండి, సముద్రాన్ని ఏర్పరుస్తాయి.

ఆ సముద్ర జలంలో నౌకాబలం చక్కగా ప్రయాణం చేస్తుంది ఇండియాలో పెట్టుబడిదారులు, చక్కగా వ్యవస్థీకృతులై ఉన్నారు కార్మికులకు యూనియన్లు, సమాఖ్యలు ఎన్ని ఉన్నా అంతకంటె తక్కువైన వ్యవస్థగానే పనిచేస్తున్నాయి. కనుక సంఘటితశక్తి బాగా కరువయింది.

ఇంతేకాదు. వివెకం కూడా ఉండదు. వ్యక్తులు వ్యక్తులతో, యూనియన్లు యూనియన్లతొ తగాదాలు పడతాయి. వివేక శూన్యత వల్ల స్వార్థపరులు, దీన్ని అవకాశంగా తీసుకొని, అల్లరులు రేకెత్తిస్తారు. అహింస అంటే తెలియని, వారు ఇంకేమంచి పనిని చేయజాలరు. ఫలితంగా కార్మికులు బాధపడతారు కార్మికులు, అహింసా పద్ధతిని తెలుసుకొని పనిచేస్తే, ఆ సంఘటిత శక్తి, కొద్ది మంది పెట్టుబడిదార్ల చేతిలో తుపాకుల శక్తిని మించి ఉంటుంది

కనుక పెట్టుబడిదారులకు తమ సృష్టి అని అనుకుంటున్న సంస్థల అసలు యజమానులు (సామ్యత్వం కలవారు) కార్మికులేనని గుర్తించమని సలహా ఇస్తున్నాను. వారికి, తగు విద్యను నేర్పి, వారిలో దాగియున్న నిర్మాణాత్మక శక్తిని పెంచి, ఈ కార్మికుల సంఘటిత శక్తిని పెంపొందించాలి.

ఒక రోజులో. దీనిని, పెట్టుబడిదారులు సాధించలేరు. మరి సమ్మెల వల్ల తమ సంస్థలకు కలిగే నష్టాన్ని ఎదుర్కొంటున్న వారు ఏమి చేయాలి. నా సలహా ఇది: సంస్థను, వెంటనే, కార్మికులకు అప్పగించండి (సంస్థ వారికి చెందినది కూడా గనుక) మనోవైకల్యాన్ని విడిచిపెట్టి, కార్మికులకు, సాంకేతికంగాసాయపడండి.ఈ పని సరి అయినది. దీనితో ప్రతిపక్షాల వారి నోరుమూత పడుతుంది. కార్మికుల ఆశీస్సులు లభిస్తాయి. పెట్టుబడి వినియోగం సరిగా జరుగుతుంది. ఇది ధర్మ కార్యము కాదు. తమ వనరులను తెలివిగా వినియోగించడం, తమ భాగస్వాములుగా చేయదలచిన కార్మికులతో నిజాయితీగా ఉండడం అన్నమాట.

సమ్మెలు విశ్వవ్యాప్తంగా ముప్పును తెచ్చిపెడుతున్నాయి. అమెరికా, ఇంగ్లాండ్‌లతోసహా, అన్ని చోట్లా సమ్మెలు జరుగుతున్నాయి. ఇండియాలొ వాటి ప్రాముఖ్యత మరింతగా ఉన్నది. మూలాన్ని మూయగానే, సందులలోంచి

స్వాతంత్ర్య వాయువులు చొరబడి, సమ్మెల సంఖ్యను పెంచుతున్నాయి. దీనికి ముఖ్యంగా జీవితాలలో, పురాతన సంప్రదాయాలు, ధార్మికమైన కట్టుబాట్లు లుప్తమై, బ్రతుకు అస్తవ్యస్తమై, ధనదాహం పెరుగుటయే కారణం. ఇది చాలా బలహీనమైన బంధం. ధార్మికత ఉన్నప్పటికి, ప్రతివారికీ ఇది ఆదార భూతం కాజాలదు. ఒక వంక కొల్లగొట్టడం, ఇంకొక వంక సమ్మెలు - ఇదీ నేటి దృశ్యం. అయితే ధార్మికత పట్ల మర్యాద ఉన్నచోట సమ్మెలు అహింసా పూర్వకమై ఉంటాయి. వాని వలన ఎవరికీ నష్టం లేదు.

సమ్మె మొదలయేందుకు ఒక చిన్న కారణం చాలు. నా అనుభవం ప్రకారం వీని వలన కార్మికులకు మంచి కంటె చెడే జరుగుతుంది. బొంబాయిలో జరిగిన సమ్మెను, టాటాలో జరిగిన దానిని పంజాబులో రైల్వే కార్మికుల సమ్మెలను, వీలయినంత మేరకు పరిశీలించాను. కార్మికులు తమ కోర్కెలను పూర్తిగా బోధపరచలేకపోయారు. కారణమేమిటి? నాయకత్వం సరిగాలేదు. నాయకులు రెండు రకాలు: మీలో కొందరు నాయకులవుతారు. వారికి సలహాలిచ్చే వారు స్వయంగా కార్మికులు కారు. సానుభూతి కలవారో, సానుభూతితో ఉంటారని అనుకున్న వారో అయి ఉంటారు. వీరందరి మధ్య సమన్వయం లేనిదే, సమ్మె సఫలం కాదు. పైన ఉదహరించిన సమ్మెలన్నిటిలోను, ఇదే సంభవించింది. ఇంకో ముఖ్య కారణం, నా దృష్టికి వచ్చింది. ధనసహాయం లేనిదే, చాలా కాలం సమ్మె సాగదు. యూనియన్లు ధనరాశి మీద ఆధారపడితే, సమ్మె సాగదు. నేను నడిపిన సమ్మెలలో, కార్మికులను ఆత్మనిర్భరత్వం సాధించమని, ఉద్బోధించే వాడిని. అదే విజయం, అదే విద్య. ఒక యజమాని వద్ద దొరికిన జీతాన్ని, ఇంకే చోటనైనా తెచ్చుకోగలమనే ధీమా ఉండాలి. కనుక, అలసత్వం వలన, సమ్మె భంగమవుతుంది. న్యాయంగా ప్రవర్తించాలి. సమ్మెకు వ్యతిరేకులపై వత్తిడి తేకూడదు. దాని ఫలితం మీ మీదే ప్రసరిస్తుంది. ఈ మూడు సూత్రాలను పాటిస్తే ఏ సమ్మె కూడా ఓటమిని చూడదు. సమ్మె చేసేముందు, ఎన్నోసార్లు, [illegible]. తరచి ఆలోచించాలి. సరే మీ హక్కులను సాధించడం గురించి ఇంత [illegible] ముచ్చటించాం. కార్మికులు సంఘటితులయితే, సమ్మెలు ఎప్పుడో.

ఎక్కడో జరుగుతాయి. వాటి అవసరం ఉండదు. మీ మానసికశక్తి. సంఘటిత శక్తి పెరిగిన కొలదీ, మధ్యవర్తిత్వం సమ్మెల స్థానాన్ని గ్రహిస్తుంది. అటువంటి పరిస్థితులను అమలుపరచే సమయం ఆసన్నమైంది.

సమ్మె సాఫల్యతకు కావలసినవి

1. కోర్కె న్యాయసమ్మతము
2. కార్మికుల ఏకాత్మకత
3. సమ్మెలో చేరని వారిని హింసించక పోవడం
4. సమ్మె కాలంలో ఆత్మనిర్భరత
5. సమ్మె చేసే వారి స్థానంలో ఇతర కార్మికులు వచ్చి చేరే అవకాశం ఉంటే, సమ్మె వద్దు. రాజీనామా చేయాలి. ఇదే తగిన మందు
6 ఇన్ని జాగ్రత్తలు లేకున్నా, సమ్మె జయప్రదం అగుట యజమానుల బలహీనతయే. తప్పులు చేయవద్దు. తెలియని వాటిని అనుకరించవద్దు. తెలిసిన పద్ధతిలో పయనించండి. విజయాన్ని సాధించండి.

(యంగ్ ఇండియా, 16-2-'21. పుటలు 52-53)

★ ★ ★

ఎక్కడో ఏదో జరిగిందని సానుభూతిగా సమ్మె చేయడం, (మీకే సమస్యాలేక పోయినా) నేరం. హింసాయుతం

★ ★ ★

సమ్మె "గూడు పుఠాణీ"గా ఉండరాదు కార్మికులు సహకరిస్తారు. సమ్మె చేసే వారు ఏదో విధంగా కష్టపడి, సమ్మె కాలంలో సంపాదన చేయాలి.

(హరిజన్. 2-6-'46. పుట 158)

★ ★ ★

సమ్మె న్యాయసంగతమై ఉండాలి. నిష్పక్షపాతంగా, అనుభవజ్ఞులు ఒప్పుకుంటేనే, ప్రజల సానుభూతి ఉంటుంది. మధ్యవర్తిత్వం చట్టానికి, నియమాలకు విరుద్ధం కారాదు. యజమాని కూడ, అహంభావంతో, ప్రవర్తించరాదు. నిష్పక్షమైన నిర్ణయానికి బద్ధుడు కావాలి.

ఆర్థిక విషయాలకు సంబంధించిన సమ్మెలకు రాజకీయ పరిణామం ఉద్దిష్టమై యుండరాదు. అటువంటప్పుడు. సమ్మె చేసిన వారు ఓడిపోతారు

రైల్వే పోస్టలు సమ్మెల సందర్భంలో ప్రజలకు కలిగే అసౌకర్యం గురించి గమనిక ఉండాలి పరిష్కార మార్గాలనన్నింటినీ తడిమి చూచిన తర్వాత, పని కాకపోతే, సానుభూతి సమ్మెలు, కూడా సరియైనవే.

ఆర్థిక సమస్యలు, రాజకీయ పరిణామాలతో సంబంధం కలిగి ఉండరాదు. దేనికి అది వేరు. అహింసా ఉద్యమంతో, రాజకీయ సమ్మెలు ఉంటాయి. వాటిని అషామాషీగా చేయకూడదు. బహిరంగంగా ఉండాలి. కుట్రలు, చాటు మాటు వ్యవహారాలు గూండాలచేత, హింసా కార్యాలూ నిషిద్ధం. హింస పనికిరాదు.

(హరిజన్, 11-8-46, పుట 256)

★ ★ ★

శాంతిపూర్వకమైన సమ్మె, బాధితులకు పరిమితమై ఉండాలి. తమకు సంబంధించని చోట (టింబక్టూలో అగ్గిపెట్టెలు తయారు చేసే కార్మికులు) వారికి ఏ సమస్యా లేనప్పుడు, ఎక్కడో కార్మికులకు తగినంత జీతాలు లేవని, సానుభూతి సమ్మె చేయకూడదు. అది హింసాత్మకం అవుతుంది. ఆ పరిశ్రమతో సంబంధాలు త్రెంచుకోవచ్చు. అంతేగాని తాము స్వయంగా సమ్మెను తలపెట్టకూడదు. పై ఉదాహరణలో, రెండింటి యజమానులు ఏకమై, కార్మికులను బాధపెడితే, అప్పుడు సానుభూతిగా సమ్మె చేయవచ్చును. కనుక ఎక్కడికక్కడే పరిస్థితిని సరిగా అంచనా వేసుకొని ముందుకు సాగాలి. హింస చాపక్రింద నీరులా తెలియకుండా వచ్చి, క్రమ్ముకుంటుంది.

సమ్మె సమయంలో ధనార్జన కొరకు చేయవలసినది ముందే ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. శాంతిపూర్ణమైన అట్టి సమ్మె కారులను ఎవరు చెదరగొట్టలేరు. ఇది ఆకాశహర్మ్యం కాదు. నేనెరిగిన జీవిత సత్యం.

ప్రజల భావాలు తెలిసిన, నిష్పాక్షిక న్యాయనిర్ణేతలు చెబితే తప్ప, వారికి దాని సూక్ష్మాలు తెలిసే అవకాశం లేదు. ఆ చర్యలో భాగదేయం కలవారు. నిష్పక్షపాతంగా ఉండజాలరు.

మధ్యవర్తిత్వం ఉంటే, (ప్రజలకు ఈ సమ్మెను గురించి, తెలియనే తెలియదు.) తీర్పును పాటించని యజమానులు, కార్మికులు ఉన్నచోట, బలవంతంగా తమమాటనే నెగ్గించుకోవాలనే భావం చోటు చేసుకుంటుంది

అన్ని సమన్వయ మార్గాలూ మూసుకుపోయిన తర్వాతనే, సమ్మెను గురించి ఆలోచించాలి. ఆర్థిక రంగానికి చెందిన సమ్మెలు, రాజకీయ రంగానికి చెందిన సమ్మెలు, పూర్తిగా భిన్నమైనవి. రాజకీయ సమ్మెలకు, అహింసాయుత పోరాటంలో సముచితమైన స్థానం ఉన్నది.

తమ జీవితాల పెంపు, హింసామార్గంలో సాధ్యమైతే కార్మికులు దానిని చేపట్టవచ్చునా? కూడదు. తమ కోర్కెలు ఎంత సమంజసమయినవి అయినా, హింసకు దిగరాదు. ఈ బాటలో ముళ్ళు ఉంటాయి. కత్తితో బ్రతికే వారు కత్తితోనే అంతం అవుతారు. బలిసిన ఎద్దులవలె పోట్లాడకూడదు. చైతన్యం అంతా ప్రగతి కాదు. "ధన మాత్రమిదం జగత్" అనే వారి వద్ద ఆత్మకు చెందిన ఆధ్యాత్మికత, సమాజానికి, మనసుకు పనికివచ్చే ధార్మికత కరువు అవుతాయి.

కనుక, "కిం కర్తవ్యమ్?" బొంబాయిలో కార్మికులు చక్కగా పోరాడారు. వివరాలు నాకు తెలియవు. కాని మంచి మార్గంలో పోరాటం జరిగిందని నాకు కనిపిస్తుంది. మిల్లు యజమానులు పూర్తిగా తప్పుచేసి ఉండవచ్చు. కార్మికులూ యజమానులూ వీరి పోరాటంలో, సామాన్యంగా, యజమానులు తప్పు చేస్తున్నారనడం కద్దు. అయితే, కార్మికులు తమ సంఘటిత శక్తిని పూర్తిగా గుర్తించిన నాడు, వారు యజమానులను మించిన నిరంకుశులవుతారు. యజమానుల వద్దనున్న వివేకాన్ని కార్మికులు కూడా అలవరచుకంటే, కార్మికులు చెప్పినట్లు వారు ఒప్పుకోవలసి వస్తుంది. అయితే కార్మికులు సాధారణంగా ఆ స్థాయిని చేరుకోలేరు చేరుకోగలిగితే కార్మికులు కార్మికులవడం మాని, యజమానులై కూర్చుంటారు. పెట్టుబడిదారులు ధన బలంతో మాత్రమే, పోరాటం సాగించరు. వారికి యుక్తి వివేకం చాకచక్యం మెండుగా ఉంటాయి.

కార్మికులు, తమ జడత్వాన్ని వదలి, కొంత జాగరూకతను

పెంచుకున్నపుడు, వారు ఎంచుకోవలసిన మార్గం ఎలా ఉండాలి అనునది ఇప్పటి ప్రశ్న. తమ పశుబలం, సంఖ్యాబలం, తద్వారా హింసామార్గం - వీటినే వారు నమ్ముకుంటే, ఆత్మహత్యా సదృశం అవుతుంది అటువంటి చర్యవలన వారికి, పరిశ్రమలకు, దేశానికి, తీరని నష్టం కలుగుతుంది ఓరిమితో, సమన్వయ మార్గంలో అహింసాయుత పోరాటాన్ని జరిపితే, యజమానులలో స్పందన సాధ్యం. ఇది నిర్మాణాత్మకమైన మార్గం.

ఇంతాచేసి, అటు పరిశ్రమకు, యజమానులకు, ఇటు తమకు కొందరు ఆవేశపూరితులై నష్టం కలిగిస్తారు. చివరికి, పెరిగిన తమ జీతాలను కూడ, సరిగా వినియోగపరచక, గెలిచాం అని మదంతో మెలుగుతారు.

కనుక, పాఠకులారా, మీకు, కార్మిక సంక్షేమం ధ్యేయమయితే, వారి తీరును మెరుగుపరిచే కోరిక ఉంటే, కార్మికునితో స్నేహం చేసి, అతనికి సేవ చేయాలని ఉంటే, రాజమార్గం ఉన్నది. సత్యమార్గంలో ఇరుపక్షాలు, ఒకే భావైక్యతను, సాధించాలి.

ఇండియాకు రెండు మార్గాలున్నాయి. పాశ్చాత్యుల హింసామార్గం, ప్రాచ్యుల సత్యమార్గం. కార్మికులతో ఇది మొదలు కావాలి. హింసామార్గం దగ్గర దారి కావచ్చు. కాని కలకాలం ఉండదు. తృప్తి అసలే ఉండదు. యూరోపును పరికించండి. యజమానిని, కార్మికుడు నమ్మడు. కార్మికుని యజమానీ నమ్మడు. పశుబలంతో తలపడి, తలలు బొప్పికట్టించుకున్నా, శాశ్వత పరిష్కారం ఉండదు.

రెండవది ఆత్మోత్సర్గం. స్పందించి, యజమాని, దారికి వచ్చే అవకాశాలెక్కువ. సామరస్యతకు షరతులు:

1. పనిచేసే గంటలలో, విశ్రాంతికి అవకాశం ఉండాలి.
2. చదువుకు సౌకర్యం ఉండాలి.
3. దుస్తులు, తిండి, పిల్లల చదువుకు ఏర్పాట్లు కావాలి.
4. శుభ్రమైన, స్వచ్ఛమైన గృహ వసతి లభ్యమవాలి.
5. వృద్ధాప్యంలో వినియోగానికి, భవిష్యనిధి ఉండాలి. పొదుపు చర్యలు చేయగలిగి ఉండాలి.

పైన చెప్పినవి లేకపోవడానికి ఇద్దరూ బాధ్యులే. తక్కువ ఇచ్చి, ఎక్కువ పని కోరతారు యజమానులు. విపర్యయంగా, వీలైనంత తక్కువ శ్రమతో గరిష్టరాశి కోసం తగాదా పడతారు. కార్మికులు ఫలితం, జీతం పెరిగినా, కార్మికుడు నిండు మనసుతో పనిచేయడు

కార్మిక వర్గంతో స్నేహం చేసే మూడో రకం అనిర్భవిస్తున్నది కార్మికులను పావుగా వాడుకొనే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. అవకాశవాదం వీరిది. కార్మిక సంక్షేమం ఒక ముసుగు. కనుక కార్మిక వర్గానికి సమర్థ నాయకత్వం కావాలి.

సమ్మె, పనిమాని కూర్చోడం, హర్తాళ్ అన్నీ మంచివే. వీటి దురుపయోగం సామాన్యమై పోతున్నది. అది పనికిరాదు. యూనియన్లుగా ఏర్పడి, వాటి అనుమతి లేనిదే సమ్మెలను తలపెట్టకూడదు.

యజమానులతో చర్చించనిదే సమ్మెకు దిగరాదు మధ్యవర్తిత్వానికి సానుకూలత కలిగితే, పంచాయతీ పద్ధతిని ఎన్నుకోవాలి. వారి నిర్ణయాలు అందరికీ శిరోధార్యాలు కావాలి.

కార్మికులూ యజమానులూ ఒకే కుటుంబ సభ్యులవలె మెలగాలి. ఇది తప్ప వేరే దారిలేదు. సత్యమార్గమే శరణ్యం. జీతాలు పెంచడమే కాదు, వాటి వినియోగం కూడా అందరూ (ముఖ్యంగా) యజమానులు పట్టించుకోవాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 11-2-'20, పుట 7-8)

★ ★ ★

అధ్యాయము 53

భూస్వామి - కౌలుదారు

భూమి కర్షకుడిది ఎక్కడో ఉండే జమీందారుది కాదు.

(ది బాంబే క్రానికల్, 20-10-'44)

★ ★ ★

దున్నేవాడిదే భూమి. ఇది వానికి తెలియనీయరు

(హరిజన్, 2-1-'37. పుట 375)

★ ★ ★

నీవు దున్నే భూమి నీదే. కాని దానిని ఒక్కసారిగా జమీందారునుంచి లాక్కోలేవు. అహింస, నీశక్తిని నీవు గుర్తించడం; ఇదేదారి.

(హరిజన్, 20-5-'39, పుట 133)

★ ★ ★

అవసరానికి మించిన భూమి ఉండకూడదు. తమదైన పొలంలేకనే, దరిద్ర నారాయణులవుతున్నారు. కలవారిని లేని వారిని ఒప్పించి, అహింసాయుతంగా, భూసంస్కరణలు జరగాలి.

(హరిజన్, 20-4-'40, పుట 97)

★ ★ ★

నీ భూమి మీద నీకున్నంత హక్కు, ఆ దున్నే వానికీ ·ఉంది.

(అమృత బజారు పత్రిక, 2-8-'34)

★ ★ ★

మీ ఆస్థికి ధర్మకర్తగా ఉండి, దానిని వారి సంక్షేమం కోసం ఉపయోగించాలి. సోషలిస్టు పార్టీ ఒకటి కాంగ్రెస్‌లో పుట్టింది. ఎన్ని చెప్పినా, ప్రజలు, ఆస్థి గలవారి నుండి, వారి ఆస్థిని గుంజుకోమనరు.

(అమృత బజారు పత్రిక, 2-8-'34)

★ ★ ★

ఒక్క విషయాన్ని గమనించండి. మిల్లు యజమానులు, కార్మికులను, తమ సహచరులుగా తీసుకోవలసి వచ్చినట్లే, రైతులను, మీ మిత్రులను కొని, బంధువులుగా భావించి, వర్గవైషమ్యాలను పరిహరించండి.

(అమృతబజారు పత్రిక, 2-8-'34)

★ ★ ★

జమీందార్లు తమ వసూళ్లను చేసే పనినేగాక, ధర్మకర్తలై, కర్షక మిత్రులై మెలగడం కూడా నేర్చుకోండి. రైతుల నుండి నజరానా (బహుమతులు)

తీసుకోకండి వారి కుటుంబాల సంక్షేమం చూడండి. అదేవిధంగా, కర్షకులు తమ విధులను పాటించాలి. జమీందారుతో, కుటుంబ సభ్యునివలె, స్నేహ భావం, ఆదరం చూపండి. రాముడు, జనకుడు, ఓమర్ ఖలీఫా, నిరాడంబరంగా, ప్రజల మధ్య జీవించారు. ధర్మకర్తలై మెలిగారు. ప్రజాధనం దుర్వినియోగం చేసిన వారిని చీల్చి చెండాడారు.

(యంగ్ ఇండియా. 28-5-'31) పుటలు 120-21)

అయితే మార్పును త్వరిత పరచకూడదని గ్రహించాలి. అహింసా మార్గానుసరణ కావాలంటే, కలవారిని, లేనివారిని సమావేశపరచి, సత్యమార్గాన్ని తెలియచెప్పి, వారిని విద్యావంతులను చేయాలి. ధనవంతులకు, వారిపై బలప్రయోగం జరగదని, నచ్చ చెప్పాలి. లేని వారికి, ఏ నిర్ణయాన్ని వారిపైన, వారి అంగీకారం లేకుండా, ఏ అంశాన్ని వారిపై రుద్దడం జరుగదనీ, అహింసా మార్గంలోనే, ఆత్మోత్సర్గం ద్వారానే, స్వాతంత్ర్యం తెచ్చుకోగలరనీ బోధపరచాలి.

మిమ్ములను ఒప్పించి, మీ మనసులను కరిగింపజేసి, మీ ఆస్థి, సందపలను ధర్మకర్తగా కౌలుదారుల సంక్షేమం కోసమే వినియోగించాలని, మీరు భావించేటట్లు మిమ్ములను మార్చడమే, నా ఆశయం. కాంగ్రెస్‌లో, సోషలిస్టు పార్టీ ఏర్పడిందని నాకు తెలుసు. ఆ పార్టీ, కాంగ్రెస్‌ను లోబరచుకుంటే, ఏం జరుగుతుందో, స్పష్టంగాలేదు. అయితే, నిష్పక్షపాతంగా, ఒత్తిడి తేకుండా, అభిప్రాయ సేకరణ చేస్తే, ప్రజలు, ఆస్థి కలవారి నుండి, వారి ఆస్థులను గుంజుకొమ్మని అనరు. ఆ సమన్వయ, సహకారాల కోసమే నేను పాటు పడుతున్నాను.

అయితే ధర్మకర్తలైన మీరు గాని మిల్లు యజమానులు కాని, సంపదను, విచ్చలవిడిగా స్వంతానికి వాడుకోరాదు అని హెచ్చరిస్తున్నాను. వారి సంక్షేమం కోసమే వినియోగించాలి. వారిలో, ఒక విధమైన భద్రతా భావాన్ని, ఒకే కుటుంబ సభ్యులమనే స్నేహ ధర్మాన్ని, బంధుప్రీతిని, కలుగజేసినపుడు మీ మధ్య తగాదాలుండవు. వర్గ సంఘర్షణ ఉండదు.

జమీందారులు దుర్వ్యయం తగ్గించుకోవాలి కౌలు మిత్తి స్పష్టంగా ఏర్పరచాలి. వారి సంక్షేమం కోసం శ్రద్ధ వహించాలి. వారి పిల్లలకు స్కూళ్లు, పెద్దలకు రాత్రి పాఠశాలలు, చికిత్సాలయాలు స్థాపించాలి. మురుగునీటి పారుదలకు ఏర్పాట్లు చేయాలి. జమీందారులు వారి స్నేహితులనీ, తాము చేసే పనులకు నిశ్చితమైన రుసుము మాత్రమే తీసుకుంటారనీ, వారిని గ్రహింపచేయాలి. తమ ఉనికిని, లాభప్రదం చేయాలి. రైతులు కూడ జమీందారుల పట్ల తమ విధులను, నిస్సంకోచంగా, నిర్వర్తించాలి. చేస్తామని మనసారా ఒప్పుకున్న పనులను చేసితీరాలి. తాము అనుభవిస్తున్న పొలం, జమీందారులకు లేకుండా తమదేనని భావించరాదు. వారొక పెద్ద కుటుంబంలో సభ్యులమనీ, జమీందారు ఆస్థికి రక్షకుడుగా ఉంటాడనీ, మరచిపోరాదు. చట్టంలో ఏ విధంగా ఉన్నప్పటికీ జమీందారీ పద్ధతిని కొనసాగించాలి అంటే, సంయుక్త కుటుంబ సభ్యుల పరిస్థితి తమదిగా భావించాలి

జనరంజకులైన రాజులు, ప్రజలలో కలిసి, మెలసి బ్రతికేవారు. ఇందుకు విరుద్ధంగా ప్రవర్తిస్తే, వారి రోజులు దగ్గర పడ్డట్లేనన్న మాట. ధర్మకర్తలై జీవిస్తేనే, వారికి మంచి భవిష్యత్తు ఉంటుంది. పేరుకు మాత్రమే గాక, నిజంగా ధర్మకర్తలై మెలగాలి. తమ హోదా, తమ ఉన్నత భావాలు, తమ విద్య, కౌలుదారుల సంక్షేమం కోసం, విధిగా వాడుక చేయాలి. కరుణా హృదయంతో, మనసునిండా సానుభూతితో, వారి కష్టసుఖాలలో పాలు పంచుకొని, వారిని సేదతీర్చాలి. ఇదే సరియైన సార్థకత.

భూస్వాములు నిరంకుశులైతే, కాలగతిలో నశిస్తారు. ధర్మకర్తలై, కర్షకుల మేలు తలపెట్టండి. మీ కష్టానికి తగిన ఫలం తీసుకోండి. చట్టం మిమ్ములను ముట్టదు. కర్షకులు మీ హితం కోరుకుంటారు.

(హరిజన్ 4-5-'47, పుట 134)

అధ్యాయము 54

వర్గ పోరాటం అనివార్యమా?

స్వతంత్ర భారతదేశంలో, వర్గ వైషమ్యం ఉండదు. చెట్ల ఆకులు వలె, వైవిధ్యం ఉంటుంది. ఈ నాటి తరతమ భేదాలు ఉండవు. ఆకలి బాధ ఉండదు. నిరుద్యోగం ఉండదు. అహింసా విధానంలో ప్రభుత్వం నడిపితే, అల్లర్లు, అలజడులు అసలే ఉండవు.

(హరిజన్ 27-4-'40, పుట 108

★ ★ ★

హృదయ పరివర్తన, అనునయంతో, సాధించగలిగితే, బుద్ధిమంతుల కౌశల్యం, దేశానికి, ఉపయోగపడుతుంది. దానిని కార్మికులను వశపరచుకునేందుకు ఉపయోగించకూడదు "భగవంతునిదె సర్వస్వం, అని మన సాంప్రదాయ నిర్వచనం. హింసావిధానంతో, భూస్వాములు, రైతులు (కౌలుదారులు) అందరూ నశిస్తారు వివేకంగా, యజమానులు ప్రవర్తిస్తే దేశం అంతటా ముఖ్యంగా కార్మిక వర్గాలకు మేలు జరుగుతుంది.

(హరిజన్ 9-3-'47, పుట 59)

★ ★ ★

అహింసామార్గంలో పెట్టుబడిదారీ మన స్తత్వం అంతరిస్తుంది. ధనవంతుడు, ధర్మకర్తగా, తన ఆస్థిని పెంచి, ప్రజోపయోగం నిమిత్తం వినియోగిస్తాడు. కార్మికుడు వేచి యుండనక్కరలేదు. పెట్టుబడి అధికారాన్ని ఇస్తుంది శ్రమ శక్తి కూడ అధికారాన్ని ఇస్తుంది. అధికారాన్ని నిర్మాణాత్మకంగా గాని, విధ్వంసాత్మకంగా గాని వాడవచ్చు. పరస్పరం ఆధారంగా దేశప్రగతిని, సౌభాగ్యాన్ని పెంచుకోవాలి. సమానత్వం, సౌమ్యతతో, సాధిస్తే, శాశ్వతంగా నిలుస్తుంది. కనుక హృదయపరివర్తనయే కర్తవ్యం. సహజీవనమే బ్రతుకుబాట.

(యంగ్ ఇండియా, 26-3-'31, పుట 49)

★ ★ ★

కార్మికుడు తన శక్తిని గుర్తిస్తే, పెట్టుబడిదారుతో బాటు భాగస్వామి అవుతాడు. బానిసగా ఉండడు. తానే పూర్తి యజమాని అయేందుకు ప్రయత్నిస్తే బంగారు గుడ్లను పెట్టే బాతును చంపినట్లు అవుతుంది. తెలివి తేటలు, అవకాశాలు - వీటిలో అసమానతలు ఎప్పటికీ ఉంటాయి. ఎడారిలో ఉండే వ్యక్తి కంటె, నడి ఒడ్డున ఉన్న వానికి, పంటను పండించే అవకాశం ఎక్కువ. అసమానతలు ఉన్నా, ముఖ్యాంశాన్ని మరువరాదు పక్షులు, జంతువులకు వలెనే. ప్రతివ్యక్తికీ జీవితాలసరాలను తీర్చుకునే స్వేచ్ఛ, హక్కు ఉంటాయి. ప్రతి హక్కుతోబాటు, ఒక విధి, ఆ సందర్భాలలో అపాయం నుంచి తన్ను తాను రక్షించుకునే ఏర్పాటు ఉంటాయి. కనుక మౌలికమయిన సాధారణ సమానతను పరిరక్షించుకునే విధులూ, విచికిత్సలూ కూడా ఉంటాయి. నా అవయవాలతో కష్టించి పనిచేయడం నా విధి, నా కష్ట ఫలాన్ని నాకు అందకుండా చేసే వానితో అసహాయోగం, దానికి తగిన చికిత్సా ఉంటుంది. పెట్టుబడిదారు, కార్మికుడు వీరిద్దరి మౌలిక సమానతను గుర్తించగలిగితే, వారిని నష్టపరిచేందుకు ఆశించరాదు. పరివర్తన కోసం ప్రయత్నించాలి. నా అసహాయోగం, అతడు చేసే తప్పుల సందర్భంగా, అతడికి కనువిప్పు కలిగిస్తుంది. నేను సహకరించనప్పుడు, వేరొకరు నా చోటు నాక్రమిస్తే దిగులు పడరాదు. నా సహచరులను, యజమాని అన్యాయాలతో, అసహాయోగాన్ని అవలంభించమని ఒప్పించగలనని నా ధైర్యం. పెట్టుబడిదారు, కార్మికుడు, శత్రువులగానే ఉండనక్కర్లేదు.

(యంగ్ ఇండియా, 7-10-'26, పుట 384)

★ ★ ★

దోపిడీ, ధనవంతులను, చంపితే, నశించదు. పేద వారికి, సరిగా నచ్చచెప్పి తయారు చేస్తే, వారే దోపిడీ జరుగనీయరు. సహాయ నిరాకరణ చేస్తారు. వారు ఇద్దరూ భాగస్వాములవుతారు.

(హరిజన్, 28-7-'40, పుట 219)

★ ★ ★

నా "స్వరాజ్"లో పెట్టుబడి, రాజరికము ఉంటాయి. అయితే ధర్మకర్తృత్వ విధానంలో ఉంటాయి. సామరస్యం నా ధ్యేయం. ఉన్నవారు, లేనివారు, సఖ్యంగా ఉంటారు. లంచగొండి తనం, అన్యాయం, అవినీతి, ప్రపంచమంతటా వేరు వేరు పేర్లతో ఉన్నాయి. కనుక, సత్యాహింసలే అందరికీ శరణ్యం.

(యంగ్ ఇండియా 8-1-'25, పుట 10)

★ ★ ★

"ఈశావాస్యమిదం" కనుక, సమాజవాదం మనకి క్రొత్తది కాదు. ప్రజలదే రాజ్యం అనేది నేటి మాట. అందరికీ అనటంలో ఎవరికీ స్వంతం లేదు అని స్ఫురిస్తుంది. హింసారహి[illegible] సమాజ నిర్మాణం, మనకు కరతలామలకం.

(హరిజన్, 2-1-'37 పుట 375)

★ ★ ★

క్రొత్త వ్యవస్థలో రాజులు, జమీందారులు ఉంటారు. బుద్ధిగా మసలుకుంటారు. లేకుంటే, ప్రజలే వారిని వెలివేస్తారు. (సహాయనిరాకరణ) పంచాయతీ ఆదేశాలను అందరూ శిరసావహిస్తారు.

(హరిజన్, 1-6-'47, పుట 172)

★ ★ ★

జమీందారు అస్తిత్వానికి, అతని అనివార్యత అవసరంలేదు అనడానికి, నేను సిద్ధం. హృదయ పరివర్తన మాత్రం అనివార్యం. వర్గ పోరాటం అనివార్యమా అన్న ప్రశ్న ఉండదు. కర్షకులు తమ అధికారాలను చేపట్టిననాడు, జమీందారు ఉండడు. కర్షకులు ఏకమైతే, అద్భుతమైన అధికారం వారికి వస్తుంది. అప్పుడు వర్గ పోరాటం అనే సమస్యే ఉండదు.

(హరిజన్, 5-12-'36, పుట 338-39)

★ ★ ★

మందికిది అలవడేందుకు చాలా సమయం పడుతుంది. కాని ఇది, త్వరితమైన, నిశ్చితమైన దారి. పెట్టుబడిదారుని నాశనం చేయడం; కార్మికుని

కూడా నాశనం చేయడమే. ఎవరూ, తప్పు చేయని వారు కారు. తప్పుచేసి దిద్దుకోలేని వారు కారు. కనుక తప్పు చేసిన వారి తలదీయడం, ఏ విధంగానూ సమర్థనీయం గాదు

నాకు పెట్టుబడి అంటే అయిష్టం లేదు. పెట్టుబడి దారుల మనస్తత్వము పడదు. పాశ్చత్యులు, పెట్టుబడిని ఒకేచోట ప్రోగుచేసి ఉంచవద్దని, వర్గ సంఘర్షణకు మరో రూపాన్ని తప్పించుకోమని, ఉపదేశిస్తారు.

ధనవంతులతో అసహాయోగం అవలంబించి, వారిని దారికి తీసుకురావచ్చును. ఈ ప్రశిక్షణ, వారిని అంతం చేయమని చెప్పే మాట కంటె ప్రశస్తమైనది. అంతంలో ఇద్దరూ సమాన భాగస్వాములవుతారు. పెట్టుబడి చెడ్డది కాదు; దాని దురుపయోగం చెడ్డది. ఏదో ఒక రూపంలో పెట్టుబడి ఉండనే ఉంటుంది. ధన సంగ్రహణతో చర్య అనగా అధికార వినియోగం ఉంటుంది. కనుక ధనం, పని వీటి సంబంధాలు సరిగా ఉండాలి. ఏ ఒక్కటీ, రెండో దానిని మించరాదు. సమతౌల్యం కావాలి. వాటి మధ్య సహజ శత్రుత్వమేమీ లేదు. గొప్పవారు, పేదవారు ఎప్పుడూ ఉంటారు. వారి పారస్పరిక సంబంధాలు మారుతూ ఉంటాయి. ఫ్రాన్సు ప్రజాస్వామిక రాజ్యము అయినా అన్ని వర్గాల ప్రజలూ అక్కడ ఉన్నారు. పడికట్టు పదాలపై మోజు వద్దు. భారతదేశంలోని అన్ని రకాల భ్రష్టత్వం, ఏదో ఒక విధంగా, ప్రపంచమంతటా వ్యాపించి ఉన్నది. దూరపు కొండలు నునుపు. పాశ్చాత్య రూపమేదైనా, మన కళ్లను జిగేలుమనిపిస్తుంది అక్కడ కూడ పాలకుల - పాలితుల మధ్య ఎన్నో సంఘర్షణలున్నాయి. అక్కడ కూడ ప్రజలు సౌఖ్యాన్ని కోరుకుంటూ వెంటపడి, ప్రతిఫలంగా దుఃఖాన్ని అనుభవిస్తూవుంటారు.

నిజమైన సోషలిజం, మన దేశంలో అనాదిగా ఉన్నది. అంతా దేవుని సొత్తు అయిన నాడు, సరిహద్దు రేఖలు దేనికి? మానవుని కల్పితమైన ఈ గీతలను, అతడే చెరుప గలడు. దేవుడనండి, నాయకుడనండి, ప్రభుత్వమనండి, ప్రజలు అనండి - అంతా ఆ సృష్టిలో అంశాలే. ప్రస్తుతం భూమి ప్రజలకు

చెందినదై ఉండలేదు. మనకు వారసత్వంగా వచ్చిన ఉపదేశాల దోషం కాదు. మనమే వాటి ప్రకారం బ్రతుకును వెళ్లదీయలేక పోతున్నాం.

మనము, రష్యాతోసహా, ఆ సర్వసమానత్వం, అపరిగ్రహం దిశలో సాగవచ్చును. హింసాయుత పరిగ్రహానికి రాట్నమూ, దాని వేదాంతమూ, దాని సిద్ధాంతమూ, జవాబు. ఎవరు కష్టపడతాడో, అతనిదే భూమి, ఆస్థి, సంపద. పనివారికి ఈ విషయం తెలియదు. తెలియజెప్పడం జరుగలేదు. పంచాయతీ రాజ్యంలో, ప్రజాశక్తి, అధికారంలోకి వస్తుంది. విషయం పూర్తిగా అమలు అయే అంత వరకే, రాజులు, పెట్టుబడిదారులు వారి రాజ్యం, చెల్లుతుంది. ప్రజలు జాగరూకులై, ఆతతాయిలతో సహకరించని రోజున, ఆతతాయితనం చస్తుంది పంచాయత్ చట్టాలను చేసుకొని, అమలు చేస్తారు. "తప్పనిసరిగా ఉండాలి" అను అనివార్యతను అంగీకరించను. అహింసా మార్గాన ధనవంతులలో మార్పుతెస్తాను. "మాకు కావలసినవి మాకు దొరికితేనే పని చేస్తాం" అని పనివారంటే, యజమానుల గొంతుకలో వెలక్కాయ పడ్డట్టే. కాయకష్టం చేసే వానికే, ఉత్పత్తి దక్కాలి. (చెందాలి) ఐక్యతతో శ్రమికులు సాధించలేనిది ఏదీ లేదు. వర్గ సంఘర్షణకు అవసరమే లేదు. ఒక వేళ అది అవసరమైతే, దానిని గురించి బోధించి, అనుసరింప చేసేందుకు వెనుదీయను. ఆదర్శ మూర్తి అయిన జమీందారు రైతుపై భారాన్ని వెంటనే తగ్గిస్తాడు

రైతులతో దగ్గరై. వారి కష్టాలను తీర్చి, వారిలో ఆశాజ్యోతిని వెలిగిస్తాడు. అవిద్యను తొలగిస్తాడు. శుచి, శుభ్రతలను నేర్పుతాడు. తన అవసరాలను తగ్గించుకొని. రైతును సుఖపెడతాడు. వారి ఆర్థిక పరిస్థితులను అధ్యయనం చేసి, స్కూళ్లు స్థాపించి, వాటిలో తన పిల్లలను కూడ, రైతుల పిల్లతోపాటు చదివిస్తాడు. గ్రామంలోని బావి, చెరువులను పూడిక తీయించి, శుభ్రపరుస్తాడు. రోడ్లను ఊడుస్తాడు. పాకీ దొడ్లను తానే కడుగుతాడు. తన తోటలను, దొడ్లను, వారి కోసం తెరచి ఉంచుతాడు. తనవైన హర్మ్యాలను, తాళం వేసి ఉంచకుండా, సార్వజనికమైన పనులకు, స్కూలుగా, ఆస్పత్రిగా, ఉపయోగపరుస్తాడు. ధనవంతులు, కాలగతిని గమనించి, భగవద్దత్తమని విన్న వాక్యాలకు సరియైన భాష్యం చెప్పి, అతి తక్కువ సమయంలో

గ్రామాన్ని, స్వర్గధామంగా చేస్తాడు. దీనితో పెంట కుప్పలవలె ఉన్న నేటి గ్రామాలు ఆరోగ్యం, శాంతి, సౌఖ్యాలకు ఆవాసాలవుతాయి.

ధనవంతులు, సామాన్యుల సేవ చేయాలి. సామాన్యుల భాగదేయం వారికే దక్కాలి. వారిని నమ్మి, తమ లాభాలను, సామాన్యులకై త్యాగం చేసేట్లు చెయ్యాలి సరిగా నచ్చ చెపితే, అనునయ వాక్యాలకు స్పందించే ధనవంతులు, తమ భోగభాగ్యాలను సామాన్యులతో పంచుకుంటారు.

సామాన్యులతో మనం మాత్రం ఎంతగా కలిపిపోయాము? సేతుబంధం జరిగిందా? గండి పూడిందా? గాజు ఇళ్లలో ఉండి, రాళ్లు విసరకూడదు. నా మట్టుకు నాకు, ఆ కలయిక స్వప్నతుల్యంగానే ఉంది.

హృదయ పరివర్తన చెందిన రాజు, రైతులలో ఒకడై, వాళ్ల సుఖ దుఃఖాలను పంచుకుంటూ, మానవుడు అవతాడు. స్కూళ్లు, ఆసుపత్రులు, శుచి, శుభ్రత, తోటలు, దొడ్లు - వీటన్నిటిని తన కౌశలంతో తన సహచరులకు ఉపయుక్తంగా అమరుస్తాడు.

(యంగ్ ఇండియా 5-12'29 పుట 396)

★ ★ ★

భూస్వాములు, ధనవంతులు, సామాన్యులకు తమ సేవలనందించాలి. వారిని నమ్మి, పూచీ ఇస్తే తప్పకుండా నిర్వహిస్తారు. మంచి మాటలకు స్పందిస్తారు.

మరో మాట! వాళ్లని తెగడిన, మనసంగతి ఏమిటి? ఎంత వరకు మనం పేదలతో కలిసి ఒకటి అయిపోయాం?

కనుక, వర్గ పోరాటం పేరెత్తకుండా, మంచి అనునయ వాక్యాలతో, మనస్సులను మార్చే ప్రయత్నం చేద్దాం.

(అమృత బజారు పత్రిక, 3-8-'34÷

★ ★ ★

వర్గ పోరాటం ఎప్పుడూ ఉంటూనే ఉన్నది. తన రెండు చేతులలో సత్యాహింసలు ధరించిన కార్మికుని సాఫల్యం, ధనవంతుడెంతో బంగారం వెచ్చించి సాధించగలడా?

కార్మికులు - ధనవంతులు, కాయకష్టం పెట్టుబడి అనాది నుంచి ఉన్నవే కార్మికులకు వారి మార్గదర్శకులకు, కార్మికుల శక్తి తెలియక, కుంటివాడు, గుడ్డివానిని తీసుకుపోయినట్లు తప్పుదారిని పోతున్నారు.

కార్ల్ మార్క్స్ మహాశయుడు హింసా మార్గాన పోయి, సమానతను సాధించాలి అంటాడు. విశ్వవిద్వాంసులందరూ, ఈ భావనను దాటి ముందుకు పోయి, సఫలులౌతున్నారు. కాని ఆయన శక్తియుక్తులకు నా నమోవాకాలు.

(హిందూస్తాన్ టైమ్స్, 5-1-'46)

★ ★ ★

ఇండియాకు వర్గపోరాటమంటే తెలియదు. రామరాజ్యంలో పేదా, సాదా, కలిసి ఉంటారని వారికి తెలుసు.

(అమృత బజారు పత్రిక 2-3-'34)

★ ★ ★

భాగము 9

రాజకీయ ఆలోచనలు

అధ్యాయము 55

రాజకీయాలు మరియు మతము

జీవితాన్ని నేను కొన్ని విభాగాలుగా విడగొట్టడం లేదు. వ్యక్తుల జీవితం మాదిరిగానే జాతి జీవితం కూడా విడదీయడానికి వీలుపడని ఏకమొత్తము (Indivisible Whole)

నా దృష్టిలో మతం లేకుండా రాజకీయాలు లేవు. మతం అంటే ద్వేషాన్ని పెంచుకొని, పోట్లాటలాడే మూర్ఖుల, గుడ్డివాళ్ల మతం గురించి కాదు నేను చెప్పేది - నేను చెబుతున్నది సహనంతో కూడుకున్న వసుధైక మతం గురించి. నైతిక విలువలు లేకుండా రాజకీయాలను చేయడాన్ని తప్పించాలి.

(యంగ్ ఇండియా, 27-116'24, పే. 391)

★ ★ ★

నా దృష్టిలో మతం లేని రాజకీయాలు పూర్తిగా మలినమైనవి వాటిని విసర్జించాలి రాజకీయాలు జాతిని గురించి శ్రద్ధ వహిస్తాయి. జాతి సంక్షేమాన్ని కాంక్షించే దేనికైనా మత సంబంధమైన మనిషి - అంటే భగవంతుని గురించి, సత్యం గురించి తెలుసుకోవాలనే మనిషి - యొక్క సంక్షేమాన్ని కూడా ఆలోచించాలి... అందువల్ల రాజకీయాల్లో కూడా మనం స్వర్గధామాన్ని నిర్మించాల్సి ఉంటుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 18-6'25, పే 214)

★ ★ ★

అధ్యాయము 56

ప్రబుద్ధ అనియమిత స్థితి

రాజ్యాధికారం ప్రజల అభివృద్ధికీ, ప్రజాప్రతినిధుల ద్వారా రాష్ట్ర జీవనాన్ని క్రమబద్ధం చేసేది రాజ్యాధికారం. జన జీవితం, స్వనియమితమై, పటిష్టంగా ఉంటే, ప్రతినిధులెందుకు? అప్పుడు ప్రతివ్యక్తీ స్వ-శాసకుడే. ఆ స్థితి వెలిగించిన దీపం వంటి ఆదర్శ స్థితిలో రాజ్యం లేదు. రాజ్యాధికారం లేదు. థోరోమహాశయుడన్నట్లు "అత్యల్ప శాసనం చేసే ప్రభుత్వమే ఉత్తమోత్తమం.

(యంగ్ ఇండియా 2-7'31 పుట 162)

★ ★ ★

తమ వీలు మేరకు, ప్రజలు తమపై విధించుకున్నదే చట్టం, అహింసాయుతమైన అట్టి సమాజం, ఉత్తమోత్తమమైన నియమరహిత స్థితిలో ఉంటుంది.

అహింసాయుత ప్రజాస్వామ్యంలో శాసనాలు నియమాలు ఉండవు. వాటి అవసరం ఉండదు.

(హరిజన్ బజార్ పత్రిక 21-7-'40 పుట 211)

★ ★ ★

అటువంటి ఆదర్శ రాజ్యం అసంభవం కాదు. అహింస ఏ మేరకు సిద్ధిని పొందగలదో, "జాగృత అనియమితత" కూడా ఆ మేరకు, ఫలిస్తుంది. ఏ ప్రభుత్వము, ప్రజలను అతి తక్కువ నియమాలతో, ఉండీ ఉండని చట్టాలతో, అత్యల్పమైన ప్రతిబంధకాలతో పరిపాలిస్తుందో, అది అత్యున్నతమైన, ఆత్యుదాత్తమైన ప్రభుత్వం. అహింస అనే పునాదిపై నిర్మింపబడిన ప్రజాప్రభుత్వం ఈ ఆదర్శ స్థితికి అతి దగ్గరకు వస్తుంది

ప్రస్తుతం ఇది పగటి కల అనిపించినా. ప్రధానంగా అహింసాయుత సమాజం యొక్క అస్తిత్వంలో నాకు గట్టి నమ్మకం ఉంది. నా శ్రమంతా దాని కోసమే.

తరతరాల ఓరిమి, వివేకము, ఇటువంటి ఆదర్శవంతమైన రాజ్యాన్ని తయారు చేసి, నిలబెడుతాయి. ముస్ముందు సంపూర్ణమైన చైతన్యం, శక్తియుతమైన జాగృతి ఎంతైనా అవసరం. తక్కువ విషయాలు వెనువెంట త్రోసుకొని వస్తాయి.

అటువంటి ఆదర్శవంతమైన రాజ్యము సాధ్యమేనా? అవును. నిరంతరం అటువంటి సమాజాన్ని నిర్మించేందుకు ప్రయత్నిస్తే, కొంత కాలం తర్వాత, నెమ్మదిగా, కొంత వరకు ఏర్పడి, ప్రజలకు ఉపకరించే విధంగా నిలిచి ఉంటుంది. అయితే అన్ని రకాలకు సంబంధించినది ప్రభుత్వం, ప్రజలందరదీ; కనుక పూర్తిగా అహింసాయుతం, కానేరదు. కాని సమాజం ఆ విధంగా ఉండవచ్చు.

(హరిజన్ బజార్ పత్రిక 9-3-'40 పుట 31)

★ ★ ★

విద్యుచ్ఛక్తి అందరికీ లభించేందుకు కొన్ని తరాలు గడిచాయి. ఆదర్శ రాజ్యాన్ని పరిపాలించేందుకు అట్టి రాజ్యం ఏర్పడిన తర్వాత ఉత్తమోత్తమ శాసకుడు అనివార్యం కాడు.

(కొత్త దిగంతాలవైపు 1959, పుట 93)

★ ★ ★

యూక్లిడు జ్యామితిలో సరళరేఖకు వెడల్పు లేదు (సిద్ధాంతం

ప్రకారం) కాని అట్టి రేఖ ఊహలో మాత్రమే ఉన్నది. అదేవిధంగా ఆదర్శ సమాజానికి ప్రభుత్వం అవసరమా, కాదా అనే ప్రశ్నకు, జవాబు ఉన్నప్పటికీ "కృషి చేద్దాం, ఆ ప్రశ్న ఎందుకు?" అని నా జవాబు

(హరిజన్ బజార్ పత్రిక 15-9-'46 పుట 309)

★ ★ ★

అధ్యాయము 57

వ్యక్తి సర్వోపరి

టాల్‌స్టాయి మహాశయుల ఆశయం ఇది "ఏ నాటికైనా, అనియమితమైన, ఆధ్యాత్మికమైన ప్రపంచం సంభవం". తన అంతరాత్మ ప్రబోధాన్ని అనుసరించిన వానికి భగవద్రాజ్యం లభిస్తుంది. అతడు ప్రభుత్వ శాసనాలకు, నియమాలకు అతీతుడు.

(మహాత్మా గాంధీ రచనలు శ్రీ, పుట 249)

★ ★ ★

వ్యక్తి స్వేచ్ఛ ప్రగతికి మూలం. దానిని నష్టపరిచే ప్రభుత్వాధికారమంటే నాకు భయం.

(గాంధీ రచనలు 1957, పుట 41)

★ ★ ★

వ్యక్తి స్వేచ్ఛ అనియమితమైతే, అది ఆటవిక స్థితి అవుతుంది; మధ్యేమార్గం అటు వ్యక్తినీ, ఇటు సమాజాన్నీ బాగు చేస్తుంది.

(హరిజన్ బజార్ పత్రిక 27-5-'39, పుట 144)

★ ★ ★

ప్రతి వ్యక్తి తన ఆత్మ ప్రబోధాన్ని అనుసరించాలి. దీనినే ప్రపంచంలోని ప్రవక్తలంతా నొక్కి వక్కాణించారు. తనలోని దైవ సామ్రాజ్యానికై వెదుకులాడాలి. ప్రభుత, తన అధికార బలంతో, కొల్లగొట్టడాన్ని నియంత్రిస్తుంది. అయితే వ్యక్తిత్వాన్ని కూడా నియంత్రించడం అసహనీయం.

వ్యక్తి స్వేచ్ఛకు విలువ కట్టలేము. కాని వ్యక్తి మూలతః సమాజానికి

చెందిన వాడని మరువరాదు. తన వ్యక్తిత్వాన్ని, సమాజ ప్రగతికి వలసినట్టుగా సరిదిద్దుకుంటూ, ప్రస్తుతం, ఈ ఉన్నత స్థితికి ఎదిగాడు. ఆటవికమైన అనియమితతను పరిహరించి, సంఘపరంగా నియంత్రణను సహించి, ముందుకు సాగుట వలన అందరికీ మేలు జరుగుతుంది

సత్యాహింసల ద్వారా పూర్ణ స్వాతంత్ర్యమంటే, ప్రతి విభాగంలోనూ స్వేచ్ఛ - (ఆ విభాగము అత్యల్పమైనది అయినా సరే) - జాతి, వర్ణ విభేదాలు ఉండవు. సత్యాహింసల అనుసరణ ఎంత మేరకు జరిగితే, అంత మేరకు స్వాతంత్ర్యం.

తన బుద్ధి బలాన్ని, చాకచక్యాన్ని, ప్రతివ్యక్తీ. పొరుగు వారికి ఉపయోగపడేటట్టు చేసే, స్వేచ్ఛ, కలిగి ఉంటాడు. అయితే ఆ కౌశల్యం వలన కలిగే లాభాలను తామొక్కరే అనుభవించ కూడదు. దేశంలో అతడొక భాగం. పరిసరాలలోని సమాజంలో అతడొక అంశం. కనుక తన పటిమను అందరికీ ఉపయోగపడేటట్టు చేయాలి. తనకొక్కడికే కాదు. సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యం అంటే ప్రతి ఒక్కరికీ స్వేచ్ఛ మన ఆచరణలో అందినంత మేరకు, అది ఉంటుంది.

(నిర్మాణాత్మక కార్యక్రమం, 1961, పుట7)

★ ★ ★

స్వేచ్ఛారహితమైన బ్రతుకు కంటే, చావు మేలు.

(యంగ్ ఇండియా 5-1-'22, పుట 5)

★ ★ ★

ప్రతి వ్యక్తీ తన తెలివిని, సమాజ శ్రేయస్సు కొరకు వినియోగించాలి.

(హరిజన్ పత్రిక 1-8'42,)

★ ★ ★

వ్యక్తి స్వేచ్ఛ నశిస్తే అంతా నశించినట్టే

(హరిజన్ జబార్ పత్రిక 1-2-'42, పుట 27)

★ ★ ★

అధ్యాయము 58

స్వరాజ్యము

"స్వరాజ్" శబ్దానికి స్వ-పరిపాలన, స్వ-నియంత్రణ అని అర్థం. స్వాతంత్ర్యం అంటే స్ఫురించే విశృంఖలత మాత్రం కాదు

(యంగ్ ఇండియా 19-3-'31, పుట 38)

★ ★ ★

ప్రతిదేశం, ఆహార, వ్యవహారాలలో స్వాయత్తత కలిగి ఉండడం వల్ల, తనను తాను పరిపాలించుకో గలదు. ఎంత నికృష్టంగానైనా సరే!

(యంగ్ ఇండియా, 15-10-'31, పుట 305)

★ ★ ★

స్వ-పరిపాలన ఆత్మబలం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది.

(యంగ్ ఇండియా 1-12-'27, పుట 402)

★ ★ ★

అంతరంగంలో స్వేచ్ఛావాయువుల నిష్పత్తిలో మాత్రమే, బయట కూడా స్వాతంత్ర్యం లభిస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 1-11-'28, పుట 363)

★ ★ ★

"స్వరాజ్"లో ప్రజలు, ప్రతి విషయానికీ, ప్రభుత్వ శాసనాల కొరకు ఎదురు చూడరు.

(యంగ్ ఇండియా 6-8-'25, పుట 276)

★ ★ ★

అహింసాయుతమైన "స్వరాజ్"లో, శత్రుత్వం ఉండదు: ప్రతి వ్యక్తి కృషి చేస్తాడు జ్ఞానవృద్ధి, ఆరోగ్యసిద్ధి, ప్రతి వానికీ చేసేందుకు పని, ఉంటాయి. జూదం, త్రాగుడు, వాసనాదోషాలు, వర్గ వైషమ్యాలు ఉండవు. ధనవంతులు, తమ ధనాన్ని ప్రజల కోసం ఉపయోగిస్తారు. ఉండవలసిన హక్కులుంటాయి.

(హరిజన్ పత్రిక, 25-3-'39, పుట 65)

★ ★ ★

స్వ-పరిపాలన అనేది, కష్టసమయాల్లో, స్థిరంగా నిలబడి, అవాంతరాలను అధిగమించడమే. నిరంతర కృషితో దానిని అందుకోగలగడం, దానిని నిలుపుకోవడం అన్న సంగతి అవసరం లేని స్వపరిపాలనకు విలువలేదు. అధిక సంఖ్యలో స్త్రీ పురుషులకు ఉపయోగపడే స్వపరిపాలన, వ్యక్తి పరమైన స్వ-పరిపాలనను మించి ఉండదని నేను, నా మాటలలో, చేతలలో నిరూపించేందుకు ప్రయత్నించాను వ్యక్తిపరమైన స్వపరిపాలన (సెల్ఫ్-రూల్) సంపాదించే పద్ధతులలోనే, బహు సంఖ్యాక స్వ-పరిపాలనను సాధించవచ్చును.

మన ఆత్మలోని స్వాతంత్ర్యం మేరకు, బయటి స్వేచ్ఛను సాధించగలం. ఇదే సరియైనదైతే, ఆత్మ సంస్కరణ కొరకు, మన శక్తిని పూర్తిగా వినియోగించాలి. స్వపరిపాలన అంటే ప్రభుత్వ నియమాలకు, నియంత్రణకు అతీతంగా (అది విదేశీ ప్రభుత్వమైనా, స్వదేశీ ప్రభుత్వమైనా) ఉండేందుకు నిరంతర ప్రయత్నమే. దీనినే స్వరాజ్ అంటాను. స్వరాజ్‌లో రుగ్మతలు అత్యల్పంగా ఉంటాయి. ఎవరూ దరిద్రుడై ఉండడు. కార్మికులందరికీ పని దొరుకుతుంది. దురాచారాలు, దుర్వ్యయాలు ఉండవు. కొద్ది మంది ధనికులు రాజ భవనాలలోనూ, కోట్లాది మంది, గుడిసెలలోనూ నివసించరు. న్యాయ సమ్మతమైన హక్కులను కాలరాయరు. విపర్యయంగా ఎవ్వరికీ న్యాయ సమ్మతంగాని హక్కులు ఉండవు. ఈ ఆదర్శ రాజ్యంలో పొరుగు వాని ఆస్తికాజేయడం అసంభవం, కనుక ఆ దుష్టుని నుండి అతడు అన్యాయంగా కూడబెట్టిన సంపదను రాబట్టడానికి శక్తి ప్రయోగం చేయనక్కరలేదు.

ఇంగ్లీషు వారి నిరంకుశత్వం నుండి మాత్రమే గాక, ఏ నియంతృత్వము లేని స్వేచ్ఛ అది. 'స్వరాజ్'లో విధులకు సంబంధించిన హక్కులు మాత్రమే ఉంటాయి. తమ ప్రభుత్వానికి సేవ చేసే వారికే హక్కులు ఉంటాయి. వారే, ఆ హక్కులను సద్వినియోగం చేస్తారు. అసత్యభాషణ, హింసాయుత ప్రవర్తనకుతా వుండదు. సత్యాహింసలు పాటించే వానికి గౌరవం కలుగుతుంది. గౌరవం హక్కులను తెస్తుంది. తమ విధులను నిర్వహించడం వలన లభించిన హక్కులను, వారు సమాజ సేవకొరకే వినియోగిస్తారు. తమ కోసం

ఎన్నటికీ వాడరు. ప్రజల 'స్వరాజ్' అంటే, (స్వ-పరిపాలన అంటే) అట్టి వ్యక్తులకందరికీ మొత్తంగా లభించిన 'స్వరాజ్' (స్వ పరిపాలన) అన్నమాట.

మన నాగరికతను నిలబెట్టుకోవాలి [illegible] ఏమి వ్రాయదలచినా నా 'స్వరాజ్'లో పలకల మీదనే వ్రాస్తాను

(యంగ్ ఇండియా. [illegible]. పుట 210)

★ ★ ★

'స్వరాజ్' అంటే అల్పులతోసహా అందరికీ, పూర్తి స్వేచ్ఛ

(యంగ్ ఇండియా. 12-6-'24, పుట 195)

★ ★ ★

అహింసాయుత 'స్వరాజ్'లో విధులు గుర్తించుకుంటారు. హక్కులు సంక్రమిస్తాయి.

(హరిజన్ పత్రిక, 25-3-'39. పుట 64)

★ ★ ★

విధులు సరిగా నిర్వహిస్తే, హక్కులు సమకూడుతాయి. గీతా వాక్యం. "కర్మణ్యేవాధికారస్తే, మా ఫలేషు కదాచన" అమలులో ఉంటుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 8-1-'25, పుట 15-16)

★ ★ ★

నీ హక్కులను, ఇతరుల హక్కులను భంగపరచకుండా వాడుకోవాలి.

(యంగ్ ఇండియా. 30-1-'30. పుట 37)

★ ★ ★

వర్గ, ధర్మభేదాలుండవు. పండితులు, ధనవంతులు ప్రత్యేకతనాశించరు.

(యంగ్ ఇండియా, 1-5-'30, పుట 149)

★ ★ ★

స్వంతలాభం చూసుకోకుండా, అందరూ 'స్వరాజ్'లో పరుల కోసం పాటుపడే దేశ భక్తులే

(యంగ్ ఇండియా, 28-7-'21, పుట 238)

★ ★ ★

పూర్ణ స్వరాజ్ అంటే, అందరికీ స్వేచ్ఛ

(యంగ్ ఇండియా, 16-4-'31, పుట 77)

★ ★ ★

మనకు అనువైన ఏర్పాట్లు, రామరాజ్యంలోవలె, ఉంటాయి.

(హరిజన్ బజార్ పత్రిక, 2-1-'37, పుట 374)

★ ★ ★

'స్వరాజ్' బహుసంఖ్యాకులైన హిందువుల రాజ్యం అనడం తప్పు.

(హరిజన్, 16-4-'31, పుట 78)

★ ★ ★

అన్ని వర్గాలకు సమానత్వం ఉంటుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 14-5-'31, పుట 108)

★ ★ ★

పూర్ణస్వరాజ్ అందరిదీ. హిందువులు, ముస్లింలు, పార్శీలు, క్రిస్టియన్లు, జైనులు, యూదులు, సిక్కులు అందరూ ఇక్కడ సమానులు.

(యంగ్ ఇండియా, 19-3-'31, పుట 42)

★ ★ ★

స్వరాజ్యం ఎలా వస్తుంది? నాగరికులుగా తమ విధులను వ్యక్తులు నిర్వహించినపుడు వస్తుంది. అటువంటి దానిలో, ఎవ్వరూ హక్కులను గురించి ఆలోచించరు. ఆ హక్కులు, వారికి, తమ విధులను ఇంకా బాగా నిర్వహించేందుకు కావలిస్తే వస్తాయి.

మనమంతా మన విధులను సరిగా నిర్వహిస్తే, హక్కులను గురించి వెదకవలసిన పనిలేదు. విధులను సరిగా నిర్వహించక, హక్కుల వెంట పరిగెడితే, అవి మననుంచి తూనీగల్లా తప్పుకొని పోతాయి. ఎంత దూరం వాటి వెనుకపడితే, అంత ఎక్కువ దూరానికి ఎగిరిపోతాయి.

రాష్ట్రానికి స్వాతంత్ర్యం అనేది స్వకపోల కల్పన కాదు. వ్యక్తికి స్వేచ్ఛ ఎట్లు ఆవశ్యకమో, దేశానికి, రాష్ట్రానికి కూడా అంతే. కాని ఏదీ కూడా, అహింసా విధానం పునాదిగా గలదైతే, దేశానిది వ్యక్తికి గాని, వ్యక్తిది, దేశానికి

గాని, ఏ విధంగానూ ముప్పై, బాధను కలిగించదు. వ్యక్తిదీ, దేశానిదీ వలెనే అంతర్జాతీయానిదీ అదే పద్ధతి. చట్టానికందరూ సమానులు. నీ హక్కులను, ఇతరుల హక్కులకు భంగకరం కాని విధంగా అమలు పరచు. విశ్వమంతా అణువులో నిక్షిప్తమైందని, చక్కగా చెప్పారు. అణువునకొక సూత్రము, విశ్వానికింకొక సూత్రమూ ఉండదు.

'స్వరాజ్' - విద్యావంతులు, ధనవంతులు, వీరి, ఏకైక సొత్తుకాదు. 'స్వరాజ్' అందరిదీ. ఇప్పుడే పైన చెప్పిన వారిది, వికలాంగులది, అంధులదీ, ఆకలిగొన్న వారిదీ, కష్టజీవులదీ, దృఢచిత్తుడు, నిజాయితీపరుడు, వివేకవంతుడు, విద్యావిహీనుడు రాష్ట్రానికి ప్రథమ సేవకుడు కావచ్చును.

'స్వరాజ్' అంటే బహు సంఖ్యాకుల ప్రభుత్వం వీరు దేశభక్తులై, దేశ శ్రేయస్సే, తన శ్రేయస్సు కంటే ఎక్కువ అని భావిస్తారు. ఎక్కడైతే, బహు సంఖ్యాకులు అవినీతిపరులూ, స్వార్థపరులూ అయి ఉంటారో, అక్కడ ఆ ప్రభుత్వం అల్లర్లకు, గందర గోళానికి, లోనవుతుంది. అంతా శూన్యమే అవుతుంది.

''పూర్ణ స్వరాజ్'' అంటే... కష్టజీవులకు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యాన్ని, కష్టజీవులను కొల్లగొట్టే గూడుపుఠానీ కాదు. అటువంటి సంఘటిత ప్రయత్నమేదైనా, వారి విడుదల కొరకే అయి ఉండాలి.

రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమంటే, నా అభిప్రాయం బ్రిటిషు పార్లమెంటు, రష్యాలోని సోవియట్ రాజ్యం, ఇటలీలోని ఫాసిస్టుల అధికారం, జర్మనీలోని నాజీల నియంతృత్వమని మాత్రం కాదు. వారికి తగిన ఏర్పాట్లు వారివి. మనకు తగిన ఏర్పాట్లు మనవి. అవి ఎట్లుండగలగాలి అనేది నేను చెప్పలేను. ప్రజల ధార్మిక ప్రభుత్వం కావచ్చు. ఇదే ''స్వరాజ్''

హింద్ స్వరాజ్ అంటే నా దృష్టిలో అందరి ప్రభుత్వం, న్యాయ ప్రభుత్వం బహుసంఖ్యాకులది అంటే, అది తప్పు అంటున్నాను. ప్రతి వర్గం, ఇతరులతో సమానము. సత్యాహింసలు పునాదిగా నిర్మితమైన 'స్వరాజ్' పక్షపాత రహితం. ఆశబ్దార్థమూ, దానిని సాధించేందుకు ఎంచుకున్న మార్గమూ, ఇంకే అర్థానికి, పాక్షికతకు దారితీయవు. కొందరి పట్ల సౌమ్యంగా,

మరి కొందరి పట్ల క్రూరంగా ఉండదు. 'స్వరాజ్' సత్యాహింసలు మోసం, అసత్యాలను లోనికి రానీయవు.... ఈ విధానంలో 'స్వరాజ్' ఒక వర్గం హక్కులను భంగం చేయదు. (చిన్నవైనా, పెద్దవైనా) బడుగు జీవులకు, బలహీనులకు, న్యాయ పూరితమైన ప్రభుత్వాన్ని, సమాన గౌరవాన్ని కలుగజేస్తుంది.

మన అందరిలోనూ భూమిపై "దేవుని రాజ్యం" నా ఆదర్శం. ఓరిమితో శాంతంగా దీనికై వేచి ఉంటాను. స్వాతంత్ర్యమంటే నా దృష్టిలో ఇదే. ఈ కల పండేందుకు నా ప్రాణాలనైనా ఇస్తాను. అంతులేని ఓరిమి నాది.

(హిందూస్తాన్ స్టాండర్డ్, 1-4-40)

★ ★ ★

అధ్యాయము 59

నిజమైన ప్రజాస్వామ్యం

"అహింస", అధికారం చేపట్టకుండానే, అధికారాన్ని నియంత్రించి, దారి చూపుతుంది. సహజంగా అహింస అధికారాన్ని కైవసం చేసుకోదు. అది దాని లక్ష్యం కాదు.

(కొత్త దిగంతాలవైపు, 1959, పుట 91-92)

★ ★ ★

అహింసయే, ప్రజాస్వామ్యానికి దారి చూపిస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 30-6-'20, పుట 3)

★ ★ ★

ప్రజాస్వామ్యంలో, అందరి శక్తులు మేళవించి, అన్ని వర్గాల ప్రజల శారీరిక, ఆర్థిక ఆధ్యాత్మిక, తత్వాలను సమీకరిస్తుంది.

(హరిజన్, 27-5-'39, పుట 143)

★ ★ ★

క్రమశిక్షణ గల ప్రజాస్వామ్యం ఉత్తమోత్తమం. కల్మషమైనది అంధవిశ్వాస పూరితమైన, అజ్ఞాన భరితమైనది నశిస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా, 30-7-'31, పుట 199)

★ ★ ★

నిజమైన ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రతి వ్యక్తీ స్వబుద్ధితో ఆలోచించాలి. ఈ విప్లవం ఎలా సాధ్యమవుతుందో తెలియదు. అది కల్తీలేని అహింస వలననే సాధ్యం.

(హరిజన్, 25-5-'39, పుట 143)

★ ★ ★

హింస వలన 'స్వరాజ్' ఎప్పటికీ సిద్ధించదు. ప్రతి హక్కులను అణగద్రొక్కి, నాశనం చేస్తే వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యం రాదు. అది కల్తీలేని అహింసవలననే సాధ్యం.

(హరిజన్, 12-11-'38, పుట 328)

★ ★ ★

సహిష్ణుత గొప్ప నియమం ఎవరినీ ఏమీ అనవద్దు.

(యంగ్ ఇండియా, 23-9-'26, పుట 334)

★ ★ ★

అభిప్రాయ భేదం, శత్రుత్వం కాదు. నాకు అట్టి వారు మిత్రులు.

(యంగ్ ఇండియా, 17-3-'27, పుట 82)

★ ★ ★

''స్వరాజ్''లో, స్వ-రక్షణ పెంపొందించుకుంటాం.

(యంగ్ ఇండియా, 22-9-'20, పుట 1)

★ ★ ★

మనమంతా ఒకే విధంగా ఆలోచించము. సత్యాన్ని పరికించే దృష్టికోణాలు కూడా ఖండఖండాలుగా ఉంటాయి. కనుక పరస్పర అభిప్రాయాలను, సహిష్ణుతతో గౌరవించడం సరియైన పద్ధతి. అందరి ఆత్మశక్తి కూడా ఒకే విధంగా ఉండదు. కనుక ఒక వ్యక్తికి పనికి వచ్చునది, అందరూ అనుసరించాలి. అనడం వారి ఆత్మస్వాతంత్ర్యానికి భంగకరం.

అభిప్రాయ భేదాలంటే శత్రుత్వము కాదు. అది నిజమయితే, నేనూ నా భార్యా బద్ధశత్రువులం అయి ఉండాలి. ప్రపంచంలో, అభిప్రాయ భేదం లేని ఏ ఇద్దరినీ, నేను ఎరుగను. నేను గీతానుయాయిని గనుక, నన్ను ఖండించిన వారిని కూడా, నా సన్నిహితులకు వలె అభిమానిస్తాను.

ప్రపంచమంతా ఎదురెత్తి వచ్చినా, మనని మనము రక్షించుకోగలిగిన సామర్ధ్యమే, "స్వరాజ్" సాధనకు కావలసిన ప్రశిక్షణ. ఇది మొదలయితే, అన్నీ అనుసరిస్తాయి. దోషపూరితమైన, మన జీవితాలను స్వేచ్ఛగా గడుపగలగటం కూడా ఎంతో ముఖ్యం. మనతప్పులను మనమే అనుభవం మీద సరిదిద్దుకోగలము. స్వపరిపాలన, మంచి పరిపాలన కంటే మేలు. కనుకనే "స్వరాజ్"ను సాధిద్దాం.

(యంగ్ ఇండియా, 30-7-'31, పుట 199)

★ ★ ★

అధ్యాయము 60

వికేంద్రీకరణము

కేంద్రీకరణను ఒక వ్యవస్థగా చూసినపుడు అది శాంతియుత వ్యవస్థ విధానంతో పొసగదు.

(హరిజన్, 18-1-'42, పే.5.)

★ ★ ★

కేంద్రాధికారమంతా నేడు మహానగరాలైన ఢిల్లీ లేదా కలకత్తా మరియు బొంబాయిలో కేంద్రీకరించబడి ఉంది. ఈ అధికారాన్ని 7 లక్షల గ్రామాలకు పంపిణీ గావించాలని నా కోరిక.

(మహాత్మాగాంధీ - 4వ సంపుటి 1958), పే.614.)

★ ★ ★

అసంఖ్యాకమైన గ్రామాలను కలిగి ఉన్న ఈవ్యవస్థలో సమూహాలు ఎల్లప్పుడూ విస్తృతమవుతాయే తప్ప ఊర్ధ్వ ముఖంగా పయనించవు. జీవితం కొనభాగపు పునాదిపై నిలబెట్టిన పిరమిడ్ వంటిదికాదు. గ్రామం కోసం సర్వం త్యాగం చేయడానికి సిద్ధపడ్డ వ్యక్తే కేంద్రంగా ఉన్న ఒక మహా సమూహమే జీవితం. తాము భాగస్వాములుగా వున్న ఆ మహా సమూహంలో గంభీరత్వాన్ని పంచుకుంటూ, ఎపుడూ దురుసుగా గాకుండా వినయంగా ప్రవర్తిస్తూ ఒకే జీవితంగా మార్పుచెందే దశవైపుగా గ్రామాల సమూహము ఏర్పడడానికి ఆ గ్రామం సర్వం త్యాగం చేయడానికి సిద్ధపడాలి.

అందువల్ల బాహ్య పరిధికి, లోపలి సమూహాన్ని నాశనం చేసేందుకుగాక, లోపలివాటి అన్నింటికిశక్తిని ప్రసాదించి వాటి నుంచి తాను శక్తివంతం అయ్యేటట్లుగా అధికారం ఉంటుంది. అవ్వన్నీ ఒట్టిభ్రమలేనని ఒక్కటి కూడా ఉపయోగపడే ఆలోచన కాదని నన్ను ఎవరైనా దూషించవచ్చు. మానవు లెవరికీ గీచే శక్తి లేకపోయినా యూక్లిడ్ గ్రీకు గణితవేత్త; రేఖాగణితంలో విశేష కృషి సల్పిన వ్యక్తి సరళరేఖకు అవినాశనమైన విలువ ఉన్నపుడు, నా చిత్రానికి కూడా మానవ సమాజ జీవన గమనానికి సంబంధించి దాని విలువ దానికి ఉంటుంది. ఏనాటికీ దాని సమగ్రరూపంలో ఈ చిత్రాన్ని అందుకోలేకపోయినప్పటికీ ఈ చిత్రంకోసమే భారత దేశాన్ని జీవించనివ్వండి. మనం దేన్నైనా సాధించాలనుకొన్నపుడు, ఏమి సాధించాలని అనుకొంటున్నామో దానిపై స్పష్టమైన అవగాహన ఉండాలి. భారతదేశంలో ప్రతీ గ్రామం ఒకసర్వసత్తాక రాజ్యంగా ఎపుడైనా ఉంటే ఆరోజున ముందూ, వెనుక అంతా సమానంగానే ఉంటారనే భావచిత్రాన్ని నేను ఊహించకోగలను. ఇంకో మాటలో చెప్పాలంటే నా ఊహా చిత్రంలో ఎవరూ ముందు పడడం కాని మరెవరూ వెనుకబడటంగాని జరగదు.

(హరిజన్ 28-7-'46, పుట 236)

★ ★ ★

అధ్యాయము 61

గ్రామపంచాయితీలు

కేంద్రీకరణలో ప్రజాస్వామ్యం ఉండదు..గ్రామంకేంద్రంగా, పంచాయితీలు అధికార కేంద్రాలుగా, ప్రజలు కోరిన చోట, పరిపాలన సాగుతుంది.

(హరిజన్, 18-1-'48, పుట 519)

★ ★ ★

అయిదుగురు ఊరిపెద్దలున్న అధికార పీఠం పంచాయితీ. ఇది వరకు ఉండేవి.బ్రిటిషువారు వాటిని అంతం చేశారు.

(యంగ్ ఇండియా, 28-5-31, పుట 123)

★ ★ ★

ఇతర దేశాలనుండి, చైనానుండి విదేశీయులు, ఇండియాకు వచ్చి, చూసి, దొంగతనం, అసత్యం, దేశంలో లేవని చెప్పారు. తలుపులకు తాళాలు లేవట! ఆ నిజాయితీ, శ్రమశక్తి తిరిగి కలగాలి. తగాదాలు పంచాయితీలో తీరిపోవాలి.పంటలు పెంచాలి. శుభ్రత,ఆరోగ్యం పెరగాలి. చదువు, ఆటలుప్రోత్సహింపబడాలి. మద్యం,మాదకత, నిషిద్ధం కావాలి. అస్పృశ్యత ఉండకూడదు. హిందువులు, ముస్లిములు, సిక్కులు,పార్శీలు, క్రిస్టియనులు సోదరభావంతో ఉండాలి.

(హరిజన్. 4-1-48, పుట 499-500)

★ ★ ★

పంచాయితీకెన్ని అధికారాలుంటే, ప్రజలకంత మంచిది. పంచాయితీ స్థాయి పెరగాలంటే, ప్రజలు విద్యావంతులు కావాలి. ధార్మిక చింతన ఎక్కువ కావాలి. ఆయుధ శక్తి అక్కరలేదు.

(హరిజన్. 21-12-'47 పుట 473)

★ ★ ★

ఈ నిర్మాణంలో, లెక్కలేనన్ని గ్రామాలుంటాయి. వీటి కేంద్రం ఒక్కటే. క్రింది భాగం ఆధారంగా ఉన్న శంకువు వంటిది కాదు జీవితం. అయితే అదిఒక సముద్రకెరటం. వలయాకారంగా, అర్ధచంద్రాకారంగాఒక దానికోసం ఇంకొకటి విరిగి పడుతుంటాయి. త్యాగనిరతిని ప్రదర్శిస్తాయి. గ్రామాలు కూడా ఒకదానికోస మింకొకటిలయమై, చివరకు ప్రత్యేక వలయాల సమన్వయమై, దర్పాన్ని ప్రదర్శించక, వినీత భావంతో, సముద్ర వలయపు ధీరత్వాన్ని పంచుకుంటూ, అందులో ప్రత్యేక అంశాలై ఉంటాయి.

అన్నిటికంటె పెద్దదైన వలయం, తన శక్తితో లేని వలయాన్ని అణచివేయదు. లోనివాటి అన్నిటికీ బలాన్నిస్తుంది. ఇది "గాలిమేడ" అని నన్ను అభిశంసించకండి. ఏ మానవుడూ చిత్రించలేని బిందువు సర్వశక్తి సమన్వితము, శాశ్వత విలువ కలది అయి ఉంటుంది. భారతదేశం ఈ నిజమైన చిత్రంకొరకు జీవించవచ్చును. దీనిని పూర్తిగా అందుకోడం ఎన్నటికీ సాధ్యం కాకపోవచ్చు. దానికి దగ్గరగా ఉండే చిత్రాన్ని గీసే ముందు,

మనవద్ద, మన ఊహల కనుగుణ్యమైన చిత్రం ఉండాలి. ఇండియాలోని ప్రతిగ్రామము రిపబ్లిక్ (సర్వసత్తాకరాజ్యం) అయితే, నా చిత్రం సత్యమైనదేనంటాను. చిట్టచివరిది మొట్టమొదటి దానితో సమానమైనదిగా ఉంటుంది. అంటే ఎవ్వరూ మొదటివారు కారు, ఎవ్వరూ ఆఖరివారుకారు.

(హరిజన్, 28-7-'46, పుట 236.)

ఇరవైమంది కేంద్రంలో కూర్చొని, ప్రజాస్వామ్యాన్ని నడుపలేదు. అది ప్రతిగ్రామంలోంచి పెరగాలి...

ప్రజలకు వలసిన చోట పంచాయితీ నడపడానికి అడ్డు చెప్పే చట్టం లేదనుకుంటాను. దేశంలో తతిమా భాగం ఎలా ఉన్నా, ఏ మూలనైనా పంచాయితీ ఉండవచ్చు. విధి నిర్వహణతో హక్కు సంక్రమిస్తుంది. ఎవరూ దానిని తీసివేయలేరు. పంచాయితీ ప్రజాసేవకై ఉన్నది. నిజమైన ప్రజాస్వామిక ఇండియాలో (భారతదేశంలో) గ్రామమొక్క ఏకాంశ. ఒక్కగ్రామం పంచాయితీరాజ్ (రిపబ్లిక్) కావాలన్నా, ఎవరూ దానిని ఆపలేరు.

పంచాయత్ శబ్దం పురాతనం. తమ స్వార్థానికి, విదేశీయులు ఈ రిపబ్లిక్‌లను ధ్వంసం చేశారు. ప్రతీ పంచాయితీకి పూర్తి అధికారాలు ఉండాలి. ప్రతి గ్రామం, తన పనులను చక్కదిద్దుకొని, ప్రపంచానికి సరియైన జవాబు చెప్పగలగాలి. పైనుంచి ఎవరైనా దాడి చేస్తే ప్రతిఘటించి, వీరస్వర్గాన్నైనా పొందేందుకు ప్రశిక్షణ నివ్వాలి. పరస్పర సహకారంతో, ప్రతి స్త్రీ, ప్రతి పురుషుడూ, తనకు కావలసినది తెలుసుకొని, కష్టపడకుండా సంపాదించలేని వస్తువును ఇంకెవరూ అట్టి కష్టంలేకుండా, అడుగ కూడదని తెలుసుకుంటారు.

జ్ఞాన సముపార్జనకై ఇండియాకు వచ్చిన విదేశయాత్రికులు, తమ ప్రయాణాల్లో ఎన్నోప్రయాసలకోర్చారు. ఇప్పటివలె, వర్గాలు, వర్ణాలు, ఇన్ని లేవట. ఆ నిజాయితీ, ఆ శ్రమశక్తి. పునరుద్ధరింపబడాలి. పంచాయితీలు త్వరగా, చవుకగా, న్యాయాన్ని అందించగలగాలి. పశువులు, పాలు, పంటలు,

పొలాలు, ఎరువులూ వీటినన్నిటినీ సరిగా ఉండేటట్లు చూడాలి. వారి మనసులు ఆరోగ్యంగా, స్వచ్ఛంగా ఉండాలి. సినిమావల్ల విద్యవస్తుందంటారు. అది ఎప్పటి మాటోగాని, ప్రస్తుతం సినిమావల్ల ఎంతో హాని కలుగుతూంది. ఈ విధంగా సర్వాంగ సుందరంగా గ్రామాలను పంచాయితీలు తీర్చి దిద్దాలి. అప్పుడే భారతదేశం, తన ప్రాచీనవైభవాన్ని సంతరించుకుంటుంది.

(హరిజన్, 28-7-46, పుట 236.)

★ ★ ★

అధ్యాయము 62

పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యం

బానిసత్వాన్నుంచి, పరాయి పీడననుంచి విముక్తి చేసి, అవసరమైతే పాపం చేసే హక్కును కూడా కలిగి ఉండే రాజ్యాంగం కోసం నేను కృషిచేస్తాను. ఇది తమ దేశమని ఈ దేశంలోనేతమ మాటకువిలువ ఉంటుందని పేదలుభావించేభారతదేశ నిర్మాణానికి నేను కృషిగావిస్తాను. ఉన్నత వర్గాలు, అథమ కులాలు లేని భారతదేశం కోసం:అన్ని కులాలు, మతాల వారు అత్యంతసామరస్యంగా జీవించేభారతదేశంకోసం నేను పనిచేస్తాను. అలాంటి భారతదేశంలో అంటరాని తనానికి, త్రాగుడు-మత్తు మందులకీ స్థానమే ఉండదు. ఎలాంటి దోపిడీలు లేకుండా (దోచుకోవడం-దోచుకోబడడం రెండూ లేకుండా) మిగతా ప్రపంచంతో శాంతియుత జీవనం కొనసాగిస్తూ ఉంటాము కాబట్టి వీలైనంత తక్కువ సైన్యం మనకు సరిపోతుంది. విదేశీ లేదా స్వదేశీ ప్రయోజనాలు అన్నీ లక్షలాది అమాయకుల ప్రయోజనాలకు అడ్డుకానంతవరకూ సముచితంగా గౌరవించబడతాయి. విదేశీ, స్వదేశీ అనే తేడాలను వ్యక్తిగతంగా నేను ద్వేషిస్తాను. ఇదీ నేను కలలుగనే నా సుందర భారతదేశం. దీనికంటే తక్కువైన దేనితోనూ నేను సంతృప్తి పడలేను.

(యంగ్ ఇండియా, 10-9-'31, పే. 255)

★ ★ ★

స్వరాజ్యమంటే విస్తృతమైన వయోజనుల ఓటు హక్కుతో ఎన్నుకొబడిన భారతీయ ప్రభుత్వము. ఆ ప్రజలు ఆడా, మగా; స్థానికంగా జన్మించిన వారు లేదా నివసిస్తున్న వారు - ఎవరైనా కావచ్చు; కానీ అది రాజ్యం కొసం తమ శారీరిక శ్రమ ద్వారా సేవ చేస్తూ, ఓటర్ల జాబితాలో పేరు నమోదు చేయించుకున్న ప్రజలే ఎన్నుకొన్న ప్రభుత్వమై ఉండాలి ఏ కొద్ది మందో అధికారాన్ని హస్తగతం చేసుకోవడం ద్వారాగాక, అధికారం దుర్వినియోగం గావించబడినపుడు దాన్ని ఎదుర్కోగల సత్తా ప్రతీ ఒక్కరూ కలిగి ఉండడం ద్వారా ఈ నిజమైన స్వరాజ్యాన్ని స్థాపించవచ్చుని నా నమ్మకం. వేరే రకంగా చెప్పాలంటే, అధికారాన్ని నియంత్రించే విధంగా తమ సత్తాను పెంపొందించుకొనే విద్యను జనసామాన్యానికి బోధించడం ద్వారా ఈ స్వరాజ్యాన్ని సాధించవచ్చు.

(యంగ్ ఇండియా, 29-1-'25, పే. 40.)

★ ★ ★

ఆంగ్లాన్ని ఉపసంహరించడమే స్వాతంత్ర్యం కాదు. తన కర్మకు తానే బాధ్యుడనని, తానుఎన్నుకొనే ప్రతినిధుల ద్వారా తానే నిజమైన శాసన కర్తనని ఒక సాధారణ గ్రామీణునిలో చైతన్యం కలగడమే నిజమైన స్వాతంత్ర్యానికి సరైన అర్థం.

(యంగ్ ఇండియా, 13-2-'30, పే.52.)

★ ★ ★

అధ్యాయము 63

ఓటర్లు మరియు ఓటు హక్కు

సంపద ఉన్నవాడికే ఓటు హక్కు ఉండాలని, శీలం ఉండి కూడ సంపద, చదువులేని వానికి ఓటు హక్కు వుండకూడదని, పేదవాడైన పాపానికినిత్యమూ చెమటోడ్చి జీవించే మనిషికి ఓటు హక్కు ఉండరాదనే ఆలోచనను నేను భరించలేను. ఓటర్లు తప్పనిసరిగా విద్యావంతులై ఉండాలని చెప్పే సిద్దాతం పట్ల నేను అకర్షితుణ్ణి కాలేను. నా ప్రజలు విద్యావంతులు కావాలని నేను కోరుకొంటాను. అయితే వారు విద్యావంతులు

-య్యేవరకు ఓటు హక్కు వినియోగించుకోకుండా ఉండాలంటే శతాబ్దాల కాలం పడుతుందని నాకు తెలుసు: అంతకాలం నిరీక్షించడానికి నేను సిద్ధంగా లేను

(యంగ్ ఇండియా. 8-10-'30, పే.297.)

★ ★ ★

నేను వయోజన ఓటింగ్ హక్కుకోసం గట్టిగా నిలబడతాను. అనేక కారణాలరీత్యా వయోజన ఓటింగ్ అవసరం. వాటిలో ముఖ్యమైన కారణం అది ముస్లింలు, అంటరాని వారని చెప్పబడేవారు. క్రైస్తవులు యింకా అన్ని వర్గాల శ్రామికుల న్యాయమైన కోర్కెలను సంతృప్తి పరుస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా. 8-10-'31, పే. 297)

★ ★ ★

అభ్యర్థుల అర్హతలకంటే అభ్యర్థులతో ఓటర్ల కుండే వ్యక్తిగత సంబంధాలే ఎక్కువ ప్రభావాన్ని కలిగిస్తున్నాయి శాసన సమితి ఎన్నికలకోసం ఒక మంచి ప్రమాణాన్ని నిర్ణయించడం మంచిది. అప్పుడే మనం ఆ సమితులను సక్రమంగా వినియోగించకోగలుగుతాము. ఏ (రాజకీయ) పార్టీతోగాని దాని గొడవలతో గాని ఓటర్లు సంబంధం కలిగి ఉండకూడదు. వారు అభ్యర్థుల అభిప్రాయాలనే పరిగణలోకితీసుకోవాలి గాని వారి పార్టీ అభిప్రాయాలకు కాదు. వారి అభిప్రాయాల కంటే వారి వ్యక్తిత్వానికి విలువనివ్వాలి. వ్యక్తిత్వమున్న మనిషికి ఏ పదవి నిచ్చినా దాన్నిసద్వినియోగపరుస్తాడు. చివరికి ఆయన తప్పులు కూడా పెద్ద సమస్య కాదు. వ్యక్తిత్వం లేని మనుషులు ఉన్నతమైన జాతీయ సేవ చేస్తారని నేను విశ్వసించలేను. అందువల్ల నేనే ఓటరునైతే అభ్యర్థుల వ్యక్తిత్వాన్ని ముందు పరిశీలించి తదనంతరమే వారి అభిప్రాయాలను అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తాను.

(యంగ్ ఇండియా. 9-6-'20, పే. 7.)

★ ★ ★

అధ్యాయము 64

నిజమైన అధికార స్థానం

ఈ సమితిలో ప్రవేశించడం మూలంగా దేశానికి కొంత సేవ చేసే అవకాశముంటుందని ఒప్పుకోవచ్చు అయితే వాటికి బయిట ఉండి కూడా చాలా మంది మరింత మెరుగైన సేవ అందించ వచ్చునని నానిశ్చితాభిప్రాయము. నిజమైన క్రైస్తవుడు బ్రిటిష్ పార్లమెంట్‌లో ఉండడం అసాధ్యమని కీర్తిశేషులు కైర్ హార్టి చెబుతుండేవారు. అది ఒక కబుర్లు చెప్పుకొనే దుకాణమని పిలిచేవాడు. చాలా మంది అభ్యర్థులు ఉన్నప్పుడు నిజంగా దేశ సేవ గావించాలని నమ్మినవారు అధికార స్థానాల వెలుపల ఉండి ఓటర్లను విద్యావంతులను గావిస్తూ, ఎన్నికైన వారు తమ వాగ్దానాలు నిలబెట్టుకొనేందుకు పని చేసే విధంగా కృషి చేస్తారు.

(యంగ్ ఇండియా, 19-5-20 పే. 5)

శాసనసభ్యులు ప్రజలకు మార్గదర్శులవుతారని ఆశించడం భ్రమ మాత్రమే అవుతుంది. తమ ప్రతి నిధులచేత మార్గదర్శకత్వం నెరపించుకోవడానికి ఓటర్లు వారిని అసెంబ్లీకి పంపించారు. ప్రజాకాంక్షలను వినయ పూర్వకంగా నెరవేర్చడానికి వారిని శాసనసభలకు పంపుతారు. అందుచేత ప్రజలే మార్గదర్శకులు గాని శాసన సభ్యులు కారు ప్రజలే యజమానులు. శాసనసభ్యులే సేవకులు ప్రపంచాన్ని మనం గమనించినట్లయితే ఈ శాసనసభల బయట ఉన్నవారే ఉన్నత మార్గదర్శకత్వాన్ని వహించారని మనకు అర్థమవుతుంది. ఆ విధంగా కానట్లయితే ప్రభుత్వాలు మూర్ఖంగా తయారయ్యేవి. ఎందుకంటే మార్గదర్శకత్వం వహించాల్సింది ఎంతో ఉండగా శాసన సభ అందులో అణుమాత్రమే. జాతీయ జీవన సముద్రంలో ఈ పార్లమెంటు ఓ నీటిచుక్క వంటిది.

(హరిజన్ 28-4-46 పే. 112)

స్వేచ్ఛాయుత ప్రభుత్వంలో ప్రజలే నిజమైన అధికారాన్ని కలిగి ఉంటారు. నిజంగా ప్రజలు తమ అధికారాన్ని గుర్తించి దాన్ని క్రమశిక్షణా యుతంగా సమిష్టి ప్రయోజనానికి ఉపయోగించితే ఎంత బలమైన ప్రభుత్వాలైనా చేతగానివిగా తయారవుతాయి. లక్షలాది మంది ప్రజల్లో పరమాణు భాగమంత మంది మాత్రమే దేశ ప్రభుత్వాధికారాన్ని బాధ్యతయుతస్థానాల్ని పొందుతారన్న విషయాన్ని మనం గుర్తుంచుకోవాలి. ప్రభుత్వ పగ్గాలను స్వీకరించిన సమూహం నుంచి దూరంగా ఉన్న ప్రజలే నిజమైన అధికారాన్ని సంపదను కలగి ఉన్నారన్నది ప్రపంచవ్యాప్తంగా చూస్తున్నాము. అదే మనకు కలుగుతున్న అనుభవం.

(యంగ్ ఇండియా 24-4-30 కపే. 137)

★ ★ ★

అధ్యాయము 65

శాసనసభలు

వినమ్రులు, నిర్భీకులు, దేశభక్తులు, ధీరోదాత్తులు, తమ పనిని తెలిసిన వారు, శాసనసభ్యులైతే, మనకు లాభం.

(యంగ్ ఇండియా, 19-5-'20, పుట 5)

★ ★ ★

250 మంది ప్రజలపై స్వారీ చేయడం ఎందుకు? ఇందు కోసమేన వారంతంత త్యాగాలు చేసినది? తెల్లదొరల బదులు, నల్లదొరలు రాజ్యమేలెదరా? 50 మంది దిగువ సభలో, 25 మంది ఎగువ సభలో చాలు.

(మహాత్మా జు॥, 1954, పుట 292)

★ ★ ★

శాసనసభలు, ప్రజలకుపయుక్తమైన చట్టాలు చేసి నిర్మాణాత్మకంగా ఉండాలి. ఉపయుక్తం కాని చట్టాలను ఆపివేయాలి.

(హరిజన్, 17-12-'46, పుట 13)

★ ★ ★

ఎన్నికలలో, కాంగ్రెస్ వారు, ధనాన్ని ఖర్చుపెట్ట కూడదు. ప్రజాహిత సంస్థల ప్రతినిధులను, వారి ప్రయత్నం లేకుండా ఎన్నుకోవాలి. ప్రతి విషయానికి డబ్బు కావాలని కోరే సంస్థ, ప్రజాసేవ చేయలేదు.

(హరిజన్, 17-2-'46, పుట 13)

★ ★ ★

ప్రజారంజకత గల సభలు అనాలోచిత చర్యలను చేపట్టవు. పేద దేశంలో ఖర్చు తగ్గిస్తే మంచిది.

(స్వతంత్ర భారతదేశానికి గాంధియన్ రాజ్యాంగం, పుట 93)

★ ★ ★

నిర్మాణాత్మకంగా. అస్పృశ్యతా నిర్మూలన, ఐక్యత, మద్యపాన నిషేధం వగైరాలతో సత్యాహింసల అనుసరణ జరుగుతుంది.

సత్యాహింసలు, శాసనసభలలో ప్రవేశించాలి.

(హరిజన్, 8-5'37, పుటలు 97-98)

★ ★ ★

శాసనసభా ప్రవేశంచేసిన కాంగ్రెస్‌వాదులు కానీ, సభ్యులు కానీ, మంత్రులు కానీ, సభాపతిగానీ సత్యాహింసలను పాలించాలి. ప్రధాన మంత్రి కంటే, సభాపతి ఉన్నతమైన పదవిలో ఉన్నాడు. అతడి నిర్ణయాలు అందరికీ శిరోధార్యం. అతడే సభా మర్యాదలను పరిరక్షించాలి. ఓరిమితో అన్ని అలజడులను తట్టుకోవాలి. ప్రతిపక్షంలోని వారిని అనునయంగా మార్చే అవకాశం అతనికి ఉన్నది.

(హరిజన్, 16-7-'38, పుట 184)

★ ★ ★

అధ్యాయము 66

బహుసంఖ్యాకత: అల్పసంఖ్యాకత

అసహిష్ణుత పనికి రాదు

(యంగ్ ఇండియా 2-2-'21, పుట 33)

★ ★ ★

స్వేచ్ఛమనకు కావాలని కోరుతున్నాము. అదే విధంగా ప్రతిపక్షాల వారికీ, ఇవ్వాలి బహుసంఖ్యాకుల పాలన, ఇతరులను అణగద్రొక్కినట్లుండరాదు. ప్రతి పక్షం వారిని సామరస్యంగా, అనునయంతో ఒప్పించాలి.

(యంగ్ ఇండియా. 26-1-'22. పుట 54)

★ ★ ★

అల్ప సంఖ్యాకులు, తమకు నచ్చినది స్పష్టంగా చెప్పి, తమ అస్తిత్వాన్ని నిలబెట్టుకోవాలి. బహుసంఖ్యాకుల వత్తిడికి లొంగిపోకూడదు. భిన్నాభిప్రాయాలకు తావుండకపోతే, ప్రజాస్వామ్యానికి అర్థం లేదు.

(యంగ్ ఇండియా. 2-3-'22. పుట 129)

★ ★ ★

ఆత్మ ప్రబోధ సమయాన, బహుసంఖ్యాకతకు అర్థం లేదు.

(యంగ్ ఇండియా. 4-8-'20. పుట 3)

★ ★ ★

బహుసంఖ్యాకత అంటే, సత్యమైన మాటను, చెప్పనీయక పోవుట కాదు. పసగల అభిప్రాయాలకు తావీయడమే సరియైన ప్రజాస్వామ్యం.

(మహాత్మా జు౹ 1953. పుట 354)

★ ★ ★

"చాలా మందికి, ఎక్కువ మంచి" దయిన విషయాన్ని ఆసియా వారి సందర్భంలో అమలు చేయాలి అన్నారొక సభ్యుడు. ఈ సూత్రాన్ని గ్రుడ్డిగా అనుసరించలేము.

(మహాత్మా గాంధీ రచనలు, ౹జు , పుట 237)

★ ★ ★

అధ్యాయము 67

గవర్నర్లకు, మంత్రులకు, వ్యవహార సంహిత

1. వీలైనంత మేరకు గవర్నర్లు, మినిష్టర్లు (ఇండియన్లు) స్వదేశీ ఉత్పత్తులను వాడాలి. ఖాదీని ధరించాలి. రాట్నం వడకాలి.

2. హిందీ, ఉర్దూ లిపులను నేర్చి ఉండాలి. ఇంగ్లీషులో మాట్లాడరాదు ప్రాంతీయ భాషలను వాడవచ్చును. ప్రభుత్వ వ్యవహారాలు హిందూస్తానీలో జరగాలి. దాని వలన ప్రజలు ఆ భాషను స్వీకరిస్తారు. తద్వారా అది రాష్ట్ర భాష అవుతుంది.
3. జాతి, మతాలను ద్వేషరహిత దృష్టితో చూదాలి. బంధు జనప్రీతి ఉండరాదు. సామాన్య కార్మికుడు, హస్తశిల్పి, నాగరికుడు వీరి కంటే తన కుమారుడు సోదరుడు "ఎక్కువ" కాకూడదు.
4. తాను మంచి దష్టాంతంగా ఉండాలి. రాట్నం వడకవచ్చు; పంటను, పండ్లను, పూలను పెంచవచ్చు.
5. కార్లను, అత్యవసరమైనప్పుడు వాడవచ్చును. బంగళాలు పనికిరావు. కారు అవసరం ఉండవచ్చుననుకుంటాను.
6. సహచరులందరూ ఒకే కాలనీలో కాపురం చెయ్యాలి. స్నేహం పెరుగుతుంది.
7. పనివారు ఉండరాదు. భార్య, బిడ్డలు స్వయంగా అన్నీ చేసుకోవాలి.
8. ఆఫీసులో (కార్యాలయంలో) సోఫాలు, కుర్చీలు ఉండరాదు. దేశ ప్రజలకు ధోవతి, దుప్పటి కూడా లేవని గుర్తించాలి.
9. మద్యపానం, ధూమపానం చేయరాదు.

(బిహ్నార్నీ కౌమీ అగమ్మాన్ - గుజరాతీ - పుటలు 227-28)

1. ఇండియన్ గవర్నరు మద్యపానం చేయరాదు. లేకుంటే మద్యనిషేధం అమలు కాదు.
2. చేనేత వస్త్రాలనే వాడుక చేయాలి. పేదల దుస్తులననుకరించాలి.
3. పర్ణ కుటీర వాసం చెయ్యాలి. విదేశీ అతిథులకు కనీస సౌకర్యాలు (వారికి కావలసినవి) సమకూర్చాలి. ఇది కూడ ఆడంబరంగా ఉండకూడదు. సర్వసమాన సూత్రం ప్రకారం ఆచరించాలి.
4. కుల, మత భేదాలు అస్పృశ్యత ఉండరాదు. జనకుని వలె ఒమర్ ఖలీఫా వలె సాదాజీవనం సామరస్యతతో చేయాలి.

ఏ ప్రాంతంలో ఉంటే, ఆ ప్రాంతీయ భాషను, హిందీ (నాగరీలిపితో) ఉర్దూ (అరబ్బీలిపి) వాడాలి. వింధ్యకు ఉత్తరంలో కోట్లాది జనం హిందూస్తానీ భాషను ఉపయోగిస్తారు

పైన చెప్పినవి సంహితలోని అంశాలు. (ఉదాహృతాలు)

(హరిజన్, 24-8-'47, పుట 289)

★ ★ ★

అధ్యాయము 68

జనరంజకులైన మంత్రులు

చేసిన సేవలకు ప్రతిఫలంగా మంత్రి పదవులు ఉండరాదు. నేను ప్రధానమంత్రినైతే, అలా కోరిన వారిని తప్పించి, ఇంకొకరిని ఎన్నుకోమని ప్రజలకు చెబుతాను. పదవులు ముళ్ల కిరీటాలు. గమ్యం చేర్చేందుకు దోహదపడాలి.

(హరిజన్, 7-8-'37, పుట 204)

★ ★ ★

నేడు ముళ్ల కిరీటాన్ని ధరించావు. మెలకువతో ఉండు. బ్రిటిషు వారి నాటి, పరీక్షలలో నెగ్గారు కాని ముందున్నది ముసళ్ల పండగ. డబ్బు ఉచ్చులో పడవద్దు. బీదలకూ, గ్రామాలకూ సేవచెయ్యి.

(కలకత్తా వింత, 1959, పుటలు 32-33)

★ ★ ★

మంత్రులు, వారు గాని, వారి బంధువులు గాని, పదవి వలన, పలుకుబడి వలన, సమకూడే లబ్దిని ఆశించరాదు.

(హరిజన్, 28-4-'38, పుట 88)

★ ★ ★

మంత్రులు విమర్శలకు చలించిపోరాదు. ప్రజా ప్రతినిధులనుండి విమర్శకులు, , ధైర్యాన్ని, నిజాయితీని శ్రమను ఆశిస్తారు.

(హరిజన్, 21-9-'47, పుట 325)

★ ★ ★

మంత్రులు ప్రజాప్రతినిధులు తమను మించిన అనుభవజ్ఞులను

చులకన చేయరాదు.

(హరిజన్, 16-11-'47 పుట 409)

★ ★ ★

ప్రజలకు చేసిన వాగ్దానాలను విధిగా పాటించాలి. వినీతులై జాగరూకులై ప్రజాధనాన్ని వాడాలి

(హరిజన్, 14-12-'47, పుట 467)

★ ★ ★

పన్నుల వలన సమకూడిన ధనరాశి, సమాజ కల్యాణానికి ఉపయోగపడాలి. ఓటరు మహాశయులు కూడ, "నేను ఇచ్చిన పన్ను వలన, నాకు పూర్తి లాభం చేకూరలేదు: కాన, పన్నులు చెల్లించను" అన కూడదు. పన్నుల వలన ప్రజలకు కలిగిన లాభాలు కోకొల్లలు. ప్రతి వారికీ అనుకున్నంత సౌకర్యం కలుగక .పోయినా, అసంతృప్తి పనికిరాదు.

(హరిజన్, 8-9-'46, పుట 293)

★ ★ ★

శాసన సభలే చట్టాలను చేయాలి. మంత్రుల నిర్ణయాలు, న్యాయస్థానాలలో నిలవాలి. న్యాయం అందరికీ సులభంగా, చవుకగా, లభ్యం అయేటట్లు చూడాలి. పంచాయతీరాజ్‌లో న్యాయ సౌలభ్యం కూడ వికేంద్రిత మౌతుంది. కార్యనిర్వాహక వర్గము శాసనసభల కతీతమై ఉండరాదు.

ఎగారిజన్, 19-10-'47, పుటలు 377-78)

★ ★ ★

అధ్యాయము 69

పోలీసులు - నేరాలు - జైళ్లు

నాగరికుల స్వేచ్ఛ, నేరస్థుల స్వేచ్ఛ, వేరు వేరుగా ఉంటాయి.

(హరిజన్, 23-10-'37, పుట 308)

★ ★ ★

నేను అహింసా పూజారిని (సిద్ధి గలుగలేదు) కనుక, ప్రభుత్వం పోలీసు వ్యవస్థను ఉంచాలి. దాని అవసరం లేని రోజు రాకపోదు.

అయితే, నా దృష్టిలో, పోలీసులు, అహింసలో నమ్మకం ఉన్న వారై యుండాలి. ప్రజల సేవకులము అనుకోవాలి. అప్పుడు ప్రజలు వారికి మనస్ఫూర్తిగా సహకరిస్తారు.

(హరిజన్ 1-9-'40, పుట 265)

★ ★ ★

స్వతంత్ర భారతదేశంలో నేరాలుంటాయి. నేరస్తులుండరు. శిక్షలుండవు. నేరం చేయడమనే వ్యాధికి, సమాజ వ్యవస్థలోని లోటుపాట్ల వలన గలిగిన ఈ రుగ్మతకు, చికిత్స జరుగుతుంది.

(హరిజన్, 5-5-'46, పుట 124)

★ ★ ★

జైళ్లు (కారాగృహాలు), స్వతంత్ర భారతదేశంలో ఎలా ఉండాలి? నేరస్తులు వ్యాధిగ్రస్తులు గనుక కారాగారము, వారికి తగిన చికిత్సాలయమై ఉండాలి. జైలు భవనాలెందుకు? జైలు ఉద్యోగులు, కారాగార వాసుల మనసులలో, స్నేహ భావాన్ని కలిగించే విధంగా, మెలగాలి. నేరస్తులు మానసికంగా, కోలుకునేటట్లు చేయాలి. బాధించరాదు. ప్రభుత్వాలు ఆదేశాలు పంపే లోపల, జైలు ఉద్యోగులు, తమ శాసన కార్యకలాపాన్ని ఎంతో సంస్కరించాలి.

(హరిజన్, 2-11-'47, పుట 395)

★ ★ ★

భాగము - 10

సమాజపరమైన అభిప్రాయాలు

అధ్యాయము 70

సాంఘిక ఆదర్శము

మానవ సమాజం ఆధ్యాత్మిక చింతనలో ఎల్లప్పుడూ అనంతంగా పెరుగుతూనే ఉంటుంది.

(మహాత్మా, రెండవ సంపుటి. (1951(పే 296)

★ ★ ★

భూమ్యాకర్షణతో భూమి నిలబడినట్లుగానే - అహింసతోనే సమాజం కలిసి మెలసి స్థిరంగా ఉంటుంది. అయితే భూమ్యాకర్షణ సిద్ధాంతం కలిపెట్టబడినప్పుడు మన ముందు తరాల వారికి తెలియని ఫలితాలను అది అందించింది. అదే విధంగా అహింసా సిద్ధాంతం ప్రకారమే ఉద్దేశ పూర్వకంగానే సమాజం నిర్మితమైనప్పటికీ భౌతికంగా దాని స్వరూపం నేడు ఉన్నదాని కంటే భిన్నంగా ఉంటుంది.

(హరిజన్, 11-2-'39, పే. 8)

★ ★ ★

1896లో నేను ఒకసారి ఆగ్రా కోటనో, ఢిల్లీ కోటనో సరిగ్గా గుర్తు లేదు గాని, సందర్శించినపుడు ఒక ద్వారంపైన ఈ విధంగా ఒక పద్యాన్ని చదివినట్లు గుర్తు: "ఈ భూమ్మీద స్వర్గమేదైనా ఉందంటే అది ఇక్కడే, ఇక్కడే, ఇక్కడే". నా అంచనాలో అద్భుతమైన ఆ కోట స్వర్గం కాదు కానీ పాకిస్తాన్‌లోని అన్ని ద్వారాలపైన చెక్కిన ఆ గీతాన్ని నేను ఇష్టపడతాను.

అది పాకిస్తానే గానివ్వండి, భారతదేశమే గానివ్వండి - అలాంటి స్వర్గధామ సమాజంలో అనాధలు, బిచ్చగాళ్లు, కులీన వర్ణాలు, అధములు, అంటరాని వారు, కోటీశ్వరులైన యజమానులు, అర్థాకలితో అలమటించే ఉద్యోగులు, త్రాగుబోతులు, మత్తుపదార్థాలకు బానిసలైన వారూ - ఎవ్వరూ ఉండరు. అక్కడ పురుషులతో సమానంగా స్త్రీలకు గౌరవం దక్కుతుంది స్త్రీ పురుషుల నిర్మలత్వమూ, గౌరవమూ కాపాడబడుతుంది. అక్కడ ఒక్క వ్యక్తి భార్య తప్ప ప్రతి స్త్రీని అన్ని కులాల వారూ ఆమె వయస్సుని బట్టి తల్లిగా, సోదరిగా, కుమార్తెగా భావిస్తారు. అన్ని మత విశ్వాసాల పట్ల సమగౌరవం కలిగి ఉంటారు. అంటరాని తనం నిర్మూలించబడుతుంది. అక్కడ అందరూ సగర్వంగా, సంతోషంగా, స్వచ్ఛంగా తమ ఆహారాన్ని శ్రమచేసి సంపాయించుకుంటారు. నా సంతోషం కోసం ఈ మాటల ద్వారా మిమ్మల్ని ఏమైనా కష్టపెట్టినట్లయితే ఈ మాటలు విన్నవారు లేదా ఈ వాక్యాలు చదివిన వారూ నన్ను క్షమిస్తారని ఆశిస్తాను.

(హరిజన్, 18-1-'48, పే. 526.)

★ ★ ★

అధ్యాయము 71

చాతుర్వర్ణ్య విభాగాలు - చతురాశ్రమాలు

వర్ణా[1]శ్రమ[2] ధర్మాలు, హిందూ మతంలోని ముఖ్యాంశాలు వీటిని గురించి, ప్రతీ స్మృతి[3] గ్రంధంలోను వివరంగా, వేద మూలకములని చెప్పడం జరిగింది. ప్రతి హిందువు, అధ్యయనం చేసి నచ్చితే గ్రహించాలి. వర్ణాశ్రమాల ముఖ్యాశయాలు దాదాపుగా, ఆశ్రమాలు ఆచరణలో లుప్తమై పోయాయి. అవి నాలుగు. బ్రహ్మ చర్యము, గార్హస్థ్యము, వానప్రస్థము, సన్న్యాసము. మొదటిది, చివరిది - లేనేలేవు (పేరుకు మాత్రం ఉన్నవి) గౌర్హస్థ్యము సరిగా పాటింపబడుటలేదు. (పశుప్రవృత్తి వలన) మొదటి రెంటినీ పూర్తి చేసినప్పుడుగాని, చివరి వాటిని అనుసరించ కూడదు.

వర్ణమనేది పుట్టుకతో వస్తుంది. వారసత్వంగా వచ్చే సంప్రదాయాల మీద ఆధారపడి ఉన్నది.

బ్రహ్మజ్ఞానాన్ని అధ్యయనం చేసి ఉపదేశించు వాడు బ్రాహ్మణుడు. అది చేయడం అతని కర్తవ్యం. ఇంకో విధంగా చేసేవీలులేదు. ఉపాధిని దైవదత్తంగా భావించాలి. దేశ ప్రజలను రక్షించువాడు క్షత్రియుడు. ఆ పనికి ప్రజలు సంతోష పూర్వకంగా దేనినిచ్చినా గ్రహించి, బ్రతకును వెళ్లదీస్తాడు. ద్రవ్యోత్పత్తి ద్వారా సమాజ సంక్షేమాన్ని కలుగ చేసేవాడు వైశ్యుడు. ద్రవ్యాన్నిచ్చే వృత్తుల నవలంబించి తన జీవనోపాధికి కావలసినది ఉంచుకొని, మిగిలిన దానిని ఏదో రూపంలో సమాజానికిస్తాడు. కాయకష్టం చేయువాడు శూద్రుడు. దీనిని ఇతడు సేవాభావంతో చేసి, దొరికిన దానితో తృప్తిగా జీవిస్తాడు. వీటన్నిటిలో జీవనోపాధి సంపాదించుకొనే ఏర్పాటు ఉన్నది.

---

1. *వర్ణము : రంగు - హిందూ సమాజ విభాగము (బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్ర) వృత్తులను బట్టి ఏర్పరుపబడినది.*
2. *ఆశ్రమము: జీవిత భాగము: గురువు (ఆధ్యాత్మిక) నివాసము: క్రమశిక్షణతో సామాజికులు ఉండవలసి ప్రదేశము.*
3. *శాస్త్ర సంహితల పునశ్చరణ గ్రంథాలు.*

పుట్టుకతో వచ్చిన వర్ణవిభాగము, విధి నిర్వహణ వలననే స్థిరపడుతుంది. సిద్ధిస్తుంది. పుట్టుకతో బ్రాహ్మణుడైన వాడు వయసు వచ్చిన తర్వాత బ్రహ్మజ్ఞానోపదేశము చేయనినాడు, బ్రాహ్మణత్వాన్ని పోగొట్టుకుంటాడు. పుట్టుకతో బ్రాహ్మణుడు కాకపోయినా, క్రియలో బ్రాహ్మణుడైన వాడు, "బ్రాహ్మణుడు"గా గుర్తింపు పొందుతాడు. అతడు దానిని పరిగ్రహించడు.

ఇదే సూత్రము తక్కిన వర్ణ విభాగాల వారికి వర్తిస్తుంది.

ఇకపోతే, వర్ణ విభాగము, చేయవలసిన పనిని నిర్దేశిస్తుంది తప్ప, ఇంకే విధమైన హక్కునూ (ఔన్నత్యము, నీచత్వము వగైరా) కలుగజేయదు. అట్టి తారతమ్యాలంటే ఈ వ్యవస్థకు అసహ్యం. వేదాలలో, అన్ని వర్ణ విభాగములు సమమైన ప్రాధాన్యం గలవేనని చెప్పబడింది. పరస్పరం ఆశ్రయం పొంది, సమతౌల్యంతో మెలగాలని నిర్దేశము ఉన్నది

వర్ణాశ్రమ విధాన రహితమయితే, హిందూమతం శూన్యమని ప్రతీవారూ ఒప్పుకుంటారు. వర్ణాశ్రమ ధర్మాల వివరణ ఉండని "స్మృతి" ఉండదు. దీనికి మూలం ప్రాచీన వేదగ్రంథాలు. "హిందువు" అనిపించుకోబడువాడు, వీటిని తూష్ణీ భావంతో చూడడు. ప్రతి హిందువూ, పూర్తి అవగాహనతో, వ్యర్థమనుకుంటే త్యజించాలి: ఈ విధానం సర్వాంగీణం అని భావిస్తే దానిని అనుసరించి, ఉజ్జ్వలం చేయాలి.

ఈ నాలుగు ఆశ్రమాలు, ప్రతి హిందువు జీవితంలో నాలుగు దశలు. వాటి పరిధిలో తన కర్తవ్యాన్ని, ప్రతి హిందువూ నిర్వర్తించాలి. బ్రహ్మచారి (విద్యార్థి దశ) గృహస్థు (సంసారదశ), వానప్రస్థం (విశ్రాంతి దశ), సన్న్యాసము (అన్నిటినీ అనుసరింపబడుతున్నది. మొదటిది, మూడవది, పాటింపబడనవి (ప్రస్తుతం). నాలుగవది - పేరుకు మాత్రం. కన్నీటి తుడుపుగా పాటించబడుతున్నది. తిని, త్రాగి' సంతానం ఉత్పత్తి చేసే గృహస్థు, పశువు వంటి వాడు. నేడు గృహస్థులు భోగలాలసలో మునిగియున్నారు. ప్రగతికి సోపానాలివి. పరస్పరాశ్రితాలు. బ్రహ్మచర్య, గృహస్థాశ్రమాలను పాటించకుండా, వానప్రస్థాశ్రమం, సన్న్యాసాశ్రమం లోనికి గెంతి వెళ్లకూడదు. ఏతా వాతా, ఆశ్రమ విధానం, నేడు, మృతాక్షరం. దీని సంబంధం "వర్ణ" విధానంతో

ముడిపడి ఉన్నది. "వర్ణ" విధాన పునరుజ్జీవనం జరిగితేనే, ఆశ్రమ ధర్మాలు తిరిగి బ్రతికి బట్టకడతాయి.

మౌలికంగా సంభవించే "వర్ణ" విధానంలో లభించిన వారసత్వంగా తండ్రి తాతల వృత్తులను, సంప్రదాయ సిద్ధంగా, "విధి" యని భావించి అనుసరించాలి. అలా చేస్తున్న వారిని వ్రేళ్లపై లెక్కించవచ్చు. జీవనోపాధి దొరికే సౌకర్యం ఉన్నప్పటికీ, మొక్కుబడిగా చేస్తే, ఉపయోగపడదు.

మానవ జాతిని చక్కదిద్దే జీవిత విధానమైన "వర్ణ" పద్ధతి, మానవ "కృతి" కాదు. దీనిననుసరిస్తే, జీవితం సుఖమయమై పోతుంది; శాంతి, తృప్తి విస్తరిస్తుంది. తగాదాలు, జగడాలు ఉండవు. ఆకలి బాధ, దారిద్ర్యం సమసిపోతుంది. జనాభా సమస్యకు సమాధానం, రుగ్మత నివారణ, బాధల నుంచి విముక్తి లభిస్తాయి.

మన పూర్వీకులు ఎంతగా ఆలోచించి, తపించి "వర్ణ" పద్ధతిని ఉపపాదించారో అర్థం చేసుకుంటే, నేడు వాటిని మనం అనుసరిస్తున్న రీతి, హాస్యాస్పదం అని అర్థం అవుతుంది. హిందువులలో ఒక వర్గం, వారి భావనలో, హిందువులకు అనర్థం తెచ్చే ఈ వ్యవస్థను కూలద్రోయడానికి, తమ శక్తినంతా ధారపోస్తున్నదంటే, ఆశ్చర్యం లేదు. కనుక, కురూపమైన ఈ వక్రీకరణ హిందూయిజం అస్తిత్వానికి గొడ్డలి పెట్టు అని గ్రహించి, దీని పట్ల ఏ మాత్రం దయచూపకూడదు.

(హరిజన్, 28-9-'34, పుట 162-63)

★ ★ ★

మానవ జన్మ ఎత్తినది, మానవుడు తన శక్తిలోని ప్రతీ అణువునూ, సృష్టికర్తను గురించి తెలుసుకునేందుకు మాత్రమే. ఏ విధంగా, ఏ ఉపాధులలో, ధన సంగ్రహం, ధనార్జన చేయడం అని ఆలోచించ కూడదు. శరీరాన్ని, ఆత్మను, తండ్రి తాతల వృత్తిలో, వాడుక చేయాలి గాని, వేరే పని చేయరాదు. అదీ వర్ణాశ్రమ ధర్మం.

(యంగ్ ఇండియా, 27-10-'27, పుట 358)

★ ★ ★

"వర్ణ" విధానం, ఏ హిందూ "ద్రష్ట" ధర్మనమో కాని, అందరికీ పనికి వస్తుంది. ప్రతి మత ధర్మంలోనూ, సార్వజనీనమైన సూత్రాలే ఆదరణకు నోచుకుంటాయి. "వర్ణం" అంటే అటువంటిదేనని నా భావన. ఈ రోజున, ప్రపంచం దానిని తృణీకరించినా, భవిష్యత్కాలంలో దానిని గ్రహించి తీరుతుంది.

శరీరావయవాలతో, వర్ణాలను, పోల్చడం, ఎంతో సుందరమైన ఆలోచన. ఒక శరీరంలో, ఏ అంగమూ, ఏ అవయవమూ - వీటి మధ్య ఎక్కువ తక్కువలు లేవు ప్రతీ అవయవమూ, "నేను గొప్ప, నేను తక్కిన వాటి కంటె మిన్న" అని అనటం ప్రారంభిస్తే (ఊహామాత్రం యోచన) శరీరం, ముక్కలై పోతుంది. అదేవిధంగా సమాజం కూడా, పెద్దా - చిన్నా అనే తారతమ్యాన్ని పాటించి, స్థిరపరిస్తే, ఖండఖండాలై పోతుంది.

ఈ కంటకమే, వర్గ సంఘర్షణలకూ, అలజడులకూ మూలం మౌలికమైన "వర్ణ" వ్యవస్థా పాలన వల్ల తప్ప, ఇంకే విధంగానూ, ఈ యుద్ధాలు, తగాదాలు తగ్గవని, అత్యల్ప బుద్ధికి కూడ అర్థమవుతుంది.

(హరిజన్, 28-9-'34, పుట 263-264)

నేను భాష్యం చెప్పినట్లుగా వర్ణాశ్రమాలు సమాజం యొక్క ధార్మిక, సాంఘిక, ఆర్థిక అవసరాలను తృప్తి పరుస్తాయి. ఆ విధానాన్ని ఒప్పుకొన్న జాతి మొత్తం, తన ఆధ్యాత్మిక సంపూర్ణతకు, చాలా సమయాన్ని వాడుకునే స్వేచ్ఛ ఉంటుంది. కనుక, అది ధార్మిక అవసరాలను తృప్తి పరుస్తుంది. ఆ విధానం ప్రకారం నడుచుకుంటే, సాంఘిక దురాచారాలు మాయమౌతాయి. ఆర్థిక రంగంలో మారణాంతకమైన పోటీని అడ్డుకుంటుంది. దానిని సమాజం, విధుల శాసనము అనీ, హక్కులు, సౌకర్యాల శాసనము కాదనీ, భావిస్తే సంపద పంపకం చక్కగా జరుగుతుంది - అయితే, సర్వులకూ సమానంగా విభజన అనే ఆదర్శం కాక పోవచ్చు. కనుక జనులు దీని నియమాలను గుర్తించక, విధులను సౌకర్యాలుగా అనుకొని స్వంత లాభం, అభిరుచి కోసం, వేరే వృత్తులను అవలంబిస్తే, వర్ణ ధర్మాలు గజిబిజి అయి, సమాజం

చెదిరిపోతుంది దీనిని అమలు పరచడం "తల్లిదండ్రుల వృత్తులను వారి అభిరుచికి వ్యతిరేకంగా అనుసరించమని" బయటి వారు బలవంతం చేయడం ఉండదు. ఈ అలవాటు అనాది కాలం నుంచీ అనుస్యూతంగా వస్తున్నదే. అయినా నిర్బంధ రహితంగా, స్వచ్ఛందమైన అనుసరణ, వేలాది ఏండ్లనాటిది. నిరంతరాయమై, వర్ణ ధర్మాలు అనుపాలన జరిగింది. ప్రశిక్షితులై, అనుశాసనతో, జనులు, తమ విధులను విస్మరించక న్యాయచ్ఛత్రం నీడన, స్వేచ్ఛగా జీవించారు ఈ రోజుల్లో అవిద్య, శాసనధిక్కారము ఎక్కువ కావడం వల్ల, బాధపడుతున్నారు. నాగరిక దేశాలు అనిపించుకుంటున్నవి, శాంతి, తృప్తి ప్రాప్తించిన ఒక స్థాయిని ఇంకా చేరలేదు.

మనం, వర్ణ ధర్మాలనుల్లంఘించడం వల్లనే ఆర్థికంగా, ఆధ్యాత్మికంగా నాశనమై పోయాము. నిరుద్యోగం, దారిద్ర్యం, అస్పృశ్యత, ధర్మ పరివర్తనలు వీటికి, ఇదే మూల కారణం.

వర్ణం, వర్గం ఉన్నచోట దైవసంకల్పితమైన, సహజమైన కుటుంబ వాతావరణం లోపిస్తుంది. పటిష్టత ఉండదు.

సామాజిక సద్గుణాలను వర్గం, వర్ణం గట్టిపరుస్తుంది. వర్ణ వ్యవస్థలో ధన ప్రసక్తి లేదు. దానితో ముడిపడి ఉన్న తారతమ్యాలు లేవు. ధనమన్నది, ప్రధానమైన విభాజక శక్తి. ప్రపంచ చరిత్రలో ఎన్నో సాక్ష్యాలు ఉన్నవి. కుటుంబంలోని పవిత్ర బంధాలు కూడ, సంపద ఎదుట సురక్షితం కావని శంకరాచార్యులు అన్నారు. "వర్ణము" అన్నది కుటుంబం లేక పరివారం లోని సూత్రాల విస్తృతీకరణ. రెండింటిలో, రక్త సంబంధం, వారసత్వం, రాజ్యం చేస్తాయి. పాశ్చాత్యులు, వారసత్వం ప్రభావాన్ని గుర్తించటం లేదు. వారు "మీలో" మాత్రమే నిత్యసత్యమని అంటారు. కాని చాలా దేశాల కఠోరమైన అనుభవం, వీరి సిద్ధాంతానికి వ్యతిరేకంగా ఉన్నది. "మీలో" సిద్ధాంతాన్ని అంగీకరించినా, అది కూడా, వర్ణ వ్యవస్థ కంటె, ఆ వ్యవస్థలో సురక్షితమై పెరిగి పెద్దదవుతుందని నిరూపించవచ్చు.

(యంగ్ ఇండియా. 22-12-'20 పుట 5)

ప్రస్తుతం దీనిని వక్రీకరించడం జరుగుతున్నది. మూల నిర్దేశాలకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నది గనుక ఈ వక్రీకరణ గర్హించదగినది

(హరిజన్, 28-9-'34, పుట 260-61)

★ ★ ★

వర్ణాశ్రమ ధర్మాలు, భూమిపై మానవుని విధులను నిర్దేశిస్తాయి. ధనార్జన మార్గాలను కాదు.

(యంగ్ ఇండియా 27-10-'27, పుట 359)

★ ★ ★

వర్ణము అనేది ఎవరు సూత్రీకరించినా, దాని అనుసరణ, సర్వాంగీణ ప్రభావము కలది. అందరికీ ఉపయోగపడే సూత్రాలను, సంప్రదాయాలను, అనుసరించడం మంచిది.

వేదాలు, వర్ణములను, శరీరావయవాలని వర్ణించాయి. తర తమ భేదాలు లేనేలేవు. సరియైన, వర్ణధర్మ పరిపాలన, కల్యాణకారి.

(హరిజన్, 28-9-'34, పుట 261-62)

★ ★ ★

వక్రీకరించి, స్వార్థంతో, వర్ణధర్మాలను భ్రష్టుచేస్తే, నేటి పరిస్థితి నిలిచిపోతుంది.

(హరిజన్, 4-3-'33, పుట 5)

★ ★ ★

వర్ణము పేరిట, గంతులు వేసే రాక్షసికి, మతానికి ఏమీ సంబంధంలేదు.

(యంగ్ ఇండియా, 24-11-27, పుట 290)

★ ★ ★

సమాజ వ్యవస్థీకరణ కోసం, మనం "వర్ణం" "మతం" ఏర్పరచుకున్నాం. పాశ్చాత్యులు "వర్ణం" అంటున్నారు. రెండూ దోషభూయిష్టాలే.

"వర్ణ" విభజనలో ధన ప్రసక్తి లేదు. మతమన్నది, "పరివార" భావనను విస్తృతం చేసినప్పుడు, ఏర్పడినది. పాశ్చాత్య శాస్త్రజ్ఞులు "వారసత్వాన్ని"

ఎండమావి అంటున్నారు. తక్కిన వారెవ్వరూ దీనిని ఒప్పుకోటం లేదు పాశ్చాత్యుల "మిలో" కూడా, వర్ణ వ్యవస్థలో, పుంజుకుంటుంది.

(యంగ్ ఇండియా. 29-12-'20. పుట)2

★ ★ ★

అధ్యాయము 72

స్త్రీల పాత్ర - స్త్రీల హోదా

మౌలికంగా స్త్రీలు, పురుషులూ మానవులే. కాని ఎందుకనో, కాలగతిలో స్త్రీ హీనతా భావాన్ని సంతరించుకొని, వెనుకబడింది. పురుషులలో ద్రష్టలూ - మునులూ మాత్రం స్త్రీకి, పురుషునితో సమాన హోదానే ఇచ్చారు

అయితే, శరీరధర్మాలను బట్టి, వ్యావృత్తులలో వ్యత్యాసం తప్పనిసరి అవుతుంది. పురుషుడు సంపాదించి తేవడంతో సృష్టికర్తననుకొని స్త్రీకి తాను తెచ్చిన ద్రవ్యాన్ని రక్షించమని, పంచిపెట్టమని అప్పజెప్పాడు. న్యాయంగా రెండు పనులూ ప్రధానమైనవే. దానితో బాటు మాతృత్వం, స్త్రీలో శాంత స్వభావాన్ని, ఓరిమిని పెంచి "స్తబ్ధత" అనిపించేటట్లు చేసింది. సత్యాహింసల పరిపాలనలో స్త్రీ తననాయకత్వంతో సాఫల్యం తెచ్చి, అగ్రగామి అవుతుంది స్త్రీ మూర్తీభవించిన అహింసారూపం. సృష్టిప్రక్రియలో మాతృస్థానం - స్థాయీభావం కష్టపడి, నవమాసాలు మోసి, పిల్లలను కని, వారిబోసి నోటి నవ్వుతో తన శ్రమను మరచిపోతుంది. ఆశిశువు ఎడలగల ప్రేమను, మానవులందరికీ పంచి పెట్టగల ఆ మాతృమూర్తిని మించిన అహింసాపూజారి వేరెక్కడా లేదు.

(హరిజన్ 24-2-40, పుటలు 13-14)

★ ★ ★

స్త్రీ, పురుషుడు స్వాభావికంగా సామ్యతగల వారు గనుక వారి సమస్య, వారి ఆత్మశక్తి ఒక్కటే అని నా అభిప్రాయము. వారి జీవితాలు, భావాలు ఒక్కటే ఒకరికొకరు పూరకాలు. ఒకరిసాహచర్యంలేక ఇంకొకరు (బతుకరు... అనాది నుంచి పురుషునిది పైచేయి అయింది. పురుషుని

స్వార్థపూరిత ఉపదేశాన్ని (స్త్రీకి తనతో సమానతలేదు) నమ్మింది. కాని ఎక్కడో ఒకచోట విభజన తప్పలేదు రూపసామ్యం ఉన్నా, ప్రధానమైన భిన్నత్వం ఉంది మాతృవిధికి వలసిన గుణాలు పురుషునికి లేవు. చాలమంది స్త్రీలు ఆ విధిని స్వీకరిస్తారు. ఆమెలో జడత్వం, అతనిలో చైతన్యం, ఆమె గృహస్వామిని కావడం, ఇల్లు తీర్చిదిద్దడం, మానవ జాతి శిశువుల పాలన (ఆమె ప్రత్యేక గుణము, హక్కు) ఇవి నైజంగా ఉన్నవే. ఆమె లేనిదే జాతి లేదు. ఇట్టి వాతావరణంలో వారు తమ ధర్మాలను మార్చుకోడం వగైరా ఇద్దరికీ గౌరవహీనమైనది. చరిత్రను తిరగదోడి, ఆటవికతను కొని తెచ్చుకోడమంటాను నేను. అశ్వాన్ని అధిరోహించబోయి, అతడిని కూడా, తనతోబాటూ క్రిందకు తెస్తే ఏమవుతుంది. అట్టి ప్రోత్సాహము కలిగించడం, పురుషుని తప్పు. ఎవరి పనులు వారివి. చక్కగా చేసుకుంటే బాగుంటుంది. గ్రామాలలో సేవాగాం లో ఆడకమ్మరులు వడ్రంగులు లేరు. ఈ శాంతమయ వాతావరణాన్ని ఎందుకు పాడు చేయాలి? పొలాల్లో ఇద్దరూ కలిసి పని చేసినా, బరువు పని మగవారు చేస్తారు. ఆడవారు ఉన్న దానిని జాగ్రత చేస్తారు. కుటుంబం ఆదాయాన్ని తమ శక్తిమేరకు కొద్దిగా పూరిస్తారు. పని విభజన జరిగింది గనుక స్త్రీ పురుషుల సాంస్కృతిక ప్రమాణాలు సమానములు. వ్యక్తులైనా, దేశాలైనా, ప్రతిమార్గంలో సత్యాహింసలను గ్రహించమని ప్రతిపాదించడమే, ఈ సమస్యకు నా ఉడతాభక్తి పరిష్కారం. అహింస అంటే అంతులేని ప్రేమ, కష్టాలను భరించగలిగిన, అనంతమైన శక్తి. మానవుని తల్లి అయిన స్త్రీ తప్ప ఇంకెవరు దానిని వహించగలరు? తొమ్మిది నెలలు మోసి, తినిపించి, ఆ బాధలో సుఖాన్ని చూస్తుంది. శిశుజననంలో నొప్పులను మించిన బాధ వేరే ఏముంది? కాని వాటినన్నిటినీ సృష్టి ప్రక్రియలో కల్గిన సంతోషంలో మరచి పోతుంది. రోజుకి రోజు శిశువును పెంచి పెద్ద చేసే విధానంలోని పాట్లు చాలా ఉన్నవి. తన ప్రేమను మానవాళిపై గురిపించి పురుషుని కామానికి బలియైన లేక బలి కాగలవస్తువునని మరచిపోవాలి స్త్రీ. పురుషుని ప్రక్క, తల్లిగా, తీర్చిదిద్దిన సృష్టికర్తగా, మౌన నాయకురాలైనిలుస్తుంది. యుద్ధాలతో అతలాకుతలమై, శాంతి అనే

అమృతంకోసం పరితపిస్తున్న ప్రపంచానికి, శాంతిసందేశాన్ని ఉపదేశించగలిగినది ఆమె మాత్రమే సత్యాగ్రహ నాయకురాలు కాగలదు. బాధ, విశ్వాసంతో గట్టి గుండె గలదామె. సత్యాగ్రహానికి పుస్తకాల జ్ఞానం అవసరం లేదు.

ఎన్నో ఏళ్ళ క్రితం, పూనా, ససూన్ హాస్పిటల్లో చికిత్స కొరకు ఉండడం సంభవించింది. జబ్బుతో, ప్రక్కమీద ఉన్న నాకు, కడుపులోని శిశువుకు ప్రమాదమేమోనని క్లోరో ఫారం వద్దని శిశువు పట్ల ప్రేమ, తాను పడే బాధ మత్తుమందుగా ఆపరేషను (శస్త్రచికిత్సను) చేయించుకున్న ఒక ముద్దరాలి త్యాగ శీలతను గురించి, నర్సు చెప్పింది. ''మగవారైపుట్టలేదే' ' అనుకుంటూ, తమ స్త్రీత్వాన్ని ఎప్పుడూ నిరసించవద్దు. వారిలో వీరవనితలెందరో ఉంటారు. దాన్ని గురించి ఆలోచించినపుడు, ఆమె హోదా చూసి, అసూయకలుగుతుంది. అది ఆమె గ్రహించాలి. పురుషుడు తాను స్త్రీనైతే బాగుండుననీ, స్త్రీ దీనికి విపరీతంగానూ కోరుకోడం కద్దు. కాని అది ఫలించదు. ఏ స్థితిలో జన్మించామో, దానికి ప్రకృతి సహజంగా నిర్దేశించిన విధులను నిర్వర్తించి సంతోషంగా బ్రతుకుదాం.

(హరిజన్ 24-2-40 పుటలు 15-16)

ప్రకృతి స్త్రీ, పురుషులను భిన్నంగా చేసింది. వారి విద్యలో కూడా భిన్నత్వం అవసరం. జీవితంలో సమానులే కాని పనులు వేరు, స్త్రీ గృహస్వామిని పురుషుడు బయట యజమాని. పురుషుడు ఆర్జిస్తాడు, స్త్రీ పొదుపుగా ఖర్చు చేస్తుంది. పిల్లలకు ఆహారం తినిపిస్తుంది. ఆశిశువు భవిష్యత్తును తీర్చి దిద్దుతుంది. శిశువు నడవడికను క్రమబద్ధం చేస్తుంది. శిశువుకు ప్రథమ గురువు తల్లియే. కనుక ఆమె దేశానికి తల్లి. కొంత కాలం తర్వాత కొడుకుమీద తండ్రి ప్రభావం అంతరించిపోతుంది. తల్లి మాత్రం తన స్థానాన్ని త్యాగం చెయ్యదు. పెద్దవాడైనా కొడుకు, శిశువు వలెనే తల్లితో మారాము చేసి ఆడుకుంటాడు. తండ్రితో అలా చేయలేడు. ఇది కదా ప్రకృతినియమం. ఆమె ధనార్జనకు పూనుకోరాదు. ఆడువారు టెలిగ్రాఫ్ క్లర్కులుగా, టైపిస్టులుగా కంపోజిటర్లుగా పనిచేయవలసిరావడం మంచిదికాదు.

కొడుకులను, కూతుళ్లను సమానంగా పరిగణిస్తాను. వారిపట్ల జరిగే అన్యాయాలను అసమానతలను గర్హిస్తాను. చట్టంలో అసమానతలను తొలగించడం, కొండనాలికకు మందు వేయడం వంటిది. అందరూ అనుకొనే కంటే లోతైనదీ దుష్టత్వానికి మూలం. అధికార వాంఛ, ప్రతిష్ట కోసం ప్రాకులాడుట, భోగలాలసత వగైరాలు పురుషుని మనసులోని కోరికలు. ఆస్థికి యజమాని అయితే అధికారం చేతికి వస్తుంది. ఈ అధికారం వల్ల లభించు మరణోపాంత యశోభిలాషి పురుషుడు సంతానం అందరికీ ఆస్థి పంచితే, ముక్కలయి పోతుంది. కనుక జ్యేష్ఠపుత్రునికే జ్యేష్ఠునికే ఆస్థి హక్కు. చాలవరకు స్త్రీలు వివాహితలు. చట్టం వారికి వ్యతిరేకమయినా, భర్తకు గల అధికారం సౌకర్యాలు వీటిలో వారు సహబాధ్యులు. ఇక స్త్రీలు - భద్ర మహిళలై ఫలానా వారి భార్యగా - ఆనందిస్తారు. స్త్రీల హక్కుల కోసం ఉద్యమం నడిపితే, అసమానతలను గూర్చి చర్చలలో ఎంతగట్టిగా మాట్లాడినా, క్రియ దగ్గరకు వచ్చే సరికి, తమ సౌకర్యాలకు భంగం కలిగే చర్యకు, స్త్రీలు పూనుకోరు. శాసనంలోని అనర్హతలను తొలగించమని వాదిస్తూ, మూలకారణమైన దానిని సరిదిద్దే వివేకవంతులు కావాలి అంటాను. ఆమె త్యాగమూర్తి, పోతపోసిన ఓరిమి, ప్రజాజీవనంలోకి ఆమె రాక పవిత్రతను తెచ్చి, దురాశలకు, ఆస్థి ప్రోగుచేసే యత్నాలకు, కళ్లెం వేస్తుంది. కోట్లాది పురుషులకు ఆస్థులే లేవు. దీని నుంచి మనం కొద్ది మందికి అసలు తండ్రి తాతలిచ్చిన ఆస్థి లేకుండుటయే శ్రేయస్కరం. అని గ్రహించాలి... మేలు కొన్న స్త్రీలు, అనాదిగా ఉన్న దురాచారాలను గుర్తించి రూపుమాపాలి. శాసన కర్త, పురుషుడు, అబల అనబడే స్త్రీకి చేసిన దురన్యాయాలకు, అవమానాలకు, తగిన శిక్ష అనుభవించవలసి ఉంది. పురుషుల ఉచ్చులలోంచి బయల్పడి, పూర్తిగా లేచి పురుషుని చట్టాలను చట్టబద్ధ సంస్థలను ఎదిరించే రోజు దగ్గర పడింది.

స్త్రీల పాత్ర కుటుంబంలో తక్కువైనది కాదు. అందుకనే జన్మభూమిని జనని అంటారు. పిల్లలకు అమ్మ అంటే చమువు స్నేహం. వారు చాల సన్నిహితులు. తండ్రి వారికి కొంచెందూరమే.

ప్రకృతి సహజమైన ఈ కార్యవిభజనను త్రోసి పుచ్చి, స్త్రీలను ద్రవ్యార్జన కోసం, ఉద్యోగినిగా చేయడం, (సేవాపరమైతే అభ్యంతరం లేదు. డబ్బు ప్రసక్తి ఉండకూడదు) ఏటికి ఎదురీదడం అవుతుంది. కనుక స్త్రీని అణగద్రొక్కి ఉంచడం తప్పు. పురుషులు చేయవలసిన దాన్ని వారిచేత చేయించడం నిరంకుశత. అధఃపతనం.

(మహాత్మాగాంధీ రచనలు, 14, పుట 31)

★ ★ ★

స్త్రీపై జరిగిన అత్యాచారాన్ని ఖండించేందుకు నేను "స్త్రీ"ని కానక్కరలేదు. వారసత్వంలో స్త్రీకి గల ఆస్తి హక్కు గురించి, ఎంత తక్కువ మాట్లాడితే అంతమంచిది. శారదా బిల్లు వంటిది బాల్య వివాహం వంటి ఇంకా పెద్ద సమస్యలకు సమాధానం చెప్పినా, స్త్రీల హక్కులు గురించి అందరూ గట్టిగా న్యాయం చేయాలి. స్త్రీ పురుషులకు చట్టాలలో భిన్న విషయాలు పనికిరావు. చట్టాలు, ఎన్ని వచ్చినా పురుషుని అధికారపిపాస దుర్మదాంధత నశించనిదే స్త్రీకి న్యాయం కలిగి సమాజంలో సముచిత స్థానం హోదా లభించదు. ఆడవారు కూడ దీనిని గురించి ఉద్యమించాలి.

(యంగ్ ఇండియా 17-10-29 పుట 340)

★ ★ ★

జాగృత స్త్రీ యొక్క అహింసాత్మక విప్లవం ముందు పురుషుని స్వార్థచింతన నిలువదు.

(యంగ్ ఇండియా 16-4-25 పుట 133)

★ ★ ★

పురుషుడు స్త్రీని ఒక పనిముట్టుగా వాడుకున్నాడు. స్త్రీ కూడ ప్రతిఘటించలేదు. అలా ఉండటంలో ఆనందించింది. దిగజారడం ప్రారంభంఅయితే ఇక దానికి అడ్డేమీ ఉండదు.

(హరిజన్ 25-1-36, పుట 396)

★ ★ ★

భగవంతుని సృష్టిలో స్త్రీకి గల స్థానం, ఉన్నతం. అట్టి ఔన్నత్యాన్ని సౌహార్ద్రాన్ని సాత్వికతను అలుసుగా తీసుకొని పురుషుడు చేసినది అతి హేయమైనది. తనలో శ్రేష్టమైన అర్ధభాగాన్ని, పాశవికంగా వాడుకోడం అతి జుగుప్సాకరం. పురుషుని పాపాలకిది తలమానికం.

(యంగ్ ఇండియా 15-9-21. పుట 292)

★ ★ ★

స్త్రీని 'అబల' అనడం అవమానకరం. హృదయాన్ని జయించడంలో స్త్రీని మించిన వారు లేరు. త్యాగం, మౌన సహకారం, వినమ్రత వివేకం, విశ్వాసం మొదలైన గుణాలను బట్టి స్త్రీల పాత్ర 'సాటిలేనిది' 'మేటి అయినది' పశుబలమే బలమనుకుంటే, స్త్రీ అబలయే. కాని ధార్మిక నైతిక సామాజిక పారివారిక బలము విషయంలో స్త్రీ ముందు పురుషుడు ఎందుకూ కొరగాడు. ఆమె లేనినాడు, అతడు లేడు. అహింస మనవిధానమైతే, స్త్రీదే భవిష్యత్తు. ..

(యంగ్ ఇండియా 10-4-30 పుట 121)

★ ★ ★

స్త్రీకి తగిన విద్య గరపడం అవసరం. పురుషుని అనుకరిస్తే స్త్రీకి గలవ్యక్తిత్వము తక్కువవుతుంది. ప్రపంచానికి ఆమె ఇచ్చేది తక్కువ అవుతుంది. కనుక అనుకరణ వద్దు. స్త్రీ - పురుషుడు ప్రపంచ సమాజ కల్యాణంలో సంపూరకాలు కావాలి.

(హరిజన్ 27-2-37. పుట 19)

★ ★ ★

టాల్‌స్టాయ్ మాటల్లో, స్త్రీ పురుషుని ఛత్రఛాయలో మగ్గిపోడం మాని త్యాగనిరతితో వెలుగొందాలి. స్త్రీమూర్తీభవించిన ఆత్మత్యాగం దురదృష్టవశాత్తు ఆమె పురుషునికంటె ఎంత ఉన్నతంగా ఉన్నదో ఆమె గుర్తించటం లేదు.

(యంగ్ ఇండియా 14-1-32, పుట 19)

★ ★ ★

పురుషుడు, నిన్ను బుట్టలో వేసుకునేందుకు చెప్పే మెరమెచ్చు మాటలు, పైపూతలు, తళుకు బెళుకులు పట్టించుకోవద్దు. నీ శక్తిని నీవు గ్రహించు. నా హృదయమందలి త్యాగమనే సువాసనను ప్రపంచానికి పంచిపెట్టు. నీ పురుషుని మెప్పుకోసమేగాక, మానవత మెప్పుకోసం పాటుపడు. నీజన్మ హక్కు అది. పురుషుడు స్త్రీ నుంచి జన్మించాడు. ఆమెలో భాగము. ఆదిశక్తివై విజృంభించి ఉపదేశాన్నందించు.

(యంగ్ ఇండియా 8-12-27, పుట. 406)

★ ★ ★

పురుషుని చేతిలో ఆట బొమ్మవు కావద్దు

(యంగ్ ఇండియా 21-7-21 పుట 229)

★ ★ ★

ఇంటిలో కూడ స్త్రీ రాణి. కట్టుబానిస కాదు. తనవిధిని నిర్వర్తించడం తెలుసుకుంటే ఆమెకు తనహోదా అర్థమవుతుంది.

(హరిజన్ 12-10-34, పుట 277)

★ ★ ★

పురుషుల సమానత అంటే వృత్తి వ్యాపారాలలో సమానత మాత్రమే కాదు. ఎవరు చేయవలసిన పనిని వారే నిర్వహించాలి. ఒకరికొకరు పూరకమై ప్రకృతి సహజంగా జీవించాలి. ఎవరి రూపం వారిది.

(హరిజన్ 2-12-39, పుట 359)

★ ★ ★

స్త్రీ పురుషుడు - ఇద్దరూ సమానులు, స్త్రీ పురుషునితో సమానంగా స్వేచ్ఛను అనుభవించాలి. ధీరత్వము పురుషుదొక్కడిసొత్తుకాదు.

(హరిజన్ 5-1-47, పుట. 478)

★ ★ ★

రాజకీయరంగంలో కూడా స్త్రీ పురుషుని వెనుక దాగి ఉండడం మానివేయాలి. సాటి స్త్రీలకు ధైర్యం చెప్పి వారిలోని ముగ్ధత్వం మొదలైన

వాటిని పోగొట్టి, వారి విధులను గూర్చి వారికి తెలియజెప్పి వారిని స్త్రీలే విద్యావంతులను చేయాలి.

(హరిజన్ 21-4-46, పుట 96)

★ ★ ★

స్త్రీలు అవాంఛితమైన అసభ్యకరమైన చవుకబారు సంప్రదాయాలను ప్రతిఘటించాలి ఈ విప్లవం హాని చెయ్యదు. పవిత్రమైన ఆశయసిద్ధి తర్కపూరితమైన విప్లవమిది

(హరిజన్ 23-3-47 పుట 80)

★ ★ ★

స్త్రీలు పురుషులపై ఆధారపడరాదు.దైవ సహాయం వారికి సహజంగా ఉన్నది. దానితోబాటు వారికి పవిత్రాశయబలం నిజాయితీ అయిన నడవడిక వెయ్యి ఏనుగుల బలాన్ని కలిగిస్తుంది.

(హరిజన్ 15-9-46. పుట. 312)

★ ★ ★

"యత్ర నార్యస్తు పూజ్యంతే" అన్నట్టు, స్త్రీలు గౌరవింప బడినచోట దేవతలుంటారట.

(హరిజన్ 11-1-46. పుట 508)

★ ★ ★

పవిత్ర పాతివ్రత్యం పర్దాతో రాదు. మనసులో ఉండాలి.

(యంగ్ ఇండియా 3-2-27. పుట 37)

★ ★ ★

ధార్మిక జీవనం స్త్రీల సొత్తు. అంధవిశ్వాసాలను వదలిపెట్టి, వారు కాంతియుగంలో అడుగు పెట్టాలి.

(హరిజన్ 25-3-33 పుట 2)

★ ★ ★

అహింసావిధానంలో ఉత్తమోత్తమ ప్రయోగాలను స్త్రీలే చేయగలరు.

వారి ఓరిమి, సాత్వికత, మాతృత్వం, సహిష్ణుత, వారికి ఈ స్ఫూర్తిని సహజంగా కలిగిస్తుంది. పశుబలంలో పురుషుడు స్త్రీకంటె మిన్న. అయితే ఆత్మ త్యాగం, మనోనిబ్బరం, క్షమాగుణం, దైవబలం, అహింసావిధానం, వీటన్నిటిలో స్త్రీ పురుషుణ్ణి చిత్తుగా ఓడిస్తుంది

(హరిజన్ 5-11-38, పుట 317)

★ ★ ★

తన శక్తిని గ్రహించి, స్త్రీ తనభర్తతోసహా, పురుషుడిని రంజింపజేసే చవుకబారు చేష్టలు మానాలి. ఇది ఆమె చేతిలోనే ఉన్నది. ఆనాటి సీత ఆ రాముని భౌతికంగాఆకర్షించేందుకు ఒక్క క్షణమైనా వ్యర్థం చేయలేదు. స్త్రీ బల్లెంపట్టుకొని వేటాడడానికి ఏచట్టమూ అడ్డుపడదు. పురుషుడు చేసే పనిని చేసేందుకు సహజంగా సంకోచించి వెనక్కుతగ్గుతుంది. స్త్రీలు కొద్దిమంది రాజకీయాల్లో ప్రవేశిస్తున్నారు. వారు స్వయంగా తలల నాడిస్తున్నారు. ఈ ఆధారపడడం గిట్టని మరుక్షణం. స్త్రీలు హక్కుల కోసం ఇళ్లెక్కి కేకలు వేస్తున్నారు. ఇంతకంటే తోటి స్త్రీలకు స్వంతంగా ఆలోచించడం నేర్పి, వారి సంకెళ్లను త్రుంచి తద్వారా వారిలో మార్పు తెచ్చితీర్చిదిద్దడం మంచిది. దీనివలన పురుషులు స్త్రీల శక్తిని త్యాగనిరతిని గ్రహించి, ఆమెకు గౌరవస్థానాన్ని కలుగజేస్తారు. మంచిని తెచ్చే నియంత్రణలు స్వచ్ఛందమైనవి అయి ఉండితీరాలి. పవిత్రత, మొక్కలా దొడ్లో పెరగదు. పై నుంచి రుద్దితే రాదు. అది అంతరంగంలోంచి వచ్చినదైనపుడు, దాని విలువ ఎక్కువ. ఆకస్మిక ఆకర్షణలకు లోనుకాకూడదు. జీవితంలో పవిత్రమైనవి, ధార్మికమైనవి వీటి ప్రత్యేక రక్షకులు స్త్రీలు. సంప్రదాయ బద్ధత వీరి నైసర్గికగుణం. తమ అంధవిశ్వాసయుక్తమైన అలవాట్లను త్యజించడంలో ఆలస్యం చేసిన విధంగానే జీవితంలో పవిత్రమైన, ఉన్నతమైన వాటిని త్యజించడంలో కూడా ఆలస్యం చేస్తారు.

(హరిజన్ 21-6-46, పు. 98)

★ ★ ★

అధ్యాయము 73

ఆదర్శ వివాహం

పూర్ణ బ్రహ్మచర్యం, పూర్ణ సన్న్యాసం, ఆదర్శస్థితి. అది చేయలేనినాడు, వివాహం చేసుకున్నా ఆత్మ నిగ్రహంతో ఉండు.

(హరిజన్ 7-9-35, పుట 234)

★ ★ ★

తల్లిదండ్రులు ఆడపిల్లలకు బలవంతంగా పెళ్ళి చేయరాదు.

(హరిజన్ 15-9-46, పుట 311-12)

★ ★ ★

ప్రకృతి సహజమైన వివాహబంధం, ఆత్మనిగ్రహంతో పునీతమౌతుంది.

(హరిజన్ 23-2-42 పుట 88)

★ ★ ★

శారీరిక సంయోగంతో మొదలై, ఆత్మ సంయోగంలో సిద్ధిపొందే, ఆదర్శ వివాహం, విశ్వాత్మకమైన దైవ సంయోగం చెంది పునీతమవుతుంది.

(యంగ్ ఇండియా 21-5-31 పుట 115)

★ ★ ★

ఆదర్శ వివాహం ధ్యేయం స్త్రీపురుషుల సాహచర్యంతో కూడి యుండాలి. ఆత్మార్పణ యౌన సంబంధమే ధ్యేయమైతే, స్నేహం కొరవడుతుంది.

(హరిజన్ 7-7-46 పుట 214)

★ ★ ★

సీతా రాముల ప్రణయం ఆత్మార్పణం. తననుతాను రక్షించుకోలేని అబలకాదు సీత.

(హరిజన్ 2-5-36, పుట 93)

★ ★ ★

స్త్రీ పురుషుని కట్టుబానిస కాదు. సహచరి, కష్ట సుఖాల్లో భాగస్వామిని. జీవవిధానాన్ని ఎన్నుకోడంలో పురుషునికి గల స్వేచ్ఛ స్త్రీకి కూడా ఉన్నది.

(ఆత్మకథ 1966. పుట 18)

★ ★ ★

స్త్రీకి సరియైన విద్య నేర్పి భర్తకు కూడా తాను ఆట బొమ్మను కానని చెప్పగలిగి తనకూ హక్కులూ విధులూ ఉన్నాయని తెలుసుకొనేలా చేయాలి.

(హరిజన్ 2-5-36, పుట 93)

★ ★ ★

వివాహమునకు ఆవశ్యకమైన అంశములు : 1. పరస్పర ప్రేమ 2. ఈడూ -జోడూ 3. తల్లిదండ్రుల అనుమతి, సంప్రదాయాల అనుసరణ 4. ఆధ్యాత్మిక పరిణతి అని ఒక మిత్రుడు లేఖద్వారా తెలియజేశాడు. నా భావన ఇది : 1. అధ్యాత్మిక పరిణతి, 2. సేవాభావం 3. పెద్దల అనుమతి 4. ప్రేమ. ప్రేమ ఉండని వివాహం ఎంత అసమంజసమో ప్రేమలేని పెళ్లి కూడా అంతదండుగే.

(హరిజన్. 5-6-37. పుటలు 33-34)

★ ★ ★

ఆడపిల్లలను కట్టిపడేసి తమ జీవనోపాధి ప్రయత్నాన్ని నిరోధిస్తూ, బలవంతం పెళ్లికి ఒప్పుకొననినాడు బయటకు పంపించరాదు. వివాహమనేది జీవితానికి నైసర్గికం. ఏవిధంగానైనా, దానిని తక్కువ చేయడం పూర్తిగా తప్పు. వివాహబంధంలో యౌన సంబంధమే ప్రముఖమైతే ఆత్మ బంధంకరువై స్నేహం దూరమవుతుంది. సీతా, రాములు ఆదర్శదంపతులు, సీతను రాముని కట్టుబానిసగా భావించేవారికి ఆమె స్వాతంత్ర్యంలోని అతనికి ఆమెపట్లగల అభిమానంలోని ఔన్నత్యం అర్థంకావు. వివాహబంధంలో ఆత్మప్రగతి ప్రథమం. సేవానిరతి తరువాత వస్తుంది. పారివారిక సామాజిక ప్రతిపాదనలు మూడోస్థానంలో ఉంటాయి. ప్రేమకు నాల్గవదీ, ఆఖరుదీ

అయిన స్థానం. అంటే తక్కినవి లేనప్పుడు ప్రేమ యాత్ర బలం పెళ్లికి కారణం అవదు. అదే విధంగా తతిమ్మా మూడు కలిసి వచ్చిన ప్రేమ లేనప్పుడు పెళ్ళి ప్రశ్నతలఎత్తరాదు. శరీరారోగ్యం మాట ఎత్తను సంతాన ప్రాప్తి కొరకే వివాహం కనుక, శరీరారోగ్యం పెళ్లికి తలమానికమైన అర్హత. షరతుగా పరిగణించడం తప్పు. ఇంద్రియ భోగాలు విధులుకావు. అదేవిధంగా ఆత్మానుభూతిని కలిగించే పవిత్రతను తాదాత్మ్యాన్ని అందుకున్నదే నిజమైనపెళ్ళి భార్యాభర్తలు, పరస్పరం ఆత్మలకు శరీరాలకు రక్షకులై ఉండాలి. యజమానులు కాకుండా, స్నేహితులై ఉండాలి. కామేచ్ఛ తీరే కొరకుఆటబొమ్మలు కారాదు. దీనికి ధ్యానం సమర్పితభావం అవసరం. భార్య భర్తల మధ్య రహస్యాలుండరాదు. ఒకరిలో నొకరు ఐక్యమైపోవాలి. శిశువులను కన్యాదానం చేయుటయా? ఆమె తండ్రి ఆస్తికాదు. అట్లా చేసే వీలులేదు. రక్షకుడే యజమాని కాడు. కన్యాదానం చేస్తే, ఆ రక్షకుని స్థాయి కూడ అంతరిస్తుంది. తల్లిదండ్రులు, ధనం నిమిత్తం పెళ్ళి చేయడం ఆగిపోవాలి. ఇది వర్ణధర్మమేమో, ఆ వర్ణపు యువతీ యువకుల సంఖ్య తక్కువగా ఉంటే, ఇదిసాధ్యమే. కనుక వర్ణబంధాలుత్రెంచాలి. దేశంలో యువతీయువకుల మనోభావాలలో విప్లవం రావాలి. ప్రజానిరసనతో కట్న దురాచారాన్ని కట్టడి చేయవచ్చు. యువతులు, తల్లి దండ్రులు డిగ్రీలపై సంఘంలో హోదాలపై మోజు తగ్గించుకొని అంతర్వర్ణ అంతర్రాష్ట్ర అంతర్దేశీయ వివాహాలను ప్రోత్సహించాలి.

(హరిజన్ 5-6-37 పుట 135 136)

★ ★ ★

మొదటి సంతానాన్ని ధర్మజ అనీ తతిమావారిని "కామజ' అని మనువు అన్నాడు. యౌనసంబంధాలకు నిర్వచనం అది.

(హరిజన్ 24-4-37, పుట 83)

★ ★ ★

రసనాతృప్తికి తినడం తప్పు. బ్రతికేందుకు తినడం ఒప్పు. వివాహప్రక్రియకూడా కామేచ్ఛతీరడం కోసం మాత్రమే కాదు.

(హరిజన్ 7-7-46, పుట 214)

★ ★ ★

కామేచ్ఛను తృప్తి పరచడం కోసం మాత్రం అయితే పెళ్ళి వ్యర్థం.

(యంగ్ ఇండియా 2-2-28, పుట 35)

★ ★ ★

భార్యాభర్తలు ద్వయమేవైకం (టు ఇన్‌వన్)

(హరిజన్ 9-3-40 పుట. 30)

★ ★ ★

బాల్య వివాహం చేసి, బాలికను ఒకవృద్ధునికి కన్యాదానం చేసిన త్యాష్టుడు, కనీసం విధవా వివాహం చేసి (ఆమె అలా అయినప్పుడు) తన పాపాన్ని కొంతమేరకు క్షాళన చేసుకోవాలి. ఆడపిల్ల అతని ఆస్తికాదు. దానం చేయరాదు

(యంగ్ ఇండియా 11-11-26. పుట 288)

★ ★ ★

కన్యాదాన ప్రథ కట్నాలు తీసుకునే అలవాటు అంతం కావాలి. యువతీ, యువకులు ఈ దుష్టాచారాన్ని రూపుమాపేందుకు నడుము కట్టాలి.

(హరిజన్ 23-5-36. పుట 117)

★ ★ ★

కట్నాలు తీసుకునే దురాచారం మంట గలవాలి.

(యంగ్ ఇండియా 21-6-28 పుట 207)

★ ★ ★

విధవావివాహాలను ప్రోత్సహించాలి. పునర్వివాహం కాదది. బాల్య వివాహమూ, ఒక వివాహమేనా?

(యంగ్ ఇండియా 5-8-26. పుట 276)

★ ★ ★

అధ్యాయము 74

సంతానము

బాలనేరస్తులున్నారు. వారలా అయేందుకు మనమే బాధ్యులం.

(యంగ్ ఇండియా, 3-12-25, పుట 422)

★ ★ ★

తల్లిదండ్రుల పోలికలు, ఆకారం, గుణ, గణాల విషయంలో సంతానానికి ఉంటాయి. పరిసరాల ప్రభావంతోపాటు ఆత్మసౌందర్యమనే వారసత్వం, పిల్లలను తీర్చిదిద్దుతుంది.

(ఆత్మకథ 1966, పుట 234)

★ ★ ★

సంతానాన్ని ఆత్మ నిర్భరులుగా తలిదండ్రులు చేయాలి.

(యంగ్ ఇండియా 17-10-29, పుట 340)

★ ★ ★

పిల్లలే మన ఆస్థి. వారు బుద్ధిమంతులైతే, ప్రపంచంలో శాంతి, సౌఖ్యం, విస్తరిల్లి, మరోప్రపంచం ప్రభవిస్తుంది.

(యంగ్ ఇండియా 19-11-31 పుట 361)

★ ★ ★

ఇండియాలో అత్యల్పంగా ఉన్నవారి దుఃఖంతో ఏకం కావాలంటే నాకే ఆశక్తి ఉంటే స్వల్పం అయినా సరే నా సంరక్షణలో ఉన్న చిన్న వారి పాపాలతో నన్ను ఏకంగానీయండి. వినీత భావంతో ఇది చేయుటచేత, ఏదో ఒకనాడు నేను దేవుని - సత్యాన్ని ముఖాముఖి చూడగలను. బాలబాలికలకు వారి పెద్దల నుంచి వచ్చిన వారసత్వమే మొదటి పెట్టుబడి. దానితో వారు బ్రతుకు మొదలు పెడతారు. ఆ వారసత్వం సరియైనది కాక, దుష్టపూరితమయినా, ఎట్టిదైనా, కొందరు పిల్లలు దానిని అధిగమించి సఫలులు అవుతున్నారు. ఆత్మకు గల సహజసిద్ధమైన పవిత్రతయే దీనికి మూల కారణం. తలిదండ్రులు తమ సంతానానికి సమానంగా పంచి ఇచ్చే ఆస్థి, ఆబాలబాలికల నడవడిక (ప్రవర్తన) విద్యావిధానం. పెద్దలు, కొడుకులను

కూతుళ్లను స్వయం శక్తిమంతులుగా ఆత్మ నిర్భరులుగా చేయాలి. చెమటోడ్చి నిజాయితీతో నిండిన జీవనోపాధి ద్వారా ధనార్జన చేసుకొనగలిగేటట్లు చేయాలి. ఈ ప్రపంచంలో నిజంగా శాంతిని చేరుకొని యుద్ధం మీద యుద్ధాన్ని సాగించాలంటే పిల్లలతో మొదలుపెట్టాలి. వారు నిష్కల్మషులయితే మనకు చింత ఉండదు. నిష్ఫలమైన ప్రతిపాదనలను చేయనక్కరలేదు. ప్రపంచమంతా సంకల్పితంగానో అసంకల్పితంగానో తహతహలాడే శాంతి, ప్రేమను నలుచెఱగులా పరచేంతవరకు మన ప్రేమ, శాంతి అంచెలంచెలుగా ఎదుగుతూ ఉంటాయి.

(ఆత్మకథ - 1966 పు. 245)

★ ★ ★

అధ్యాయము 75

కుటుంబ నియంత్రణ

ఆహార నిద్రాదుల వలె, సృష్టి కార్యం ప్రత్యేకం అనుకుంటే, అది సరికాదు. భగవదిచ్ఛప్రకారం ప్రపంచ ప్రగతికి సృష్టికార్యం, సహకరిస్తుంది. కనుకకన్నవారు సంతానాన్ని కనిపారేయకుండా, వారిని సరిగా పెంచి పెద్ద చేయవలసిన బాధ్యత తీసుకోవాలి.

(ఆత్మకథ 1966 పు. 153)

★ ★ ★

"ప్రజాయై గృహమేధి" అన్న సూత్రం పాటించి కామేచ్ఛ కోసమే జీవించడం మానుకోవాలి. అలా జీవించడం చాల పెద్ద హీనమైన నీచమైన నేరము.

(యంగ్ ఇండియా 12-3-25 పుట 88)

★ ★ ★

సంతానార్థమే సంయోగం అని తెలిసిన తలిదండ్రులు తమశక్తినీ కాలాన్నీ వ్యర్థకామేచ్ఛ తృప్తి కోసం వ్యర్థం చెయురు

(హరిజన్ 21-3-36, పుట. 48)

★ ★ ★

కామేచ్ఛ సహజం. సిగ్గుపడవలసినదికాదు గాని సంతానం కోసమే దానిని ప్రయోగించాలి ఇంకే విధంగానైనా ఉపయోగించడం దైవకారం, మానవత్వకారం

(హరిజన్ 28-3-36. పుట 53)

★ ★ ★

తిండిఎక్కువయినప్పుడు ఆరోగ్యం చెడుతుంది. అప్పుడు చికిత్స జరగాలి. అదేవిధంగా కామేచ్ఛ తృప్తి విశృంఖలంగా జరిగితే అనారోగ్యం వస్తుంది. తస్మాత్‌జాగ్రత్త జాగ్రత.

(యంగ్ ఇండియా 12-3-25. పుటలు 88-89)

★ ★ ★

కుటుంబ నియంత్రణ అత్యావశ్యకం. సందేహం లేదు. దీనికై పెద్దలు బ్రహ్మచర్యంలో భాగమైన ఆత్మనిగ్రహాన్ని పాటించమన్నారు. నేడు దీనికి బదులుగా కృత్రిమ వ్యవస్థతో కుటుంబ నియంత్రణ కోసం, ప్రయాస పడుతున్నారు శాస్త్రజ్ఞులు ఇందు ఆత్మనిగ్రహానికి చోటుండదు. విచ్ఛృంఖలత, విచ్చలవిడిగా పెరిగి. స్త్రీ పురుషులను నిర్వీర్యులుగా చేస్తుంది. ఇది మంచిది కాదు.

(యంగ్ ఇండియా 12 3 25. పుటలు 88-89)

★ ★ ★

ప్రపంచం భగవంతుని ఆటస్థలం. ఆయన ఔదార్యతకు ప్రతిబింబం కనుక ప్రపంచం పెరగటానికి సృష్టికార్యం నియంత్రితం కావాలి. అప్పుడే క్రమాభివృద్ధి సాధ్యం. దీనిని అర్థం చేసుకున్నవాడు, తన వాసన ను అదుపులో ఉంచి తన సంతానం యొక్క శారీరిక మానసిక బౌద్ధిక ఆరోగ్యానికి కావలసిన జ్ఞానాన్ని పెంచుకుంటాడు. దానిలాభం సంతానానికి కలిగిస్తాడు. సంతానం కోసం మాత్రమే యౌనాంగప్రక్రియ అనేది స్త్రీ పురుషుల మనసులో నాటుకున్నపుడు ఇంకేవిధంగానూ సంభోగ ప్రక్రియలో పాల్గొనడం అమూల్యమైన జీవరసాన్ని వ్యర్థం చేయడమనీ అనవసరమైన ఆయాసయనీ తెలుసుకుంటారు తప్పుచేసి. దాని ఫలితాన్ని అనుభవించకుండా తప్పించుకునే ప్రయత్నం చెయ్యడం. తప్పు. అమితంగా భుజించిన వాడు కడుపు నెప్పితో బాధపడి. లంఖణం ఉంటాడు. ఆరుగ్మతను మందులా

తగ్గించుకునే ప్రయత్నం అధర్మం. అదేవిధంగా, పశుప్రాయంగా వాసనా పూర్తిని చేసుకొని ఆ పని వల్ల కలిగే ఫలితాలనుంచి తప్పించుకో చూడడం ఇంకా భయంకరమైన అధర్మం. అతిసర్వత్ర వర్జయేత్ అని అందుకే అన్నారు. ప్రకృతిలో సహజమైన బ్రహ్మచర్యాన్ని పాటించే వారికి, అది దివ్యౌషధం. ఆ మనశ్శక్తిని పెంచే మందులుంటే ఎంతోమేలు. అప్రాకృతిక విధానాల వలన రుగ్మత కంటె మందే చెడ్డదని తేలుతుంది. జనాభా పెరుగుదలను పరిహరించ వలసినంత ఆపదగా పరిగణించరాదు. మనకు అర్థమయినా కాకున్నా కృత్రిమ విధానాలతో దానిని నిలుపుచేయడం, మొదటి దానిని మించిన ఆపద. అదిజాతిని, హీనపరుస్తుంది. అక్కరలేని పిల్లలనిచ్చే అవాంఛిత భోగలాలసతకు విరుగుడు. అంటువ్యాధులు, యుద్ధం, కరువుకాటకాలు మొదలయిన ప్రాకృతిక యోజనలే. జనాభా పెరిగింది. కనుక కుటుంబ నియంత్రణను పాటించాలి అంటే నేను అంగీకరించను. సరియైన, వ్యవసాయపుటేర్పాట్లతో, పంటభూమి పంటలు పెరిగితే ఇంతకు రెట్టింపు జనాభానైనా పోషించగలము.

(యంగ్ ఇండియా 2-4-25, పు. 118)

★ ★ ★

కుటుంబ నియంత్రణకై, కృత్రిమ విధానాలను అనుసరించడం ఒక అభిశాపం. అతిశయించిన కామేచ్ఛ వలన పెరిగిన జనాభా, కరువుకాటకాలతో తగ్గుతుంది. కనుక, ఆత్మనిగ్రహాన్ని పాటించడం అన్నివిధాలా ఆరోగ్యకరం.

(హరిజన్ 31-3-46, పుట 66)

★ ★ ★

మానవుడు సులభమార్గాన్ని ఎంచుకుంటాడు.

(హరిజన్ 1-2-35, పుట 410)

★ ★ ★

భూగోళంఇంతకాలం జనాభాతో బరువెక్కలేదు. ఒక్కసారి పెరిగిన జనాభాకి తిండి ఉండదనే భయం ఎందుకు కలిగింది?

(హరిజన్ 14-9-35 పుట 244)

★ ★ ★

కృత్రిమ సాధనాలను ప్రతిపాదించేవారికి నా మనవి. విశృంఖలతతో వివాహబంధం విడిపోయే ప్రమాదం గలదని గమనించండి.

(యంగ్ ఇండియా 2-4-25, పుట 118)

★ ★ ★

స్త్రీలకు కృత్రిమ సాధనాలను ఇవ్వడం, ముందు కాళ్లకు బంధం వేయడం వంటిది. ఆత్మఘాతుకం.

(హరిజన్ 2-5-36, పుట 93)

★ ★ ★

ఈసాధనాల ప్రచారానికి పరుగిడువారి ఆశయంలో ఏ విధమైన తృటీ లేదు శారీరికంగా నైతికంగా ఈ సాధనాలు సరియైనవని ఋజువు చేసి అటు తర్వాత వాడుక చేయండి. ఇంకొక విషయం. ఎవరి కోసం వీటిని తలపెట్టారో వారు వీటిని వాడరు. వీటి అవసరం లేని వారు వాడుక చేసి తాము తమ సహచరులు స్వేచ్ఛాప్రేమ సమాజపు సదస్యులై, చేటు తెచ్చుకుంటారు.

(హరిజన్ 12-9-36, పుట 244)

★ ★ ★

స్త్రీలకు తమ స్వేచ్ఛను గురించి తెలియచెబితే శిశుజననంలో బాధలు తెలిసిన వారు ఆత్మ నిగ్రహంతో పురుషులను నిరోధించి కుటుంబనియంత్రణ ఆవశ్యకత లేకుండా చేస్తారు. ప్రస్తుతం స్త్రీ తనకిష్టం లేనప్పుడు పురుషుణ్ణి తనవద్దకు రావద్దు అనే హక్కులేదు అనుకుంటుంది.

(హరిజన్ 25-1-36, పుట 396)

★ ★ ★

కృత్రిమ సాధనాల వాడుక వలన కలిగే ఫలితాలు, వివేకవంతులకు ఇప్పుడే అవగతం అవుతున్నాయి. ధార్మిక తర్కంలోనికి పోకుండా, కుందేళ్ల వలె జాతిని పెంచడం ఆపవలసిందే, అయితే ఈ చర్యలో ఇంతకంటె పెద్ద దోషాలను చేయరాదు. విద్యతో వివేకంతో కుటుంబనియంత్రణకు జాతికి వన్నె దెచ్చే పద్ధతిని - అదెంత కష్టసాధ్యమైనా సరే - నిటారు కొండనెక్కడం

వంటిది అయినా సరే అవలంబించి సఫలులు ' కావాలి. మానవునికి ఉన్నతమైన ప్రగతి అనగానే ఎప్పుడు పెరిగే కష్టమే దీనికి స్వాగతం చెప్పాలి. పైకి పోవడమా, క్రిందకు పోవడమా అనే ప్రశ్న ఎదురయినపుడు సామాన్యంగా మనిషిలోని పశు ప్రవృత్తి అందమైన తొడుగులో అందించిన దిగజారుడు కోసమే ఆయాసపడుతుంది. సద్గుణరూపంలో పాపాన్ని అందిస్తే మనిషి సులువుగా లొంగిపోతాడు. మేరీ స్టోప్సు మున్నగువారు చేస్తున్నదిదే. కృత్రిమ సాధనాల ప్రవర్తకులకు నా విన్నపమిదే అతిగా వీటిని ఉపయోగిస్తే, వైవాహిక బంధాలు తెగిపోయి, విచ్ఛృంఖలతతో నిండిన ప్రేమ పెరుగుతుంది. పశువు వలె తనలో కామ ప్రవృత్తిని పెంచుకుంటే సైనికుడు యుద్ధభూమిలో ఇల్లు విడిచి చాలకాలం ఉన్నప్పుడు గాని, విధురుడైన నాడు గాని తన భార్య అనారోగ్య సమయాలలోగాని కృత్రిమ సాధనాలు ఉండినా, ఏమి చేయగలడు? ఇండియాలోని స్త్రీలు మొదట మానసిక బానిసత్వం పోగొట్టుకొని తన శరీర పవిత్రతను గ్రహించి మానవసేవ, రాష్ట్రసేవలో గల గౌరవాన్ని తెలుసుకోవాలి. కృత్రిమ సాధనాల ప్రచారకుల మనస్సులో కుటుంబ నియంత్రణ ఆవశ్యకతను గూర్చిన పట్టుదల సరిఅయినదే. వారు ఒక్కసారి కృత్రిమ సాధనాలను వాడుకచేసి కుటుంబనియంత్రణను పాటించమని, అనునయించడం ఒప్పించడంలో గల నష్టాలు గమనించాలి. స్త్రీగాని పురుషుడుగాని భగవద్దత్తమైన బీజరూప ప్రాణిని హత్య చేయరాదు. పిల్లలు కలుగకపోవడంతోపాటు, ఊర్జావీర్యశక్తులు, లుప్తమై నష్టం కలుగుతోంది. చాల మంది స్త్రీలు ఈ విధమైన నిరోధాన్ని గర్హిస్తారు. పురుషుల ప్రేరేపణతో కష్టపడుతున్నారు. ఆత్మ సంకల్పం, ఆత్మశక్తి, ఇచ్ఛాబలం పట్టుదల ఉన్నప్పుడు కుటుంబనియంత్రణకు కృత్రిమ సాధనాల సహాయం అనవసరం.

అక్కరలేని పిల్లలను కనడం పెద్దపాపం. గర్భస్రావం ఇంకా పెద్ద పాపం.

(హరిజన్ 7-9-35 పుట 234)

స్త్రీ కూడా, తానుమోయలేని బరువును ఎత్తుకోకూడదు. దించుకోకూడదు

(హరిజన్ 28-3-36, పుట 53)

★ ★ ★

గర్భనిరోధ ప్రక్రియలు నేర్చిన తర్వాత, ఆత్మ నిగ్రహం ఉండదు. దాని ఆవశ్యకత ఉండదు.

(హరిజన్ 17-4-37, పుట 77)

★ ★ ★

ఈ దుష్ట సంప్రదాయంతో విద్యార్థులు విద్యార్థినులు గర్భనిరోధ ప్రక్రియకు బానిసలై, దానిని ప్రవేశపెట్టిన పెద్దల (సమాజంలోని) సహకారంతో శృంగారం వెలగబెట్టుతున్నారు. ఇటు సంఘసంస్కర్తలు సామాజిక జీవనంలో పవిత్రతను నిలబెట్టడం ఎలా అని తలలు పట్టుకుంటున్నారు.

(హరిజన్ 28-3-36, పుట 53)

★ ★ ★

ఆధునిక వనితలు వీటిని సమర్థిస్తున్నారు. కాని బహుసంఖ్యాకులకు ఏవగింపు ఉన్నది. పురుషుడు ఆమెహితాన్ని కోరేవాడైతే నిగ్రహంతో ఉండవచ్చు స్త్రీలు మేము ప్రేరేపించం అంటున్నారు. పురుషుడే నిగ్రహశూన్యుడై స్త్రీని ప్రేరేపించి బాధిస్తాడు.

(యంగ్ ఇండియా 2-4-25, పుట 118)

★ ★ ★

సత్యాహింసలెట్లో, ఆత్మ నిగ్రహంకూడా అట్లే. అది ఋషిమునులకొరకు మాత్రమే కాదు. అసత్యం, హింస వీటితో సతమతమయేవారు చాలా మంది ఉన్నప్పటికీ మానవత •తన ఔన్నత్యాన్ని దిగజార్చదు. ఆ విధంగానే ఆత్మనిగ్రహ సందేశం బహుసంఖ్యాకులను ప్రభావితులను చేయకపోయినా, మనము మానదండాన్ని తగ్గించకూడాదు.

(హరిజన్ 30-5-36, పుట 126)

★ ★ ★

భాగము 11

మౌలిక విద్య - విద్యార్థులు

అధ్యాయము 76

మౌలిక విద్య

"సావిద్యాయావిముక్తయే" విద్య స్వేచ్ఛను ఇస్తుంది. ధార్మికార్థంలో కాదు. మానవసేవకు ఉపయోగపడే ప్రశిక్షణ, బహిరంగ, అంతరంగ స్వాతంత్ర్యం ఇస్తుంది. (బానిసత్వం నుంచి విడుదల నిత్యావసరం. ఈ ఆదర్శాను సంధానమైనదే సత్యమైన విద్య.

(హరిజన్ 10-5-46 పుట 38)

★ ★ ★

జిజ్ఞాస ప్రశ్నోత్తరాలు, జ్ఞాన సముపార్జనకు ముఖ్యం. వినయం గురువు పట్ల గౌరవం, ఉండాలి. అవినయం, అశ్రద్ధతో చదువురాదు.

(హరిజన్ 18-9-40, పుట 306)

★ ★ ★

క్రొత్త ప్రపంచసృష్టికి క్రొత్తరకం విద్యకావాలి.

(హరిజన్ 19-1-47 పుట 494)

★ ★ ★

మానవులలోని మంచిని వెలికి తీసేనిపుణులుంటారు. వారు పవిత్రులై క్రొత్త విషయాలను నేరుస్తూ సాఫల్యాన్ని క్రమంగా సాధిస్తారు.

(హరిజన్ 7-11-36, పుట 309)

★ ★ ★

ఉపయోగం గల శరీరశ్రమ బుద్ధిని పెంచుతుంది. దీనితో శరీరం, బుద్ధి, ఆత్మల సమతౌల్యం ఉంటుంది. పెడదారులను పట్టదు. సేవారతమై ఉంటుంది.

(హరిజన్ 8-9-46, పుట 306)

★ ★ ★

'నయీతాలీం' - నూతనవిద్యా విధానంలో వృత్తి కళ, ఆరోగ్యం, విద్య సమావిష్టమై ఉంటాయి. పుట్టిన దాది చచ్చేవరకు .. వృత్తి, శ్రమ విద్యకు భిన్నాలుకావు కదా విద్యా మాధ్యమాలు ఇవేనని అంటాను

(హరిజన్ 10-11-46, పుట 394)

★ ★ ★

బుద్ధి శరీరం ఆత్మ నూతనవిద్యావిధానంలో పరిణతిని చెందుతాయి. సామాన్య విధానంలో బుద్ధికి మాత్రమే పెద్దపీట.

(హరిజన్ 9-11-47, పుట. 401)

★ ★ ★

విద్యాధ్యయనంలో ఉపాధ్యాయుడూ విద్యార్థీ ఉత్పత్తి చేసి జీవించాలి. దీనివలన ఆదినుంచి జీవితం జ్యోతిమయమై దేశంలో ఉద్యోగాన్వేషణలేకుండా చేస్తుంది.

(హరిజన్ 11-5-47, పుట 145)

★ ★ ★

జీవితమనే పుస్తకం నుండి, సత్యం ప్రేమల మేళవింపుతో వృత్తి విద్యల సహాయంతో ఈ విధానం పెరిగింది. ఏ శక్తి దీనిని గుంజుకోలేదు.

(హరిజన్ 21-12-47, పుట 480)

★ ★ ★

చిన్నప్పటి నుంచీ పిల్లలు కాయకష్టాన్ని ప్రేమించడం నేర్వాలి.

(యంగ్ ఇండియా 1-9-21, పుట 277)

★ ★ ★

చదువను, వ్రాయను నేర్చుట చేతి విద్యను నేర్చిన తర్వాతనే.

(హరిజన్ 8-3-35, పుట 28)

★ ★ ★

కాళ్లూ చేతులను వాడుకచేసి వివేకంపెంచి బుద్ధి, మనసు, ఆత్మలను కేంద్రీకృతం చేసేది నయీతాలీం.

(హరిజన్ 8-5-37, పుట 104)

★ ★ ★

ప్రతిచేతిపనిలో వాడేపని ముట్లను గురించి చెప్పి, నిష్ణాతుణ్ణి చేయాలి.

(హరిజన్ 31-3-37, పుట 197)

★ ★ ★

మంచి గురువుతో విద్యార్థి చేతిపని ద్వారా కష్టపడి ప్రయోజకుడౌతాడు.

(హరిజన్ 11-9-37 పుట 256)

★ ★ ★

విద్య ముఖ్యోద్దేశం విద్యార్థిని మంచి నాగరికుని చేయడం కనుక సద్గుణాలు కల ఉపాధ్యాయునికి చింత ఉండదు.

(హరిజన్ 1-12-33, పుట 3)

★ ★ ★

నేను ప్రతి పాఠశాలలో అన్ని విషయాలతో బాటు, వృత్తి విద్య ఉండాలంటాను. అక్కడ విద్యార్థులకు వలసిన విషయాలు - ఇంగ్లీషు మినహా - డ్రిల్లు సంగీతం చిత్రకారిత కూడా ఉంటాయి.

(హరిజన్ 18-9-37, పుట. 265)

★ ★ ★

ఈ విద్యావిధానాన్ని హస్తకళల విద్య, అనడం సబబు. అందరికీ అర్థమై అందరూ గుర్తించే ఈ నిర్వచనం పాక్షికమే. దీనికి మూలం ఇంకా లోతులో ఉన్నది. ఏరకమైన వ్యక్తి లేక సంస్థ పరమైన మానవకార్యకలాపాలకైనా, సత్యం, ప్రేమను సంధించ గలగడమే ఈ సూత్రం. నిజమైన విద్య అందరికీ అందుబాటులో ఉండాలనీ, దైనం దిన జీవితంలో గ్రామీణుడి కుపకరించాలనీ ప్రేమ మార్గం నిర్దేశం. అట్టి విద్య, పుస్తకాలనుంచి రాదు. పుస్తకాలపై ఆధారపడి ఉండలేదు. వర్గధర్మాలతో సంప్రదాయాలతో దీనికి నిమిత్తం లేదు. ఇది అన్ని వర్గధర్మాల సమాహారమైన విశ్వవ్యాప్తమైన ధర్మం దీనిది అని చెప్పవచ్చును. జీవితంలో ఎక్కువ భాగం జీవనోపాధి ఆర్జనకే. కాయకష్టం విలువలను తెలుసుకొని యున్న రైతుబిడ్డ, స్కూలుకు పోయి వచ్చిన తర్వాత వ్యవసాయకూలీగా ఎందుకువిఫలుడౌతున్నాడో నాకు అర్థం

కావటం లేదు. చేతిపనులు మానవుని పశువు నుండి వేరు చేస్తాయి చదువను వ్రాయను నేర్వనిదే మనిషికి ప్రగతి లేదు అనునది అంధవిశ్వాసం. ఆ జ్ఞానం ఉంటే మంచిదే, లేకపోయినా మానవుని బౌద్ధికము, శారీరికము, ఆర్థికము, అయినవృద్ధికి అనివార్యంగానే కాదు. శరీరావయవాలను సరిగావాడి, బుద్ధిబలాన్ని విద్యను పొందవచ్చును. అయితే, ఆత్మవికాసంతోడ్తోడుగా జరగాలి. అంటే ధార్మిక జ్ఞానాభివృద్ధి అన్నమాట. ఇది శారీరిక మానసిక వికాసాన్ని కలిగించే విద్యవలననే సాధ్యం. ఇది అవిభాజ్యం, సర్వాంగీణం. ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం దేనికి దానిని వేరుగా వికసింపజేయడం పరస్పరంగాక వైయక్తికంగా వికసింప చేయడం సాధ్యమనే ఆలోచన భ్రష్టత్వానికి అవసరం. విద్య అంటే నాదృష్టిలో మానవుని నుండి, శిశువునుండి శరీర, మనోబుద్ధుల అత్యుత్తమత్వాన్ని వెదకి వెలికితీయడమే అవుతుంది. సాక్షరత విద్యకు ఆది, అంతం కాదు. స్త్రీపురుషులకు విద్యను నేర్పు విధానాల్లో ఒకటి మాత్రమే అది. సాక్షరత మాత్రమే విద్య కాదు. కనుక పిల్లలకు పనికి వచ్చే చేతిపనులను నేర్పి, వస్తూత్పత్తిని ఆక్షణం నుంచి ప్రారంభింప చేయడమేవిద్య ప్రభుత్వం ఉత్పత్తులను తీసుకుంటే ప్రతీబడీ స్వయంపోషకమవుతుంది. అటువంటి విద్యా విధానంలో బుద్ధి, ఆత్మల పరిపూర్ణ వికాసం సాధ్యం. అయితే ప్రతి చేతి వృత్తినీ, ప్రస్తుత పద్ధతిలో వలె గుడ్డి అనుసరణగా కాకుండావిజ్ఞాన వర్ధకంగా నేర్పాలి. పిల్లలకు ప్రతివిషయాన్నీ ఎందుకు, దేని నిమిత్తం ఏ పద్ధతికి ఏది కారణం అనే వారి జిజ్ఞాసను తీర్చగలగాలి. అనుభవ పూర్వకంగా నేనుచెప్తున్న మాటలివి. పనివారికి రాట్నంమీద నూలు వడకడం నేర్పేచోట్ల, దాదాపుగా ఈ పద్ధతిలో విద్యను నేర్పడం జరుగుతున్నది. చెప్పులతయారీ, నూలు వడకడం, నేనే నేర్పాను. ఫలితాలు బాగున్నాయి. దీనిలో చరిత్ర, భూగోళం, అధ్యయనం విస్మరింపబడదు. అయితే మౌఖికంగా నేర్పితే బాగా అలవడుతుంది. పుస్తకాల చదువుకు పదిరెట్లు ఎక్కువగా చక్కగా చదువు సాగుతుంది. గింజ నుండి ఊకను గుర్తించడం నేర్చిన తర్వాత అక్షరాలను నేర్పవచ్చు. విద్యాధ్యయనంలో అభిరుచికలుగుతుంది. ఇది విప్లవాత్మకమైన ప్రతిపాదన. కాని, పనిని తగ్గించుకొని ఒక్క ఏడాదిలో

ఇంకెంతో సమయం పట్టే చదువును విద్యార్థి నేర్వవచ్చును. సార్వత్రికమైన ఆర్థికసౌకర్యం ఉన్నది. చేతి పనిని నేరుస్తూ విద్యార్థి గణితాన్ని నేర్చుకుంటాడు. గురువు సరియైన వాడయితే, పిల్లలు కాయకష్టంలోని ఉదాత్తతను తెలుసుకొని తమ బౌద్ధికవికాసానికి ముఖ్యాంశమనీ తమ ప్రశిక్షణకు తమ శ్రమ ద్వారా చెల్లింపు దేశభక్తి అనీ గ్రహిస్తారు. చేతివృత్తులను ఉత్పత్తి కార్యంగానే కాకుండా, విద్యార్థుల బుద్ధివికాస కారకాలని నాసూచనలోని అంతరార్థం. ప్రభుత్వం ఏడుసంవత్సరాలనుంచి పదునాలుగేండ్లవరకు వయసు గల విద్యార్థులను సమీకరించి, వారిశరీరాలను బుద్ధిని ఉత్పత్తితో ముడిపడియున్న శ్రమద్వారా వికసింపచేసే శిక్షణను గరిపిన యెడల స్వయంపోషకం గాని పబ్లికుస్కూళ్లు మోసాలకు నిలయాలు. ఉపాధ్యాయులు బుద్ధిహీనులు అని రుజువవుతుంది. ఉపయోగించే, వృత్తి విద్యను నేర్పి, తద్వారా వారి బౌద్ధిక, శారీరిక ఆధ్యాత్మిక గుణాలను వికసింపచేయాలి. విద్యనేర్పే సందర్భంలో ఈ ఆర్థిక చర్చలు అసందర్భమైన వికృతాలు అనుకోవద్దు. ఆర్థికమైన అంకణాలు ఎప్పుడూ వికృతం కాజాలవు. విశ్వవిద్యాపీఠాలను గ్రామీణుల అవసరాల సందర్భంలో ఉపాధ్యాయుల శిక్షణాకేంద్రాలుగా చేయాలి. ఇంకో చోట (గ్రామాలను పరిహరిస్తే) వారికి ఈ దృష్టినిలవదు. వారి గ్రామనివాసం సుకరం కాదు. సేవాగాంలో నా అనుభవమిదే. ఒక ఏడాది పాటు గ్రామనివాసం, మమ్ములనుగ్రామవాసులుగా చేయలేదు సరికదా, సంయుక్త వికాసానికి వారిలో ఒకరము అయాము అని చెప్పలేను. ఇకపోతే, ప్రశిక్షణను, అక్షరాలను చదువను వ్రాయను నేర్పడంతో ప్రారంభింపరాదని నా గట్టినమ్మకం. చరిత్ర, భూగోళం మౌఖిక గణితం (నోటిలెక్కలు) చేతిపని (రాట్నం వడకుట అనుకోండి) వీటి ప్రాధమిక జ్ఞానంలేనిదే అక్షరాలు అనవసరం. కదురు ఎలా తయారయింది తెలియజెప్పండి. పిల్లలకు ప్రతి మాట వెనుక తర్కం బోధపడితే, అన్నీ అర్థం అవుతాయి. ఉదాహరణకు కదురుతో మొదలై రాట్నం చక్రం తయారీ, ప్రత్తిపంట చరిత్ర, విశ్వనాగరికతతో దానికిగల అనుబంధం, వగైరాలను తెలియజెప్పిన తర్వాత పాలానికి వెళ్ళి, 'తక్లీ'కి (రాట్నరహితమైన కదురు) చుట్టుకున్న దారాలలెక్కలు, దారం గట్టితనం సమతౌల్యం గుర్తించడం

నేర్పినపుడు, ఏకాగ్రతతో చూడడం వినడంతో బాటు చేతులు కూడా ప్రశిక్షితాలు అవుతాయి. దీనికి ఆరునెలలు చాలును. ఇప్పుడు అక్షరాలు తరువాత చిత్రాలను గీయడం నేర్చుకుంటాడు. నా చిన్నతనంలో అక్షరాలను నేర్చుకోడంలో నాకు కలిగిన బెడదను ఇంకా గుర్తుంచుకుంటాను. వ్రాయుట ఒక కళ. చదువుకు ప్రారంభంలో వీటిని పెట్టి, వారి సృజనాత్మకతను అంతం చేస్తున్నాం. ఇదీ అసమయంలో అక్షరాలను దిద్దమని పిల్లలను బలవంత చేస్తే కలిగే పరిణామం.

నగర పాఠశాలల సంగతి ఆలోచించాలి. గ్రామాల పునరుజ్జీవనం జరగాలి. అవి పట్టణాలకు తోకలై ఉండరాదు. నగరాలు వాటిని కొల్లగొట్టి వికసిస్తున్నాయి. నగరాలు, పల్లెల నుండి తాము పొందిన సౌకర్యాలకు తగిన చెల్లింపులు చేసిననాడు, రెండూ ఆరోగ్యంగా ఉంటాయి. నగరవిద్యార్థులు ఈ సద్భావనా ప్రక్రియలో పాల్గొనేందుకు తగిన విద్యాబుద్ధులునేర్చి ఉండాలి. గ్రామీణులకుపయుక్తమైన వృత్తులు నేర్చుకోవాలి. నాకు తెలిసిన మేరకు, ప్రత్తి (నూలు) మిల్లుల విషయాలు గింజలు తీయడం, ప్రత్తిని శుభ్రం చేయడం నూలు ఉత్పత్తి, ఈ పరీక్షలో తక్కిన వాటితో పోలిస్తే మిన్నగా నిలబడతాయి. గ్రామాలలో ప్రత్తి ఉత్పత్తి జరుగుతుంది. పట్టణాలలో బట్టతయారవుతుంది. మిల్లులలో ఆది నుంచి అంతం వరకూ ప్రత్తిని మార్చే విధాన శృంఖలాలు, మానవుల పదార్థాల యాంత్రిక శక్తిపరమైన వ్యర్థ పరత్వానికి ప్రతీకలై నిలుస్తాయి. అందుచేత ప్రాథమిక విద్య గ్రామాలలోని చేతి పనులతో (వడకుట, చుట్టుట, ఏకులు చేయుట మొదలైనవి) ఆరంభిస్తే, సామాజిక విప్లవం సాధ్యమవుతుంది. దీని శుభకర ఫలితాలు అనంతం. గ్రామాలకూ, పట్టణాలకు మధ్య నున్న, నేటి వైమనస్యాలు అంతమై, ఆరోగ్యకరమైన వాతావరణం ఏర్పడుతుంది. కలిమి, లేముల అంతరాలు గతించి అందరికీ కూడూ, గుడ్డా దొరుకుతాయి. వర్గవైషమ్యాలు రక్తపాతాలు సంపత్తి వినియోగాలు (యుద్ధాలకు) గత చరిత్రగా మారి, అందరికీ స్వేచ్ఛ, సుఖం, శాంతీ దొరుకుతాయి. యాంత్రిక వికాసంతో ఇది సాధ్యంకాదు. ఇట్టి విద్యావిధానంవలన విదేశాల సాంకేతిక సహకారం కొరకు

ఎదురుచూడడం తగ్గుతుంది. ఎంతో వికసించిన బుద్ధిమంతులు ఎప్పుడు వస్తారా అని కనిపెట్టుకొని ఉండడంతగ్గి, గ్రామీణులు స్వావలంబులౌతారు. మరి మార్గమేది? ఎలా ప్రారంభించాలి? నగర వాసులు నా సలహాను పాటిస్తారా? లేక అడవిలో అరుపులేనా నావి? నగరాలలో ఉండే విద్యావేత్తలు దీనికి సరియైన సమాధానం చెప్పి, మార్గ దర్శకులుకావాలి. నేను కాదు. నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్యతోబాటు వృత్తివిద్య ఉండాలి.

(హరిజన్ 9-10-37. పుట 292)

★ ★ ★

విశ్వవిద్యాలయ విద్యాపీఠాలు, గ్రామాలకు వెళ్లి ఉంటే వారి సమస్యలు వీరికి తెలుస్తాయి. గురువు కూడ ప్రశిక్షితుడయి,సేవాగ్రాంలో వలె, గ్రామీణులతో కలిసి మెలిసి ఉంటాడు. నగరాలలో ఇది జరుగదు. గిరిగీసుకొని ఉంటే ఏమీ తెలియదు.

ప్రాథమిక విద్యలో ముందు వృత్తి విద్య (-రాట్నం. కదురు) (ఉలి, అంపం- వీటి తయారీ వగైరా ప్రత్తి ఎలా ఉత్పత్తి అవుతుంది. వగైరా) నేర్పి. వ్రాయను, చదువను తరువాత నేర్పాలి. నోటి లెక్కలు చెప్పాలి. బాలుని సర్వతోముఖ పరిజ్ఞానాన్ని ప్రశ్నలు జవాబుల ద్వారా పెంచాలి.

(హరిజన్ 5-6-37. పుట 130)

★ ★ ★

ఏ వృత్తి విద్య మంచిది అనే ప్రశ్న లేదు. ప్రత్తిపంట గింజలు తీయడం, ఏకులు చేయడం, రాట్నం, కదురు, మగ్గం, బట్టలనేత, అన్నీ ముఖ్యమే. తమ పరిసరాల జ్ఞానం ఏర్పడిన తర్వాత రాష్ట్రం, దేశం, దేవుడు, ధర్మం అన్నీ క్రమంగా వస్తాయి.

ఇది ఒక నిశ్శబ్ద సంస్కరణ. వర్గ, వైషమ్యాలు కలవారు లేనివారు వంటి తారతమ్యాలు గత చరిత్ర అవాలి.

(హరిజన్ 9-10-37. పుట 293)

★ ★ ★

వృత్తి విద్య నేర్చిన వాడు, స్వావలంబన కలిగి బ్రతుకగలడు.

(హరిజన్ 5-6-37 పుట 131)

★ ★ ★

పనిముట్లు వాడిన చేయి, బాగుగా వ్రాయగలదు.

(హరిజన్ 28-8-37 పుట 225)

★ ★ ★

నయీతాలీం' ఆశయం పిల్లలను ఆదర్శ గ్రామీణులుగా చేయడమే దానిని వారి కోసం తయారుచేశాం. శరీరం, బుద్ధి రెంటినీ వికసింపజేసి, తన ప్రదేశాన్ని నందనవనం చేయాలనే కోరిక వారిలో కలుగజేయడం. దాని లక్ష్యం.

(నిర్మాణాత్మక కార్యక్రమం 1961 పుట 18)

★ ★ ★

పుస్తకాల వలననే బుద్ధి వికాసం కలుగుతుంది అనుకోడం భ్రమ.

(హరిజన్ 9-1-37, పుట 386)

★ ★ ★

పనిముట్లను చూపి వాటి ఉపయోగం, తయారీ గురించి చెప్పి వృత్తి విద్య నేర్పిన తర్వాత ఆ విద్యార్థి రాణిస్తాడు ఆ విద్యలో తక్కిన జ్ఞానం అంతా ఆనుషంగికంగా వస్తుంది.

(హరిజన్ 18-9-37. పుట 261)

★ ★ ★

పుస్తకాల చదువు నైతికతను పెంచదు. ధార్మికతకు నైతికతకు సాక్షరతకు సంబంధంలేదు.

(యంగ్ ఇండియా. 1-6-21, పుట 172)

★ ★ ★

విద్యార్థులు మనోబలంకలిగి విద్యను నేర్చుకోవాలి. లేనినాడు మైనపు బొమ్మలై కరిగిపోతారు.

(యంగ్ ఇండియా 12-7-28. పుట 236)

★ ★ ★

విద్యావిధానకేంద్ర బిందువు గ్రామాల్లోని చేతి పనులలో ప్రశిక్షణ కావాలి. ఇప్పటి చదువు బుద్ధిని భ్రష్టు చేస్తున్నది. ఏదో విధంగా విద్యను బుర్రలో క్రుక్కడం, సరియైన పద్ధతికాదు ఆది నుంచి వృత్తి విద్యలను నేర్పి తద్వారా క్రమబద్ధమైన బుద్ధివికాసం కలుగుజేస్తే బౌద్ధిక ఆధ్యాత్మిక బలం నిలుస్తుంది. నా పద్ధతి ప్రకారం కళ్లు అక్షరాల ఆకారాలను గమనిస్తాయి. చెవులు ఆపేర్ల ఉచ్చారణని వింటాయి. అర్థాలను గ్రహిస్తాయి. ఈ విధంగా ఇది చాల చవకైన విద్యావిధానం. పిల్లలు వ్రాసే ముందు త్వరగా చదువుతారు నేను ఇప్పటికీ చేస్తూన్న అక్షరాల వికృత శిల్పాలు (మాగురువులదయ) వారికి ఉండవు. నా మదిలో రూపొందిన పాఠశాలలు ఇప్పటి వాటి కంటే ఎన్నో రెట్లు మెరుగై త్వరగా చదివే సామర్థ్యాన్ని వ్రాయగలిగే పటిమను విద్యార్థులకు చేకూరుస్తాయి. ఇట్టి విద్యా విధానానికి స్ఫూర్తి గ్రామాల నుంచి వచ్చింది. స్వరాజ్ ఏర్పాటు చేయదలచిన కాంగ్రెస్ వాదులు తమ పిల్లల భవిష్యత్తును గాలికి వదలరు. అనాలోచితంగా విదేశీయుల పాలన పిల్లల చదువును సృశించింది. ప్రాధమిక విద్య, గ్రామాలకు పట్టణాలకు సంబంధంలేకుండా తయారుచేశారు. బేసిక్ (మౌలిక) విద్య ఈ సంబంధాలను జోడిస్తుంది. తన మట్టిని ప్రేమించేటట్టు, దేశభవిష్యత్తును ఉజ్జ్వలం చేసేటట్టు విద్యార్థులను తయారు చేస్తుంది. చేతిపని వారి వృత్తులను విజ్ఞానాత్మకంగా నేర్పిస్తే విద్యార్థులకు బుద్ధి వికాసం త్వరగా కలుగుతుంది. పరికరాల వాడుకగురించి చెప్పిన వెంటనే వారు అల్లుకుపోతారు. బుద్ధి వికసించి నిరుద్యోగ సమస్య తీరి సుఖపడాలంటే విద్యార్థులు సామాన్య కార్మికుల (పనివారు) తో మమేకం కావాలి. ఎన్నో విషయాలను కూరిపెడితే, బుద్ధివికసించదు. కాయకష్టాన్ని పిల్లలు ముఖ్యాధ్యయన విషయం చేసుకొని, బుద్ధిని పెంచుకోవాలి ఏదైనా వృత్తి విద్యను నేర్పాలి. దాని చుట్టూ బుద్ధి, శరీరం చేతి వ్రాత, కళాత్మకత వగైరాలు పరిభ్రమిస్తాయి గొంతు శ్రుతికలపడం, చేతిని చక్కబరుస్తుంది. వ్యాయామం చేతిపనులు డ్రాయింగు, సంగీతం కలిసి ఉంటే విద్యార్థుల ఉత్తమత ఉబికి వస్తుంది. చదువులో వారికి అభిరుచి కలుగుతుంది. ఈనాటి విద్యార్థులు

తాము నేర్చినదంతా మరచిపోతే కలిగే నష్టం, కోట్లాది మందిని ఆవరించి ఉన్న అజ్ఞానాంధకారం ముందు చాలతక్కువ. దీనితో స్వావలంబులై సరియైన విద్యను నేర్చి ఉంటారు. ఈ విద్యావిధానంలో స్వయం పోషకత్వం అప్రధానం. పిల్లలు స్వావలంబులైతే అది ఆనుషంగికం. రోజుకి మూడు గంటలు పని చేస్తే స్వయం పోషణ సాధ్యమైననాడు, వికసిత మనోవృత్తి ఇంకెంతో మేలును చేకూరుస్తుంది. ఇంగ్లీషు భాషవిశ్వవిఖ్యాతం. కనుక దాని చోటు ఐచ్ఛిక భాషగా విశ్వవిద్యాలయలలో మాత్రమే. ఇంగ్లీషులేనిదే బ్రతుకలేము అన్నది, మానసిక బానిసత్వం. ఇంగ్లీషు సాహిత్యం లోని అందాలు మనకు వద్దు. మనకావ్యాలు మన ప్రకృతి వర్ణనలు మనకూ ఉన్నాయి. (గొప్పవయినా, తక్కువయినా) మన వారసత్వం మనది. మన భాషాంతరీకరణలతో ఆయా సాహిత్యాల అందాలను ఆస్వాదించుదాం. రవీంద్రకవి, అనుపమేయకావ్యధార అవగతం కావాలంటే బెంగాలీ నేర్చుకోవాలా? టాల్‌స్టాయి కథానికలు అర్థం కావడానికి రష్యను భాషలో ప్రావీణ్యం ఎందుకు? ప్రపంచంలోని ఉత్తమ, ఉత్కృష్ట సాహిత్యాలు వారంరోజులలో ఇంగ్లీషులోనికి అనువదింపబడతాయట. మిల్టన్ షేక్స్‌పియర్ ఆలోచించినది, వ్రాసినది తెలిసేందుకు ఇంగ్లీషు నేర్వడమెందుకు? ధార్మికత, నైతికత, భిన్నములు. అన్ని ధర్మాల నైతికత ఒక్కటే. నామరహిత ధార్మికత నా ఆశయం. పేర్లలో ఏమీలేదు. ప్రభుత్వ పరమైన ధార్మికత మనకు వద్దు. అటువంటిధార్మికత నేతిబీరకాయ ధార్మిక బోధన. ప్రభుత్వపరమైన పాఠ్యాంశంగా ఉండవచ్చునా? భిన్న ధర్మాల బోధనకు వేరువేరు పాఠశాలలు ఉండాలా? లేక ఈ అంశముధార్మిక సంస్థల చేతిలో ఉండవలెనా? ప్రభుత్వం వారికి సహాయం చేయవచ్చునా? ధర్మమనేది వ్యక్తిగతం గనుక ప్రభుత్వం దీనికి దూరంగా ఉండాలి. అయితే ప్రభుత్వ పాఠశాలలో సర్వ సమానమైన నైతిక బోధన ఉండవచ్చు. విద్యార్థులకు అన్ని ధర్మాల పట్ల గౌరవం ఉండాలని బోధించాలి. దీనితో వారికి తమ ధర్మం పట్ల అభిమానం పెరుగుతుంది. ఈ సందర్భంగా భాష్యాలు సమతౌల్యంగా ఉన్నవి. నిష్పక్షపాతమైన వాటినే అధ్యయనం చేయడం ఉత్తమం.

నిజమైన విద్య పిల్లల ఔన్నత్యాన్ని వెలికితీయాలి. అనవసరమైనవి చెప్పించకూడదు. వారి వ్యక్తిత్వం నశించి యాంత్రికత ఏర్పడుతుంది. స్వయం పోషకత్వానికి పారిశ్రామిక విద్య మొదటి మెట్టు దీనితో స్వావలంబులౌతారు. కాయకష్టం అవమానకరం అనే ఆలోచనను అంతం చేసి శ్రమశక్తినిగుర్తించి తమ చదువుకు చెల్లింపులను (ఎంతోకొంత) కష్టపడి చేసిన సంపాదనతో అమెరికాలో వలె చేయాలి. ... అమెరికా ఇలా చేస్తున్నదీ అంటే మనకు ఈ పద్ధతి అవసరం. బీదవిద్యార్థులకు ఉపాధి కల్పన చేయాలి. దానధర్మాలు చేయరాదు. తమ చేతితోపని చేసుకుంటే అవమానం అనే భావన పూర్తిగా నశించాలి. దీనివలన భౌతికమైన దానికంటె మానసిక నష్టం ఎక్కువ. ఉపకారవేతనాలతో చదువుసాగింది అని గుర్తుకురావడం, మనోవేదనను కలిగిస్తుంది. దీనికి విపర్యయంగా ఈ విద్యా విధానం మేము కష్టించి ధనార్జన చేసిన నాడులభ్యమయితే ఎంత బాగుండి ఉండును అని తలచుకోడం గర్వకారణం. కాలేజీ విద్యను సంస్కరించి జాతీయావసరాలకు తగినట్లుగా తీర్చి దిద్దాలి. మెకానికల్ ఇంజనీర్లు ఇతర ఇంజనీర్లు, ఆయా పరిశ్రమలకు సంబద్ధులై ఉంటారు. ఆ సంస్థలు వారి చదువుకి అయ్యే ఖర్చును భరిస్తాయి. ప్రభుత్వాధీనంలో టాటాసంస్థ ఇంకా ఇతర మిల్లు బృందాలు తమ కాలేజీలను నడుపవచ్చును. కామర్సు కూడ ఆ విధంగా చేయవచ్చును. కళలు - సాహిత్యం, వైద్య విద్య (మెడిసిన్) వ్యవసాయం మిగిలి ఉంటాయి. అనేకములైన సాహిత్య కళాశాలలు వ్యక్తిపరమైనవిస్వయం పోషకాలు. ప్రభుత్వపరంగా ఏకాలేజీలు ఉండవు. వైద్య కళాశాలలు, వైద్య శాలలకు అనుబంధితాలవుతాయి. ధనికుల సహాయంతో నడిపించబడుతాయి. వ్యవసాయ కళాశాలలు కూడ నిజంగా తలుచుకుంటే, స్వయం పోషకాలు కాగలవు. కొందరు వ్యవసాయ విద్యా పట్టభద్రుల్ని గమనించాను. వారికి వచ్చినది దాదాపు శూన్యం. అనుభవం అసలే లేదు. కొర్రు, కంపలకుతేడా తెలీదు. వ్యవసాయ ఫారములకు అనుబంధంగా వీరు పని చేస్తే, ఉభయత్రా ఉపయోగం. ఆఫారములు స్వయం పోషకాలు అయి ఉండాలి. ఈ పట్టభద్రులకు అనుభవం వస్తుంది.

రాష్ట్రాలకు తమ విశ్వవిద్యాలయాలు, ఉండాలని గట్టి కోరిక ప్రాంతీయ భాషలకుఒక్కొక్క దానికి ఒక్కొక్కటి ఉండాలిట. ఈ ప్రాంతాల ప్రజలు పూర్తిగా విద్యావంతులైన నాడు, ఈ కోరిక సమంజసమే. అనుకున్నది తక్షణం కావాలనే తపన మనది భాషారాష్ట్రాల ఏర్పాటు మొదటి మెట్టు. ఆయా ప్రభుత్వాలు అంతకు ముందు లేని ప్రదేశాల్లో విశ్వవిద్యాలయాలను ప్రారంభించవచ్చును. వాటికి ఆధారంగా పాఠశాలలు కాలేజీలు ఉండాలి. వాటిలో విద్యాబోధన ఆయా భాషలలో జరగాలి. అక్కడ నుంచి విశ్వవిద్యాలయాల్లోకి ప్రవేశం ఉండాలి. అది సరియైన నిర్మాణం. గట్టిపునాది ఉంటే కట్టడం పది కాలాల పాటు నిలిచి ఉంటుంది.

రాజకీయంగా స్వతంత్రులమైనాము. కాని పాశ్చాత్య ధోరణులు వెన్నాడుతున్నాయి. పాశ్చాత్య దేశాలనుండి మాత్రమే విద్య లభిస్తుంది అనే వారితో నేను వాదించను. అదేవిధంగా పాశ్చాత్యులలో ఏదీ మంచిది కాదు అని కూడా అంగీకరించను. సరియైన నిర్ణయాన్ని తీసుకోవాలి. విదేశీయుల నుండి విముక్తి లభించినది కనుక, విదేశీభాష విదేశీ ఆలోచనలనుండి కూడ విముక్తిలభించిందని ఎవరూ అంటారనుకోను. క్రొత్త విశ్వవిద్యాలయాలను ప్రారంభించేముందు కొంచెం ఆగి పూర్తిగా శ్వాస తీసుకొని ప్రాణవాయువుతో నింపి, అప్పుడు ముందుకి అడుగేస్తే బాగుంటుంది? విశ్వవిద్యాలయాలకు భవంతులు వెండి, బంగారాలు, సంపదలు ఎందుకు? వీటిని చేర్చడం అనవసరం. దానికి కావలసినది వివేకవంతమైన ప్రజాభిప్రాయం. కావలసినంత మంది ఒజ్జలు ఉండాలి. దాని సంస్థాపకులు భవితలో ద్రష్టలై ఉండాలి.

నా అభిప్రాయంలో ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వం విశ్వవిద్యాలయాల స్థాపనకు ఖర్చు చేయరాదు. ప్రజలకు కావలిస్తే వాళ్లే ధనం సమకూరుస్తారు. అట్లు స్థాపితమైన విశ్వవిద్యాలయాలు దేశానికి వన్నె తెస్తాయి. విదేశీయుల పరిపాలనలో ప్రతిదీ పైనుండి రావాలి గనుక క్రమంగా ఆధారపడడం అనే దానికి అలవాటు పడతారు. ప్రజల అభీష్టం ప్రకారం ఏర్పడినవి క్రిందనుంచి పైకి వెళతాయి గనుక స్థిరంగా ఉంటాయి. బాగుంటాయి. బలాన్నిస్తాయి. మంచి మట్టిలో పడిన గింజ ఎలా ఫలిస్తుందో, ప్రజాస్వామ్య పద్ధతిలో

ఖర్చుయిన ప్రతిపైసకు పదిరెట్లు ఫలితం ఉంటుంది. విద్యాభివృద్ధి ఇతోధికంగా జరుగుతుంది. విదేశీయులు స్థాపించినవి విపరీత దిశలో వెళ్లాయి. ఇంకో పద్ధతి అనూహ్యం కదా కనుక క్రొత్త విశ్వవిద్యాలయాలను స్థాపించడంలో ఆచితూచి అడుగు ముందుకు వేయాలి. విశ్వవిద్యాలయ విద్యను నయీతాలీంతో సమన్వయ పరచి దేశసేవను చేయగల వారిని తయారు చేయాలి.

(హరిజన్ 25-8-46 పుట 283)

★ ★ ★

విశ్వవిద్యాలయ పాఠశాలల విద్యను సంస్కరించాలి. ఇంజనీరింగు కామర్సు, మెడికలు, అగ్రికల్చర్ వగైరా కాలేజీలను ఆయా పరిశ్రమాధిపతులు సంరక్షించాలి. ఆర్ట్సు కాలేజీలు ప్రైవేటు రంగంలోనే ఉండాలి.

(హరిజన్ 31-7-37 పుట 197)

★ ★ ★

దేశంలో ఇన్ని విశ్వవిద్యాలయాలున్నాయి. ప్రతి ప్రాంతీయ భాషకీ ఒకటి కావాలి అంటున్నారు. అయితే విశ్వవిద్యాలయము శిఖరాగ్రం. అడుగున తగినన్ని విద్యాలయాల బలం ఉండాలి.

మనకింకా విదేశీయమంటే మోజు పోలేదు. పెద్ద హర్మ్యాలు లేకుండా ప్రజాశక్తితో తగుమంది ఉపాధ్యాయులతో ఇవి శోభిల్లాలి. ప్రభుత్వం వీటికి ద్రవ్యం సమకూర్చదు. విదేశీ పాలనలో పైనుంచి క్రిందికి దిగిన నిర్ణయాలు మన వారి పాలనలో క్రిందనుంచి పైకి జరగాలి. దీని ఫలితం పదిరెట్లు ఉంటుంది. కనుక జాగ్రత్తగా ఆలోచించి ముందుకు పోవాలి.

(హరిజన్ 2-11-47, పుట 392)

★ ★ ★

మన పిల్లలు విదేశాలకు పోయి తిరిగి వచ్చిన తర్వాత మనతో ఇమిడిపోలేరు. కనుక ఇక్కడే ఉండి అన్నీ నేర్చుకోవాలి. ఇదే వారికి బలవర్ధకం.

(హరిజన్ 8-9-46, పుట 308)

★ ★ ★

చదువుట, వ్రాయుట, గ్రామీణులకక్కరలేదు. వారి దైనందిన జీవితాల్లో ఉపయోగపడే విషయాలు చెప్పాలి. వారు వాటి నుపయోగించాలి. వారు స్వేచ్ఛగా, నచ్చినతర్వాత వాటిని వాడుక చేయాలి. నేడు వారి వద్దనున్నది ఏమిటో వారికి తెలియదు. వారికది నచ్చదు. గ్రామానికి సంబంధించిన భూగోళము, గణితము, చరిత్ర సాహిత్యంలోని వాడుక భాగము (అంటే ఉత్తరాలు వ్రాసేందుకు చదివేందుకు ఉపయుక్తమైనది) గా పాఠాలు చెప్పాలి. దైనందిన కార్యకలాపాలకు ఉపయోగపడని పుస్తకాలు వాళ్లకు అక్కర లేదు

(హరిజన్ 22-6-40 పుట 173)

★ ★ ★

సంగీతం ప్రాథమిక విద్యలో భాగం కావాలి. పనిముట్ల క్రమబద్ధమైన కదలికలో సంగీతం ఉంది.

(హరిజన్ 11-9-37 పుట 250)

★ ★ ★

వివేకవంతుడైన తండ్రి అప్పుడప్పుడు పిల్లలు తప్పు చేసి దిద్దుకుంటే మంచిది అంటాడు. ఒకసారి కాలితే ఆ అనుభవం గుర్తుంటుంది

(మహాత్మాగాంధీ ఆఖరు ఘట్టం 1, (1956) పుట 44)

★ ★ ★

నేటి హైస్కూలు విద్య (ఇంగ్లీషును మినహాయించి) కు సమానమైన నయీతాలీం మనకు అవసరం .

(హరిజన్ 31-7-37 పుట 197)

★ ★ ★

నయీ తాలీం నేర్చినవాడు ఆత్మనిర్భరత కలిగి ఉంటాడు.

(హరిజన్ 11-6-38, పుట 143)

★ ★ ★

ఇంగ్లీషును విశ్వవిద్యాలయాలలో నేర్పండి

(హరిజన్ 25-8-46 పుట 284)

★ ★ ★

ఇంగ్లీషు అంటే నాకు చాల ఇష్టం. 'హరిజన్' పత్రికయే దృష్టాంతం. కాని మనకు దాని అవసరం లేదు.

(హరిజన్ 9-7-38, పుట 177)

★ ★ ★

ప్రభుత్వం ధార్మిక విద్యను నేర్పలేదు. అది మత సంస్థలపని మనకు కావలసినది నైతిక సంపద.

(హరిజన్ 23-3-47 పుట 76)

★ ★ ★

ధార్మిక విద్యకు ప్రభుత్వం సహాయం చేయరాదు. ఆదేశంలో ఒకే మతం ఉన్నా నానిర్ణయమదే.

(హరిజన్ 16-3-47, పుట 63)

★ ★ ★

ఇతర ధర్మాల మూలసూత్రాలను పాఠ్యాంశం చేయడం వలన పరమత సహిష్ణుత ఏర్పడి, సద్ధర్మ బోధ కూడ ఎక్కువవుతుంది.

(యంగ్ ఇండియా 6-12-28 పుట 406)

★ ★ ★

రాశిని పెంచి వాసిలేకుండా విద్యను చేయవద్దు.

(హరిజన్ 1-12-33 పుట 3)

★ ★ ★

పాఠశాలలు స్వయంపోషకాలు కావాలి. పారిశ్రామిక సంస్థలు అమెరికాలో వలె విద్యార్థుల కౌశల్యాన్ని ఆదుకోవాలి. అంతటి అభివృద్ధి చెందిన దేశంలో విద్యార్థులకు ఆత్మ నిర్భరతను నేర్పుతున్నారు. దాన, ధర్మాలు ఉపకారవేతనాలు గుదిబండలై ఉండిపోతాయి. నయీతాలీంలో వృత్తి విద్యావిధానంవగైరా ఈ దిశలో మొదటి మెట్టు.

(యంగ్ ఇండియా 2-8-28. పుట 259)

★ ★ ★

అధ్యాయము 77

విద్యామాధ్యమం

మన విద్యా విధానము లోపభూయిష్టము. ఇంగ్లీషు రానిదే గుర్తింపు లేదు అనుకోడం తప్పు. విద్యను నేర్పేమాధ్యమం ప్రాంతీయ భాష అయి ఉండాలి.

(హరిజన్ 9-7-38, పుట 177)

★ ★ ★

విదేశీ భాషలో చదువు మన పిల్లలను బౌద్ధికంగా శారీరికంగా క్రుంగ దీస్తున్నది. అలసి, ఎందుకూ పనికిరాకుండా ఉన్నారు. ఇంగ్లీషులో విద్య నేర్చిన మనకు వారి కష్టం తెలియదు. సమన్వయం కుదరదు. చదివిన వారికీ చదువని వారికీ మధ్య పెద్ద అగాధం ఏర్పడుతుంది.

(విద్య 1962 పుటలు 12-13)

★ ★ ★

మన పిల్లలను అయ్యవార్లను చేయబోతే కోతులు అనే పరిస్థితులలో చూస్తున్నాము. రామమోహన్ రాయ్, లోకమాన్యతిలకు ఇంగ్లీషులో ఆలోచించి వ్రాయవలసిన పరిస్థితిలేకుంటే ఇంకా ఎంత గొప్ప వాళ్లు అయే వారో

(యంగ్ ఇండియా 27-4-21, పుట 130)

★ ★ ★

యువకులు ఉద్యోగాల నిమిత్తం యువతులు పెండ్లిండ్ల కోసం ఇతరులు సమాజంలో హోదా పేరు ప్రఖ్యాతుల కోసం ఇంగ్లీషు వెంటపడుతున్నారు.

(యంగ్ ఇండియా 1-6-21 పుట 177)

★ ★ ★

ఇంగ్లీషు మాధ్యమంలో విద్య నేర్చినవారు, అటు విదేశాలలో చెల్లరు, ఇటు తమ వారిలో ఇముడరు.

(యంగ్ ఇంటియా 1-9-21 పుట 277)

★ ★ ★

విదేశీ పాలన వలన కలిగిన నష్టాలలో ఇది చాల చెడ్డది. శక్తినశించి తన వారికి దూరమై విద్యను అందరికీ అందుబాటులో లేనంత వ్యయం చేస్తే గాని, రానిదిగా చేసింది. దీనితో భారతీయాత్మ చచ్చిపోతున్నది. ఈ మంత్రజాలం నుంచి తప్పుకోకపోతే ప్రజలు బాగు పడరు.

(యంగ్ ఇండియా 5-7-28 పుట 224)

★ ★ ★

విద్యను మన దేశానికి సంబంధించని దానినిగా చేయడంలో దోషాలు రోజురోజుకీ బయట పడుతున్నాయి. ఇంగ్లీషురానిదే బోసుగారు కాలేరు అని దురభిప్రాయం మనలో బలపడుతున్నది. దీనిని మించిన అంధవిశ్వాసం మరొకటి లేదు. ఏ జపానీయుడూ మన వలె ఇటువంటి అసహాయతను పెంచుకోటం లేదు. బోధనా మాధ్యమం వెంటనే మారాలి. ఏమైనా సరే ప్రాంతీయ భాషనే మాధ్యమంగా చేయాలి. ఉన్నత విద్యలో అలజడి వచ్చినా ఫరవాలేదు. రోజూ పెరిగే వ్యర్థం ఘోరమైన నేరం అవుతుంది. విదేశీభాషలో విద్యను అభ్యసించడం పెద్ద భారం. దానిని మోసిన తర్వాత విద్యార్థులు తోటకూర కాడల్లా జవసత్వాలు లేకుండా వాలిపోతున్నారు. అటు తర్వాత అలసిన వారు మౌలికంగా ఏమీ పరిశోధించలేకపోతున్నారు. ఆలోచన కూడా కుంటుపడుతున్నది. అనుకరణతో హాస్యాస్పదులౌతున్నారు. కనుకనే క్రొత్త ప్రణాళికలు మనసమస్యలకు పరిష్కారం కనబడుట లేదు. ఓపిక, ధైర్యం, పట్టుదల, భయరాహిత్యం అన్నిటికీ కొరత ఏర్పడింది. ఎలాగో తంటాలు పడి ప్రణాళికను తయారు చేసినా అమలు పరచటం లేదు.

కొద్దిమంది బుద్ధిమంతులు, చిన్నతనంలో చనిపోతున్నారు...ఆంగ్ల మానసపుత్రులమైన మనము ఏ మేరకు దేశవాసులను అర్థం చేసుకొని ఆదుకుంటున్నాం అంటే జవాబు దొరకదు. విద్యాలయం అనేది ఇంటి తర్వాత ఇల్లు కావాలి. రెండుచోట్లా చెప్పిన వానిలో సమన్వయం ఉండాలి. అప్పుడే ఫలితాలు శ్రేష్ఠంగా ఉంటాయి. విదేశీ భాషలో చదువు ఈ సమన్వయాన్ని భంగపరుస్తుంది. ఈ సంబంధసమన్వయం చెడగొట్టేవారి

అభిప్రాయాలు ప్రగతి కారకాలేమోగాని అవి ప్రజలకు హానికారకాలు ఈ పద్ధతిలో స్వయంగా చిక్కి ఊయలలూగే అభాగ్యులు. మాతృద్రోహం చేసిన వారితో సమానులు. ఈ హాని ఇంతటితో ఆగదు. ఇంకా ముందుకు పోయి మనలో వైమనస్యాలను సృష్టిస్తుంది. మనకు అబ్బిన ఇంగ్లీషు విద్య అట్టి వారిని కుంఠితులుగను క్షుభితులుగను శక్తిహీనులుగను అనుకరణ ప్రియులుగను చేస్తున్నది. ప్రాంతీయ భాషలనుతృణీకరించి బ్రిటిషు వారు జన్మజన్మలకు తీరని అపకారం చేశారు. ఇంగ్లీషురచనలలోని ప్రత్యేకతలు మనకు ప్రాంతీయభాషల ద్వారా లభ్యం అయితే మనకు ఎంతో గౌరవం. ఏ దేశమూ అనుకరణ చేసే వారి దేశము అనిపించుకోడానికి ఇష్టపడదు. ఇంగ్లీషు చదువెందుకు? వ్యాపార, రాజకీయ లబ్ధికి యువతులు ఇంగ్లీషు వారితో ఇంగ్లీషులో మాట్లాడాలని ఇంగ్లీష్‌ను నేరుస్తున్నారు. అనేక మంది భర్తలు ఇంగ్లీషులో తమ భార్యలు మాట్లాడలేరని కించపడుతున్నారు. కొన్ని కుటుంబాలు ఇంగ్లీషునే తమ మాతృభాషగా చేసుకుంటున్నాయి. అనేకమంది యువకులు, ఇంగ్లీషు నేర్వనిదే దేశ స్వాతంత్ర్యము మృగ్యమనుకుంటున్నారు. ఈ రుగ్మత ఇంగ్లీషు కానిది విద్య కాదు అనే వరకువచ్చింది. ఇది బానిసత్వానికి దిగజారుడుకి గుర్తు. ప్రాంతీయ భాషల అణచివేతను నేనుచూడలేను. భర్తలు భార్యలకు తలిదండ్రులు పిల్లలకు తమ మాతృభాషల్లో గాక ఇంగ్లీషులో వ్రాయుట భరించలేకున్నాను. విదేశీమాధ్యమం బుద్ధికి బాధకలిగిస్తుంది. పిల్లలను కలవర పెడ్తుంది. బట్టీరాయుళ్లు అనుకరణచేసే వారు అయిపోతున్నారు వాళ్లు. వారు నేర్చినది వారి మౌలికత్వానికిగాని సామాన్యజనులకు గాని పనికిరాదు. మనదేశంలో వారు విదేశీయులయినారు. ప్రస్తుత విధాన స్వారస్యమిదే. మన భాషలు పెరుగవు. నేనే నిరంకుశుడనైతే ఈ రోజుననే విద్యార్థులకు విదేశీ మాధ్యమంలో విద్యాబోధనను ఆపి ప్రొఫెసర్లను ఉపాధ్యాయులను వెంటనే మార్చకపోతే బర్తరఫు అవతారని హెచ్చరిస్తాను. పాఠ్య పుస్తకాల తయారీకోసం ఆగను. ఆ మార్పును వారే గ్రహిస్తారు. దానిని అనుసరించి ముందుకు పోతారు. ఈ రుగ్మతకిదే కుఠారచికిత్స. చరిత్రలో ఈ మచ్చ శాశ్వతంగా ఉండకుండా పోడానికి

జీవనకాలం పెరుగుదలకు చెప్పలేనంత ఎక్కువైన అపవ్యయానికి ఇదే విచికిత్స. ఎంత త్వరగా విదేశీమాధ్యమం ద్వారా విద్య మానివేస్తే అంత దేశానికీ ప్రజలకూ, విద్యార్థులకూ మంచిది.

(యంగ్ ఇండియా 5-7-28 పుట 226-228)

★ ★ ★

అధ్యాయము 78

విద్యార్థులకు

మీ వ్యక్తిత్వము మీలో నుంచి ఉత్పన్నమవాలి.

(గాంధీజీతో 1928, పుటలు 89-90)

★ ★ ★

సత్యం, పవిత్రత తక్కినవాటికన్నిటికంటె జ్ఞానము, వివేకము విద్వత్తు విద్యాకౌశల్యము మిన్న. నేడు కలుషితమైన వాతావరణము మీ ముందు రాజ్యం చేస్తున్నది. మీ చదువును జీవితంలో వాడుకొననినాడు అది వ్యర్థం.

ఉపాధ్యాయులు చదువుతో బాటు సత్యం, పవిత్రత గురించి తెలియజెప్పాలి.

(యంగ్ ఇండియా 21-2-29 పుట 58)

★ ★ ★

విద్యార్థులు సెలవుల్లో చేయవలసినవి :

1. పగటి, రాత్రి పాఠశాలలు ప్రారంభించండి.
2. హరిజనుల ఇళ్లకు పోయి వాటిని శుభ్రం చేయండి.
3. హరిజనుల పిల్లలను మీతో త్రిప్పి, విద్యావంతులను చేయండి.
4. వారికి రామాయణ, భారతాలు చదివి వినిపించండి.
5. వారికి భజనలు నేర్పండి
6. పిల్లలను స్నానం చేయించి, పెద్దవాళ్లకు శుభ్రత నేర్పండి.
7. హరిజనుల పరిస్థితులు గమనించి రిపోర్టు తయారు చేయండి.

8. రోగ గ్రస్తులైన హరిజనులకు చికిత్స చేయించండి.

(హరిజన్ 1-4-33, పుట 5)

★ ★ ★

రాళ్లూ, సున్నమూ, వ్యక్తిత్వాన్ని నిర్మించవు. మీ చేతులతో (ప్రొఫెసర్ల పుస్తకాల ద్వారా అది లభించదు గనుక) మీ జీవితాల నుండి, మీ అంతర్యంలో నుండి మీ వ్యక్తిత్వం పెరగాలి. మీ జ్ఞానం, చదువూ, విద్వత్తూ ఒకవైపు సత్య, పవిత్రతలొకవైపు ఉంటే రెండో దానిదే బరువు. ధార్మిక కాలుష్యం మన విద్యార్థుల ముందు వ్యాపించి ఉంది అంటువ్యాధిలా విస్తరిస్తూంది. మీ విద్వత్తు మీ మత గ్రంథాలు ఆచరణలోకి రాకుంటే అంతావ్యర్థం. అన్నీ ఉపదేశించి సత్యం పవిత్రత గురించి చెప్పకపోతే పైకి పోరు, దిగజారిపోతారు. నిజ వ్యక్తిత్వం లేని చదువు దుష్టబుద్ధి ప్రేరేపకం. ప్రపంచంలో ఎంతోమంది ఘరానా దొంగలు ఉన్నారు. సెలవులను సద్వినియోగం చేయాలి. నేను అన్నీ వివరంగా చెప్పలేను కనుక బుద్ధిమంతులు తాము చేసేసేవలు చేయాలి. చదువు పూర్తిచేసి పేదలసేవచేయండి. "వట్టిమాటలు కట్టిపెట్టీ, గట్టి మేల్ తల పెట్టవలెనోయ్" అన్నట్టు ఆచరణ చేయండి. ద్రవ్యార్జనే ముఖ్యంకాదు. ఇది మీ తప్పుకాదు. విధానం లోప భూయిష్టం. పేదదేశమైన ఇండియా అవసరాలకిది అనుగుణ్యంకాదు. చదువుకీ ఇంట్లో జీవితానికి దేశంలో పరిస్థితులకూ, ఎక్కడా పొంతనలేదు. అవసరంకానివి వాడవద్దు. ఏదో ఊసు పోక కాలం వెళ్లదీయడం కోసం, ఇతరులను అనుసరించి మీకు బాధను కలిగించేవి చేయవద్దు. టీ, కాఫీ, సిగరెట్లు విదేశీ అనుకరణ; వీటిని పరిహరించండి. సిగరెట్లు, మీలో నరాల సత్తువను తగ్గిస్తాయి. మిమ్మలను ఆ అలవాటుకు బానిసగా చేస్తాయి. నోటిని పొగగొట్టంగా చేసుకొని కష్టాలు కొని తెచ్చుకోవద్దు. దీనివలన మీ ఆత్మ సంతులనం లోపిస్తుంది. మొండి తనంతో అన్ని మంచి నియమాలను ఉల్లంఘిస్తారు. నిషిద్ధ కార్యాలు అనాలోచితంగా చేసి తర్వాత చిక్కుల్లో పడతారు. తప్పుడు పని చేయవద్దని నీ ఆత్మ నిన్ను ప్రబోధిస్తుంది. ఆ ప్రబోధాన్ని పాటించవద్దని ఈ అలవాట్లు నిన్ను ఆపివేస్తాయి. తమ

బానిసనుగా చేసుకున్న ఈ నికృష్ట వ్యసనాలు నిన్ను జడుడిగా చేస్తాయి. కొందరి అభిప్రాయం ప్రకారం మద్యపానం కంటె, దూమపానం చెరుపు చేస్తుంది. కాని దీనిని ఆసరాగా తీసుకొని ప్రవర్తించకండి. ఒకటి గొయ్యి అయితే, ఇంకోటి నుయ్యి కనుక మన ఆత్మ ప్రబోధాలను వమ్ముచేసి మనలను దిగజార్చే అలవాట్లు వ్యసనాలు త్యజించండి. మహనీయులంతా కావాలని వినమ్రులై ఉంటారు. విద్యాభ్యాసం పూర్తయే వరకు మీరు సన్న్యాసివలె జీవించాలి. క్రమశిక్షణను పాటించి వ్యక్తిత్వాన్ని పెంచుకొని మీకూ మీ దేశానికీ వన్నెతెండి.

(యంగ్ ఇండియా 22-9-27 పుట 342)

★ ★ ★

ఈ దేశభవిష్యత్తుమీరు. బాధ్యతను నేర్చుకోండి. చాలమంది చదివేటప్పుడు పెద్దకబుర్లు చెప్పి తరువాత మరిచి పోతారు. విద్యా విధానం లోపభూయిష్టం. చదువుకు బ్రతుకుకూ లంకె లేదు.

(యంగ్ ఇండియా 8-9-27, పుట 297)

★ ★ ★

టీ, కాఫీలకు బానిసలు కావద్దు. ధూమపానులవద్దకు పోవద్దు నల్లమందు వాడవద్దు. పొదుపు చేయండి. టాల్‌స్టాయి కథలో హంతకుడు తటాపటా యిస్తూ ఉన్నవాడు ధూమపానంతో ధైర్యం చేసి హత్యకు పాల్పడ్డాడు

(యంగ్ ఇండియా, 15-9-27, పుట 315)

★ ★ ★

వినయశీలురై సన్న్యాసివలె జీవించండి. క్రమశిక్షణతో ఉండండి. వివాహము చేసుకోరాదు. ఇతర వ్యవహారాలు నడుపరాదు. మద్యపానం చేయవద్దు. స్వయం నియంత్రణకు మీరు గొప్ప దృష్టాంతమై చెప్పుకోదగిన వారు అనిపించుకోవాలి.

(హరిజన్ 7-8-47, పుట 314)

★ ★ ★

భాగము 12

ఈ చివరికి

అధ్యాయము 79

ఈ చివరికి

"అన్ టు దిస్ లాస్ట్" అనుగ్రంథం నన్ను అమితంగా ప్రభావితుణ్ణి చేసింది. నా జీవితాన్ని మార్చింది. మనకు ఇతరులు ఏమి చేయవలెనని కోరుకుంటామో చివరకు మనము దానినే చేయాలి.

(హరిజన్ 17-11-46 పుట 404)

★ ★ ★

భగవంతుడు అధమాధములలో ఉంటాడు. వీరిని చేరేందుకే నా ప్రయాస. వారి సేవ లేనిదే నాకు గడవదు. కనుక నేను వారిసేవ చేయాలి. రాజకీయాల్లో చేరనిదే సేవ చేయలేను గనుక వారిలో నన్ను చూసుకుంటున్నాను. నేను స్వతంత్రుడను గాను. ఇండియా సేవకుణ్ణి. పడుతూ లేస్తూ తప్పులు చేస్తూ తడపడుతూ ఉండే వినీతుణ్ణి. తద్వారా మానవతకు కూడా సేవకుడిని.

(హరిజన్ 11-9-24, పుట 298)

★ ★ ★

వినీతులు అధములు దారితప్పినవాళ్లు ఉండేచోట ఆయన పీఠం వేసుకొని కూర్చుంటాడు. వడకుతూ ఉండటమే గొప్ప ప్రార్థన. అదే మహత్తరమైన భగవద్భక్తి, మహోన్నత త్యాగము అని అంటాను.

(యంగ్ ఇండియా 24-9-25 పుట. 331)

★ ★ ★

భగవంతుని మ్రోల మనం ధూళి కణాలము. వినమ్రులమై ఆయన సృష్టిలో అధములను గుర్తిద్దాం. చింపిరి గుడ్డలలోని కుచేలుణ్ణి (సుదాముడిని) కృష్ణుడు ఎవరినీ చేయనంతగా గౌరవించాడు అభిమానించాడు.

(యంగ్ ఇండియా 26-12-24. పుట 423)

★ ★ ★

నామరహితుడు మానవబుద్ధికతీతుడు అయిన భగవంతునికి గల లెక్కలేనన్ని పేర్లలో 'దరిద్రనారాయణుడ'న్నది ఒకటి. అనగా పేదలదేవుడు. పేదల మనసుల్లో కనిపించే దేముడు అని అర్థం.

(యంగ్ ఇండియా 4-4-29, పుట 110)

★ ★ ★

డర్బనుకు రైలులో వెళుతూ రస్కిన్ మహాశయుని 'అన్‌టుదిస్ లాస్ట్' అను గ్రంధాన్ని చదివి అబ్బుర పడ్డాను. నన్నది ఆకట్టుకుంది. మానవజాతి ప్రగతి పధంలో సమానత సౌభ్రాతృత్వము అనే ఆదర్శాలను అందుకోవాలంటే ఈ గ్రంథంలోని సూత్రాలను గ్రహించి ఆఖరుక్షణం వరకూ అనుసరించి (అంతం వరకూ) అమలు పరచాలి. అని గ్రహించాను. దానితో కుంటి మూకను ఇతర వికలాంగులను సైతం కొనిపోవాలి.

(25-8-46, పుట 281)

★ ★ ★

సామాజిక న్యాయం హింసామార్గంలో చేకూరదు. ఆ అధములు కూడా తమకు జరిగిన అన్యాయాలనుండి సరియైన అహింసా ప్రశిక్షణ ద్వారా ముక్తిని పొందెదరు.

(హరిజన్ 20-4-40 పుట 97)

★ ★ ★

నేను పాటుపడుతున్నాను "స్వరాజ్" కోసం ఒక పాసిపోయిన రొట్టెముక్కగాని ఉప్పుగల్లు గానిలేక ఒక పూటైనా కడుపు నిండా తిండిలేని ఆ బడుగు జీవుల, కోట్లాది నిరుద్యోగుల కోసం ప్రయాస పడుతున్నాను.

(యంగ్ ఇండియా 26-3-31 పుట. 53)

★ ★ ★

రాట్నం మీద వడికి దారం తీసినప్పుడు ప్రతిసారీ దేశంలోని బీదవారు గుర్తుకువస్తారు. నేడు వీరికి దేవునిలో నమ్మకం నశించింది. ఆకలిగొన్న వానికి ఆహారమే దేవుడు. తిండినిచ్చిన వాడే యజమాని. అతని ద్వారా భగవంతుని కూడా చూడగలడు. పుష్టిగా ఉన్న వానికి ముష్టివేయడం యాచకునికి దాతకీ

ఇద్దరికీ అవమానమే. అతనికి తిండి పెట్టే ఉద్యోగం కావాలి అటువంటిది చేనేత. ఈ పని లక్షలాదికి ఉపాధిని కల్పిస్తుంది. నా పని నూలు వడకుట అది ఒక తపస్సు. బీదలంటే దాక్షిణ్యం ఉన్న చోట దేవుడుంటాడు. రాట్నం నుంచితీసే ప్రతి దారంలోనూ నాకు దేవుడు కనుపిస్తాడు.

(యంగ్ ఇండియా 20-5-26, పుట 187)

★ ★ ★

నేనొక యంత్రాన్ని (మంత్రపూతమైనది) ఇస్తాను అది బీదవాడిని దిక్కులేని వానిని ఊహించుకొని మీరు చేయబోయే పని అతనికి ఉపయుక్తమా? అని ప్రశ్న వేసుకోండి. అతనికి లాభము కలుగుతుందా? దానివలన అతనికి తన జీవిత ప్రారబ్ధాలపై నియంత్రణ వస్తుందా? ఆకలి గొన్న వారికి స్వ పరిపాలన స్వరాజ్ లభిస్తుందా? ఆత్మ దాహపీడితులైన కోట్లాది వ్యక్తుల సేద తీరుస్తుందా?

అప్పుడు మీకుశ్శంకలు మీ ఆత్మాభిమానము కరిగిపోతాయి.

(బాపూ వాణి 1959, పుట 46)

★ ★ ★

అధ్యాయము 80

ఆదివాసులు

హరిజనుల వలెనే ఆదివాసులు దరిద్రులు. దేశంలో మౌలిక వాసులైన వారు కూడ ఉన్నతులచేతిలో పీడితులై ఉన్నారు. నిర్మాణ కార్యక్రమాలలో వారికి ప్రత్యేకస్థానం ఉండాలి. అలా లేకపోవడం పొరపాటు..

క్రిస్టియను మిషనరీలు ఒక్కరే, ఈ రంగంలో ఉన్నారు. వారు చాల శ్రమపడ్డారు. కాని మతం మార్పిడి వారి అంతిమ ధ్యేయం కనుక వారి శ్రమకు తగిన ఫలితం దక్కలేదు. అభారతీయులనుగా ఆదివాసులను చేయాలని వారి ఆశయం. అహింసామార్గంలో స్వరాజ్ నిర్మించాలనుకొనేవారు అల్ప సంఖ్యాకులను కూడ ఉద్ధరించాలి. ఆదివాసులు అల్పసంఖ్యాకులుకానే కారు. కనుక వారిని ఉద్ధరించి తీరాలి.

(హరిజన్ 18-1-42 పుట 5)

★ ★ ★

నిర్మాణ కార్యక్రమంలో పదునాల్గవ అంశం ఆదివాసులు. ప్రాముఖ్యతలో వారు ఆఖరు వారు కారు. ఈ విశాల దేశంలో ఈ వివిధ జాతులలో మనలో అతిజాగ్రత్త గల ఉత్తములు కూడం వారిని గురించి పూర్తిగా తెలుసుకోలేకపోతున్నాము పొరలు పొరలుగా ఉన్న వారిని జాగ్రత్తగా గమనించే దేశ సేవకునికి కూడా అందరితో నేనున్నానని నాకు అందరిని గురించి తెలియునని చెప్పుకోగలుగుట చాలకష్టము.

(హరిజన్ 15-2-42, పుట 38)

★ ★ ★

అధ్యాయము 81

స్వంత భూమిలేని కూలీలు, హరిజనులు

రైతు స్వంతభూమిలేని కూలీ అయినా కాయకష్టంచేసే భూస్వామి అయినా భూమి అతనిదే కావాలి. - జమీందారుకి చెందదు. అహింసా మార్గంలో దూరప్రాంతీయుడైన (అక్కడనివసించని) భూస్వామిని వెళ్లగొట్టలేడు. (బలవంతంగా) భూస్వామి దోపిడీనుంచి నష్టం కలుగకుండా అతడు సర్వ ప్రయత్నాలు చెయ్యాలి.

(మహాత్మా 6, 1953 పుట 364)

★ ★ ★

హరిజనుడంటే దేవుని మనిషి. ప్రపంచంలోని అన్ని మతధర్మాలు దిక్కులేని వారికి దేవుడే దిక్కని నొక్కి వక్కాణిస్తున్నాయి. ఇండియాలో అస్పృశ్యులు దిక్కులేని వారు. వీరే దేవుని బిడ్డలు. (హరిజనులు)

(హరిజన్ 11-2-33 పుట 7)

★ ★ ★

'స్వరాజ్'లో అందరికీ స్వేచ్ఛ ఉంటుంది. మనమంతా బాధలో నున్నపుడే 'పంచముని' (అయిదవ వర్ణం వానిని) గతి మెరుగుకానినాడు, ''స్వరాజ్ వచ్చిన మత్తులో మెరుగవుతుందా?

(యంగ్ ఇండియా 12-6-24, పుట 195)

★ ★ ★

ఏ ఒక్క బలహీనుడు, దిక్కులేనివాడు రక్షణ పొందకపోయినా ఏ ఒక్కస్వరాజిస్టు ఏ వ్యక్తికి బాధ కలిగించినా స్వరాజ్ మ్మాట ఎత్తడం వ్యర్థం స్వరాజ్ లో బలవంతుడెవ్వడూ బలహీనునెవ్వనినీ హిందువునైనా ముస్లిమునైనా అణగద్రొక్కగలనని దర్పంతో అనజాలడు. ఇది సరికాకపోతే స్వరాజ్ వచ్చినట్టేవచ్చి చేజారిపోతుంది. బలహీనులైన సోదరుల పట్ల చేసిన అత్యాచారాలకు పరిహారం చెల్లించి క్షమార్హులు కానిదే మనకీ పశువులకూ వ్యత్యాసం లేదు.

హిందువులు అస్పృశ్యతను పాటిస్తూ తమ సోదరులను తాకడం తప్పనీ పాపమనీ అనుకున్నంతకాలం 'స్వరాజ్' లభించదు.

(యంగ్ ఇండియా 4-5-21 పుట 143)

★ ★ ★

అస్పృశ్యత ధార్మికం కాదు. రాక్షసం. తర్క, సత్యాలను మత గ్రంథాలు అధిగమించలేవు. మత గ్రంధాలు తర్కాన్ని శుద్ధిచేసి సత్యానికి వెలుగునిస్తాయి.

(యంగ్ ఇండియా 19-1-21 పుట 22)

★ ★ ★

తాను చేసిన కర్మఫలితమే తన ఉనికి అని అంటారు. కాని నా కర్మ పాపిని రాళ్లతో కొట్టమనదు. మత ధర్మాలు మనిషిని ఉద్ధరించాలి గాని కర్మ భారం క్రింద అణగద్రొక్కరాదు.

(యంగ్ ఇండియా 22-9-21, పుట 302)

★ ★ ★

గోసేవచేయమనిన ధర్మశాస్త్రం, మానవులను వెలివేయమని చెప్పదు. నన్ను ఖండించినా నేనట్టి పనిని చేయను. అస్పృశ్యత అనే మచ్చను ఉంచినంత కాలం తమ గొప్పమతం ఈ పని వలన చెడ్డపేరు తెచ్చుకున్నంత కాలం హిందువులు స్వాతంత్ర్యానికి అర్హులు కారు. నాకు హిందూత్వమంటే ఎంతో యిష్టం. కనుక ఈ మచ్చను మరీ భరించలేకపోతున్నాను. జనాభాలో

అయిదవవంతు జనాన్ని సమాన హోదాలో ఉంచేందుకు అంగీకరించక మనము దేవుని అస్తిత్వాన్ని కూడా అంగీకరించడం లేదు.

(యంగ్ ఇండియా 6-10-21, పుట 319)

★ ★ ★

మానవుల మధ్య సమానత్వాన్ని పునరుద్ధరిస్తే మానవునికీ సృష్టికీ గల సమానత్వాన్ని స్థాపించ గలుగుతాం. ఆ రోజున భూమిపై శాంతి, మనుషులకు సద్భావన కలుగుతుంది.

(హరిజన్ 28-3-36, పుట 51)

★ ★ ★

భంగీలు (పాకీపనివారు) ఏమీ అనకుండా ఇన్నాళ్ళూ వారి పని వారు చేస్తూ వచ్చారు. కనుక ఉన్నత జాతులవారు, ఇన్ని శతాబ్దాల కాలం వారెలా సమాజానికి సేవ చేశారో గమనించలేకపోయారు. వారిని 'అస్పృశ్యులుగా' భావించకపోతే ఇట్లు వారిని గురించి కళ్లు మూసుకొని ప్రవర్తించి ఉందుమా? ప్రతిరోజూ ఆ నరకంలో వారుంటే మనము రోజూ ఆ పనిలో పాల్గొనినప్పటికీ ఆ మలాన్ని గాని ఆ దుర్వాసనను గాని పట్టించుకోలేదు.

(హరిజన్ 18-3-33, పుట 4)

★ ★ ★

ఆదర్శవంతుడైన భంగీ' బ్రాహ్మణుని మించి ఉంటాడు. బ్రాహ్మణుడు ఉన్నా లేకపోయినా భంగి ఉండితీరతాడు. తల్లివలె సాకి, సమాజాన్ని బ్రతికిస్తున్నాడు భంగీ. శిశు మలాన్ని తుడిచి శుచి, ఆరోగ్యం తల్లి పరిరక్షిస్తుంది. భంగీ కూడ సమాజాన్ని పరిసరాలను శుభ్రంగా ఉంచుతున్నాడు. బ్రాహ్మణుడు విధి నిర్వహణలో సరిగా ఉండడు. భంగీ తనవిధిని పూర్తిగా నిండుగా నిర్వహిస్తాడు. సమాజానికి కావలసిన సేవలకు మూలధారం భంగీ చేస్తున సేవయే.

అయినా మన ఇండియాను సమాజం భంగీని వెలివేసింది. అట్టడుగున ఉంచి తన్నులనూ, తిట్లనూ బహుమతిగా ఇచ్చింది. ఉన్నత వర్ణాల జనుల మలరాశుల మధ్య నివసించమన్నది. ఇది సహించరాని విషయం. వానికెవరూ

సొంత భూమిలేని కూలీలు. హరిజను

మిత్రులు లేరు. వాని పేరు ఒకతిట్టుగా మారింది. ఎందుకు ఎప్పుడు ఎలా ఇది జరిగిందను మీమాంస అనవసరం. భంగిని నీచంగా భావించి మనం (హిందువులు, మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు) ప్రపంచమంతటిధిక్కారాన్ని కొని తెచ్చుకున్నాము. గ్రామాలు పరిశుభ్రతలేక మరణాసన్నమై ఉన్నాయి. బ్రాహ్మణుని కిచ్చిన హోదాను భంగికి యిచ్చి ఉంటే (అది న్యాయసమ్మతంకూడా) మన గ్రామాలు శుచి శుభ్రతలతో పులు గడిగిన ముత్యాలవలె మెరిసి పోతూ మిలమిలలాడేవి. అపరిశుభ్రతవల్ల వచ్చిన వ్యాధులకు లోనై ఉండకపోయేవాళ్ళం.

బ్రాహ్మణునకు భంగికిగల వ్యత్యాసం తొలగనంతవరకూ మనసమాజం ఆరోగ్యం ప్రగతి, శాంతి, సౌఖ్యం అన్నింటిని కోల్పోయి ఉంటుంది. నేనీ మాటను నిస్సందేహంగా చెప్పగలను.

(హరిజన్ 28-11-36 పుట 336)